DIN CRONICILE ȚĂRIĬ ROMÂNEȘCĬ

VIAȚA

LUI

COSTANDIN VODĂ BRÂNCOVEANU

DE

RADU VEL LOGOFĔT GRECIANU

CU

NOTE ȘI ANEXE

DE

ȘTEFAN D. GRECIANU
MEMBRU ONORAR AL ACADEMIEI ROMÂNE, SENATOR, ETC.

BUCUREȘTI
INST. DE ARTE GRAFICE „CAROL GÖBL“ S-sor ION ST. RASIDESCU
16, STRADA DOAMNEI, 16
1906

Prețul 5 Leĭ

DIN CRONICILE ȚĂRII ROMÂNEȘCI

VIAȚA

LUI

COSTANDIN VODĂ BRÂNCOVEANU

DE

RADU VEL LOGOFĔT GRECIANU

CU

NOTE ȘI ANEXE

DE

ȘTEFAN D. GRECIANU
MEMBRU ONORAR AL ACADEMIEI ROMÂNE, SENATOR, ETC.

BUCUREȘTI
INST. DE ARTE GRAFICE „CAROL GÖBL" S-sor ION ST. RASIDESCU
16, STRADA DOAMNEI, 16
1906

Prețul 5 Lei

TABLĂ DE MATERII

A DOUA PREFAȚĂ

Prin lucrarea ce prezint acum m'am ținut de angajamentul luat prin broșura intitulata **„Scrierile luĭ Radu Logofĕtul Cronicarul"** *și daŭ la lumină:* **Viața luĭ Costandin Vodă Brâncoveanul.**

Am zis cu ocazia aceea că broșura mea sus zisă va servi la lucrarea aceasta ca: **Introducere**; *așa și este, căcı nu voiŭ maı adăoga nimic aicĭ.*

N'aș maĭ avea acum de a vorbi nicĭ special de Voevodul nicı de Cancelariul orı Logofetul sĕŭ, cacĭ și așa nu am noutațĭ altele de interes important a aduce despre eĭ; cartea întreaga este plină de fapte și de întîmplarĭ, dintr'un întreg patrar de secol al istorieı noastre și un adese-orı se poate afla atîtea atracțiunı înșirate, pentru cine voește sa citeasca cu drag și atențiune cum s'a trait în țara noastra pe vremile trecute. Pentru a deștepta dar dorința acésta, am crezut a nu displace cititoruluı nostru dânduı ca explicațiunı și note documentate cu multe iscalituri de la mărturiı demne de credanînt, și vederı de cladirı, de bisericĭ, de palate vechı, unele chiar streine dar contimpurane de pe atuncı; am reprodus și portrete, costume, tablourı, arborı genealogicı, note, care vor începe a familiariza câte puțin pe ceı de astăzı cu batrîni noștri și cu traiul lor.

Am voit și să fac, cu Documente, sa fie bine cunoscute persoanele care au facut parte din acea legendara familie vestita de martirı, cacı dovezile nu ne lipsesc și nu se pot ascunde și, daca s'a interpretat fara temeiŭ, adeverul adese-orı, asupra lor, n'a fost alta cauza decât lipsa de publicațiunı temeinice și bazate pe acte de valoare. În materie de istorie ved cu regret ca se lațesc zilnic fara sfieala și nepedepsit la noı, orı ce fel de scornelı unele maı fantastice de cât altele și tinde acest rau a deveni Obiceiu.

Închin dar publiculuı iubitor de trecutul nostru, aceasta batrîna scriere reîntregita cu multa truda și răbdare, în starea în care a fost ea odinioara.

Ștefan D. Grecianu.

PREDOSLOVIA

Prea înălţatului şi prea luminatului şi prea slăvitului şi de Dumnedeŭ iubitorului Stăpînului şi Oblăduitorului Iῶ Costandin Basarab Brâncoveanu Voevod şi Domn a tótă Ungro-Vlahia.

Cu smerenie şi plecat mĕ închin Măriei Tale şi sărut stăpânésca pulpana vestmântului Mării Tale rugând pre Dumnedeŭ cel a tot puternic, îndurător şi bun să reverse a sa milă şi al sĕŭ ajutor din cerescul sĕŭ lăcaş asupra Mării Tale şi se supuie pe tot vrăjmaşul la piciórele Mării Tale.

Prea luminate Stăpâne. Faptele bune sunt lucrurile cele maĭ marĭ şi maĭ de folos omuluĭ, precum în grecesce dice filosoful, ἀρεταὶ căcĭ întru adevĕr virtuţile omuluĭ şi faptele luĭ cele slăvite, de multă laudă şi peste tóte avuţiile ele maĭ cinstite îĭ sunt, şi alţĭ minunaţĭ şi înţelepţĭ le-aŭ scris şi le-aŭ lăudat şi un aşa (virtuos) om este destoinic de a fi bine-cuvîntat, căcĭ nicĭ de rĕutatea vrăjmaşilor ele biruite nu sunt, iar ἀρετὴ pe tóte le biruesce. Aşa este tot d'auna bine să se feréscă omul de lucrul cel rĕŭ, căcĭ daca face binele şi se apără de fapta rea şi fapta cea bună lesne o împlinesce. Cum dice David proorocul, psalm 331, 14: Asemenea virtutea lungesce omuluĭ pămîntésca sa viéţă dându-ĭ pe ceea de vecĭ care va veni. Mulţĭ sunt Împăraţi şi Stăpânitori care aŭ câştigat un nume neuitat şi fără sfîrşit pe acest pămînt, cum scrie filosoful şi Grigorie Teologul lăudând virtutea: Eŭ voiŭ pre Domnul să'l laud, căcĭ el a dat să fie lăudată virtutea. Mulţĭ s'aŭ străduit a o dobândi şi puţinĭ s'aŭ învrednicit de ea, căcĭ fără siluire este şi fără témă de puterile lumescĭ şi ea prin bună voinţă este de sus dăruită sufletelor cărora li se cuvine precum şi Sf. Ión Gură de Aur dice: Virtutea fără silă şi numaĭ cu inimă voiosă se dăruesce. Pentru aceea filosoful Dioghene la lumina dileĭ a aprins lumînarea prin târg şi daca l'aŭ întrebat a rĕspuns că: el caută cu lumînarea omenĭ. Acésta arată că omul fără ἀρετὴ nu este socotit om a fi. Şi Platon filosoful a dis: Orĭ cât aur saŭ argint s'ar afla prin pămînt, cu preţul virtuţeĭ nu se potrivesce.

Dar, care este virtute maĭ mare şi maĭ plăcută luĭ Dumnedeŭ ca a Mării Tale bunătate, prea puternice Stăpâne; căcĭ vrednică este d'a fi încununată cu tóte maĭ sus pomenitele laude şi încă şi cu maĭ multe. Destul este să ne aducem aminte de proorocul David despre a căruia blândeţe însuşĭ Dumnedeŭ arată şi dice: Eŭ am aflat în acel David, fiul luĭ Isaia, un om după inima mea. Dar ce dovadă ar fi maĭ mare şi maĭ de folos ca acésta? Şi care virtute este luĭ Dumnedeŭ maĭ plăcută de cât acéstă bunătate saŭ blândeţe? Căcĭ chiar Hristos pe deplin a avut-o în sine, căcĭ însuşĭ el a arătat şi a dis: Luaţĭ învăţătură de la mine, căcĭ eŭ blând sunt şi din inimă îngăduitor. Mat. 11. Şi cu acéstă virtute a bunătăţiĭ eştĭ înzestrat Măria Ta de la Dumnedeŭ.

Prea înălţate Dómne. Dumnedeŭ însuşĭ te-a ales pe Măria Ta şi el însuşĭ cu Domnia ţăriĭ aceştia te-a încununat. Şi până în diua de astădĭ multe felurĭ de bunătăţĭ aĭ dăruit Măria Ta la tótă suflarea din ţara acésta şi aşa şi pe mine, plecatul slujbaş al Inălţimeĭ tale, m-aĭ încăldit în cât nu pociŭ să-mĭ arăt maĭ bine recunoscinţa de care sunt cuprins de cât prin alcătuirea acesteĭ Istorie (Cronografie) despre viaţa şi întâmplările Domnieĭ Inălţimeĭ tale care s'a petrecut prin vederile mele şi arătând drepturile şi faptele înaltuluĭ neam al Măriei Tale care despre tată din Basarabescĭ (1) *se trage, precum şi despre mamă din sânge împărătesc de la strĕlucitul rĕposatul Ión Cantacuzino* (2), *ale căruĭ marĭ şi vestite politiĭ şi fapte de către alţĭ iscusiţĭ Istoricĭ scrise sunt, nu numaĭ de prin alte ţărĭ streine ci şi de către vredniciĭ de tótă încrederea scriitorĭ Istoricĭ Grecĭ.*

---

(1) Acéstă familie a Basarabeştilor se cobórâ din aceĭ nobilĭ din Roma despre care la începutul acesteĭ Istoriĭ s'a vorbit maĭ sus şi care din neunirile dintre primele bisericĭ latine şi grece, s'aŭ strămutat în vechia Dacie. Eĭ aŭ fost apoĭ puşĭ în Scaunul Domnesc la începutul domnielor Voevodilor Ungro-Vlahieĭ.

(2) Dintre aceştĭ Cantacuzinĭ şi astă-dĭ se maĭ găsesc în Constantinopole, dar eĭ se ţin ascunşĭ de teama Turcilor ca să nu'ĭ piardă, căcĭ sunt coborâtorĭ din Impăraţi Bizanţiuluĭ şi eĭ chiar de nevoie îşĭ ascund numele în acea ţară pentru a'şĭ scăpa viéţa.

NB. Aceste note sunt ale traducătoruluĭ Neamţ (scrise pe originalul manuscris inedit din Biblioteca din Braşov) anume I. Filstich în anul 1727 fost, Rector al Gimnaziuluĭ de acolo.

St. D. Grecianu.

Eŭ, numaĭ faptele Măriеĭ Tale cele mult lăudate și de tótă suflarea țăreĭ aceștia cinstite și iubite, numaĭ pe acelea am pus gând să le povestesc prin condeiul meŭ și întâmplările și turburările ce s'aŭ petrecut în Ungrovlahia sub Domniea Măriеĭ Tale, pe timpul când Dumnedeiasca pronie din a sa milă nesfârșită s'a milostivit în acești anĭ de neliniște să te ție stăpânitor și părinte al eĭ. Căcĭ Măria Ta eștĭ cu darurĭ vrednice împodobit și aĭ îngrijit de acéstă țară cu o așa adâncă pricepere și înaltă priveghere, cu atâta blândețe și răbdare pornită din sufletésca dragoste ce îĭ porțĭ, în cât eŭ pociŭ să daŭ chezășie că politia luminată și plină de bunătate a Înălțimeĭ Tale, este în adevărată asemănare cu înțelepciunea luĭ Democrite care în învățăturile sale dice: Stăpâni noródelor și povățuitori lor trebue să aibă în toțĭ timpiĭ îngrijirea ca să se arate cu asprime către vrăjmașiĭ țăreĭ iar către supușiĭ lor iubitorĭ și blândĭ.

Aceste virtuțĭ le aĭ pe tóte Măria Ta pe deplin, căcĭ ele isvorăsc din înțelepciunea și multa bunătate a Înălțimeĭ Tale, și precum apa potolesce focul, tot așa îțĭ pоțĭ potoli Măria Ta orĭ când voescĭ, orĭ cât de mare mînie a sufletuluĭ în cât să nu te vedĭ nevoit a o lăsa să isbucnéscă de la sine. Și cu acéstă idiomă poțĭ purta Tronul țăreĭ Ungro-Vlahieĭ fără témă. Nicĭ nu însufli spaima supușilor Măriеĭ Tale ca alțĭ stăpânitorĭ, căcĭ prin dragoste îĭ apropiĭ și le înduplecĭ sufletele supușilor să se domoléscă și să-țĭ dea ascultare. Dice Democrit sus pomenitul că: Domnul de care toțĭ se teme, acela trebue ca și el de toțĭ să se témă și se unesce și Aristotel la aceste cuvinte dicênd că: acela ce altora însuflă frică trebue și el să se păzéscă de toțĭ.

Cu asemenea bunătățĭ te-a împodobit pe Măria Ta înțelepciunea sa. Și pentru ca să împlinescĭ sfaturile bine glăsuitoruluĭ Demosthene care dice că: Stăpânitori trebue să fie renumițĭ nu pentru putere ci pentru bunele lor fapte și virtuțĭ să fie lăudațĭ, căcĭ daca vor fi depărtațĭ de la acea putere să-șĭ păstreze eĭ renumele și iubirea tuturor precum și la Istoriile Împăraților pravoslavnicĭ, ceĭ care s'aŭ nevoit a-șĭ împodobi viața cu bunele fapte și numele aŭ câștigat mare; nu că doar împărățiele lor aŭ fost maĭ marĭ de cât a celor alalțĭ Împărațĭ ci faptele lor au fost maĭ marĭ, pentru aceia și marĭ s'aŭ numit, cum marele Costandin și marele Justinian și alți asemenea lor.

Cărora dar şi Măria Ta a urma silindu-te şi în tot chipul spre bune fapte nevoindu-te, maĭ vîrtos, cu milosteniĭ, case Dumneḑeescĭ multe den temelie aĭ ridicat, făr de cele ce cu mile aĭ întărit, altele cu ziduri aĭ înnoit şi aĭ întemeiat, cât pot ḑice că, maĭ nicĭ o mănăstire Domnéscă n'aŭ rĕmas neîntărită de mila Măriei Tale, și nu numaĭ aicea în ţară, ci și pentr'alte ţărĭ streine, prin limbĭ păgâne, bisericĭ creștinescĭ aĭ făcut pravoslavnicilor creştinĭ ce prentr'acele părţĭ lăcuesc, şi maĭ ales în tot chipul pentru sfînta Biserică te-aĭ nevoit, că şi cărţĭ multe bisericescĭ în ḑilele Măriei Tale și cu cheltuiala Măriei Tale s'aŭ tipărit. Den porunca Măriei tale tălmăcite dupre limba elinéscă pre limba rumânéscă şi pre limba grecéscă fórte frumóse care n'aŭ fost maĭ înainte şi şcole de învăţăturĭ elinescĭ și slovenescĭ Măria Ta aĭ făcut şi pururea spre bunătăţĭ necontenit pornit eştĭ a face, spre folosul de obște spre care Dumneḑeŭ să te întăréscă cu darul cel de sus al sfinţii sale, și să te învrednicéscă pe Măria Ta a face maĭ mult de cât aĭ făcut.

Eŭ dar câte am putut ajunge cu Istoria Măriei Tale le orânduesc închinându-mă ca cu o mică, plecată şi nevrednică slujbă, cu care, ḑic, Istorie ajungênd până la al ḑecilea an din Domniea Măriei Tale, pre puternicul și milostivul Dumneḑeŭ rog, ca să te trăiască pre Măria Ta în multe ḑecĭ de anĭ de acum înainte în luminatul scaunul Domniei Măriei Tale, sporindu-te întru aceste bune fapte şi învrednicindu-te a face şi altele multe și maĭ marĭ de cât acestea şi pre mine, robul Măriei Tale, încă să mă păzéscă Sfinţia Sa cu viaţă subt umbra Măriei Tale, şi să mĕ învrednicéscă ca și de acum înaintè să pociŭ scrie străiucita politie și cele bune și Dumneḑeescĭ fapte ale Măriei Tale până într'adâncĭ bătrâneţele Mării Tale, rugând și iar rugând necurmat, pre cel mare și tare a tot puternic și milostiv Dumneḑeŭ ca să păzéscă pe Măria Ta întru înălţatul și luminatul scaunul Domniei, care îţĭ aŭ dăruit cu lină pace în anĭ îndelungaţĭ, cu norocire și ferice, împreună cu prea luminata Dómna Măriei Tale şi cu toţĭ luminaţi Coconĭ aĭ Măriei Tale, învrednicindu-te acelaşĭ Dumneḑeŭ, precum în viaţa acésta aĭ bine plăcut Sfinţiei Sale, și în viitórea să te bucurĭ întru a sa împărăţie cea gătită aleșilor și plăcuţilor sĕĭ în vecĭ nesfârşiţĭ, amin.

A Măriei Tale mică şi prea plecată slugă

Radul Logofĕtul Grecianu.

Dăm aci în fac-simile ultima faţă după Predoslovia originală a Raduluĭ Logofĕtul Grecianu unde sĕ vede iscălitura luĭ manu-propria:

Iată și traducțiunea în litere latine după acele vre-o 5 rândurĭ și iscălitura din fac-simile reproduse pe versa pagină (No. 5) cu litere chirilice:

«Dumnedeŭ, precum în viiața aceasta aĭ bine plăcut Sfinții sale, «și în viitórea să te bucurĭ întru a sa împărăție, cea gătită aleșilor «și plăcuților seĭ în vecĭ nesfârșițĭ, Amin.

«A Mării tale mică și prea plecată slugă
Radul Logofĕtul Grecianul.

Anexă la pag. 6.

Radu Vel Logofăt Grecianu,
Cronicarul luĭ Costandin Vodă Brâncoveanu.

ISTORIA ȚĔREĬ ROMÂNESCĬ

DE LA

1688—1714 (a)

DE

MARELE LOGOFĔT RADU GRECIANU

CAP. I.

Incepătura istorii vieţiĭ luminatuluĭ şi prea creştinuluĭ Domnuluĭ Ţăriĭ Românescĭ, Iω Costandin Brâncoveanu Basarab Voevod, de când Dumneḑeŭ cu Domnia l'aŭ încoronat, pentru vremile şi întâmplările ce în pămîntul acesta în ḑilele Măriei Sale s'aŭ întâmplat (1).

Multe și vrednice istoriĭ fiind lucrurile și întâmplările ce s'aŭ întâmplat în ḑilele luminatuluĭ și prea creștinuluĭ Domn țĕriĭ Românescĭ Iω Costandin Brâncoveanu Basarab Voevod, și de vreme ce ale altor Domnĭ vieţĭ și istoriĭ maĭ de nainte întru neuitare de alțiĭ aŭ rĕmas la létopisețul țĕriĭ, așa și noĭ a pomeni de viața acestui (2)

(*a*) La 1846 când N. Bălcescu şi T. Laurian aŭ publicat în «Magasinul Istoric pentru Dacia» acest manuscris, nu se cunoscea el în întregul sĕŭ. Noĭ publicăm acum însă viața luĭ Costandin Vodă Brâncoveanu până într'al 26-lea an al Domnieĭ sale, adică până la anul 1714, Martie, ceea ce este ca la vre'o săptămână maĭ înainte de scóterea luĭ din Scaunul Domnesc de către Sultanul Ahmed al duoilea prin un Imbrohor al sĕŭ numit Rekiap, trimis într'adins în Bucurescĭ pentru scopul acesta.

(1) Pentru domnia luminatuluĭ și prea Inălțatuluĭ creștinuluĭ Domn țĕriĭ românescĭ Iω Costandin Brâncoveanu Basarab Voevod (mss. orig.)

(2) Prea creștin Domn (în mss. orig.).

Domn Iω Costandin Brâncoveanu Basarab Voevod ne-am ispitit numaĭ de câte a ținea minte am putut, care în ḑilele nóstre și prin vederea nóstră s'aŭ întâmplat după multele vrăjbĭ și turburărĭ, care de la o vréme încóce intre împărăția turculuĭ și a némțuluĭ s'aŭ întâmplat de când rĕposatul Șerban-Vodă la Beciŭ aŭ oștit cu Cara Mustafa (1) Vizirul, dimpreună împărățind Sultan Mehmet leat $\frac{7191}{1683}$(2), câte răsbóie și turburărĭ între aceste două Împărățiĭ s'aŭ întâmplat, care la viața acestuia-șĭ Șerban-Vodă pare-mi-se că scrise vor fi, iar noĭ de aicea începem viața acestuia-șĭ care maĭ sus am ḑis, cum și în ce chip s'aŭ rădicat și Domniea aŭ luat, apucând strămoșescul Scaun de vreme ce strănepot bătrînuluĭ Mateiŭ Basarab Voevod se trage (3).

---

(1) Pașa (în mss. orig.).

(2) Anul de la zidirea lumeĭ sus, iar jos cel de la Christos. Incă pe atuncĭ nu începuse a se admite începutul anilor de la 1 Ianuarie ci se obicĭnuia anul bisericesc, adică începênd de la 1 Septembrie. De aceia găsim că lunile Sept., Oct., Noemb. și Dec., în fie-care an se înnumără ca făcênd parte din anul următor ceea ce pentru noĭ ar fi o eróre de dată. De aceia orĭ-ce dată vom găsi în cursul acesteĭ scrierĭ o vom corecta cu data conformă aceleĭ ce obicĭnuim astă-ḑĭ.

(3) Pisania Mănăstiriĭ Hurezu.

«Sfânta și D-ḑeeasca biserica aceasta dupre ce, cum s'a ḑis și știut este că, «din temelie prea luminatul și blagocestivul Domn Iω Cost. Brâncoveanu Voe«vod cu tóte câte pre dinafară împrejur se vĕd a zidit și a halcătuit, vrut'a și «pe dinăuntru a o împodobi și a o înfrumuseța cu de tóte și zugrăvind ca nu «alta asemenea. *Maĭ vruta între alta ca și dunga cea mare bătrână și blago«rodnică a roduluĭ și neamuluĭ sĕŭ atâta despre tată cât și despre mamă să se «zugrăvéscă și să se pue aicĭ* cum se vede într'acéstă desfătată, frumósă și iscu«șită tindă spre slava întâiŭ cea necuprinsă și neschimbată în véc a luĭ D-ḑeŭ «celuia ce aŭ învrednicit pe acest bun și blagocestiv Domn a face acestea și «spre nemórta pomenire a sa și a tot bun și prea blagorodnicul neamuluĭ, să«vîrșind acestea la al 6-lea an al Domniĭ sale în anul de la nașterea Fecióreĭ și «mântuirea lumiĭ 1694 și de la omul cel dintâiŭ 7203, meșeța Sept 30 și Egu«men fiind Chir Ión Arhimandritul iar ispravnic fiind D-luĭ Cernica biv Vel «Armaș în urma Pârvuluĭ Stolniculuĭ»

CAP. II.

Pentru Domnia luĭ Şerban Vodă unchiul Măriei Sale, câţĭ anĭ aŭ domnit şi de mórtea luĭ.

Domnit-aŭ dar unchiul Măriei Sale Şerban Vodă ţara Românească anĭ 9 şi lunĭ 10, iar când aŭ fost la leatul $\frac{7197}{1688}$ despre sfîrşitul vieţiĭ luĭ, pentru cele în cumplite viitóre rĕutăţĭ şi primejdiĭ care pe ticălosul pămîntul acesta să vie era, cum în cea de apoĭ aŭ venit, maĭ vîrtos din ficlenele lucrurĭ, şi îndemnărĭ ale unora numaĭ rĕĭ pămîntenĭ, care în scurtă vreme după aceea din depărtarea luĭ Dumnedeŭ vrednică plată şi osândă ş'aŭ luat.

Într'acea dar vréme rĕposatul Şerban Vodă, tot cele spre ocrotirea şi folosul ticălóseĭ ţĕrĭ socotind, ca nu când-va vre-o primejdie ţĕriĭ despre Nemţĭ să vie, gătit'aŭ solĭ ca să trimiţă la Impĕratul nemţesc (1) anume pe frate-sĕŭ *Iordache Cantacuzino Vel Spătar* şi pe gineri-sĕŭ *Costandin Bălăcianu Vel Agă* (2) şi pre *Şerban Comisul Vlădescul*, pe carĭ la *două dile ale luĭ Octomvrie* i-aŭ trimis. Iar după acestora solĭ trimitere cădut'aŭ Şerban Vodă în bólă, şi soliĭ mergĕnd până în Ardeal, multe zăticnirĭ şi piedicĭ acolo li s'aŭ prins, cât neputându-se numaĭ printr'ênşiĭ trebile a se desluşi şi desvólbe, trimis'aŭ în urmă Şerban-Vodă pe nepotu-sĕŭ acesta ce s'aŭ dis maĭ sus, carele atuncea se numea *Costandin Brâncoveanul Vel Logofĕt* (3), şi cu multa sa vrednicie desluşind trebile, ce era despre *Veteran Ghenerariul*, carele era cu oştile nemţeştĭ în Ardeal, s'aŭ dat solilor cale de s'aŭ dus la Beciŭ, şi Costandin Brâncoveanul iarăşĭ fără zăbavă s'aŭ învîrtejit înapoĭ la Domnul sĕŭ Şerban Vodă, după a căruia învîrtejire pre Şerban Vodă încă bóla îl îngreuiase tot maĭ spre rĕŭ din di în di mergând, până ce şi obşteasca datorie şi-aŭ dat la leat $\frac{7197}{1688}$, luna luĭ Octomvrie 29 (4); lăsând ţĕriĭ şi politii multă jale de vrednica stăpânire cu care în dilele Mării

(1) neamţuluĭ (în mss. orig.).

(2) Şi pre nepotu-sĕŭ Şerban Cantacuzino biv Vel Căpitan. (în mss. orig.).

(3) Costandin Brâncoveanu avea demnitatea de Mare Logofĕt în Domniea luĭ Şerban Vodă.

(4) de zile (în mss. orig.).

Sale aŭ domnit (1) iar cel ce tóte stăpânesce și de tóte grijasce Dumnedeŭ, n'aŭ stricat (2) stăpânirea de vrednicia care aŭ avut, ci cu a sa Dumnedeească pronie iar la asemenea stăpân o aŭ încredințat, care nu numaĭ cu vrednicia împodobit este, ci și cu buna faptă a blândeților, pre deplin încoronat este, pentru care mĕ și adeverez, că faptele Măriĭ Sale nemincinos mĕ vor scóte.

CAP. III.

Cum, după mórtea luĭ Șerban Vodă, tótă boierimea s'aŭ strâns la Mitropolie de aŭ făcut sfat pentru alegerea de Domnie.

Atuncĭ dar după a rĕposatuluĭ Șerban Vodă petrecere (3) numaĭ de cât tótă boierimea țĕriĭ la Mitropolie adunându-se și sfat pentru alegerea de Domnie facĕnd, așa cu toțiĭ de la mic până la mare, pre acest Costandin Brâncoveanul Vel Logofĕt de Domnie aŭ numit, carele nefiind și de față, lângă oasele luĭ Șerban Vodă aflându-se și de cele ale morțiĭ ce trebuia grijind, iar sfatul și tótă adunarea boierimiĭ ce se afla la Mitropolie, aŭ trimes pre *Preda Brătășanu Vel Fitar,* i *Radu Golescu,* de l'aŭ poftit ca să mérgă acolo, a căruĭ chemărĭ măcar că pricina nu o știa, iar nicĭ din obște a eși putea, fără cât a merge, și așa mergĕnd toțĭ numaĭ de cât la un cuvînt fiind, ca să priméscă stăpânirea țĕriĭ l'aŭ poftit, pentru că nu era altul obștiĭ maĭ plăcut de cât Măria Sa, nu numaĭ pen-

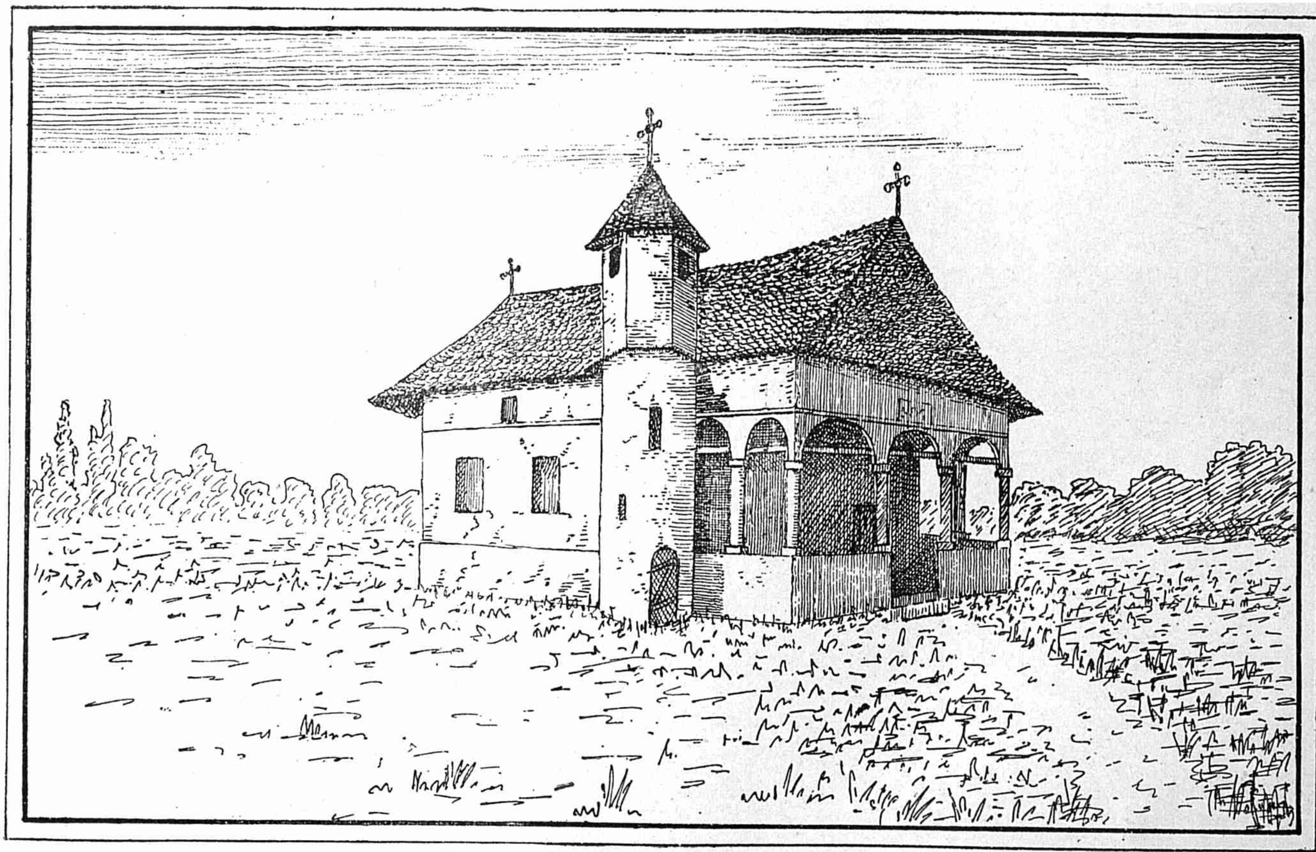
(1) Dăm aci interesanta pisanie (inscripție) săpată pe ușa sfinteĭ bisericĭ a satuluĭ Mogosóia cu data puțin înainte de acest eveniment, pe când era Vel Logofĕt Costandin Brâncoveanu.

«Sfânta această biserică căreĭ hram este sfântul Marele Mucenic Gheorghie, «den pajisce, spre slava Domnuluĭ celuĭ ce în treĭ obraze și o ființă Dumnedeŭ «se măresce și să proslăvesce în vecĭ, o aŭ ridicat și o aŭ făcut Costandin «Brâncoveanu Vel Logofĕt. Intâiŭ, ca prea sfânt numele cel de preste tóte nu«mele al luĭ Dumnedeŭ, nepristan să se caute și să se slăvéscă și apoĭ ca buna «pomenire a luĭ și părinților luĭ în neuitare să se lase și să rĕmâe; care s'aŭ «zidit în dilele creștinuluĭ Domn Iω Șerban Cantacuzino Basarab Voevod leatul «1688 Sept. 20 dile.

(2) streinat (în mss. orig.).

(3) mórte.

Anexă la pag. 10 (nota 1).

Vederea bisericeĭ din satul Mogoșóia. zidită la 1688 de Costandin Brâncoveanu Vel Logofĕt, lingă Curtea sa.

tru multa vrednicie și înțĕlepciune ce avea, ci maĭ vîrtos pentru multele blândețe și facerĭ de bine, care spre toțĭ încă din boierie avea și toțĭ de acestea ale sale bune fapte încăldițĭ era.

Căruia dar fórte cu greŭ jugul stăpânireĭ a-l lua părându-i-se în multe felurĭ s'aŭ apărat, îndestulat fiind de tot binele și cu fericit traiŭ întru ale sale trăind; iar nicĭ într'alt chip să urméze putea, de vreme ce de la Dumnedeŭ orânduială era, după cuvîntul carele dice: «că tot darul desăvârșit de sus este pogorât», precum în urmă aevea faptele s'aŭ vĕdut, că minunate și marĭ chivernisirĭ pămîntuluĭ acestuia și ocârmuiriĭ aŭ făcut întru nenorocitele aceste vremĭ, ce aŭ fost, cât altul lucrurile la cap și la săvîrșit ca acela a aduce n'ar fi putut, care maĭ în jos pre rînd le vom dice, până în cât și la ce stepenă (1) ticălósa acésta țară aŭ ajuns.

CAP. IV.

In ce chip rădicarea și înălțarea Domnieĭ aŭ fost luĭ Costandin Vodă.

Fiind dar precum am dis maĭ sus adunarea tótă la Mitropolie, tótă boierimea țĕriĭ și slujitoriĭ și *Dionisie Patriarhul Țarigraduluĭ,* care atuncea aicea se afla și *Părintele Theodosie Mitropolitul* țĕriĭ, era și un Capigibașa împărătesc anume Ahmet Aga, care maĭ nainte venise cu trebĭ la Domn și alțĭ bogațĭ Agĭ, carĭ atuncea în țară se afla.

Decĭ vĕdênd și eĭ cu toți alegerea și socotéla cea de obște, ce se făcuse pentru Domnie, iar Capigibașa numaĭ de cât pre acest *Costandin Brâncoveanul Vel Logofĕt* cu caftan l'aŭ îmbrăcat și așa boiariĭ împreună cu Arhiereiĭ luându-l în biserică aŭ mers și, ducându-l Părintele Patriarhul în oltar, molitvele de Domnie i-aŭ citit, sfîntul preastol înconjurându-l dupre cel ce Domniĭ se încoronéză obiceiŭ.

Decĭ eșind din biserică, îndată și cal de Domnie (2) i-aŭ adus, cu tótă podóba și toțĭ slujitoriĭ și tótă orînduiala domnéscă fiind,

(1) Grade, rang, dignitè (Cihac). In mss. orig. găsim: *stăpân.*

(2) calul Domnesc (în mss. orig.).

aŭ încălicat și la Curtea Domnéscă cu cinste și cu pompă mare aŭ mers, și întâiŭ în biserica Domnéscă aŭ intrat (1), și cântând acsionul după obiceiŭ sfintele icóne aŭ sărutat și jurămîntul acolea cu boieriĭ încredințându-se, în sfînta evanghelie ca cu Măria Sa în dreptate să ție, după aceia în casele Domnescĭ în Divanul cel mare suindu-se, în Scaunul Domnesc aŭ ședut și cu tunurile dând, mare veselie în tótă politia s'aŭ făcut de Domnie nouă, care după plăcerea a tótă obștea se făcuse; și după acésta a doua ḑi și ósele luĭ Șerban Vodă aŭ rădicat, împreună cu tótă boierimea și toțĭ Arhiereiĭ și preoțiĭ, de l'aŭ dus la mănăstire la Cotrocenĭ, cu falā și cu cinste mare ca pre un Domn și făcându-se slujba pogribanii cum se cade, l'aŭ îngropat în biserică (2).

CAP. V.

Cum, după ce s'aŭ așeḑat Domn, aŭ trimes boierĭ în tóte părțile, pre uniĭ la Pórtă, pre alțiĭ la Pașa Seraschierul, ce era cu oștile la Baba, pre alțiĭ la Hanul, de s'aŭ făcut tóte isprăvile Domnii.

După aceia Costandin Vodă, întorcându-se la Curtea Domnéscă, împreună cu toțĭ boiariĭ făcut-aŭ sfat și socotélă și aŭ trimes boiarĭ la Pórtă la Împărăție, anume pre *Ghincea Vel Vornic*, (3) i *Alexandru Vel Clucer* (4), i *Fărvul Logofětul Cantacuzino* și *Preda Brătășanul* și alțĭ boiarĭ mulțĭ, cu Arzumagzarurĭ de la tótă țara, dând

---

(1) aŭ mers și aŭ intrat (în mss. orig.)

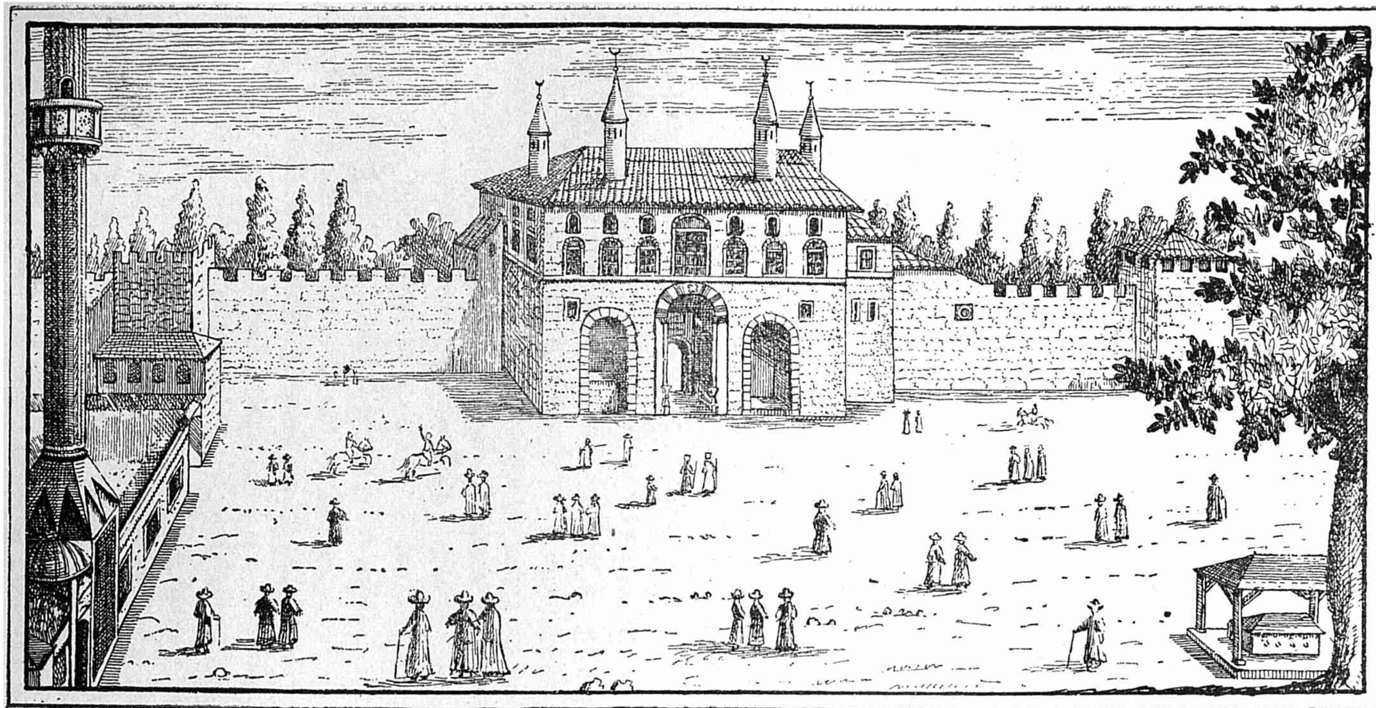
(2) Dăm aci și inscripția frumos săpată pe marmora mormîntuluĭ acestuĭ Domn aflat în sf. biserică a mănăstireĭ sale Cotroceni chiar până astă-ḑĭ:

«Subt acéstă marmoră odihnescŭ ósele a luminatuluĭ și rěposatuluĭ bun «creștin Iō Șerban Cantacuzino Voevod nepotul rěposatuluĭ Șerban Basaraba «Voevoda pre carele miluindu-l Dumneḑeŭ cu Domnia acesteĭ țěrĭ de aŭ dom«nit ḑece anĭ și aŭ chivernisit țéra bine și vrednicesce cu tot cinstitul neamul «luĭ apărându-o de toțĭ vrăjmașiĭ întru care iară de la Dumneḑeŭ i s'aŭ săvîrșit «viața cu cinste aicĭ la scaunul Domnieĭ luĭ, lăsându-șĭ țéra iară la cinstit și «bun chivernisitor neamul luĭ, întrégă și cu pace bună, a căruia i-aŭ fost viața «de anĭ 54 și așa s'aŭ pristăvit întru Christos la Octomvrie 29 létu $\frac{7197}{1688}$.

(3) Ghincea ḑis și Ghinea Rustea Văleanul.

(4) Alexandru Alexeanul sin Ghiorma Banul (vezĭ Divanele Domnescĭ ale acestuĭ timp).

Anexă la pag. 13.

Vederea intrăreĭ în Curtea Saraiuluĭ Sultanilor saŭ *Inalta Pórtă»* din Constantinopole.
(Copiată după voiajoriĭ din prima jumătate a seculuĭ al XVIII).

în știre pentru Domniea Măriei Sale, iar pre alțĭ boiarĭ anume, pre *Dumitrașcu Caramanlâul Vel Postelnicul*, i *Socol Vel Medelnicer*, i *Vergo Vel Portar* Capi-chehaia pe lângă Seraschierul fiind, i-aŭ trimes la Pașa Seraschierul anume Mustafa Pașa, care era cu oștile la Baba, așijderea pre alțĭ boiarĭ, anume *Mihalcea Șătrarul* (1), i *Costandin Cluceru Ciorogârleanul*, aŭ maĭ trimes la Hanul Selim Gherеĭ, întâmplându-se și el a fi atuncea în Bugeac.

Decĭ, după ce aŭ mers boiariĭ la Pórtă și aŭ făcut știre la Impărăție, cum că nu pohtesce țara pre altul, fără cât numaĭ pre Măria Sa, dat'aŭ Dumnedeŭ și Impărății năstav și aŭ lăsat după a țĕreĭ poftă, alegere și rugăciune și numaĭ de cât și Schimni Agă aŭ trimes anume pe Ismail Aga Capegilar Chehaia al Viziruluĭ, cu caftan de domnie; iar după acestea nu multe dile trecând venit'aŭ și boiariĭ de la Pórtă cu stégul Domnii și cu tuiurile. Și așa tótă isprava și aședarea Domnii făcêndu-se, apoĭ Măria Sa socotélă aŭ făcut ca să trimiță la boiariĭ de la Beciŭ care era dușĭ solĭ, să le facă știre cum și în ce fel lucrurile s'aŭ strămutat; și așa pre *Preda Spătarul Priscoveanul* cu cărțĭ la Beciŭ l'aŭ trimis la boiariĭ care s'aŭ dis maĭ sus, ce era solĭ trimișĭ de Șerban Vodă, făcêndu-le și lor știre atât de petrecerea rĕposatuluĭ Șerban Vodă, cât și de înălțarea Domnii Mării Sale luĭ Costandin Vodă.

Decĭ mergênd *Preda Spătarul* încă pre cale i-aŭ ajuns pre boiarĭ ne-sosițĭ la Beciŭ, cărora vestindu-le și de una și de alta, despre o parte mare întristare coprindêndu-ĭ de mórtea luĭ Șerban Vodă, iar despre altă parte de Domnia Mării Sale luĭ Costandin Vodă s'aŭ bucurat afară den *Costandin Aga Bălăcianul*, și așa dimpreună până la Beciŭ aŭ mers, și la Împĕratul Neamțuluĭ solia și-aŭ dat, după cum rânduită de Șerban Vodă era, așa și despre Măria Sa Costandin Vodă; și făcându-li-se primire cu cinste, după aceia toțĭ aceia-l'alțĭ la un gând era, afară den *Costandin Bălăcianul*, căruia vestirea Domnieĭ luĭ Costandin Vodă peste voe fiind, altele maĭ de demult în inima luĭ hrănind și socotind, la mare mâhnire aŭ venit și în zavistie vrăjmașul adevĕruluĭ Diavolul l'aŭ adus și cu tot felul de vrăjmășie asupra țĕriĭ și a Domnii s'aŭ întors, nesocotindu-șĭ tică-

(1) Căndescu.

losul binele și folosul caseĭ și al capuluĭ luĭ și cinstea care de la Măria Sa Costandin Vodă era să aibă. având încă din boierie dragoste cu dînsul și frăție ci nu minte cuvîntul carele ḑice: «că za-«vistia nu scie a alege cele ce este de folos» φθόνος γὰρ οὐκ οἶδε προτιμᾶοῦν τὸ συνφέρον. Ci multe amestecăturĭ aŭ făcut, cuvinte improtivnice pre la ceĭ marĭ de acolo semănând, pentru boiariĭ care se afla cu dînsul acolo, adică de *Iordache Spătarul* (1) și de *Șerban Căpitanul* (2) și multe rele pentru dînșiĭ ḑicênd, până în cea de apoĭ aceștĭ doĭ boiarĭ, acolo la Beciŭ din porunca împărătéscă s'aŭ oprit, ca să nu vie în țară și el luându-șĭ voie să vie, și pre *Șerban Comisul Vlădescul* cu dînsul aŭ slobozit, cu care împreună și *Ciachi Laslo Ungur* de fel om hiclén și înșelător și mare mincinos, de acolo s'aŭ trimes cu rĕspunsurile, care boiariĭ aceștia solie mersese și cu toțiĭ până la un loc viind, iar *Costandin Aga Bălăcianul*, cu ficleșug la inima luĭ fiind și ajungându-l și cărțile de la sócră-sa Dómna luĭ Șerban Vodă (sârbcă (3) de fel de la Nicopoe (4) fata Ghețiĭ neguțătorul de abale), ca să nu vie în țară, s'aŭ oprit la Sibiiŭ, nicĭ de cum în țară să vie vrând, și așa numaĭ *Șerban Comisul Vlădescul* împreună cu *Ciachi* acela aŭ venit.

Decĭ Măria Sa Costandin Vodă de a luĭ *Ciachi* venire auḑind, trimis'aŭ înaintea luĭ la Tîrgoviște pre *Pârvul Cantacuzino Vel Stolnic* de l'aŭ primit ca pre un sol aducându-l cu cinste până la satuĭ Mării Sale la *Mogoșóia* (5) și acolo împreunare cu Măria Sa aŭ făcut și, voróvă (6) de ce aŭ fost (7) trebile aŭ vorovit și iar fără zăbavă *Ciachi* înapoĭ s'aŭ invîrtejit.

Insă acest *Ciachi* și maĭ înainte în ḑilele luĭ Șerban Vodă în două rîndurĭ aŭ venit și multă cinste și folos și atuncĭ aŭ avut, izgonit fiind pentru hicleșugurile luĭ din Ardeal, iar nemulțumitor pre

(1) Cantacuzino fratele cel mic al luĭ Șerban Voevod.

(2) Cantacuzino nepot de frate luĭ Șerban Vodă și fiul luĭ Drăghicĭ spătaruĭ Cantacuzino.

(3) Sârbóică

(4) Nicopole.

(5) Mogoșóia, moșie și palat al luĭ Costandin Voevod spre N. de Bucurescĭ (8 kilm.).

(6) vorbă.

(7) aŭ avut (în mss. orig.).

urmă s'aŭ arătat, că binele care de la aceștĭ Domnĭ vĕḑuse, îl uitase și cu înșelăciunĭ și meșteșugurĭ numaĭ ca să mănânce purtându-se, cu *Costandin Aga Bălăcianul* maĭ pe urmă se alăturase, povĕțuitor spre tóte faptele rele făcându-se, ale căruia isprăvĭ întru care *Costandin Aga* nădăjduia, deșarte până în cea de apoĭ s'aŭ cunoscut și aŭ rĕmas, nicĭ o putere la mâna luĭ fiind, fără de cât minciunĭ și cu nădejdĭ deșarte purtându-l, cum sfârșitul s'aŭ arătat.

CAP. VI.

Cum, aŭ venit Domnuluĭ poruncă de la Impărăţie în anul dintâiŭ al Domnii de s'aŭ dus la Cerneţĭ cu câtă-va óste într'ajutorul oştilor turcescĭ, ce era acolo şi de alte poruncĭ ce era a face, şi cum venirea Nemţilor s'aŭ întâmplat în ţară a intra.

După acestea tóte, într'acea vară în anul d'întâiŭ al Domnii luĭ Costandin Vodă, venit'aŭ poruncă Domnuluĭ de la Impărăția turculuĭ, de s'aŭ dus la *Cerneţĭ* cu óste într'ajutorul oștilor ce era într'acolo, dându-i-sĕ poruncă de aŭ dres cetatea Cladoviĭ și a Rușaviĭ, fiind acolo Seraschier oștilor turcescĭ anume Husein Pașa. Acolo și *Tucheli Groful* cu óstea luĭ se afla, căruia, Impărăţia turculuĭ, domnia Adealuluĭ didese, carele și împreunare cu Măria Sa Costandin Vodă pohtind a avea, odată și de două orĭ de acéstă parte de Dunăre viind, s'aŭ împreunat și s'aŭ ospătat.

Intr'aceia dar vreme și într'acel an, Nemților isbândă asupra Turcilor s'aŭ întâmplat, cap mare tuturor oștilor nemțescĭ fiind *Ludovic Principul de Baden*, fiind Beligradul luat de Nemţĭ, încă maĭ de nainte în ḑilele luĭ Șerban Vodă și lăsându-se maĭ jos până la Niș, aŭ luat și Nișul.

Atuncea Pașa Seraschierul care era cu oștile turcescĭ, vĕḑênd a Nemţilor biruinţă și a Turcilor înfrîngere, s'aŭ rădicat de acolo și maĭ înapoĭ cu oștile s'aŭ tras, a căruia mutare și Domnul vĕḑênd, sculatu-s'aŭ de la *Cerneţĭ* și la *Craiova* aŭ venit; iar Nemţi după luarea Nișuluĭ și până la Diiŭ s'aŭ tins și aŭ luat și cetatea Diiuluĭ, cu rĕsboiŭ tare, mulţĭ turcĭ și acolo perind.

CAP. VII.

Cum, aŭ trimis Nemții sol la Costandin Vodă, făcând știre că vor să intre în țară, și apoĭ Măria Sa încă asemenea boiarĭ solĭ aŭ început a trimete la Nemțĭ cu rĕspunsurile soliilor lor.

Decĭ alăturându-se Nemțiĭ cu țara Românéscă pre decindea, numaĭ de cât și solĭ la Domn aŭ trimis, anume pre *Colonelul Grof Șlic* cu cererĭ ca acestea, să gătéscă Domnul zaharéle, că cu oștile în țară ca să ierneze vor să tréca, care solie Domnuluĭ fórte cu greŭ și peste tótă putința fu, pentru care lucru sfat cu boiariĭ făcând, trimis'aŭ și Măria Sa boiarĭ solĭ la Nemțĭ, anume pre *Cornea Brăiloiul Vel Agă* și pre *Șerban Grecianu vtori Logofĕt*, (1) cu mare jalbă și cu multă rugăciune, ca să nu vie în țară, arătând și în tot chipul dovedind neputința țăriĭ, maĭ pre urmă și acestea arătându-le cum că n'aŭ loc nicăirĭ în țară a sta să se apere, când vre-o vreme de primejdie ar fi despre vrăjmașiĭ lor, ne fiind cetățĭ și altele multe ca acestea înainte să le puie, ca dóră s'ar conteni să nu vie în țară.

Și după aceia boiariĭ aceștia mergênd acolo, și óstea nemțéscă tăbărâtă găsind'o decindea la *Cladova*, mers-aŭ de s'aŭ împreunat cu *Principul de Baden*, care era capul și poruncitoriul, cum maĭ sus s'aŭ dis, tuturor oștilor nemțescĭ, și cele ce s'aŭ cădut boiariĭ le-aŭ grăit. Acolo și *Costandin Aga Bălăcianul* cu aĭ lor era, care atuncea din Ardeal cu *Haizler Ghinărarul* dimpreună venițĭ era ajutor lor, și prieten fiindu-le, și nu pentru alta venirea lor era, fără cât ca să îndemneze pe capetele oștilor, și la căĭ ca acelea să-ĭ puie ca să vie în țară să facă miĭ de răutățĭ, cum aŭ și făcut, și cu mijlocul luĭ *Haizler Ghinărarul*, care era om trufaș și lacom, să pótă lua și pe Dómna luĭ Șerban Vodă cu avuția eĭ s'o ducă în Ardeal. Pentru a cărora rea îndemnare și zavistie nu s'aŭ putut nicĭ într'o seamă ținea câte boiariĭ aceștia solĭ aŭ arătat de neputința țăriĭ, și de cea maĭ mare primejdie ce se pogora țăriĭ despre Turcĭ și despre Tătarĭ, pentru venirea lor, tóte împotrivă arătându-le *Bălăcianul*, cum că țara nu este săracă nicĭ prădată, ci bogată de tóte, și nu numaĭ

(1) Al doilea, maĭ tênăr Logofĕt.

cu câte oștĭ Nemțiĭ avea, dicea, ci îndoite și întreite maĭ multe de ar avea le-ar putea hrăni și păzi, și el se apuca a scóte acelea la cap, pre Domnul și pre boiarĭ neprimitorĭ de binele creștinilor și alte multe vîndărĭ hicleanul Bălăcianul striga și dicea.

Deci după reaua lor necontenită pornire care se pornise cu gând ca acela, ca să vie în țară întor-s'aŭ pre unul din boiariĭ aceia, anume pre *Șerban vtori Logofĕt*, la Domnul ca să dea știre de venirea lor, iar *Cornea Aga* aŭ maĭ rĕmas acolo. Decĭ dar viind *Șerban Logofĕtul* cu rĕspunsul acesta, aflat'aŭ pre Domn la satul Mării Sale la Brâncovenĭ, unde împreunându-se cu Domnul, și arătând în ce chip gândul și pornirea Nemților era, și de cine aevea îndemnațĭ și pornițĭ sînt, la mare grijă și întristare aŭ venit și Domnul și boiariĭ toțĭ care fruntea țăriĭ era și se afla lângă Domn, vĕdênd silnica faptă a Nemților ce pusesĕ înainte, care era începătură de stingerea țăriĭ, însă nu din singura voie și socoteala Nemților acelea venea, ci cum maĭ sus s'aŭ dis, din îndemnarea și pornirea hiclenilor și vîndătorilor țăriĭ, cărora capul *Bălăcianul Costandin* și cu aĭ luĭ era.

După acésta numaĭ de cât și de la *Cornea Aga* cărțĭ la Domn aŭ venit, scriind cum că și Nemțiĭ cu tótă óstea Dunărea aŭ trecut, și de céstă parte la *Cernețĭ* aŭ venit și în jos s'aŭ pornit a veni, atuncea și Domnul de acolo s'aŭ rădicat, și la satul Mării Sale la *Șerbănescĭ* aŭ venit, unde iarășĭ altă veste veni, cum că și Nemțiĭ la *Craiova* aŭ sosit.

Decĭ și acolea făcĕnd Măria Sa sfat cu boiariĭ, și socotiră a maĭ trimite și pre alțĭ boiarĭ anume pre *Diicul Rudeanul Vel Clucer*, i *Costandin Știrbeiu Vel Sluger*, i *Preda Brătășanu Vel Pitar*, și iar *Cornea Vel Agă*, iarășĭ cu rugăciunĭ și cu făgăduelĭ de dare, ca dóră s'ar conteni să se întórcă îndărăt, să nu cadă țara la primejdie, de vreme ce în țară vor ședea eĭ, atuncea și Turciĭ și Tătariĭ în țară vor intra ca să se bată cu eĭ, și ca să-ĭ scóță vor sili. Decĭ adunându se atâta sumă (1) de oștĭ într'acéstă ticălósă țară, și atâtea rele viind pe ea, ce alta se aștepta, fără istovul de pustiirea eĭ, și purcegând și boiariĭ aceștia aŭ mers cu solia acésta la Nemțĭ.

(1) sémă (în mss. orig.).

Domnul încă sculându-se de la *Șerbănescĭ*(1), venit'aŭ iar la satul Mării Sale la *Potlogĭ* (2); iar Nemțiĭ și după mergerea boiarilor acestora nicĭ de cum din pornirea lor contenindu-se, nicĭ la făgăduiala dăriĭ saŭ la alt ce-va uitându-se s'aŭ sculat de la *Craiova* și aŭ venit la *Brâncovenĭ*, tot *Bălăcianul* cu aĭ luĭ povață făcêndu-se.

CAP. VIII.

Cum, s'aŭ sfătuit Domnul cu boiariĭ, pentru cele multe și peste putință cererĭ și pohte ale Nemților, care cerea să odihnéscă, să nu calce țara să o strice.

Atuncea Domnul vědênd că nu maĭ este nădejde de mântuire de eĭ, făcut'aŭ sfat cu boiariĭ, și din două rele cel maĭ puțin rěŭ alegând, adică: că și după cererile lor a-ĭ chivernisi, rěŭ era, iar și nechivernisițĭ a-ĭ lăsa, maĭ rěŭ era, iarășĭ de isnóvă pre alțĭ boiarĭ aŭ trimis la Nemțĭ anume pre (loc alb) pentru ca să vadă ce este cererea lor de iernaticul oștilor, ca să facă rînduială să li se dea, dicând, că de nu li se va orîndui, să li să strângă iernaticul ca să-l ia cu socotélă, vor da oștilor voe de vor prăda și vor jefui de unde vor găsi, și vor lua tot. Insă cu tocmélă ca acésta, să se dea oștile de o parte spre munte să șadă la Câmpulung, și cele rânduite de iernatic să li se dea, socotind Domnul, după alalte tóte și cu acésta dóră ar scăpa țara de cea de tot prăpădire a eĭ, fiind eĭ într'o parte sub munte, și spre acésta și eĭ făgăduință aŭ dat, că acolo se vor trage de vor ședea, numaĭ să li să dea hrană de ajuns, și dór și eĭ maĭ fără de primejdie să șadă de vrăjmașiĭ lor, fiind subt munte pohtea.

Decĭ măcar că cererile lor era țăriĭ și Domnii cu greutate mare nesuferită și peste tótă putința, iar nu putea într'alt chip să fie, fără cât lucrul acesta la o cale să-l pue, una: ca țara să nu se calce peste tot de dênșiĭ, alta: ca să se maĭ lungéscă vremea trecênd așa, până Dumnedeŭ alt mijloc de mântuința lor va arăta și va da și cea de apoĭ dóră și cea maĭ mare ce se părea primejdie despre Turcĭ ar scăpa, iar eĭ nicĭ cum la un cuvînt nu sta ci unele dicea

(1) Sat în jud. Olt.
(2) Sat în jud. Dâmbovița.

și altele făcea, altele făgăduia și altele rĕsufla, că viind la *Brâncovenĭ* multă stricăciune și pagubă Domnuluĭ nespusă întru tóte aŭ făcut. De acolo aŭ trimis *Costandin Bălăcianul* cu hoțescul meșteșug de aŭ adus pre feciorul luĭ Șerban Vodă (1) de unde era cu mumă-sa de la satul lor de la *Drăgănescĭ* (2) după alte blestemăciunĭ cu hirea alunecându-se, părându-ĭ că: cum îl va aduce, Nemțiĭ Domnŭ țăriĭ îl vor pune, și așa cu acel nume de Domnie, el ispravnic Domnii și ocârmuitor făcêndu-se (căcĭ tânăr copil era de anĭ Coconul acela al luĭ Șerban Vodă), maĭ lesne pre aĭ țăriĭ boiarĭ și lăcuitorĭ îĭ va trage lângă eĭ; întru care în deșert nădăjduia, că Nemțiĭ nicĭ de cum după a lor nebunie nu umbla, ci numaĭ folosul lor și trebile lor căuta și cum vor lua.

CAP. IX.

Cum, s'aŭ dus Principul de Baden la Beciŭ, și aŭ lăsat în locul luĭ pre Haizler Ghenărarul cu oștile în țară, și cum aŭ trimis Domnul boiarĭ la Pórtă, de aŭ făcut știre cum Nemțiĭ aŭ cuprins țara.

Decĭ după acestea Domniea și de la *Potlogĭ* s'aŭ rădicat, și la mănăstire *la Cotrocenĭ* lângă Bucurescĭ aŭ venit, pentru că nu putea intra în Bucurescĭ fiind *ciumă* pre acele vremĭ în tîrg, săvaĭ că despre istovul (3) și contenirea eĭ era acestea tóte, pentru nenumĕrate păcatele nóstre socotindu-le că venia, nicĭ un fel de rĕŭ vĕḑêndu-se că nu lipsea de prĕ acest ticălos de pămînt (însă aceste rele nu începute era din ḑilele Măriĭ Sale luĭ Costandin Basarab Voevod, ci maĭ de nainte cât-va încă din ḑilele luĭ Șerban Vodă). Iar Nemți după multă stricăciune ce s'aŭ făcut la *Brăncovenĭ* lăsat'aŭ un reghement de nemțĭ acolo, și alalțĭ s'aŭ rădicat cu Principul de aŭ venit până la *Pitescĭ* și acolo lăsând iar un reghement rădicatu-s'aŭ

(1) Acest fiŭ anume Gheorghe fu unicul Cocon al luĭ Șerban Voevod Cantacuzino.

(2) Jud. Prahova pre malul stâng al gârliĭ cu același nume și din jos de vĕrsarea Teleajenuluĭ în Prahova.

(3) esterminarea.

Principul cu o sémă de óste de aŭ mers la *Câmpu-Lung*, pentru că acolo poruncise luĭ *Haizler Ghenerariu* să-ĭ iasă înainte viind din Ardeal să-ĭ dea oștile ce rămânea în țară pre seamă și el să se ducă la Beciŭ, și așa Principul de la *Câmpu-Lung* s'aŭ dus la *Sibiiŭ*, ducând și o sémă de óste ce era maĭ slabă acolo cu el, și de acolo s'aŭ dus la *Beciŭ*, lăsând tótă puterea în mâna luĭ *Haizler*.

Deci *Haizler* acesta *Ghenerariul*, cum aŭ luat a fi el maĭ mare oștilor, multe stricăciunĭ și lucrurĭ fără de cale aŭ făcut, om trufaș fiind și lacom, precum maĭ sus s'aŭ dis, și fără de socotélă fiind, pentru că îndată de la Câmpulung s'aŭ pornit de aŭ venit la Tîrgoviște, iar óstea nemțéscă ajungea țara din munte pînă în Argeș cu prada și cu jaful, și spărgea pimnițele boiarilor de mânca și bea și răsipea, și strica tot, desbrăca ómeniĭ unde-ĭ găsea și alte multe rěutăți făcea. Atuncea dar Domnul de acolea de la *Cotrocenĭ* aŭ făcut sfat cu boiariĭ și aŭ ales boiarĭ de aŭ trimis la Pórtă, anume pre *Ghincea Vel Vornic* și pre *Dumitrașcul* (1) *Vel Postelnic*, pentru ca să facă scire la Impărăție (împărățind Sultan Suliman, și Vizir fiind Mustafa Pașa Chiupruliogiu) că Nemțiĭ aŭ intrat în țară.

Decĭ după ce aŭ mers boiariĭ la Pórtă și aŭ făcut scire, iar Impărăția numaĭ de cât cu grabnică poruncă aŭ trimes la Azamet Ghereĭ feciorul Hanuluĭ Calgan Sultan, fiind la Bugeac el atuncea, să se scóle cu Tătariĭ să mérgă să scótă Nemțiĭ din țară, pentru că Hanul tată-sĕŭ era atuncea la Ischiup în părțile Arbănașilor și ale Bosnii, fiind coprins și pe acolea Nemțiĭ; iar *Haizler Ghenerarul*, nicĭ la Tîrgoviște nu s'aŭ oprit, ci și spre Bucurescĭ a merge s'aŭ pornit, trimițând încă înainte pre *Magne Groful Ghinărarul* cu o sémă de óste călărime, și cu dânsul împreună era *Preda Proroceanul* și *Mateĭ Bălăcianul* văru-săŭ povețĭ fiind. Celalalt *Bălăcianul Costandin* tot era cu *Haizler*.

Venea dar aceștia ca să apuce pe Domn acolea să nu să rădice nicăirĭ, făgăduindu-ĭ Nemțiĭ și îmbunându-l că eĭ nu vin pentru vr'un rĕŭ saŭ stricăciune Domnii saŭ țăriĭ, ci numaĭ pentru zdrobirea Turcilor, că eĭ pentru creștinătate să bat cu păgâniĭ, și altele multe ca acestea dicea și scriă; și nicĭ acele felurĭ de amăgiturĭ și

(1) Caramanlâul.

de înșelăciunĭ prelistia (1) pre Domn, că faptele și apucăturile lor nu rĕspundea ḑiselor. Unde dară Domnul maĭ înainte se gătise, ca de s'ar tinde Nemțiĭ și spre Bucurescĭ să n'aibă împreunare cu dênșiĭ, și așa când aŭ venit *Magne Groful* cu *Preda Prorocеanul* și *Mateiŭ Bălăcianul*, Măria Sa încă fiind gata să se rădice de la Cotrocenĭ, lăsând la Scaun ispravnicĭ pe *Cârstea Popescul Vel Vistier* și pre alțĭ boiarĭ ca să fie purtătorĭ de grijă a zaharélilor ce era să se dea Nemților. Și de tóte de câte trebuia învĕțându-l, s'aŭ rădicat Măria Sa cu Dómna, cu Coconiĭ, și cu tótă casa Măriеĭ Sale, cu tótă boierimea ce era lângă Măria Sa, cu Jupănesele și cu Coconiĭ lor, Părintele *Vlădica Theodosie*, *Episcopul de la Rîmnec Ștefan* și alțĭ Egumenĭ ce se întâmplase aicea de pre la mănăstirĭ, și alțĭ preoțĭ și cliricĭ (2) încă împreună cu Domnul era, și mergea unde umbla și toțĭ slujitoriĭ, afară numaĭ den uniĭ boiarĭ ce nu se aflaŭ acolea, rătăcindu-se dupĕ ale vremeĭ curgerĭ. Atuncea dar Măria Sa și toțĭ ceĭ-l'alțĭ la mare turburare și întristare se afla vĕḑênd că prădase Nemțiĭ țara, cu povățuirea și îndemnarea hiclenilor și vîndătorilor de țară, care era și venea să apuce și Scaunul.

Pentru care vestire nicĭ unul din câțĭ era iubitorĭ de pământul sĕŭ și ticnițĭ și dreptĭ în inimă, nu era fără lacrămĭ și fără jale, măcar că Dumneḑeŭ pre Măria Sa de tótă primejdia l'aŭ ferit și până în cea de apoĭ iarășĭ la cinstea și slava care aŭ avut'o l'aŭ adus.

Pentru că ḑice óre-care istornic grecesc: οὔτε γὰρ χρημάτων πλῆθος οὐδὲν αὐταρκὲς πρόστε ρανῆδος ἀκρασίαν, οὔτε δορυφόρον φρουρὰ ἱκανὴ ρῖεκθαὶ τὸν ἄρχοντα εἰμὴ πρὸ ὑπάρχει ἡ τῶν ὑπηκόων εὔνοια.

Că nicĭ mulțimea banilor nimic îndestulat este spre împărăție «zarvă, nicĭ paza cea bună a slujitorilor póte să mântuiască pre «Domn saŭ pre Impĕrat de nu va fi maĭ nainte a celor supușĭ dra-«goste».

(1) îl puneaŭ la îndoială.
(2) clisiarĭ (în mss. orig.).

CAP. X.

Cum, s'aŭ rădicat Domnul de la Cotrocenĭ cu tótă boierimea și cu tótă glóta, de s'aŭ tras în jos ca să nu se împreune cu Nemții.

Așa dar Măria Sa luând pre Dumnedeŭ întru ajutor, aŭ purces de la *Cotrocenĭ* cu tótă glóta Măriei Sale și aŭ mers la *mănăstire la Plătărescĭ.* Acéstă dar sculare a Domnuluĭ de lângă Bucurescĭ și în jos mergênd, iar *Costandin Bălăcianul* audind s'aŭ bucurat mult, părându-ĭ că în țara turcească Domnul se duce și fuge, și apoĭ că mulțĭ alți lângă dênșiĭ vor veni, dicênd Nemților că cum vor merge în Bucurescĭ să apuce Scaunul, tótă boierimea și țara la eĭ vor alerga și acolea încă și de a țĕriĭ óste multe miĭ vor face, zaharéle încă vor găsi să apuce de prin jignițile Domnescĭ ce va fi, de pre la mănăstirĭ, de pre la casele boierescĭ, de pre la neguțătorĭ, și de pre la alțiĭ, aducênd și 100.000 de óste, într'un an pot ținea, dicea, afară din cea de prin țară ce ar putea strânge. Ci n'aŭ nemerit hicleanul și fără de minte om cele ce 'ĭ părea și numaĭ cu rea mintea luĭ le făcea, căcĭ Domnul altele socotea, săvaĭ că (el) în jos spre marginea țăriĭ turcescĭ arăta că merge, iar nu într'acolo, ci de la *Plătărescĭ* în sus, apoĭ s'aŭ întors spre *Gherghița* și spre *apa Praoviĭ* pre la *Rĕsimnice* (1) prin vad trecênd aŭ eșit la câmp, mergênd la *Rușĭ* (2) la heleștee la satul luĭ Șărban-Vodă, și aŭ ședut acolo.

Atuncia decĭ aŭ venit *Ghenărarul Pagea* cu câtă-va călărime de óste nemțéscă la sat la *Drăgănescĭ* unde eraŭ casele luĭ Șerban-Vodă, acolea ședênd Dómna luĭ de aștepta pre aceia să o ia și alte fumurĭ maĭ marĭ aceĭ muerĭ îĭ urla în cap, care tóte în deșert i aŭ eșit, că ochiul cel privitor (3) al luĭ Dumnedeŭ nicĭ odată nu se înșală; cu dênșiĭ fiind și din ceĭ ce era cu *Costandin Bălăcianul,* anume *Barbul Bădeanul* i *Preda Proroceanul* văru-săŭ, care pentru multe cererĭ punea pricinĭ înainte că este venirea lor acolo, iar maĭ vîrtos și aevea venirea lor era pentru rădicarea Dómneĭ aceea, de

(1) Sat pe malul Prahoveĭ, Jud. Prahoveĭ, în jos de Gherghița.
(2) Rușĭ, Rușanĭ, sat pe moșia Drăgănesci a luĭ Șerban Voevod Cantacuzino.
(3) privighitor (în mss. orig).

o aŭ rădicat de la sat de la *Drăgănescĭ* cum poftea și o aŭ dus în Bucurescĭ. Unde împreunându-se cu generi-săŭ *Costandin Bălăcianul* după ce aŭ vĕdut și bine aŭ cunoscut că hicleniile și felurĭ de felurĭ înșelăciunile lor și ce li să părea că vor isprăvi cu acelea, nu lesne le ies, ba încă împotriva lor că pogóră pricepea, căcĭ lucrurile într'alt chip se turbura și se schimba peste tótă voia și nădejdea lor, s'aŭ rădicat cu toțiĭ și s'aŭ dus în Ardeal, și căcĭ că cunoscea că Nemțiĭ nu urma după ale lor fandasiĭ și părerĭ nebunescĭ, ci căuta numaĭ folosul lor, că dupre ce veniră Nemțiĭ în Bucurescĭ, câte-va dile trecênd și nimica de cele ce le disese *Bălăcianul* nu să văd, nicĭ nimenea la eĭ nu vin, ci încă fug și muerile lor și copiĭ mulțĭ, la Domn unde era la *Rușĭ*, și pricepênd ca niște ómenĭ și ostașĭ știuțĭ și pățițĭ ale Domnuluĭ umblete și purtărĭ, cum cură și merg maĭ cu temeiŭ, nu nebunescĭ și vînturĭ bălăcinescĭ, și temându-se maĭ pe urmă să nu cadă eĭ la alte marĭ primejdiĭ, unde s'aŭ câmpit la Bucurescĭ pre disele celor ce 'ĭ aducea aŭ început a se socoti și a păzi maĭ într'alt chip, și la Bălăcianul a nu se maĭ uita, fără *Haizler*, ce-l maĭ ținea, căruia multe sume de banĭ și altele 'ĭ făgăduia (1).

Insă dar Nemțiĭ la Bucurescĭ aședându-se, cât aŭ ședut multă pagubă și stricăciune aŭ făcut, că despre o parte ispravnicu Domnuluĭ care era la Scaun, făcuse orânduială fórte mare și grea de zaharéle de da oștilor, iar despre altă parte eĭ umbla tot jăcmănind și pre afară pre la sate cât putea ajunge prăpădea tot.

CAP. XI.

Cum, aŭ mers Haizler Ghenărarul însușĭ de s'aŭ împreunat cu Domnul la Drăgănescĭ.

Așa dar după acestea tóte fiind încă Domnul tot la *Rușĭ*, poftit-aŭ și *Haizler Ghenărarul* ca să vie să se împreune cu Măria Sa; Măria Sa Domnul încă aŭ primit și aŭ venit însușĭ cu vre-o 80 de ómenĭ la *Drăgănescĭ* de s'aŭ împreunat, mergênd și Domnul de la *Rușĭ* acolo, unde împreună într'o di aŭ ședut mâncând prânzul îm-

(1) făgădui-sĕ (în mss. orig.).

preună, și seara cela s'aŭ întors la *Bucurescĭ*, Domnul aŭ venit la *Rușĭ*, și acestea nu fără de scirea unuĭ Capegibașa împărătesc anume Ali Aga, și a luĭ Mustafa Efendi, turc înțelept și știut și a altor turcĭ ómenĭ de ispravă, ce tot pre lângă Măria Sa se afla, nicĭ fără de sfat o aŭ făcut, ci ca să se împreune pentru multe pricinĭ și adâncĭ socotelĭ, tóte spre binele și folosul de obște, uitându-se.

Decĭ dar făcêndu-ĭ Domnul cinste mare, și cu darurĭ l'aŭ dăruit, tóte acelea făcêndu-le, pentru că în tot chipul Domnul muncea și se nevoia, ca și pre Nemțĭ fără primejdie din țară să'ĭ scótă, și pre Turcĭ și pre Tătarĭ să'ĭ opréscă să nu intre în țară, ca să nu calce și eĭ, și dóră să o și prade și să robéscă aicea în ticălosul (1) pămînt, cu pricina Nemților, multă vreme ședênd de vor veni cu care eșirea Nemților din țară de se făcea, se destulea Impărăția și nicĭ o óste, nicĭ turcéscă, nicĭ tătărască nu maĭ băga într'ênsa, cum și asemenea gânduluĭ lor apoĭ s'aŭ cunoscut că asa era.

CAP. XII.

Cum, aŭ venit Domnuluĭ veste de Calgan Sultanul că vine în țară cu Tătariĭ și i-aŭ trimis boiarĭ înnainte, apoĭ și Măria Sa aŭ mers de s'aŭ împreunat cu el.

După aceea, decĭ, nu multă vreme trecênd, venit-aŭ veste Domnuluĭ că și Calgan Sultanul la hotar s'aŭ apropiat, decĭ îndată boiarĭ înainte i-aŭ trimis anume pre *Diicul Vel Clucer*, i *Vergo Vel Portar*, cu darurĭ și cu multe rugăciunĭ, ca să nu dea țara în pradă și în robie că nimenea nu este vinovat de a păți ticălósa țară una ca aceea, nicĭ nimene sabia împrotiva Impărăției și a lor n'aŭ scos, nicĭ mâna aŭ rădicat, ci singurĭ Nemțiĭ ca nisce isbânditorĭ ce era, s'aŭ tins într'atâta de aŭ venit până la Bucurescĭ. Acestea și le scria și le dicea, și așa Domnul s'aŭ sculat de la *Rușĭ* și s'aŭ dus la *Buzĕŭ*, trimițând de olac și la Bucurescĭ scire la boiariĭ care era ispravnicĭ (cum maĭ sus s'aŭ pomenit, că lăsase ca să ocârmuiască pre Nemțĭ să nu se facă atâtea stricăciunĭ de eĭ), cum că vin Tătariĭ și să spuie și luĭ *Haizler* și altor capete aceea ca să se scóle să se ducă de acolea de sunt creștinĭ, să nu aducă istovul pustiireĭ

(1) bietul, sĕrmanul, nenorocosul pămint.

țĕriĭ, iar de vor să se bată, iasă afară, departe în câmp să se bată, nu să se închidă în Bucurescĭ că aceea va fi stingerea nevinovateĭ țărĭ, și vor da seama la Dumnedeŭ de răul ce se va face.

Domnul drept aceea în tot chipul nevoia să-ĭ scóță din Bucurescĭ, socotind că dacă se vor închide în tîrg prin mănăstirĭ, (1) măcar și în curțile bolovănite (că a face șanțurĭ nu era vreme, iarnă fiind), și eĭ tot foc având, că era ca la 8, 9 miĭ de óste aleasă nemțească avînd și tunurĭ câte-va cu eĭ, Tătariĭ la dênșiĭ nu vor merge, nicĭ se vor bate, ci pen prejur vor sta departe, după obiceiul lor. Zăbovindu-se decĭ vremea, că singur Dumnedeŭ când și ce săvîrșit ar fi fost lucrul și ar fi avut, atuncĭ lăsăm pe fiește-care om cu minte și sciut, să socotească ce ar fi făcut Tătariĭ în ticălósa de țară, și la ce o ar fi adus, și ce ar fi maĭ rĕmas într'însa.

La Buzĕŭ iar viind veste, cum și în hotarele țăriĭ Calgan Sultanul aŭ intrat. Așa de acolo, lăsând pre Dómna sa cu Coconiĭ și cu alte glóte împreună și cu o seamă de boiarĭ cu jupânesele și cu coconiĭ lor, și cu toțĭ ailanțĭ câțĭ era acolea cu Măria Sa maĭ mult de 4, 5 miĭ de suflete cu ostașĭ, cu femeĭ, cu copiĭ, cu jupânese sărace vĕduve, și alțĭ mulțĭ, mers-aŭ numaĭ așa ușure cu câțĭ-va boiarĭ, cu Curtea, ca la vre-o 200 de ómenĭ înaintea Sultanuluĭ și s'aŭ împreunat la sat la *Berteștĭ* lângă *orașul Flocĭ*, și de întâmplările vremilor, multă cu Sultanul vorówă avênd, pre Domnul de starea lucrurilor, și multe ca acelea aŭ întrebat; Domnul cele ce era și cum s'aŭ întâmplat, și cum sunt și lucrurile cu socotélă și cum se cade spuindu-le, făcut'aŭ sfat ca acela cu Sultanul, despre baltă să vie și Domnul să mérgă pre subt munte dându-ĭ Sultanul și câțĭ-va Mîrzacĭ de trébă cu o sémă de Tătarĭ lângă Măria Sa, și așa luându-șĭ diua bună de la Sultanul ca să mérgă la *Buzĕŭ* și acolo maĭ gătindu-se, și luându-șĭ ostașĭ de aĭ sĕĭ, că avea Măria Sa cu cazaci pedestrime, cu Saragéle, cu Seimeniĭ și cu alțĭ Lefegiĭ ca la 2.000 de ómenĭ bunĭ.

Iar când aŭ fost după aceea a doua di, întorcându-se spre Buzăŭ, întâmpinatu-l'aŭ de olac viind de la Bucurescĭ *Tănasie Cluceru Păușescul*, carele era și el lăsat de Domn cu alțiĭ la Bucurescĭ lângă Ghinărarul și veste aduse Domnuluĭ cum că Nemțiĭ din Bucurescĭ

(1) Mănăstirile aveaŭ zidurĭ tarĭ în regulă de apărare; curțile boierescĭ eraŭ pe jumătate întărite, bolovănite.

s'aŭ rădicat cu totul și s'aŭ dus în sus. Decĭ Domnul numaĭ de cât de olac s'aŭ întors la Sultanul iar, și l'aŭ găsit la oraș la *Flocĭ*, și spuindu-ĭ de rădicarea Nemţilor, s'aŭ bucurat și el, că nicĭ el nu scia sfîrșitul lucruluĭ cum va eși, ci ca să nu i se întâmple vre o necinste era bucuros cu dusul lor, așa să se cheme isbânditor, că de frica luĭ fug, însă îndată aŭ gătit doĭ Mîrzacĭ anume Dimir Han Hagi și pre (loc alb) Capetele Nohailor fiind, cu câtă-va óste tătărască, cu carĭ din preună dând din poruncă și Domnul doĭ boiarĭ anume pre *Cernica Vel Armaş* i *Mateĭ Comăneanul Vel Căpitan za Seimenĭ*, cu câţĭ-va slujitorĭ, și maĭ vîrtos i-aŭ trimis cu cât vor putea să stea și să păzéscă de stricăciunile Tătarilor să nu facă, maĭ ales să nu robéscă pre cine-va, și să nu răpéscă ca nisce lupĭ de ómenĭ ce sunt aceĭ varvarĭ; aŭ venit până la Bucurescĭ și de acolo s'aŭ dus gonacĭ după Nemţĭ până la Câmpu-lung, unde și cu strejile lor cele după urmă s'aŭ lovit și nimica n'aŭ făcut.

Iar Domnul mergând la *Buzĕŭ* la *Ghenarie 6 ḑile* aŭ făcut Bobotéza acolo, și cu tótă rânduiala eĭ făcând slujba în Episcopie cu boierimea cu al-alţĭ toţĭ slăvea și mărea pe Dumneḑeŭ de tóte câte era și cu tótă inima toţĭ se ruga ca să se milostivéscă sfântul Dumneḑeŭ pre ticălósa ţară, și pre Domnul să-l ţie și să-l păzéscă, ca fără de mare pustiirea eĭ să oteșască (1) focul de oștĭ ce ardea și era într'însa, și la o linisce să o aducă.

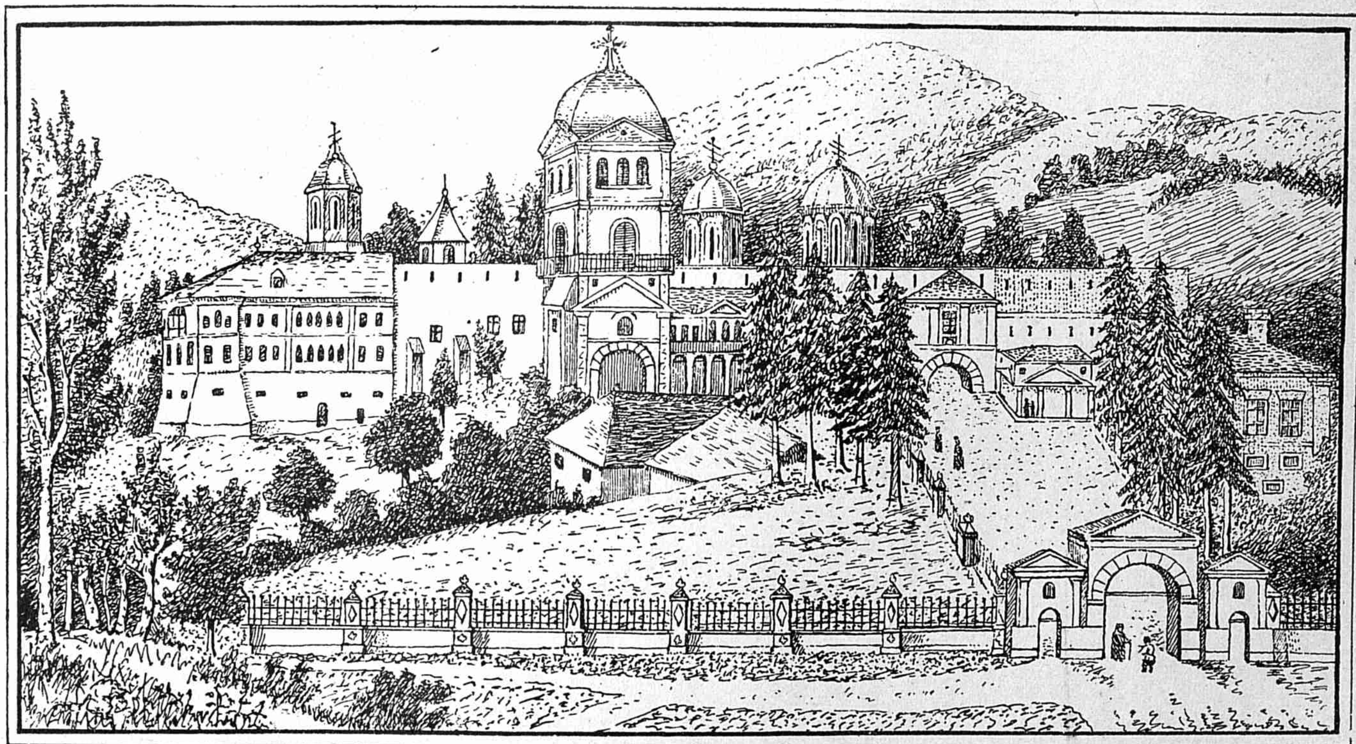
CAP. XIII.

Cum, după ce aŭ făcut Domnul Bobotéza la Episcopia de la Buzĕŭ, s'aŭ sculat de aŭ venit în Bucurescĭ la Scaun pentru că eşind Nemţiĭ din ţară, Tătariĭ încă aŭ eşit.

Când aŭ fost a doua ḑi de Bobotéză, aŭ purces Domnul de aŭ venit la Scaun la Bucurescĭ drept, eșind înaintea Măriĭ Sale boiariĭ care se afla la Scaun, și după ce aŭ șeḑut în Scaun, aŭ dat cu tunurile făcându-se veselie mare, dând întâiŭ laudă luĭ Dumneḑeŭ și mulţumită, căcĭ nu s'aŭ scăpat de nădejdea care pusese la dânsul, ci tóte scârbile și întristarea trecutelor primejdiĭ spre bucurie le-aŭ

(1) potoléscă, stingă.

Anexă la pag. 27.

Vederea mănăstireĭ Hurezi ot sud Vâlcea zidită între aniĭ 1690—1694 de Costandin Vodă Brâncoveanu.

întors, după scriptura care dice că: Domnul face voia celor ce sĕ tem de dânsul, pre cel ce nădăjduesce spre dânsul, mila îl va încongiura.

Iar Nemţiĭ puţinel maĭ oprindu-se la Câmpu-Lung, ca să vadă la ce sfîrşit lucrurile vin şi de mulţimea Tătarilor înţelegĕnd, carĭ în ţară asupra lor venise, rădicatu-s'aŭ cu toţiĭ din Câmpu-Lung şi aŭ trecut în Ardeal.

Atuncea dar şi Tătariĭ, vĕdând că Nemţiĭ s'aŭ dus, după multă stricăciune care şi eĭ ţăriĭ făcuse, măcar că porunca Impărăţii nu era la dânşiĭ ca să facă vre-o stricăciune, saŭ vre-o robiciune ţăriĭ, iar unde călca óstea nu póte locul acela scăpa întreg, cu cât dară maĭ vîrtos unde neamul acesta va călca. Aşa dar cu multe cheltuelĭ despre Domnie, şi cu sume marĭ de darurĭ, abia s'aŭ rădicat şi Tătariĭ până la *15 dile ale luĭ Fevruarie*, s'aŭ dus din ţară. Atuncea săraca de ţară dentr'atâta nespusă nevoe, fiind călcată de atâtea oştĭ, început'aŭ a eşi de prin munţĭ, şi de prin pălăngĭ, şi de pretutindenéa cine-şĭ la locul luĭ, si făcându-se linişte, aŭ domnit Domniea cu pace până în primăvară.

Intru acest an s'aŭ apucat Măria Sa de mănăstirea de la Hurezĭ din temelie a o face cu multă osîrdie şi cheltuială, ispravnic trimeţând pre *Pîrvul Cantacuzino Vel Stolnic* de aŭ căutat loc ca acela în care s'aŭ pus temelia de s'aŭ făcut mănăstirea.

Şi fiind acest boiar ispravnic asupra lucruluĭ într'acea vară până în tómnă, după aceea aŭ venit la Domn de ş'aŭ dat seama, şi fiind la casa luĭ până în primă-vară, iarăşĭ din poruncă aŭ mers la mănăstire ca să se lucreze lucrul şi aşa într'acea vară întâmplatu-i-s'aŭ grea bólă, şi aŭ murit acolo, carele nu puţină întristare Domnuluĭ şi neamuluĭ aŭ dat, că om iscusit era şi acesta; nepot de frate luĭ Şerban Vodă şi fecior răposatuluĭ *Drăghicĭ Cantacuzino Vel Spătar*, carele nu puţin vrednic şi înţelept în pământul acesta aŭ stătut şi se pomenesce. Decĭ după petrecerea acestuĭ boiar, făcut'aŭ ispravnic la lucrul mănăstireĭ pre *Cernica biv Vel Armaş*.

Maĭ făcut'aŭ Măria Sa şi alte lucrurĭ şi zidirĭ, întâiŭ turnul bisericeĭ despre Dómna din Bucurescĭ, care maĭ înainte de Gligore Vodă făcută era numaĭ aşa boltită, iar Măria Sa i-aŭ făcut turnul şi tinda bisericeĭ, şi frumuseţând biserica şi cu tîmple şi cu zugrăviturĭ şi

cu alte tóte împodobind-o. Maĭ făcut'aŭ și casa cea domnească ce este pe stîlpĭ de piatră și este cu treĭ cafasurĭ, și cu tóte ce se vĕd într'însa, care este despre biserica domnească cea mare. Și alte case aŭ făcut despre Dómna iar din temelie, însă două rîndurĭ de case.

CAP. XIV

Cum, aŭ venit Domnuluĭ poruncĭ de la Impărăția turculuĭ, ca să se gătéscă și să mérgă cu Tucheli și cu oștile turcescĭ și tătărescĭ în Ardeal.

Decĭ dar iar la urma istorieĭ să venim Când aŭ fost atuncea tot într'al doilea an al Domnii luĭ Costandin Vodă leat $\frac{7198}{1690}$, iar Impărăția turculuĭ nicĭ cu atâta s'aŭ suferit pentru a Nemților venire în țară, ci aŭ trimis ferman la *Tucheli Groful* fiind încă la Nicopoe cu oștile luĭ, poruncindu-ĭ îndată să se gătească de óste ca să mérgă în Ardeal asupra Nemților, împreună cu Cerchez Ahmet Pașa Seraschierul cu óste turcească și cu Gazi Ghereĭ Sultanul cu Tătari și cu alțĭ câțĭ-va Pașĭ ca să vie prin țară, să mérgă să intre în Ardeal pre unde s'ar socoti.

Trimițând și Domnuluĭ Costandin Vodă aceiașĭ poruncă cu ferman împărătesc, ca și el de óste să se gătească și împreună cu oștile împărătescĭ să meargă pre unde ar sci să bage oștile în Ardeal. Și așa după poruncă *Tucheli* cu tóte oștile, și cu Sultanul și cu Seraschierul, și cu toțĭ Pașiĭ s'aŭ gătit, și trecând Dunărea pre la Nicopoe de ceastă parte făcut'aŭ scire și Domnuluĭ că aŭ intrat în țară și sunt viitorĭ.

După care dar poruncă și Domnul de óste gătindu-se, și aflând că oștile aŭ intrat în țară și sunt viitorĭ, nicĭ Măria Sa n'aŭ maĭ zăbovit, ci aŭ purces de la Bucurescĭ la *Iunie 21*, și făcând conacul la *Flocósa*, o ḑi pre loc aŭ șeḑut, și aŭ scris cărțĭ la Impărăție, făcând scire de purcederea Măriĭ Sale la óste, și de acolea aŭ mers la satul Măriĭ Sale la *Potlogĭ*, unde și câte-va ḑile aŭ șeḑut până aŭ venit împărătescile oștĭ.

Decĭ acolea fără zăbavă și ómenĭ de la *Mateiŭ Ciorogârleanul Vel Sluger* aŭ venit, carele maĭ nainte trimis era de Domn cu o seamă de ómenĭ să se afle lângă Seraschierul și lângă *Tucheli*, care scria

la Domnul de venirea oștilor că sunt viitóre, întinsórea fiindu-le să treacă Argeșul pre la *Drăgescĭ*. Și după această veste veni la Măria Sa și un Agă de Ciurmuș al luĭ Cerchez Ahmet Pașa Seraschierul, care cu trebĭ fusese trimis de Seraschierul la Calgan Sultanul, și aduse veste că și pre Calgan Sultan l'aŭ lăsat la Prut, de vreme ce și el poruncă avea să meargă la óste dupre Vizirul, și iarășĭ prin țară și a luĭ trecere era, cu conace și cu cheltuială mare săraciĭ de țară ca și alte dățĭ de câte orĭ Haniĭ și Sultaniĭ aŭ trecut de când Turcul asupra Neamțuluĭ cu óste s'aŭ rădicat.

Decĭ dar după vestea ce venise la Domn de a oștilor venire, numaĭ de cât boiarĭ aŭ rădicat (1) anume rănduind pre *Cernica Izvoranul Vel Armaș* (2) i *Mihaiŭ Corbeanul vtori Postelnic*, i *Ianache Vatafu Văcărescu* să meargă să caute ca unde va fi (3) vad maĭ bun pre apa Argeșuluĭ, să facă pod pentru trecerea oștilor împărătescĭ și găsindu-se vad bun drept satul *Costescĭ*, aŭ trimis pre *Barbul Brătășanul vataful de Aprozĭ* să scornească țara, să sue tóte vasele în sus pre Argeș, până la vadul acela, iar pre *Radul Golescul Vel Agă* l'aŭ pus cu slujitoriĭ de aŭ făcut podul, și dupre acea pre *Cernica Vel Armaș* înaintea oștilor l'aŭ trimis, adică la Seraschierul și la Sultanul și Tucheli, să-ĭ povățuiască până la Argeș. Și așa Domnul de acestea grijind, de la Calgan Sultanul încă un Mîrzac aŭ sosit cu poruncă de conace ca să li se dea cerșind maĭ mult de cum rânduiala s'a făcut, dicând că maĭ multe oștĭ sunt est-timp de cât în ceĭ l'alțĭ timpĭ, și cum că și Sultanul să fie intrat în țară aŭ spus, și cum venirea de grab îĭ este; iar până în seară și alt Mîrzac tot de la Calgan Sultanul maĭ veni cu poruncă la Domn, pentru rândul podurilor de a Sultanuluĭ trecere la Ialomița și la Argeș, spuind că și Sultanul la *Albotescĭ* aŭ sosit, spre care acestea și Domnul la aporie (4) mare se afla, încotro maĭ înainte grijă să aibă, și a răspunde că Sultanul venea din jos luând țara în lung, iară ceste lalte oștĭ luase țara în curmeziș. Ci dar ca un mult înțelept și spre o parte și spre alta lucrurile chivernisea, de vreme ce cerescul îm-

(1) rânduit (în mss. orig.).
(2) Știrbeĭ ot Izvoru.
(3) va găsi (în mss. orig.)
(4) nedomirire.

părat, cum scriptura ḑice «dă înțelepciune spre aĭ sĕĭ, și calea celor «ce se tem de dînsul păzesce»; și așa cu multa sa vrednicie tóte le ocârmuia, că și de ale Suitanuluĭ poruncĭ și trebĭ ce era, ispravnicĭ avea rânduițĭ de tóte și pre Mîrzaciĭ aceștia cu rĕspunsurile înapoĭ învîrtejindu-ĭ, nicĭ ceia l'altă poruncă și treabă împărătească părăsea, ci în tot chipul sîrguind de facerea poduluĭ la Argeș, rînduit'aŭ și maĭ înainte boiarĭ și slujitorĭ ca să dreagă calea și podurile ce vor fi stricate din Argeș, până în Praova.

Atuncea și Părintele *Patriarhul Dionisie* viind de la Țarigrad aŭ ajuns pre Domnul acolea la *Potlogĭ* de s'aŭ împreunat, de acolea și pre *Costandin biv Vel Stolnic Cantacuzino* l'aŭ trimis Domnul înaintea luĭ *Tucheli* de s'aŭ împreunat. Iar *Cernica Vel Armaș* învîrtejindu-se de acolo la oștĭ, spus'aŭ Domnuluĭ că i-aŭ lăsat la *Neagra*. Decĭ a doua ḑi și Părintele *Patriarhul Dionisie* s'aŭ luat ḑiua bună de la Domnul și s'aŭ dus la Bucurescĭ, iar Domnul aŭ încălecat de aŭ mers de aŭ vĕḑut podul. Acolea la pod venit'aŭ și Ușaban Aga de Ciurmușĭ al Seraschieruluĭ fiind trimis cu trebĭ la Domnul, și învîrtejindu-se iarășĭ înapoĭ, trimis'aŭ Domnul cu dînsul pre *Dumitrașcu Caramanlâul Vel Postelnic,* înainte la Seraschierul, și Domnul până în séră iar la Potlogĭ învîrtejindu-se, nemerit'aŭ și un Capegibașa împărătescŭ de la Impărăție, ispravnic fiind trimis peste acele oștĭ, carele aŭ venit de s'aŭ împreunat cu Domnul și voroavă de trebile oștiriĭ aŭ avut.

După aceia și *Costandin Stolnicul* de unde aŭ fost trimis de la *Tucheli* s'aŭ învîrtejit, și maĭ pe urmă și *Dumitrașcul Caramanlâul Vel Postelnic* de la Seraschierul aŭ venit. Și tot într'acea ḑi și sol de la *Tucheli* la Domnul aŭ venit anume *Șandru Gașpar,* și iarăși un Mîrzac de la Gazi Ghereĭ Sultan. Iar pre urma acestora și *Mateĭ Ciorogârleanul Vel Sluger,* de la oștile turcescĭ viind, și Domnuluĭ spuind că Seraschierul și Sultanul și *Tucheli* la pod la Argeș, cu tóte oștile aŭ venit și aŭ sosit, numaĭ de cât și Măria Sa aŭ încălecat, și cu toțĭ boiariĭ Măriĭ Sale la ordiia turcească aŭ mers, fiind óstea tăbărâtă tótă în lunca Argeșuluĭ, de la *Greciĭ luĭ Șerban Logofĕt* (1) până din jos de *Jugurénĭ.*

(1) Acesta este Șerban Logofĕtul Grecianu.

Și s'aŭ împreunat întâiŭ cu Seraschierul, carele cu cinste mare pre Domn l'aŭ primit cu caftan îmbrăcându-l împreună și cu 12 boiarĭ aĭ Măriĭ Sale, apoĭ de la Seraschierul aŭ mers maĭ sus unde Sultanul tăbărât era, și s'aŭ împreunat și cu Sultanul, apoĭ de la Sultanul împreună cu Iacpal Aga Vizirul Sultanuluĭ încălecând aŭ mers iară la Seraschierul de aŭ făcut multă voróvă până în seară. După aceea aŭ mers la otacul Măriĭ Sale, unde era din josul ordiĭ turcescĭ de aŭ mas acolo într'acea nópte fiind înserat.

Iar a doua ḑi întorcându-se Măria Sa iar înapoĭ și trecând Argeșul de ceastă parte unde și Tucheli tăbărât cu óstea luĭ era, s'aŭ împreunat și cu dînsul și multă voróvă cu Tucheli având, oprit-aŭ pre Măria Sa de aŭ mâncat bucate, și după ospăţ multă cinste Domnuluĭ și alaiŭ făcându-ĭ aŭ purces de aŭ mers Măria Sa iar la *Potlogĭ*. Atuncea și doĭ Tătarĭ de la Calgan Sultanul încă venise, pentru poclonul Sultanuluĭ, căcĭ trecea prin ţară pre carĭ fără zăbavă cu rĕspuns i-aŭ trimis și poclonul Sultanuluĭ cu *Ianache Comisul* l'aŭ trimis.

CAP. XV.

Cum, aŭ purces Domnul de la Potlogĭ, și aŭ ajuns oștile turcescĭ, tătărĕscĭ și Cruţiĭ la podul Hriziĭ.

Decĭ după acestea și Domnul de la *Potlogĭ* cu óstea s'aŭ rădicat și după cele-l'alte oștĭ aŭ mers de aŭ sosit la *podul Hriziĭ*, unde tóte oștile turcescĭ, tătărĕscĭ, ungurescĭ tăbărâte era, și sosind Domnul la conac, numaĭ de cât la Seraschierul aŭ mers de s'aŭ împreunat, și iarășĭ voróvă făcând, și sfătuindu-se pentru mergerea (1) în Ardeal pre unde maĭ cu pîrlej bun ar fi, pre vrăjmașĭ cam fără veste să îĭ lovească pentru că socoteala cea d'întâiŭ era pre Teleajăn să meargă, iar apoĭ lăsând acea socoteală pre la Tîrgoviște a merge hotărâre aŭ făcut, să treacă pre la Rucăr. Și așa dupre acea socoteală numaĭ de cât a doua ḑi de la *Podul Hriziĭ* cu tóte oștile s'aŭ rădicat și aŭ mers până din sus de Tîrgoviște de aŭ tăbărît, unde iarășĭ împreunare având Domnul cu Seraschierul, și cu Sul-

(1) trecerea (în mss. original).

tanul, și cu Tucheli, și maĭ sfătuindu-se, trimis'aŭ într'acea ḑi 2.000 de óste alésă călărime din óstea luĭ Tucheli și a Seraschieruluĭ și a Domnuluĭ, strejĭ înainte, ca să meargă să rĕsbiască până în Ardeal cu care óste și pre *Cernica Vel Armaș* Domnul l'aŭ trimis cap. Și așa cu grabnică pornire până lângă *Bran* mergând, unde și stréjă nemțească era, și cam fără veste lovindu-ĭ fórte rĕŭ i-aŭ stricat cât maĭ nimenea den Nemțĭ n'aŭ scăpat.

Iar a doua ḑi *Tucheli* și cu Vizirul Sultanuluĭ din preună la tabăra muntenească aŭ venit, și cu Domnul s'aŭ împreunat și de tóte lucrurile sfătuindu-se, și bine așeḑându-le, când aŭ fost după prânz lăsatu-ș'aŭ toțĭ agarlîcul acolea, adecă-te Seraschierul, Sultanul, Tucheli și Domnul, și numaĭ așa sprintenĭ cu oștile purcegând, aŭ poposit din sus de *fîntâna Drăgoescilor*, și fiindu-le masul acolo, iar peste nópte veste de la óstea ce mersese înainte la Domnul aŭ venit, cum că streaja nemțească ce aŭ fost păzind la o palangă ce făcuse la hotarul țăriĭ o aŭ lovit și fórte rĕŭ i-aŭ stricat, aducând și Nemțĭ viĭ la Domn, care veste vestindu-se și la ceĭ-lalțĭ adecă la Seraschierul, Sultanul și Tucheli, numaĭ de cât iarășĭ de dimineață cu toțiĭ de grab aŭ purces, și făcând popasul de prânz la *cetatea Negruluĭ Vodă*, iar de seară aŭ poposit din jos de *Dragoslavele*, și acolea între munțĭ aŭ mas, și dimineața s'aŭ maĭ mutat până la Dragoslavele, și acolea douĕ-treĭ ḑile șeḑând pe loc, de ce era trebile iarășĭ s'aŭ sfătuit. Apoĭ și de acolea rădicându-se mers aŭ până din sus (1) de palanga, ce aŭ fost păzind Nemțiĭ streaja, și aŭ poposit acolo de aŭ mas, și de acolo iarășĭ diminéța aŭ purces de aŭ mers până sub cetatea de la Bran, și iarășĭ acolea într'acea nópte aŭ mas. Iar a doua ḑi cu toțiĭ s'aŭ strâns de s'aŭ sfătuit pentru trecerea oștilor în Ardeal pe unde ar fi căcĭ căile era prisăcite și astupate, și la Bran era pază tare și cu tunurĭ, despre altă parte de cea mare strâmtóre a loculuĭ fórte cu nevoe le era, și vremea grăbindu-ĭ, cu greŭ și peste mână le era, și maĭ vîrtos asupra Domnuluĭ țăriĭ Românescĭ lucrul acesta răzimând, ca cum povățuitor celor-lalțĭ era.

(1) pe din sus (în mss. original).

CAP. XVI.

Cum, aŭ intrat oştile în Ardeal cu tóte capetele cele marĭ, adică Seraschierul, Sultanul, Tucheli şi Domnul prin loc rĕŭ şi strîmt şi cu mare nevoe, şi cum s'aŭ lovit cu Nemţiĭ.

Puternicul Dumneḍeŭ, căruia cele neputincióse tóte se pot, pre cum maĭ înainte în trecutele întâmplărĭ și primejdiĭ, Domnuluĭ aŭ luminat, așa și la aceasta după multe felurĭ de cercărĭ ce făcuse cu ómeniĭ săĭ ce preste munte povețe avea, aflat'aŭ o cale, măcar că fórte strîmtă era și cu nevoe mare peste un munte înalt și cu pogorîș rĕŭ, iar nu era alt mód a face, fără cât pre acea cale a merge.

Decĭ strângându-se tóte oștile și pre Dumneḍeŭ într'ajutor luând, aŭ purces pre plaiul acela tóte oștile, tot tîrâș pogorându-se până în vale în țara Ardealuluĭ, în *câmpiĭ Tohanilor;* acolo dar tóte sfaturile se sfîrșise și tóte nădejdile se tăiase, și ale tuturor inimile încremenite era, la loc de primejdie ca acela căḍând, unde nicĭ înapoĭ nicĭ înainte nădejde de scăpare nu era, de vreme ce oștile nemțescĭ înainte le era, gata fiind de răsboiŭ, ci fiește carele numaĭ la Dumneḍeŭ avea nădejde.

Decĭ dar Nemțiĭ cum aŭ vĕḍut pogorârea oștilor turcescĭ acolo drept Tohanĭ, eĭ spre câmp din jos de *Zărnescĭ* s'aŭ tras, și acolo după a lor bună orânduială, orânduindu-se într'acelaș câmp între Tohanĭ și între Zărnescĭ, uniĭ despre o parte, alțiĭ despre altă parte viind, și apropiindu-se uniĭ cu alțiĭ, când aŭ fost la *ḍece ceasurĭ* din di într'o *Lunĭ, Avgust unspre-ḍece ḍile,* s'aŭ lovit și făcând Tătariĭ iureșĭ înainte, întâiŭ óstea ungurésca Săcui aŭ dat dosul a fugi, nimica stând de rĕsboiŭ. Decĭ rĕŭ aŭ smintit pre Nemțĭ pentru că o sémă de óstę nemțéscă din aripa stângă rumpându-se, și viind asupra Tătarilor, óstea turcéscă pre de altă parte năvală asupra lor făcênd, și îndată aŭ început pre Nemțĭ a-ĭ înfrânge fórte rĕŭ și grozav tăindu-ĭ, și mare mórte într'înșiĭ făcêndu-se pe de tóte părțile. Că și aripa care se luase asupra Tătarilor, măcar că luase pre Turcĭ pre din napoĭ, iar apoĭ întorcându-se Turciĭ asupra lor, rĕŭ i-aŭ stricat și pre aceia, și nu maĭ mult rĕsboiul aŭ ținut ca într'o

jumĕtate de cias, i-aŭ călcat şi i-aŭ fărîmat, cât prea puţinteĭ viĭ să fie scăpat din Nemţĭ.

Intr'acestaşĭ chip biruinţă minunată şi grabnică aŭ fost, póte fi că şi pre eĭ osînda de la Dumnedeŭ căduse, pentru rĕutăţile ce făcuse şi gândea a face săraciĭ de ţărĭ Rumânescĭ, că tocmaĭ şi capetele oştilor, şi sfetniciĭ şi povăţuitoriĭ ce-ĭ purta, nimenea n'aŭ scăpat, uniĭ viĭ prindându-ĭ, alţiĭ în rĕsboiŭ periţĭ fiind, şi din căpeteniile nemţescĭ şi din boiariĭ unguresci capete marĭ, anume *Teleki* (1) şi alţiĭ aŭ perit.

CAP. XVII.

Cum, aŭ prins pre Haizler viŭ în rĕzboiŭ şi pre alţiĭ din căpeteniĭ, fără ceĭ mulţĭ ce aŭ perit.

Decĭ dară după contenirea rĕzboiuluĭ, aducând ostaşiĭ tot-d'auna şĭ Nemţĭ viĭ, şi steagurĭ, şi de altele, adus'aŭ tocmaĭ şi pre *Haizler Ghenărarul* prins viŭ din rĕsboiŭ, pre care ducându-l la *Tucheli* cu cinste l'aŭ primit, şi lângă dînsul alăturea a şedea l'aŭ pus.

Atuncea şi Domnul Costandin Vodă mergând la *Tucheli*, s'aŭ împreunat şi cu *Haizler*, cu carele dând mâna aŭ şedut între *Tucheli* şi între *Haizler*, şi câte cevaşĭ Domnul cu *Haizler* voróvă făcând, il îmbună cu cuvinte de mângăere pentru ale vremeĭ şi ale lumeĭ întâmplărĭ. Care cuvinte de cea seméţă şi nebunească megalopsihia luĭ *Haizler* puţin se atingea, că nu ca un prins şi robit rĕspundea, ci şi atuncĭ firea luĭ cea înaltă vrea să şi-o arate micşorând lucrurile şi biruinţele ce se făcuse, ca şi o nimic arătându-le, că cu atâta, dicând, lumea nu piere, şi de aŭ perit aceia maĭ sunt şi alţiĭ şi ca acestea nebunescĭ grăia rĕspunsurĭ. Şi *Tucheli* ce rĕspundea le primea, pentru pricinile şi nădejdile ce printr'însul a isprăvi nădăjduia, ca să-şĭ scóţă muerea de la Nemţĭ, că oprită era acolo, ficlenindu-se el de către Impărăţia neamţuluĭ, şi galbenĭ mulţĭ pentru dînsul să ia. Şi când aŭ fost maĭ pre urmă făcând tocmélă *Haizler* cu *Tucheli* ca să-ĭ dea multă sumă de galbenĭ de aur, pentru rĕscumpărarea luĭ, slobodìtu-l'aŭ cu chezăşie, lăsând în locul luĭ pre *Marchiez Doria Ghenerarul* cu al căruia mijloc *Tucheli* pe *Hai-*

(1) Tekeli (în mss. orig.).

zler aŭ slobodit. Apoĭ nu după multă vreme *Marchiez Doria* aŭ murit, iar *Haizler* galbeni ce aŭ tocmit ca să dea pentru rĕscumpărarea luĭ tot i-aŭ trimis și muierea luĭ *Tucheli* de la Impărăția neamțuluĭ încă i s'aŭ slobodit de aŭ venit la dînsul.

CAP. XVIII.

Cum, aŭ adus Dar și capul luĭ Costandin Bălăcianul la Costandin Vodă.

Atuncea dar după bătaia Nemților, ce s'aŭ dis maĭ sus, și *Costandin Aga Bălăcianul* acolo aflându-se, nu în rĕsboiŭ ci maĭ de o margine fiind, și înfrângerea Nemților vĕdând, cum aŭ putut și el dosul aŭ dat, și ajungându-l Turciĭ rĕŭ l'aŭ tăiat și l'aŭ fărâmat al căruia cap la Costandin Vodă aducându-l tocmaĭ în țară la Bucurescĭ în vederea tuturor l'aŭ trimes. Pentru că isbânzile și minunile luĭ Dumnedeŭ nu se pot ascunde, că altele sunt sfaturile ómenilor și altele Dumnedeŭ poruncesce și cel ce sapă grópa altuia el într'însa cade; că pre acest *Costandin Bălăcianul* nu-l lăsa, ticălosul, trufia ca să-șĭ aducă aminte și de frica luĭ Dumnedeŭ, ci credea în avere și în caĭ și în arme și în vitejiĭ și în fandasiĭ nebunescĭ și nu scia că nu este Dumnedeŭ înaintea celor ce nu se tem de dânsul, ci așa cu acestea ș'aŭ pus și sufletul și viața.. Cădut'aŭ atuncĭ și Cerchez Ahmet Pașa Seraschierul carele era cap oștilor turcescĭ și lovindu-l un glonț de pușcă aŭ perit. Apoĭ Pașiĭ ceĭ l-alțĭ strângându-se toțĭ și făcând sfat aŭ ales pre Funduc Mustafa Pașa și l'aŭ făcut Seraschier. Și așa numaĭ de cât după rĕsboiu și isbânda ce s'aŭ făcut, aŭ scris cărțĭ și aŭ trimes la Vizirul fiind la Niș de bătea cetatea Nișul, adică Seraschierul, Sultanul, *Tucheli* și Domnul, făcêndu-ĭ scire de tóte întâmplările și de bătaia și isbânda ce s'aŭ făcut.

CAP. XIX.

Cum, aŭ început Unguriĭ a se închina la Tukeli vĕdênd isbânda Turcilor.

După aceea dar și Unguriĭ isbânda Turcilor vĕdênd, început'aŭ a veni și a se închina la *Tucheli* cu stégurĭ și cu poclóne. Decĭ de acolea s'aŭ sculat Seraschierul și Sultanul și *Tucheli* și Domnul cu tóte oștile, și aŭ mers asupra *cetățiĭ Brașovuluĭ* de aŭ tăbărât, însă

Domnul aŭ tăbărît împrotiva strejiĭ Brașovuluĭ unde păzea Nemţiĭ, și acolo aŭ mas. Apoĭ a doua ḍi Domnul aŭ purces de aŭ mers înainte până la *Săticele lângă Timiș*, de aŭ conăcit acolo, și fiind Sântă Măria mare, a doua ḍi aŭ șeḍut tot pre loc, iar a doua ḍi de Sântă Mărie, s'aŭ rădicat și Măria Sa, și aŭ venit la *gura Teluluĭ* drept *Prejmĕr* de aŭ tăbărît, unde și cele-lalte oștĭ tăbărâte era. Acolea Domnuluĭ poruncă i-aŭ venit de la Seraschierul, ca să trimiță să strice cetatea de la *vîrful luĭ Craiŭ*, (1) și să deschiḍă calea de la Teleajen; și așa după poruncă Domnul îndată pre *Calotă Logofătul* aŭ trimis cu o sémă de slujitorĭ de o aŭ fărâmat de tot, deschiḍênd și calea pre unde Nemțiĭ aŭ fost astupat (2). Acolea la acel conac venit'aŭ și *Marchez Dorie Ghenărarul* de s'aŭ împreunat cu Domnul, carele și el rob căḍênd la Tătarĭ din rĕsboiŭ, iar *Tucheli* l'aŭ rĕscumpĕrat, decĭ după împreunare și a doua óră aŭ venit la Domn de și-aŭ luat ḍiua bună fiind mergător la Beciŭ.

Și iarășĭ acolea s'aŭ sfătuit Seraschierul cu *Tucheli* și cu Domnul de aŭ trimis câtă-va sémă de óste spre Făgăraș, și după aceea *Tucheli* la Domnul aŭ venit, de s'aŭ maĭ vorovit. Iar a doua ḍi aŭ mers Domnul la *Tucheli* fiind și Seraschierul acolea, unde 12 boiarĭ ungurescĭ de pre la cetățĭ veniră cu poclóne și cu darurĭ de s'aŭ închinat la Tucheli, pre toțĭ cu caftane i-aŭ îmbrăcat.

Decĭ făcură sfat ca să meargă spre Beligrad, și așa aŭ purces Seraschierul, Sultanul și *Tucheli* cu tóte oștile de aŭ mers înainte, iar Domnul Costandin Vodă aŭ rĕmas maĭ în urmă o ḍi acolea pre loc avênd multă trébă, și viind la Măria Sa și un sol Moldovenesc de la *Costandin Vodă Domnul Moldoveĭ*, anume *Mihăilă Logofăt* de aŭ avut cu Măria Sa împreunare de ș-aŭ dat solia ce aŭ avut.

După aceea s'aŭ rădicat și Măria Sa cu óstea Mării Sale de aŭ mers după cele-lalte oștĭ unde era tăbărîte între *Bod* și între *Feldióra*, apoĭ de acolea iarășĭ cu tóte oștile rădicându-se, aŭ mers

(1) Locul cetățiĭ există și astăḍĭ ca o movilă pre vîrfu luĭ Craiŭ în plaiul Teleajen.

(2) Acésta ar fi o dovadă că Nemțiĭ aveaŭ cetatea de la vîrful luĭ Craiŭ atuncĭ în mâna lor.

de aŭ poposit la Kiupecerit, făcând o ḑi oturac, de acolea și solul Moldovenesc s'aŭ întors înapoĭ. Deci de acolea rădicându-se oștile aŭ mers la *Homorod* unde iarăși o ḑi oturac făcând, venit'aŭ iar *Tucheli* la tabăra Muntenească de s'aŭ împreunat cu Domnul, și de ce era trebile s'aŭ maĭ vorovit, și de acolea iarăși rădicându-se aŭ mers de aŭ tăbărît la *Lebleni*, și de acolea aŭ tăbărît între *Șulemberg* (1) și între *Morghindea*, de pre la care cetățĭ venit'aŭ Sașiĭ cu poclóne la Domn, și iarăși de acolea rădicându se aŭ mers la *Agnita* și după ce aŭ poposit mers'aŭ Domnul la Seraschier Pașa de s'aŭ maĭ vorovit și viind la otac, numaĭ de cât aŭ trimis pre *Văsîĭ Vel Căpitan de Lefegiĭ*, i *Vicol Căpitan* și alțĭ Căpitanĭ cu câtă-va óste dintr'a Măriĭ Sale împreună și cu Tătariĭ, de s'aŭ dus în lăuntru spre Beligrad cercătorí, pentru că simțea că maĭ vin nisce oștĭ.

Apoĭ de acolea iarăși rădicându-se aŭ mers până din josul Sibiuluĭ la un sat săsesc, și aŭ mas acolea; de acolea s'aŭ rădicat și aŭ mers în luncile Sibiuluĭ de aŭ tăbărât, acolea aŭ venit la otacul Domnuluĭ, doĭ Pașĭ anume Salih Pașa și Pașa al Serhatliilor, carĭ împreunare și vorówă de tréba oștiĭ cu Domnul avînd, i-aŭ oprit Măria Sa de aŭ și ospătat.

Decĭ și de acolea rădicându-se mers'aŭ din susul Sibiuluĭ la un sat ce se chiamă *Amărujiĭ*, la acest conac a venit și *Ghidimoc vătaful de Călărașĭ* din Țarigrad, împreună și cu ómeniĭ Seraschieruluĭ și aĭ Sultanuluĭ, și aĭ luĭ Tucheli de la ordia Viziruluĭ cu cărțĭ de la Vizirul, aducând și veste că și pre Nemțiĭ de la Niș Turciĭ i-aŭ bătut, și avură bucurie.

CAP. XX.

Pentru coronația luĭ Tucheli, cum s'aŭ coronat a fi Craiŭ Ardealuluĭ, iprocĭ.

Decĭ dar și de acolea de la acest conac rădicându-se mers'aŭ și maĭ nainte până la satul *Cîrstianul* și tóte oștile acolo aŭ tăbărît, la care sat și coronația luĭ *Tucheli* s'aŭ făcut de care maĭ pre larg vom ḑice, în ce chip s'aŭ făcut, și cum aŭ fost, pentru ceĭ ce n'aŭ vĕḑut să audă, măcar că socotéla încoronăriĭ la Beligrad era să se

(1) Șulumbir (în mss. orig.).

facă unde Scaun Crăesc este, iar Craiul temându-se pentru vre-o smintélă de nescare-va oștï nemțescï ce se audea că vin din sus, el aŭ primit de s'aŭ încoronat acolea la acel sat, care și în preajma Sibiuluï este. Decï dară în rânduita ḑi ce era să se facă coronația, rădicatu-s'aŭ tótă óstea de acolo de unde era tăbărîtă, din poruncă cu gătire de alaiŭ, să ducă pre Tucheli Craiu cu pompă mare în sat în *Cârstianul* să se încoroneze, și trimițând Craiul înainte pre boiariï Ardealuluï cățï cu el era, împreună și cu țara (că până atuncea se închinase câtă-va Săcuime) care era adunațï cu toțiï ca la 6, 7 miï, ca să mérgă eï înainte, unde gătirea de corunație era.

Decï venit'aŭ Costandin Vodă Domnul țăriï Româneseï de aŭ descălicat la cortul Craiuluï, și puținel cu Craiul șeḑând în voróvă, venit'aŭ și Pașa Seraschierul, descălecând iar la cortul Craiuluï, și șeḑênd puținel în voróvă cu toțiï, până s'aŭ rânduit tóte oștile, cu alaiŭ să mérgă cine-șï după rânduiala luï, veniră și soliï de la boiariï Ardelenï și de la țară, carï maï inainte merserĕ la *Cârstianul* poftind pe Craiŭ să meargă fiind vreme de corunație. Decï dar atuncï numaï de cât cu toțiï aŭ purces, fiesce carele cu oastea-șï, și cu frumóse alaiurï, mergând înainte pre rînd Pașiï câțï era cu óstea turcéscă, și după dânșiï Sultanul, și după Sultanul Domnul țăriï Româneseï Costandin Vodă, și pre urma Domnuluï mergea Seraschierul, iar pre urma tuturor venia Craiul pre carele óstea Ardealuluï așteptându-l cu pompă mare l'aŭ primit. Așa dar Costandin Vodă trecând în capul oștilor Ardelene, și așteptând până aŭ trecut Seraschierul ca să priméscă pre Craiul, iar Craiul însă-șï cum s'aŭ apropiat, luat'aŭ pre Domn de o parte alăturea cu dânsul mergând, și de altă parte Capigibașa cel împărătesc, care cu caftan împărătesc de la Pórtă ca să îmbrace pre Craiŭ venise; și câte treï alăturea mergênd, Craiul la mijloc fiind, iar dinaintea lor de o parte boiariï Ardelenï mergea, de altă parte boiariï Muntenescï și povotnici prin mijloc atât aï Craiuluï cât și aï Domnuluï, iar óstea Ardealuluï stând cine-șï la orânduiala lor cu căpeteniile lor și toțï să închina Craiuluï și să ducea înainte, și așa cu orînduială ca acésta și cu bună tocmire, mergênd cu trîmbițe și cu tamburhanale și cu tot felul de pompă intrând în sat, aŭ descălecat în curtea bisericiï unde corunația era să fie, și întâiŭ în case suindu-se Craiul cu Domnul dim-

preună și cu Capegibașa, mers'aŭ și Seraschierul și Vizirul Sultanuluĭ și alalțĭ Pașĭ toțĭ câțĭ era, pre care Craiul de odată cinstindu-ĭ, venit'aŭ numaĭ de cât boiariĭ Ardelenĭ, de aŭ poftit pre Craiul să mérgă, că țara îl chiamă ca să se coruneze.

Și așa sculându-se cu Costandin Vodă împreună în biserică aŭ mers, unde toțĭ boiariĭ Ardelenĭ și altă țară adunațĭ era, și fiind scaunul Craiuluĭ grijit și gătit înaintea preastoluluĭ, într'însul aŭ șeḑut; iar de a stânga luĭ alăturea și alt scaun fiind grijit pentru Domnul țăriĭ Românescĭ, șeḑut'aŭ și Domnul cu dânsul alăturea. Și maĭ fiind și alte scaune maĭ jos și de o parte și de alta, șeḑut'aŭ toțĭ boiariĭ Ardelenĭ și Muntenĭ, uniĭ de o parte alțiĭ de altă parte. Decĭ numaĭ de cât cu trâmbițele aŭ început a ḑice în biserică, și cântărețiĭ cânta după al lor obiceiŭ și rînduială. După aceea contenindu-se cântările început'aŭ popa cel mare al lor predicație a face ca la o jumătate de cias ţiind; după aceea sculatu-s'aŭ boiariĭ Ardelenĭ, și viind înaintea Craiuluĭ aŭ ḑis, cum că țara îl rógă și-l poftesce să le fie Craiŭ și bun oblăduitor. Atuncea și Craiul scóse o scrisóre întru care câte-va ponturĭ scrise era, spre care Craiul poftea țara să urmeze și, în auḑirea tuturor, Logofătul crăesc cetindu-le, toțĭ cum că le vor ținea primindu-le, s'aŭ făgăduit.

După aceea și boiariĭ ca despre țară și despre toțĭ dat'aŭ Craiuluĭ o carte care era tipărită, de o aŭ cetit în cap; Dintr'aceea carte, întru care era jurămîntul cu care Craiĭ când sĕ pun se jură, pentru ca să ţie cele ce sunt acolo scrise legăturĭ; și cetind Craiul acelea, îndată toțĭ cu un glas aŭ strigat, ḑicând: vivat, vivat, și iarășĭ cu trâmbițele începĕnd din afară încă tunurile și puscĭ multe da.

Decĭ pre Capigibașa încă cu cinste mare acolea aducĕndu-l, încă îndată îmbrăcat'aŭ pre Craiŭ cu caftanul cel împărătesc, căptușit fiind cu cojoc de samur, și ahtinamelele împărătescĭ citindu-le, iarășĭ cu trâmbițele și cu tunurile a da aŭ început; asijderea și *Iacpal Aga*, Vizirul Sultanuluĭ, viind împreună cu Capigibașa, dat'aŭ și el scrisórea ce avea trimésă de la Hanul, ce scria la țară și tóte acestea citindu-se, și pre limba unguréscă tălmăcindu-se întru a tuturor înțĕlegere, mulțumită și Impăratuluĭ și Hanuluĭ aŭ dat.

Atuncea dar și Măria Sa Costandin Vodă cu a sa vrednicie ce o are, arătând către Craiŭ cea cuviinciósă dimpreună bucurie, fă-

cut'aŭ Craiuluĭ frumósă orație, pentru norocirea și înălțarea ce Dumnedeŭ îl învrednicise, și ca să-ĭ fie într'un cias bun Crăia, și alte cuvinte frumóse. După acestea eșit'aŭ Craiul din biserică cu Domnul dimpreună și cu Capigibașa și Vizirul Sultanuluĭ, și mergênd sus în case, unde era Seraschier Pașa de aștepta pre Craiul, l'aŭ primit cu cinste și cu cuvinte de bucurie pentru înălțarea Crăieĭ.

Apoĭ s'aŭ sculat Seraschierul de s'aŭ dus la otac, iar maĭ pre urmă și Craiul împreună cu Costandin Vodă, eșind aŭ mers la Sultanul, unde era otacul luĭ, de aŭ dat mulțumită cum se cădea, ca unuĭ Sultan, și eșind de acolo s'aŭ dus cine-șĭ la otacul luĭ. Iar a doua di Craiul făcut'aŭ ospĕț mare Mării Sale luĭ Costandin Vodă, în sat în *Cîrstianul* cu mare priimință, cu dragoste și cinste ședând amândoĭ în capul meseĭ, și în jos boiariĭ Ardelenĭ de o parte și ceĭ Muntenescĭ de altă parte, făcându-se mare veselie până la un ceas din nópte, apoĭ sculându-se de la masă vrând Domnul a-șĭ lua seara bună de la Craiul, iar Craiul aŭ încălecat de aŭ petrecut pre Măria Sa cu toțĭ boiariĭ până la un loc, apoĭ s'aŭ luat seara bună unul de către altul, și s'aŭ dus cine-șĭ la otacul luĭ.

CAP. XXI.

Cum, aŭ venit Capigibașa împărătesc de aŭ adus caftane Seraschieruluĭ, Sultanuluĭ, Craiuluĭ și Domnuluĭ, de i-aŭ îmbrăcat pentru isbânda ce aŭ făcut.

Decĭ după acestea venit'aŭ și Capigibașa împărătesc de la Pórtă cu caftane pentru izbânda rĕzboiuluĭ ce se făcuse, pre carele cu mare cinste și cu alaiŭ Seraschierul l'aŭ primit, și după aceea întâiŭ pre Sultanul, Pașa Seraschierul aŭ trimis de l'aŭ adus cu cinste și cu alaiŭ mare de l'aŭ îmbrăcat cu caftan, apoĭ aŭ adus pre *Tuchelĭ Craiul* de l'aŭ îmbrăcat cu caftan și dupre dînsul aŭ trimes de aŭ adus și pre Măria Sa Costandin Vodă de l'aŭ îmbrăcat cu caftan împărătescŭ, și viind Măria Sa Vodă la otac cu cinste și cu alaiŭ împreună cu Chihaiaua Seraschieruluĭ, s'aŭ citit fermanul cel împărătesc care scria la Măria Sa.

După aceea Chihaiaua aŭ îmbrăcat întâiŭ pe Iazagiul Domnuluĭ cu caftan care aŭ citit fermanul, apoĭ și pre 10 boiarĭ aĭ Măriĭ Sale cu caftane îmbrăcându-ĭ pre toțĭ, s'aŭ întors înapoĭ.

Atuncea viind nisce Tătarĭ despre oștile nemțescĭ ce venea de la Niș și aducând și un neamț, făcut'aŭ socoteală de aŭ trimis vre-o șépte miĭ de óste, Turcĭ cu Tătarĭ, împrotiva acelor oștĭ, iar Seraschierul, Sultanul împreună cu alalțĭ, și Craiul și Domnul, s'aŭ sculat de acolo de la *Cîrstianul*, și aŭ mers pe din jos de Sibiŭ de aŭ tăbărît la *Viz-ocnă*, și de acolo la *Șeica mare.* Aci s'aŭ strâns toțĭ Pașiĭ la Seraschierul, fiind și Domnul Costandin Vodă, de s'aŭ făcut sfat pentru trebile oștilor, și așa s'aŭ făcut socoteală să se tragă oștile spre Brașov. Decĭ purcegând de acolea mers'aŭ la *cetatea Mediașuluĭ* tăbărând acolo, la care cetate făcut'aŭ Sașiĭ ospăț Craiuluĭ, dând și cu tunurile din cetate. Decĭ rădicându-se de acolo aŭ mers de aŭ tăbărît din susul *cetățiĭ Sighișóreĭ,* la care cetate Craiul iarășĭ ospăț Domnuluĭ făcând, a doua ḑi și de acolo s'aŭ rădicat, și aŭ mers de aŭ tăbărît la *Fereghihazu.*

CAP. XXII.

Cum, la conacul de la Fereghihazu s'aŭ strâns toțĭ Pașiĭ, și Sultanul, și Craiul, și Domnul la Pașa Seraschierul, de s'aŭ sfătuit a se trage oștile în jos, pentru oștile nemțescĭ ce venea din sus asupra lor, și pre Costandin Vodă l'aŭ rânduit să meargă să fie de pază la gura Teleajenuluĭ.

La acest conac strânsu-s'aŭ toțĭ Pașiĭ, și Seraschierul, și Sultanul și Craiul, și Costandin Vodă Domnul țăriĭ Românescĭ, făcând iarășĭ sfat și socoteală în cătrăŭ se vor trage cu oștile, ințelegând de oștile nemțescĭ ce venea din sus, și rânduind pe Măria Sa Costandin Vodă să meargă a fi de pază la gura Teleajenuluĭ, îndată și ḑiua bună de la Seraschierul, și de la Sultanul, și de la Craiul luându-șĭ aŭ purces spre gura Teleajenuluĭ; iar Seraschierul și cu alalțĭ Pașĭ și cu Sultanul, și cu Craiul, împreună cu tóte oștile aŭ rĕmas în preajma cetățiĭ de la Sighișóra.

CAP. XXIII.

Pentru eșirea oștilor din Ardeal viind iarășĭ în țară și pentru Tucheli cu ce vrăjmășie pe urmă asupra creștinilor s'aŭ arătat.

Decĭ dar Domnul mergând după cum s'aŭ rînduit, și sosind la gura Teleajenuluĭ, acolo și óre ce óste Moldovenească era, de *Cantemir Domnul țăriĭ Moldoveĭ* trimisă cu boiariĭ, anume *Lupul Bogdan Hatmanul*, într'ajutorul oștilor turcescĭ, și maĭ era un Căpitan al Craiuluĭ anume *Daroți* cu câtă-va óste de pază acolea la gura Teleajenuluĭ carĭ de venirea Domnuluĭ aflând, eșitaŭ înaintea Măriĭ Sale cu alaiŭ de s'aŭ împreunat, și tăbărând Domnul acolo aŭ făcut o ḑi oturac.

După aceea s'aŭ rădicat cu tabăra, și aŭ venit de aŭ trecut între munțĭ, aprópe de vîrful Craiuluĭ, și aŭ tăbărât. Decĭ acolo viind veste Măriĭ Sale pentru nisce hoțĭ ce intrase în țară peste Olt, viind din țara Ungurească, trimis'aŭ pre *Cernica Vel Armaș* cu câțĭ-va slujitorĭ ca să le stea împrotivă, ca să-ĭ scótă din țară, fiind și *Cornea Brăiloiu Vel Paharnic* acolo ispravnic, fiind trimis de Măria Sa încă maĭ de nainte vreme.

Atuncea și Jupânesele boiarilor Ardelenĭ care luĭ Tucheli Craiu se închinase, s'aŭ rădicat cu totul, și aŭ trecut în țara Românească (1), pentru că nu era a sta în Ardeal, de vreme ce oștile tóte se trăgea a eși din Ardeal, neputând sta împrotiva oștilor nemțescĭ, care din sus grele venea, cât și a se sparge oștile turcesci începuse, și rândurĭ-rândurĭ de Turcĭ și de Tătarĭ cu năvală venea și în țară trecea.

Văḑênd dar și Costandin Vodă că oștile se trag în țară, Măria Sa încă s'aŭ maĭ mutat maĭ înainte, și trecând vîrful Craiuluĭ aŭ tăbărât acolo; apoĭ și de acolo maĭ mutându-se aŭ tăbărât la *Cerașĭ* (2), unde câtă-va óste turcéscă fugind din tabăra turcéscă în țară aŭ trecut, și pe urma acelora și Sultanul cu Tătariĭ aŭ trecut și

(1) muntenéscă (în mss. orig.).

(2) Se înțelege că nu pe la Muntele Bratocea, pe unde isvorește apa Teléjenul, ci pe la vîrful luĭ Craĭ și vama Tabla Buților, unde isvorește apa Telejineluluĭ și este și Valea Cerașuluĭ, se făcea circulația pe atuncĭ și așa maĭ jos revenea tot în valea Teléjenul spre Vălenĭ către Ploescĭ.

maĭ pe urmă Seraschierul cu Tucheli cu tóte oștile eșind din Ardeal în țară au intrat, maĭ rămâind încă rămășiță de pedépsă de păcatele creștinilor, că maĭ multă călcare și stricăciune ticălóseĭ țărĭ la întórcerea oștilor din Ardeal s'aŭ făcut de cât întâiŭ când aŭ intrat în Ardeal, și de Turcĭ și de Tătarĭ, iar maĭ vîrtos de păgâniĭ Crușĭ, care era în óstea luĭ Tucheli, de care maĭ nainte vom tinde cuvîntul cu ce fel de mulțămită acest asemenea ostașilor luĭ, Tucheli, Domnuluĭ și țăriĭ s'aŭ arătat.

Atuncea dar și Domnul, de la *Cerașĭ* rădicându-se, aŭ venit de aŭ poposit la *Vălenĭ* și numaĭ de cât mergând Măria Sa de s'aŭ împreunat cu Seraschierul unde și Tucheli și toțĭ Pașiĭ era strânșĭ, făcut'aŭ sfat și socotélă încătrăŭ să vor trage oștile, și aŭ ales ca să se tragă spre *Ploescĭ*. După aceea purces'aŭ Domnul de la Vălenĭ, de aŭ mers la *Ploescĭ*, unde veste Domnuluĭ cu niște călărașĭ de Țarigrad, de la Vizirul aŭ venit, cum că Beligradul Turciĭ aŭ luat și Calgan Sultanul cu tătărimea și cu óstea turcéscă în țara Unguréscă pe la Temișóra aŭ intrat.

Decĭ fiind Domnul și a doua ḑi șeḑător acolea, venit-aŭ și Seraschierul, Sultanul, și Tucheli cu tóte oștile, de aŭ tăbărât împrejurul Ploescilor și după aceea numaĭ de cât Domnul la Seraschierul aŭ mers de s'aŭ împreunat, fiind și Tucheli acolea, cu care multă prigonélă avea și ceartă Domnul înaintea Pașiĭ Seraschieruluĭ, pentru răutățile ce păgâniĭ luĭ ostașĭ a face țăriĭ începuse, imputându-ĭ Domnul și mustrându-l pentru nădejdea cea de prieteșug ce cu dânsul avea, gândea pentru multa slujbă și dragoste ce iĭ arătase, iar el cu cât Dumneḑeirea de dînsul era depărtată și creștinătatea, cu atât și el de prieteșug nu se lipsea, ci după tirănésca și păgânésca luĭ fire ce avea, maĭ mult asupra creștinilor se sălbătăcea și cu tótă împrotivnicirea da voie hoților luĭ, stricăciune și pradă creștinilor să facă, carĭ cumplite răutățĭ țăriĭ făcea, nicĭ de Seraschierul, nicĭ de Impărăție temere avênd. Atuncea Domnul păgânătatea luĭ văḑênd, aŭ trimes îndată de aŭ făcut jalbă la Impărăție, iar despre altă parte și Măria Sa voe ostașilor Măriĭ Sale aŭ dat, nu prost pre Crușĭ aĭ măcelări, dar ce folos, că de niște păgânĭ și tâlharĭ ca aceia, nicĭ o pagubă nu era, ci tot de creștinĭ era pagubă că pre unde iĭ găsea păgâni Crușĭ fórte rĕŭ iĭ căznea și le lua tot.

CAP. XXIV.

Cum, s'aŭ rădicat Domnul de la Ploescĭ de aŭ venit la satul Mării Sale la Tătăranĭ, unde şi alalte tóte oştile aŭ venit.

Decĭ Domnul rădicându-se *de la Ploescĭ*, aŭ mers la satul Măriĭ Sale *la Tătăranĭ*, şi acolea câte-va ḑile şeḑênd, făcut-aŭ ospĕţ Seraschieruluĭ împreună cu toţĭ Paşiĭ şi Sultanuluĭ, apoĭ s'aŭ sculat de aŭ mers la *Filipescĭ*, aşteptând până va veni şi rĕspuns de la Impărăţie. Decĭ atuncea fără zăbavă şi poruncă de la Impărăţie cu ferman viind, atâta la Seraschierul şi la Sultanul, ca să se rădice cu oştile să iasă din ţară, cât şi la Tucheli să nu maĭ stea să facă stricăciunĭ ţĕriĭ, ci cu óstea luĭ la Diiŭ să se ducă. Care poruncă dacă aŭ vĕḑut-o, întâiŭ Sultanul aŭ purces cu óstea luĭ de s'aŭ dus, aşijderea şi Seraschierul cu toţĭ Paşiĭ împreună cu Domnul aŭ purces de aŭ mers prin Bucurescĭ şi iarăşĭ acolo Domnul ospĕţ mare ca unor Paşĭ făcêndu-le şi cu darurĭ pre toţĭ dăruindu-ĭ, s'aŭ dus uniĭ spre *Nicopoea* alţiĭ pe la *Ruşĭ*, aŭ trecut cu tóte oştile turcescĭ.

Numaĭ luĭ Tucheli porunca acésta nimic nu i-aŭ placut, că gândul luĭ era să ierneze în Bucurescĭ, ca tótă vrăjmăşia asupra creştinilor pre deplin să şi-o arate, iar de vreme ce porunca Impărăţieĭ era să se rădice, îndată s'aŭ sculat de la *Stăncescĭ* de unde era, şi la Tîrgovişte s'aŭ dus împreună cu tótă óstea luĭ, şi multe rĕutăţĭ şi acolo şi pre unde aŭ trecut hoţiĭ luĭ, au făcut. Şi aşa multe ḑile acolo şeḑênd, multă pradă şi stricăciune ţĕriĭ aŭ făcut, muncind în tot chipul şi pricinĭ găsind, ca să nu iasă din ţară, ḑicea că va sa maĭ mérgă în Ardeal şi aşa de la Tîrgovişte sculându-se cu hoţiĭ luĭ, fără veaste pre supt munte aŭ mers de aŭ lovit Câmpulungul, şi nespuse jăcmăniĭ şi rĕutăţĭ săracilor aŭ făcut. Decĭ de acolea aflând o sémă de óste nemţéscă, ce era la cetate la Bran, numaĭ de cât câtă-va óste de a luĭ aŭ trimes peste munte şi fără veste lovindu-ĭ fórte rĕŭ i-aŭ stricat, cât şi Ghinărarul acela ce se afla cu acea óste aŭ pierit.

Decĭ, Nemţiĭ după aceia, de Tucheli aflând, îndată cu gătire mare s'aŭ pornit, ca fără veste şi pre el să-l lovéscă să-l ia din Câmpu-

Lung viŭ ne-vătămat, și așa l-ar fi luat, de nu puțin maĭ 'nainte veste ar fi prins, de aŭ fugit nóptea de acolo cum inima luĭ n'aŭ vrut, și s'aŭ dus de aŭ trecut Oltul și s'aŭ oprit în préjma Diiuluĭ, și acolo iarășĭ de cele ce știa nu să părăsea, ci iarășĭ rĕutățĭ nespuse țăriĭ făcea. Decĭ Domnul vĕḑênd cea necontenită a luĭ răutate, trimis'aŭ și Măria Sa căpitaniĭ cu câțĭ-va slujitorĭ în préjma hoților luĭ, ca să apere țara de dînșiĭ și multă mórte în Crużĭ s'aŭ făcut de a-ĭ noștri.

Atuncea Tucheli vĕḑênd că n'are ce să maĭ facă, aŭ prins pre Căpitanul cel mare den Cernețĭ care era acolo de paza marginiĭ, anume *Necula Glogoveanul*, și l-aŭ ținut multă vreme în obezĭ.

După aceea venitu-i'aŭ poruncă de la Vizirul Mustafa Pașa Chiuprulioglu, ca să mérgă la Beligrad, să se împreune cu dînsul, și numaĭ de cât după poruncă mergênd acolo, și cu Vizirul împreunându-se, nu cea după nălucirea luĭ cinste și priimință i s'aŭ făcut, că îndestulat era Vizirul de cele ce despre dînsul răutățĭ auḑise, care nu numaĭ în creștinĭ ci și în Turcĭ nepristan făcea. Atuncea și boiariĭ Capichehaelile țĕriĭ Rumănescĭ mergênd la Vizirul jalbă de dînsul aŭ făcut pentru câte în țară făcuse răutățĭ, și pentru Căpitanul den Cernețĭ cum l'aŭ prins și'l ține la închisóre, pentru care îndată Vizirul cu poruncă aŭ trimis de l-aŭ scos fără voia luĭ. Și așa și altele câte împotriva Domnuluĭ a ḑice pusese înainte, nicĭ într'o sémă i s'aŭ ținut, cât văḑênd el acestea și fără de voia luĭ, cu prieteșug a se întórce spre Domnul poftea; dar cu ce obraz? Acestea sunt ale luĭ Tucheli lucrurĭ și purtărĭ, dintru care tot cea maĭ puțină parte s'aŭ scris din câte aŭ făcut el.

Iar la al *treilea anŭ al Domnii*, șeḑut-aŭ Domnul la Scaun.

Intr'acel an viind Hanul de la Crîm cu Tătariĭ den poruncă împărătéscă ca să trécă prin țară să mérgă la óste in sus după Vizirul, eșit-aŭ Domnul înainte la *Fântâna rece*, carele cu cinste pre Domnŭ primindu-l, cu caftan l-aŭ îmbrăcat; după aceea și Domnul dându-ĭ poclonul, ș'aŭ luat ḑiua bună și s'aŭ întors la Scaun în Bucurescĭ, și aŭ șeḑut cu pace într'acea vară.

Intr'acest an, primăvara, aŭ trăznit clopotnița cea Domnéscă din Bucurescĭ care maĭ 'nainte de Grigore Vodă, făcută era, iar Șerban Vodă o maĭ înălțase mult. Decĭ fiind o cămară dedesupt la mijlocul

clopotniții, din nesocotélă s'aŭ fost bagat acolo într'acea cămară iarba de pușcă ce era Domnéscă, ca să stea acolo, iar apoĭ iarba aceea aŭ adus primejdie, că ridicându-se o plóie iute într'o ḍi, la *Iunie 25* de ḍile, cu tunete, când aŭ fost drept acel loc, fórte tare fulgerând, tocma acolo în clopotniță în iarbă aŭ trăsnit, și fiind iarbă multă, aŭ rĕsipit clopotnița până în pămînt, de care trăsnet spărgându-se clopotnița, și aflându-se băgațĭ ómenĭ lângă dînsa aciuindu-se de plóie, la câțĭ-va și mórte s'aŭ făcut și betejăciunĭ la alțiĭ, iar în casele Domnescĭ nicĭ o stricăciune nu s'aŭ făcut. După aceia Măria Sa Costandin Vodă atuncea-șĭ îndată aŭ pus de aŭ făcut altă clopotniță, de iznóvă încă maĭ bună de cum aŭ fost întâiŭ puind și ciasnic sus în clopotniță, făcêndu-ĭ și horă împrejur și acolo în hora aceea bătea chindiia, care n'aŭ fost maĭ 'nainte la alțĭ Domnĭ.

CAP. XXV.

Pentru lăcuste când aŭ venit în țară de făcea multă stricăciune, și pentru venirea boiarilor solĭ de la Beciŭ, și pentru mórtea luĭ Iordache Spătaru.

Când aŭ fost la al treilea an din Domnia Mării Sale, aflându-se țara la mare lipsă și fómete de stricăciunea lăcustelor, care încă din ḍilele luĭ Șerban Vodă venise acea urgie Dumneḍeiască pe acest pămînt, de aŭ pedepsit șépte anĭ cu dînsele, de se făcea multă stricăciune și pagubă, și așa Măria Sa Costandin Vodă pentru acea mânie Dumneḍeiască ce era asupra acestuĭ pămînt, trimis'aŭ la Sfetagora și aŭ pohtit pe Părințiĭ de acolo cu rugăciune de aŭ adus capul luĭ Sfîntu Mihail Sinadichi; după ce l'aŭ adus aicĭ în țară, aŭ făcut aicea în Bucurescĭ maĭ întâiŭ rugăciunĭ și litaniĭ, și eșiră afară, după aceea și în țară aŭ trimis sfîntul acela cap, de l'aŭ purtat pre unde era lăcuste cu Arhiereĭ și cu preoțĭ, anume Părintele *Acsentie Vlădica Sofianul*, carele aŭ fost maĭ nainte Vlădică la Sofia, aflându-se aicea în țară, și cu mulțĭ Arhiereĭ și preoțĭ, de umbla făcând rugăciunĭ și osfeștaniĭ prin tóte locurile unde era lăcuste. Și așa dintr'acel an cu vrerea și cu mila luĭ Dumneḍeŭ și cu ajutorul Sfîntuluĭ, s'aŭ rădicat lăcustele, și aŭ perit de pre pămêntul acesta, de s'aŭ cunoscut ciudă (1) mare aievea.

(1) minune.

Pentru aceea și Domnul după ce aŭ adus capul Sfîntuluĭ aicea la Scaun în Bucurescĭ, aŭ făcut cunună de aur cu pietre scumpe asupra capuluĭ, și aŭ făcut cutie de argint frumósă de aŭ așeḑat capul Sfîntuluĭ, și făcând și către sfinţiĭ părinţĭ, care aŭ venit aicea cu Sfîntul cap de la Sfetagora, mulţumită și cel după putinţă ajutor sfintelor mănăstirĭ, s'aŭ dus cu capul iar la Sfetagora.

Iar când aŭ fost iarna despre postul cel mare, venit'aŭ și boiariĭ de la Beciŭ, soliĭ care fusese trimișĭ de răposatul Șerban Vodă, și-ĭ oprise Chesarul acolo, anume *Iordache Spătarul* i *Șerban Căpitanul*, carĭ treĭ anĭ aŭ fost acolo oprițĭ pentru pricinile ce s'aŭ ḑis maĭ nainte; iar când aŭ fost primăvara căḑut'aŭ *Iordache Spătarul* în grea bólă, și nu mult l'aŭ lungit, fără cât o sĕptămână și ș'aŭ dat obșteasca datorie, lăsând în urmă multă tânguire și jale, nu numaĭ pentru îndelungata luĭ streinătate ce făcuse(1), (căcĭ numaĭ vre-o două lunĭ cu jupâneasa și cu coconiĭ luĭ după ce aŭ venit aŭ lăcuit), ci maĭ vîrtos pentru cea tânără a luĭ vîrstă și multa vrednicie ce avea, de care nu numaĭ fraţilor și Domnuluĭ pagubă s'aŭ făcut, ci tocmaĭ și ţăriĭ, că ales boiar de cinste și de treabă era.

CAP. XXVI.

Cum, la al patrulea an al Domnii luĭ Costandin Vodă când aŭ fost vara, aŭ mers Măria Sa la Tîrgoviște.

Intr'aceeașĭ dar vară, care era al patrulea an din Domnia Măriĭ Sale luĭ Costandin Vodă, venitu-i'aŭ poruncă de la Impărăţie ca să iasă din Scaun, să mérgă spre munte în preajma Ardealuluĭ, ca să-șĭ păzească ţara de vrăjmașĭ și numaĭ de cât din poruncă gătindu-se, purces'aŭ de aŭ mers spre Tîrgoviște și din sus spre *dealul luĭ Bărbat* aŭ tăbărît și tótă vara acolo fiind, pus'aŭ de aŭ curăţit casele domnescĭ den Tîrgoviște, și s'aŭ apucat a le drege, ispravnic făcând pre *Mihail Cantacuzino Vel Spătar*, și tótă orînduiala făcând ca să se apuce de lucrul caselor să le facă.

Când aŭ fost la *Septemvrie* rădicatu-s'aŭ Domnul de acolo și învîrtejindu-se pe la *Potlogĭ*, aŭ venit iarășĭ la Scaun în Bucurescĭ, și s'aŭ gătit de nunta ficeĭ Măriĭ Sale *Domneĭ Stancăĭ,* care o aŭ dat

(1) fusese (în mss. orig.).

după Coconul luĭ *Iliaş Vodă*, *Radul Beizadea*, a cărora nuntă s'aŭ făcut la luna luĭ *Noemvrie*, însă veselie domnească mare şi înfrumusețată, care în dilele nóstre asemenea aceea n'am pomenit.

CAP. XXVII.

Pentru Staicu Paharnicu ce era ficlean țăriĭ de multă vreme, cum s'aŭ rădicat de la Moldova, şi aŭ mers la Pórtă ca să facă luĭ Costandin Vodă pâră, umblând şi el după Domnie.

Intr'acea iarnă, s'aŭ rădicat şi *Staicu Paharnicu* de la Moldova, de aŭ mers la Pórtă să facă pâră luĭ Costandin Vodă, fiind acest *Staicu* pribeag încă maĭ din nainte vreme, de când luase Şerban Vodă Domniea, şi umblând când în Moldova, când în Ardeal, iar maĭ vîrtos în Ardeal multe amestecăturĭ țăriĭ şi Domnii despre Nemțĭ făcând, ca un om fórte rĕŭ şi zavistnic ce era, înălțându-se şi el cu hirea a apuca Domniea şi nu se uita că nu se daŭ acestea nicĭ celuĭ ce va, nicĭ celuĭ ce aleargă, ci cuĭ Dumnedeŭ va.

Intr'acestea dar fandasiĭ şi el vremea îşĭ pĭerdea, până când vĕdênd că cu Nemțiĭ nimica nu va putea strica luĭ Costandin Vodă, s'aŭ lăsat de dânşiĭ şi aŭ început a-şĭ pleca capul la Costandin Vodă, cu multe scrisorĭ cercând ca să-ĭ erte greşala şi în țară să-şĭ vie, spre carele şi Domnul creştinésca datorie făcându-şĭ, trimisu-i'aŭ carte de iertăciune, că fără de nicĭ o temere să-şĭ vie la moşie, scriind şi la *Viteran Ghinărarul*, carele era în Ardeal (bun prieten fiind Domnuluĭ), ca să-ĭ dea slobozire să-şĭ vie în țară, şi îndată l'aŭ slobozit, iar el nu cele ce scria la Domn, ci altele a face gândea, pentru că aşa păcatul luĭ la osândă îl trăgea, ca să se plinéscă cuvîntul scripturiĭ carele dice: că omul păsalnic (1) la inimă cădé-va la rĕŭ ; că nu putea altu a fi asemenea luĭ în rĕutate.

Acest *Staicu* a fost om de jos, feciorul unuĭ *Bărcan*, carele şi *Părcălab de Curte* fusese, iar fiu-săŭ acesta, *Staicu*, maĭ înainte era slugă la *Pârvul Vistierul Vlădescu*; după aceea s'aŭ lipit lângă *Mareş Banul*, şi cu vreme i-aŭ dat şi pre soru-sa de l'aŭ făcut cumnat. Decĭ *Mareş Banul*, fiind om de casa boiarilor Cantacuzinescilor, cu mijlocul lor aŭ tras şi pre *Staicu* maĭ la cinste şi la boierie, fiind *Mareş*

(1) silnic (în mss. orig).

Vistier mare (1), pe *Staicu* l'aŭ făcut *Logofăt de Vistierie*, apoĭ și *Vistier al treilea* ajunsese (2). Iar după aceea, trecênd câtă-va vreme într'alt chip primenindu-sĕ vremile, și țara la Domnĭ streinĭ și la grecĭ cădând, și boiariĭ aceștia Cantacuzinescĭ la nevoie ajungând, din zavistiile unora și ale altora ca acestora răĭ pămîntenĭ, și acesta, nemulțumitor binelui s'aŭ arătat, cu aceia alăturându-se cu de tot felul de împotrivirĭ, se arăta (3) maĭ mult de cât alțiĭ, carĭ vrăjmașĭ fățișațĭ neamuluĭ Cantacuzinescilor era și măcar că toțĭ aceia maĭ nainte de la Dumnedeŭ plata s'aŭ luat, iar nicĭ *Staicu* de Dumnedeiasca urgie (4) n'aŭ scăpat, că el de răposatul Șerban Vodă se temea, și tot pribeag aŭ fost, din loc în loc fugind, pentru că cu multe felurĭ de meșteșugurĭ și cercărĭ Șerban Vodă printr'alte părțĭ

(1) Mareș Vel Ban Băjescu este fiul luĭ Jupan Gherghe. (Arh. Stat. condica disă Brâncov. No. I).

El a fost căsătorit cu Maria sin Costandin Vel Postelnic Cantacuzino și avu de zestre moșia Ștefănești. (Acad. Rom. doc. 213, pach. XXIX cu data din 1649 Aprilie 15).

Ilinca sin Mareș Vel Ban Băjescu a fost soția luĭ Pîrvu Vel Stolnic sin Drăghicĭ Vel Spătar Cantacuzino (între ctitoriĭ Schituluĭ Măgurénuluĭ din Bucureștĭ).

Mareș Băjescu dar era maĭ mult de cât un *om de casa Cantacuzineștilor*, era un aliat în gradul cel maĭ apropiat cu aceștĭ boierĭ.

(2) Staico biv Vel Paharnic Merișanul era căsătorit cu Marica sin Diicu biv Vel Spătar Buicescu. (Arh. Stat. Episc. Argeș, pach. 48, doc. 4 din 1670 Aprilie 25).

El este fiul luĭ Bărcan Cluceru și Ceaușul, căruia i s'a dis «*ot Bucșanĭ*». (Arh. Stat. Mitrop. Buc. pach. 136, doc. 3 din 1653 Octombre 20).

Moșul acestuĭ Staico trăia la anul 1621 Ghenarie 24 și se numea Pătru Logofĕtul ot Merișanĭ sin Stoica Banul ot Merișanĭ. (Arh. Stat. Mitrop. Buc. pach. 289/108 netrebn. No. 3).

Un moșŭ al acestuĭ Staico, este cunoscutul Bărcan din Merișanĭ, care de moșie se trăgea din Bucșanĭ și care a pierit ucis de Radu Vodă sin Mihnea Vodă Turcitul, în I-a luĭ Domnie aicĭ în Muntenia. (Cronicile țăriĭ).

Resumăm dar din cele ce preced că: Staico era din neam de boierĭ românĭ neaoșĭ, aliat cu fiica unuĭ pretendent la Tronul Munteniеĭ și că părințiĭ luĭ ajunsese a dovedi că îșĭ iubesc țara cu pericolul vieții lor și că membri familieĭ luĭ ajunsese printre fruntași boierilor, așa că eĭ nu eraŭ numaĭ niște simple slugĭ după cum Cronicarul cearcă a dovedi.

(3) se afla (în mss. orig.).

(4) judecată (în mss. orig.).

îl căuta și-l gonea, ca dóră l'ar dobândi cu el să-șĭ isbândéscă și nicĭ cum n'aŭ putut.

Iar Costandin Vodă milă și blândețe spre el arătând, Dumnedeŭ în mâinĭ i l'aŭ dat, pentru că el cum aŭ scăpat din Ardeal, n'aŭ venit în țară la moșia luĭ, ci în Moldova la Cantemir Vodă s'aŭ dus și acolo cu dânsul sfătuindu-se și Cantemir îndemnare făcându-ĭ, sculatu-s'aŭ de aŭ mers la Împărăție ca să facă pâră luĭ Costandin Vodă, cu câțĭ-va hoțĭ de aĭ luĭ hiclénĭ, anume *Preda Milcoveanul* (1) și *Preda Proroceanul* (2) și cu *Hațaghi Ungureanul fecior de Poște*, și un *Iacșă Sârbul*, carĭ s'aŭ ținut în Ardeal cu toțiĭ tot de *Bălăcianul*, iar după istovul luĭ, s'aŭ lipit de acest *Staicu* de i-aŭ scos la cinste mare ca și pre el. Că mergând la Impărăție precum s'aŭ dis maĭ sus, mers'aŭ de s'aŭ împreunat cu Vizirul, și ne-spuse răutățĭ de Costandin Vodă aŭ dis, și multă pâră făcând și prihănĭ aruncând, cu carele, ne-cum că nimica inimi ș'aŭ isbândit, ci maĭ mult asupra lor rele aŭ isprăvit, că nu minte cuvîntul ce dice: că unde Dumnedeŭ dă, nimica za«vistia nu póte sluji», și iar: «unde Dumnedeŭ nu dă, nimica truda și ostenéla nu póte folosi (3). Pentru că Vizirul, despre o parte, cele de tot felul vicleșugurĭ și umblete ale lor sciind, câte cu Nemțiĭ împotriva Turcilor s'aŭ purtat, și despre altă parte, cea despre Impărăție dreaptă și credinciósă slujbă a Domnuluĭ sciind, nimica ascultare nu le-aŭ dat, ci numaĭ de cât în obedĭ și în cătușe băgându-ĭ, la Costandin Vodă cu un Agă i-aŭ trimis, ca pedépsă ca unor

---

(1) Acest Preda Căpitanul Milcoveanu este fiul luĭ Ivan Slugeru ot Milcov pe care încă la 1646 Iulie 5 îl găsim ca martor la zapisul luĭ Radu Banul Buzescu prin care iartă satul Cerneți de rumânie.

Preda a fost căsătorit cu Stanca sin Pavlache Banul ot Clejanĭ. (Arh. Stat. Episc. Argeș, pach. 3, doc. 3 din 1684 Martie 24; a se vedea și doc. orig. la d-l C. Colescu Vartic, 1900 Martie după care subscrisul posedă o copie, din 1676 Iunie 5).

(2) Preda Căpitanul Prooroceanul este fiul luĭ Papa Postelnicul și nepot de fiŭ Raduluĭ Cluceru ot Proorocĭ. (Arh. Stat. cond. Brâncov. No. III, pag. 834 (28) și coll. mea de acte cu data din 1695 Decembre 12). El era rudă de aprópe cu Costandin Vel Agă Bălăcianul sin Badea Vel Vornic; acte posteriore timpuluĭ în care aŭ trăit eĭ, ne vorbesc despre acéstă rudenie.

(3) isprăvi (în mss. orig.).

ficlénĭ de Domnie și de Impěrăție să le facă, rămâind Cantemir Vodă rușinat împreună cu aĭ luĭ, care spre acestea iĭ povățuia.

Iar în acea de apoĭ nicĭ pre eĭ judecata luĭ Dumnedeŭ nu i-aŭ trecut, ci în scurtă vreme și lor Dumnedeiască arătare li s'aŭ făcut, că numaĭ de cât după acestea luĭ Cantemir Vodă scurtare de viața luĭ cea necuviósă i-aŭ sosit și obștésca datorie ș'aŭ dat și cu Domnia țăriĭ Moldoviĭ, Impărăția pre *Costandin feciorul rěposatuluĭ Ducăĭ Vodă* aŭ miluit; iar Cantimiresci împreună cu Cupăresci (1) la Impărătéscă urgie aŭ cădut, cât pre uniĭ în Țarigrad i-aŭ prins, iar alțiĭ care aŭ fost în Moldova, prindênd de veste, cum aŭ putut, uniĭ în țara Unguréscă, alțiĭ în țara Leșască aŭ pribegit că Dumnedeŭ une-orĭ și zăbovesce, iar alte-orĭ curând și răsplătesce, maĭ vîrtos la ceĭ ce dintr'a luĭ Dumnedeŭ parahorisis ajung la stăpânire, ca cum și acest *Cantemir, că întâiŭ aŭ fost herghelegiŭ, apoĭ Lefegiŭ, apoĭ și Ciauș la Stégul Spătăresc aicea în țară aŭ fost* (2), după aceea ducându-se în Moldova (căcĭ Moldovean era) multă vreme acolo fiind (póte fi pentru păcatele creștinilor aceluĭ pămînt) l'aŭ adus sórta și la Domnie.

Intr'acestașĭ chip fiind, că vrând Impărăția să maziléscă pre *Dumitrașcu Vodă* (3), carele atuncea era în Moldova Domn, om rěŭ și fără frica luĭ Dumnedeŭ, și acest Dumitrașcu fiind, pentru multe rěutățĭ și asupriciunĭ ce făcea țăriĭ, cu scîrbă mare Impărătéscă, de Domnie s'aŭ lipsit; decĭ întâmplându-se atuncea de pribegise o sémă de boiarĭ Moldovenĭ aicea în țară, cu care era și acest Cantimir, și cădând eĭ la piciórele luĭ Șerban Vodă ca să le fie ajutor spre Impărăție să-șĭ puie Domn de țară dintru eĭ-șĭ și să nu le maĭ vie Domn strein, și alegându-șĭ eĭ pre acest Cantimir, rěposatul Șerban Vodă prieteșug mare având cu Suleiman Pașa Seraschierul ce se afla atuncea la Baba, trimis'aŭ boiarĭ la dânsul cu cărțĭ și cu rugăciunĭ, și îndată pentru voia luĭ Șerban Vodă, Domniea luĭ Cantemir s'aŭ dat. Iar el cum aŭ luat Domniea întâia-șĭ dată nemul-

(1) Coborîtorĭ din Cupari Roset și din neamul luĭ Antonie Voevod Roset.

(2) Costandin Vodă Cantemir este fiul luĭ Teodor. Acte interne de pe timpul când era aci în Muntenia, noĭ nu prea am găsit, așa că trecutul luĭ aci în țară este încă obscur și că cele relatate de Cronicar pot fi adevěrate fără însă ca noĭ să le putem susține cu probe.

(3) Cantacuzino.

țumitor s'aŭ arătat, și spre făcătorul luĭ de bine Șerban Vodă cu multe împotrivirĭ (1) s'aŭ întors, și neputându-ĭ vremea sluji ca să strice ceva luĭ Șerban Vodă, cât aŭ trăit apucatu-s'aŭ cu mijlocul acestuĭ Staicu ca cu vre-un mod luĭ Costandin Vodă smintélă și surpare să-ĭ facă, precum maĭ înainte s'aŭ dis, iar Dumnedeŭ nu l'aŭ învrednicit după pofta ce avea.

Acestuĭ Cocon dar ce s'aŭ dis maĭ sus, Iω Costandin Duca Voevod pre carele Dumnedeŭ cu Domnia țăriĭ Moldoviĭ l'aŭ încoronat, dintru multa nevoință, ajutor și osîrdie a Măriĭ Sale luĭ Costandin Vodă Brâncoveanul despre Impărăție Domniea i s'aŭ dat, pentru că era să-l facă ginere după *fiica Mării Sale Domna Maria* precum l'aŭ și făcut, cum istoria se vede înainte, iar acum iar pentru *Staicu* la prochimen să venim.

CAP. XXVIII.

Pentru judecata și mórtea luĭ Staicu Paharnicul în ce chip aŭ fost.

Staicu Paharnicu multă vreme la închisóre împreună cu aĭ luĭ soțĭ fiind, de multe orĭ la Divan s'aŭ scos, că măcar că Domnul spre mórtea lor nu se bucura, iar nicĭ vina și faptele lor era ca să scape, ci cu tot sfatul înaintea țăriĭ judecată făcându-i-se, și cele ale lor ficlene scrisorĭ arătându-se, și tóte de față cetîndu-li-se, nimenĭ din câțĭ audia a se milostivi spre dânși era, faptele lor cele spurcate și păgâne aevea vědându-se, câte ficleșugurĭ spre Domn și spre țară vîndărĭ făcuse, că eĭ pre Nemțĭ în țară îĭ adusese, și pentru Nemțĭ Tătariĭ venise și la primejdie și de istov prăpădire țara ajunsese cât nimenĭ din creștinĭ, pociŭ dice că n'aŭ rěmas de pradă și de sărăcie scăpațĭ, care de Tătarĭ, care de Nemțĭ, lăsând multă sărăcime, care arșĭ de Tătarĭ și cădnițĭ aŭ murit afară de robiĭ ce aŭ luat.

Acele lacrămĭ și suspinurĭ ale creștinilor pre eĭ la osândă ca aceea i-aŭ adus, că «strigarea săracului ascultă Dumnedeŭ», dice Iov, și David așijderea «că nu desăvîrșit săracul se va uita, și răbdarea

(1) împotrivnicii (in mss. orig).

săracilor nu desăvîrșit va peri, că am cunoscut, ḑice, că Domnul judecata săracilor va face și dreptatea méserilor (?)

Așa dar după faptele lor în judecata luĭ Dumneḑeŭ căḑând, în hotărâre de istovul lor ca acesta și apofasis (1) de către tótă țara li s'aŭ ales *și pre Staicu în Bucurescĭ la Tîrgu-de-afară, la ḑi de tîrg, în mijlocul oboruluĭ l'aŭ spânzurat*, unde nu puțină mulțime de norod era; pentru că acest fel de plată i se cădea a-șĭ lua, ca un începător și cap răutăților ce era. Asijderea și pre *Preda Proroceanul la Rușiĭ-de-Vede în tîrg l'aŭ spânzurat*, iar pre *Hațaghi*, și pre *Iacșa* și pre *Preda Milcoveanul* în ocnă băgându-ĭ, și câtă-va vreme zăcându-ĭ, apoĭ Domnul milostivindu-se i-aŭ iertat.

CAP. XXIX.

Cum, aŭ venit poruncă de la Impărăție luĭ Costandin Vodă să gătească zaharéle și conace, că Vizirul însușĭ cu Hanul împreună va să vie în țară, să treacă în Ardeal.

Când aŭ fost la al cincilea an în Domniea Măriei Sale Costandin Vodă leat $\frac{7201}{1693}$, la luna luĭ Iunie, venit'aŭ Domnuluĭ poruncă de la Impărăție, cum să gătească zaharéle și conace, că însușĭ Vizirul cu óstea turcească, împreună și cu Hanul cu tătărimea luĭ, în țară va să vie ca să treacă în Ardeal, să prade țara Ardealuluĭ, și de supt stăpânirea Neamțuluĭ să o ia.

Care poruncă vĕḑându-o Domnul și tótă boierimea, la mare grijă și întristare aŭ venit, cât aŭ încremenit, socotind întâiŭ cele peste putință dărĭ și cheltuelĭ, care a odihni pre două Împărățiĭ trebuia, adică pre Vizirul și pre Hanul, și a doua, stricăciunea iarășĭ și călcarea ticălóseĭ țărĭ, ce era să se calce de atâtea oștĭ grele și ne-silnice ca acelea. Care vĕḑând Domnul că mintea omenească a o cuprinde nu ajungea (2) spre chivernisirea uneĭ greutățĭ și nevoĭ ca aceea ce venea pre biata țară, lăsat'aŭ tóte la mila și chivernisirea cerescuļuĭ Impărat, și de cele ce ale porunciĭ era după putință grijea, până când venindu-ĭ veste cum că despre o parte Vizirul de

(1) dete hotărîrea.

(2) nu póte (în mss. orig.).

la Odriiŭ aŭ purces, și cu tótă puterea împărătească fórte tare la Rușĭ este viitor, și de altă parte Hanul cu tătărimea de la Crîm aŭ purces și în țară este viitor, luat'aŭ pre Dumnedeŭ într'ajutor, și spre Giurgiu aŭ purces a merge, ca întru întâmpinarea Vizirulu̇ĭ să iasă și să se împreune, după cum și poruncă de la Vizirul Mustafa Pașa ĭĭ venise, ca să-ĭ iasă înainte la Rușciuc și purcegând la *Iunie 8 dile*, iar la *10 dile ale luneĭ acéstea*, la Giurgiu aŭ sosit conăcind din jos de Giurgiu în malul Dunăriĭ.

Decĭ fiind și Vizirul sosit decindea la Rușĭ, Domnul încă îndată cu boiariĭ, câțĭ cu Măria Sa aŭ fost, Dunărea de cea parte aŭ trecut, și numaĭ de cât la ordie mergând, cu Vizirul s'aŭ împreunat, și primire cu cinste Vizirul Domnuluĭ aŭ făcut, și multă voróvă Domnul cu Vizirul avînd; după aceea eșit'aŭ de la Vizirul îmbrăcându-l cu caftan, și iarășĭ la Giurgiu unde era conacul Măriĭ Sale aŭ trecut, vesel fiind pentru cea cu cinste primire ce aŭ avut de la Vizirul, și încă a doua di puindu-se într'un caic, cu boiariĭ în primblare, pre marginea Dunăriĭ aŭ mers. Unde dar Domnul pre Dunăre mergând, șăicele ce era cu zahareaua împărătească încă din jos venea, și înțelegând cum că Domnul țăriĭ Românescĭ este, început'aŭ din tóte șăĭcele cu tunurile dând, cinste Domnuluĭ făcând.

Iar după aceea venit'aŭ Domnuluĭ veste că și Hanul către Giurgiu s'aŭ apropiat ca să se împreune cu Vizirul; decĭ dar Domnul numaĭ de cât purcegând mers'aŭ de i-aŭ eșit înainte la *Daia* de s'aŭ împreunat, făcând câtă-va voróvă, și după aceea Domnul iarășĭ decindea maĭ înainte aŭ trecut, și până a nu veni Hanul, cu Vizirul s'aŭ maĭ împreunat. Iar după ce și Hanul decindea aŭ mers, și cu Vizirul s'aŭ împreunat, și fiind și Calgan Sultanul și toțĭ Beiĭ tătărăscĭ, și toțĭ Pașiĭ și tóte ogeacurile adunate la sfat pentru treaba oștilor, atuncea și pre Domnul la sfat chemându-l, pusu-i-aŭ scaun de aŭ ședut între Enicer Aga și între Tefterdarul, și întrebându-l de sfat, Domnul încă cele cu socoteală le-aŭ dat, tóte ceĭ marĭ le aŭ primit, și așa sfatul s'aŭ ales pentru mergerea oștilor în Ardeal, pre la Teleajen să treacă.

Decĭ după acestea Domnul luându-șĭ diua bună de la Vizirul ca să vie în țară la Scaun, să rânduiască cele ce trebuia de conacele Viziruluĭ și ale Hanuluĭ, și însușĭ Măria Sa să se gătească de óste,

să meargă cu Vizirul, atuncea iarăşĭ Vizirul cu cinste maĭ mare pre Domnul aŭ scos, cal frumos înşălat cu tóte podóbele gătindu-ĭ, şi încălecând de la pórta Viziruluĭ, cu cinste şi cu pompă mare aŭ eşit, îmbrăcând şi pre doĭ-spre-ḑece boiarĭ cu caftane.

Decĭ de la otacul (1) Capichehaielilor ţăriĭ Domnul mergând, gătit'aŭ şi Măria Sa doĭ caĭ frumoşĭ înşălaţĭ şi împodobiţĭ, cum se cade, unul pentru Vizirul, altul pentru coconul Viziruluĭ *şi cu ginerele Mării Sale, Radul feciorul luĭ Iliaşĭ Vodă*, împreună şi cu alţĭ boiarĭ, i-aŭ trimis şi la Vizirul darŭ de la Domnul i-aŭ închinat, pre care fórte cu cinste i-aŭ primit.

După aceia Domnul aŭ purces şi la Scaun la Bucurescĭ aŭ venit, aşijderea şi Hanul trecând Dunărea iar la ceastă parte înapoĭ spre *Dinţescĭ* s'aŭ tras, de vreme ce şi Vizirul să se rădice era să mérgă să treacă Dunărea pre la *Turtucaia*, ca cu toţiĭ pre la Teleajăn să treacă; a căruia dar trecere cu zăbavă multă aŭ fost până a trece şi a purcede. Iar Tătariĭ pre de tóte părţile ţara o jăfuia, nu dóră că avea eĭ poruncă, numaĭ după obiceiul lor cel păgânesc ca un neam silnic ce este şi nestăpânit.

Decĭ dar după ce Domnul tóte conacele spre *Teleajăn* aŭ orânduit, şi şi Vizirul de ceastă parte trecând, întinsórea fiindu-le pre acolea a merge, iată şi veste de la Beligrad le-aŭ venit de la Seraschierul de acolo Geafer Paşa, cum că grele oştĭ nemţescĭ s'aŭ pogorît, şi cetatea o aŭ înconjurat; ci scria Viziruluĭ să meargă cu tótă puterea, şi cu Hanul dimpreună să apere cetatea, să nu caḑă la primejdie, care veaste fórte aŭ îngrijat (2) pre Vizirul, şi socotind că fórte cu greŭ este a lăsa Beligradul şi a merge în Ardeal, maĭ de folos aŭ ales a fi mergerea la Beligrad de cât la Ardeal şi aşa întâiŭ (3) a merge la Beligrad aŭ hotărât, părăsind Ardealul, care socotelĭ ale lor ţăriĭ tot de rĕŭ şi de stingere era.

(1) conacul (în mss. orig.).
(2) întristat (în mss. orig.).
(3) întins (în mss. orig.).

CAP. XXX.

Cum, aŭ venit Domnuluĭ poruncă al doilea rînd, să rînduiască conacele în sus spre baltă, până la Cernețĭ și pentru mergerea Măriĭ Sale împreună cu Vizirul până la Diiŭ.

Atuncea dar după socoteala ce aŭ făcut îndată și ferman la Domn aŭ trimis că însușĭ prin țară până la Cernețĭ conacele să rînduiască și să facă podurile la Argeș, la Olt, la Jiiŭ, și unde va trebui, ca să treacă oștile. Decĭ dar fiește ce înțelept să socotească de póte mintea saŭ putința omenească, să coprindă ale lor învîrtejirĭ (1) și sucite poruncĭ, și care maĭ înainte și cu ce să plinească, că Tătariĭ tot de o parte jefuia. Iar de vreme ce, cele ce la ómenĭ sunt neputinciόse, la Dumnedeŭ tóte se pot, dat'aŭ sfinția sa, póte fi, și celor marĭ năstav (2) ca și eĭ neputințeĭ a crede, și tóte iarășĭ după a Domnuluĭ și a țăriĭ putință, cu ajutorul luĭ Dumnedeŭ le-aŭ orînduit (3).

Și cu acestea tóte spre carele cu multă nevoință și strădanie Domnul s'aŭ aflat, și boiarĭ marĭ pre la podurĭ aŭ rînduit; iar eĭ tot nu s'aŭ putut odihni ca nisce sîlnicĭ ce sunt, ci venind până în preajma Giurgiuluĭ, numaĭ de cât cu grabnică poruncă pre un Agă Vizirul aŭ trimis, ca și Domnul să se rădice să meargă lângă dînșiĭ ca să se afle. Care poruncă Domnul vědând, îndată cu tótă óstea ce s'aŭ aflat lângă Măria Sa aŭ purces, și mergând la Vizirul l'aŭ ajuns la podul carele se făcuse peste Olt, din sus de Nicopoe împrotiva *Izlazuluĭ*, și așa împreunându-se iarășĭ cu Vizirul tot cu cinste ca și întâiŭ l'aŭ primit. Apoĭ împreună cu dînșiĭ Domnul până la Diiŭ aŭ mers, unde tóte oștile turcescĭ și tătărescĭ Dunărea aŭ trecut.

Și acolo câte-va dile Domnul aflându-se, până tóte oștile și greimea (4) aŭ trecut, apoĭ de la Vizirul diua bună luându-șĭ, cu toțĭ boiariĭ dimpreună, aŭ purces Măria Sa și s'aŭ învîrtejit la satul Mă-

(1) învîrtiturĭ (în mss. orig.).
(2) luminare, îndemnare.
(3) ocârmuit (în mss. orig.).
(4) greutatea, mulțimea.

rii Sale la *Brâncovenĭ*, unde câte-va ḑile iarăşĭ şăḑând, după aceea aŭ purces de aŭ mers la mănăstirea Mării Sale *Hurezii*, carea dintr'al doilea an den Domnia Mării Sale den temelie o aŭ început şi o aŭ rădicat, cum s'aŭ ḑis maĭ nainte. Şi încă netîrnosită fiind atuncea o aŭ tîrnosit şi o aŭ sfinţit, fiind *Mitropolitul ţăriĭ Kir Teodosie*, şi alţĭ Arhiereĭ, şi Părinţĭ şi tótă boierimea, făcându-se tóte çele după obiceiŭ orînduite cu cinste mare.

Decĭ după aceea mers'aŭ Măria Sa iarăşĭ la a sa mănăstire Bistriţa de o aŭ vĕḑut, şi la Episcopia de la Rîmnec, şi la mănăstirea de un Lemn. Şi după închinăciunea şi preumblarea acestor sfinte mănăstirĭ, numaĭ de cât aŭ purces, şi pre supt munte s'aŭ pogorît a veni la Scaun; şi venind pre la Pitescĭ mers'aŭ de s'aŭ preumblat pre la tóte viile domnescĭ de le-aŭ vĕḑut.

Apoĭ de acolo aŭ venit la Tîrgovişte, şi asemenea şi acolo vre-o ḑi zăbovindu-se, iarăşĭ pre la viĭ primblându-se, şi la casele Domnescĭ şi la Mitropolie, purces'aŭ şi de acolo, şi venind pre la satul Mării Sale pre la *Mogoşóia*, de acolea aŭ venit la Scaun în Bucurescĭ leat $\frac{7202}{1693}$, *Septemvrie 23*. Pentru că gătire era să facă Domnul de nunta fiicăĭ *Mării Sale Dómneĭ Marii*, care după *Costandin Vodă Domnul Moldoveĭ* o aŭ dat, care nuntă nu s'aŭ putut face într'alt chip după al Domnilor obiceiŭ, ce nu pot veni unul la altul, fără cât numaĭ apropiindu-se orînduitele ḑile ale nuntiriĭ, gătit'aŭ Măria Sa pre fiica Mării Sale cu tóte cele vrednice cuvióse şi Domnescĭ cinstĭ şi orînduelĭ, şi împreună cu cinstite şi marĭ obraze o aŭ trimis, anume cu cinstita cea cu de tótă creştinătatea împodobită *Jupâneasa Stanca* maica Mării Sale luĭ Costandin Vodă, şi cu cinstitul şi blagorodnicul (1) unchiul Mării Sale *Costandin Cantacuzino carele aŭ fost biv Vel Stolnic*, i *Diicul Rudeanul Vel Logofĕt*, i *Cornea Brăiloiul Vel Paharnic*, i *Mihalcea Vel Stolnic*, i *Mateiŭ Filipescu Stolnic*, i *Radul Golescul Vel Agă*, i *Bunea Vel Armaş* (2), şi cu alţĭ mulţĭ boiarĭ şi cu jupânese, şi cu multă glótă s'aŭ dus la Iaşĭ, şi acolo primire cu cinste şi cu pompe marĭ făcându-li-se făcutu-s'aŭ şi nunta după obiceiŭ la luna luĭ *Noemvrie în 5 ḑile*.

După sfârşitul nunţiĭ, boiariĭ iarăşĭ împreună cu maica Mării Sale luĭ Costandin Vodă, s'aŭ întors de aŭ venit la Bucurescĭ.

(1) iubitor de Dumneḑeŭ.

(2) Grădişteanu.

CAP. XXXI.

Pentru venirea Dómneĭ Marieĭ den Moldova.

Decĭ într'această iarnă având Domniea pace și linisce, se afla asupra trebilor și chivernisirilor țăriĭ, împreună cu toțĭ boiariĭ Mării Sale; iar când aŭ fost primăvara *fie-sa Dómna Maria* a luĭ Costandin Vodă, dorind de părințiĭ eĭ pohtit'aŭ ca să vie în țară să-șĭ vadă părințiĭ, și după a eĭ pohtă Domnul săŭ și soțul eĭ o aŭ trimis, a căreia venire aŭ fost la luna luĭ *Maiŭ în 13 dile leat* $\frac{7202}{1694}$. Insă cu cuviósă cinste aŭ venit împreună cu sócră-sa *Dómna Anastasia a Ducăĭ Vodă* și cu boiarĭ marĭ de cinste anume: *Vasile Vel Stolnic de țara de jos*, și *Vasile Cantacuzino Vel Spătar* cu jupânesele lor, și cu alțĭ boiarĭ și slujitorĭ. Iar și părințiĭ cu maĭ mare cinste o aŭ primit, despre o parte ca pre o fiică, despre altă parte ca pre o Dómnă a uneĭ țărĭ, că după altele, cinste și priimință ce i-aŭ făcut de la hotar până a veni aicĭ în Bucurescĭ, trimis'aŭ Măria Sa Costandin Vodă pre Dómna Mării Sale împreună cu toțĭ Coconiĭ Mării Sale, cu multă boierime și Jupânese cu tótă slujitorimea, de le-aŭ eșit întru întâmpinare la *Colentina*, de s'aŭ împreunat, și le-aŭ adus cu cinste și cu mare pompă până la Curtea Domnească. Și împreunêndu-se cu părintele sĕŭ cu Măria Sa Costandin Vodă, avut'aŭ bucurie mare și o parte și alta.

Intr'aceiașĭ vreme a doua di după venirea Mării Sale Dómneĭ Marieĭ, venit'aŭ și un Agă de la Pórtă de aŭ adus la Costandin Vodă caftan, pentru că scoțând Impărăția pre Mustafa Pașa Vizirul den Vizirie, și puind alt Vizir pre Ali Pașa, carele óre când fusese Tefterdar, trimis'aŭ Domnuluĭ caftan de Vizirie nouă. Decĭ eșind Domnul înaintea caftanuluĭ cu alaiŭ după obiceiŭ, l'aŭ adus la Curtea Domnească, unde îmbrăcând Aga pre Domn cu caftan, aŭ dat cu tunurile, făcându-se cele obicinuite orînduelĭ.

După aceia nu multă vreme trecând, și *Dómna Maria* ședând la părințĭ, iarășĭ cu aceiașĭ cinste o aŭ trimes de s'aŭ dus la Moldova la Domnul sĕŭ.

CAP. XXXII.

Pentru a Tătarilor iarăşĭ venire prin ţară.

Iar când aŭ fost vara într'acelaş an, gătindu-şĭ Impărăţia Turcului oştĭ ca să meargă la Beligrad împrotiva Nemţilor, şi vrând a se rădica Ali Paşa Vizirul să meargă cu oştile, trimis'aŭ Domnuluĭ poruncă ca să gătească conace Hanuluĭ Selim Ghereĭ Han ca să vie cu tătărimea să treacă prin ţară să meargă şi el la Beligrad după Vizirul. Şi aşa fără zăbavă şi Hanul în ţară aŭ intrat împreună cu Calgan Sultanul, şi alţĭ Sultanĭ, şi alţĭ Beĭ den ogiacurile lor, şi mulţime de tătarĭ, fiind intrarea lor la *Iunie 20*, când creştiniĭ era de-şĭ strângea bucatele de pre câmp. Atuncea eĭ ş'aŭ năpustit bucatele lor, şi aŭ fugit den calea lor, pentru care multă lipsă săracilor s'aŭ făcut, că pâinele (1) care aŭ fost în calea lor aŭ perit de n'aŭ maĭ luat nimenĭ nimica.

Atuncea dar Domnul după porunca ce i-aŭ venit, rânduit'aŭ tóte conacele pre baltă, vite de vacĭ şi oĭ multe, afară dintr'alte multe cheltuelĭ şi darurĭ, cu care aŭ trimes boiarĭ anume pre: *Costandin Ştirbeiŭ Vel Clucer*, i *Oprea Vel Şetrar*, i *Luca Vistierul*, de aŭ eşit înaintea Hanuluĭ la *Daia*.

Decĭ după a Tătarilor trecere, nicĭ Domnul zăbavă n'aŭ făcut, ci când aŭ fost la *August în dece dile* aŭ purces şi Măria Sa den Bucurescĭ, şi aŭ mers la Tîrgovişte, pentru că şi poruncă atuncea de la Vizirul îĭ venise ca să se gătească cu câtă óste va avea, să mérgă spre partea munteluĭ să se afle pentru paza ţăriĭ de către Nemţĭ.

Şi într'acestaşĭ chip mergând Domniea la Tîrgovişte aŭ tăbărît afară din susul oraşuluĭ, măcar că şi casele se isprăvise, iar nu de tot. Iar în diua de Sântă Măria mare la *August în 15 dile*, aŭ mers Domnul la Curtea Domnească, de aŭ fost la biserică la sfânta liturghie, şi eşind de la biserică, şi mergând sus în case, saŭ desbrăcat de cabaniţa (2) sa cea domnească, cu care era îmbrăcat, şi

(1) grânele.

(2) Espéce de manteau fourré princier donné anciennement par le Sultan à l'investiture des Hospodars (Cihac).

aŭ îmbrăcat pre *Mihaiŭ Cantacuzino Vel Spătar*, pentru căcĭ fusese Ispravnic asupra caselor den ceput până s'aŭ isprăvit, cum s'aŭ ḑis maĭ sus, și la masă Domnul aŭ șeḑut într'acea sfântă ḑi a Sfântă Măriei, în casele Domnescĭ, cu Părintele Vlădica și cu boiariĭ de s'aŭ ospătat (unde alt Domn n'aŭ maĭ putut să șaḑă încă den nainte vreme cu vre-o 35 de anĭ, tocmaĭ din ḑilele Mihneĭ Vodă care să hainise de către Turcĭ, și aŭ eșit din țară gonit de Turcĭ cu rușine și de Tătarĭ, până aŭ trecut în țara Ungurească. Iar în urma luĭ numaĭ de cât Impărăția aŭ poruncit luĭ Ghica Vodă, carele venise Domn în urma Mihniĭ Vodă, de aŭ surpat casele, și le-aŭ sfărâmat de tot, ca să nu maĭ fie Scaun domnesc acolo, căcĭ maĭ supt munte fiind se temea Turciĭ de hainie, și așa aŭ fost până când Dumneḑeŭ pre acest Costandin Vodă Basarab cu Domniea aŭ miluit. Și încă după al patru-lea an den Domnia Mării Sale, de case s'aŭ apucat, ne-maĭ putând lăsa un Scaun vechiŭ ca acela de pre la strămoșiĭ Mării Sale, să stea pustiŭ; ci în tot felul și în multe rândurĭ, aŭ cercat Impărăția până i s'aŭ dat voie, ca și casele să facă și când va vrea și acolo să șaḑă.

Iar după ce aŭ isprăvit și aŭ trecut Sântă Măria, sculatu-s'aŭ Domnul de s'aŭ dus în sus, iarășĭ la mănăstirea Mării Sale *Hurezi*, de aŭ vĕḑut cele ce și acolo se maĭ lucrase, și șeḑând câte-va ḑile acolo, iar s'aŭ sculat de acolo de s'aŭ pogorât maĭ jos la casa Mării Sale la *Brâncovenĭ* de aŭ șeḑut câtă-va vreme, primblându-se și pre la alte sate ale Mării Sale, și apoĭ fără zăbavă iarășĭ s'aŭ învîrtejit înapoĭ la *Tîrgoviște* și intrând cu alaiŭ după obiceiŭ aŭ descălecat în Curtea domnéscă, pentru că și casele de tot lucrul se gătise. Și aŭ șeḑut în casele Domnescĭ cu Dómna Mării Sale, și cu tótă Curtea câtă-va vreme, apoĭ s'aŭ rădicat de la Tîrgoviște și venind la Mogoșóia, venit-aŭ la Bucurescĭ la *Octomvrie în 20 ḑile*, leat $\frac{7203}{1694}$.

CAP. XXXIII.

Pentru trimiterea boiarilor la Odriiŭ.

Decĭ maĭ trecând câtă-va vreme, rânduit'aŭ Măria Sa o sémă de boiarĭ de i'aŭ trimis la Pórtă, anume, pre *Alexandru Vel Vornic*, și pre *Cornea Brăiloiul Vel Paharnic*, i *Costandin Ciorogârleanul*

Vel Slugiar, i *Radul Isvoranul Vel Pitar*, i *Bunea Grădişteanul Vel Armaş*, i *Vergo Vel Portar*, i *Oprea Vel Şetrar* și alțiĭ, a cărora trimitere era ca să facă jalbă și plângere la Impărăție pentru slăbiciunea și multul păs al țăriĭ, de cele multe și grele poruncĭ, ce tot d'auna de la Impărăție pre ticălósa țară venea, și pentru a Tătarilor călcare, ce în toțĭ aniĭ țăriĭ făcea, și nicĭ cu poclónele, nicĭ cu dările Domniea maĭ putea să biruiască; și afară dintr'acestea să facă jalbă pentru hotarul țăriĭ despre partea Brăileĭ, care o împresurase Turciĭ Brăilenĭ, de coprinsese atât pământ de se tinsese pre locul țăriĭ, și acésta încă maĭ de mult să trăgea, și multă gâlcévă țara cu Brăileniĭ aceștia aŭ avut.

Incă și din boiaria luĭ Șerban Vodă, unchiul Mării Sale luĭ Costandin Vodă, fiind Șerban Vodă Spătar mare pre vremile acelea, în ḑilele luĭ Antonie Vodă, fost'aŭ la Pórtă împreună cu alțĭ boiarĭ, și făcând jalbă la Impărăție, li s'aŭ dat ferman și Agă Impărătesc, de aŭ venit în țară, și s'aŭ căutat tréba acésta, cu carea însușĭ Șerban Spătarul și cu boiarĭ mulțĭ aŭ mers pre margine și cu Turciĭ mărginenĭ și cu Cadiĭ (1) călcând marginea țăriĭ, de la Rușava până la Brăila și aŭ pus semne și pietre hotărând pre unde aŭ fost semnele și hotarele cele vechĭ și s'aŭ așeḑat tóte gâlcevile, cu multă cheltuială a țăriĭ.

Iar când aŭ fost în ḑilele Măriеĭ Sale luĭ Costandin Vodă, iar aŭ început a se tinde Brăileni pre pămîntul țăriĭ și aŭ călcat hotarele. Decĭ ne putând îngădui Măria Sa, aŭ făcut știre la Pórtă și s'aŭ trimis un Agă ca să caute tréba acésta, cu care Agă aŭ trimes pre *Mihaiŭ Cantacuzino Vel Spătar* și cu alțĭ boiarĭ împreună acolo spre Brăila, de aŭ căutat și aŭ ales semnele și hotarele puind pietri. Iar după aceea când aŭ fost al doilea timp, Brăileniĭ, tot nu s'aŭ putut așeḑa, ci s'aŭ sculat o sémă de Turcĭ Brăilenĭ, de s'aŭ dus la Pórtă și aŭ făcut jalbă; atuncea Impărăția aŭ rănduit pre un Beiŭ anume Iusuf Capigibașa Impărătesc, carele era feciorul luĭ Suleiman Pașa, ce fusese maĭ înainte Vizir. Decĭ venind Beiul acesta întâiŭ aicea la Domn, primitu-l'aŭ cu cinste și cu darurĭ, om mare fiind, nădăjduind Domnul că va face țăriĭ dreptate precum și el se făgăduia. Și trimițând Domnul cu dânsul bo-

(1) Judecătorĭ.

iarĭ anume: pre *Mihalcea Vel Stolnic* (1), i *Costandin Vel Sluger* (2) la Brăila ca să caute tréba acésta, după ce aŭ mers acolo Beiul acesta, despre o parte om tînăr fiind şi de minte uşor, despre altă parte Brăileniĭ mituindu-l, făcut'aŭ după voia lor, mutând hotarele pre unde aŭ ḑis eĭ, iar ţara aŭ rĕmas numaĭ cu cheltuială. Atuncea dar Măria Sa Costandin Vodă trimiţând pre boiarĭ la Odriiŭ precum s'aŭ ḑis maĭ sus, pre lângă alte trebĭ şi nevoĭ ale ţăriĭ, făcut'aŭ jalbă şi pentru acésta, pentru că avea ţara mare stâmbătate de dânşiĭ.

Decĭ Impărăţia, iar aŭ trimis pre un Capegibaşa, şi un Cadiŭ anume Muvela ca să vie să caute judecata acésta şi să facă dreptate, şi venind Capegibaşa cu Cadiul, trimis'aŭ Domnul iarăşĭ pre *Mihaiŭ Cantacuzino Vel Spătar* şi pre *Costandin Ciorogârleanul Vel Clucer*, de aŭ mers cu dânşiĭ acolo împreună la hotar, iar Turciĭ Brăilenĭ n'aŭ vrut să mérgă la judecată nicĭ cum. Decĭ Capigibaşa şi cu Cadiul făcând încercetare cu amăruntul prin alţĭ Turcĭ mărginenĭ şi prin uniĭ din Brăilenĭ, aflat'aŭ pre Brăilenĭ cum că aŭ umblat rĕŭ şi aŭ călcat hotarele, şi le-aŭ mutat pre unde aŭ vrut eĭ. Decĭ iarăşĭ aŭ pus de le-aŭ mutat, şi le-aŭ pus pre unde fusese întâiŭ maĭ nainte.

CAP. XXXIV.

Pentru mergerea Domnuluĭ la Cetatea Cladoviĭ din porunca Impărătească.

Decĭ când aŭ fost leat $\frac{7203}{1695}$ la luna luĭ *Martie*, *într'al şapte-lea an* din Domnia Măriĭ Sale luĭ Costandin Vodă, întâmplându-se a muri Impăratul turcesc, anume Sultan Ahmet, şi puindu-se Sultan Mustafa Impărat feciorul luĭ Sultan Mehmet, şi însuşĭ Impăratul gătindu-se să mérgă la óste asupra Nemţilor la Beligrad, trimis'aŭ şi Domnuluĭ poruncă să mérgă cu óste la cetatea Cladoviĭ, să o facă, care cetate şi maĭ din nainte vreme tot de ţară aŭ fost făcută, fiind iarăşĭ Măria Sa Costandin Vodă mers acolo din poruncă în trecuţiĭ anĭ, de o aŭ făcut, pre vremea întru care venise Nemţiĭ, şi nepu-

(1) Cândescu.

(2) Ciorogârleanul.

tându-le sta împrotivă Turciĭ, care se afla atuncea acolo, iar eĭ însușĭ i-aŭ dat foc de o aŭ ars și o aŭ pustiit, și eĭ s'aŭ tras maĭ jos, tot atuncea când și Nemțiĭ aŭ trecut aicea în țară.

Decĭ dar viind Domnuluĭ porunca acésta, care s'aŭ dis maĭ sus ca să mérgă și acum la Cladova, fórte peste putință fiind, că încă vreme de iarnă era, și cu multă nevoe era a se găti Domnul și tótă oastea (1), că iarbă încă nu era și vita fórte slabă, și vĕdând o poruncă fără de vreme ca acésta, care nicĭ odată n'aŭ fost, despre o parte aŭ trimis poruncă la *Cornea Brăiloiu Vel Ban la Craiova*, ca să mérgă cu țara despre Mehedințĭ la cetatea Cladoviĭ, să se apuce să o facă, despre altă parte numaĭ de cât aŭ trimes boiarĭ la Pórtă, anume: pre *Costandin Vel Clucer* (2) și pre *Dumitrașcu Caramanlâu Vel Postelnic*, pentru ca să facă jalbă, că dór ar lăsa pre Domn, ca să nu mérgă, numaĭ să rînduiască ómenĭ și ispravnicĭ, să mérgă să facă cetatea; iar Vizirul și cu Chihaiaua, ómenĭ fórte rĕĭ și lacomĭ și varvarĭ fiind, ne-cum că acésta n'aŭ făcut, ci încă și altă răutate mare pre săraca de țară aŭ adus (3), ca să ducă țara zaherea la Camenița, care era o nespusă nevoe, că cu zahereaoa și carăle ce trebuia a o rădica să o ducă, să făcea o sumă mare de banĭ cât nu era putință a sĕ rădica.

Și așa Domnul tirăneștile lor poruncĭ vădând nu putea face într'alt chip fără cât a mergerea și numaĭ până când aŭ făcut sfintele Paștĭ aŭ ședut, la *24 de dile ale luĭ Martie*, fiind Paștile. Iar după ce aŭ trecut sfintele Paștĭ, îndată aŭ purces Măria Sa la *Aprilie în 8 dile* pentru că și a doua poruncă îĭ venise cu un Agă Impărătesc, una pentru ca să rădice pre Domn, alta pentru zaherea pentru ca să se pornéscă. Și acéstă grabă mare și rădicare făr'de vreme nu pogorea despre Impărăție, fără cât numaĭ den multa răutate și silnicie a Viziruluĭ, și a Chihaeliĭ, că nu era putință Domnuluĭ a-ĭ sătura după cel mare al lor nesațiu ce avea.

Decĭ așa cu multă nevoe, Domnul cu óstea s'aŭ rădicat și mergând până la satul Mării Sale *Potlogi*, câte-va dile pre loc aŭ șădut și iarășĭ de acolo rădicându-se aŭ mers până la *Brâncovenĭ*, și acolo

(1) obștea (în mss. orig.).
(2) Ciorogârleanul.
(3) adaos (în mss. orig.).

aŭ venit veste Domnuluĭ de la Capichehaele de la Odriiŭ, cum că Vizirul și Chihaiaoa Viziruluĭ și cu alți aĭ luĭ aŭ cădut la urgie Impărătéscă pre pierdare, ne maĭ răbdând Dumnedeŭ răutățile lor și mâncăturile ce făcea creștinilor cu necontenitele cererĭ și grelele poruncĭ ce tot d'auna într'aceste biete țărĭ nu se maĭ curma de la dânșiĭ pentru multa lăcomie ce avea, a sorbi tocmaĭ și sângele săracilor. Și nu era îndestulațĭ cu atâta, ci și pre Domn fără vreme și peste putință la óste îl ridicase pre vremĭ rele și ploióse cu răcelĭ, de aŭ perit vitele creștinilor, cât și mulțĭ din slujitorĭ s'aŭ pedestrit, ci póte fi că și pentru acele suspinurĭ și necazurĭ ale creștinilor, Dumnedeŭ la osîndă ca aceea i-aŭ adus, că nu fieste ce mórte maĭ ocărâtă aŭ avut Vizirul acela, ci omorându-l aŭ poruncit Impăratul de i-aŭ lepădat spurcatul luĭ trup tocmaĭ în uliță de aŭ zăcut cât-va în vederea tuturor.

După aceea puind Impărăția alt Vizir, anume pre Mehmet Pașa, și altă Chihaia, anume Ibraim Aga, ómenĭ bunĭ și ticnițĭ fiind, început-aŭ și jalbele a se asculta, care Domnul pentru păsul țăriĭ trimetea că întâiŭ pentru zaherea făcând jalbă la dânșiĭ că este peste putință țăriĭ să o ducă, aŭ lăsat zahereaua să nu se ducă, numaĭ să dea țara banĭ, adecă prețul zahereleĭ să se trimită la Camenița, care nu puțină ușurare săracilor era, că nu era greul cel mare zahereaua, cât era carăle și chiria care era să o ducă.

După aceea și după ce aŭ mers Domnul acolo la Cladova și cetatea lucrându-se, nu multă vreme acolo aŭ șădut, ci i-aŭ venit ferman ca să lase ómenĭ și ispravnicĭ să șadă să isprăvéscă cetatea, iar Domnul să se întórcă înapoĭ spre partea munteluĭ pre unde sunt plaiurĭ, ca să-șĭ pădéscă țara de vrăjmașĭ și de ómenĭ rĕĭ.

Pentru că și hoțime multă de Ungurĭ la munte se făcuse, făcând multe rĕutățĭ și aicea pre hotarul țăriĭ și pre hotarul țăriĭ Ungurescĭ, fiind căile și strîmtorile, de ucidea pre negutătorĭ și alte multe răutățĭ făcea. Decĭ lăsat-aŭ Măria Sa acolo la Cladova boiarĭ ispravnicĭ, anume: pre *Radul Isvoranul Vel Stolnic*, i *Radul Hrizil Vel Clucer*, cu o seamă de slujitorĭ de pază și pentru alte trebĭ și poruncĭ ce era acolo. Iar Domnul numaĭ de cât s'aŭ învîrtejit de la Cladova mergând spre partea munteluĭ și puind pază tare pre la plaiurĭ aŭ prins un stég de hoțĭ ca vre-o 50 de ómenĭ Ungurĭ, fi-

ind fórte hoțĭ răĭ și bine înarmațĭ și nicĭ unul n'aŭ scăpat, ci cu Căpitan cu tot i-aŭ dus la Domnul.

Decĭ care s'aŭ dovedit den hoțĭ maĭ răĭ și s'aŭ cunoscut și de uniĭ păgubașĭ, aŭ trimis de i-aŭ spânzurat la locurile acelea unde aŭ făcut răutățile; den ceĭ-lalțĭ pre uniĭ i-aŭ trimes la ocnă pre alțiĭ i-aŭ pus la oprélă.

Și așa fiind Măria Sa viitor pre supt munte, mers-aŭ la mănăstirea Tismana și de acolo aŭ mers la mănăstirea Mării Sale la Hurezĭ și aŭ șădut făcând câte-va dile și făcând și Sîm-Pietru acolo. După aceea sculându-se de acolo aŭ mers la mănăstirea de un Lemn și de acolo la mănăstirea Argeșuluĭ, pre care sfinte mănăstirĭ le-aŭ maĭ adaos Măria Sa, și le-aŭ întărit cu mile și cu podóbe scumpe de biserică. Decĭ de la *Argeș* aŭ venit Măria Sa la *Pitescĭ* și tăbărând acolo, câte-va dile aŭ zăbovit.

Și după aceea s'aŭ rădicat Domnul și aŭ venit la Scaunul Tîrgoviștеĭ la luna luĭ *Iulie în 20 de dile*, unde și Dómna Mării Sale venită era de maĭ nainte cu câte-va dile de la Bucurescĭ împreună cu toțĭ Coconiĭ și cu tótă casa Mării Sale.

CAP. XXXV.

Pentru a Hanuluĭ iarășĭ venire prin țară.

Iar când aŭ fost la *Iulie în 28 de dile*, venit-aŭ veste Domnuluĭ că și Hanul Selim Ghereĭ este viitor iarășĭ ca să trécă prin țară să mérgă după Impărăție la Beligrad, măcar că într'acest timp să fie avut și eĭ grijă despre Muscalĭ, rădicându-se oștĭ muscălescĭ de aŭ mers cu răsboiŭ asupra Azaculuĭ și a altor cetățĭ de pre apa Nipruluĭ și era mare grijă Tătarilor.

Iar de vreme ce de la Impărăție mersese Hanuluĭ poruncă peste poruncă, să nu facă într'alt chip ci numaĭ să se rădice să mérgă, n'aŭ putut să stea împrotiva porunciĭ ci s'aŭ rădicat împreună cu Calgan Sultanul de aŭ mers, săvaĭ că cu puțină óste era; care dar veste la Domnul făcând știre de la margine, că Hanul și cu Calgan Sultanul este viitor a trece prin țară, numaĭ de cât și Măria Sa întru întâmpinare boiarĭ aŭ trimes anume: pre *Vergo Vel Paharnic* i pre *Iamandi Vel Portar*, ca să se afle cu slujba lângă dânșiĭ și

să le arate păsul și slăbiciunea țăriĭ, că dóră și eĭ cu vre-o milă s'ar arăta spre țară, s'o maĭ ușureze despre rânduiala conacelor și den poclónele care a cere obicinuițĭ era. Iar eĭ nimica spre a țăriĭ jalbă nu s'aŭ uitat ci după a lor crudie și nesîlnicie, care pururea asupra creștinilor lupĭ răpitorĭ sânt, tóte cele obicinuite ale lor mâncăturĭ ca și maĭ nainte pe deplin le aŭ cerut și Domnul le-aŭ plinit și conacele și poclónele.

Decĭ mergând eĭ pre baltă până la apa Jiuluĭ la sat la *Comoșteni*, acolo i-aŭ ajuns veste depre urmă, cum că Muscaliĭ și Cazaciĭ fac multă stricăciune la cetățile care s'aŭ dis maĭ sus. Decĭ acolo s'aŭ sfătuit și s'aŭ întors Calgan Sultanul înapoĭ cu o sémă de Tătarĭ, iar Hanul cu o sémă de óste de Tătarĭ ce aŭ rĕmas lângă el, aŭ trecut Dunărea pre la vadul Diiuluĭ și s'aŭ dus la Beligrad după Impărăție.

Intr'acest an aŭ dat Dumnedeŭ și luĭ *Tucheli Grofuluĭ* cădere den cinstea luĭ care avea de la Impărăție, tocmaĭ ca Luceafăruluĭ, de vreme ce și în urechile Impăratuluĭ mersese cele multe răutățĭ ce făcuse maĭ nainte și preste tótă vremea și în tot locul pe unde piciorul luĭ călcase în țara Impăratuluĭ. Decĭ socotind și Impărăția că nicĭ de un folos nu este ci maĭ mult de stricăciune, îndată ce aŭ mers și el acolo la Beligrad cu óstea luĭ ca să se afle cu slujba lângă Impărăție, n'aŭ pohtit Impărăția slujba luĭ, ci aŭ poruncit de l'aŭ luat împreună cu muerea luĭ și cu câte-va slugĭ ce aŭ avut și dându-l pre pază Impărătéscă, l'aŭ trimis la Țarigrad cum inima luĭ n'aŭ poftit, unde și sfârșitul (1) luĭ va fi, ne-maĭ având scăpare de acolo,—că drept este Dumnedeŭ și dréptă este judecata luĭ, așa sânt sfârșiturile răilor și tiranilor—. Iar óstea luĭ o aŭ dat Impărăția pre seama Măriĭ Sale luĭ Costandin Vodă, poruncind să vie să fie sub ascultarea Măriĭ Sale, de va pofti Domnul să-ĭ ție în léfă, iar de nu, să fie raia, săvaĭ că Măriĭ Sale nu i-aŭ trebuit; iar și eĭ ca niște hoțĭ ce aŭ fost aŭ venit până la un loc și apoĭ aŭ făcut carele încotro aŭ putut, ne având obraz ca să vie la Domn, căcĭ știa jafurile și răutățile ce le făcuse în țară, ci așa tótă glóta luĭ și strânsórea luĭ precum aŭ fost hoțéscă și tâlhăréscă, așa și sfârșitul (2) i-aŭ venit, den preună cu stăpân cu tot spre pierzare desăvârșit.

(1) săvîrșitul (în mss. orig.).

(1) săvîrșitul (în mss. orig.).

CAP. XXXVI.

Pentru trecerea Impărăţii prin ţară şi pentru călătoria Domnuluĭ de aŭ mers înaintea Impăratuluĭ Sultan Mustafa.

Aflându-se dar Domniea la Tîrgovişte, cu grija paziĭ despre Ardeal, cum s'aŭ ḑis maĭ nainte, veste cam fără nădejde Domnuluĭ sosesce de la *Cornea Vel Ban* (1) şi de la *Istodor Vel Căpitan de Cerneţĭ*, trimiţând şi cărţĭ de la Capichehaelele ce era cu óstea turcéscă anume: *Ianache Porfirita Dragomanul* şi *Iane Căpitanul de Odivoe*, făcând ştire, cum că Impăratul cu tótă óstea turcéscă întorcându-se va să vie să trécă prin ţară.

Pentru că fiind Impărăţia la Beligrad, cum s'aŭ ḑis maĭ nainte, rădicatu-s'aŭ de acolo cu tótă puterea şi aŭ trecut Dunărea de céstă parte la *Panciova*, de aŭ mers la o cetate ce se chiema *Lipova*, care era supt biruinţa Neamţuluĭ, luând-o de la Turcĭ maĭ în trecuţi anĭ şi aceea o aŭ luat-o cu războiŭ.

După aceea Impărăţia iarăşĭ s'aŭ întors la Temişvar şi aflând o tabără nemţéscă ce era cu *Viteran Ghenărarul* între *Sebeş* şi *Logoş*, care era ca la vre-o 6000 de Nemţĭ numaĭ şi aşa numaĭ aŭ trimis pre un Paşă numit Arbănaş, ce-l chema Mehmet Beioglu, fiind şi Rumeli Beglerbeĭ, cu óste asupra lor, care mergând nimica nu le-aŭ putut strica, ci fórte rĕŭ Nemţiĭ i-aŭ înfrânt.

Decĭ făcând ştire Impărăţii, numaĭ de cât însuşĭ Impăratul cu tótă óstea, împreună cu Hanul şi cu Tătărimea s'aŭ pornit asupra lor, care mare înşălăciune luĭ *Viteran* i-aŭ fost, că nu ştiuse el că Impăratul este, că s'ar fi tras înapoĭ, n'ar fi stătut împrotivă-ĭ cu acea puţintică óste ce avea. Iar de vreme ce norocul aşa i-aŭ slujit, nu era putinţă într'alt chip a face, fără cât a se întâmpina cu dânsul şi fórte tare răsboiŭ aŭ dat, cât s'aŭ îngrozit şi Turciĭ, că patru ciasurĭ răsboiul aŭ ţinut. Iar de vreme ce mulţimea Turcilor pe de tóte părţile iĭ coprinsese, până în cea de apoĭ rănindu-se *Veteran Ghenărarul*, atât cât n'aŭ maĭ putut sta în fruntea oştiĭ,

(1) Brăiloiul.

ci aŭ dat dosul și óstea cea l-altă nemțéscă 3000 ce maĭ rămăsese și așa aŭ fost izbânda Turcilor.

Mulțĭ din Nemțĭ s'aŭ omorît și s'aŭ și prins și însușĭ *Veteran Ghenărarul* aŭ pierit, neștiindu-se încă unde să fie cădut, carele cum spunea și însușĭ Turciĭ, că de nu ar fi pierit el nicĭ într'un chip n'ar fi luat Turciĭ acea izbândă. Insă acel răsboiŭ, nicĭ fără mare pagubă și pierdere n'aŭ fost și Turcilor, că den capete aŭ pierit și de la eĭ Șain Mehmet Pașa cumnatul Impăratuluĭ, Mahmut Beioglu Rumeli Begler-Beiu și alțĭ Beĭ și capete multe alese aŭ pierit, care fiind Impăratul de față și cu Hanul la răsboiul acela și vĕdând tarea bătaie a Nemților și fără de voia lor le-aŭ căutat a sta, silițĭ fiind de Impăratul că-ĭ va omorî de nu vor sparge pre Nemțĭ, poruncindu-le a să bate și a năvăli până la mórte.

După aceea Impăratul aŭ ars palangile, anume: *Logoșul* i *Sebeșul*, lăsându-le Nemțiĭ pustiĭ după răsboiul acela, carele și maĭ nainte supt biruința Turcilor era, apoĭ le luase Nemțiĭ.

Decĭ dar făcând Impărăția aceste izbândĭ, nimica nu s'aŭ maĭ contenit, ci înapoĭ s'aŭ învîrtejit, a căreia învîrtejire și venire nu era printr'altă parte maĭ drept a fi și maĭ curând a eși dintr'acele părțĭ, fără cât pe la *Almaș* să dea pe la *Dimircapi* și să vie prin țară, să mérgă să trécă Dunărea pre la Nicopoe, cum socotise. Vĕdând dar Vizirul Mehmet Pașa în ce chip întinsórea Impărăţii este, numaĭ de cât pre un Agă la Domn aŭ trimis cu ferman, ca să se rădice Domnul să mérgă să-ĭ iasă înainte la Dimircapi întru întâmpinarea Impăratuluĭ, să deschidă drumurile, să facă podurĭ pre la ape marĭ și la altele să se afle cu slujba lângă Impărăție, de vreme ce Impărăția prin țară vine și trece.

Póte dar fieşte ce înțelept socoti, la câtă grijă Domnul s'ar fi aflat, ce fel de inimă mare trebuia a fi la o vreme ca aceea, fiind a merge înaintea uneĭ Impărățiĭ, întâiŭ că rădicarea îĭ era grabnică fără de veste și fără de nicĭ o gătire; alta, călătoria încă era lungă și vremea încă scurtă, gândindu-se să nu cum-va să apuce Impărăția să intre maĭ nainte în țară și nu se va afla Domnul să-ĭ iasă înainte la hotar unde îĭ era porunca; și de vor cere niscare-va zaherele, unde se putea afla în grab, fiind și țara fugită și băjănită, ca acestea Domnul gândea.

Insă spre Dumnedeŭ nădăjduind cela-ce la multe întâmplărĭ ca acestea l'aŭ luminat și l'aŭ ajutat, numaĭ de cât aŭ început a se găti de purces înainte, precum i se poruncise, socotind ca unde ar putea întâmpina pre Impăratul cu tótă puterea ce venea. Intâiŭ pre *Pĕtru Vel Căpitan de Dorobanțĭ Obedeanul* de olac l'aŭ trimis înainte la Dimircapi ca să dreagă drumul, (săvaĭ că *Vel Ban* și cu *Istodor Căpitanul* acolo tot dregea și purta acele grijĭ cât se putea) și să grijéscă de cele ce ar fi de tréba Impărăției. După aceea șĭ alțĭ boiarĭ aŭ maĭ trimis, anume pre *Dumitrașcul Caramanlâul Velĭ Postelnic* i *Bunea Vel Armaș* și pre alțiĭ cu cărțĭ la Vizirul, făcând știre că și Domnul este viitor și ca să se afle lângă Impărăție, până și Domnul va sosi, și de olac i-aŭ trimis. Apoĭ și Domnul pre Dumnedeŭ într'ajutor luând, aŭ purces la *Septemvrie în 23 de dile* cu o sémă de boiarĭ și cu câtă-va slujitorime călărĭ cațĭ s'aŭ socotit de tréba slujbeĭ a fi, lăsând la Tîrgoviște pre Dómna Mării Sale și cu tótă casa, lăsând și pre *Costandin Cantacuzino Stolnicul* și pre *Ianache Văcărescu Vel Agă*, cu tótă pedestrimea împreună și cu o sémă de călărime; iar la Bucurescĭ aŭ trimis pre *Șerban Vel Vistier* (1) ca să fie ispravnic și purtător de grijă, de ce vor fi trebile, până se va întórce Domniea, fiind acolo și *Costandin Ciorogârleanu Vel Clucer* și *Andreĭ Vel Căpitan de Cazacĭ*, carĭ era de paza orașuluĭ. Și așa Domnul de grab s'aŭ dus 3 conace până la *Brâncovenĭ* făcând, iar la al patru-lea conac, ajungând până la *pod la Iamnic* ce este peste apa Jiuluĭ, întâmpinat-aŭ olacariĭ viind de la ordia Impărătéscă cu poruncă, ca să se nevoiască să mérgă Domnul cu un ceas maĭ nainte, pentru că Impărăția intrase în țară și într'acea di încă și purcesese de la Cernețĭ în jos spre Diiŭ. Care grabă vĕdând Domnul lăsat-aŭ acolea carăle și alte agarlîcurĭ ce aŭ fost, împreună cu *Diicul Vel Logofĕt* (2), i *Mihaĭ Cantacuzino Vel Spătar* și cu slujitorimea și luând numaĭ o seamă de boiarĭ și cu câțĭ-va slujitorĭ, aŭ mers înainte sprintenĭ și când aŭ fost la *Septemvrie în 27 de dile Vinerĭ*, ajuns-aŭ Domnul Impărăția la *Cușmir* și cum aŭ sosit, la ordie aŭ mers numaĭ de cât de s'aŭ împreunat cu Vizirul, carele aŭ întrebat pre Domnul ce aŭ fost pricina de aŭ zăbovit cu ve-

(1) Grecianu.
(2) Rudeanu.

nitul, de óreș când făcându-ĭ știre că Impăratul vine și rĕspunḑându-ĭ că târziŭ aŭ venit Aga cu acea veste și calea depărtată fiind, alt n'aŭ maĭ ḑis fără cât că așa se întâmplă de multe orĭ ca la acelea. Iar *a doua ḑi Sâmbătă*, rădicându-se Impărăţia de la acel conac, aŭ mers la conacul de la *Maglavit*, la care conac saŭ maĭ împreunat Domnul și cu alte căpeteniĭ ale Impărăţii, cum cu Tefterdarul, cu Reiz Efende și cu alţĭ ca aceia dregătorĭ.

După aceea tot într'aceiașĭ ḑi aŭ venit Domnuluĭ ferman, ca însușĭ Domnul să mérgă înaintea Impăratuluĭ, să fie povaţă până unde va trec Dunărea și așa puternicul Dumneḑeŭ aŭ povăţuit pre Domn și l'aŭ păzit cu cinste, după vrednica slujba sa, până la sfârșitul și aceĭ căĭ.

CAP. XXXVII.

Pentru conacele Impărăţieĭ, care pre unde aŭ fost anume până la Turnu, unde aŭ trecut Impărăţia decindea la Nicopoia.

Insă de vreme ce cu cale este și conacele anume să se spue pre unde aŭ mers Impărăţia, iată așa le punem și le numim, care pre unde aŭ fost orânduite.

Rădicându-se dar Impărăţia de la *Maglavit*, aŭ mers la conacul de la *Hrast*, unde iarășĭ pre Domn Vizirul l'aŭ chemat de s'au împreunat având multă voróvă pentru trebile ţăriĭ și ale Impărăţii. De acolo aŭ mers la conacul de la *Măceșĭ*; la acest conac s'aŭ împreunat Domnul cu Hanul Selim Ghereĭ, având și el multă voróvă pentru ţară și pentru trebile Impărăţieĭ, la care conac aŭ trimis Impăratul pre Hasichi Aga, de aŭ întrebat pre Domn deosebĭ și de alte trebĭ ale lor Impărăteștĭ. De acolo aŭ mers la conacul de la *Ciobanul* împrotiva *Oréoveĭ* trecând apa Jiuluĭ pre din jos de mănăstirea Sadoviĭ pre pod mereŭ, carele Domnul maĭ nainte trimesese de'l făcuse pre *Calotă Logofĕt Bilcirescul* și pre *Dumitrașcul Căpitan Hargitoianul* (1) și *Preda Zătreanul vătaful Bănesc al*

(1) Despre acesta găsim că la 1672 el era *Paharnicul ot Hargetóia nepot luĭ Mihaĭ Stolnicul de Hrăjtoaia* și că el vinde niște case ale sale din Bucureștĭ luĭ Preda vtori Postelnic Tomeanul, pe care le are și el de la moșul sĕŭ

scaunuluĭ Craioviĭ și alte căpeteniĭ. De acolo aŭ venit la conacul de la *Orlea;* aicea aŭ chemat Vizirul pre Domn de l'aŭ îmbrăcat cu caftan împreună cu 12 boiarĭ de întórcere, căcĭ de la *Turnu* era să-ĭ dea voie să se întórcă în țară-șĭ la Scaun, arătând Vizirul și făgăduințe de milă spre țară, ḑicând că Impărăția va face multe milĭ țăriĭ pentru slujbele și altele ce aŭ arătat și aŭ făcut Domnul. După aceea aŭ venit Impărăția la *Turnu*, trecând apa Oltuluĭ pre pod stătător, care iarășĭ Domnul trimesese maĭ nainte boierĭ de-l făcuse anume: pre *Bunea Vel Armaș* (1), pre *Pârvu Logofĕtu Fărcășanu* (2) și pre *Barbu Pitaru Bărsescu* și pre alțĭ boiarĭ căpeteniĭ.

Sosind decĭ Impărăția la Dunăre la *Turnu* împrotiva Nicopoiĭ, și stând Domnul cu boiariĭ și alte căpeteniĭ ce era lângă Domnul, s'aŭ închinat înaintea Impăratuluĭ și îndată cum aŭ descălecat Impăratul în vad, aŭ chemat pre Domn de l'aŭ îmbrăcat cu caftan, dându-ĭ și ferman de Domnie nouă, datu-i'aŭ voie ca să se întórcă la Scaun înapoĭ. Și așa după aceea Impăratul puindu-se în caic, aŭ trecut Dunărea de ceea parte la Nicopoe, iar Domnul încă treĭ ḑile pre loc acolea cu tabăra de o laturĭ în câmp aŭ maĭ șeḑut, ca să-șĭ caute cu vistieria împărătéscă de multe ale țăriĭ trebĭ, păsurĭ și grele nevoĭ ce avea nespuse. Atuncea, acolea cât aŭ maĭ șeḑut și câțĭ-va Nemțĭ de la Turcĭ și de la Tătarĭ aŭ răscumpărat, întru carele aŭ fost și un *Ioan Conrad Huber* îl chema, ce era Comisar oștiĭ nemțeștĭ, adică ca un Vistier mare cum îĭ ḑic de tóte trebile ce sânt ale oștiĭ el purtător de grije fusese, și alțĭ ómenĭ de cinste căpitanĭ s'aŭ rĕscumpărat.

Decĭ la *Octomvrie 7 ḑile* aŭ mers (3) și Domniea de acolo scu-

(numit maĭ sus). (Arh. Stat., M-rea Brâncoveni și Mamu, pach. 30). Acest Mihaĭ a fost Postelnic, Clucer și Paharnic în vremea luĭ Mateĭ Voevod.

(1) Grădișteanu.

(2) Pirvul Logofĕtul Fărcășanu este fiul luĭ Radu Postelnicul, Căpitan, Vistier, Stolnic care a pierit ucis la anul 1659 de către Mihnea Voevod Grecul. (Cronicile țăriĭ).

Pîrvu Logofĕtul a fost căsătorit cu Jupanița Dumitrana sora luĭ Jupan Papa (al III-lea) ot Grecĭ (Acad. Rom., doc. din 1705 Noembre 27 în cartónele Episc. Ghenadie).

(3) purces (în mss. orig.).

lându-se s'aŭ întors înapoĭ viind iarăşĭ *pre la Brâncovenĭ la Tîrgovişte*, unde la *Octomvrie 13*, cu mila şi cu ajutorul luĭ Dumnedeŭ sosind şi pre toţĭ aĭ caseĭ Măriĭ Sale împreună şi cu altă boierime ce era acolo sănătoşĭ aflându-ĭ, puţintel aŭ maĭ şedut; decĭ cu totul s'aŭ rădicat de aŭ venit la Scaun la Bucureştĭ, la *Octomvrie 20* de dile, intrând cu alaiŭ mare şi frumos, după cum s'aŭ cuvenit şi obiceiul este şi după ce la Curtea domnéscă aŭ intrat şi în Scaun aŭ şedut, dat'aŭ de s'aŭ citit fermanul Impăratuluĭ care îĭ didese de înoirea Domnii în Divanul cel mare, întru audirea tuturor, fiind *Mitropolitul ţăriĭ Chir Theodosie* şi tótă alaltă boierime şi căpeteniile şi slujitorimea, la orânduiala lor stând şi cu tunurile şi cu puştile dând s'aŭ făcut bucurie de obşte, toţĭ dând laudă şi mulţumită luĭ Dumnedeŭ celuĭ a tot puternic, carele tóte dupre adâncă înţelepciune, bunătate şi voia sa le tocmeşte, le pórtă şi le face.

CAP. XXXVIII.

Cum, aŭ venit într'acest an multe poruncĭ de la Impărăţie, cererĭ de banĭ şi de altele, de aŭ venit ţara la mare greŭ şi de trecerea Tătarilor iar prin ţară şi de mergerea Domnieĭ la Tîrgovişte.

După aceea dar avut-aŭ Domniea pace şi linişte de iarnă, iar când aŭ fost despre primăvară încă de la luna luĭ *Februarie, leat* $\frac{7204}{1696}$, începând Turci a face iarăşĭ gătire de óste în multe părţĭ, multe grele orânduelĭ peste acéstă ticălósă ţară aŭ rânduit, nu numaĭ sume de banĭ mulţĭ a da (1), ci şi caĭ mulţĭ şi boĭ şi oĭ şi cară multe cu boĭ deosebĭ, unele să se trimiţă la Beligrad, altele la Temişóra, altele la cetăţile de la Vozia, fiind poruncă ca să se drégă acele cetăţĭ, şi asupra acestora venea fermanurĭ după fermanurĭ cu grabă mare tot cu Agĭ de la Impărăţie, cât şi Domnul şi boiariĭ îşĭ pierdea mintea şi statul mirându-se care poruncă maĭ nainte să facă, tóte grele fiind şi grabnice, carele nu s'aŭ maĭ pomenit maĭ nainte ca aceste greutăţĭ pre acéstă săracă de ţară.

Săvaĭ că de va fi fost păs şi Impărăţii maĭ nainte, iar s'aŭ fost

(1) sume de banĭ aŭ rînduit a da (în mss. orig.).

rădicat ca acestea cu țara Moldoviĭ și cu țara Ardealuluĭ, iar în vremile acestea ajungând țara Moldoviĭ la mare slăbiciune, de multe și nespuse călcărĭ și prădĭ, când de Tătarĭ, când de Leșĭ și țara Ardealuluĭ fiind supt biruința Nemților, rămas'aŭ tot greul pre acéstă țară și numaĭ de aicea le cerea tóte câte le trebuia, care nu putea dice nimenea că va maĭ sta cineva-șĭ pre pămîntul acesta, începând și satele a se răsipi de păsul ce era pre țară. Pentru că jalbele Domnuluĭ și ale săracilor nu se asculta la ceĭ marĭ stăpânitorĭ, căutând ca niște lupĭ răpitorĭ, numaĭ să-șĭ plinéscă ale lor câte le trebuia, ci numaĭ la Dumnedeŭ le era nădejdea și măcar că cu nespusă nevoie a săracilor, iar și cu multă nevoință și chivernisire a Domnuluĭ, aŭ ajutat Dumnedeŭ de s'aŭ rădicat tóte cele peste putință poruncĭ.

Intr'acéstă iarnă s'aŭ întâmplat mazîlie și luĭ *Costandin Duca Vodă din Moldova* ginerile Mării Sale luĭ Costandin Vodă Basarab, pentru că nu putea să plinéscă poruncile câte și de acolo Impărăția cerea, că în Domniea luĭ era în tot-d'auna a se străjui, când de Leșĭ, când de Tătarĭ, cât și însușĭ el pohtea să se lipséscă de acea Domnie, vĕdând că de ce mergea, țara i se pustiește și nevoile i se îngreuiază. Decĭ dară aŭ dat Impărăția Domniea luĭ *Antioh feciorul luĭ Cantemir*, iar Costandin Vodă s'aŭ dus la Pórtă și i s'aŭ făcut priminţă bună de către Impărăție și rădicându-șĭ pre Dómna Sa și tótă casa luĭ, datu-i'aŭ Impărăția voie să șadă la casa luĭ cu pace în Țarigrad.

Iar când aŭ fost la luna luĭ *Maiŭ*, având Domniea ceva răsuflare după ce tóte împărăteștile poruncĭ împlinise, cum s'aŭ dis maĭ sus, eșit-aŭ Domnul în preumblare spre satul Mării Sale *Obilești* vre-o dece dile zăbovind. Decĭ numaĭ de cât iarășĭ un Agă de la Impărăție sosește, anume Mehmet Aga ce era Cumbaragibașa împărătesc (care den Frânc se turcise), cu poruncă împărătéscă la Domnul viind, ca să gătéscă Domnul den țară 100.000 de chile de zaherea, o seamă să se strângă la Bucureștĭ și o seamă la Tîrgoviște, să fie de tréba oștilor, având Impărăția gând să vie pre aicea prin țară, să trécă la Ardeal, că de va putea să ia Ardealul de supt biruința Neamțuluĭ.

Iar apoĭ, nu precum pohtea eĭ a face, le mergea, ci precum vre-

mea îĭ chema, așa urma, că cea maĭ mare grijă a lor era tot despre Beligrad. Drept aceea înțelegând că Nemțiĭ merg asupra Temișóreĭ, s'aŭ pornit și Impărăția spre Beligrad a mergere cu tóte oștile. trimițând și la Hanul poruncă, ca să trimiță o sémă de tătarĭ, să mérgă cu Impărăția, pentru că Hanul nu putea să vie având iarășĭ păs despre Muscalĭ, viind iarășĭ grele oștĭ moschiceștĭ asupra Azaculuĭ și avea Tătariĭ grijă mare, să nu aibă primejdie despre dânșiĭ. Drept aceea și puțintică óste tătăréscă s'aŭ rânduit dupre Impărăție, rădicând pre Ială Agas de la Bugeac, cu o seamă de Tătarĭ, de aŭ mers după Impărăție, cărora fiindu-le trecerea iar prin țară, iar pagubă Domnii și țăriĭ s'aŭ făcut, trimețându-le poclóne și conace făcându-le, după păgânescul lor obiceiŭ, fără alte jafurĭ și stricăciunĭ, ce sânt obicinuițĭ a face creștinilor, pre unde ar ajunge eĭ. Iar Domnuluĭ viindu-ĭ poruncă împărătéscă, ca să iasă din Scaun să vie spre munte la plaiurĭ, să păzéscă țara, s'aŭ rădicat de la Bucureștĭ și aŭ venit la Tìrgoviște la luna luĭ *Iulie 11*.

Și îndată după venirea Mării Sale venit-aŭ veste de la margine, că maĭ vine un Sultan, anume Șaipaz Ghereĭ, feciorul Hanuluĭ iar cu o sumă de Tătarĭ, să intre în țară ca să mérgă după Impărăție, cărora și lor le-aŭ rânduit vite de conace și le-aŭ trimis și poclóne înainte, banĭ și altele ce s'aŭ obicinuit păgâniĭ a lua, de când s'aŭ început óstea Beciuluĭ. Și acest Sultan (1) n'aŭ primit să ia maĭ puțin ci tocmaĭ ca și Hanul când ar fi, aŭ cerut să i sĕ dea, arătând laudă și spăĭmântărĭ, că de nu i se va da după cererea lor, se vor tinde și spre Bucureștĭ a veni și vor face multe rele. Drept aceia și Domnuluĭ de nevoie îĭ era a trimite ca să-ĭ plinéscă pofta pentru folosul bietiĭ țărĭ, carele pre la *Diiŭ* la *10 ḑile ale luniĭ luĭ Avgust*, a trecut Dunărea mergând la Beligrad după Impărăție.

CAP. XXXIX.

Cum, aŭ mers Impăratul Sultan Mustafa la Beligrad și rĕsboiul ce aŭ făcut Turciĭ cu Nemțiĭ.

Iar Impărația încă la *Julie 23* de ḑile sosind la Beligrad, făcut-aŭ sfat ca să mérgă să lovéscă la Petrovaradin, apoĭ numaĭ de cât venindu-le veste cum că oștile Nemțeștĭ aŭ mers asupra Temișóreĭ de

(1) Sultanul Tătarilor era un rang inferior Hanuluĭ.

o aŭ ocolit, lăsat-aŭ d'aceia Impărăţia sfatul cel dintâiŭ şi numaĭ de cât la *27 ale luneĭ luĭ Iulie*, s'aŭ rădicat cu tótă puterea şi trecând Dunărea de ceastă parte, aŭ mers spre Temişóra. Nemţiĭ cum aŭ prins de veste că vine Turciĭ, aŭ lăsat Temişóra şi s'aŭ tras maĭ la câmpie, ca să se lovéscă cu Turciĭ, că niciĭ la dânşiĭ nu era próstă putere şi gătire, fiind Duca de Saxonia cap maĭ mare oştilor. Care aflând Turciĭ, vrut-aŭ să maĭ facă înşelăciune ca dór ar apuca o fărâmă de izbândă ca şi în trecutul an şi aflând de o tabără maĭ mică nemţéscă ce era la Titel pre apa Tiseĭ, pornitu-s'aŭ a merge asupra acelora, iar niciĭ cu acest sfat n'aŭ putut nemeri, că tabăra cea mare nemţéscă încă s'aŭ pornit după dânşiĭ, căcĭ Turciĭ muncea ca să înşale pre Nemţĭ, iar Nemţiĭ muncea ca să-ĭ cuprindă, la acele locurĭ să-ĭ bată. Aşa dar vădând Turciĭ că s'aŭ scăpat de sfatul lor şi vremea îĭ strâmtoréză (1) şi Nemţiĭ venea asupra lor, le-aŭ căutat a sta de rĕsboiŭ, faţă la faţă, şi aŭ făcut meterez (2) de cară.

Decĭ când aŭ fost la *August 16 dile*, s'aŭ lovit Nemţiĭ cu Turciĭ şi s'aŭ făcut rĕsboiŭ înfricoşat, făcându-se mare omor, precum aŭ spus ceĭ ce acolo în rĕsboiŭ aŭ fost că două şi treĭ părţĭ vor fi cădut de Turcĭ şi o parte de Nemţĭ, cât dic, că de nu ar fi înoptat curând într'acea di (3), ar fi fost izbânda Nemţilor, ci înoptând s'aŭ contenit rĕsboiul. Nemţiĭ încă sfârşind zahereaoa (căcĭ vre-o 20 de dile trecuse, cât aŭ umblat din loc în loc până a se lovi cu Turciĭ), în nóptea aceea s'aŭ maĭ tras înapoĭ ca să-şĭ maĭ ia zaherea, gândind că se vor trage Turciĭ după dânşiĭ, ca să iasă la loc maĭ larg să se bată, că acolo era strâmtóre, iar Turciĭ nimic n'aŭ maĭ stătut, ci s'aŭ învârtejit înapoĭ şi aşa izbânda nicĭ a unora, nicĭ a altora aŭ fost, că după întórcerea Turcilor nicĭ Nemţiĭ nimica nu s'aŭ maĭ mişcat a merge după dînşiĭ.

Cădut aŭ dar şi într'acest rĕzboiŭ capete marĭ şi de la o parte şi de la alta, că de la Turcĭ aŭ pierit Mustafa Paşa fratele Viziruluĭ şi s'aŭ rănit Enicer Aga şi alţĭ Paşĭ; de la Nemţĭ încă aŭ perit *Haizler Ghenărarul* şi *Bolot Ghenărarul*, şi aşa într'acest chip şi rĕsboiul de

(1) strîmtéză (în mss. orig.).
(2) întăritură, baricadă.
(3) că de n'ar fi înoptat într'acea nópte (în mss. orig.).

est-timp s'aŭ întâmplat. Decĭ întorcându-se Turciĭ înapoĭ la *28 ale luĭ Avgust*, aŭ trecut Dunărea la Beligrad și acolo sosind Impărăția câtă-va vreme aŭ stătut, pentru ca să vadă de Nemțĭ, încotro se vor maĭ porni și ce vor face. Și așa stând eĭ pre acea socotélă, le aŭ sosit veste de la Hanul, cum că viind Impăratul Mosculuĭ, Țar Petru însușĭ cu putere mare asupra Azaculuĭ, și înconjurându-l cu rĕzboiŭ, n'aŭ maĭ putut nicĭ Turciĭ ce s'aŭ aflat acolo, nicĭ Tătariĭ să-ĭ stea împrotivă, ci cu sabia l-aŭ luat. Care veste la mare turburare și grije aŭ adus și pre Impăratul și pre tóte căpeteniile cele marĭ, cât nimica n'aŭ maĭ zăbovit Impărăția la Beligrad, ci s'aŭ rădicat cu totul la *Septemvrie 21* de s'aŭ dus la Odriiŭ, sosind acolo la *Octomvrie 15*.

Iar Domniea aflându-se tótă vara cu pace la Tîrgoviște îndemnatu-s'aŭ a face *heleșteul cel mare de la Ilfov lângă fântâna Țiganuluĭ,* carele maĭ dinainte vreme era făcut de răposatul *Costandin Vodă cel Bătrân* și aŭ stătut până la *Radu Vodă feciorul luĭ Alion Vodă.*

Decĭ acest Radu Vodă aŭ pus de l'aŭ tăiat și apoĭ nu l'aŭ maĭ dres, ci l'aŭ lăsat de s'aŭ stricat de tot, iar Măria Sa Costandin Vodă aŭ pus de l'aŭ făcut de iznóvă, fórte lucru frumos și minunat. Apoĭ fiind vremea culesuluĭ viilor aŭ mers Măria Sa și la *Piteștĭ* împreună cu Dómna Măriĭ Sale și cu tótă casa și cu toțĭ boiariĭ, de aŭ fost la culesul viilor acolo și iarășĭ fără zăbavă s'aŭ învîrtejit la Tîrgoviște. Și preste scurtă vreme s'aŭ rădicat Măria Sa de aŭ venit la Scaunul Bucureștilor la *Octomvrie 29 de dile,* leat $\frac{7205}{1696}$. Insă nicĭ despre tómnă n'aŭ putut fi Măria Sa și țara fără supărare despre Turcĭ, ci iar aŭ început a veni Agĭ de la Impărăție cu fermanurĭ de cererĭ de banĭ, de care Măria Sa iar aŭ făcut cum aŭ putut și tot le-aŭ rădicat.

CAP. XL.

Pentru zidirĭ ce aŭ făcut Măria Sa și alte lucrurĭ carele aŭ săvîrșit într'acest an.

Intr'acest an al optu-lea din domnia Măriĭ Sale, s'aŭ săvârșit și mănăstirea care aŭ făcut Măria Sa la tîrgul Rîmneculuĭ, unde se proslăvește adormirea Născătóreĭ de Dumnedeŭ stăpâniĭ nóstre, care

iar den pajiște și den temelie o aŭ zidit împreună cu unchiul Mării Sale, *Mihaiŭ Cantacuzino Vel Spătar*, însă mănăstire mare și cuviósă cu chiliĭ de piatră și cetate împrejur, pentru că fiind și în loc ca acela de este în calea oștilor și maĭ mult a Tătarilor. Drept aceea Măria Sa aŭ pus nevoință împreună cu unchiul Mării Sale, ce s'aŭ ḑis maĭ sus, de o aŭ făcut cu tărie, ca multora scăpare și apărare să fie, care cu miliĭ întărind-o și cu tóte cum se cade împodobind-o, la sfânta și Dumneḑeiasca mănăstire de la muntele Sinaĭ o aŭ închinat spre vecĭnica pomenire.

Și iarășĭ tot într'acest an aŭ săvârșit Măria Sa *mănăstirea ce se chiamă Mamul ot sud Vâlcea* (1), care este hramul celuĭ dintru sfințĭ Părintele nostru Nicolae Mirlichiischiĭ Ciudotvorețĭ făcătorul de minunĭ, care maĭ nainte era făcută mănăstióră de lemn și să trăgea despre *Buzeștĭ* (2) și veche fiind de demult se stricase. Iar Dumneaeĭ *Jupâneasa Stanca, maica Mării Sale*, o aŭ făcut de iznóvă, însă iar de lemn, iar Măria Sa după aceea maĭ trecând câtă-va vreme, tot nu o aŭ lăsat a fi de lemn, ci o aŭ pus de o aŭ făcut de piatră den temelie și o aŭ săvîrșit cu tóte cele ce trebuesc.

Maĭ făcut-aŭ Măria Sa, pre lângă altele și acésta, însă tot într'acest an: la tîrgul Focșanilor era lipsă mare de apă de bĕut, cât fórte rĕŭ trăia ómeniĭ acolo, că și apa care se afla acolo, era sărată și rea, nu numaĭ cea curgĕtóre ci și puțurile de făcea, tot apă așa rea era. Decĭ Măria Sa vĕḑând o lipsă mare ca aceea și nevoie ce avea creștini de apă, nu s'aŭ lenevit a face o pomană ca aceea, nicĭ la cheltuială nu s'aŭ uitat, ci aŭ pus cu tótă nevoința meșterĭ fântânarĭ de aŭ adus o fântână cu apă fórte bună și îndestulată fiind. Acea fântână era departe de tîrg cale de două ciasurĭ și aŭ făcut Măria Sa fântână minunată acolo și vrednică de pomeană, care n'aŭ fost maĭ nainte și este tuturor ómenilor de ajuns nu numaĭ cestor de dincóce, ci și celor den Moldova și călătorilor adăpare bună și îndestulată și Mării Sale sufletéscă folosință.

(1) ot sud Vâlcea=din Județul Vâlcea.

(2) Eraŭ fondatorĭ (ctitorĭ vechĭ) boieri Buzeștĭ.

CAP. XLI.

Pentru nevoile ce s'aŭ întâmplat ţăriĭ într'acest an de la Turcĭ; şi pentru călătoria Domnieĭ ce aŭ călătorit la Cerneţĭ; şi de rĕsboiul ce aŭ avut şi est-timp Turciĭ cu Nemţiĭ.

Decĭ când aŭ fost într'al nóuĕ-lea an den Domnia Măriĭ Sale leat $\frac{7205}{1697}$, iar se îngreue ţara cu multe dărĭ de la Impărăţia Turculuĭ, maĭ în cumplit de cum fusese în ceĭ-lalţĭ timpĭ pentru gătirile oştilor ce avea şi spre partea Nemţilor şi spre partea Muscalilor, cât putea ḑice cine-va că nu va să maĭ rămâie în ţară nicĭ boŭ, nicĭ óie, nicĭ cal, nicĭ nimic, fără bani ce se da pre unde se orânduia, de care se afla Domnia şi boiariĭ la mare grijă că nu le vor putea scóte la cap şi iarăşĭ cu ajutorul şi mila luĭ Dumneḑeŭ tóte saŭ rădicat pre rând.

Decĭ având Domniea răsuflare după ce tóte poruncile împlinise, după obiceiul ce avea primă-vara, la luna luĭ Maiŭ a eşi în preumblare, mers-aŭ, cum şi alte dăţĭ, la satul Măriĭ Sale la *Obileştĭ* cu tótă casa Măriĭ Sale şi cu boierimea, ci n'aŭ fost cu ticnă nicĭ aceia eşirea Domnuluĭ, că încă Măria Sa fiind la Obileştĭ iar la Bucureştĭ venise un Agă de la Impărăţie, cu poruncă ca să rădice pre Domn cu grabă să mérgă la *Cerneţĭ*, pentru că rădicându-se o sémă de hoţime ce se ţinea de Nemţĭ despre partea Haţăguluĭ, aŭ mers de aŭ lovit un oraş ce se chiema Oréova decindea de Dunăre, în ţara Turcéscă, de aŭ facut mare stricăciune şi pradă. luând şi pre Cadiul şi pre alţĭ Turcĭ de acolo de i-aŭ dus cu dânşi. Care veste mergând la Impărăţie, óre ce turburare aŭ făcut şi numaĭ de cât Impărăţia aŭ trimes pre acel Agă, care s'aŭ ḑis maĭ sus, cu poruncă la Domn ca să mérgă cum maĭ curând cu óstea spre *Cerneţĭ*, ca dóră de vor fi trecut aceĭ hoţĭ spre partea ţăriĭ, să'ĭ cuprinḑă şi să-ĭ strice, să nu scape óre cum-va. De a căruia Turc venire făcându-se Domnuluĭ ştire de la boiariĭ de la Scaun, îndată şi Domnul aŭ purces de aŭ venit la Bucureştĭ şi cum aŭ văḑut porunca împărătéscă, nimica n'aŭ maĭ zăbovit, ci numaĭ de cât s'aŭ gătit şi aŭ purces la *Maiŭ 27* de ḑile, de aŭ mers pre la *Brânco-*

venĭ și de acolo aŭ trimis înainte pre *Istodor Căpitanul de Rușiĭ-de-Vede* cu o seamă de slujitorĭ, acolo decindea despre Oréova și spre Diiŭ, în préjma acelor hoțĭ, de s'aŭ împreunat cu Pașa de la Diiŭ și făcând pază tare, aŭ și prins pre câțĭ-va dintr'înșiĭ și i-aŭ trimis la Impărăție.

După aceia măcar că nu s'aŭ maĭ simțit hoțĭ, iar Domnuluĭ tot îĭ era a merge după poruncă și rădicându-se de la *Brâncovenĭ*, aŭ mers la *Craiova* și de acolo la *Cernețĭ*, pentru că și Impărăția purcesese de mergea în óste iarășĭ la Beligrad asupra Nemților, pentru aceia aŭ mers și Domnul la *Cernețĭ* ca să se afle după poruncă.

Atuncea fără nădejde aŭ ajuns pre Domn veste fórte amară de la Țarigrad, că *aŭ murit fiica Mării Sale Dómna Maria a luĭ Costandin Vodă feciorul Ducăĭ Vodă*, care veste rumpere de inimă părinților aŭ fost, că e mult a ḑice de întristarea și jalea ce aŭ avut pentru fiica lor cea iubită și dorită, că nu o věḑuse de patru anĭ și aŭ murit în streinătate și nu era a să potoli acea lără de mângâere plângere și întristare cu alt ceva-șĭ, fără cât iar cu mângâerea celor lalte odrasle ale Mării Sale ce vedea înaintea ochilor, până la 10 Coconĭ și Cocóne (1), și cu multă înțelepciune ce avea, aŭ mulțumit luĭ Dumneḑeŭ celuia ce stăpânește și mórtea și viața, lăudând și slăvind pre Dumneḑeŭ și mărind numele sfințieĭ sale.

După aceia mergând la *Cernețĭ* aŭ șeḑut acolo până la *Septemvrie 20 de ḑile*; decĭ venind veste Domnuluĭ de la Capichehaelile ce avea lângă Vizirul, că Impărăția aŭ trecut Dunărea de s'aŭ dus pre Dunăre în sus pre apa Tiseĭ la cetatea Titelul, s'aŭ sculat de la Cernețĭ, de aŭ venit la apa Jiuluĭ la *Țânțărenĭ* și acolo aŭ șeḑut până când aŭ auḑit că și-aŭ luat Turciĭ plata iarășĭ de la Dumneḑeŭ, ca și de multe orĭ, săvaĭ că nicĭ odată n'aŭ pățit eĭ bătae ca acuma și zdrobire de la Nemțĭ.

Care sunt vrednice a se scrie în ce chip întâmplările răsboiuluĭ acestuia aŭ fost, că putem să ḑicem, pre cine va să piarḑă Dumneḑeŭ îĭ ia sfatul . Pentru că bătaia într'acest chip le-aŭ fost, că după ce aŭ sosit Impărăția la Beligrad la *Iulie 31* de ḑile, strân·

(1) Dacă la anul 1697 Costandin Vodă Brâncoveanu avea 10 coconĭ și cocóne, avem motive să credem că este vorba de un alt copil de cât de Mateĭ, căcĭ acesta înclinăm a crede că s'a născut pe la anul 1702.

gându-șĭ tóte oștile acolo în multe felurĭ se sfătuia încotro vor merge, că atât li se înălțase trufia, cât se socotea că aŭ în ce parte vor merge, vor prăpădi tot și se vor întórce cu mare izbândă. Și așa la *Avgust în 9 ḑile*, aŭ trecut Impărăția pre podul ce-l făcuse preste Dunăre la Panciova și acolo șeḑând o săptămână, aŭ vrut(1) ca să mérgă drept la apa Tisiĭ. Și purcegând de la Panciova la *16 ḑile ale luĭ Avgust,* sosind la apa Tisiĭ, numaĭ de cât aŭ făcut pod peste Tisa și trecând Tisa de cea parte, aŭ luat cetățuia Titelul, în care era puțintică óste nemțéscă și sârbĭ și sculându-se de acolo de la Titelul aŭ tras iarășĭ la Dunăre la un loc ce se chema Cobila, din jos de cetatea Pătru Varadinul și acolo, făcând marĭ meterezurĭ împrejurul taberiĭ lor, aŭ șeḑut câte-va ḑile făcând sfat ca să trécă Dunărea; iar de cea parte ca să se apuce de cetatea Pătru Varadinul să o bată și așa trimisese să aducă podul cel ce era peste Dunăre făcut de trecuse pe la Panciova, ca să'l întinză peste Dunăre drept acel loc unde era eĭ, ca să trécă la Pătru Varadin. Decĭ acésta înțelegând Nemțiĭ, de unde era cu tabăra lor spre Seghedinul, cum că Turciĭ vor să trécă la Pătru Varadin, sculatu-s'aŭ *Evghenie Prințipul de Savoĭ*, carele era maĭ mare Cap oștilor nemțeștĭ și cu alalțĭ Ghinărarĭ ce maĭ era împreună cu dînsul și cu tótă óstea, de s'aŭ pogorât și eĭ asupra Pătru Varadinuluĭ.

Decĭ de acea viitóre a Nemților înțelegênd Turciĭ, aŭ încălecat însușĭ Vizirul Mehmet Pașa, cu alalțĭ Vizirĭ și cu alalțĭ Pașĭ și cu tótă óstea turcéscă câtă era călărime, lăsând în șanț numaĭ pre Impăratul cu pedestrimea și aŭ eșit înaintea Nemților ca să-ĭ zăticnéscă, să nu pótă merge supt Pătru Varadinul; ci nimica n'aŭ putut să-ĭ zăticnéscă, că precum era Nemțiĭ rânduițĭ, aŭ mers drept împrotiva Varadinuluĭ, în malul Dunăriĭ, unde era podul nemțesc făcut peste Dunăre supt Varadin și acolo s'aŭ conăcit, neputând Turciĭ, ne cum vre-o zmintélă să le facă, ci nicĭ măcar un om dintr'înșiĭ să ia. Și așa s'aŭ întors Vizirul cu rușine înapoĭ iar la tabăra lor. Atuncea aŭ cunoscut Turciĭ, că cele ce socotea eĭ maĭ nainte să facă, nu le vor putea săvârși după rea pofta lor, că văḑură puterea Nemților ce este, ci numaĭ de cât întórseră sfatul lor cel tru-

(1) rumpt (în mss. orig.).

faş a începe să se pórte în meşteşugurĭ şi în tălpiziĭ (1) şi socotiră să se întórcă înapoĭ pre apa Tisiĭ în sus, ca să strice tîrguleţe şi sate ce ar găsi şi, până a se întórce Nemţiĭ după dânşiĭ, iar eĭ să trécă iar Tisa, socotind cu acele tîrguleţe şi sate ce ar strica că aŭ izbândit şi să se întórcă înapoĭ; ci acea socotélă aŭ fost spre peirea şi stingerea lor.

Şi aşa numaĭ de cât într'aceea-şĭ nópte aŭ purces de la Cobila la *Avgust 28 de ḑile* şi mergând pre apa Tisiĭ până la un oraş ce se chiamă Sentea şi lovind oraşul acela fără veste, l'aŭ ars şi aŭ omorât şi aŭ zdrobit pre toţĭ ómeniĭ câţĭ s'aŭ aflat acolo într'acel oraş cu mare crudătate şi alte sate ce maĭ era împrejurul Seantiĭ, asemenea le-aŭ stricat şi iarăşĭ aŭ făcut pod peste Tisa acolo la Seantea şi Impăratul cu călărimea aŭ trecut podul acela peste Tisa de céstă parte despre Temişóra, lăsând dincolo de Tisa tótă pedestrimea, Eniceriĭ, Gebegiĭ (2), Topciĭ (3), Arbănaşiĭ (4), Bosnegiĭ şi pre însuşĭ Vizirul, cu alte Capete fiind, ca să treacă şi eĭ a doua ḑi după Impărăţie. Ci fiind voia luĭ Dumneḑeŭ ca să se ruşineze trufia lor cea mare şi să ocărască sfaturile lor cele deşarte, când aŭ fost *ḑi întâiŭ a luĭ Septemvrie,* începutul anuluĭ noŭ $\frac{7206}{1697}$ (5) s'aŭ pomenit ocolíţĭ tótă pedestrimea aceea a lor, de óste nemţéscă, ne având veste nimic de óstea nemţéscă cum că vine asupra lor. Pentru că *Ghenĕrarul cel mare al lor Evghenie* şi cu alalţĭ Ghinărarĭ, prinḑând de veste de unde era din protiva Varadinuluĭ, precum s'aŭ ḑis maĭ sus, s'aŭ luat şi eĭ după Turcĭ cu socotélă ca acésta, unde i-ar ajunge sa-ĭ bată cu mare îndrăsnélă.

Şi apropiindu-se de acolo de unde era pedestrimea Turcéscă, aŭ coprins maĭ nainte pre un Cuciuc Geafer Paşa, care era de streajă cu vre-o 200 de ómenĭ, luându-l cu toţĭ ómeniĭ aceia ce era cu dânsul, nescăpând nicĭ unul să mérgă să spue Turcilor de venirea Nemţilor asupra lor şi aşa de la acest Cuciuc Geafer Paşa, înţele-

(1) înşelăciune, intrigĭ etc.
(2) cuirassier, fourbisseur (Şain).
(3) tunar.
(4) Albanezĭ.
(5) Anul noŭ se socotea încă pe atuncĭ, ca şi cel bisericesc, începând la 1 de Septemvrie iar nu la 1 Ianuarie, ceea ce este bine a nu se trece cu vederea pentru a se evita erorile în datele arătate de autor în tot cursul acesteĭ scrierĭ.

gând Ghenărariĭ, cum că Împăratul aŭ trecut apa Tisiĭ cu călărimea și numaĭ Vizirul cu pedestrimea aŭ rămas și cu căpeteniile de cea parte de Tisa, care și șanț împrejurul lor avea și cu câte-va tunurĭ, nimica n'aŭ maĭ făcut altă zăbavă, ci numaĭ de cât s'aŭ pus în rânduială de bătaie și aŭ îmbărbătat de aŭ mers asupra lor. Pe care vĕḑându-ĭ Turciĭ fără veste, vrut-aŭ să fugă, ci nu le-aŭ dat îndemână vremea, că era voia luĭ Dumneḑeŭ să se prăpădéscă, ci stând Vizirul la capul poduluĭ, cu alțĭ Pașĭ nu-ĭ lăsa să fugă, și Nemțiĭ iarășĭ îmbărbătându-se aŭ coprins căpătâiul poduluĭ și așa Turciĭ de voe de nevoe, le-aŭ căutat a sta de răsboiŭ și bătându-se ca la douĕ ciasurĭ, fórte tare, în cea de apoĭ tot i-aŭ răzbit puterea nemțéscă și atâta i-aŭ omorât, în cât dintr'aceia câțĭ aŭ fost acolo nicĭ unul n'aŭ putut să scape să trécă la ordiia împărătéscă, unde era dincóce de Tisa, căḑând Vizirul cu alalțĭ 5 Vizirĭ și cu 12 Pașĭ și Enicer Aga Cucul-Chehaia și cu Zagaragibașa (1) și cu 80 de Ciorbagiĭ (2) și cu tot ogeacul Enicerilor, Gebegibașa (3) cu Topcibașa (4) iar cu tot ogeacul lor, Rumeli Beglerbeiu și cu 44 de Alaĭ-Beĭ și cu toțĭ Arbănașiĭ, Fatlâbuiluc-Bașa care era preste Boșneagĭ, cu toțĭ Boșneagiĭ, care se socotea acéstă pedestrime aprópe de 20.000 cu toțiĭ, acolo s'aŭ prăpădit nescăpând nicĭ unul.

Și acest războiŭ n'aŭ ținut maĭ mult de cât treĭ ciasurĭ și într'aceste treĭ ciasurĭ s'aŭ făcut acéstă înfrângere mare Turcilor. Iată a luĭ Dumneḑeŭ plată aevea, după cum ḑice prorocul că: Domnul, trufașilor stă în protivă. Și iarășĭ acéstă stingere văḑând Sultan Mustafa Împăratul cu ceĭ ce era lângă dânsul dincóce de Tisa, nimica nu s'aŭ maĭ zăbovit, ci îndată cerând calul și încălecând, de cu séră aŭ fugit tótă nóptea și a doua ḑi, 23 de ciasurĭ până la cetatea Temișóreĭ lăsând și corturĭ și tunurĭ ce era trecute cu dânsul și cară cu zaharéle și dobitócele tóte și tot ce era cu dânsul, care precum ḑic, a doua ḑi trecând Nemțiĭ podul aŭ intrat în ordiia turcéscă mirându-se de atâta sémă de corturĭ, de zaharéle, de dobitóce ce le lăsase. Și așa Nemțiĭ în cortul cel mare al Împăratu-

(1) Colonelul unuĭ regiment de enicerĭ.
(2) Comandant de un regiment.
(3) Intendant des poudrierès.
(4) Căpitanĭ de Artilerie.

luĭ, făcând liturghie aŭ dat slavă luĭ Dumnedeŭ; iar Impăratul după ce aŭ ajuns la Temișóra, ne maĭ rămâind alt Pașă să facă Vizir, pentru că să prăpădise toțĭ acolo în războiŭ, precum s'aŭ dis maĭ sus, aŭ trimis la un Husein Pașa carele era Seraschier în Beligrad, ca să fie acela Vizir și să mérgă înaintea Impăratuluĭ cu câtă óste va fi în Beligrad și mergând după porunca ce-ĭ mersese, aŭ purces și Impăratul de la Temișóra de aŭ mers la Beligrad, ajungând la *nouĕ dile ale luĭ Septemvrie.*

Decĭ Domnul fiind la *Țânțărenĭ*, precum s'aŭ dis maĭ sus, la *Septemvrie 8 dile*, în diua nascereĭ Născătóreĭ de Dumnedeŭ și pururea Fecióreĭ Maria, când eșia de la utrenie diminéța, aŭ venit acéstă veste de izbânda creștinilor cu *Stoian vătaful de Călărașĭ*, carele se întâmplase la Beligrad și înțelegând de acéstă veste veselitóre de izbânda creștinilor și de stingerea păgânilor, aŭ dat slavă luĭ Dumnedeŭ și maicăĭ sfinției sale. Și maĭ ședând acolea la *Țânțărenĭ* o săptămână de dile până aŭ rânduit să facă pod peste apa Jiiuluĭ, aŭ lăsat acolo pre *Andreĭ Vel Căpitan de Cazacĭ* și pre *Dumitrașcu Căpitanul Hargetoianul* ispravnicĭ să facă podul și cu o seamă de slujitorĭ pedestri.

Iar Măria Sa cu boierimea și cu alaltă slujitorime, aŭ purces la *Septemvrie 15 dile* mergând la mănăstirea Mării Sale la Hurezĭ, unde aŭ ajuns la *Septemvrie 18 dile*, dând slavă luĭ Dumnedeŭ și bucurându-se, căcĭ mănăstirea gătită (1) de tot o aŭ găsit și acolo s'aŭ împreunat cu maica Mării Sale și cu Dómna Mării Sale și cu tótă alaltă casă a Mării Sale. Și de la mănăstire purcegând, aŭ venit Măria Sa la viĭ la *Piteștĭ*, de aŭ fost acolo la culesul viilor și acolo aŭ adus și pre *Coconașul* (2) *ficăĭ Mării Sale al Dómneĭ Marieĭ de la Țarigrad*, care s'aŭ dis maĭ sus că s'aŭ petrecut în trecătórea vară acolo la Țarigrad, ca să-ĭ fie de mângâierea întristăciuniĭ ce avea de *fiica Mării Sale Dómna Maria.* Și de acolo de la Piteștĭ, aŭ trimis pre *Vergo Vel Clucer* și pre *Luca Rătescul Vtori Vistier* și pre *Preda Căpitan Zătrénul*, la Odriiŭ, pentru că și Impărăția purcesese den Beligrad de mersese la Odriiŭ, cu poclóne la Vizirul și la alțiĭ aĭ Porțiĭ, după obiceiŭ și ca să facă jalbă de neputința și slăbiciu-

(1) grijită (în mss. orig.).
(2) Pe atuncĭ încă cuvîntul de Beizadea nu era intrat în limbagiul Românilor.

nea țăriĭ și de multele nedreptățĭ ce aŭ avut țara de la Vizirul ce perise în războiŭ, pentru că era om răŭ, păgân și vrăjmaș creștinilor, trufaș, blestemat, iprocĭ. Și de la Piteștĭ, sculându-se Măria Sa aŭ venit la Scaun la Tîrgoviște, sosind la *Octomvrie 9 ḑile.*

CAP. XLII.

De mergerea Domnieĭ den Tîrgoviște la Bucureștĭ, viind Agă de la Impărăție cu caftan.

Seḑând dar Domniea în Tîrgoviște, de la *9 ḑile ale luĭ Octomvrie* până la *6 ḑile ale luneĭ luĭ Decemvrie*, de vreme ce încă nu se potolise *bóla ciumeĭ ce era atuncea în Bucureștĭ* și având gând Domniea încă să maĭ șază, iar întâmplându-se atuncea a veni un Agă cu caftan de la Pórtă de la Vizirul cel noŭ ce se pusese, precum s'aŭ ḑis maĭ nainte și auḑind cum că Domniea este viitóre la Bucureștĭ, el încă se oprise acolo, așteptând pre Domnul. De care lucru înțelegând Domnul, nu putea să maĭ șaḑă fără cât să se rădice să vie la Bucureștĭ și numaĭ de cât a doua ḑi de praznicul luĭ Sfete Nicolae, aŭ purces Măria Sa cu tótă casa și cu tótă curtea Măriĭ Sale de aŭ venit la Bucureștĭ, unde intrând cu alaiŭ după obiceiŭ, eșit-aŭ și Aga acela cu caftanul înaintea Măriĭ Sale la marginea orașuluĭ, împreună cu boiariĭ ceĭ ce era ispravnicĭ la Scaun și cu alalt norod, de aŭ întâmpinat pre Domn cu cinstea ceea ce i se cădea.

Decĭ intrând în oraș și la Curtea Domnéscă și șeḑând Măria Sa în Scaun, îmbrăcatu-l'aŭ Aga cu caftanul și aŭ dat cu tunurile după obiceiŭ. După aceea, așeḑându-se Domniea și boierimea și toțĭ alalțĭ pre la casele lor, făcându-se pe la sfintele bisericĭ rugĭ necontenite, întâmplându-se atuncĭ aicea și părintele *Dositheiŭ Patriarhul Ierusalimuluĭ,* carele și cu Domnia la Tîrgoviște fusese și maĭ înainte venise la Bucureștĭ și așa Dumneḑeŭ cel puternic și milostiv s'aŭ milostivit de aŭ rădicat acea mórte ce era atuncea în oraș și nu s'aŭ maĭ tins nicĭ cum nicĭ în oraș nicĭ într'altă parte.

Iar după aceea în scurtă vreme, când aŭ fost la *luna luĭ Ghenarie*, venit-aŭ Domnuluĭ poruncă de la Impărăție, de grab ca să gătéscă atâta sémă de zaharea să o trimiță la Camenița, care poruncă fórte grea și peste putință era țăreĭ și Domnieĭ, maĭ vîrtos

căcĭ era vreme de iarnă; iar de vreme ce Turciĭ nu cred, nicĭ să uită la neputințele creștinilor, pus'aŭ Domnul nevoință mare rânduind boiarĭ ispravnicĭ de aŭ strâns zahareaoa și aŭ făcut cară și numaĭ de cât aŭ încărcat zahareaoa pre acele vremurĭ cumplite de iarnă ce era și o aŭ pornit-o de o aŭ dus cu multe nevoĭ până o aŭ băgat-o în Camenița.

Atuncea dar pre câșlegĭ, având Măria Sa și *nuntă a face fiicăĭ Măriĭ Sale Dómneĭ Ilincăĭ cu Scarlatache, Coconul luĭ Alexandru Dragomanul cel mare Impărătescŭ*, cinstit-aŭ întâiŭ cu dregătorie pre acest Cocon, făcându-l Paharnic mare; după aceea și nunta s'aŭ făcut la *Fevruarie* (loc alb), veselie fórte mare și cu cinste Domnéscă făcându-se și despre o parte și despre alta, căcĭ nicĭ Coconul acesta nu cu próstă gătire de la tată-sĕŭ venise, om mare lângă Impărătie fiind, știut și învățat fórte.

După aceea început-aŭ a veni iarășĭ grele poruncĭ de la Impărăție, de cară, de boĭ, de caĭ, de salahorĭ și de altele ce se obicinuise păgâniĭ în toțĭ aniĭ a lua din țară, pentru gătirile oștilor împărăteștĭ spre Beligrad, care cu mare greŭ și cu mult păs era țăriĭ, că țara de ce mergea, slăbea de nevoĭ. Iar eĭ din cele ce se obicinuise a lua maĭ mult se întărea, care peste putință era țăriĭ și Domnii a le plini, că nu era maĭ puține și maĭ pre rând a se da, ci tóte de odată. Iar încă și prin multa nevoință a Domnuluĭ și maĭ vîrtos prin ajutorul luĭ Dumnedeŭ și acestea tóte rădicându-se, când aŭ fost maĭ despre primăvară la *Martie*, venit-aŭ iarășĭ la Domnŭ poruncă Impărătéscă cu Agă, ca să gătéscă Domnul 500 de slujitorĭ, să'ĭ trimiță la Iașĭ, unde era trimisă hasnaoa Impărătéscă la Domnul Moldoviĭ, să o ducă la Camenița pentru lefile slujitorilor de acolo, fiind Tătarĭ și Turcĭ rânduițĭ a merge cu acea hazna, ca să nu aibă primejdie. Drept aceea aŭ rânduit și pre Măria Sa Costandin Vodă să dea aceștĭ 500 de slujitorĭ, pre carĭ îndată după poruncă, cu multă nevoință Domnul i-aŭ gătit și i-aŭ pornit, căpetenie făcându-le pre *Măndăilă Căpitan ot Buzeŭ ce era Căpitan mare za lefegiĭ* de s'aŭ dus de aŭ rădicat zahareaoa, împreună cu Domnul Moldovenesc și cu cele lalte oștĭ Tătăreștĭ, Turceștĭ, de o aŭ dus de o aŭ băgat-o în Camenița.

După acestea tóte, nicĭ într'acest an nu fu țara nesupărată de

Tătarĭ, trecând în sus la Beligrad, pentru că rădicându-se Impărăția turculuĭ cu oștĭ a merge la Beligrad iarășĭ împrotiva Nemților, și fiind Hanul Selim Gherei (1) încă maĭ de cu iarnă mers la Impărăție din poruncă ca să se sfătuiască cu dânsul de ale oștilor, când aŭ fost primăvara pornind Impărăția pre Husein Pașa Vizirul să mérgă cu oștile, aŭ trimes și pre Hanul de aŭ mers cu dânsul, care numaĭ de cât aŭ trimes la Crâm (2) de aŭ rădicat încă treĭ feciorĭ aĭ luĭ, pre Gazi Ghereĭ Sultan și pre alțĭ doĭ Sultanĭ maĭ micĭ cu câtă-va sémă de óste tătărască, ca să mérgă după dânșiĭ în sus la Beligrad.

Care dar pornindu-se *la 7 ḍile ale luneĭ luĭ Iunie*, aŭ intrat în țară, decĭ nu puțină pagubă iarășĭ și cheltuială țăriĭ aŭ pricinuit, rădicându-li-se grele conace și poclóne, înainte trimițându-le pre boiarĭ, fără de alte jafurĭ și stricăciunĭ ale lor ce sunt obicinuițĭ a face și așa aŭ trecut de s'aŭ dus unde le-aŭ fost porunca, trecând Dunărea pre la Diiŭ.

CAP. LXIII.

Pentru alte zidirĭ și sfinte bisericĭ ce aŭ maĭ făcut Măria Sa și printr'alte țărĭ și altele ce s'aŭ maĭ întâmplat într'acest an și de mergerea Măriĭ Sale iarășĭ la Tîrgoviște.

Intr'acest an aŭ trimis Măria Sa și pre *Neagoe Pitarul Mujĕscul* (3) în țara Ardealuluĭ la *Făgărașĭ*, de aŭ isprăvit o biserică, carea încă din trecutul an l'aŭ fost trimis Măria Sa de o aŭ început din temelie a o lucra cu cheltuiala Măriеĭ Sale. Pentru că ne-avênd creștiniĭ de acolo biserică, trimis'aŭ la Măria Sa cu multă rugăciune ca să le facă o biserică și ne-apărându-se Măria Sa de un lucru Dumneḍeesc ca acesta, stătut-aŭ bucuros după rugăciunea lor și aŭ trimis de aŭ făcut biserică mare și frumósă, întru pomenirea și cinstea celuĭ mare făcător de minunĭ sfîntul Nicolae Mirilichieschiĭ.

(1) Titlu Hanilor din Crimea sinonim cu Principe, Rege (Șain).

(2) Crimea.

(3) In Mss. orig. iĭ ḍice: *Măjăscul*, iar în *Filstich* iĭ ḍice: *Neagoe Pitaru Rătescu.*

Așijderea și la *Galata* de la Țarigrad, ardând o biserică ce făcuse acolo, iar a sfântuluĭ Nicolae, trimis'aŭ Părintele *Patriarhul Țarigradului Kir Calinic* și creștiniĭ poporuluĭ aceluia la Măria Sa, cu multă rugăciune, ca să o facă de iznóvă și iarăși aŭ priimit Măria Sa să o facă și aŭ trimis ispravnicĭ, cu multă cheltuială a Măriei Sale, de o aŭ făcut de iznóvă.

Și spre partea Bugeaculuĭ, la *Smil* (1), asemenea s'aŭ întâmplat de aŭ ars biserica ce aŭ avut creștiniĭ acolo. Decĭ Arhiereul de acolo și cu creștiniĭ ce se afla locuitorĭ acolo, aŭ trimes la Măria Sa cu multe rugăciunĭ ca să facă pomană să le facă biserică, să nu rămâie creștiniĭ fără de sfinte rugăciunĭ și făr de slujbele cele Dumnedeeștĭ, spre care lucru cu osârdie aŭ stătut Măria Sa bucuros a face și numaĭ decât aŭ trimes la Pórtă de aŭ cerșut voie de la Vizirul și dându-se voie cu ferman, trimis'aŭ Măria Sa acolo un boiar, cu cheltuiala Mării Sale, de o aŭ făcut întru cinstea și pomenirea sfântuluĭ Mareluĭ Mucenic Gheorghie purtătoriuluĭ de biruință.

Într'acéstă vară s'aŭ isprăvit și chiliile hanuluĭ de la *mănăstirea luĭ Sfete Gheorghie* de aicea *din Bucureștĭ* care era *făcute* maĭ de mult *din dilele luĭ Alexandru Vodă cel bătrân*, (2) care se făcuse cu cheltuiala unuĭ *Panaiotache* ce fusese *Dragoman mare împărătesc*, însă numaĭ așa câte un rând de bolte era făcute; iar după aceia când aŭ fost în dilele Măriei Sale luĭ Costandin Vodă, după al șapte-lea an din Domnia Măriei Sale, apucatu-s'aŭ Măria Sa cu multă nevoință și cu mare cheltuială de aŭ făcut pre d'asupra celor alalte și alt rând de chiliĭ fórte bune și boltite jur împrejur și case Patriarșeștĭ deosebĭ și alt rând de case igumeneștĭ fórte bune cum să

(1) Ismail.

(2) Cine să fie acest *Alexandru Vodă cel bătrîn* în dilele căruia s'a clădit chiliile hanuluĭ de la mânăstirea luĭ Sfete Gheorghe de aicea din Bucureștĭ? Daca am admite pe Alexandru Vodă (Oaie seacă, 1568—1577) ne-am izbi de împrejurarea că pe vremea aceia nu trăia Panaiotache Nicussios singurul Dragoman al Porțiĭ cunoscut sub acest nume, care ocupa funcția acésta între aniĭ 1661—1673. Dacă în adevěr acele chiliĭ vor fi fost clădite între aniĭ 1568—1577 atuncĭ maĭ mult am înclina a crede că aci e vorba de un Panait Banul din Hotăranĭ bine cunoscut pe acele vremurĭ, iar nu de Nicussios care a trăit mult maĭ târziŭ. Insă găsim că în Filstich sé dice că s'ar fi clădit acele chiliĭ în dilele luĭ Antonie Vodă cu cheltuiala mareluĭ tălmaciŭ al Turcieĭ, Panaiotache; decĭ înclinăm pentru acest din urmă cu preferență.

cade, precum se și věd, care în treĭ anĭ acestea tóte s'aŭ făcut și acest bun lucru de folos ce se începuse s'aŭ isprăvit.

Și iarășĭ într'acest an, înțelegând Impărăția turculuĭ că să rădică Craiul Leșesc cu putere să vie asupra Camenițeĭ și rânduind câtă-va seamă de óste la Seraschierul de la Baba anume Iusuf Pașa, ca să mérgă impotriva lor (1), rânduind și pre Domnul Moldoviĭ (2) ca sĕ mérgă însușĭ (3) cu Seraschierul cu óstea luĭ, trimis'aŭ Impărăția și la Măria Sa Costandin Vodă un Agă 'cu poruncă ca să facă 1.000 de ómenĭ de óste să trimiță lângă Seraschierul și îndată după poruncă cu multă nevoință Domnul i-aŭ gătit și i-aŭ trimis la *Iunie 24 de ḑile* (4) și fiind și alte căpeteniĭ asupra acesteĭ oștĭ, *făcut-au Măria Sa Sărdar pre Dumitrașcu Caramanlâŭ Vel Postelnic* Cap maĭ mare și poruncitor. Iar după pornirea acestora, nicĭ Măria Sa în Bucureștĭ n'aŭ maĭ șăḑut, ci s'aŭ rădicat de aŭ mers la *Potlogĭ*, de aŭ věḑut casele Mării Sale ce se lucra acolo și de acolo aŭ mers la Tîrgoviște sosind la *Iulie 31*. Și după venirea Mării Sale la Tîrgoviște, s'aŭ isprăvit și foișorul cel boltit din grădina domnéscă, carele din trecutul an se începuse de se zidise, iar într'acest an s'aŭ isprăvit și de alte podóbe ce l'aŭ înfrumusețat, precum se și vede, că ieste fórte ciudat.

Și aŭ șăḑut Domniea tot în Tîrgoviște până în tómnă. Decĭ când aŭ fost la culesul viilor aŭ mers Măria Sa iar la viile de la Piteștĭ, de aŭ șeḑut o săptămână, după aceea iar s'aŭ întors la Tîrgoviște; atuncĭ s'aŭ isprăvit și biserica domnéscă din Tîrgoviște de zugrăvit, măcar că și maĭ nainte zugrăvită aŭ fost, ci se învechise și se stricase zugrăvéla, iar Măria Sa aŭ pus de iznóvă de o aŭ zugrăvit și o aŭ pardosit cu lespezĭ de piatră, cu multă cheltuială și fórte frumos o aŭ înfrumusețat, precum se și vede. Și tot atuncea s'aŭ isprăvit și biserica luĭ Sfete Dimitrie din Tîrgoviște, care era de tot stricată și bolta surpată, iar Măria Sa pre lângă alte multe ce aŭ făcut în Tîrgoviște și aceea aŭ pus de o aŭ dres și o aŭ grijit de tot, de aŭ făcut slujbă într'ânsa în ḑiua de Sfântul Dimitrie.

(1) asupra lor (în mss. orig.).
(2) Moldovenesc (în mss. orig.).
(3) în jos (în mss. orig.).
(4) Iulie (în mss. orig.).

A doua ḑi *Octomvrie 27 de ḑile*, s'aŭ rădicat Măria Sa cu totul de aŭ purces și aŭ mers la *Potlogĭ*, unde și casele de acolo isprăvite găsindu-le de zidit, numaĭ două dile aŭ zăbovit; decĭ aŭ purces de aŭ mers la *Mogoșóia* și de acolo aŭ venit la Scaunul Bucureștilor la *Noemvrie 1*, leat $\frac{7207}{1698}$, împreună cu tótă boierimea viind cine-șĭ pre la casele lor.

Intr'acest an nicĭ oștile Turceștĭ cu cele Nemțeștĭ lovire între dânșiĭ n'aŭ avut, săvaĭ că cu gătire s'aŭ pornit și o parte și alta, adică Vizirul mergênd la Beligrad cu oștĭ împotriva Nemților și Nemțiĭ asijderea în preajmă venindu-le, iar fiind pricină de pace la mijlocul lor, nu s'aŭ mișcat nicĭ o parte nicĭ alta spre rĕsboiŭ, pentru că cercând Turciĭ pre Nemțĭ pentru pace și dându-li-se în bună, trimis'aŭ Impărăția turculuĭ sol la Nemțĭ, anume pre Rami Reiz-Efendi împreună cu *Alexandru Tergimanul* (1) *cel mare Impărătesc,* fiind la mijloc solul Englezuluĭ și al Olandezuluĭ, ca să sĕ facă pacea ; și viind sol de la Nemțĭ, de la Moscalĭ, de la Leșĭ și de la Veneţienĭ, s'aŭ strâns toțĭ la un loc, ce i să ḑice *Carlovicĭ* acolo. Decĭ adunațĭ fiind acolo toțĭ și vorbind pentru pace și fiind și voia luĭ Dumneḑeŭ s'aŭ așăzat și așa la *Dechemvrie 28 de ḑile* leat $\frac{7207}{1698}$, acea pace s'aŭ isprăvit. Insă acéstă legătură s'aŭ făcut cu Nemțiĭ, anĭ 25, dând Nemților să ție tot Ardealul și țara Unguréscă de sus, iar Turciĭ să stăpânească Temișvarul împreună cu tot ținutul luĭ, adică cu Lipova, cu Caran-sebeș și cât ține până în Mureș și până în Sava. Cu Leșiĭ încă aŭ făcut pace vecĭnică, dându-le Camenița înapoĭ, așa întrégă cum este și eĭ aŭ dat Turcilor tot pământul Moldoviĭ cât îl luase, înapoĭ. Cu Muscaliĭ aŭ făcut numaĭ anĭ doĭ pace și aceasta nu într'alt chip de așeḑământ, fără numaĭ starea armelor; cu Veneţianiĭ tot d'auna. Și așa isprăvind soliĭ pacea și uniĭ părțĭ și a alaltia, ceĭ turceștĭ s'aŭ întors la Odriiŭ, iar ceĭ-lalțĭ, carĭ la locul lor s'aŭ întors.

Tot într'acest an după ce s'aŭ întors Vizirul de la óste, Măria Sa Costandin Vodă aŭ socotit de aŭ trimis la Pórtă pentru greul și păsul țăriĭ, pre Dumnealuĭ *Cornea Brăiloiu Vel Ban* și pre *Mihaiŭ Cantacuzino Vel Spătar* și pre *Dumitrașcu Caramanlâul Vel Postelnic* si cu eĭ aŭ mers și *Iane Vataful de Aprozĭ.* Așa decĭ a-

(1) Exaporitul Mavrocordat.

colo mergând și la ceĭ putérnicĭ spuind slăbiciunea țăriĭ și a săracilor pământenĭ, s'aŭ ascultat jalba lor și așa, ce aŭ ḍis s'aŭ și făcut, întâiŭ pentru douĕ haraciurĭ ce didese țara maĭ mult la vistieriea împărătéscă, s'aŭ milostivit Impăratul de aŭ dat ferman poruncind Tefterdaruluĭ, ca să nu maĭ orânduiască țara să dea cevașĭ până în doĭ anĭ, ca să se umple socotéla banilor celor ce didese maĭ mulțĭ în trecuțiĭ anĭ.

Maĭ milostivitu-s'aŭ încă puternicul Impărat, pentru multa slujbă ce a slujit Măria Sa Costandin Vodă cu credință în vremea oștiĭ, de l'aŭ dăruit cu Hatișerif, ca până va avea ḍile să domnéscă acest pământ al Țăriĭ, care Hatișerif aducându-l boiariĭ ceĭ maĭ de sus pomenițĭ, împreună cu Osman Aga Salahorul, cu mult și frumos alaiŭ, Măria Sa Costandin Vodă eșindu-ĭ înainte d'asupra viilor în deal, după obiceiŭ întâlnindu-se cu dânsul, aŭ venit tot alăturea cu Turcul până la Scaun în Divan și așa sosind, citindu-se întâiŭ Hatișeriful, după aceea Mucarelul (1), l'aŭ îmbrăcat cu caftan pre Măria Sa Costandin Vodă, îmbrăcând cu caftane și pre 24 de boiarĭ și așa dând cu tunurile și cu puscile, după obiceiŭ, pre Turc cu feregea cu spinare de samur îmbrăcându-l, la gazdă l'aŭ dus; îmbrăcat-aŭ cu feregea cu spinare de samur și pre Efendi Iazagiu, pentru căcĭ aŭ cetit Hatișeriful.

Acest Agă dar aŭ sosit aicea la *Aprilie în 13 ḍile* $\frac{7207}{1699}$ (2).

CAP. XLIV.

Pentru pristăvirea Dumneaeĭ Jupâneseĭ Stancăi Brâncoveanu Cantacuzino, maica Mării Sale luĭ Costandin Vodă(3).

Tot într'acest an la *Fevruarie 10 ḍile*, *s'aŭ pristăvit* și muma Mării Sale luĭ Costandin Vodă, *Jupânésa Stanca Cantacuzino*, de

(1) Cartea împărătéscă de prenoirea Domnii.

(2) După cum vedem dar, cu Capitolul XLIII se isprăvesc ceĭ 10 anĭ de Domnie aĭ luĭ Costandin Vodă Brâncoveanu, ba chiar intră și în amănunte din anul următor al 11-lea.

Nu încape îndoială că până aci scrisese Radul Logofĕtul Grecianul, Cronica Domnuluĭ sĕŭ, când o și închină Luĭ cu Predoslovia ce o vĕḍurăm la începutul acesteĭ lucrărĭ.

(3) Acest titlu lipsind aci s'a luat de noĭ din traducțiunea nemțéscă a luĭ Filstich.

vîrstă de 62 de anĭ, pre care și bătrânețele ajungêndu-o, iar maĭ mult grelele bóle, cum dic, s'aŭ pristăvit, care lăsând cu a Dumneaeĭ gură ca să o astruce lângă boiarul Dumneaeĭ, *Jupan Papa* (1) *Brâncoveanul*, la mănăstirea Brâncoveniĭ, că acolo era îngropat. Decĭ și Măria Sa Costandin Vodă fiul Dumneaeĭ, după cum aŭ lăsat cu sufletul Dumneaeĭ așa aŭ și făcut, că orânduind mulțĭ boierĭ, tot rude de ale Mării Sale, întâiŭ în curte la Dumneaeĭ făcându-se pogribania cu sobor mare, cu toțĭ Arhiereiĭ câțĭ aicea se aflase în orașul acesta și cu tótă boierimea și slujitorimea. Și așa decĭ isprăvindu-se slujba pogribanii cu mare cinste rădicându-o, tot pre jos mergând până supt deal, acolea decĭ aședând-o într'o carâtă, rămâind Măria Sa împreună cu tótă casa Mării Sale și cu tóte rudele, la amară întristăciune și mâhnire, Măria Sa s'aŭ întors la Scaun, iar ósele s'aŭ dus de s'aŭ astrucat unde aŭ lăsat cu sufletul dumisale, toțĭ cu un glas rugând pre Dumnedeŭ, ca sĕ o odihnéscă în corturile drepților la vecinica împărăție, amin.

---

(1) Papa este sinonim cu Pavel, după cum rezultă, atât pentru trecut cât și pentru timpurile moderne, din actele următóre:

a. Manuscrisul Istorieĭ Țăriĭ Româneștĭ ce se află la Academia Română (Bucurescĭ) No. 269, pag. 97, jos la rândul 18 se dice: «Și aŭ omorît Duca Vodă la 1675 pre Pavel Vel Vistier Grecianu și pre Negoiță Vistiaru Cuștiureanu, «pentru căcĭ sta pentru țară». Știut din istorie este că acest Pavel Vel Vistiar iscălea și era maĭ cunoscut cu numele de Papa de cât cu sinonimul de Pavel.

b. Dice C. D. Aricescu, Directorele Arhivelor Statuluĭ în «Istoria Revoluțiuneĭ Române de la 1821, publicată la anul 1874 Craiova, la pag. 14 și 15. «El (Tu«dor Vladimirescu) ca copil păzea vitele părinteștĭ la pășunare dinpreună cu «fratele sĕŭ Papa, el a avut un singur frate și o singură soră; fratele sĕŭ s'a «numit Pavel, căruia îĭ dicea și Papa.»—Este de credut că aceste 2 nume sunt unul și același și că în vechime era maĭ obicinuit Papa de cât Pavel; dar nu este probabil, cum s'a pretins une orĭ, că numele Apostol saŭ numele Patriarhŭ saŭ în fine numele Mateiŭ ar fi sinonimurĭ numeluĭ vechiŭ Papa, care adese ori se vede figurând în vechile Documente române.

CAP. XLV.

Cum, aŭ venit Domnuluĭ poruncă de la Impărăție ca să dea 1000 de carĕ și 700 de salahorĭ ca să mérgă să fie pentru deșărtarea Camenițiĭ (1).

Și iar într'acest an venit-aŭ la Măria Sa Costandin Vodă, poruncă de la puternica Impărăție, cu un salahor, să dea 1.000 de cară și 700 de salahorĭ, ca să mérgă să fie carăle pentru deșertarea cetățiĭ Camenițiĭ ce ar fi borfe și alte ca acelea, iar salahoriĭ să curățéscă pe marginea Nistruluĭ, pădurĭ, crângurĭ, ca să pótă pogorâ fără primejdie plutele ce vor să se facă să ducă tunurile. Decĭ dară Măria Sa Costandin Vodă, vădând că este mare greŭ și păs bieților săracĭ pământenĭ, aŭ făcut jalbă și mare rugăciune la Pórtă pre unde aŭ trebuit și așa s'aŭ ascultat rugăciunea și dintr'o miie de cară aŭ lăsat să dea 500 și din 700 de salahorĭ, aŭ lăsat să dea 500, și aceste cară să se trimiță la Iusuf Pașa Seraschierul de la Baba, căcĭ el era rânduit să mérgă să se afle la acea deșertare a Camenițiĭ, împreună cu Domnul Moldoviĭ. Așa decĭ gătind carăle și salahoriĭ, aŭ rânduit Măria Sa pre *Costandin Cluceru Rali* și la *7 dile ale luĭ Iunie*, le-aŭ pornit după cum aŭ fost porunca împărătéscă, de s'aŭ dus cu ele la Iusuf Pașa.

CAP. XLVI.

Pentru facerea mănăstiriĭ Brâncovenilor (2).

Ci iarășĭ într'acest an, al un-sprĕ-deci-lea al Domnii Mării Sale luĭ Costandin Vodă, pentru multa evlavie și părintésca dragoste ce avea către maica Mării Sale, maĭ sus pomenită, n'aŭ lăsat numaĭ milele și poménile atât pre la bisericĭ cu sărindarele, cât și altele prin taină la ceĭ săracĭ și rămașĭ câte aŭ făcut, ci încă și acestea aŭ maĭ început a face.

Adică: fiind la mănăstirea Brâncovenilor, unde era astrucate ósele pomeniteĭ maiceĭ MărieĬ Sale, bisericuța aceea făcută iarășĭ de

(1) Acest titlu este împrumutat din Filstich.
(2) Acest titlu este împrumutat din Filstich.

mòșiĭ Mării Sale, carea fiind mică fórte, Măria Sa Costandin Vodă o aŭ fărâmat de tot și alta maĭ mare de iznóvă din temelie aŭ început a face, trimețând dar ca să fie la începerea zidulu̥ĭ să puie cărămida cea dintâĭ, dupre obiceiŭ, pre iubițiĭ fii Mărieĭ Sale: *Costandin și Ștefan* și cu dânșiĭ aŭ mers și sfinția sa Părintele *Mitropolitul țăriĭ Kir Theodosie*, ca să facă începerea, citind molitva după obiceiŭ, care începere la *Iunie în 9* leat $\frac{7207}{1699}$, s'aŭ făcut. Și așa Coconiĭ Mării Sale, împreună cu sfinția sa Părintele Mitropolitul țăriĭ, înapoĭ s'aŭ învîrtejit, rămâind acolo ispravnic orînduit de Măria Sa Dumnealuĭ *Radul Golescul Vel Comis* (1), carele multă nevoință făcând și osîrdie puind, la *Avgust în 5 dile*, acéstă sfântă mănăstire de tótă zidirea eĭ ce aŭ trebuit, s'aŭ isprăvit.

CAP. XLVII.

Cum, de la Impărăție poruncă Domnuluĭ aŭ venit să trimétă iarășĭ 200 de cară la Camenița și de mórtea gineruluĭ Mării Sale Scarlatache Mavrocordat Vel Paharnic (2).

Ședând Domnia în Bucureștĭ până la sfârșitul luniĭ luĭ *Iunie*, după aceia la *di întâiŭ a luniĭ luĭ Iulie,* aŭ purces spre Tîrgoviște, însă zăbovindu-se pre la satele Mării Sale, pre la *Mogoșóia* i pre la *Potlogĭ* cât-va, la *Iulie 19* aŭ mers în Scaun. Așa decĭ la Tîrgoviște sosind, numaĭ de cât aŭ venit un Agă de la Impărăție, cu poruncă ca să maĭ trimiță 200 de cară la Ibraim Pasa, carele era trimis pentru deșertarea Cameniții, dicând că nu ajung cele ce maĭ înainte se trimisese (3). Decĭ Măria Sa cu multă nevoință le-aŭ făcut și acelea și numaĭ de cât le-aŭ trimĭs unde aŭ fost porunca Impărăției. După aceia, când aŭ fost la *28 dile ale aceleașĭ lunĭ*, fiind fost

(1) El este fiul luĭ Mateĭ Leurdeanul Vel Comis. A ocupat maĭ multe rangurĭ ca: Postelnic, Agă, Clucer și Vel Spătar. A fost căsătorit de maĭ multe orĭ și între alte soțiĭ ce a avut numărăm și pe Elina sin Pavlache Banul ot Clejanĭ. Prin el se isprăvesc Golesci-Leurdenĭ, ne având copiĭ de parte bărbătéscă; prin fica luĭ anume Anița căsătorită cu Niculae Vornicul Știrbeĭ încep Golesci-Știrbeĭ.

(2) Titlu din Filstich (traducțiunea nemțéscă).

(3) fusése trimis (în mss. orig.)

bolnav, încă maĭ din trecuta vreme, al doilea (1) *ginerile Mării Sale Scarlat marele Paharnic, feciorul prea învățatuluĭ și prea știutuluĭ mareluĭ Dragoman al Porțiĭ Turceștĭ al luĭ Alexandru Mavrocordat*, încă la țară pătimind câtă-va vreme căutându-l cu doftorĭ și acolo cât aŭ fost, iar după ce l'aŭ adus la Scaunul Tîrgoviștiĭ, numaĭ treĭ ḑile maĭ zăcând, póte că maĭ mult luĭ Dumneḑeŭ aŭ plăcut de cât părinților și tot neamuluĭ luĭ, s'aŭ pristăvit, lăsând jale mare fórte Jupâneseĭ sale, părinților luĭ și tot roduluĭ și neamuluĭ luĭ, fiind de vîrstă de anĭ 22 și căsătorit numaĭ de un an și jumătate, ne lăsând în urmă nicĭ seminție și așa cu mare cinste, cu sobor arhieresc, preoțesc, boieresc și slujitoresc, ducându-l l'aŭ astrucat la sfânta Mitropolie din Tîrgoviște și toțĭ cu un glas rugând pre Dumneḑeŭ să spodobéscă ca sufletul luĭ la răpaos vecĭnic să-l ducă în corturile drepților odihnindu-l, iar neamuluĭ luĭ și sângeluĭ luĭ să dea mângâiare și bună răbdare fără de osândă.

CAP. XLVIII.

Cum, Mării Sale Domnuluĭ poruncă de la Vizirul aŭ venit ca să plinéscă 600 cară cu boĭ și 300 vacĭ pentru Crutiĭ care era să ierneze la Kiuprovĕț (2).

Și iarășĭ viind un Agă Viziresc cu poruncă ca să dea Măria Sa Costandin Vodă 600 de boĭ și 300 de vacĭ, la Cruțiĭ Ardelenĭ, pre care Impărăția la Chiprovețĭ iĭ așeḑase, ca să le fie pentru hrana lor, de care vĕḑênd Măria Sa greul și păsul bieților pământenĭ, aŭ trimis cu multă rugăciune la Pórtă, dóră se va milostivi Impărăția, să maĭ ierte ceva dintr'acéstă sumă ce pusese și nimica n'aŭ putut isprăvi de la Pórtă, ci iar cu înțelépta socotéla Mărieĭ Sale lucrul chivernisind, nicĭ treaba jos stând, s'aŭ dat după poruncă aceste vite tóte, nu atâta cu a bieților săracĭ supărare și greŭ.

Tot la Tîrgoviște aŭ venit și veste la *Septemvrie 13 ḑile* leat $\frac{7208}{1699}$ că și cetatea Camenița s'aŭ dat Leșilor, care intrând în cetate creș-

(1) Aci este o greșală. Maĭ sus s'a ḑis că al 2-lea ginere al luĭ Costandin Vodă Brâncoveanu a fost Costandin sin Duca Voevod; decĭ acesta nu este de sigur de cât al 3-lea.

(2) Titlul s'a luat din Filstich.

tiniĭ cu multă și mare laudă aŭ proslăvit pre Dumnedeŭ și multă bucurie în tótă creștinătatea aŭ dat, de lucru nicĭ odată audit nicĭ gândit a fi, cum noianul miliĭ și proniei luĭ Dumnedeŭ lucru de a fi aŭ adus, carele iar dic, cu un glas creștiniĭ aŭ proslăvit numele cel vecĭnic al luĭ Dumnedeŭ.

Aicea numaĭ a se ști însemnăm că la *9 dile ale luĭ Octomvrie* leat $\frac{7208}{1699}$, s'aŭ pristăvit și un preot anume *Popa Niculae*, carele grec fiind și veche slugă a casiĭ Mării Sale luĭ Costandin Vodă și om fórte politic, știut și vrednic în tóte, carele multă vreme pătimind și el obștésca datorie ș'aŭ făcut, pentru care multă mâhnire aŭ dat Domnuluĭ sĕŭ si prietenilor luĭ *(a)*.

(a) Sfârșitul istorieĭ Logofĕtuluĭ Radu Grecianu din: *Magasinul Istoric pentru Dacia*, publicat în anul 1846, reprodus în : *Cronicariĭ Țăriĭ Românescĭ*, T. II, 1847.

Pentru știință adaogăm aci că în ce privește aceste 48 de Capitole, noĭ le-am publicat după cum sunt și în *Magasinul Istoric* și că diferențele ce am constatat între publicația sus disă și între Mss. original, noĭ le-am consemnat sub formă de note după cum se póte vedea.

Maĭ adaogăm și aceia că, forma cuvintelor, așa după cum s'a scris atuncĭ, noĭ am dat-o aci întocmaĭ după Mss. original, fără a căuta să o alterăm câtușĭ de puțin, nicĭ după publicația din Dacia, nicĭ după vorbirea nóstră de astădĭ, voind a fi cât se póte de sincer în a reproduce stilul, ortografia și forma frazelor întocmaĭ—fără modificare—după original.

Tot aci este locul să maĭ amintim și aceia că de la aceste 48 de Capitole înainte numaĭ, s'a refăcut tot materialul de către Marele Vornic Radu Popescu când a scris și el cronica luĭ Costandin Vodă Mavrocordat, după cum de altfel m'am ocupat maĭ pe larg și la pag. 33 și urm. din *Scrierile luĭ Radu Logofĕtul Cronicarul*, Bucurescĭ 1904.

Va urma acum partea inedită.

CAP. XLIX (1).

De a Domnuluĭ mergere din Tîrgovişte la Bucureştĭ (2).

De aicĭ de la Tìrgoviște dar, Măria Sa Costandin Vodă s'aŭ rădicat și la Scaun la Bucureștĭ aŭ mers la *Octomvrie în 19 ḑile* (3) purcegând, de vreme ce și vremea se răcise, însă întâiŭ pre la satul Mării Sale pre la *Potlogĭ* mergând, unde prea iscusite și frumóse case aŭ făcut precum să și věd și acolo praznicul Mareluĭ Mucenic Dimitrie făcând, Sâmbătă aŭ purces și la *Octomvrie în 30 ḑile* la Scaun în Bucureștĭ aŭ intrat cu mare alaiŭ și pre boiariĭ Caimacamĭ dupre obiceaiŭ cu caftane i-aŭ îmbrăcat.

CAP. XLIX, (Varianta).

Iar Domnia șeḑând în Tìrgoviște până la 23 Octombre sculatu-s'aŭ și pe la satele Mării Sale Mogoșóia, Potlogiĭ (sic, invers) mergând unde și praznicul luĭ sfete Dimitrie făcând, la Noembre 6 aŭ intrat cu fericire în Scaunul Bucureștilor. Plinitu-s'aŭ cu fericire și anul al 11-lea al Domnii Sale la Noembre 28 (4).

(1 Deși materialul cuprins în rîndurile de subt acest Capitol, face parte din aceĭ 11 anĭ de Domnie aĭ luĭ Costandin Vodă Brâncoveanu, totușĭ noĭ fidelĭ cu manuscrisul original cum și cu traducerea luĭ Filstich care este absolut identică cu originalul, n'am alterat nimic din ea ci o publicăm aidoma după manuscris, mulțumindu-ne pe d'o parte că atragem atenția cetitoruluĭ asupra acestuĭ lucru, iar pe d'altă parte că din împrejurarea acésta va resulta un total de 110 Capitole, nu 109 cum la pag. 39—49 din *Scrierile luĭ Radu Logofĕtul Cronicarul,* Bucureștĭ 1904, constat, bine înțeles însă, afară de Variante.

(2) Titlu din Filstich.

(3) De la Christos se numĕră 1699, iar de la facerea lumiĭ 7208 anĭ.

(4) După manuscrisul No. 548 de la Academie. Deslușesc aci, pentru știință că Mss. acesta după ce tratéză cele 48 de Capitole de la început absolut identic cu originalul aflat în posesiunea mea, urméză cu Cap. XLIX și L întocmaĭ așa după cum le-am publicat noĭ aci sub numirea de *Variante.* Maĭ urméză apoĭ în sus ḑisul Mss. niște foĭ albe după care începe a trata iarășĭ Cap. XLIX și următoriĭ, material care este la cele maĭ multe Capitole la fel cu al nostru.

Deduc de aci că, copistul începuse a copia, de la Cap. XLIX înainte după vr'un alt exemplar și terminând cu copierea numaĭ a 2 Capitole, revine și copiază după un încă altul, care era la fel cu originalul ce am eŭ în mâinile mele.

CAP. L.

Inceperea cu ajutorul luĭ Dumnedeŭ al anuluĭ al XII-lea den Domnia Mării Sale luĭ Costandin Vodă.

Şedând Domniea în Scaun, aŭ venit poruncă împărătéscă ca să dea Măria Sa o sumă mare de cară cu caĭ şi caĭ slobodĭ să fie pentru treaba soluluĭ Nemţesc carele mergea la Impărăţie, pre carele aducându-l pre *Dunăre* până la *Rusciuc*, de acolo drept la Ţarigrad l'aŭ dus. Deci Măria Sa cu multă nevoinţă porunca împărătéscă aŭ plinit, iar cu destul greŭ săracilor.

Şi acéstă poruncă niciĭ bine isprăvindu-se, altă poruncă de iznóvă împărătéscă aŭ venit ca să se rădice Măria Sa Costandin Vodă să mérgă la óste asupra Nohailor în Bugeac, pentru că nevrând Nohaiĭ să se supue porunciĭ împărăteştĭ aŭ rădicat capul împotriva Hanuluĭ, pentru care lucru s'aŭ rădicat Hanul cu óste asupra Nohailor. Deci aŭ venit poruncă de la Impărăţie ca şi Măria Sa Costandin Vodă să mérgă într'ajutorul Hanuluĭ împotriva Nohailor. Şi aşa măcar că iarnă fórte grea fiind şi mult greŭ îĭ era de a se rădica din Scaun, iar supuindu-se Măria Sa porunciĭ împărăteştĭ, cu tótă boierimea şi slujitorimea sculându-se la *15 dile Ghenarie* din Scaun, aŭ purces şi mergând la satul *Drăgăneşti ot sud Prahova* acolo câte-va dile şedênd, maĭ mult aşteptând şi altă poruncă de la Hanul şi veste de la boieriĭ ceĭ ce fusese trimişĭ maĭ înainte ca să iasă înaintea Hanuluĭ acolo la Drăgăneştĭ, dic, veste aŭ venit precum Hanul s'aŭ împăcat cu Nohaiĭ şi s'aŭ învârtejit înapoĭ la Crîm. Şi poruncă aŭ venit la Măria Sa Vodă să se întórcă înapoĭ; deci Măria Sa porunca vĕdând, cu bucurie de obşte s'aŭ întors la Scaunul din Bucureştĭ cu mult alaiŭ şi cinste.

Deci trecând iarna cu pace, când aŭ fost în primăvară la luna luĭ *Maiŭ*, apucatu-s'aŭ Măria Sa de gătirea *nunţiĭ fiică-ĭ Măriĭ Sale Dómna Safta*, pre care o aŭ dat-o după *Iordache Creţulescu Vel*

Ca dovadă pipăită că aşa trebue să sĕ fi întâmplat avem şi împrejurarea că, după ce termină Cap. XLVIII, printr'un semn convenţional, face o trimetere tocmaĭ la acel Cap. XLIX care, cum am dis, este la fel, ca text vorbind, cu acela din Mss. mieŭ.

Cămăraşŭ, făcând nuntă ca aceea mare Domnéscă cu multă cinste și cuviință și veselie, întâmplându-se și Părintele *Athanasie Patriarhul Antiochieĭ* care și slujba cununii o aŭ făcut, fiind Nun *Părintele Vlădica Theodosie.*

După aceea aflându-se Domnia cu bună pace la Scaunul Bucureștilor, iar vrăjmașul adevăruluĭ cela ce nicĭ odinióră nu încetă a pune păciĭ zizaniĭ și a scorni amestecăturĭ, aflat-aŭ și organe pre óre-care ómenĭ rĕĭ dentru pământenĭ, care tot acestea și maĭ nainte în inimile lor hrănind aŭ fost, cariĭ elinește se chiamă (δημηγερταὶ) adică rădicătorĭ de zarve, precum óre-care din filosofĭ mărturisește că «nu iaste maĭ rĕŭ lucru în lume de cât acéstă dimighersie» care și în ḑilele Mării Sale maĭ nainte vrând a face asemenea amestecărĭ Domnii, Dumneḑeŭ la osândă și pedépsă i-aŭ adus. De s'ar fi potrivit Domnul faptelor lor și aceștia ca și alțĭ părtașĭ aĭ lor, de viață s'ar fi lipsit; ci milostivindu-se Domnul și iertând la uniĭ greșalile, eĭ tot nu s'aŭ așeḑat a face cele obicinuite rĕutățĭ ale lor, până când iar dreptatea Domnuluĭ la pedépsă i-aŭ adus, singurĭ eĭ în curse căḑând, precum înainte povestea arată.

Că uniĭ ca aceștia, adică: un *Dumitrașco Corbeanul* și cu alțiĭ de aĭ luĭ, cercând a face amestecăturĭ Domnii pren mijlocul unuĭ turc anume *Mehmed Efendi,* care se întâmplase de venise aicea cu trebile luĭ și avându-l el prieaten maĭ de demult și deșchiḑându-șĭ eĭ vorbele către dânsul, el ca un păgân înșelător și spre o parte și spre alta, aŭ maĭ vârtos să ḑicem că den voia luĭ Dumneḑeŭ aŭ fost acésta, că acest turc după ce le-aŭ luat lor sfatul și gândul, îndată la Domn aŭ mers și vicleșugurile lor pe deplin aŭ arătat. Atuncĭ Domnul ca pre niște ficleanĭ la opreală cu urgie i-aŭ pus, care acestea înțelegându-se la uniĭ iarășĭ *den Greciĭ vrăjmașĭ pămĕntuluĭ acestuia,* care și cu slujba la Pórta Viziruluĭ să afla, le-aŭ prefăcut și le-aŭ sporit într'alt chip, spre multă asupra Domnii rĕutate, până și pre ceĭ marĭ spre vorbile lor i-aŭ plecat, multe pungĭ făgăduind ca să-șĭ plinéscă pohtele lor cele réle ce avea asupra Domnii.

Și așa numaĭ de cât Vizirul pre un Agă mare cu grabnică poruncă și făr de veaste la Domn aŭ trimis, (că nicĭ Capichehaialele (1)

(1) Boierĭ trimișĭ la Pórtă din partea țăriĭ.

n'aŭ prins de veaste) însă cu firman ca să dea Domnul pre o seamă de boierĭ să'ĭ ducă acolo, carĭ vrăjmașiĭ aceia înainte pusease, cum că voitorĭ de rĕŭ Domnuluĭ aceĭ boiarĭ ar fi și mergând acolo, ceva după pohta lor vor isprăvi.

Iar Domnul vădând porunca, numaĭ de cât nu numaĭ pre aceia ci și pre alțĭ boiarĭ marĭ și maĭ de jos, mulțĭ aŭ trimis ca să stea de față să vadă cu ce vinuesc pre Domn? aflându-se cu dréptă slujbă Impărăţii și tóte poruncile plinind. Și pornindu-se Aga acela cu atâta boierime a mérge la Pórtă și Viziruluĭ în știre dându-i-se de atâta norod ce mergea, óre ce grije aŭ avut, despre o parte vădĕnd că lucrurile nu precum vrăjmașiĭ le urzise esŭ, ci dreptatea Domnuluĭ să cunoștea că și înaintea Agăĭ la Bucureștĭ cu mic cu mare să rădicase, cu mare jalbă, mărturisind toțĭ că, Domnul iaste bun și nimenĭ nicĭ o nedreptate despre Domn n'are și cum că tocmaĭ și la Impăratul să mărturiséscă a merge gata sânt, iprocĭ.

Drept aceia, nicĭ cum cu cale n'aŭ găsit Vizirul ca să mérgă norodul acesta acolo, ci îndată iarășĭ pre un Agă degrabă l'aŭ trimis de i-aŭ întors înapoĭ tocmaĭ de la (loc alb), nelăsându-ĭ să mérgă în Țarigrad nicĭ măcar pre unul și așa s'aŭ întors boiariĭ înapoĭ și vrăjmașiĭ aŭ rĕmas rușinațĭ și Domnia neclintită; numaĭ de atâta s'aŭ făcut întristare Domnii și țĕriĭ căcĭ că cheltuială multă și pagubă s'aŭ făcut pân la 300 de pungĭ (1), că Turciĭ la unele ca acestea ca să mănânce să bucură și, den câte vrăjmășiĭ pun înainte, nimic nu lasă. Pre care cea cu două ascuțiturĭ sabie Dumnedeiască îĭ va osândi precum am vădut că, câțĭ s'aŭ pus impotrivă de aŭ păgubit țara acésta, nicĭ unul n'aŭ scăpat de osânda și de judecata Dumnedeiască.

Intorcându-se dar boiariĭ, Domnia încă s'aŭ sculat de la Bucureștĭ și aŭ mers la *Potlogĭ* la satul Mării Sale, unde ședând câteva dile, iar s'aŭ rădicat și aŭ mers la Scaunul Tîrgoviștei la *Avgust 1 di* și așa la Tîrgoviște ședând până la *Noemvrie 15*, s'aŭ rădicat și aŭ venit iarășĭ la Scaun la Bucureștĭ, intrând cu alaiŭ, după obiceiŭ aŭ îmbrăcat pre Caimacamĭ cu caftane.

---

(1) O pungă se socotea de 500 banĭ; în urmă s'a socotit (dis) 500 leĭ.

CAP. L, (Varianta).

Nunta ce aŭ făcut Domnul cu fiica Mării Sale cea de a patra Dómna Safta și altele ce aŭ urmat atuncea în grabă după nuntă (1).

După ce aŭ mers Domnia în Bucureștĭ, căutat-aŭ cu nevoință tóte trebile țăriĭ și poruncile Impărățieĭ până despre primăvară. Despre primăvară dar, vădând că sânt lucrurile într'o fărâmă de liniște și socotind ca să căsătorescă Măria Sa pe *fiica Mării Sale Dómna Safta* și aflând și obraz vrednic și cuvios de a face ginere Măriei Sale pre *Iordache Crețulescul*, om bun de neam și fórte înțelept, cu pârlej și îndestulat de tóte, de la moșĭ și de la părințĭ cu moșiĭ multe, cu viĭ, cu țiganĭ și cu de tot binele, pre carele Domnul numaĭ de cât dându-ĭ dregătorie la Curte, l'aŭ făcut Cămăraș mare și la *Maĭ în 12 dile* începându-se nunta cu multă bucurie, veselie și Domnéscă parisie, în dioa de Sfânta Troiță s'aŭ săvârșit și sfintele cununiĭ la *Maĭ în 19 dile.* Decĭ fiind botezat acest Cocon de răposatul *Iordache Cantacuzino Vel Spătar* și ne având Naș, cununatu-l'aŭ Sfințitul *Mitropolit Kir Theodosie* dimpreună cu *Sanda fata luĭ Iordache Spătarul* și întâmplându-se aicĭ prea fericitul *Patriarhul al Antiochieĭ Kir Athanasie*, Sfinția sa slujba sfinteĭ cununiĭ aŭ săvârșit și cu mare parisie făcându-se tot aŭ ședut și la masă ospătându-se cu multe feliurĭ de dicăturĭ, muzice și jocurĭ și cu alte desfătărĭ cu (șters și loc alb și cuvinte tăiate de legătorul cărții).

Iar după ce aŭ trecut nunta, având Domnul mare liniște și bună odihnă despre Pórtă și tótă boierimea aflându-se toțĭ cu bucurie și bună petrecanie, iată odrăsli la mijloc făr de veste mare turburare neputându-se odihni procletul vědând lucrurile întru atâta liniște a le lăsa nemișcate și neturburate, după cum obiciuit ca un diavol

(1) Varianta acésta este din Mss. 548 al Academieĭ Române și este însemnată sub Cap. XLIX. Credem că aci e o confuzie de vreme ce vědurăm că tot sub Cap. XLIX maĭ avem scris cu totul alt-ceva. Cum că materia de sub acéstă Variantă este de 2 orĭ tratată avem în sprijin și faptul că materia din Cap. L Mss. nostru este identic cu Cap. L din sus disul Mss. al Academieĭ.

este, binele și folosul ómenilor al zavistui, ci aflând organe ca acelea pren care a-'și lucra voia și pohta sa, îndată le-aŭ arătat modul cŭ carele se pótă aduce Domnuluĭ și țăreĭ turburare dóră și pacoste. Acestea Diavolul socotea și ceĭ ce luĭ urmaŭ.

Iar pronia luĭ Dumnedeŭ altele orânduia și cele ce eĭ socotea Domnuluĭ a lucra, la capul luĭ ticălosul aŭ sosit și rĕŭ Dumnedeiasca dreptate pre el aŭ pedepsit, precum maĭ înainte se va vedea. Nu iaste atâta cu ciudă când de la streinĭ să pricinuiaște cuiva-șĭ vre o pagubă aŭ altă primejdie, cât iaste obida și ciuda când de la neam și de la ceĭ ce'ĭ are neștine credincioșĭ i se pogóră și îĭ vine necazul și turburarea precum și vulturul aŭ dis, dupre cum mithul spune că, însăgetându-se de un vînător și uitându-se unde îl pătrunsese săgeata, vêdând stanțul săgețiĭ că ieste din penele luĭ aŭ dis: nu-mĭ iaste cu ciudă atât căcĭ m'aŭ rănit, cât î-mĭ este necaz că de aripele mele mĕ omor.

Așijderea și prea luminatuluĭ Domn nu îĭ era atâta cu ciudă și cu obidă pentru turburările și zavistiele cele vrăjmășeștĭ ce asupră-ĭ se scornea, cât să necăjea vădând că se cobóră și vin dintr'aĭ Mării Sale care credincioșĭ îĭ avea și pururea cu cinste și cu milă se afla, că fiind *Dumitrașco Corbeanul fratele luĭ Vintilă Banul* (1), din fire om fórte rĕŭ, zavistnic și turburător, asemenea și potrivă având și pe Jupânésa luĭ *Tudosca*, muiere rea și neastâmpărată, ceale ce nu putea să împlinéscă el, prin mijlocul eĭ le săvârșea, neputându-se odihni ticăloșiĭ întru atâta bine și îndestulare ce era. Ci vrând ca să-șĭ arate și să-șĭ descopere tótă zavistia și răutatea, ca niște iubitorĭ de a scorni răzmirițe și zarve precum feliul de început le-aŭ fost, pus'aŭ în gând ca să aducă Domnuluĭ, de va putea, pacoste și strămutare și aflat-aŭ mijloc și organ pren carele acea vrăjmășască voie a-șĭ împlini, pre un turc ce se afla pre acea vreame aicĭ, carele și Efende la Grigorie Vodă fusease, cu carele ajungându-se și alcătuindu-se, multe pe taină cu dânsul împotriva Domnuluĭ pusease și aședase. Și fiind numaĭ ca să purceagă Turcul acela către Țarigrad, socotind eĭ între dânșiĭ că a scrie pen scrisorĭ céle ce acolo ar putea face și isprăvi nu va fi bine, socotitu-s'aŭ procletul acela

(1) Corbeanul Vintilă Banul.

Dumitrașco Paharnicul și și-aŭ trimis Jupânésa nóptea pe la toba (1) carea tălmăcea. La aceste ficleane umblete, avea pe Domnița fata luĭ Grigorie Vodă ce o ținea *Iordache Beizadea sin Antonie Vodă*; ea ĭĭ tălmăcea de tóte la Turc fiind și rudă amândouă și nădăjduind ca să fie frate-săŭ Domn sin Grigorie Vodă, cu care i aŭ trimis o măhramă cu sârmă ḑicându-ĭ că: acea măhramă să fie semn și când ar putea isprăvi ceia ce între dânșiĭ aŭ vorbit și aŭ socotit, acea măhramă să o trimită în chip de semn ca să lipséscă cărțĭ și alte scrisorĭ pentru ca să nu li se întâmple vre o descoperire sfatuluĭ lor celuĭ drăcesc.

Aceste modurĭ i-aŭ sofisit diavolul de aŭ aflat spre turburarea Domnuluĭ și numaĭ până aicĭ le-aŭ slujit pe taină și de aci i-aŭ descoperit și i-aŭ dat în auḑul tuturor în ce și cum aŭ umblat, că a doua ḑi, póte fi că din voea luĭ Dumneḑeŭ, păgânul de Turc, póte fi că pentru lăcomia căștiguluĭ, aŭ pentru ce să va fi socotit, că numaĭ de cât luând mahrama și răvășelul ce'ĭ didese spurcăciunea de *Jupânésă a luĭ Dumitrașco*: *Tudosca* și mergând la Domn i-aŭ descoperit tóte ceale ce zavistnicul și vrăjmașul *Dumitrașco* urzise și așeḑase pe taină cu dânsul, dând Domnuluĭ și mahrama și răvășelul, care lucru auḑind s'aŭ minunat și Domnul și tótă boierimea de zavistie și nespusă rĕutate. Nimic însă Domnul atuncĭ nu s'aŭ turburat nicĭ i-aŭ făcut certare cu nicĭ o pedépsă, lăsându-l în judecata luĭ Dumneḑeŭ.

Dar nicĭ cu atâta răutate și zavistia cea mare ce era încuibată în drăcésca inimă a luĭ *Dumitrașco* s'aŭ putut odihni, ci tocmaĭ și la Țarigrad lucrurile și meșteșugurile luĭ aŭ ajuns la uniĭ din ceĭ asemenea cu dânsul la rĕutate, la carĭ aŭ fost trimes procletul acela și boierĭ scrișĭ tot anume cu care ḑicea că este alcătuit ca să fie după ce-șĭ vor isprăvi, tot una; cu care mare turburare aŭ făcut la Pórtă. (Dar dreptatea Domnuluĭ aŭ biruit tóte ficléne meșteșugurile lor precum în jos se va vedea), că numaĭ ce s'aŭ pomenit Domnul tot de odată, unde vine un Agă împărătesc cu ferman de poruncă ca să ia să ducă toțĭ boiariĭ cățĭ era scrișĭ în tefter tot anume să'ĭ ducă la Pórtă, lucru fórte spăimântat și nu cu puțină grijă Domnuluĭ. Insă Domnul știindu-se drept, numaĭ de cât i-aŭ pornit și altĭ boiarĭ încă,

(1) Se pare că *toba* era porecla uneĭ cunoscute vrăjitorese.

afară din ceĭ ce semna în catastih, câțĭ-va; ceĭ ce era semnațĭ de acolo era aceștia: *Costandin Știrbeĭ Vel Clucer, Cernica Știrbeĭ Vel Armaș, Radu Cluceru sin Hrizeĭ Vistierul, Grigorie Postelnicul Băleanul, Șerban Postelnicul Hierăscul, Mihaĭ Postelnicul Corbeanul, Dumitrașco Paharnicul Corbeanul, Vlaicul Armașul* și alți maĭ trimițând cu dînșiĭ pre: *Mihaiŭ Cantacuzino Vel Spătar* i pre *Bunea Grădișteanul Vel Comis* și așa cu toți până la Cuciuk-kioiŭ, aprópe de Țarigrad la un ceas și dând știre la Pórtă că aŭ venit atâta glótă de boierĭ din țară, coprins'aŭ mare grijă pre ceia ce era pricina aceĭ turburărĭ, pociŭ ḑice că și pe însușĭ Vizirul.

Ințelegând că aŭ venit atâta boierime și vĕḑând că n'are Domnul nicĭ o vină, ci câte s'aŭ făcut tóte den îndemnările vrăjmașilor s'aŭ făcut și cunoscând că de vor întra în Țarigrad se va face vre o turburare maĭ mare și ca să nu afle și Impărăția, numaĭ de cât aŭ trimis poruncă ca să nu intre nicĭ unul în Țarigrad, ci să se învîrtejască toțĭ îndărăt. Scriind numaĭ de cât cărțĭ și Chehaiaua și boiariĭ Capichehaiale la Domn cum că aŭ înțeles Pórta că, tóte câte s'aŭ ḑis și aŭ pârât împotriva Mării Tale, tóte aŭ fost den îndemnările vrăjmașilor; decĭ Vizirul însușĭ ca să nu se maĭ facă vre o turburare în Țarigrad, aŭ poruncit nicĭ un boiariŭ să nu între în Țarigrad, ci toțĭ să se învîrtejască înapoĭ și să fie Măria Sa fără grije, carĭ și după poruncă s'aŭ învîrtejit înapoĭ. Decĭ pre uniĭ dentr'aceștia, care li s'aŭ dovedit faptele și vrăjmășia înpotriva Domnieĭ, i-aŭ pedepsit puțină vreame cu închisórea: pe *Dumitrașco Corbeanul Paharnicul*, pe *Grigorie Postelnicul Băleanul* i pre *Radul Clucerul sin Hrizıĭ;* iar apoĭ Domnul din bunătatea sa milostivindu-se iarășĭ spre dânșiĭ, lăsându-ĭ în judecata luĭ Dumneḑeŭ i-aŭ slobodit și i-aŭ și miluit cu dregătoriĭ și cu cinste la Curte, făcându-se următoriŭ cu adevărat cuvântuluĭ Evangheliei care ḑice: Iubițĭ pre vrăjmașiĭ voștri și nu răsplătițĭ răŭ pentru răŭ.

Decĭ mântuindu-se milostivul Domn și dintr'acéstă turburare cu ajutoriul luĭ Dumneḑeŭ carele i-aŭ supus toțĭ vrăjmașiĭ supt piciórele Mării Sale, viind vreme de tómnă, sculatu-s'aŭ Măria Sa la *Septemvrie 15 ḑile*, mergând pe la satele Mării Sale, la *Octomvrie 10 ḑile* aŭ intrat în Scaunul Tîrgoviștei. *Plinitu-s'aŭ cu fericire și anul al 12-leu al Domnieĭ Mării Sale Io Costandin Basarab Voevod la Octomvrie 28.*

CAP. LI.

Inceperea cu ajutorul luĭ Dumnedeŭ al anuluĭ al XIII-lea al Domnii Mării Sale luĭ Costandin Vodă.

Ședând Măria Sa Costandin Vodă la Scaun, de la lacomul Chihaia necontenite cererĭ de banĭ Măria Sa avea, den care maĭ mulțĭ era făr de cale, numaĭ den păgânésca răutate ceruțĭ și luațĭ, însă Măria Sa cu bună socoteală tóte le-aŭ chivernisit (săvaĭ cu destul păs săracilor, iprocĭ).

Maĭ însemnăm aicĭ și acésta ca să se știe adică: pentru a doua Domnie a luĭ *Costandin feciorul Ducăĭ Vodă den Moldova* și de mazîlia luĭ *Antiohie feciorul luĭ Cantemir;* dice Solomon: «de că«derea prietenuluĭ tĕŭ nu te bucura, că urăciune este luĭ Dumne«deŭ .

Antiohie feciorul luĭ Cantemir, *fiind Domn Țăriĭ Moldoviĭ* nu era îndestulat până în cât mânca și jefuia acea biată țară și sugea sângele săracilor, cu un *Iordache Ruset Vistier*, *grec din Țarigrad* și cu frațiĭ luĭ și cu un *Bogdan Hatmanul cumnat acestuĭ Antiohie* și cu alțĭ asemenea vrăjmașĭ pământuluĭ fiind, pentru că boiariĭ ceĭ de temeiŭ ce era aleșĭ și bunĭ pământeanĭ era toțĭ pribeagĭ în dilele luĭ pentru nedreptățile ce făcea. Ci începuse a se atinge și de Costandin Vodă Brâncoveanul, Domnul Țăreĭ Rumâneștĭ, cu multe felurĭ de împoncișiturĭ înălțându-se cu firea, că cu prieteniĭ lor ce avea la Pórtă anume *Alexandru Mavrocordat Terzimanul* și *Mihalache Ruset*, vor putea doar face vre-o mișcare, celuia ce cu pace și liniște domnea și țara își păzea. Dar n'aŭ putut ticăloșiĭ, nimica alt să-ĭ strice, de vreme ce prea înțeleptul Dragoman cu dânșiĭ a să uni n'aŭ vrut, fără cât numaĭ pe țară aŭ păgubit cu o sumă de banĭ, precum s'aŭ dis maĭ înainte care spre mult rĕŭ le-aŭ eșit maĭ pe urmă, că acela ce sapă grópa altuia și cade el într'însa, precum iar cel ce s'aŭ dis Solomon, dice: că cel ce se bucură de căderea altuia, Dumnedeŭ ia sarcina aceluia și o pune asupra celuĭ alalt .

Vĕdând dar și Costandin Vodă, Domnul Țĕriĭ Rumâneștĭ, cea nesuferită și crudateca lor rĕutate, cu a sa vrednicie și putere ce avea la Pórtă, cu ajutorul luĭ Dumnedeŭ și prin mijlocul prietenilor,

pre Antiohie din Domnie l'aŭ lipsit și tot odată făr de veste cu Agă de la Impărăție s'aŭ pomenit de i-aŭ luat și nicĭ Capichehaelele lor n'aŭ prins de veste și Domnia o aŭ dat luĭ *Costandin Vodă feciorul Ducăĭ Vodă, ginerile Mării Sale luĭ Costandin Vodă Brâncoveanul.* Atuncea boiariĭ Moldovenĭ câțĭ aŭ fost pribegĭ aicea în țară de atâta vreme, daca aŭ vădut că s'aŭ curățit țara de tiranĭ, s'aŭ dus toțĭ cine-șĭ la casa luĭ și la moșia luĭ.

Fiind Domnia la *Mogoșóia*, venit-aŭ un Mârzac de la Hanul, cu poruncă împărătéscă să dea Măria Sa Costandin Vodă o seamă de slujitorĭ cu un boiar ca să mérgă să facă podul la *Tighina* peste Nistru să pótă trece Tătariĭ și Nohaiĭ, pe care Hanul îĭ rădică pentru multe nebuniile lor ce făcea și sta împotrivă nebăgând seamă de Hanul. Așa el decĭ cu óste puternică viind, i-aŭ supus și făcându-le multă pagubă dintr'înșiĭ, i-aŭ dus de i-aŭ trecut la Crîm. Acéstă poruncă viind, Măria Sa numaĭ de cât aù poruncit de s'aŭ gătit 500 de slujitorì, trimițând cu dânșiĭ pre *Mănăilă Vel Căpitan za Lefegiĭ.* Decĭ nicĭ întru acésta n'aŭ lăsat Măria Sa a nu plini ce aŭ fost porunca împărătéscă.

CAP. LII.

Cum, aŭ făcut sfat pentru haraciul cel mare și de trimiterea boiarilor la Impărăție, care pe vremea aceia la Odriiŭ era (1).

După acésta șeḑând Măria Sa în Scaun, făcut-aŭ socotélă și s'aŭ sfătuit cu tótă boierimea pentru dăjdiile și nevoile Țăriĭ, cum și în ce fel s'ar putea afla mijloc ca acela cât și biata țară să maĭ rĕsufle și de reale să se maĭ ușureze. Și așa cu înalta și înțelépta socotélă a Mării Sale, împreună și cu sfatul boierilor aŭ aflat ca să facă un așeḑământ să știe fieşte cine ce să dea într'un an, maĭ ușurând pre ceĭ ce se vedea și se părea că sânt îngreuiațĭ și maĭ slabĭ și maĭ adăogând pre ceĭ ce se vedea că sunt maĭ ușorĭ și maĭ cu putere; însă întâiŭ socotind dăjdiile ce aŭ dat țara în trecuțiĭ anĭ și dintr'aceia mult maĭ jos, așeḑându-o aŭ făcut ruptorĭ ca să dea

(1) Acest titlu l'am luat de la Filstich.

tótă țara într'un an de patru orĭ, care bună socotélă și chivernisélă a țăriĭ cunoscându-o pământeniĭ, multă mulțumită aŭ dat Măriĭ Sale cunoscându-șĭ insușĭ ușurarea și folosul lor.

Și așa aceia isprăvind, aŭ socotit Măria Sa de aŭ trimis la Pórtă pre *Șerban Vel Vistier* (1) i pre *Vergo Vel Clucer*, una ca să așeze pre datorniciĭ țăreĭ, rugându-ĭ și puindu-le ḑi (2) să știe când își vor lua baniĭ lor; a doua ca să plângă țara de slăbiciunea eĭ, ca dóră lacoma și tirănésca cererea lor o ar maĭ tâmpi a lăsa pre ce aŭ fost obiceiul lor a cere și a lua den țară, iar nu afară din tótă putința a maĭ prăda pre săracĭ. Insă după ce aŭ sosit la *Odriiŭ*, unde acolo Impărăția se afla, apucându-ĭ cu mare strânsóre aŭ maĭ luat păgânul Chihaia făr de nicĭ o pricină numaĭ cu păgânésca și tiranésca lăcomie a sa, 80 de pungĭ la care și Măria Sa Costandin Vodă și tótă boierimea alt n'aŭ avut ce maĭ ḑice fără a se ruga luĭ Dumneḑeŭ să stingă pe aceștĭ stingătorĭ de țărĭ si lacomĭ păgânĭ. Și dupre ce dar aŭ pornit pre boiarĭ, maĭ șeḑând puțină vreame pentru ca să se maĭ trezvească și să se preumble, aŭ mers Măria Sa la satul Măriĭ Sale la *Potlogĭ*, unde șeḑând vre o ḑece ḑile cu multă boierime întru bucurie aŭ petrecut; și așa de acolo purcegând aŭ venit iarășĭ la Scaun ca să caute de trebile și chivernisirea Țăriĭ.

CAP. LII, (Varianta).

De aci încep a scrie cele ce la anul al XIII-lea al Domnii Mării Sale luĭ Costandin Vodă saŭ întâmplat și cum de prea înțeleptul acesta Domn s'aŭ chivernisit (3).

Sosind decĭ Domnia în Scaunul Tîrgoviștei nicĭ de cum supărările de la păgânĭ nicĭ acolo nu'l lăsa, ci pururea cu valurile și cu supărările lor se afla, unde după ce aŭ sosit nu multe ḑile trecând aŭ venit Măriĭ Sale veaste de la Capichehaiale, cum că Turciĭ vor să sĕ apuce să dreagă cetatea de la Bender. De care neapestit după aceia aŭ început a veni și de la păgânĭ poruncĭ Măriĭ Sale de zahareale, de cară, de salahorĭ și de alte nevoĭ. Decĭ văḑând Dom-

(1) Grecianu. acum întâia óră Vel Vistier.
(2) termen, soroc.
(3) Din Mss. 548 al Academieĭ Române fără numĕr de Capitol.

nul că'l îmbulzesc supărările și poruncile păgânilor, aŭ ședut numaĭ până la Sfeti Nicolae, apoĭ s'aŭ sculat iarășĭ den Tîrgoviște și aŭ mers în Bucureștĭ ca să-ĭ fie maĭ îndemână a căuta trebile și poruncile Impărății. Unde după ce aŭ sosit nu în puțină grijă necontenitele supărărĭ ale păgânilor aŭ băgat și pre Domn și pre tótă boierimea, de vreme ce vreame de iarnă fiind cu de grab a se împlini să poruncea, care cu destul necaz (se puteaŭ împlini), iar făcând Domnul nevoință atât pentru cară, pentru zahareale cât și pentru salahorĭ și altele, până în luna luĭ *Martie* le-aŭ gătit și le-aŭ făcut tóte.

CAP. LII, (Varianta) (1).

Văḑând Domnul atâtea poruncĭ și atâtea supărărĭ de la păgânĭ, fiind atuncĭ *Dumitrașco Caramanlâul Vel Postelnic* la Pórtă i *Vergo Vel Clucer* i *Bunea Vel Comis* și văḑând că pe lângă atâtea supărărĭ ce avea despre Pórtă, aceĭ boierĭ ce era acolo făcea și eĭ niște cheltuelĭ marĭ și fără socotélă de aducea țăreĭ atâta pagubă, socotit-aŭ Măria Sa și aŭ trimis pă *Șerban Grecianu Vel Vistier* la Pórtă și pentru alte trebĭ ale țăriĭ, iar maĭ vârtos ca să ia seama acelor boierĭ de atâtea cheltuelĭ fără de ispravă ce făcuse, la ce și unde le aŭ făcut și luându-le seama, *Dumitrașco Caramanlâul* să vie în țară, pornind pe *Vel Vistier* de aicĭ la *25 ale luĭ Fevruarie*. Iar după aceia nu multe ḑile trecând, aŭ nemerit Călărașĭ de la Țarigrad cu carĭ scria boieriĭ Domnuluĭ cum că aŭ eșit ferman ca să se gătéscă și Măria Sa însușĭ să mérgă cu câtă óste va maĭ avea și cu tótă boierimea să se afle acolo la lucrul cetățiĭ (orânduind și pe Domnul Moldoveĭ să mérgă și el la Bender). Decĭ viind Domnuluĭ poruncă ca să mérgă, măcar că nu era cu puțin greŭ și cheltuială și Domnuluĭ și tuturor dar, ne având într'alt chip cum face, i-aŭ căutat după poruncă a urma și a se găti.

Iar și la Pórtă ca doar să va putea zăticni acea mergere, Măria Sa cerceta.

Decĭ la *Aprilie 29* veni Aga cu fermanul (2).

(1) Din Mss. 548 al Academieĭ Române fără numĕr de Capitol, însă ca materie ea este următóre celeĭ de maĭ sus.

(2) Aci urméză în Mss. câte-va foĭ albe, dovadă că Capitolul de față nu este complect. Aci întrerupe copiatoru Mss. și începe după un alt exemplar însă tot de la Cap. XLIX care este aprópe la fel cu al mieŭ.

CAP. LIII.

De purcederea Domnuluĭ pàn la conacul ot Tunarĭ şi după a fermanuluĭ venire la Bucureştĭ s'aŭ învărtejit (1).

Şezând Domnia în Bucureştĭ, aŭ venit poruncă de la Impărăţie ca să mérgă Măria Sa Costandin Vodă la Hanul, să se afle acolo, ca nu care cum-va Nohaiĭ iar să stea împrotiva Hanuluĭ. Decĭ Măria Sa măcar că maĭ nainte, iar den poruncă împărătéscă, cum s'aŭ ḑis maĭ sus, trimesese slujitorĭ pentru facerea poduluĭ de preste Nistru, iar încă-şĭ îndată s'aŭ gătit şi aŭ purces până la *Conacul ot Tunarĭ* şi acolo câte-va ḑile făcând, cunoscând Pórta că nicĭ de o trébă mergerea Măriĭ Sale nu va fi, i-aŭ venit ferman de s'aŭ întors iar la Scaun la Bucureştĭ, însă iar nu cu puţină cheltuială s'aŭ făcut şi acéstă gătire şi învârtejire (dar asupra tirăniĭ şi lăcomieĭ păgâneştĭ, cine póte ḑice cuvânt?). Şi aşa în Bucureştĭ câte-va ḑile Măria Sa făcând, la *Iulie în 21* de ḑile aŭ purces spre Tîrgovişte mergând în preumblare pre la satele Măriĭ Sale pre la *Mogoşoia* i *Potlogĭ* şi aşa la *August în 13* aŭ întrat la Scaunul *Tîrgoviştiĭ.*

CAP. LIV.

Pentru boiariĭ de la Moldova fugiţĭ aicĭ în ţara rumânéscă (2).

Şeḑut-aŭ dar Măria Sa Costandin Vodă în Tîrgovişte, de la luna luĭ *August* până după Sfeti Dimitrie, unde şi viile aŭ cules Măria Sa. In Tîrgovişte dar şeḑând, aŭ venit veste de la Căpitanul cel mare de la margine la Măria Sa Vodă, scriind că maĭ multă parte din boieriĭ ţăriĭ Moldoviĭ ne maĭ putând suferi cele făr de socotélă lucrurĭ şi chivernisirĭ ce se făcea de Costandin Duca Voevod, aŭ trecut de céstă parte, iprocĭ. Intru aceia Măria Sa Vodă aŭ poruncit Căpitanuluĭ că o seamă dintr'aceĭ boierĭ care s'ar socoti să le ḑică, să vie la Măria Sa ca să auḑă din singură gura lor ce le va

(1) Luat din Filstich.
(2) Titlul luat din Filstich.

fi păsul și cu ceea ce va putea să le ajute și să le foloséscă, maĭ mult părând Mării Sale mult rĕŭ căcĭ vedea cum s'ar dice: de omul Mării Sale făcându-se lucrurĭ necuvióse, iprocĭ.

Așa decĭ dicându-le Căpitanul, eĭ fórte bucuroșĭ fiind, s'aŭ ales câțĭva-șĭ care era maĭ de cinste, întâiŭ: *Vasilie Vornicul Gavriliță* (1) și *cu frate-sĕŭ Lupu Vistierul, Lupul Bogdan Hatmanul, Antiohie Hatmanul, Mihalache Racoviță Paharnicul, Ilie Stolnicul* (2) și alțĭ până la 12, lasă că la margine, după cum spunea, era maĭ mulțĭ de cât 40 de boiarĭ cu marĭ cu micĭ. Viind dar la Măria Sa Vodă aŭ arătat jalba lor și nedreptatea și reaua chiverniséla ce le face *Costandin Duca Vodă*, carele acelea tóte Măria Sa Vodă bine audindu-le și pre eĭ cu dulcĭ cuvinte întărindu-ĭ și bucurându-ĭ, aŭ făgăduit că cu bun mijloc va nevoi să le facă pace, ca fiește carele să-șĭ mérgă la casa și la pământul sĕŭ. Și numaĭ de cât luĭ Costandin Ducăĭ Vodă scriind cuvinte părinteștĭ de învățătură, certându-l căcĭ face lucrurĭ necuvióse, iprocĭ; el încă aŭ trimis sol pre *Nicolae Costin Hatmanul* la Măria Sa Vodă cu plecăciune și multă rugăciune (arătând și întru aceia tălpizia saŭ maĭ bine să dic blestemăția cea grecească).

Viind dar cel maĭ sus numit Hatman, Măria Sa i-aŭ chemat și pre dânșiĭ și așa cum am maĭ dis, ca un iubitor ce era a face pace, ales întru veciniĭ ca aceia a acestor țărĭ, cu frumóse cuvinte și cădute, pre sol înapoĭ l'aŭ trimis ca să le trimiță jurămăntu dupre obiceiŭ să-șĭ mérgă la casele lor.

Acésta dar Măria Sa socotea și când aștepta să le vie acel aședământ, iată numaĭ că are veste, unde vine un Capigi-bașă cu ferman împărătesc la Măria Sa Vodă, ca să dea pre toțĭ boiariĭ să-ĭ ducă la Costandin Duca Voevod, căcĭ de o parte ca un tălpiz ce era trimetea sol ca să-ĭ îmbuneze cu cuvântul să-ĭ pótă duce în țară-le, iar de altă parte trimesese la Pórtă cu multă pâră pentru dânșiĭ. De venirea dară a aceluĭ Capigi-bașă, Măria Sa Vodă înțelegând s'aŭ turburat fórte, maĭ mult socotind Măria Sa că acest obiceiŭ ca să se dea dintr'o țară într'alta boieriĭ fugițĭ, nicĭ aŭ fost,

(1) Gavrileşti eraŭ de neam Costachi.

(2) Cantacuzino.

nicĭ iaste; însă cu înalta înțelepciune și buna chivernisirea Mării Sale și ca să nu se arate împotrivnic fermanuluĭ împărătesc, acésta aŭ făcut: aŭ scris la Pórtă de s'aŭ rugat ca să nu să facă acest noŭ obiceiŭ care de când sânt aceste douĕ țărĭ n'aŭ fost, ci să mérgă la margine trimițând și Măria Sa boiarĭ și Costandin Duca Voevod iarășĭ boiarĭ și fiind toțĭ de față să facă un așeḑământ (maĭ mult Măria Sa privighind pentru viața lor) și după acel așeḑământ ce să va face întru dânșiĭ, să-șĭ mérgă la casele lor și așa răspunsul de la Pórtă i-aŭ venit că așa să facă cum aŭ socotit. Intru aceia Măria Sa Vodă, aŭ gătit pre Sfinția sa *Părintele Episcopul ot Buzĕŭ* (1) cu doĭ boierĭ marĭ aĭ Divanuluĭ: pre *Cornea Brăiloiul Vel Ban* și pre *Mihaĭ Cantacuzino Vel Spătar* împreună cu aceĭ boiarĭ toțĭ pribeagĭ de aŭ mers la *Focșanĭ* la marginea țăriĭ, unde viind boiarĭ marĭ asemenea și de la Costandin Vodă.

Așa jurământul și alte bune așeḑăminturĭ făcându-se, maĭ mult ca să se împlinéscă porunca împărătéscă, aŭ socotit Măria Sa de aŭ dat pre ceĭ ce gândea că nu vor avea nicĭ o nevoie nicĭ primejdie de viața lor, iprocĭ, iar pre *Vasilie Vornicul* și pre *Lupul Bogdan Hatmanul* i *Mihalache Racoviță Paharnicul* și pre *Ilie Stolnicul* socotind Măria Sa ca nu care cum-va fiind om nestătător atâta la cuvânt cât și la fapte, Costandin Duca Vodă, apucându-ĭ la mână-ĭ să le facă vre o nevoie, fórte cu bună socoteală și nu cu puțină cheltuială le-aŭ făcut ispravă de la Pórtă ca să șaḑă aicĭ în țară să se odihnéscă până când Dumneḑeŭ și vremea lesnire și putință va da și atuncĭ să mérgă la casele și la pământul lor.

Și așa după aceia den Tîrgoviște purcegând și pre la satul Mării Sale *Potlogi* mergând, la *Noemvrie în 16* iar la Scaunul Mării Sale la *Bucureștĭ* aŭ venit îmbrăcând Caimacamiĭ care îĭ lăsase Măria Sa, cu caftane după obiceiŭ, iprocĭ.

---

(1) Episcop al Buzĕuluĭ pe vremea acésta era *Mitrofan*.

CAP. LV.

De trecerea prin țară a englezuluĭ soluluĭ Angliei, venit de la Pórtă și numele luĭ Milord Paget era (1).

Ședând Măria Sa în Scaun, venitu-i'aŭ poruncă împărătéscă ca să gătéscă conace că iaste să vie să treacă prin țară solul Anglii care de câțĭ-va anĭ era la Pórta turcéscă rezident, prin carele și pacea Turculuĭ cu Neamțul s'aŭ făcut, om mare, cinstit și înțelept fiind, bine tóte ale Porțiĭ turceștĭ aŭ chivernisit.

Decĭ vrând să mérgă la țara luĭ așa aŭ pohtit ca pre aicĭ pren țară să trécă, maĭ mult pentru odihna luĭ și ca să vadă și țara. Așa decĭ Impărăția aŭ poruncit ca tóte cele de trebuință să gătéscă Măria Sa Costandin Vodă și viind prin țară bine să'l grijéscă și să'l cinstéscă fiind om mare și arătându-se bun prietin și de mare folos Porțiĭ turceștĭ. După ce decĭ la marginea Dunăriĭ aŭ sosit la *Vadul ot Turtucaia* unde-ĭ dic (loc alb), trimis-aŭ Măria Sa Costandin Vodă doĭ boiarĭ marĭ înainte cu caréte domneștĭ cu corturĭ și cu tótă alaltă gătire cu câțĭ-va slujitorĭ ca să pótă fi de cele ce ar fi treaba să slujască. Boieriĭ însă aceștia era: *Toma Cantacuzino* (2) *Vel Sluger* și *Pătrașco Brezoianul Vel Șetrarŭ* care fórte cu cinste primindu-l așa cu mare cinste l'aŭ adus și până la Scaunul Bucureștilor.

Insă după ce aŭ venit la conacul de la *Popești Hriziĭ Vistierul* făcând știre Măriĭ Sale luĭ Vodă trimiși boiarĭ că acolo aŭ mas, Măria Sa a doua dі dîns de diminéță aŭ gătit pre amândoĭ *ceĭ maĭ marĭ fiĭ aĭ Măriĭ Sale, pre Costandin și pre Ștefan* impreună cu treĭ boiarĭ marĭ: *Mihaĭ Cantacuzino* (3) *Vel Spătar* i *Șerban Cantacuzino* (4) *Vel Paharnic* i *Radul Isvoranul* (5) *Vel Stolnic* cu tótă că-

---

(1) Titlu luat din Filstich.

(2) Acest Toma era unicul fiŭ al luĭ Mateĭ Aga Cantacuzino care răposase în Domnia luĭ Șerban Voevod și se înmormântase în biserica M-riĭ Cotrocenĭ. Toma fu în urmă Spătar și apoĭ părăsi țara, murind în Petersburg precum maĭ târdiŭ se va vedea.

(3) Fondatorul mănăstireĭ Sinaia și Colțea, mort la 1716 ucis de Turcĭ.

(4) A fost primul fiŭ al luĭ Drăghicĭ Log., fratele cel maĭ mare dintre 6 fiĭ aĭ luĭ Costandin Postelnicul Cantacuzino.

(5) Acesta era Radu Știrbeĭ Vel Stolnic de la Isvoru (Argeș).

lărimea și cu carâta Mării Sale și eșind înainte la *Văcăreştĭ* în deal s'aŭ împreunat cu dânsul, pre carele aducându-l cu mult și frumos și mare alaiŭ până la casele Mării Sale unde gazdă ĭĭ gătise. Acolo pogorându-se den carâtă, l'aŭ suit Coconiĭ (1) până sus în case și făcând țărmoniile ce s'aŭ cuvenit aŭ venit Coconiĭ la Curte împreună cu trimișiĭ boiarĭ, iprocĭ. Acésta era *Vinerĭ la Aprilie în 24 ḍiie*, iar după aceia în deseară ca maĭ multă cinste să-ĭ arate și ca să plinéscă porunca ce era împărătéscă, Măria Sa Costandin Vodă așa aŭ socotit de aŭ mers de s'aŭ împreunat cu solul fără alaiŭ (însă după ce întâiŭ el, adică solul maĭ înainte aŭ trimis patru boiarĭ de aĭ luĭ care era maĭ de cinste, încă unul dintr'aceia ĭĭ era frate, de s'aŭ închinat Mării Sale arătând despre partea soluluĭ că mare mulțumită face Mării Sale de cinstea și buna voința ce către dânsul Măria Sa aŭ arătat, iprocĭ); carele la scara cea maĭ de jos eșind înaintea Mării Sale cu multă cinste și plecăciune l'aŭ primit și după ce multă țĕrmonie și orație s'aŭ făcut. Așa decĭ dând partea cea dréptă Mării Sale luĭ Vodă, amândoĭ dimpreună s'aŭ suit în casă și aŭ șeḍut amândoĭ numaĭ ca la 2 ciasurĭ. După aceia iarășĭ până la portiță pogorându-se, Măria Sa Vodă aŭ încălecat de aŭ mers la Curte iar el s'aŭ suit iarășĭ sus în case.

A doua ḍi decĭ *Sâmbătă* poruncind Măria Sa Vodă de s'aŭ împodobit toțĭ, trimis'aŭ pre *ginerile Mării Sale Radul Beizadea* (2) *feciorul lui Iliașĭ Vodă* cu carâta cea maĭ frumósă împreună și cu alte treĭ carâte pentru boiariĭ luĭ să fie, și cu mulțime de pedestrimé la sol de l'aŭ adus la Curte, carele după ce aŭ sosit la scară iată acolo era iarășĭ amândoĭ Coconiĭ Mării Sale de l'aŭ primit și până sus în foișor aducându-l pre scara cea mare; acolo era și Măria Sa Vodă cu alțĭ boiarĭ denpreună și așa cu mare cinste primindu-l,

(1) Fii Domnilor românĭ înainte de epoca Fanarioților nu purtaŭ nicĭ titlu de Beizadele, nicĭ cel de Prinț introdus mult maĭ târḍiŭ. Veḍĭ maĭ pe larg lucrarea mea *Eraldica Română*, 1900 pag. LXIX—LXXXVII.

(2) Acest titlu turcesc însemna pe atuncĭ pe fii de Domnĭ ce stătuse la Țarigrad amanet un óre care timp și dacă el se dă aci luĭ Radu, fiul luĭ Iliașĭ Vodă din Moldova, se înțelege că este numaĭ ca să'l deosibéscă de cei-l'alțĭ Coconĭ aĭ luĭ Costandin Vodă Brâncoveanu care eraŭ și neînsurațĭ încă, iar nu ca un titlu oficial românesc al fiilor de Domn.

partea cea dréptă i'aŭ dat. Intrând decĭ în Divan era fórte în bună tocmélă orânduițĭ, tótă Căpitănimea i Ceaușiĭ i Stegariĭ slujitoreștĭ. După aceia maĭ în lăuntru intrând în Spătărie era tótă boierimea țăriĭ pusă în orânduiala lor și așa decĭ și în Spătăria cu stealele unde ḑic intrând îndată aŭ dat 4 tunurĭ care maĭ nainte era gătite. Dupre aceia în Scaunul Domnesc pre dânsul puindu-l și Măria Sa pre pat șeḑând, după multă vorbă ce aŭ avut singurĭ numaĭ, și la masă l'aŭ pus, căruia mare cinste făcându-ĭ: de o parte despre dreapta toțĭ boiariĭ luĭ puindu-ĭ, iar despre partea stângă, den cotro Măria Sa Vodă șădea, (așeḑat-aŭ) boierimea țăriĭ; de câte-va orĭ cu tunurile dând și cu pușcile, închinând pentru sănătățĭ, iprocĭ. Dat-aŭ și cu pușcile iar pentru sănătățĭ închinând și de veselie mare s'aŭ și îmbătat atâta el cât și boiariĭ luĭ (măcar că de nimenĭ n'aŭ fost silițĭ). După ce decĭ de la masă s'aŭ sculat, l'aŭ îmbrăcat Măria Sa Vodă cu un conteș al Măriĭ Sale cu spinare de samur și puindu-l în carâtă iarășĭ cu ginerile Măriĭ Sale, la gazdă ca să se odihnéscă l'aŭ trimis.

Trecând dar ḑiua aceia într'acestașĭ chip cu atâta cinste și cu iscusit ospăț, a doua ḑi *Duminecă* Măria Sa Vodă diminéța iarășĭ la dânsul prin grădină aŭ mers cu aceiașĭ ómenĭ iarășĭ cum întâiŭ mersese, carele sol iarășĭ pogorându-se jos la capul scăriĭ, iar după cele multe ḑise și complementurĭ, s'aŭ urcat sus și cât-va șăḑând Măria Sa Vodă aŭ mers la Curte. *Lunĭ* decĭ după prânz pohtind solul ca să vie la Măria Sa, însă numaĭ cu alaiul ómenilor luĭ, așa aŭ venit carâtele luĭ, cu ómeniĭ și cu tótă parataxis a luĭ ce avea; decĭ Măria Sa în foișorul cel mare despre grădină (1) cu cinste primindu-l, mult șeḑând s'aŭ luat și ḑiua bună și s'aŭ dus la gazdă.

(1) Se înțelege că palatul acela Domnesc era așa ḑisa: Curtea veche, care de noĭ este cu totul uitată astăḑĭ; acela servea de locuință atuncĭ luĭ Brâncoveanu Voevod. Palatul era alăturĭ cu vechea biserică Domnéscă saŭ Sf. Anton de aḑĭ; iar întréga împrejurime a luĭ, maĭ ales spre Dâmbovița çu lunca după ambe malurile eĭ, forma grădina gospodă saŭ Domnéscă de care e vorba aci continuându-se coprinsul acesta fără întrerupere până supt délul Mitropolii la pólele căreia spre Est se afla casa în care Brâncoveanu Voevod dete atuncĭ găzduire luĭ Milord Paget, în zidurile acelea chiar (póte), care aŭ purtat în urmă și numele de palatul Bibescu Vodă care aḑĭ nu maĭ există căcĭ s'a modificat cu desăvârșire, devenind piață publică.

După aceia *Marțĭ* dâns de diminéță cu acelașĭ alaiŭ dentâiŭ cu aceiașĭ boiarĭ și cu carâta cea frumósă, cu ginerile Mării Sale, așa cu alaĭ frumos den tîrgŭ scoțându-l până la marginea tîrguluĭ, luându-șĭ ḑiua bună boiariĭ de la dânsul, s'aŭ înturnat înapoĭ mergând cu dânsul un steag de slujitorĭ și cu aceĭ dintâiŭ orânduițĭ și numițĭ boierĭ, cu tóte cele de trebuință grijit până la *Rucăr* l'aŭ dus și de acolo până la ținutul nemțesc. Decĭ carâtele, slujitoriĭ, boieriĭ, luându-șĭ ḑiua bună s'aŭ înturnat și el s'aŭ dus la Brașov. Insă den Dunăre până la Rucăr 10 conace făcând cum maĭ sus am ḑis, fórte cu mare cinste l'aŭ adus și l'aŭ purtat, maĭ mult nevoind Măria Sa să plinéscă ce aŭ fost porunca Impărăției. Numele luĭ era *Milord Paget*, om ca de 60 de anĭ și maĭ bine.

Cu acest sol, împreună de la Vizirul trimis aŭ fost și un Agă pre carele Măria Sa Vodă bine dăruindu-l și, răspunsurile la cărțile cele de poruncă de la Pórtă ce adusese luând, s'aŭ dus la Odriiŭ unde Impărăția era.

CAP. LVI.

De trimeterea unor boierĭ la nunta fiiciĭ luĭ Banfi Gheorghe Gubernatul cel mare al Ardealuluĭ (1).

După ce decĭ solul s'aŭ dus, Măria Sa Vodă ca să sĕ maĭ trezvéscă și să se preumble aŭ socotit de aŭ mers la *Obileștĭ* la satul Mării Sale, unde cu tótă boierimea câte-va ḑile făcând și bine preumblându-se iar s'aŭ învârtejit și aŭ venit la Scaunul Mării Sale la Bucureștĭ. După acésta venit-aŭ din Ardeal de la *Gubernatul cel mare al țăriĭ Ardealuluĭ Banfi Gheorghie* carte la Măria Sa Costandin Vodă, rugând pre Măria Sa și chemându-l după obiceiŭ la nunta fiiceĭ sale, vrând să o dea după un fecior al unuĭ neameș mare anume *Sekel Laslu*. Acest neameș încă cunoscut prieaten era Mării Sale luĭ Vodă; Măria Sa decĭ vrând să păzéscă prieteșugul cel vecinesc bine aŭ voit și așa la orânduita vreme când véste aŭ și avut, la *Iunie în 10 ḑile* de aicĭ de la *Mogoșóia* de la satul Mării Sale unde se întâmplase Măria Sa de era, gătit-aŭ pre Dumnealuĭ

(1) Luat titlu din Filstich.

Radul Izvoranul Vel Stolnic împreună cu patru cinstiţĭ feciorĭ de boiarĭ, adică: *doĭ fii Dumisale* (1), *unul vtori Spătar anume Barbul fiul Dumnealuĭ Vel Vistiar* (2) şi altul un Cocon care era maĭ mare al Dumnealuĭ pomenituluĭ *Pârvuluĭ Cantacuzino Stolnicul* (3).

Pre acesta dar maĭ sus numit boiar ca un sol, închipuind însuşĭ prizenţia adică chipul Mării Sale luĭ Vodă, cu scumpe şi frumóse domneştĭ darurĭ la acea cinstită nuntă l'aŭ trimis, purcegând de aicea de la *Mogoşóia* cum s'aŭ dis, Măria Sa Vodă încă a treia di aŭ mers la Bucureştĭ.

CAP. LVII.

De sfinţirea Sfântuluĭ mir şi de mergerea Mărit Sale la Scaun în Tîrgovişte (4).

Aicĭ însemnăm pentru o pomenire numaĭ ca să se ştie că, întâmplându-se a fi prea sfinţitul Părinte *Patriarhul Ierusalimuluĭ Kir Dositheiŭ* pre acea vreme aicí în ţară s'aŭ făcut mir, care mir s'aŭ sfinţit în diua de Sfinţiĭ Apostolĭ Petru şi Pavel făcând însuşĭ sfinţia sa liturghie cu alţĭ mulţĭ preoţĭ, l'aŭ sfinţit în mănăstirea unde se cinstesc aceştĭ sfinţĭ Apostolĭ care se chiamă Arhimandritul, fiind şi Măria Sa Costandin Vodă împreună cu *Arhiereul ţăriĭ Kir Teodosie* şi cu toţĭ alalalţĭ Episcopĭ câţĭ aicĭ în ţară se afla şi tótă boierimea ţěreĭ, la leatu $\frac{7210}{1702}$ *Iunie 29 la al patru-spre-decilea an al domnii Mărit Sale luĭ Costandin Vodă,* care mir s'aŭ făcut cu tótă cheltuiala sfinţii sale Părinteluĭ Patriarhuluĭ maĭ sus numituluĭ Ierusalimneanuluĭ. După acésta decĭ viind şi vremea căldurilor veriĭ, Măria Sa după ce aŭ căutat ce aŭ fost alte trebĭ ale ţăriĭ, la *Iulie în 7 dile* aŭ purces din Bucureştĭ către Tîrgovişte mergând pre la satele Mărit Sale *Mogoşoia* i *Potlogiĭ* şi la *Iulie 25* aŭ intrat la Scaunul Tîrgoviştiĭ cu alaiŭ frumos după obiceiŭ.

(1) Fii lui Çostandin Vodă Brâncoveanu.

(2) Vel Vistierul de atuncĭ era Şerban Grecianu.

(3) Din câte cunóştem noĭ, pare a fi vorba acĭ de Costandin saŭ de Mateĭ, ca ceĭ maĭ marĭ dintre fii Stolnicului Pârvu I-iŭ Cantacuzino.

(4) Titlu luat din Filstich.

In Tîrgoviște șeḍând Măria Sa Costandin Vodă, poruncă i-aŭ venit de la Chihaiaoa Viziruluĭ ca să dea o sută de caĭ ca să fie de tréba vînătoriĭ, când Impărăția va avea să iasă la vînat. Deci Măria Sa trimițând carte la Chihaiaua și rugându-se ca să maĭ scaḍă să dea maĭ puținĭ caĭ; așa după rugăciunea Mării Sale aŭ lăsat ca să dea caĭ 70 și îndată Măria Sa poruncind de s'aŭ strâns din țară (însă cu banĭ), i-aŭ trimis la Pórtă.

După aceia având liniște și nefiind alte trebĭ, aŭ socotit ca să mérgă la *Brâncovenĭ* să vaḍă mănăstirea cea den temelie ce aŭ rădicat și așa la *August 21 ḍile*, aŭ purces Măria Sa împreună cu boierimea și altă curte a Mării Sale spre Brâncovenĭ, însă întâiŭ pre la satul Mării Sale *Potlogiĭ* și apoĭ la *Brâncovenĭ*. Și acolo câte-va ḍile făcând, iar la Tîrgoviște s'aŭ învârtejit la *Septemvrie în 13 ḍile* leatu $\frac{7211}{1702}$. La Brâncovenĭ însă fiind, veste de la Pórtă aŭ venit cum că pe Vizirul ce era, fiind de multă vreme bolnav și el socotindu-se că nu póte căuta trebile Impărăției, de multe orĭ s'aŭ rugat să-l ierte și așa l'aŭ mazîlit și numaĭ de cât aŭ trimis la un Pașă anume Mustafa Pașa Taltaban care era Seraschier asupra Arapilor la Hutaĭ de l'aŭ adus și l'aŭ făcut Vizir. Decĭ Măria Sa Costandin Vodă aŭ socotit de aŭ trimis boiarĭ la Pórtă și cu poclóne după obiceiŭ și pentru trebile țăriĭ însă pe Dumnealuĭ *Cornea* (1) *Vel Ban* i *Mihaĭ Cantacuzino Vel Spătar* i *Bunea Grădișteanul Vel Comis* și așa de aicĭ aŭ purces la *Septemvrie 20* și pe la *Turtucaia* Dunărea aŭ trecut, cu care poclóne și altele după obiceiŭ nouluĭ Vizir i-aŭ trimis și cu cărțĭ rugându-l să-ĭ fie milă de țară, iprocĭ, cerând la tóte acestea ajutor luĭ Dumneḍeŭ. Decĭ boiariĭ mergând acolo și dând poclónele, aŭ grăit și cele de folosul pământuluĭ ce le ḍisease, care rugăciunĭ ceĭ marĭ le-aŭ primit și aŭ făgăduit că vor căuta și vor socoti de vor face cele ce se cuvin.

Iar Măria Sa Vodă șeḍând la Tîrgoviște aŭ luat veste cum că aŭ sosit Bașa Capigi Bașa împărătesc carele și Hasna Aga era trimis la Bucureștĭ. Decĭ trimițând Măria Sa și pohtindu-l să mérgă la Tîrgoviște, el fiind om bătrân n'aŭ vrut să mérgă pregetând căiĭ și osteneliĭ drumuluĭ. Măria Sa Costandin Vodă decĭ așa bine socotin-

(1) Brăiloiul.

du-se și sfătuindu-se cu boierimea, aŭ purces din Tîrgoviște și viind pre la satele Mării Sale *Potlogiĭ* i *Mogoșoia* și cu alaiŭ după obiceiŭ aŭ intrat în tîrgŭ la Scaunul Mării Sale la Bucureștĭ dând cu tunurile îmbrăcând pre Caimacamĭ cu caftane după obiceiŭ la *Octomvrie 25*.

După ce decĭ aŭ șeḑut în Scaun, Măria Sa trimițând cal după obiceiŭ l'aŭ adus la Curte și dând fermanul împărătesc carele avea, aŭ văḑut Măria Sa ce iaste porunca și îndată aŭ ḑis că va nevoi Măria Sa cum maĭ în grabă să plinéscă ce este porunca Impărăției, de vreme ce scria în ferman și poruncea tótă suma haraciuluĭ să o trimeată fără zăbavă. Măria Sa decĭ chemând boierimea și spuindu-le ce este porunca Impărăției aŭ făcut socotélă și bună chiverniséIă și la orânduita vreme gătind Măria Sa haraciul l'aŭ încărcat (1) și la *Dechemvrie în 15* (2) l'aŭ pornit, trimițând și pre *Iane Vătaful za Aprozĭ* cu hasnaua să mérgă până acolo care multe cuvinte bune aŭ ḑis ceĭ marĭ vĕḑând slujba Mării Sale, căcĭ în grabă s'aŭ făcut tréba și porunca și căcĭ multă slujbă Impărăției aŭ arătat Măria Sa și întru acésta.

Aicea însemnăm numaĭ pentru o pomenire ca să sĕ știe că ***întru acest an al 14-lea al Domnii Mării Sale luĭ Costandin Vodă***, aŭ făcut Măria Sa bisearica al căria hram este sfeti Ioan cel grecesc, care iaste în malul Dâmboviții. D'intâia-șĭ dată acéstă biserică fiind făr de turn și întunecată, Măria Sa aŭ socotit de i-aŭ făcut turnu și o aŭ maĭ deschis'o, a căria temelia póte fi fiind slabă, așa cu totul s'aŭ surpat și s'aŭ stricat, nimănuĭ primejdie făcând. Decĭ Măria Sa cu bun gând s'aŭ apucat întâiŭ tóte cele de trebuință gătind și de tot fărâmându-o den temelie, aŭ început a zidi-o și o aŭ făcut'o fórte înfrumusețată cu turnurĭ cum se cade precum astă-ḑĭ se vede împodobind-o Măria Sa cu zugrăveale pe din lăuntru și cu pardoseale și cu tóte alalte câte trebuesc acesteĭ sfinte bisericĭ ce s'aŭ ḑis maĭ sus, săvârșindu-o Măria Sa *în anul XV den Domnia Mării Sale*.

---

(1) Se înțelege că prin țară umbla banĭ turceștĭ de aramă fórte greĭ și că pentru suma haraciuluĭ era nevoie de multe cară.

(2) In Filstich găsim: *la 14 Decembre*.

CAP. LVIII.

De aicĭ încep a semna ce s'ar întâmpla în anul al XV-lea al Domnieĭ Măriĭ Sale luĭ Costandin Vodă.

Ședând Domnia în Bucureștĭ, aŭ venit poruncă de la puternica Impărăție ca să trimiță oștile la Isuf Pașa Seraschierul la Ismail, pentru că Calga Sultanul hainindu-se despre Impărăție impreună cu frate-sĕŭ Dovlet Ghereĭ Hanul, venise Calgan în Bugeac lângă care să fusese strâns câtă-va tătărime și așa aŭ stătut în potriva luĭ Isuf Pașa Seraschierul.

Decĭ la Impărăție de aceasta audindu-se, numaĭ de cât pre Hanul cel bătrân Selim Ghereĭ iarășĭ aducându-l de unde era, l'aŭ făcut Han și numaĭ de cât l'aŭ pornit să mérgă la Crîm poruncind în tóte părțile ca óstea turcéscă, spahii, iniceariĭ și *óstea* acésta a *nostră* și *cea moldovenéscă* să mérgă lângă Isuf Pașa ca cu acea óste să se înfrâneze nebunia și starea împotrivă a luĭ Calga Sultan.

După aceia dar apropiindu-se Sultanul spre marginea țăriĭ și înfricoșînd pre Măria Sa Costandin Vodă, cu multe feliurĭ de poruncĭ dicând că va să prade țara, Măria Sa cu bun sfat și cu bună chivernisélă și la Calga Sultanul, boiarĭ cu darurĭ aŭ trimis, rugându-l ca să poruncéscă ordii tătărĕștĭ să nu facă hoțește vre-o stricăciune țăriĭ, după cum sânt învățațĭ și la Seraschierul iar cu multe rugăciunĭ și cu darurĭ scriind și rugându-se Seraschieruluĭ ca să lase *óstea țăriĭ* la margine să fie de pază să nu se întâmple vre-o pacoste saŭ vre-o primejdie țăriĭ fiind vreme de iarnă pe la *Ghenarie* și apele fiind înghețate. Care Seraschierul ca un om înțelept și priaten Măriĭ Sale fiind, bine aŭ socotit ca oștile să stea la marginea țăriĭ să fie de pază care așa aŭ și fost.

Acéstă dar gâlcévă și mare frică aŭ ținut până când s'aŭ înțeles că pe Vizirul Taltaban l'aŭ mazîlit cu urgie și peste treĭ dile l'aŭ și omorât fiind om nebun și rĕŭ și pe cum maĭ pe urmă se dovedise că el fusese pricina întărâtăriĭ acesteĭ gâlcevĭ pe Tătarĭ dic cu Turciĭ. Decĭ schimbându-se obrazele la Pórtă și puind Vizir pre Rami Mehmet Pașa om fórte înțelept care fusese Reiz, îndată ce aŭ audit Calga Sultan și cu frate-sĕŭ Hanul ceĭ ce se hainise, aŭ fugit Sul-

tanul din Bugeac la Crîm și dimpreună cu frati-sĕŭ s'aŭ dus la Cerchezĭ și așa țările acestea aŭ scăpat de primejdia cea mare a Tătarilor.

CAP. LIX.

Insemnăm aicĭ cum uniĭ boiarĭ vrăjmașĭ aĭ Măriĭ Sale luĭ Costandin Vodă, pe Vizirul la cale aŭ pus de aŭ chemat la Odriiŭ pre Măria Sa, la care mergere Domnul multe darurĭ aŭ dus la Sultan (1).

După ce Paștile aŭ trecut, a doua ḑi Lunĭ, lucru negândit și nicĭ odată creḑut, neprieteniĭ de la Pórtă, ceĭ ce nicĭ odată nu să odihnea, vreme bună găsind, așa aŭ aflat și la cale aŭ pus pre Vizirul ca să cheme pre Măria Sa Costandin Vodă la Odriiŭ ḑicĕnd că de vreme ce puternica Impărăție are pace cu toțĭ ceĭ ce maĭ înainte avea oștirĭ și gâlcevĭ, trebuește să mérgă să sărute póla împărătéscă, care acésta nu pentru alt s'aŭ cunoscut că iaste, fără cât ca niște vrăjmașĭ aĭ Măriĭ Sale și aĭ pământuluĭ, vrând să'l păgubéscă de sume marĭ de banĭ. Acéstă pricină aŭ aflat și așa de la Pórtă aŭ trimis pe un Cuciuc Imbrihor al Impăratuluĭ anume Selim Aga, carele aicĭ aŭ sosit în ḑiua de *Duminica Tomeĭ* și când în oraș vrea să intre maĭ nainte veste având de la *Iane Vătaful de Aprozĭ*, pre carele încă maĭ nainte la Giurgiuv îl trimesese, i-aŭ eșit Măria Sa înainte d'asupra viilor cu mare alaiŭ și cu tótă boierimea și așa cu cinste l'aŭ adus până drept gazda luĭ. Decĭ el aŭ mers de aŭ descălecat la gazda luĭ, iar Măria Sa aŭ mers la Curte și după aceia grijindu-ĭ calul, cu fustașĭ și cu seimenĭ după cum iaste obiceiul l'aŭ adus la Curte.

Și așa aducându-l cu cinste, aŭ dat fermanul și cartea Viziruluĭ la Măria Sa Vodă, în care ferman și carte acésta poruncea: ḑicând că așa s'aŭ socotit să mérgă să sărute póla împărătéscă, căruia Măria Sa Vodă aŭ răspuns că la póla împărătéscă gata iaste. Și așa Aga Turcul mergând la gazdă, Măria Sa îndată aŭ scris și aŭ trimis numaĭ de cât răspunsul la Odriiŭ făcând știre că după po-

(1) Titlu luat din Filstich.

runca Impărăției iată că să găteș'e și va purcede de va merge. Insă a doua ḑi după acestea pre Măria Sa Vodă găsindu-l o bólă grea, umflătură la obraz care se chiamă anemopiroma și văḑând că bóla să întărește și să întâmplă zăbavă, bine aŭ socotit Măria Sa împreună cu boiariĭ și așa aŭ aflat să méargă înainte câțĭ-va boiarĭ, una ca să dovedească că pricina zăbăviĭ nu este de alt fără cât bólă de la Dumneḑeŭ i-aŭ venit, a doua ca să găséscă pre la priatenĭ banĭ și scule scumpe de cele ce sunt de treaba darurilor atât a Impăratuluĭ cât și a celor marĭ den lăuntru și den afară.

Si așa aŭ gătit de aŭ trimes pre Dumnealor *Cornea Vel Ban* i *Diicul* (1) *Vel Logofĕt* i *Mihaĭ Cantacuzino Vel Spătar* i *Preda Prâșcoveanul* (2) *biv Vel Medelnicer.*

Iar după aceia nicĭ Măria Sa mult n'aŭ zăbovit ci îndată ce s'aŭ cunoscut maĭ binișor, gătindu-se aŭ purces la *Maĭ în 5* leat $\frac{7211}{1703}$. Insă la *Maĭ în 3 ḑile* cu alaĭ mare eșind împreună cu Aga Turcul până în deal la Văcăreștĭ, unde corturile era întinse. Apoĭ iar saŭ maĭ înturnat la Scaun Măria Sa Vodă, iar Aga Turcul aŭ rămas acolo la corturĭ cu alțĭ boiarĭ împreună de s'aŭ maĭ gătit și cum ḑic *la 5 ḑile ale luĭ Maĭ, ḑi Miercurĭ* luând pre Dumneḑeŭ într'ajutor, de la Scaunul Mării Sale ot Bucureștĭ aŭ purces la Pórtă după cum era porunca împărătéscă împreună cu multă boierime și slujitorĭ ca la 70 de ómenĭ, și așa fiind slab Măria Sa, încet-încet aŭ mers și la *28 de ḑile ale luniĭ luĭ Maiŭ* aŭ sosit lângă satul ce ĭĭ ḑic Arnaut-Kioĭ de lângă Odriiŭ unde acolea cu corturile Măria Sa aŭ șeḑut, după cum porunca Porțiĭ era.

Acolea dar fiind Măria Sa împreună cu tótă boierimea tăbărâțĭ, aŭ venit și Dumnealuĭ *Alixandru Mavrocordat Exaporitos* trimis de Vizirul de s'aŭ împreunat cu Măria Sa, căruia Măria Sa alaiŭ i-aŭ și făcut. După aceia dar multe trebuinciόse lucrurĭ cu dânsul vorbind, bine Măria Sa dăruindu-l și cu blană de samur și cu zloțĭ 1000 și altele și pre cal împodobit puindu-l s'aŭ dus iarășĭ în cetate la Odriiŭ.

După aceia a doua ḑi și fiul Dumnealuĭ *Nicolache marele Dra-*

(1) Rudeanul.
(2) Boier de peste Olt.

goman viind la Măria Sa de s'aŭ împreunat iarăşĭ şi pre dânsul cu cele cuviincióse darurĭ Măria Sa dăruindu-l, s'aŭ întors iarăşĭ la Odriiŭ. Aşa dar decĭ după aceia, poruncă Mării Sale aŭ venit ca să mérgă în Odriiŭ şi aşa la *3 ḍile ale luĭ Iunie*, Măria Sa cu tótă boierimea câţĭ cu Măria Sa aŭ mers den Bucureştĭ aŭ intrat în Odriiŭ mergând la gazdă unde gătise în saraiul de la Mitropolie şi la *Iunie în 9* viind poruncă de la Măria Sa Vizirul ca să mérgă Măria Sa Vodă să îmbrace caftan, aŭ mers şi întâiŭ la scara Chihaeliĭ Viziruluĭ descălecând Măria Sa s'aŭ suit în case la Chihaiaua. După aceia aŭ mers la Măria Sa Vizirul şi fórte cu cinste pre Măria Sa primindu-l şi bune cuvinte Mării Sale luĭ Vodă ḍicând l'aŭ îmbrăcat cu caftan pre Măria Sa Vodă şi pre 20 de boiarĭ împreună. Şi aşa după aceia iarăşĭ la Chihaia suindu-se, aŭ mers la gazdă.

După aceia decĭ dându-se poclónele Impărăţieĭ şi plinindu-se şi porunca ce era cu adaosul haraciuluĭ carele cu multă voie rea a Mării Sale luĭ Vodă şi dureare de inimă a tótă boierimea făcându-se, la *Iunie în 15 ḍi Marţĭ* când şi Calabas-divan se face, poruncă Mării Sale luĭ Vodă aŭ venit împreună şi cu câţĭ-va Ciauşĭ împărăteştĭ şi cu tótă boierimea de aŭ mers la Divanul împărătesc să îmbrace caftan. Unde mergând în saraiul împărătesc aŭ îmbrăcat pre Măria Sa cu caftan puindu-ĭ şi cuca în cap şi cu Măria Sa denpreună aŭ îmbrăcat pă 30 de boiarĭ cu caftane şi pentru ca să se ştie pentru o pomenire cine şi cine aŭ fost aicea îĭ însemnăm anume: întâiŭ *fiul Mării Sale Ştefan Beizadea*, *Cornea Vel Ban*, *Diicul Rudeanul Vel Logofĕt*, *Mihaĭ Cantacuzino Vel Spătar*, *Costandin Ştirbeĭ Vel Clucer*, *Dumitraşco Caramanlâul Vel Postelnic*, *Barbu Fărcăşanul Vel Stolnic*, *Iacov Pilarinos Doftor*, *Bunea Grădişteanul Vel Comis*, *Pană Negoescul* (1) *Vel Serdar*, *Toma Cantacuzino Vel Sluger*, *Iorga biv Vel Sluger*, *Dumitraşco Vătaf Razul*, *Costandin Corbeanu Vel Pitar*, *Cernica Ştirbeĭ Vel Armaş*, *Mateiŭ Săcâţlăul Vel Portar*, *Pătraşco Brezoianul Vel Şătrar*, *Iane Vel Clucer za Arie*, *Ştefan Cantacuzino vtori Logofĕt*, *Iordache Creţulescu Vel Cămăraş*, *Luca vtori Vistiar*, *Dumitrache vtori Vistiar*, *Pătru Obedeanul biv Vel Căpitan za margine*, *Iordache Ciauşul za Aprozĭ*, *Sterie Căpitanul*, *Cos-*

(1) Frate cu dómna Maria soţia luĭ Costandin Voevod Brâncoveanu, avu tată pre Jupan Neagoe Postelnicu sin Antonie Voevod din Popeştĭ.

tandin vtori Sluger, *Velisarie Căpitanul*, *Dumitrașcu Căpitanul Hargetoianul*, *Mateĭ Comăneanul Vel Căpitan za Seimenĭ*, *Iorga Starostea*.

După ce decĭ cu caftane pre Măria Sa Vodă aŭ îmbrăcat sculându-se Măria Sa Vizirul de la Divan, aŭ mers la Impăratul și după aceia aŭ dus și pre Măria Sa Vodă la Impăratul în lăuntru în casă de s'aŭ închinat după obiceiŭ, ducând cu Măria Sa și pre fiiul Mării Sale și cu 5 boiarĭ adică: *Vel Ban*, *Vel Logofĕt*, *Vel Spătar*, *Vel Clucer*, *Vel Stolnic* și bune cuvinte puternicul Impărat Mării Sale ḑicând, aŭ eșit afară și cu mulțĭ Ciaușĭ împărăteștĭ și boiarĭ tot cu caftane îmbrăcațĭ în orânduială alaiŭ făcând, trecând pe dinaintea porțiĭ Viziruluĭ, aŭ mers la gazdă.

Şi după aceia isprăvind Măria Sa trebile ce aŭ maĭ avut nicĭ mult n'aŭ zăbovit ci la *26 ale luĭ Iunie*, poruncă Mării Sale aŭ venit de la Vizirul de aŭ mers și și-aŭ luat ḑiua bună și iarășĭ bune cuvinte Măria Sa Vizirul ḑicând, i-aŭ dat și hatișiriful care puternicul Impărat Mării Sale luĭ Vodă l'aŭ dat, în care hatișirif pomenind tóte slujbele ce Măria Sa Impărăției aŭ făcut, l'aŭ miluit și cu Domnia țăriĭ să o aibă până la sfârșitul viețiĭ Mării Sale. După aceia eșind la corturĭ s'aŭ gătit Măria Sa și la *Iunie 28* ḑile de la otac de unde era a veni în țară aŭ purces, unde la Scaunul Mării Sale de la Bucureștĭ la *Iulie în 11* sosind și cu mare alaiŭ în oraș intrând, după ce în Divan Măria Sa s'aŭ suit întâiŭ hatișeriful aŭ pus de l'aŭ citit și după aceia în Scaun șeḑând 12 tunurĭ aŭ dat. Cu Măria Sa dar de la Odriiŭ s'aŭ fost orânduit de aŭ venit Imbrihorul cel mare al Viziruluĭ și după ce întâiŭ hatișeriful aŭ citit, pe Imbrihorul cu malotea cu spinare de samur l'aŭ îmbrăcat și pe doĭ Efenzĭ iazagiĭ care citise hatișeriful și pe un Ciauș împărătesc și pe doĭ Paicĭ împărăteștĭ cu caftane îmbrăcându-ĭ, s'aŭ dus la gazdă. Și după aceia Măria Sa Vodă pe Caimacamĭ, pe Dumnealor *Stroe* (1) *Vel Dvornic* și pe *Şerban* (2) *Vel Vistier* cu feligéle cu samur i-aŭ îmbrăcat și pre *Radul Golescul biv Vel Comis* și pe *Ianache Văcărescu Vel Agă* cu conteșe cu samur îmbrăcându-ĭ, tótă boierimea și cu alaltă țară de înoirea Domnii mâna Mării Sale luĭ Vodă aŭ să-

(1) Leurdeanul.
(2) Grecianu.

rutat și după aceia s'aŭ pogorât Măria Sa la biserică unde toți egumeniĭ și tot ieration (1) fiind cu sfeșnice, înaintea Măriĭ Sale eșind și cu axion (2) intrând în biserică, aŭ sărutat icónele dând slavă și mulțumită luĭ Dumnedeŭ. Și după aceia egumeniĭ toțĭ împreună și cu alt cin (3) preoțesc smerindu-se la mâna Măriĭ Sale aŭ eșit Măria Sa din biserică afară, fiind și Părintele *Athanasie Patriarhul de la Antiohia* și la masă ședând cu toțĭ boiariĭ ceĭ ce aŭ rĕmas aicea și câțĭ-va din Arhiereĭ împreună și cu Părintele Patriarhul de treĭ orĭ câte cu patru tunurĭ aŭ dat.

După venirea Măriĭ Sale decĭ a patra ḍi, dăruind pre Imbrihorul și pe ceĭ ce de la Pórtă cu Măria Sa aŭ venit, i-aŭ pornit de s'aŭ dus la Odriiŭ și Măria Sa aŭ eșit de s'aŭ dus la satul Măriĭ Sale la *Mogoșóia* (4) să se odihnéscă.

CAP. LIX, (Varianta) (5).

Aicĭ încep a scrie mergerea Domnuluĭ den poruncă la Odriiŭ și cele ce s'aŭ întâmplat acolo și cum s'aŭ chivernisit și de ce i-aŭ fost ducerea după cum am înțeles și învârtejirea iarăși cu fericire în Scaun.

Unde Domnul și tótă boierimea cu multă bucurie se afla lăudând și slăvind pre Dumnedeŭ pentru bilșugul ce în țară dăruise și alte multe bunătățĭ și liniștea ce avea despre partea Porțiĭ, viind atuncĭ și boieriĭ ce fusese la Pórtă: *Cornea Vel Ban* i *Mihaĭ Cantacuzino Vel Spătar* care câte-va lunĭ făcuse acolo în trebile țĕriĭ și ale Domniĭ trimițându-se în locul lor *Bunea Grădișteanul Vel Comis* care și

(1) Clerul.

(2) Rugăciunea către maica Domnuluĭ: Cade-sĕ cu adevărat.....

(3) servitorĭ preoțeștĭ.

(4) Din pricina deselor mergerĭ ale Domnuluĭ la satul și palatul săŭ ḍis Mogoșóia a început a fi fórte cunoscut acest drum, sub numele de drumul la Mogoșóia și pe urmă de la Palatul Domnesc din Bucureștĭ și până la eșirea din oraș acest drum noŭ s'a canalisat și s'a podit; de aci s'a născut numele de *Podul Mogoșóiĭ*, care maĭ nainte n'a existat.

(5) Varianta de față o avem din Mss. 548 al Academieĭ Române, fără număr de Capitol.

bună vestire Domnuluĭ aducând cum că lucrurile staŭ și se află în bună liniște, eraŭ toțĭ cu bucurie și bună viață.

Dar póte fi că zavistia, care nu lipsește nicĭ odată din lume la a luĭ Dumnedeŭ urgie și parahorisis să dic tot de odată a strămutat acea bună și odihnită stare pentru că din rĕutatea lor uniĭ din vrăjmașĭ îndemnându-se și împingându-se spre pacostea Domnuluĭ și stricăciunea țăriĭ, aflând vreme după a lor pohtă și vrăjmășască voie ca niște organe zavistnice și mișcătóre spre răutate, marĭ și grele prepusurĭ despre partea Domnuluĭ către stăpânĭ aŭ arătat până ce din răutatea și vînzarea lor firea cea lacomă și păgânéscă la stăpâniĭ lor spre pohta și voia lor aŭ povîrnit, pe cum maĭ nainte pre amăruntul precum s'aŭ înțeles le-am semnat.

Când aŭ fost la *Aprilie* viind Călărașĭ de la Odriiŭ, scria boieriĭ ce se afla acolo cum că Impărăția a făcut ferman întru carele poruncește Domnuluĭ ca să se arădice să mérgă la Odriiŭ să sărute póla Impăratuluĭ (de vreme ce de când Dumnedeŭ sfântul îl miluise cu Domnia și stăpânirea pământuluĭ acestuia ca un Diadoh strămoșilor Mării Sale, nu mersese nicĭ odată la puternica Pórtă), încoronându-l cu Domnia singura Dumnedeiasca pronie iar nu cu mișcarea Mării Sale aŭ cu vre-o dare multă de banĭ ci din singura voia luĭ Dumnedeŭ și din Dumnedeescul năstav împingându-se tot norodul, tótă țara, tótă boierimea cu rugăminte multă și fără de voia Mării Sale l'aŭ pus în jugul și ot-cârmuirea pravoslavniculuĭ acestuĭ norod a fi Domn și stăpân precum la începutul leatopisețuluĭ se vede.

Și după știrea boierilor nu multe dile trecând, la *Aprilie 26* a sosit și Aga cu ferman carele era orânduit ca să arădice pre Domn Cuciuc Imbrohor al Impăratuluĭ întru carele poruncea Domnuluĭ să se gătéscă și să mérgă la Pórtă să sărute póla Impăratuluĭ.

Decĭ Domnul vădênd porunca împărătéscă măcar că cu destulă grijă iar încă și luând pre Dumnedeŭ într'ajutor numaĭ de cât aŭ început a să găti dând poruncă și tuturor boiarilor ca să se gătéscă să mérgă cu Măria Sa. Iar după venirea turculuĭ 3—4 dile trecând, mers-aŭ Măria Sa la gazda luĭ ca să-l vadă și după împreunarea ce aŭ avut cu turcul învîrtejindu-se iarășĭ la Curte, numaĭ ce aŭ început a sĕ umfla la obraz și al cuprinde căldură mare și bóla

cumplită a umflătureĭ și aruncându-l în așternut aŭ pătimit 2 săptămânĭ și n'aŭ putut purcede maĭ în grabă până ce i aŭ trimis Dumnedeŭ iarășĭ sănătate, care vădând Domnul aceia ce i-aŭ sosit de la Dumnedeŭ, ca să nu intre păgâniĭ în vre-o bănuială pentru zăbavă, numaĭ de cât aŭ socotit și aŭ trimis înainte câțĭ-va boierĭ ca să facă știre de întâmplarea slăbiciuneĭ Mării Sale pre *Diicul Rudeanul Vel Logofĕt*, pe *Cornea Vel Ban*, pe *Mihaiŭ Vel Spătar*, pre *Preda Prăşcoveanul Vel Medelnicer* iar apoĭ maĭ îmbărbătându-se cevașĭ și Măria Sa, măcar că de slăbiciune de tot nu se mântuise, iar încă și ca porunca să se împlinéscă cu destul greŭ și inimă sdrobită și nu puțină grijă de vreme ce după a Mării Sale arădicare din bólă lovit-aŭ și pre Dómna Mării Sale iarășĭ aceiașĭ cumplită bólă a umflăturiĭ și pe lângă acestea călcând tóte, lăsând și pre Dómna Mărieĭ Sale într'a luĭ Dumnedeŭ milă și ajutor orînduind purtător de grijă în Scaunul Bucureștilor pre *Stroe Leurdeanul Vel Vornic*, pre *Şerban Grecianul Vel Vistier*, pre *Radul Golescul biv Vel Comis și pre Iane Văcărescul Vel Agă.*

La *Maĭ în 18 dile* aŭ purces de aicĭ mergând dimpreună cu Măria Sa până la *Copăcenĭ* tótă boierimea și Sfinția sa *Mitropolitul Kir Teodosie* și toțĭ Coconiĭ Mării Sale și de acolo luându-șĭ diua bună toțĭ, Măria Sa a purces unde porunca ĭĭ era, iar Coconiĭ și ceĭ-lalțĭ s'aŭ învârtejit iarășĭ în Bucureștĭ, numaĭ ce aŭ luat Măria Sa pre *Ştefăniță fiul Mării Sale cel d'al doilea* ca să se afle pre lângă Măria Sa. Insă Sfinția sa Părintele Vlădica aŭ mers cu Măria Sa până la Giurgiu și de acolo luându-șĭ Domnul diua bună de la Sfințitul Mitropolit citindu-ĭ molitfa cu mare osârdie și vărsare de lacrămĭ l'aŭ blagoslovit efhisindu-ĭ bună călătorie și așa despărțindu-se Domnul cu ajutorul luĭ Dumnedeŭ și-aŭ căutat calea, iar Părintele s'aŭ învârtejit la Bucureștĭ.

Călătorit-aŭ Domnul cu fericire și sănătate mergând încet până la Odriiŭ la puternica Pórtă unde apropiindu-se Bumbașirul Cuciuc Imbrohor, numaĭ de cât lăsând pre Domnul în marginea Odri'uluĭ, aŭ mers înainte și aŭ făcut știre cum că și Domnul după poruncă aŭ sosit, (care lucru înțelegând ceĭ-ce acea mergere o procsenisise și o îndemnase, rămas-aŭ încremenițĭ neîmplinindu-se pohta lor cea vrăjmășéscă și gândul cel plin de răutate, precum maĭ

nainte tóte pre amăruntul se vor însemna și de ce a fost ducerea Domnuluĭ și ce, pe cum s'aŭ înțeles, aŭ fost gândul vrăjmașilor). Iar Domnul sosind în marginea Odriiuluĭ aŭ tăbărât în câmp cu corturile până ce iĭ va veni răspuns ce să facă și unde să mérgă.

Iar când a fost a doua ḑi pe vreme de chindie aŭ venit *Alexandru Mavrocordat Dragomanul* sinhieretisind pre Măria Sa de bună venire și arătându-ĭ bună vestire și bucurie despre partea Porțiĭ, pre carele Domnul cu cuviinciósa cinste primindu-l și ca la un ceas cu Domnul la voróvă șeḑând, iarășĭ s'aŭ învârtejit. După aceia aŭ venit și fiu-său *Neculae Dragomanul* de s'aŭ împreunat cu Măria Sa.

Iar după (loc alb), venit-aŭ Domnuluĭ poruncă ca să lase corturile și glóta acolo afară, iar Măria Sa cu câțĭ-va boierĭ să se scóle să mérgă la Mitropolie în Odriiŭ gătind Măriĭ Sale gazdă acolo să șéḑă până va fi vreme să mérgă la Vizirul.

Decĭ Domnul mergând în Odriiŭ șeḑut-aŭ vre o sĕptămână ne având împreunare cu nimenĭ nicĭ la Măria Sa nu mergea nimenĭ, nicĭ Măria Sa nu mergea la nimenĭ. Iar (loc alb) viind (loc alb) la Măria Sa i-aŭ ḑis să fie gata a doua ḑi că este poruncă să mérgă să se împreune cu Vizirul și să priméscă tóte cele ce'ĭ va ḑice den porunca Impăratuluĭ să nu facă într'alt chip.

Ḑicând Măriĭ Sale cum că Impărăția înțelegând că țara i s'aŭ înmulțit și i s'a umplut de norod, așa aŭ socotit să i se maĭ înalțe și haraciul, care Domnul auḑind una ca aceia mâhnitu-s'aŭ până în suflet și s'aŭ întristat, văḑând și cunoscând ce greŭ și păs mare va să caḑă și să cuprinḑă pre ticălósa de țară. La carea mult Măria Sa s'aŭ nevoit că dóră ar depărta acel gând rĕŭ al păgânilor și ar mântui țara de acea grea și nesuferită povară ce în spinare-ĭ de îndemnările vrăjmașilor era să caḑă și mult s'aŭ trudit a nu primi. Dar apoĭ văḑând boierimea că acel gând al păgânilor nu'l vor putea strămuta ci și făr de voia lor ceea ce vor vrea vor face și se va pricinui și altă primejdie și Domnuluĭ și boierimiĭ și țăriĭ, mers-aŭ cu toțiĭ și aŭ ḑis Domnuluĭ că nu iaste bine a sta împotriva porunciĭ împărăteștĭ ci să priméscă cu toțiĭ și să se supue porunciĭ,

ḑicându-le și alțĭ prietenĭ mulțĭ și sfătuindu-ĭ să nu turbure Impărăția că pe urmă se vor căi în zadar și nimic nu vor isprăvi.

Decĭ ca să scape de primejdie cu mare supărare și multă grózǎ și struncinare a Domnuluĭ și a tótă boierimea în silă și fără de voie cu înfricoșate și grele poruncĭ acel spor al haraciuluĭ s'aŭ primit. Insă Domnul cunoscând că a scăpa de acea nevoie cu putință nu iaste, socotitu-s'aŭ Măria Sa ca un iubitor de a sa patrie ce era și cunoscând acésta că va să aducă ticălósa de țară la mare distihie de vreme ce haraciul se adăogea, să se arădice înca-ĭ și să lipséscă alte angariĭ, mâncăturĭ, mucarerurĭ, huzmeturĭ, bumbașir cu poruncĭ și altele. Ci ce ar fi trebile și poruncile Impărății prin Capichehaele să se dea știre Domnuluĭ și Domnu să le facă și să le implinéscă, socotind Măria Sa de vreme ce țara despre o parte se încărca, despre alta să afle înca-ĭ cevașĭ răsuflu și ușurare. Care socotélă a Domnuluĭ și bunul sfat plăcut fiind la tótă boierimea, hotărât-aŭ cu toțiĭ acea socotélă a să și săvârși și așa mergând după poruncă a doua ḑi la Pórtă ca să sărute póla Viziruluĭ și intrând la Vizirul, primit-aŭ pre Domnul cu blândețe și dându-ĭ porunca împărătéscă, l'aŭ îmbrăcat cu caftan împreună cu 40 de boiarĭ. Iar Domnul atuncĭ când vrea să iasă aŭ făcut mare rugăciune la Vizirul pentru țară, cerșind tóte cele ce s'aŭ ḑis maĭ sus că s'aŭ socotit, și Vizirul dând bună ascultare, Domnuluĭ aŭ făgăduit că după rugăciunea Mării Sale iĭ va isprăvi și îndată făcând talhășĭ la Impăratul după rugăciunea Mării Sale, Impăratul încă aŭ poruncit așa să fie și să sĕ așeḑe și așa și hatișeriful împărătesc s'aŭ întărit să lipséscă tóte alte mâncăturĭ pentru căcĭ s'aŭ adaos haraciul.

Iar Domnul eșind de la Vizirul cu frumos halaiŭ și domnéscă parisie, la Mitropolie aŭ mers și intrând, după cum iaste obiceiul Domnilor, în sfânta biserică cu axion și cu tótă eclisiastica parisie și sărutând și sfintele icóne, luat-aŭ și molitfă și blagoslovenie de la Arhiereŭ rĕmâind toțĭ vrăjmașiĭ împilațĭ și plinĭ de necaz.

Atuncea Domnul numaĭ de cât a trimes cu veste la Dómna Mării Sale fiind în Bucureștĭ și la boieriĭ Caimacamĭ, pre *Mihaĭ Postelnicul Fărcășanu* înștiințând pre Dómna cum că iarășĭ puternicul Dumneḑeŭ diaschedasind gândurile cele rele ale păgânilor și înfrânând

pornirea cea fără de frica luĭ Dumnedeŭ şi zavistia vrăjmaşilor, l'aŭ miluit cu Domnia şi strămoşasca stăpânire a patrii Mării Sale, care veste viind cuprins-aŭ nespusă bucurie atât pre Dómna şi tótă casa Mării Sale cât şi pre toţĭ boieriĭ ce rămăsese în Bucureştĭ şi toţĭ cu bun darŭ atât Măria Sa Dómna cât şi boieriĭ l'aŭ dăruit pre *Postelnicul Mihaĭ.*

Iar când a fost *Duminică* după ce aŭ mers la Vizirul a (loc alb) di poruncit-aŭ Domnuluĭ ca să mérgă să îmbrace caftan şi de la Impăratul după obiceiŭ, la Divan, unde dară după poruncă mergând cu tótă boierimea, după ce s'aŭ isprăvit Divanul îmbrăcat-aŭ pre Domn cu caftan şi *pre fiul Mării Sale Ştefan* şi 40 de boiarĭ şi după aceia vrând puternicul Impărat să facă Mării Sale cinste şi maĭ mare, aŭ poruncit de aŭ dus pre Măria Sa în lăuntru înaintea Mării Sale Impăratuluĭ împreună cu fiul Mării Sale şi cu alţĭ patru boiarĭ ce aŭ fost maĭ de frunte şi maĭ bătrânĭ, *Cornea Brăiloiul Vel Ban, Diicul Rudeanul Vel Logofĕt, Mihaiŭ Cantacuzino Vel Spătar, Dumitraşcu Caramanlâul Vel Postelnic* şi aşa mergând înaintea Impăratuluĭ au dis Impăratul Domnuluĭ 2—3 cuvinte să chiverniséscă adică ţara, raiaua, bine precum şi până acuma şi pâinea cu care l'aŭ miluit să'ĭ fie halal şi aşa sărutând pământul aŭ eşit afară (Impăratul când grăia cu Vizirul grăia şi Vizirul dicea Exaporituluĭ Dragomanuluĭ celuĭ mare şi Dragomanul le dicea Domnuluĭ).

Iar după ce aŭ eşit afară trăgându-ĭ cal împărătesc cu podóbe scumpe, aŭ încălecat Domnul şi cu frumos alaiŭ puindu-se toţĭ boiariĭ în frumósă orânduială făcând alaiŭ Viziruluĭ până aŭ trecut, apoĭ purcegând şi Domnu mergând şi tótă boierimea înainte cu caftane îmbrăcaţĭ şi maĭ pe urmă Domnul cu Ciauşiĭ şi Paiciĭ împărăteştĭ cu mare şi minunată pompă şi multă glótă de norod la Mitropolie aŭ mers, unde sosind primitu-l'aŭ Mitropolitul cu litanie iarăşĭ în sfânta Mitropolie şi aşa dară cu ajutorul luĭ Dumnedeŭ curgând lucrurile şi la acest sfârşit pronia sa aducându-le şi-aŭ luat a doua di diua bună şi de la Vizirul şi cu multă bucurie aŭ purces învârtejindu-se iarăşĭ în ţară la Scaunul Mării Sale şi sosind la Turtucaia eşitu-i'aŭ înainte *Părintele Vlădica, Costandin Cantacuzino*

Stolnicul, Coconiĭ Mării Sale, ginerii și tótă ceia-lantă slujitorime și așa cu multă bucurie toţĭ adăsta pre blândul stăpân de ceastă parte, unde trecând primitu-l'aŭ sfinţitul Mitropolit cu acea sufletéscă și părintéscă dragoste și, de multă bucurie, cu lacrămĭ l'aŭ blagoslovit. Apoĭ mergând toţĭ Coconiĭ și tótă ceia-lantă boierime aŭ sărutat mâna Mării Sale și, luând de acolo în jos spre *Obileștĭ* cu toţiĭ, s'aŭ primblat câte-va ḑile maĭ trezvindu-se de valurile ce avusese. Iar la (loc alb) aŭ intrat în Bucureștĭ cu frumos și minunat alaiŭ, cu Ciaușĭ și Paicĭ împărăteștĭ și cu tótă podóba cea domnéscă înfrumusețat și, după ce aŭ sosit la Curte, intrând în Divanul cel mare unde era adunare de tótă boierimea și alt norod mult, s'aŭ citit hatișeriful împărătesc întru auḑul tuturor; după aceia îmbrăcând și pre Turcul ce venise cu Măria Sa (loc alb) cu cojoc de samur, aŭ șeḑut în Scaun și atuncĭ s'aŭ sloboḑit 12 tunurĭ. După aceia aŭ îmbrăcat și pre boieriĭ caimacamĭ cu felegele cu pacele de samur și sărutând mâna Domnuluĭ toţĭ după obiceiŭ, de Domnie nouă, pe Turc l'aŭ trimes la gazdă cu alaiŭ, iar Domnul pogorându-se pe ceailantă scară aŭ mers la biserică, unde era adunare de toţĭ Arhiereiĭ, igumeniĭ, preoţiĭ și tot clirosul bisericesc și l'aŭ primit la ușa bisericiĭ cu litaniĭ, cu axion și, după ce aŭ mers în biserică sărutând icónele aŭ sărutat și mâinile Arhiereilor, dând (Măria Sa) mâna la toţĭ igumeniĭ și toţĭ preoţiĭ. După aceia s'aŭ suit sus și aŭ mers despre Dómna de i-aŭ sărutat mâna Dómna și tóte Cocónele Mării Sale și tóte Jupânesele boierilor, făcându-se mare și nespusă bucurie la tótă casa Mării Sale. Și apropiindu se prânzul, fiind gătit și frumos ospăţ, șeḑut-aŭ Domnul la masă cu Arhiereiĭ și cu tótă boierimea veselindu-se fórte, cu tunurĭ, cu puscĭ și cu alte muzice frumóse. Iar până la ceasul acela bdeniile, acathisturile, liturghiile și alte rugăciunĭ dupe la sfintele mănăstirĭ și de pe la tóte bisericile necontenit făcându-se n'aŭ lipsit, până ce Dumneḑeŭ sfântul la acel bun săvârșit lucrurile le-aŭ adus cu scăpare adică nevătămat din mâinile tiranilor pre Domnul mântuind și cu cinstea stăpâniriĭ iarășĭ încoronând.

Acum dară scriŭ și ducerea Domnuluĭ den ce a fost pricina dupre cum s'aŭ înţeles și cine aŭ fost îndemnătoriĭ.

Din multa zavistie și răutate îndemnându-se și înpingându-se, uniĭ din vrăjmașĭ pus-aŭ nevoinţă că dóră ar aduce Domnuluĭ surpare

şi primejdie şi aşa din îndemnarea Diavoluluĭ orbindu-ĭ gândul trufieĭ, aŭ aflat mod ca acela, în ce chip ar aduce pacoste asupra Măriĭ Sale ne-având nicĭ un rĕŭ, ba nicĭ o supărare de la Măria Sa. Dar Dumnedeŭ sfântul nedepărtându-şĭ sfânta sa direaptă deasupra Măriĭ Sale în zădar ticăloşiĭ s'aŭ trudit, nimic folosind ci numaĭ hulă şi blestem de la săracĭ şi-aŭ câştigat. Aflând dară vreme spurcatul şi vrăjmaşul acela *Alexandru Mavrocordat Marele Dragoman al Impărăţiĭ turcescĭ*, carele póte fi că şi vechea pismă şi răutate asupra Domnuluĭ în inima luĭ hrănea, având bun prieteşug cu spurcatul acela Vizir Rami încă de când era el Reiz Efendi, cu care dimpreună fusese sol la Beciŭ şi de acolo făcuse între dânşiĭ prieteşug; decĭ ajungênd Vizir şi avênd multă voie şi îndrăzneală la dînsul, pusu-l'aŭ la această cale ca să mazîlească pre Măria Sa Costandin Vodă şi să puie pre fiul sĕŭ Domn aicea în ţară, puind la acest mijloc şi pre Muftiul. Şi, neputênd a aduce Domnuluĭ mazîlie într'alt chip de vreme ce avea hatişerif împărătesc ca să fie Măria Sa Domn până în sfârşitul vieţiĭ Măriĭ Sale, făcut'aŭ acest meşteşug şi aŭ mers de aŭ dis Viziruluĭ că într'acestaşĭ chip îl va putea arădica, să dică adică Impăratuluĭ cum că însuşĭ Domnul poftesce ca să meargă să se închine puternicului Impărat, de vreme ce de când luase Domnia trecuse atâţia anĭ şi nu mersese la puternica Pórtă, socotind că dóră viind Domnuluĭ acea poruncă se va teme şi nu va merge, ci va fugi. Şi atuncea de aceea prea lesne ar putea face pofta şi rugăciunea Dragomanuluĭ şi aşa Vizirul după îndemnările luĭ unindu-se şi cu Muftiul, aŭ mers de aŭ dis Impăratuluĭ şi Impăratul după a lor disă aŭ poruncit numaĭ de cât Domnuluĭ ca să mérgă.

Dar Măria Sa Domnul ştiindu-se drept şi fără de nicĭ o greşală, fără de nicĭ o îndoială, îndată ce aŭ vĕdut porunca precum am dis maĭ sus s'aŭ gătit şi aŭ purces.

Decĭ eĭ vĕdênd că nu pre cum eĭ gândea şi socotea lucrurile curg şi altă răutate maĭ mare şi maĭ grea asupra pămîntuluĭ aŭ pricinuit, pentru că vădênd că vine Domnul, atuncia iarăşĭ mergênd la Impăratul, aŭ dis Impăratuluĭ cum că ţara Românéscă s'aŭ umplut de norod şi iaste îndestulată fórte ci să i se maĭ înalţe haraciu, care şi Impăratul după îndemnările şi ale lor vîndărĭ, aceea a fi aŭ

hotărît. Ci de iaste așa să se fie întâmplat, acestea tóte pre îndemnările luĭ Exaporiton (1), Dumnedeŭ carele iaste drept judecător să'l judece după lucrurile și fapta ce aŭ făcut (2).

CAP. LX.

Insemnăm aci despre rĕscóla ce ianiciariĭ aŭ început a face împotriva Impărăției pe când se afla la Odriiŭ și de răsboiul dintre ostașiĭ din Țarigrad și din Odriiŭ (3)

După ce acestea maĭ de sus tóte aŭ trecut, nu după multă zăbavă veste de la Pórtă de la Chihaiale aŭ venit Mării Sale cum că la Țarigrad strângĕndu-se ulemalile și cu alte cete slujitorești cum: ieniceriĭ, spahii, bostangii, aŭ început a dice că pe Muftiul să'l dea în mâna lor având judecată cu dînsul pentru multe lucrurĭ afară din cale și multe răpiturĭ și jafurĭ ce acel Muftiŭ unora și altora

(1) Alexandru Mavrocordat Marele Dragoman al Porțiĭ.

(2) Bucuria luĭ Costandin Vodă de a se fi vĕdut înapoiat în țara sa și reîntărit în Scaunul sĕŭ după o călătorie care l'a făcut negreșit să se teamă așa tare de viața sa, a trebuit să fie fórte adâncă. Am avut ocasie eŭ însu-mĭ să vĕd și să urmez în curs de maĭ multe orĭ și în două dile consecutive cât de mult acest Voevod a prețuit în aniĭ din urmă scăparea luĭ de atuncĭ de la Odriiŭ din ghiarele neîmpăcaților sĕĭ vrăjmașĭ; am vĕdut aceasta în Palatul Brâncoveanuluĭ Voevod de la satul Mogoșóia. Maĭ exista în anul 1854--1855 în fórte bună stare o odae fórte frumos și luxos zugrăvită, negreșit de mână de meșterĭ scump plătițĭ, acéstă odae era la colțul Palatuluĭ despre apus. Pe lângă colónele mărețe de piatră sculptată ce 'ĭ adăogaŭ luxul și frumusețea, era de observat maĭ ales tavanul pe care se vedea: Sultanul în Palatul sĕŭ de la Odriiŭ și primirea luĭ Brâncoveanu de către Padișah, iar subt tavan de jur împrejur era împărțită bordura în parchete ca de douĭ metri lungime unul lângă altul, represintând fie-care parchet scene interesante din acest capitol de la începutul până la sfârșitul luĭ. Nu era omisă în acele tablourĭ care bordaŭ tavanul nicĭ plecarea Domnitoruluĭ de la Bucureștĭ nicĭ sosirea sa aprópe de Odriiŭ, dar maĭ ales eraŭ represintate persónele, costumele, luxul primiriĭ Domnuluĭ și până la pornirea sa de acolo și apoĭ sĕrbările pentru fericita sa întórcere în Bucureștĭ. Aceste grupurĭ cu numeróse persóne s'ar fi putut, pe timpul acela încă când le-am vĕdut, ca să se fi copiat, dar fatalmente, curând după aceea, ploile pătrundând bolțile tavanuluĭ primuluĭ etagiŭ, aŭ distrus acel frumos suvenir ce scăpase până în dilele nóstre și nicĭ o urmă nu s'a maĭ putut găsi despre ele de atuncĭ.

(3) Titlu luat din Filstich.

făcea, cât nu se maĭ putea suferi lăcomia și răutățile luĭ. Maĭ ḑicea și aceasta să meargă Impăratul la Ţarigrad la Scaunul luĭ să șadă nefiind nicĭ o pricină a ședea la Odriiŭ și ca acestea multe aŭ fost ḑicând și cum că de nu va da pre Muftiul, nicĭ va merge Impăratul la Ţarigrad, să știe că vor merge împotriva Impărăției ca să se bată și vor pune alt Impărat, iprocĭ.

Acestea și ca acestea auḑindu-se la Pórtă nimic Viziruluĭ și altor puternicĭ nu le-aŭ părut ci în tot chipul socotind să scape viața Muftiuluĭ l'aŭ și mazîlit din dregătoria luĭ și pre el și pre feciorul luĭ și așa aŭ eșit și den Odriiŭ umblând și într'o parte și într'alta cum ḑicem ca să'șĭ scutească viața luĭ și dóră ar scăpa de reaua primejdie și întâmplare.

Iar Vizirul Rami întâiŭ despre partea Impăratuluĭ trimițând pre Imbrihorul cel mic la Ţarigrad cu multe făgăduiale la acele zorbale ca să se lipséscă a face gâlcevĭ și turburărĭ ca acestea ci să rămâie lucru în liniște precum maĭ înainte era, însă eĭ nimic la aceia nu s'aŭ uitat ci dintr'înșiĭ alegând Vizir aŭ pus pre un Ahmet Pașa ginere luĭ Husein Pașa, Vizir. făcându-ĭ și alalte tóte câte trebuie deregătoriĭ cum: Caimacamĭ, Inicer Agă și alte câte sunt ale Porțiĭ. Și după aceia s'aŭ gătit cu mulțime de ómenĭ și oștĭ cu tunurĭ și cu alte câte trebuesc ca de războiŭ și aŭ purces a merge spre Odriiŭ.

Acestea auḑind Sultanul Mustafa Impăratul și cu Rami Vizirul fórte s'aŭ turburat și aŭ început a se găti și eĭ de războiŭ, însă întâiŭ aŭ dat leafa ienicearilor și după aceia trimițând Impăratul pre Silihtariul cu hatișerif la Vizirul unde era adunațĭ toțĭ dregătoriĭ Impărăției marĭ și micĭ, eșind Vizirul în Divan înaintea tuturor, acel hatișerif l'aŭ citit în care aceste cuvinte scria: de aŭ jefuit pre cine-va, de aŭ omorât pre cine-va fără dreptate și de poftesc să le maĭ fie Impărat aŭ ba, să mărturiséscă și așa după ce aŭ citit hatișeriful puind pre o masă în mijlocul Divanuluĭ o sabie gólă, pâine și sare și mielatzetul (nu Kielatzetul?)(1) adică vanghelia lor, întâiŭ Vezirul aŭ mers de aŭ jurat pe acelea tóte cum că'l poftesc pre Impăratul și să'șĭ verse sângele sunt bucuroșĭ și ca acestea toțĭ dregătoriĭ aceia unul câte unul într'acestașĭ chip aŭ jurat că vor fi credincioșĭ Impărăției și după aceia eșind Silictarul aŭ mers numaĭ

(1) In Filstich găsim: *Kelamesitul.*

de cât la Saraiŭ spuind Impăratuluĭ tóte câte vĕḑuse și auḑise cu urechile luĭ. Și Vizirul îndată a poruncit ca să se gătească de óste, scoțând întâiŭ corturile și tuiurile și le-aŭ întins afară în calea Țarigraduluĭ unde 'ĭ ḑic la Solak Cișmeșĭ. Și după aceea a doua ḑi numaĭ de cât și Vizirul împreună cu Impăratul și cu tótă óstea la corturĭ unde eraŭ întinse aŭ eșit și de acolo iarășĭ cu tótă óstea sculându-se Vizirul aŭ început a merge înaintea acelor zorbale ce venea de la Țarigrad, unde nu multe conace de la Odriiŭ înainte spre Țarigrad mergênd, până unde s'aŭ întâlnit cu ceĭ-alțĭ și aci sĕ gătiră de rĕzboiŭ. Dar nóptea s'aŭ ajuns ienicериĭ ceĭ de la Țarigrad cu ceĭ de la Odriiŭ și așa făcêndu-se tot una, fără veste aŭ sărit și la Impăratul și la Vizirul dând și cu puștile nóptea în corturile împărăteștĭ. Carele Sultan Mustafa împreună cu Vizirul luĭ Rami cunoscênd că s'aŭ înșelat de slujitoriĭ luĭ și spăimântându-se aŭ fugit nóptea. Insă Vizirul și cu alalțĭ dregătorĭ s'aŭ ascuns care unde aŭ putut, iar Impăratul Sultan Mustafa aŭ mers drept la Saraiu împărătesc, pre carele mumă-sa nu l'aŭ lăsat în casa cea împărătéscă să șeaḑă, ḑicênd că daca aŭ fugit nu maĭ este Impărat ci într'altă căscióră maĭ mică l'aŭ pus.

Așa deci dimineața Vizirul acela al zorbalelor împreună și cu alțĭ dregătorĭ aĭ luĭ sculându-se aŭ venit în cetatea Odriiuluĭ și numaĭ de cât aŭ scos den casa unde închid Impărațiĭ, pre Sultan Ahmet, fratele luĭ Sultan Mustafa și așa l'aŭ pus Impăiat unde după aceea ducându-l și la giamie toțĭ hogiĭ lor aŭ strigat numele luĭ Impărat că este și pe Sultan Mustafa l'aŭ dus de l'aŭ închis acolo unde și frate-sĕŭ era închis.

După aceia decĭ aŭ trimis poruncĭ în tóte părțile pentru Muftiul ca să'l prindă și așa păcatele luĭ l'aŭ dat în mâna lor pre dînsul și cu feciorii luĭ, căruia făcându-ĭ mare ocară, care în legea lor nicĭ odinióră aceasta să se fie auḑit nicĭ să se fie făcut, că vrând să'l căznéscă întâiŭ l'aŭ scos din ulemanlîc adică den preoție și l'aŭ făcut Beiŭ cu douĕ tuiurĭ și pe fiiul sĕŭ Nacapal, Beiŭ cu un tuiŭ. Și după aceia socotindu-se dór că marĭ sume de banĭ vor găsi la dînșiĭ multe cazne le-aŭ dat și așa puțin lucru mărturisind, fiul în muncĭ aŭ murit iar pe Muftiŭ ducându-l la Bitpazar (1) unde'ĭ ḑic,

(1) Hala păduchilor.

i-aŭ tăiat capul şi puindu-l în suliţă şi pe dânsul legându-l de picióre şi înhămând pre un ovreiŭ l'aŭ tras până la corturĭ unde afară era întinse la Solak Ceşmeşî privighindu-l (privindu-l) tótă lumea, lucru iar dic nicĭ odată de nimenĭ vădut s'aŭ pomenit a fi fost; şi de acolo aducându-l iar înapoĭ l'aŭ aruncat în apă în Tungea şi după aceia nicĭ mult Impărăţia acésta noua la Odriiŭ n'aŭ zăbovit, fără cât numaĭ până s'aŭ dat bacşişurile de Impărăţie nóuă şi lefile slujitorilor şi după aceia numaĭ de cât den Odriiŭ purcegând cu tótă óstea aŭ mers la Ţarigrad şi la Cop (1) unde'ĭ dic, pe Impăratul l'aŭ închis cu sabie cum iaste obiceiul lor. Insă zorbalele, ca nişte zorbale, gâlcevile dintr'înşiĭ n'aŭ maĭ lipsit ci tot când una sĕ potolea, alta se începea făcând tóte de capetele lor fiind toţĭ marĭ şi neascultătorĭ.

CAP. LX, (Varianta) (2).

Aicea însemnez cele ce după venirea Domnuluĭ în Scaun s'aŭ întâmplat începând de la mazîlia luĭ Sultan Mustafa şi împărăţiea frăţine-său Sultan Ahmet.

După ce aŭ sosit Domnul în Scaun nu multe dile trecând la *Iunie 20* viind Călăraşĭ de la Odriiŭ, scria boieriĭ Domnuluĭ cum că pentru pricina Muftiuluĭ, având mare voie la Impăratul Sultan Mustafa şi făcând multe rele cât ne maĭ putând suferi norodul, s'aŭ sculat inicerimea dimpreună cu gebegii şi alt norod mult de la Ţarigrad împotriva Impăratuluĭ şi şi-aŭ făcut dintre dânşiĭ Vizir pre un Chiuz Mehmet Paşa şi Inicer Aga pre un Cialîc Ahmet Aga şi Muftiŭ şi aşa cu mulţime de norod arădicându-se asupra Impăratuluĭ i-aŭ lipsit şi pomenirea dupĕ la giamiĭ şi cu toţiĭ aŭ purces la Odriiŭ numaĭ să scóţă pre Impăratul. Decĭ Impărăţia înţelegând cum că zorbalele s'aŭ arădicat cu răzmiriţă asupra luĭ, aŭ dat şi el poruncă inicerimiĭ ce era cu dânsul ca să se gătéscă, dându-le şi lefĭ ca să stea cu dinadinsul şi să-ĭ fie într'ajutoriŭ şi sprijinitor zorbalelor ce

(1) In Mss. 548 al Acad. Rom. găsim: *Ip.* In Filtich găsim: *Echup.*

(2) Varianta acésta o avem din Mss. 548 al Academieĭ Române, fără numĕr de Capitol.

venea asupra luĭ de la Ţarigrad. Dar nimic nu aŭ putut folosi că după ce aŭ venit inicerimea de la Ţarigrad şi s'aŭ împreunat cu ceĭ de la Odriiŭ unindu-se între dânşiĭ amândouă părţile şi făcând mare pornire şi năvală cu toţiĭ asupra saraiuluĭ împărătesc, aŭ mazîlit pre Sultan Mustafa şi îndată aŭ arădicat Impărat pre frate-săŭ Sultan Ahmet, iar Vizirul cel ce era Rami neputând scăpa de drépta judecată a luĭ Dumneḑeŭ şi de blestemele săracilor pentru acea grea povară ce aŭ stătut pricină de-ĭ însărcinase cu adaosul haraciuluĭ, atât el cât şi Muftiul şi Dragomanul în scurtă vreme după aceia i-aŭ ajuns osânda şi plata luĭ Dumneḑeŭ pentru că asupra zarveĭ şi turburăreĭ aceia mazîlind pre Impăratul, ştiindu-şĭ şi eĭ rugina şi temându-se de primejdie, aŭ fugit, pre care căutându-ĭ pre urmă, cu nevoinţă i-aŭ prins şi luându-le tot, pre Vizirul Rami l'aŭ făcut surgun, iar pre Muftiul l'aŭ sugrumat şi în uliţă trupul ca unuĭ câine i l'aŭ aruncat.

Atuncĭ dar înţelegând *Dragomanul* de patima acestor prieatenĭ aĭ luĭ şi cunoscând că de va încăpea şi el în mâinile zorbalelor nu maĭ prost va pătimi şi neputând afla altă scăpare, dat-aŭ năvală în saraiul ţăriĭ munteneştĭ (1) cu lacrămĭ rugându-se boiarilor ca cu ce mijloc vor putea să facă bine să-l scape de acea primejdie *dimpreună cu fiu-sĕŭ Neculae* (2) *Dragomanul*. Decĭ boiariĭ ca nişte creştinĭ călcând lucrurile luĭ cele păgâneştĭ ce făcuse şi adusese ţăriĭ ci lăsându-l în judecata luĭ Dumneḑeŭ, numaĭ de cât i-aŭ schimbat den haine, pe cel bătrân înfăşurându-l cu o burcă şi încingându-l cu sahaĭ d'acele peste dînsa şi pre cel tânăr îmbrăcându-l cu un ciapcan tătărăsc, i-aŭ dat nóptea în mâna a doĭ Călăraşĭ şi i-aŭ dus într'un sat, unde aŭ ştiut eĭ, acolo şeḑând până s'aŭ potolit tóte zarveie şi tóte zorbalele şi de aci iarăşĭ aŭ mers în Ţarigrad şi cu acest mijloc aŭ scăpat de primejdia ce era să le soséscă.

Iar zorbalele arădicând Impărat pre Sultanul Ahmet numaĭ de cât Impărăţia s'aŭ sculat şi aŭ mers în Ţarigıad.

(1) Se înţelege că ţara Munteněscă avea şi la Odriiŭ saraiul sĕŭ propriu pe atuncĭ.

(2) Dacă aceştĭ doĭ, tata şi fiul, Mavrocordaţiĭ n'ar fi fost atuncĭ scăpaţĭ de boieriĭ de acolo, póte că ţările rumâneştĭ ar fi fost scutite de lunga serie a Domnilor fanarioţĭ care s'aŭ început cu eĭ şi s'a urmat cu rudeniile lor.

CAP. LXI.

Aicĭ însemnăm pentru o pomenire numaĭ ca să se știe și de Domnul Moldovenesc care era, ce i s'aŭ întâmplat.

Fiind Domn la Moldova *Costandin Duca Vodă* și ne-maĭ putându-l suferi boierimea țăriĭ Moldoviĭ de relele obiceiurĭ și lucrurĭ fără socotélă și de multe rĕutățĭ ce avea și réua ocârmuire, de multe orĭ și în multe chipurĭ s'aŭ ispitit ca dór l'ar putea rădica din mijlocul lor și fugind uniĭ într'o parte alțiĭ într'alta și cu multe jalbe la Pórtă alergând, nimica eĭ până la o vreme nu putea folosi. Iar după aceia încă fiind Rami Pașa Vizir, fiind fórte înțelept, aŭ ascultat jalba lor și numaĭ de cât făr de veaste trimițând la Isuf Pașa Seraschierul de la Baba un Capigibașa i-aŭ poruncit ca orĭ cu ce mod va ști ómeniĭ luĭ, să trimiță să'l prindă, temându-se să nu fugă și la Pórtă să-l trimiță.

Și așa trimițând vre-o 300 de Turcĭ făr de veste l'aŭ prins și împreună cu Dómna luĭ la Pórtă l'aŭ trimis, poruncind să mérgă și boierimea țăriĭ; una ca să stea la Divan la judecată cu dânsul pentru rĕutățile ce făcuse, a doua, ca să-șĭ alégă și Domn dintre dânșiĭ să le puie. Și așa cum l'aŭ dus pre Costandin Vodă la Odriiŭ, l'aŭ mazîlit și surghiun la Cavala lângă Sfetagora l'aŭ făcut, maĭ mult căcĭ se întâmplase gâlcevile ce maĭ sus s'aŭ pomenit atuncĭ pre acea vreme de era, ci ca să șadă acolo până sĕ vor potoli gâlcevile socotea, însă gâlcevile nu s'aŭ potolit ci încă maĭ mult s'aŭ ațâțat și așa aŭ rĕmas lucrul boiarilor Moldovenĭ atuncĭ neisprăvit. Apoĭ după ce s'aŭ făcut acesta Impărat noŭ, aŭ mers toțĭ la Vizirul de și-aŭ spus halul și nevoia lor și așa aŭ dat voie să'șĭ alégă boieriĭ dintre dânșiĭ să le puie Domn și cu toțiĭ la un cuvânt fiind, aŭ dus pre *Mihalache Racoviț Paharnicul* (1) la Vizirul dicând cu toțiĭ că pre acela îl poftesc să le fie Domn și stăpân și așa Vizirul l'aŭ îmbrăcat cu caftan și Domn ca să le fie l'aŭ făcut. După aceia și de la Impăratul caftan și cucă după obiceiul Domnilor aŭ luat și așa la Scaunul luĭ aŭ mers.

(1) Acest boier Racoviță avea moșie de zestre cu numele Racoviță de la socrul sĕŭ Toader Cantacuzino și de acolo a luat el și urmașiĭ luĭ acel nume, iar neamul lor Gehanĭ să numeaŭ căcĭ eĭ din strămoșĭ din Tătarĭ cu acest nume să trăgeaŭ adevĕrat.

CAP. LXI, (Varianta) (1).

Aicea însemnez cele ce s'aŭ întîmplat după mergerea Impărăţieĭ la Ţarigrad şi trimiterea luĭ Ianache Văcărescu Vel Agă la Pórtă.

Inţelegênd Domnia de acea întîmplare şi turburare şi vědênd că s'aŭ schimbat şi s'aŭ strămutat tóte obrazele Porţiĭ, numaĭ de cât (măcar că era acolo boiarĭ la Pórtă *Dumitraşco Caramanlâul Vel Postelnic* i *Toma Cantacuzino Vel Sluger*) iar încă şi aŭ socotit Măria Sa de aŭ trimis şi pe *Ianache Văcărescu Vel Agă* cu carele s'aŭ poruncit ca să se facă nevoinţă că dóră s'ar surpa şi adaosul haraciuluĭ ce se făcuse şi la *15 ale luĭ Avgust* l'aŭ pornit de aicea.

Şi aceasta se însemnéză ca să se ştie că tot atuncĭ când aŭ venit poruncă Domnuluĭ ca să mérgă la Odriiŭ, făcênd boiariĭ Moldovenĭ jalbă la Impărăţie pentru Domnul lor *Costandin Vodă Duca* că nu maĭ pot birui răutăţile şi jafurile luĭ, Impărăţia numaĭ de cât aŭ trimes Capigibaşă împărătesc ca să'l aducă şi pre el la Odriiŭ. Decĭ până a sosi el la Odriiŭ iar Domnul nostru îşĭ isprăvise tóte trebile şi îmbrăcase şi Caftan de la Impărăţie şi 'şĭ luase şi ḑiua bună şi purcesese. Iar pe Costandin Vodă Duca ducêndu-l la Odriiŭ, Rami Vizirul numaĭ de cât l'aŭ făcut surgun la Cavala şi întâmplându-se atuncĭ zarva zorbalelor şi strămutându-se Impărăţia şi Vizirul, aŭ rěmas acolo la Cavala până ce aŭ mers Impărăţia la Ţarigrad.

Iar după ce aŭ mers Impărăţia, fiind toţĭ boiariĭ Moldoviĭ la Pórtă păzind vreme ca să'şĭ isprăvéscă să le facă Domn şi alegênd dintre dînşiĭ pre un *Mihalache Paharnicul Racoviţă* ca să le fie Domn, încă de la Odriiŭ aŭ căḑut şi la Domnul nostru cu rugăminte toţĭ boiariĭ, ca să le fie într'ajutor să nu se puie altul ci să se puie acel *Mihalache Paharnicul* de vreme ce era şi boier de ţară. Decĭ Domnul, după rugămintea boierilor Moldovenĭ, aŭ lăsat poruncă la boieriĭ Mării Sale ce rămăsese la Pórtă şi la Capichehaiale ca să le fie într'ajutor şi să-ĭ ajute şi cu o sumă de banĭ şi mergênd la Ţarigrad prin nevoinţa şi mijlocirea boiarilor Muntenĭ şi prin voinţa şi cererea tuturor boiarilor Moldovenĭ, Impărăţia l'aŭ miluit cu Dom-

(1) Varianta de faţă am scos'o din Mss. 548 al Academieĭ Române, fără numěr de Capitol.

nia Moldoviĭ, carele după ce aŭ luat Domnia și șĭ-aŭ așeḑat tóte lucrurile și aŭ purces din Țarigrad, după cale aŭ trimis pe cel maĭ de aprópe al luĭ boiar, pe *Iordache Ruset Vistiarnicul* sol la Măria Sa Vodă, carele la *ḑi întâiŭ al luĭ Septemvrie* aŭ sosit aicĭ, primindu-l Domnul cu mare cinste după obiceiŭ, unde numaĭ 4—5 ḑile șeḑênd și dându-șĭ solia despre Domnul sĕŭ, făcutu-i'aŭ Domnul și frumos ospăț. Iar a doua ḑi după ospăț luându-șĭ ḑiua bună, îmbrăcatu-l'aŭ Domnul cu felegea de ale Mării Sale cu limie de samur și la *5 ḑile ale luĭ Septemvrie* aŭ purces de aicĭ învîrtejindu-se iarășĭ la Domnul sĕŭ, iar la purcederea luĭ având Domnul nostru gând a se încuscra cu dînsul de vreme ce avea Coconĭ înțelepțĭ, învĕțațĭ și fórte iscusițĭ, vorbit'aŭ și de ale logodneĭ așeḑând lucrul cu *fiica Mării Sale cea de a 5-a Ancuța* și făcând schimbul (1), hotărât'aŭ și nunta a fi la primăvară.

Iar după purcederea luĭ, gătind Măria Sa pre *Radul Golescul biv Vel Comis* l'aŭ trimis sol la *Mihaĭ Vodă* purcegând de aicĭ la *10 ale luĭ Septemvrie;* decĭ și Domnul după pornirea *Golesculuĭ* arădicându-se din Scaunul Bucureștilor la *Septemvrie 15*, mers-aŭ pe la satele Mării Sale *Mogoșóia* i *Potlogiĭ* și *la 20* aŭ intrat în Scaunul Tîrgoviștiĭ cu frumos alaiŭ după obiceiŭ.

Iar după ce aŭ sosit Domnia în Tîrgoviște la *30 ḑile ale luĭ Septemvrie*, viind Călărașĭ de la Țarigrad, scria boiariĭ Domnuluĭ cum că căḑênd cu multe rugăminte la Vizirul Chiuz Ali Pașa și la Cialîc Ahmet Aga ce era Enicer Aga, de vreme ce până atuncea lor li se putea și li se trecea la Impărăție, că dóră ar surpa adaosul haraciuluĭ, eĭ după rugămintea boierilor aŭ făgăduit că le va isprăvi și aŭ pus și nevoință ca aceea ca să isprăvéscă și când era ca să iea lucrul sfârșit, numaĭ ce aŭ mazîlit Impărăția și pe Vizirul *Chiuz Ali Pașa și pe Ienicer Aga.* Apucase numaĭ de se scăḑuse 80 de pungĭ și acelea nu cu puțină cheltuială și mazîlind pre Chiuz Ali Pașa aŭ făcut pre Damaz Hasan Pașa pentru carele scria boiariĭ că iaste om bun și înțelept carele îndată ce s'aŭ făcut Vizir aŭ început a curăți zorbalele de la mare până la mic și a întemeia Impărăția luĭ Sultan Ahmet.

(1) Schimbu inelelor, logodna.

Decĭ Domnul avênd într'acea vreme multe supĕrărĭ și neputând să meargă precum era obiciuit într'alțĭ timpĭ pentru o preumblare la culesul viilor, într'altă parte aŭ făcut culesul, pe la *Sătenĭ*, pe la *Doiceștĭ*. Acolea în Tîrgoviște venit-aŭ și *Golescul* de la Moldova la *a 10-a ḑi a luĭ Octomvrie. Plinitu-s'aŭ cu fericire și al 16-lea an al Domnii Mării Sale la Octomvrie în 29.*

CAP. LXII.

De mergerea Domnii den Bucureștĭ la Tîrgoviște (1).

După aceasta viind și apropiindu-se tómna cu culesul viilor, Măria Sa Costandin Vodă la *Septemvrie în 9* purcegând din Bucureștĭ și pe la satul Mării Sale *Mogoșóia* i *Fotlogiĭ* mergênd la Tîrgoviște la Scaunul Mării Sale în *17 ḑile ale luĭ Septemvrie* aŭ sosit (2).

CAP. LXIII.

De aicea încep a scrie ce s'ar înoi la anul al XVI-lea al Domnii Mării Sale luĭ Costandin Vodă.

Fiind între păgânĭ tot capete de zorbale, șĭ-aŭ ales un Enicer Agă căruia și Cialîc îĭ ḑicea ca un lacom trufaș ce era ajungând la dînsul stricătoriĭ țăriĭ lor, ómeniĭ ceĭ rĕĭ fecioriĭ luĭ Cantemir Vodă de la Moldova cu multe făgăduelĭ de marĭ sume de banĭ pentru Domnia țăriĭ aceștia. Și așa acel Enicer Agă luând această treabă asupra luĭ ca să le-o isprăvéscă, boieriĭ și Capichehaelile țăriĭ, carĭ la Pórtă era, încă veste aŭ prins de acest fel de ficleșug și alergând la prietenĭ, fiind și ajutorul luĭ Dumneḑeŭ, nimic n'aŭ putut isprăvi neprieteniĭ ci iară rușinațĭ aŭ rĕmas.

Insă neputând într'alt chip cum maĭ face, fără cât iară cu dare de mulțĭ banĭ, că aŭ cerut până la 550 de pungĭ să dea; decĭ măcar că fórte peste putință era săracilor, iar neputându-se într'alt chip a se face, aŭ făgăduit boiariĭ ca să dea aceștĭ banĭ ce maĭ sus s'aŭ

(1) Titlu luat din Filstich.

(2) Acest Capitol nu numaĭ că nu are nicĭ o importanță, dar este chiar o repetire a celor continuate în Capitolul precedent cu singura deosebire de schimbare de date. Totușĭ noĭ l'am reprodus fidel după Mss. original.

pomenit, cerêndu-ĭ păgâniĭ singurĭ și așa numaĭ de cât știre făcênd la Măria Sa Vodă la Tîrgoviște, unde era Măria Sa, atâta dintr'al Măriĭ Sale ce aŭ avut cât și din țară ce s'aŭ putut strânge, aŭ făcut o sumă bună de banĭ și i-aŭ trimis la Pórtă ca să se dea la mirie unde cerea, iprocĭ.

Insă Măria Sa Vodă cu înalta socoteală a Măriĭ Sale s'aŭ socotit că, de vreme ce se daŭ atâțea banĭ să se isprăvească și vre-o treabă a țăriĭ ca să se cunóscă că nu s'aŭ cheltuit de surda; ci cu multe rugăminte aŭ scris la Vizirul și la alțĭ prietenĭ ca să se ridice adaosul haraciuluĭ care Rami Vizirul cu hatișirif făcuse în dilele luĭ Sultan Mustafa, care după multe rugăciunĭ și alte nevoințe ce s'aŭ făcut, fiind iar și ajutorul Dumnedeesc și cunoscând și eĭ că de va sta acel adaos țara se va strica neputênd birui ca să dea haraciul pe atâtea sute de pungĭ, aŭ poruncit de s'aŭ ridicat și den anatefteriul vistierii s'aŭ scos; poruncind încă și, ca și hatișeriful cel vechiŭ al luĭ Husein Pașa Vizirul, care Măriĭ Sale luĭ Costandin Vodă făcuse, ca să se înoiască și așa gătind Vizirul pre un Agă al luĭ, cu caftan aicĭ la Măria Sa Costandin Vodă l'aŭ trimis.

Venirea dar a acestuĭ Agă, Măria Sa Vodă audindu-o, aŭ socotit ca să nu-l aducă la Tîrgoviște ci la *2 dile ale luĭ Noemvrie* purcegând de la Tîrgoviște pre la satul Măriĭ Sale *Mogoșoia* trecênd, drept la Bucureștĭ aŭ venit, sosind la *4 dile ale luĭ Noemvrie diua Joĭ.* A doua di decĭ *Vinerĭ*, cu mare alaiŭ eșind înaintea Agăĭ turculuĭ, l'aŭ adus cu mare cinste și suindu-se în Divan întâiŭ mucarelul l'aŭ dat (1) la Măria Sa Vodă de l'aŭ citit, apoĭ fermanul întru care scria că: socotind Impărăția că iaste peste putință țăriĭ să dea acea sumă de banĭ ce se adăosease și pentru multa rugăminte ce Măria Sa Vodă a făcut, s'aŭ milostivit de aŭ arădicat acel adaos numaĭ să se dea după obiceiul cel vechiŭ haraciul țăriĭ. Și după ce s'aŭ citit acele douĕ fermanurĭ, l'aŭ îmbrăcat turcul cu caftan pre Vodă și despre partea Domnii, pre Turc, cu feligea cu spinare de samur și așa s'aŭ dus la gazdă, carele ne-vrând maĭ mult să șadă aicĭ fără numaĭ 6 dile, dăruindu-l Măria Sa Vodă fórte bine, s'aŭ dus înapoĭ.

---

(1) De sigur prin Dragomanul ce avea la Divanul Domnesc.

CAP. LXIV.

De scóterea dregătorilor de la Impărăţie şi de adaosul haraciuluĭ ce s'aŭ pus pre ţară (1).

După ce Aga Turcul, care venise cu caftanul, de aicĭ aŭ purces, a doua ḑi aŭ nemerit și Călărașĭ de la Ţarigrad, aducând veste că aŭ scos Impărăţia și pe Vizirul care era și pe Enicer Aga și alţĭ deregătorĭ aĭ ogeaculuĭ iniceresc, care Enicer Aga era Capul zorbalelor, om lacom, trufaș și rĕŭ și a pus Vizir pre Hasan Pașa Caimacamul carele ţinea pre sora Impăratuluĭ. Acesta dar puindu-se Vizir, cu bună chivernisĕla luĭ pă incet mulţĭ din zorbalele ce era aŭ omorât și aŭ surgunit și maĭ cu bună stare ortacul l'aŭ adus, iar Mării Sale supărărĭ de dat banĭ n'aŭ lipsit a nu-ĭ face, însă maĭ făr de grijă era de vreme ce acest Hasan Pașa cunoscut maĭ den nainte încă den caimacamlîcul luĭ era Mării Sale luĭ Vodă. Acest Vizir dar puindu-se, măcar cum s'aŭ ḑis că era prieten și cunoscut Mării Sale luĭ Vodă, iar rădicarea adaosuluĭ haraciuluĭ n'aŭ îngăduit nicĭ cum să fie, ci iără la loc o aŭ pus'o, măcar că boiariĭ care acolo sĕ afla multă nevoinţă aŭ făcut ca să fie rădicarea cum ceĭ maĭ înaintea acestuia făcuse; dar cum ḑic n'aŭ vrut nicĭ cum. Maĭ mult de aŭ rădicat din tótă suma adaosuluĭ talere 30.000 adică 60 de pungĭ, iar 180 de pungĭ aŭ rĕmas și până în ḑiua de astăḑĭ de trage ţara, care aceasta aicea auḑindu-se că iar aŭ rĕmas adaosul, cu multă voie rea și Mării Sale luĭ Vodă și tuturor pământenilor aŭ fost, că la cele neputincióse cine póte alta a ḑice, fără cât cu mâhnire a sufletuluĭ a suferi și a mulţumi luĭ Dumneḑeŭ și așa aŭ curs lucrul de aŭ rămas iar să se dea adaosul haraciuluĭ cum maĭ sus s'aŭ ḑis.

Șeḑând decĭ Domnia în Tîrgoviște după obiceiŭ până după Sfeti Dimitrie și vremea începând a să răci, aŭ purces de la Tîrgoviște și mergând pre la satul Mării Sale *Potlogiĭ*, aŭ venit la Bucureștĭ, intrând în Bucureștĭ cu alaiŭ frumos; dupre aceia îmbrăcând și pre Caimacamĭ cu caftane după obiceiŭ.

(1) Titlu luat din Filstich.

CAP. LXV.

De aicĭ încep a semna ce s'ar întâmpla în anul al şaĭ-spre-ḑecelea (1) *al Domnieĭ Măriĭ Sale luĭ Costandin Vodă.*

Fiind decĭ Măria Sa Vodă în Bucureştĭ, aŭ socotit de aŭ trimis la Pórtă alţĭ boiarĭ ca să se afle acolo ca să pótă veni ceĭ ce era acolo maĭ înainte, fiind acolo Dumnealuĭ *Toma Cantacuzino Vel Sluger* i *Ianache Văcărescu Vel Agă.* Aşa decĭ aŭ socotit de aŭ trimis pe *Cornea Brăiloiul Vel Ban* i pre *Ştefan Cantacuzino Vel Paharnic*, ducând şi câte ceva poclóne după obiceiŭ la Vizir, la Chehaia, carĭ după ce aŭ sosit acolo numaĭ de cât ceĭ maĭ de sus pomenițĭ boierĭ carĭ acolo se afla, de la Chehaiaua şi de la Vizirul luându-şĭ ḑiua bună aŭ venit în ţară, rămâind la Pórtă purtătorĭ de grije aceştĭ ce se ḑiseră maĭ sus *Vel Ban* şi *Vel Paharnic.*

CAP. LXV, (Varianta) (2).

Aicea încep a scrie cele ce la al XVII-lea an al Domnii Mării Sale s'aŭ întâmplat şi cum de Măria Sa s'aŭ chivernisit.

Şeḑând Domnia în Tîrgovişte până la *ḑi întâiŭ a luĭ Dechemvrie* şi fiind vreme de iarnă, sculatu-s'aŭ Măria Sa cu tótă casa Mării Sale şi cu tótă boierimea mergând pe la satele Mării Sale *Potlogiĭ* i *Mogoşoia*, la a *10-a ḑi a luĭ Dechemvrie* a intrat în Scaunul Bucureştilor cu halaĭ frumos după obiceiŭ; iar după ce aŭ sosit Domnia în Bucureştĭ viind Călăraşĭ de la Ţarigrad la *15 ale luĭ Dechemvrie* înştiinţa boiariĭ pre Domnul şi alţĭ priatenĭ de acolo cum că *Toma Slugeru* nu se astâmpără ci umblă turburând lucrurile împotriva Mării Sale, intrându-ĭ în cap fumurĭ şi fandasiĭ de Domnie, făcând priaten pe un Ismail Paşa şi pre un Căpitan Paşa, umbla turbat turburând lucrurile şi făcând marĭ şi nesocotite cheltuielĭ păgubind ţara, de care înţelegând Domnul şi tótă boierimea şi temându-se ca

(1) In orig. mss pe margine e corectat: *al 17-lea an.* Noĭ adăogăm că evenimentele tratate în acest Capitol căzînd în al 17-lea an al Domnieĭ luĭ Costandin Vodă Brâncoveanu, corectura făcută în Mss. îşĭ are tótă temeinicia eĭ. In Mss. 548 al Academieĭ Române e tot al 16-lea dar cu greşală.

(2) Din Mss. 548 al Academieĭ Române, fără numĕr de Capitol.

să nu aducă Domnuluĭ și țăriĭ vre-o primejdie, socotitu-s'aŭ Măria Sa ca să'l arădice de acolo și gătind pre *Cornea Brăiloiul Vel Ban* i pre *Radul Golescul biv Vel Comis* i pre *Ștefan Cantacuzino Vel Paharnic, la Ghenarie 15* i-aŭ pornit de aicĭ scriind Domnul și luĭ *Vel Sluger* ca să se arădice să'șĭ vie acasă de vreme ce era maĭ un an de când slujea la Pórtă, scriind și la Vizirul și la Chehaiaua ca să-ĭ dea voie luĭ (adică luĭ Cantacuzino) și luĭ *Vel Agă* să vie în țară și să rămâie în locul lor boiariĭ ce s'aŭ trimis, care după ce aŭ sosit acolo mergând la Vizirul, la Chehaiaua și dând cărțile, abia aŭ luat voie *Toma Sluger* de la Pórtă ca să vie și purcegând de acolo împreună cu Vel Agă la *Martie în 10 ḑile* aŭ sosit aicĭ, unde după ce aŭ sosit neuitându-se prea înțeleptul Domn nicĭ în sémă luând blestemățiile și lucrurile cele necuviinciόse ce *Toma* umblase să isprăvéscă asupra Măriĭ Sale, ci tocmaĭ ca cum i-ar fi fost un părinte călcând tóte prinḑêndu-ĭ în sémă și tóte cheltuelile ce rĕŭ le cheltuise la lucrurĭ blestemăteștĭ și cu maĭ mare dregătorie l'aŭ cinstit făcându-l *Postelnic Mare* și în bună dragoste l'aŭ luat și l'aŭ încredințat întru tóte.

Iar pe *Dumitrașco Postelnicul Caramanlâul făcându-l Capichehaia* l'aŭ trimes la Pórtă, purcegând de aicĭ la *a 10-a ḑi ale luĭ Aprilie.* Și acésta se însemnéză ca să se știe că într'acest an la *Martie în 29* ajungând pe *Beizadea feciorul luĭ Iliașĭ Vodă, ginerile Măriĭ Sale Domnuluĭ nostru* grea și grabnică bólă, până în 3 ḑile și-aŭ dat obștésca datorie, lăsând mare jale și nemângâiată întristăciune Domnuluĭ și tuturor, iar maĭ vîrtos iubiteĭ luĭ soțiĭ, rămâind tânără și fără de Coconĭ.

CAP. LXVI.

Intr'acest an *al XVI-lea* (1) Măria Sa Vodă fiind mult rugat și supărat de Sfinția Sa *Părintele Patriarhul Ierusalimuluĭ Kir Dositheŭ* pentru biserica luĭ Sfeti Gheorghe de aicĭ din Bucureștĭ, care fiind mică și întunecósă și nefiind de potriva hanuluĭ carele împrejurul eĭ era, ḑicând precum aŭ nevoit de aŭ făcŭt rândul chiliilor după împrejur să facă și mănăstirea.

(1) In Mss. orig. e *16-lea* an, dar corectat *17* în urmă cu o alt-fel de cerneală, tot veche, însă în loc de cifre cirile cum e numĕrul 16, corectura este făcută cu cifre latine; adăogăm că corectura făcută este bună.

Aşa dar Măria Sa ca un milostiv şi iubitor de a face pomenĭ, bine aŭ voit şi den temelie acea biserică stricându-o, aŭ rădicat-o mare şi minunată şi frumósă mănăstire, după cum se vede, însă într'acest an numaĭ până la un loc lucrându-o aŭ lăsat să se usuce şi aşa aŭ învelit'o.

Viind decĭ vremea cea obicinuită să mérgă Măria Sa la Tîrgovişte, aŭ purces de aicĭ din Bucureştĭ şi mergênd pre la satul Mării Sale *Mogoşóia* i *Potlogiĭ,* aŭ mers la Tîrgovişte intrând la Scaunul Mării Sale cu frumos alaiŭ, după obiceiŭ la *Septemvrie 22 ḑile.*

CAP. LXVI, (Varianta) (1).

Aicea însemnez că având Domnul o fărâmă de linişte şi viind şi vremea cea hotărâtă a nunţiì a fiicăĭ Mării Sale care era logodită după feciorul luĭ Iordache Ruset Vistiarnicul anume Nicolae Postelnicul, aŭ trimis de le-aŭ făcut ştire ca să vie să săvârşéscă nunta şi altele ce s'aŭ maĭ întâmplat după nuntă.

La *12 ale luĭ Aprilie* viind Călăraşĭ de la Ţarigrad şi scriind boiariĭ cum că lucrurile Porţiĭ staŭ şi se pórtă în linişte, Măria Sa încă avênd tótă gătirea nunţiĭ, numaĭ de cât aŭ trimes pre *Mihaĭ Postelnicul Fărcăşanul* cu cărţĭ la *Mihaĭ Vodă la Moldova* poftind şi pre Măria Sa ca pre un prieten şi vecin să fie ostenitor la acea veselie ca să se veseléscă den preună şi să céră şi boiarilor nuntaşĭ voie ca să vie să săvârşéscă veselia. Carele după ce aŭ mers, Mihaĭ Vodă primind pohta şi voia Domnuluĭ nostru, numaĭ de cât aŭ dat voie luĭ *Iordache Vistiarnecul* dimpreună cu tótă casa luĭ ca să vie să facă nunta, trimiţênd şi câţĭ-va boiarĭ ca să se afle dimpreună cu dînsul până se va săvârşi nunta (loc alb), iar maĭ osebit ca să împlinéscă locul şi chipul Mării Sale şi maĭ vîrtos ca să fie ostenitoriŭ a sĕvîrşi despre partea Mării Sale şi sfintele cununiĭ, trimis'aŭ pre *fratele Mării Sale, Dumitraşco Racoviţă* (2) *Vel Comis.*

(1) Din Mss. 548 al Academieĭ Române, fără numĕr de Capitol.

(2) Acesta în urmă căsătorindu-se aicĭ în Valahia s'aŭ şi mutat aicĭ şi dintr'însul s'aŭ tras boiariĭ Racoviţeştĭ din ţara Românéscă.

Şi aşa, cu toţiĭ purcegând de acolo cu Jupînese cu tot şi, viind veaste Domnuluĭ cum că s'apropie să intre în ţară, Măria Sa numaĭ de cât aŭ rânduit pre *Radul Dudescul Vel Căpitan za Margine* ca să le iasă înainte şi să le fie purtătoriŭ de grijă, de conace şi altele ce vor trebui şi să vie cu dînşiĭ den preună purtându-le grija până aicea în Bucureştĭ. Iar după ce s'aŭ apropiat să intre în Bucureştĭ, făcênd Vel Căpitan ştire, Măria Sa Vodă numaĭ de cât aŭ orânduit ca să le iasă înainte pre: *Diicul Rudeanul Vel Logofĕt*, pre *Costandin Ştirbeĭ Vel Clucer*, pe *Şerban Grecianul Vel Stolnic*, pe *Gheorghe Castriotul Vel Comis* şi alţĭ mulţĭ boiarĭ de aĭ doilea, cu tótă slujitorimea, cu surle, cu trâmbiţe, cu paicĭ şi cu tótă Domnésca pompă şi aşa, cu toţiĭ eşindu-le înainte la *Plumbuita* deasupra dealuluĭ, puindu-se şi tótă slujitorimea în frumósă orânduială, acolo s'aŭ împreunat cu boiariĭ Moldoveanĭ şi dând mâna, aŭ arătat şi despre partea Domnuluĭ cu bună dragoste aşteptarea Dumnealor şi cercetarea sănătăţiĭ. Şi aşa cu toţiĭ den preună cu frumósă orânduială şi minunat halaiŭ aŭ intrat în oraş la *Maĭ în 20 ḑile*, până la casele ce era orânduite şi gătite gineruluĭ. Şi de acolo boiariĭ Munteni s'aŭ risipit toţĭ pe la casele lor, iar a doua ḑi dîns de diminéţă orânduind Domnul tuturor caĭ Domneştĭ şi alaiŭ iarăşĭ fórte frumos, i-aŭ adus la Curte de s'aŭ împreunat cu Măria Sa şi iarăşĭ s'aŭ învărtejit la gazdă. Iar nunta s'aŭ început *Duminică* cu o săptămână *înaintea Sfinteĭ Troiţe* şi, *în ḑiua de Sf. Troiţă* cu ajutorul luĭ Dumneḑeŭ s'aŭ săvârşit şi sfintele cununiĭ cu frumósă şi domnéscă parisie.

Iar după nuntă, maĭ şeḑênd *Vornicul Iordache* împreună cu ceĭlalţĭ boiarĭ încă vre-o săptămână şi, dăruindu-ĭ Domnul pre toţĭ, aŭ purces iarăşĭ la Moldova; iar pe *Dumitraşcul Comisul Racoviţă* fiind ostenitoriŭ de aŭ şi cununat, l'aŭ îmbrăcat cu felegea cu pântece de rîşĭ de ale Mării Sale şi s'aŭ dus şi el împreună cu ceĭ-lalţĭ boiarĭ, purcegând de aicea la *Iunie în 2 ḑile*.

Iar după ce aŭ isprăvit Măria Sa nunta cu fericire, fiind aceĭ boiarĭ ce s'aŭ pomenit maĭ sus de atâta vreme duşĭ la Pórtă pentru trebile ţĕriĭ, ca să-şĭ vie acasă Măria Sa aŭ socotit şi, aŭ trimis iarăşĭ pre *Ianache Văcărescu Vel Agă* i pe *Drăghicĭ Câmpineanu Vătaf za Aproḑĭ* ca să se afle la Pórtă pentru trebile ţĕriĭ şi ale Domnii şi, la *Iunie în 10 ḑile* i-aŭ pornit de aicĭ. Iar Măria Sa scu-

lându-se de aicĭ, mergênd pe la satele Mării Sale *Mogoșóia* i *Potlogiĭ*, la *26 ale luĭ Iunie* aŭ intrat în Scaunul Tîrgoviștiĭ și, cu fericire ședând în Scaun, aŭ îmbrăcat și pre Vornicul de Tîrgoviște cu caftan după obiceiŭ. Iar la *Iulie în 5 ḑile* aŭ sosit și *Vel Ban* i *Vel Paharnic* de la Țarigrad, pre care Domnul blând primindu-ĭ și bine, pentru slujbele lor i-aŭ dăruit.

CAP. LXVI, (Varianta) (1).

Despre nunta Domniții Ancuța.

Venind vremea și pentru nunta pe care Domnul dorea să o facă fiiceĭ sale cu *Nicolae Vel Postelnic, cel maĭ mare fiŭ al Mareluĭ Vornic de Moldova Iordache Roset*, să trimise de către Mihail Vodă al Moldoveĭ, ca să le fie *Nun mare, Vel Comisul Racoviță*. Și când sosi acesta la granița Țăriĭ Româneștĭ cu toțĭ ceĭ ce îl însoțeaŭ, fură întâmpinațĭ de către Căpitanul aceleĭ granițe în modul cel maĭ măgulitor și strălucit și ast-fel cu toțiĭ merseră până la Bucureștĭ, după porunca ce de la Domnul lor aveaŭ, dându-se în călătorie si tóte cele trebuinciόse acestor όspețĭ.

După a lor sosire nu mult trecând să și începu a nunțiĭ gătire care în ḑiua de *8 Iulie* sĕ îndeplini. Boieriĭ din Moldova nu zăboviră a lor întórcere multă vreme după nuntă.

Văḑênd într'acest an Costandin Vodă îndemnările stăruitóre din partea luĭ *Kir Dosofteĭ Patriarhul Ierusalimuluĭ* pentru a se reclădi în Bucureștĭ sfânta biserică cu hramul sf. Gheorghe, care de alt-fel era și veche și fórte mică și pentru care chiar de maĭ nainte din a sa dragoste de cele sfinte și dorință pentru binele creștinilor însușĭ Mária Sa socotise să o maĭ mărescă și să o înoiască, maĭ ales de când mărețele chiliĭ ce tot acest Costandin Voevod în a sa Domnie le clădise de jurul împrejurul acestuĭ sfânt lăcaș și fórte vestite eraŭ prin a lor frumusețe de bolțĭ și de ziduri încăpătóre pentru tóte cele trebuinciόse uneĭ marĭ mănăstirĭ, precum în alte

(1) Varianta acésta o avem din Filstich și o alăturăm întocmaĭ în traducție. Adăogăm că ea sĕ aseamănă și cu aceea din Mss. 548 de la Academie care urmézā aci și pentru complectare o dăm lângă dînsa.

locurĭ asemenea frumusețĭ nu se găséŭ; pentru aceia dar în anul acesta se puse în lucrare deocamdată clădirea zidurilor de roșu cu al lor învelișŭ, precum se vĕd, lăsându-se săvîrșirea celor-lalte lucrărĭ pentru următorul an. Iar când veni vremea obicinuită Domnuluĭ de a merge la Tîrgoviște, sĕ porni cu tótă Curtea Domnéscă de la Bucureștĭ prin satele sale: *Mogoșoia* și *Potlogiĭ*, trecând cu tóte țeremoniile ce obiceiul era d'a se face și la ḑiua de *22 Septembre* sosiră în orașul Tîrgoviștei.

CAP. LXVI, (Varianta) (1).

Ca să sĕ știe și acésta aicĭ (sĕ) însemnéză.

Adică-te viind vremea căsătorii Cocóneĭ Mării Sale luĭ Ion Costandin Voevod, a patra (2) *Cocoană a Mării Sale* anume *Ancuța*, după orânduiala Dumnezeiască vrând să o căsătoréscă, așa bine aŭ socotit Măria Sa de aŭ făcut ginere pre Coconul cel maĭ mare ce avea *Iordache Ruset Vel Vornic* al țăreĭ Moldoviĭ, anume *Niculae Postelnicul*. Care fiind chemațĭ la orânduita vreme a nunțiĭ, Măria Sa Mihaĭ Vodă Domnul Moldoveĭ aŭ trimis pe frate-sĕŭ *Racoviță Vel Comis* despre partea Mării Sale să fie Nun. Viind decĭ aicĭ în țară, la margine cum aŭ trecut, acolo ómenĭ orînduițĭ fiind cu Căpitanul cel Mare de margine, cu cinste, cu conace i-aŭ adus pre toțĭ câțĭ de la Moldova venea boiarĭ până aicĭ în Bucureștĭ și cu cinste mare aducându-ĭ la Curte de s'aŭ împreunat cu Măria Sa Vodă aŭ început nunta care la *Iulie 8* s'aŭ săvîrșit fórte frumos și cu mare pompă. După aceia Socriĭ și cu ceĭ-lalțĭ zăbovindu-se aicĭ puțină vreme s'aŭ înturnat iar la Moldova, pe care iar până la Focșanĭ cu multă cinste și cu conace petrecându-ĭ.

Intr'acest an al *șaĭ-sprĕ-zecilea* Măria Sa Vodă fiind mult rugat și supărat de sfinția sa *Părintele Patriarhul Ierusalimneanul Kir*

(1) Varianta acésta o avem din Mss. 548 al Academieĭ Române. Adăogăm aci că materia tratată într'acest Capitol, o maĭ avem reprodusă și în Cap. LXVI și în cele două Variante Cap. LXVI de maĭ sus, mult maĭ pe larg; totușĭ noĭ o reproducem fidel după sus ḑisul Mss. pentru întregirea lucrăreĭ de față.

(2) Fără îndoială aci este o greșală căcĭ Domnița Ancuța este cea de a 5-a fiică a luĭ Costandin Vodă Brâncoveanu, iar nu cea de a 4-a.

Dositheŭ pentru biserica luĭ Sfeti Gheorghe de aicĭ den Bucureștĭ, care fiind mică și întunecósă și nefiind după potriva hanuluĭ carele împrejurul eĭ era, ḑicând (Patriarhul că:) precum aŭ nevoit de aŭ făcut rîndul chiliilor după împrejur, să facă și mănăstirea. Așa dar Măria Sa ca un milostiv și iubitor de a face pomenĭ, bine aŭ voit și din temelie acea biserică stricându-o, aŭ rădicat-o mare și minunată și frumósă mănăstire după cum se veade. Intr'acest an numaĭ până la un loc lucrându-o aŭ lăsat-o ca să sĕ usuce și așa aŭ învălit'o.

Viind vremea cea obicinuită să mérgă Măria Sa la Tîrgoviște, aŭ purces de aicĭ den Bucureștĭ și mergând pe la satul Mării Sale, *Mogoșoia* i *Potlogiĭ*, aŭ mers la Tîrgoviște intrând la Scaunul Mării Sale cu frumos alaiŭ după obiceiŭ la *Septembre 22* ḑile.

CAP. LXVII.

De mazîlirea Vizirului (1).

Șeḑênd decĭ Domnia în Tîrgoviște, aŭ venit veste de la Pórtă cum că Impărăția aŭ mazîlit pre Vizirul ce era Hasan Pașa, puind Vizir pre Ahmet Pașa Calailăul, om nebun, rĕŭ și lacom. Această veste auḑind, multă întristăciune la toțĭ aŭ fost, socotind pagubele ce era în ḑilele luĭ să se facă; însă Măria Sa Vodă ca un bun chivernisitor aŭ scris la boiarĭ să chivernisească trebile după vremĭ cum era; carele nu puține luărĭ și jafurĭ de la toțĭ făcea, mult strămutând lucrurile Porțiĭ, carele pentru óre-ce cusur de banĭ ce ceruse maĭ înainte den haraciŭ să se dea la mirie pentru lefile slujitorilor, care Măria Sa Vodă muncise în tot chipul de 'ĭ gătise și iĭ trimisese, iar el numaĭ de cât Calailăul pentru aceĭ puținĭ ce rĕmăsese banĭ aŭ trimis bumbașir pre Cuciuc Imbrihor al Impăratuluĭ, pre carele nu cu puțină cheltuială l'aŭ ridicat de s'aŭ dus la Moldova, avênd și acolo poruncă împărătéscă pentru cusur de haraciŭ.

Și așa ducêndu-se Imbrihorul și viind vremea cea obicinuită, Măria Sa Vodă s'aŭ rădicat de la Tîrgoviște și mergênd pe la satul Mării Sale *Potlogiĭ*, aŭ venit la Bucureștĭ intrând la Scaunul Mării Sale cu alaiŭ mare după obiceiŭ la *Octomvrie 28;* după aceia aŭ îmbrăcat și pe Caimacamĭ cu caftane.

(1) Titlu luat din Filstich.

CAP. LXVIII.

De aicea începem a semna orĭ ce s'ar întâmpla a fi în anul al XVIII (1) *al Domnii Mărĭi Sale luĭ Jω Costandin Basarab Voevod.*

După ce decĭ Domnia aŭ venit în Bucureștĭ, având știre de la boiariĭ care era la Pórtă că Calailăul Vizirul ceare să mânânce, găsind multe vorbe a ḑice, de care Măria Sa Vodă bine socotindu-se și cu sfatul aflând că aceluĭ lacom și rĕŭ Vizir să i se trimiță ceva pentru ca să nu facă maĭ mare pagubă și cheltuială săracilor și cu aceea ce aŭ putut găti aŭ trimis pre Dumnealui *Ștefan Cantacuzino Vel Paharnic*, carele măcar că fusese la Pórtă în trecuta vreme, după cum s'aŭ pomenit maĭ înapoĭ, iar după aceia Măria Sa Vodă i-aŭ fost poruncit de aŭ fost venit și așa aŭ socotit de iară-șĭ l'aŭ trimis. Carele după ce aŭ mers acolo găsind lucrurile turburate, împreună cu ceĭ ce era boierĭ acolo făcênd nevoință în tot chipul, aŭ îmblânḑit lucrurile; însă de abia odihnind pre răul Vizir cu 100 de pungĭ, care banĭ măcar că peste putință era ca să se dea, iar pentru temerea a maĭ marĭ pagube s'aŭ făcut cum s'aŭ putut și s'aŭ dat și așa s'aŭ îmblânḑit și făgăduelĭ de căutare arăta. Însă mult nu s'aŭ zăbovit în Vizaret, ci pentru nesuferitele rĕutățĭ ce făcea, treĭ lunĭ numaĭ aŭ fost Vizir, după aceia l'aŭ mazîlit puind Vizir în locul luĭ pre un Mehmet Pașa, carele fusese Căpitan Pașa, om bun și blând.

Pentru al căruia Vizaret multă bucurie aŭ luat toțĭ, socotind că maĭ cu liniște dóră să vor chivernisi tóte, căruia după obiceiŭ i s'aŭ trimis poclonul, primind fórte bine pre Capichehaiale și pre boiariĭ mergênd înaintea luĭ cu poclonul, făgăduind că va căuta pre săracĭ, iprocĭ.

(1) Aceiașĭ obiecțiune facem și aci ca și la titlul Capitoluluĭ LXVI de maĭ sus, în ce privește anul, adică: cu cernélă roșie scrie: *al șapte spră zecilea*, iar cu cifre și cu cernélă négră, ulterior este corectat: *18-lea.*

Și în Mss. 548 al Acad. Rom. este tot așa: *anul al șapte spre zeacele*, dar cu greșală, căcĭ în realitate este anul al 18-lea.

CAP. LXIX.

De mazîlirea luĭ Mihaĭ Vodă den Moldova şi de mórtea luĭ Leopold Impăratul nemţesc (1).

Luând dar pecetea acest Mehmet Paşa nu ştim din ce pricină să fie pogorît lucrul, saŭ din reaua chiverniseală a Capichehaialelor ce era acolo că numaĭ tot de odată s'aŭ auḑit că pe Domnul ce era la Moldova, *Mihaĭ Vodă*, l'aŭ mazîlit puind Domn acolo pre *Antiohie Vodă Cantemir*. Şi aşa el gătindu-se aŭ mers la Scaunul sĕŭ la Moldova, iar pre Mihaĭ Vodă mazîlul Domn l'aŭ dus la Pórtă.

Şi acésta numaĭ pentru o pomenire ca să se ştie să însemnéză aicea că într'acest an al Domnii Mării Sale luĭ Costandin Vodă s'aŭ auḑit că aŭ *murit şi Leopold Impăratul Nemţesc* de vîrstă fiind, cum s'aŭ vĕḑut scris, de anĭ 64 pol (2), la luna luĭ *Aprilie 24* datoria omenéscă făcênd.

CAP. LXX.

De trimiterea altor Capichehaiele la Pórtă (3).

Pentru chiverniséla de la Pórtă dar, Măria Sa Vodă socotind aŭ trimis pre Dumnealuĭ *Ianache Văcărescul Vel Agă i Drăghicĭ Câmpineanul Vataf za Aproḑĭ* ca să se afle acolo, de vreme ce poruncise să îşĭ vie acasă maĭ sus pomenitul *Ştefan Cantacuzino Vel Paharnic*, care multă vreme acolo în slujba ţĕriĭ şi a Domnuluĭ să aflase. Decĭ, lipsind Dumnealuĭ de acolo, ceştĭ ce se ḑiseră maĭ sus să rĕmâie în locul Dumnealuĭ acolo căutând trebile ţĕriĭ; carĭ după ce aŭ sosit la Pórtă, luându-şĭ ḑiua bună *Paharnicul* aŭ venit în ţară şi ceştĭ ce se ḑiseră aŭ rĕmas acolo.

---

(1) Titlu luat din Filstich.

(2) *pol* însemnéză *jumătate*.

(3) Titlu luat din Filstich.

CAP. LXXI.

De venirea unuĭ sol de la Moldova la Măria Sa Costandin Vodă și de trimiterea și de la Măria Sa sol la Domnul cel noŭ al Moldoviĭ (1).

Ședând decĭ Domnia în Bucureștĭ până la lăsata seculuĭ de postul Sîn-Pietruluĭ și încăldindu-se vremea, după obiceiŭ ca să mérgă la Tîrgoviște s'aŭ gătit și la *Iunie în 6 dile* aŭ purces den Bucureștĭ, mergând la satul Măriĭ Sale *Mogoșóia* și acolo ședând 12 dile, de acolea purcegând aŭ mers la satul Măriĭ Sale *Fotlogiĭ* și de acolo purcegând aŭ mers la Tîrgoviște, intrând la Scaun cu alaiŭ după obiceiŭ, la *Iunie în 27*.

După ce aŭ sosit decĭ Domnia la Tîrgoviște, a treia di aŭ venit și solul de la Moldova, după obiceiul Țărilor, ca să arate dragoste și prieteșug, viind dic, *Bogdan Hatmanul cumnatul Domnu-sĕŭ luĭ Antiohie Vodă* pre carele cu cinste primindu-l Măria Sa Vodă și după obiceiŭ ospătându-l, luându-șĭ diua bună s'aŭ dus, zăbovind aicea numaĭ 8 dile. Trecând decĭ câte-va dile, aŭ socotit Măria Sa, după obiceiŭ ca să trimiță sol și despre partea Măriĭ Sale ca să arate și să dovedéscă dragostea și prieteșugul și așa aŭ gătit pre *ginerile Măriĭ Sale pre Șerban Vel Stolnic* (2) și l'aŭ trimis sol, purcegând de aicĭ de la Tîrgoviște la *Iulie 25* și la *August în 16* iar aŭ fost aicĭ la Tîrgoviște.

CAP. LXXI, (Varianta) (3).

Și acésta se însemnéză ca să se știe.

La *Iulie 15*, viind Călărașĭ de la Țarigrad, scriaŭ boiariĭ Domnuluĭ cum că Impărăția cu urgie tot de odată aŭ mazîlit pre *Mihaĭ Vodă Racoviță*, trimițând și Capigibașă împărătesc ca să'l ia să'l ducă la Pórtă și în locul luĭ aŭ făcut Domn pre *Antiohie Vodă Cantemir*, iar pre Mihaĭ Vodă luându-l de la Moldova și ducându-l la Pórtă,

(1) Titlu din Filstich.
(2) Grecianu fiul luĭ Șerban Grecianu Vel Vistier și Vel Logofĕt.
(3) Din Mss. 548 al Academieĭ Române, fără numĕr de Capitol.

l'aŭ pus la închisóre şi nu multă vreme trecând s'aŭ înţeles că cu Dómna luĭ cu Coconĭ cu tot l'aŭ închis la Ediculea de aŭ şedut multă vreame. Iar Antiohie Vodă luând Domnia şi mergând la Moldova, numaĭ de cât gătind pre *Bogdan Hatmanul cumnatul Mării Sale*, l'aŭ trimis sol la Domn arătând multă dragoste şi supunere către. Măria Sa, carele la *25 dile* sosind la Tîrgovişte, primitu-l'aŭ Domnul cu cinste după obiceiŭ şi numaĭ vre-o 4 dile şedând şi dându-şĭ tótă solia de la Domnul sĕŭ, Măria Sa Domnul nostru făcutu-i'aŭ frumos ospăţ după obiceiŭ şi la diua bună îmbrăcându-l cu contoş de ale Mării Sale, cu pacea de samur, aŭ purces învârtejindu-se iarăşĭ la Domnul sĕŭ.

Iar după purcederea luĭ, gătind şi Măria Sa pre *ginerile Mării Sale Şerban Grecianul* (1) *Vel Stolnic* ca să'l trimiţă sol (loc alb). La *2 dile ale luĭ August* l'aŭ purces den Tîrgovişte şi mergând la Moldova şi dându-şĭ şi el solia despre partea Mării Sale luĭ Vodă şi luându-şĭ cinstea cea cuviinciósă de la Antiohie Vodă, s'aŭ învârtejit iarăşĭ şi la *17 dile ale luĭ Avgust* aŭ sosit în Tîrgovişte.

CAP. LXXII.

De preumblarea Mării Sale luĭ Costandin Vodă prin lăuntru ţĕriĭ (2).

Vĕdênd Măria Sa Vodă că despre Pórtă iaste linişte şi baniĭ încă, la mirie, ce ceruse den haraciŭ să didese (trimiţând uniĭ cu *Iacov Doftorul* (3) şi alţiĭ cu fratele Tefterdariuluĭ carele bumbaşir pentru banĭ aicĭ venise cu carele şi *Chiriţă Dimachi* (4) s'aŭ dus acasă-şĭ la Ţarigrad); cunoscând că iaste vremea preumblăriĭ, răcorindu-se şi vremea, aşa bine aŭ socotit şi în óspeţe pre la casele boierilor spre

---

(1) Acest al III ginere, Şerban Vel Stolnic Grecianu, este fiul sus menţionatuluĭ fost Caimacam şi Vel Vistier Şerban Grecianu. El, la 1710, murind tatăl sĕŭ, devine în Divan Vel Logofĕt în locu-ĭ. Era, decĭ, nepotul luĭ Radu Grecianu, autorul acesteĭ cronicĭ. El a luat de soţie pre Domniţa Elina, văduva luĭ Scarlatache Mavrocordat, a treia fiică a luĭ Costandin Vodă Brâncoveanu.

(2) Titlul luat din Filstich.

(3) Pilarinos.

(4) Familie din carĭ urmaşĭ încă există adĭ în Moldova.

Sărata (1) aŭ mers: pre la *Mărgineniĭ Mănăstiriĭ* întâiŭ, apoĭ la *Mărgineniĭ luĭ Vel Spătar* (2), *Filipeştiĭ de pădure* (3), *Măgureaniĭ* (4), *Filipeştiĭ de la Praova* (5), umblând spre *Scăianĭ* aŭ mers şi, de la *Scăianĭ la Scheiaĭ* şi de acolo la *Sărata* (6).

Şi de acolo şi până la *Rîmnec* la mănăstire, unde Măria Sa împreună cu *Mihaĭ Cantacuzino Vel Spătar* o făcuse şi de când se zidise şi se înfrumuseţase cu tóte podóbele, atât cele pe din lăuntru mănăstiriĭ cât şi cu cele de prin prejurul mănăstiriĭ, chiliĭ şi altele, vreme Măria Sa nu maĭ avusese să vadă până acum până Dumnedeŭ acéstă linişte despre Pórtă adusese, căruia vremea îndemână dând aŭ mers şi până la *Rîmnec* cum dişĭ; unde în diua de Inălţarea cinstiteĭ Crucĭ, la *14 dile ale luĭ Septemvrie*, acolo aŭ fost veselindu-se cu toţĭ boiariĭ Măriĭ Sale. Intr'acea di aŭ dat slavă şi mulţumită luĭ Dumnedeŭ, iar a doua di dâns de diminéţă purcegând, aŭ mers înapoĭ iar la *Sărata* şi de acolo pre *la satul gineruluĭ Măriĭ Sale Şerban Vel Stolnic*, pre la *Tătăranĭ* şi de acolo pre la *Negoeştĭ* pre *la satul cumnatuluĭ Măriĭ Sale a luĭ Pană Vel Serdar*, pe unde frumos şi cu mare bucurie primind pre Măria Sa, toţĭ ospătându-l cât maĭ bine şi după putinţă le-aŭ fost. Aşa decĭ de acolo, pe la *Finta* (7) mergând iar la Tîrgovişte la Scaunul Măriĭ Sale aŭ sosit, făcând tótă preumblarea acésta dile 20.

---

(1) Sărata din judeţul Buzĕŭ alăturĭ cu actualul Monteor.

(2) Mihaĭ Spătaru fondatorul Sinaiĭ şi Colţeĭ, unchiul Voevoduluĭ, despre mama sa, avea în Prahova casele din două sate ale sale: Mărgineniĭ lângă Dărmăneştĭ şi Cosleciĭ lângă Teleajăn.

(3) Aci avea case vestite Mateĭ Aga Cantacuzino alt unchiŭ al luĭ Costandin Vodă, despre mamă.

(4) Acĭ era reşedinţa luĭ Drăghicĭ Vel Spătar Cantacuzino, fratele cel mare al mameĭ sale.

(5) Acĭ avea asemenea casă vestită Costandin Stolnicul, al 3-lea din 6 fiĭ aĭ luĭ Costandin Postelnicul adică alt frate al mameĭ sale maĭ mic de cât Şerban Vodă Cantacuzino. El fu tatăl luĭ Ştefan Vodă Cantacuzino şi avea casa şi satul din Filipeşti de Tîrg.

(6) La aceste treĭ locurĭ din urmă avea Voevodul, moşiĭ, viĭ, şi case vestite cu belvederĭ, propriĭ ale sale.

(7) Satul Finta veche există astădĭ încă, pe vechiul drum al Tîrgoviştiĭ în malul Ialomiţiĭ, judeţul Dâmboviţa, în apropiere de vestitul câmp de bătălie dintre Mateĭ Basarab şi Vasile Lupu (1653). La acest sat sĕ pomeneşte şi acum locul caselor vestite ale boiarilor Argintoianĭ.

După ce decĭ la Scaunul Mării Sale aŭ venit, iar a căuta trebile câte era a se face aŭ început, până când și vremea culesuluĭ viilor aŭ sosit. Și așa la *Octomvrie 2* aŭ mers Măria Sa la viile de la *Sătenĭ* (1) de aŭ șeḑut acolo câte-va ḑile împreună cu tótă casa Mării Sale și alțĭ boiarĭ, unde și culesul aŭ făcut, iar maĭ mult pentru preumblare după cum și într'alțĭ timpĭ aŭ făcut.

Viind decĭ de la viĭ iar în Tîrgoviște, aŭ maĭ șeḑut Măria Sa până la *Octomvrie ḑile* (loc alb), (2), iar după aceia apropiindu-se și vremea răcelіĭ, aŭ purces Măria Sa la *Octomvrie 22 ḑile* și aŭ mers pre la satul Mării Sale *Potlogiĭ* unde și pe Sfeti Dimitrie aŭ făcut și după aceia pe la *Mogoșoia* iarășĭ la satul Mării Sale mergênd, aŭ intrat la Scaun la Bucureștĭ la *Octomvrie 30 ḑile* cu alaiŭ după obiceiŭ; dupre aceia și pre Caimacamĭ cu caftane i-aŭ îmbrăcat.

Aicĭ se însemnéză ca să se știe că într'acest *al 18-lea* (3) *an al Domnieĭ Mării Sale luĭ Ion Costandin Basarab Voevod*, s'aŭ isprăvit de tótă zidirea și învălișul și cu tóte cele din afară câte trebuesc, frumósa și marea mănăstire a luĭ Sfeti Gheorghe de aicĭ den Bucureștĭ, care din trecutul an a o zidi aŭ început Măria Sa precum înapoĭ s'aŭ pomenit și întru acest an de tot s'aŭ isprăvit, cum ḑișĭ, de cele dupĕ din afară.

CAP. LXXII, (Varianta) (4).

La *Maĭ 1 ḑi* viind Călărașĭ de la Țarigrad, scria boieriĭ Domnuluĭ cum că Impărăția aŭ mazîlit pă Baltagi Mehmet Pașa și aŭ făcut Vizir pă Calaĭ-Licoz om fórte rĕŭ, lacom și trufaș, care veste viind Domnuluĭ numaĭ de cât gătind pă *Ștefan Cantacuzino Vel Paharnic*, la *10-a ḑi* l'a pornit de aicĭ trimițând denpreună cu Dumnealuĭ și poclóne Veziruluĭ, scriind luĭ *Drăghicĭ Vătaf* să vie aicea de vreme ce multă vreme făcuse la Pórtă. Decĭ *Vel Paharnic* so-

(1) Dealu din susul Tîrgoviștiĭ peste apa Ialomița.

(2) In Filstich găsim: *15 Octombre*.

(3) In Mss. e 17 dar noĭ am pus maĭ sus într'adins anul corespunzĕtor, fiind al 18-lea an al Domnieĭ iar nu al 17-lea.

(4) Din Mss. 548 al Academieĭ Române.

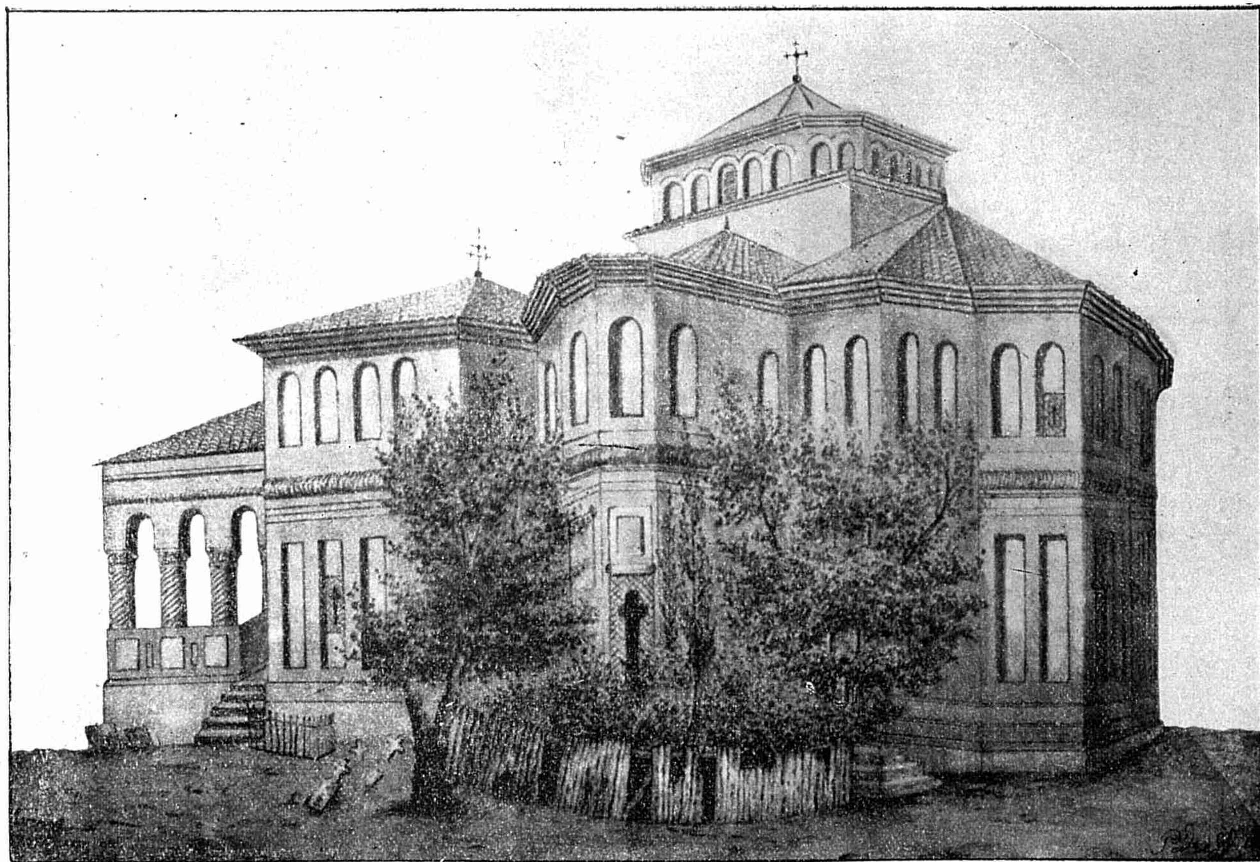
Notez aci că deși Varianta acésta urméză în Mss. dela Academie dupĕ Varianta dela Cap. LXXIII, totușĭ noĭ am pus-o aci de vreme ce materia tratată într'însa este în mare parte la fel cu aceea de la Cap. LXXII din Mss. mieŭ-

Anexa I la pag. 154.

Vederea Bisericeĭ şi Hanuluĭ sfete Gheorghe noŭ din Bucureştĭ, zidite de Costandin Vodă Brâncoveanu în anul 1706. Hanul servea şi de Conac pentru oaspeţĭ inalţĭ ca Patriarhĭ şi alţĭ. Aşa se aflaŭ binalele până la cutremurul de la 1802 când s'aŭ dărâmat turnurile. Turnul principal conţinea un vestit Clopot care suna clar: Brân-co-vea-nu, Brân-co-vea-nu...

Anexa II la pag. 154.

Vederea bisericeĭ mănăstireĭ Sfîntu Gheorghe noŭ din Bucureștĭ, cum era dupĕ cutremurul din 1802, prin reparația eĭ fără turnurĭ și fără vestitul clopot. Ea stătu așa până la Aprilie 1847, când arse, d'odată cu întreg centrul Capitaleĭ, atât biserica cat și chiliile din prejur. In zilele noastre ea fu prefăcută cu totul în mijlocul uneĭ grădinĭ.

sind acolo, *Drăghicĭ Vătaful* nimic maĭ făcând zăbávă, la a *6-a ḑi ale luĭ Aprilie* aŭ sosit aci.

Și acésta se însemnéză pentru ca să se știe:

Fiind în tîrgul Bucureștilor o mănăstióră a căruia hram era Sfeti Gheorghie, veche fórte, zidită de un boier anume *Dobruș Banul*, fórte mică și întunecósă, care fiind în mijlocul tîrguluĭ și tótă neguțătorimea acolo, și împrejur fiind împodobită cu minunată zidire ca o cetate de luminatul Domnul Iō Costandin Basarab Brâncoveanu Voevod cu case patriarșeștĭ cu două rândurĭ de chiliĭ, lucru fórte frumos, deci Măria Sa din firésca Mării Sale cea spre cele Dumneḑeeștĭ rîvnă ce avea îndemnându-se, surpat-aŭ acea mică și întunecósă biserică ce era și, den temelie aŭ zidit Măria Sa ceasta ce acum tuturora se vede, zidire fórte iscusită și minunată, înfrumusețând-o pe den lăuntru cu frumóse zugrăvele și minunată tâmplă, cu icóne iscusite, cu pardoséla tot de marmoră, luminósă, desfătată, lucru care altul într'acest pământ n'aŭ făcut. Făcutu-i'aŭ și frumóse și scumpe odăjdiĭ si alte sfinte odóre tot de argint și cu alte multe și bune lucrurĭ și veniturĭ o aŭ înzestrat, isprăvindu-o *într'al 18-lea an al Domnieĭ Sale la leatul* $\frac{7215}{1706}$ (1).

CAP. LXXII, (Varianta) (2).

Aicea însemnez că având Domnul ceva rĕsuflu și cunoscând puțină liniște despre Pórtă, făcând și sfânta mănăstire a Rîmniculuĭ și douĕ pimnițe de piatră la Sărata. s'aŭ îndemnat dimpreună cu tótă boierimea și cu casa Mării Sale și aŭ mers tocmaĭ până acolo de le-aŭ văḑut.

La *25 ḑile ale luĭ Avgust* viind Călărașĭ de la Țarigrad, scria boiariĭ Domnuluĭ cum că se află Pórta în mare liniște. Decĭ Domnul înțelegând și fiind și vremea frumósă de preumblare și maĭ vîrtos

(1) Anul al 18-lea al Domnieĭ luĭ Costandin Vodă Brâncoveanu se încheie în 1706; mănăstirea Sf. Gheorghe din Bucureștĭ fiind dar isprăvită cu cheltuiala acestuĭ Voevod în anul al 18-lea, am scăḑut 5509 nu 5508 fiind vorba de luna Octombre leat 7215.

(2) Din Mss. 548 al Academieĭ Române.

că de când zidise Măria Sa sfânta mănăstire Rîmnecul nicĭ o dată nu mersese să o vadă și pentru aceia maĭ mult iar și ca să se primble, gătitu-s'aŭ și la *ḑi întâiŭ a luĭ Septemvrie* dimpreună cu tótă casa Măriĭ Sale şi cu tótă boierimea, aŭ purces den Tìrgoviște și, fiind rugat de boieriĭ ce se afla în Praova ca să mérgă pe la satele lor, Măria Sa ca un Domn blând și înțelept, primind, aŭ mers întâiŭ la *Mărgineniĭ luĭ Mihaiŭ Cantacuzino Vel Spătar*, unde făcându-ĭ frumos și minunat ospăţ s'aŭ sculat de aŭ mers și aŭ făcut masul la *Filipeștiĭ luĭ Costandin Cantacuzino Stolnicul*

Și aŭ fost și a doua ḑi de prânz, iar după prânz în diséră s'aŭ sculat și aŭ mers la *Filipeștiĭ Tomeĭ Cantacuzino* (1) *Vel Postelnic* și aŭ făcut și a doua ḑi prânzul acolo și de acolo aŭ mers la *Măgureniĭ luĭ Şerban Cantacuzino* (2) *biv Vel Paharnic* ospătându-l și acolo fórte frumos și de acolo aŭ mers la *Scăenĭ* la viile Măriĭ Sale unde șeḑând vre-o 5—6 ḑile vĕḑînd și bivnița ce făcuse acolo la viĭ și lăsând și isvod și măsură ca să facă case, s'aŭ sculat și aŭ mers la viile Măriĭ Sale la *Schiaĭ* și de acolo la *Sărata*.

De la *Sărata* iarăși pe ospăţ *la satele ginereluĭ Măriĭ Sale Nicolae Postelnicul Ruset* care iĭ didese de zestre anume *Fundeaniĭ* i *Fureștiĭ* și de acolo rugându-l *Mănăilă Vel Şetrar* ca să mérgă și la satul luĭ la *Mărăcinénĭ* să'l ospăteze, Măria Sa numaĭ de cât aŭ fost bucuros și aŭ mers, unde făcându-ĭ *Mănăilă Vel Şetrar* ospăţ fórte frumos, s'aŭ sculat și de acolo și aŭ mers la sfânta mănăstire la Rîmnic.

Decĭ după ce aŭ văḑut și sfânta mănăstire, s'aŭ învârtejit iarăşĭ pe la viile Măriĭ Sale *Sărata* i *Schiaiĭ* și de acolo luând în jos aŭ venit la satul *Tomiĭ Cantacuzino Vel Postelnic, Bercianiĭ*, unde numaĭ prânzul făcând sculatu-s'aŭ și aŭ mers *la satul ginereluĭ Măriĭ Sale Şerban* (3) *Vel Stolnic, la Tătăranĭ* și acolo pentru ca să se odihnéscă Măria Sa aŭ făcut oturac două ḑile ospătându-se fórte

---

(1) Acesta fu cunoscutul Toma Spătarul Cantacuzino, fiul luĭ Mateĭ Aga. El avea Filipeștiĭ de pădure.

(2) Acesta avea de moștenire satul Măgureniĭ de la rĕposatul Drăghicĭ Logofĕtul tatăl sĕŭ, căcĭ el era fiul cel maĭ mare al luĭ Drăghicĭ precum și Drăghicĭ, tatăl sĕŭ, fusese fiul cel maĭ mare al luĭ Postelnicul Cantacuzino cel bătrân.

(3) Grecianu.

frumos, iar a treia ḑi sculându-se mers-aŭ pe la satul *Negoeştiĭ luĭ Pană Vel Comis* unde numaĭ prânzul făcând, iar masul iarăşĭ *la satul gineruluĭ Mărij Sale Şerban Vel Stolnic la Corneştĭ* şi a doua ḑi cu fericire aŭ intrat în Scaunul Tîrgoviştiĭ, la *a 5-a ḑi a luniĭ luĭ Octomvrie*, unde după ce aŭ sosit început-aŭ Măria Sa iarăşĭ a căuta cu nevoinţă tóte lucrurile şi trebile ţăriĭ. Plinitu-s'aŭ cu fericire şi *anul al XVII-lea* (1) *din Domnia Mării Sale la Octomvrie 29.*

CAP. LXXIII.

De aicĭ însemnez orĭ-ce s'ar întâmpla în anul al XIX-lea (2) *al Domnii Mării Sale luĭ Io Costandin Basarab Voevod.*

Viind vremea cea orânduită de sus a căsătorii Coconuluĭ Mării Sale a luĭ *Costandin Brâncoveanu, cel d'intâiŭ fiŭ al Mării Sale* şi aşa hotărâtă fiind s'aŭ săvârşit la *Ghenarie 20 ḑile*, cununându-l prea cinstitul învăţatul şi blagorodnicul boiar *Costandin Cantacuzino Stolnicul* moşul Coconuluĭ maĭ sus pomenituluĭ, de vreme ce Coconiĭ Dumnealuĭ aŭ fost botezat pre toţĭ Coconiĭ Mării Sale şi aşa învrednicindu-se a ajunge la ḑiua acésta a veselieĭ fiuluĭ Mării Sale. Aşa Măria Sa bine aŭ voit şi aŭ pohtit ca Dumnealuĭ însuşĭ cu cinstea bătrâneţelor Dumnealuĭ să săvârşéscă sfânta şi legiuita cununie, carele încălecând şi cu mare şi cinstită orânduială aŭ mers de aŭ săvârşit taina cununieĭ. Luat'aŭ dar Coconul pre *Cocóna Stolniculuĭ Balş de la Moldova* anume *Anna*. Intâmplatu-s'aŭ la acéstă veselie a fi trimis sol de la Domnul Moldoviĭ *Antiohie Vodă Cantemir: Ioniţă Marele Spătar feciorul Muteĭ, den viţa şi sămênţa Cantacuzineştilor* şi alţĭ mulţĭ boiarĭ Moldovenĭ, care în urmă maĭ şeḑênd câte-va ḑile, *la 26 ḑile Ianuarie* s'aŭ dus iarăşĭ la Moldova la ţara lor.

După acésta mult n'aŭ trecut ci aŭ venit poruncă împărătéscă cu Mataragibaşa al Viziruluĭ ca să dea Măria Sa Vodă den haraciŭ

(1) De sigur că este anul al 18-lea.

(2) Tot aceiaşĭ obiecţiune fac ca şi la Capitoliĭ precedenţĭ adică anul al *18-lea* este scris cu slove cirilice, apoĭ corectat cu cernélă négră veche, al *19-lea* şi aşa este bine, nu *al 18-lea*. In Mss. 548 al Academieĭ Române anul este scris cu slove, dar tot greşit, adică al *opt-spră-zeace-le* în loc de *al 19-lea.*

înainte pungĭ una sută șeaĭ-sprĕ-ḑece, lucru fórte greŭ și peste putință, de vreme ce era adaosul haraciuluĭ încă ne rădicat pentru alte grele și păgâneștĭ cererĭ fără de cale. Ne-având dar într'alt chip cum face, aŭ trimis cu jalbă boierĭ maĭ de jos la Pórtă cu Arzumagzar carĭ mergând acolo, Chihaiaua Viziruluĭ ce era nicĭ o ascultare nu le-aŭ dat ci Capichehaialele numaĭ pre la Tefterdariul umblând cu multe rugăminte, de abia din suma ce cerea aŭ maĭ iertat pungĭ 26, iar pentru cele ce rĕmăsese pungĭ 90, de iznóvă tare poruncă Mării Sale aŭ venit ca cum maĭ curând baniĭ la miria împărătéscă să-ĭ trimiță. Măria Sa dar vĕḑênd pripa și greul cel ce peste putință era, aŭ dat o sumă de banĭ de la Măria Sa; aŭ făcut și boiariĭ ceĭ marĭ de la eĭ cum aŭ putut de aŭ dat iar o sumă cu Vlădica și cu Episcopiĭ și altă sumă s'aŭ scris la Capichehaiale să găséscă eĭ (1) de unde vor putea, ca să se plinéscă porunca Impărățieĭ să nu se întâmple vre-o primejdie. Și așa pre acel Mataragiŭ cu baniĭ l'aŭ pornit de s'aŭ dus la Țarigrad.

După aceia socotind Măria Sa că ananghion (2) lucru este să se afle la Pórtă și alte obraze maĭ de cinste pentru chiverniséla trebilor țĕriĭ și ale Domnieĭ, aŭ socotit dar de aŭ trimis pre *Mihaĭ biv Vel Medelnicer* și pre *Iorga Vel Sluger*, împreună și pre ginerile Mării Sale, *Iordache Crețulescul* (3) *Vel Cămăraș*, carĭ de aicea aŭ purces la *Aprilie în 22*, poruncind ca să se scóle să vie încóce de la Pórtă den slujbă unde era, *Falaloga* (4) *vtori Postelnic* i *Costandin vtori Sluger* i *Sterie biv Căpitan* și să rămâie cum maĭ sus s'aŭ ḑis aceștia ce aŭ mers în locul lor, carĭ aceștĭ numițĭ boierĭ aicĭ aŭ sosit de la Țarigrad la *Maiŭ în 24 de ḑile*.

---

(1) Adică pre la zarafiĭ (banchieriĭ) din Țarigrad cu împrumutare.

(2) necesitate.

(3) Acesta era fiul luĭ Pârvu Crețulescu și nepot luĭ Radu Crețulescu Logofĕtul ce era ginere luĭ Costandin Postelnicul Cantacuzino cel d'întâiŭ. Soția luĭ Iordache era Safta Domnița a 4-a din 7 fiice ale luĭ Costandin Brâncoveanu Voevod.

(4) Neamul acestor boiarĭ era coborîtor din vechile neamurĭ istorice din Constantinopole și înrudit cu alte neamurĭ pământene boiereștĭ de aicĭ. Acesta era atuncĭ stabilit și căsătorit aicĭ în țară avênd și parte în satul Filipești de tîrg ḑisă și Seaca; urmașiĭ lor legitimĭ s'aŭ stins, încă de la începutul veaculuĭ al 19-lea cu desăvîrșire în țara românească.

CAP. LXXIII, (Varianta) (1).

De aicĭ încep a scrie cele ce s'aŭ întâmplat în anul al XVIII-lea (2) *den Domnia Mării Sale și cum s'aŭ chivernisit.*

La *5 dile ale luĭ Noemvrie* viind Călărașĭ de la Țarigrad, scria boiariĭ Domnuluĭ cum că Impărăția aŭ mazîlit pre Damas Hasan Pașa Vizirul și aŭ făcut în locul luĭ Vizir pre un Baltagi Mehmet Pașa, om bun și ne-lacom; decĭ înțelegênd Domnul cum că s'aŭ schimbat Vizirul și cum că s'aŭ liniștit tóte lucrurile Porțiĭ și de Vizir cum că iaste om bun, nu aŭ lăsat nicĭ atuncea a nu cerceta pentru adaus ca dóră s'ar surpa, dar nimic nu aŭ putut folosi, de vreme ce Impăratul avea lăcomie nespusă. Decĭ ședênd Domnul în Tîrgoviște până la *23 ale luĭ Noemvrie* și rădicându-se, mergând pe la satul Mării Sale *Fotlogiĭ* i *Mogoșóia*, la *29* cu fericire aŭ intrat în Scaunul Bucureștilor. Iar după ce aŭ sosit Măria Sa în Bucureștĭ numaĭ de cât gătind pre *Sterie Căpitanul*, l'aŭ trimis la Țarigrad împreună și cu *Palaloga vtori Postelnic* și luĭ *Ianache Văcărescu Vel Agă* i-aŭ scris ca să vie de vreme ce multă vreme ședuse la Pórtă, purcegând de aicĭ *vtori Postelnic* i *Sterie Căpitanul* la *a 8-a dі a luĭ Dechemvrie* și *Vel Agă* aŭ sosit la a *30-a* dі aicĭ.

Și aceasta se însemnéză ca să se știe că, viind iubit fiul Mării Sale luĭ Vodă cel maĭ mare, *Costandin*, la vîrstă, luminatul sĕŭ părinte maĭ din nainte cercetând ca să afle vre-o Cocónă vrednică ca să-l căsătoréscă și neputându-se afla aicĭ în țară nicĭ de cum, cercetat'aŭ Măria Sa *prin ginerile Mării Sale Neculaĭ Ruset Postelnicul* și la Moldova și așa aflând o Cocónă a luĭ *Balș Stolnicul*, fórte frumósă, blândă și înțeléptă, aŭ făcut logodna încă maĭ din nainte vreme. Decĭ socotind Măria Sa ca să săvârșéscă și nunta, trimis'aŭ pre *Radul Cantacuzino* (3) *vtori Logofăt* la Moldova la Antiohie Vodă, una ca să ia voie luĭ *Balș Stolnicul* să vie să facă nunta, a doua să proscaliséscă și pre Domn ca pre un vecin să vie să se

(1) Din Mss. 548 al Academieĭ Române.

(2) Fără îndoială este anul *al 19-lea*, nu al 18-lea al Domniĭ.

(3) Frate luĭ Ștefan Vodă Cantacuzino și fiul bătrînuluĭ Costandin Vel Stolnic.

veseléscă dimpreună la veselia aceia, a treia că având Antiohie Vodă Cocónă și pohtind ca să se încuscreze cu Domnul nostru încă de când trimisese pe cumnată-sĕŭ sol, pe *Hatmanul Bogdan la* Domn, printr'însul pohtise pre Măria Sa Vodă ca să se încuscreze. Decĭ și Măria Sa primind, atuncĭ cu trimiterea luĭ *vtori Logofĕt* aŭ trimis și inelul de schimb.

Așa la *Noemvrie 26*, l'aŭ pornit de aicĭ, care mergând și arătând cele ce-ĭ era poruncite despre partea Domnuluĭ, Antiohie Vodă luând multă bucurie întâiŭ pentru logodna ce aŭ primit și aŭ voit Măria Sa ca să facă cu fiica Mării Sale și primind schimbul de la Domnul nostru, cu multă bucurie aŭ dat și Măria Sa iarășĭ după obiceiŭ măhramă și inel și ospătând frumos pre *vtori Logofĕtul* îmbrăcându-l și cu conteș cu pacea de samur și luându-șĭ ḑiua bună, aŭ purces și la *Dechemvrie în 23* aŭ sosit aicĭ în Bucureștĭ. Iar după purcederea luĭ *vtori Logofĕtul* numaĭ decât dând voie și boiarilor nuntașĭ ca să vie, s'aŭ gătit și purcegând cu toțĭ aĭ lor la *Ghenarie în 5 ḑile* aŭ sosit în Bucureștĭ, de a cărora venire înțelegând Domnul, trimis'aŭ înainte multă slujitorime și boiarĭ de i-aŭ adus cu mare cinste și cu frumos alaiŭ în Bucureștĭ până în casele *Cornil Banuluĭ*, de vreme ce acolo era gătit a găzdui și a fi și nunta. Iar a doua ḑi trimițând caĭ domneștĭ aŭ adus pre socriĭ la Curte de s'aŭ împreunat cu Domnul și iarășĭ s'aŭ învârtejit la gazdă.

Trimis'aŭ și plinitoriŭ chipuluĭ și loculuĭ Mării Sale pe *Ion* (1) *Spătarul feciorul Mutei*, iar la *Ghenarie în 28 ḑile* s'aŭ început și nunta și la *Fevruarie în 8 ḑile* s'aŭ săvârșit cu fericire făcându-se fórte cu frumósă și minunată orânduială și domnéscă podóbă, fiind ostenitor a săvârși sfintele cununiĭ prea cinstitul și prea înțeleptul boiar *Star* (2) *Costandin Cantacuzino Stolnicul*. Și săvârșindu-se nunta cu fericire, făcând soluluĭ un osebit ospăț, mulțumindu-ĭ de ostenélă, l'aŭ îmbrăcat cu conteș cu pacele de samur și luându-șĭ ḑiua bună, la *Fevruarie în 13 ḑile* aŭ purces de aicĭ învârtejindu-se iarășĭ la Domnul sĕŭ, iar după purcederea soluluĭ nu multe ḑile trecând, dăruind și pre cuscriĭ fórte bine, s'aŭ învârtejit și eĭ la Moldova.

(1) Ión Cantacuzino din Moldova.

(2) bătrînul.

CAP. LXXIV.

De scóterea Vizirului și cum bóla ciumii în Bucureștĭ s'aŭ întins (1).

Veste aŭ venit cu Călărașĭ de la Țarigrad, cum că la *Aprilie în 20* de ḑile aŭ scos Impăratul pre Mehmet Pașa Vizirul, puind în locul luĭ Vizir pre Silihtar Ali Pașa, om lacom și ne-iubitor de creștinĭ. Acesta cum s'aŭ pus Vizir, a doua ḑi numaĭ ce aŭ trimis pre un Silihtar, copil de casă al luĭ, aicĭ la Măria Sa Vodă cu mujdea de vizirie nouă; pricina era ca să'l facă să câștige, care viind l'aŭ dăruit Măria Sa Vodă cu 5 pungĭ de banĭ și multe (alte) darurĭ și de aicea aŭ mers la Moldova.

Măria Sa Vodă decĭ, șeḑând până la *Maiŭ în 12 ḑile* și socotind că alte trebĭ despre Pórtă n'are, aŭ mers Măria Sa în preumblare, precum și într'alțĭ timpĭ, la *Obileștĭ*, purcegând din Bucureștĭ la *Maĭ în 13 ḑile,* mergând de prânz de s'aŭ ospătat la satul *Raduluĭ Căpitanul* (2) *la Dudeștĭ* și de acolo după prânz aŭ mers spre *Obileștĭ*, însă singur fără Dómna Măriĭ Sale și așa acolo aŭ șeḑut până la *Maiŭ 23 de ḑile* și la *Maiŭ în 24 de ḑile* purcegând, aŭ venit iarășĭ la Bucureștĭ la *Maiŭ 25 ḑile.*

Șeḑând decĭ puțină vreme Domnia în Bucureștĭ și întâmplându-se a sĕ începe *bola* năprasnică a *ciumiĭ,* măcar că după cum și într'alțĭ timpĭ mergea la Tîrgoviște, iar pentru frica aceia a bóleĭ maĭ de timpuriŭ den Bucureștĭ s'aŭ rădicat și întâiŭ la *Mogoșoia* satul Măriĭ Sale mergând și zăbovindu-se câte-va ḑile.

După aceia purcegând de la *Mogoșoia* aŭ mers la Tîrgoviște, intrând la Scaun cu alaiŭ frumos la *Iulie 25 ḑile.* După aceia aŭ îmbrăcat Măria Sa și pe Vornicul de Tîrgoviște cu caftan după obiceiŭ.

(1) Titlu luat din Filstich.

2) El este fiul luĭ Radu Postelnic, Căpitan și Vel Logofĕt care a fost căsătorit I-iŭ cu Catalina sin Vlad Logofĕtul Rudeanu și II-lea cu Neacșa sin Gherghe Banu Băleanu.

Acest Radu a fost Vel Căpitan za Margine, Vel Sluger și Vel Logofĕt și a fost căsătorit cu Maria sin Costandin Vel Stolnic Cantacuzino.

El a murit ucis în Țarigrad la anul 1716, d'odată cu socrul sĕŭ și cu cumnatul sĕŭ Ștefan Vodă Cantacuzino.

CAP. LXXV.

Cum, iarăşĭ poruncă pentru dare de banĭ de la Pórtă aŭ venit (1).

Şeḍând Domnia în Tîrgovişte, aŭ venit un Capigibaşă anume Emiralem Ali Aga cu ferman împărătesc ca să dea Măria Sa Vodă din haraciŭ înainte la miria împărătéscă 100 de pungĭ, care auḍind Măria Sa împreună cu ceĭ-lalţĭ boiarĭ multă voie-rea aŭ luat şi îndată arzŭ cu jalbă aŭ trimis că dóră ar maĭ scădea ceva, dar nimic nu s'aŭ putut folosi nescăḍând măcar un ban, pentru care cu multă voie-rea puind însă mâinile cu toţiĭ Măria Sa Vodă şi cu boiariĭ aŭ plinit aceĭ banĭ 100 de pungĭ şi aşa aŭ pornit pre acel Agă la *Àvgust 22 ḍile* trimiţând împreună cu baniĭ şi pre *Mănăilă Vel Şetrar* de aŭ mers la Pórtă şi ca să ducă baniĭ şi ca să rămâie în locul luĭ *Iordache Creţulescu Vel Cămăraş* acolo la Ţarigrad, că luĭ iĭ poruncise Măria Sa Vodă ca să vie şi aşa tréba şi porunca aceea împărătéscă cu multă osârdie şi-aŭ luat isprava.

După ce decĭ baniĭ împreună cu *Mănăilă Vel Şetrar* la Ţarigrad sosind după poruncă, Dumnealuĭ *Iordache Creţulescu Vel Cămăraş* luând voie de la Pórtă s'aŭ sculat de aŭ venit sosind aicĭ la *Septemvrie în 28 ḍile* şi aşa după sosirea luĭ aicĭ mult nu s'aŭ zăbovit, ci pentru chivernisirea Porţiĭ şi trebilor Măriĭ Sale, aŭ socotit Măria Sa Vodă de aŭ trimes pre *Ianache Văcărescu Vel Agă*, carele de aicĭ aŭ purces la *Octomvrie 3 ḍile* ca să se afle la Pórtă, de vreme ce poruncise Măria Sa Vodă ca să se scóle să vie în ţară şi *Iorga Vel Sluger* şi *Mănăilă Vel Şetrar* şi aşa sosind *Vel Agă* la Pórtă, boieriĭ aceştia ce maĭ sus s'aŭ numit aŭ purces de aŭ venit în ţară sosind aicĭ la Tîrgovişte la *Noemvrie în 8 ḍile.*

Sosind decĭ *Ianache Văcărescu Vel Agă* la Pórtă, iată că aŭ înţeles cum că Chihaiaua Viziruluĭ va să trimiţă bumbaşir pentru rămăşiţa banilor de haraciŭ; mers'aŭ decĭ împreună cu Capichihaialele şi s'aŭ rugat mult ca să nu trimiţă bumbaşir, dar nicĭ cum n'aŭ putut face a nu se trimite, ḍicând că porunca Viziruluĭ iaste. Şi aşa aŭ trimis bumbaşir pre Hasan Aga Buiuc Imbrihor al Viziruluĭ, ca-

(1) Titlu luat din Filstich.

rele viind aicĭ și făcând mare pripă pentru rămășița acelor banĭ de haraciu, Măria Sa aŭ făcut cum aŭ putut dând maĭ mulțĭ banĭ de la Măria Sa, că den țară nu se strânsese și treaba o aŭ făcut porunca Impărăției plinind; aŭ pornit pre Agă cu hasnaua de s'aŭ dus trimițênd cu dânsul și pre *Dumitrache Vlasto vtori Vistiar* la luna luĭ *Octomvrie 29 ḑile. S'aŭ plinit și anul al 19-lea* (1) *al Măriĭ Sale luĭ Costandin Vodă.*

CAP. LXXV, (Varianta) (2).

După ce aŭ sosit *Vel Paharnic* la Pórtă, venit'aŭ Călărașĭ la *Aprilie 15* cu care scria cum că Vizirul cere huzmet 100 de pungĭ și fórte de grabă, lucru păgânesc. Decĭ Măria Sa vĕḑând acea poruncă mâhnitu-s'aŭ până în suflet vĕḑând ce jaf prentreg aŭ căḑut pe ticălósa țară, însă ne-având într'alt chip cum face i-aŭ căutat a împlini porunca. Săvaĭ că Măria Sa scrisese cărțĭ la Chihaiaua, la Vizirul cu multă rugăminte că dóră dintr'acea sumă se vor milostivi de vor scădea cevașĭ, dar unde milostivire la tiranu că-l cuprinsese și 'l orbise lăcomia, care dând mare strânsóre boiarilor acolo și gróznice înfricoșerĭ, ne-avênd într'alt chip cum scăpa de tirănésca lor lăcomie, le-aŭ căutat a lua împrumut de unde aŭ putut și aŭ dat acea sumă de banĭ făcându-se mare pagubă ticălosuluĭ pământ, măcar că nicĭ el de direapta plată a luĭ Dumneḑeŭ a scăpa n'aŭ putut, ci în scurte ḑile cu urgie Impărăția mazîlindu-l și luându-ĭ tot, l'aŭ surgunit și în locul luĭ aŭ făcut Vizir pe Silihtar Ali Pașa, om și maĭ rĕŭ și maĭ lacom și fórte împotrivnic creștinilor.

Decĭ Măria Sa înțelegând că iarășĭ s'aŭ strămutat obrazele fiind și *Vel Paharnic* de câte-va lunĭ acolo, i-aŭ scris de aŭ venit, însă *Vel Paharnic* numaĭ singur și, la *Iunie 25 ḑile* a fost aicĭ, iar la *30 ḑile* aŭ pornit Domnul la Pórtă pe *ginerile Măriĭ Sale Iordache Crețulescul Cămăraș* i pe *Iorga* (3) *Vel Sluger* i pe *Mihaĭ Vel Medelnicer* dimpre-

(1) Era 18 și corectat apoĭ 19, tot în sensul corectărilor de la titlurile celor lalte capitole precedente. In Mss. 548 de la Academia Română este tot anul *al 18-lea*, dar cu greșală.

(2) Din Mss. 548 al Academieĭ Române.

(3) Din acesta se trag boieriĭ Costeștĭ.

ună cu ploconul Viziruluĭ de Vizaıet și *Palalogăĭ vtori Postelnic* i-aŭ poruncit să vie aicĭ de vreme ce multă vreme în trebile țăriĭ la Pórtă se aflase. Decĭ mergând *Vel Medelnicer* i *Vel Sluger* i *Vel Cămăraș* și dând poclónele Viziruluĭ, *Palaloga vtori Postelnic* luându-șĭ ḑiua-bună aŭ purces și la *Iulie în 19* aŭ sosit aicĭ. Iar după ce aŭ venit *vtori Postelnic* s'aŭ sculat și Domnia de aicĭ și mergând pe la satele Măriĭ Sale *Mogoșóia* i *Potlogiĭ*, la *Iulie în 26* aŭ intrat în Scaunul Tîrgoviștiĭ cu frumos alaiŭ.

Și acésta încă se însemnéză ca să se știe că: tot într'acest an cumpărând Măria Sa Vodă *Doicaștiĭ* de la *Bălăcianĭ*, fiind aprópe de Tîrgoviște ca să aibă unde se primbla câte odată și fiind acolo niște case vechĭ surpate și nesăbuite, Măria Sa luând moșia numaĭ de cât aŭ strămutat și casele de cum era și le-aŭ prefăcut puindu-le în orânduiala ce se vĕd și le-aŭ grijit fórte frumos făcând și biserică de piatră și heleșteŭ și viĭ și de tóte precum se vĕd acum înfrumusețate și le-aŭ dăruit *fiuluĭ Măriĭ Sale celuĭ maĭ mic luĭ Mateiaș*.

CAP. LXXV, (Varianta) (1).

După ce s'aŭ pus Ali Pașa Vizir, aŭ avut Domnul liniște și tótă ticălósa țară arătând dragoste către Domn și ne-dând ascultare vrăjmașilor nicĭ de cum, celor ce rĕŭ împotriva Domnuluĭ clefetea, dar nu mult aceasta aŭ ținut că în scurtă vreme l'aŭ orbit trufia și i-aŭ strămutat tótă bunătatea, lăcomia la atâta trufie aŭ ajuns cât nu primea să se împreune nimenĭ cu dînsul fără numaĭ cu Chehaiaua luĭ. Insă Domnul având liniște câtă-va vreme, apropiindu-se și vremea culesuluĭ fiind și vreme frumósă de sus, îndemnatu-s'aŭ Măria Sa și aŭ mers de aŭ făcut culesul la *Piteștĭ* și primblându-se câte-va ḑile acolo, ospătându-l și *Radul Golescul biv Vel Comis* la satul Dumnealuĭ *Golești*, iarășĭ s'aŭ învârtejit în Tîrgoviște, unde după ce aŭ sosit la *Octomvrie în 1* ḑile, fiind *Iordache Crețulescul Vel Cămăraș* de câte-va lunĭ la Pórtă, i-aŭ poruncit Măria Sa ca să vie și să rămâie acolo purtătoriŭ de grijă *Iorga Vel Sluger* până se va socoti să trimiță altul. Decĭ mergând porunca luĭ *Vel Cămăras*, numaĭ

(1) Din Mss. 548 al Academieĭ Române.

de cât luându-şĭ ḑiua-bună aŭ purces şi *la 20 ḑile ale luĭ Octomvrie* aŭ sosit în Tîrgovişte, iar după ce aŭ sosit, Măria Sa numaĭ de cât aŭ trimis pe *Ianache Văcărescu Vel Agă* şi *Iorgăĭ Vel Sluger* i-aŭ poruncit de aŭ venit.

Flinitu-s'aŭ cu fericire şi anul al 18-lea al Domnieĭ Sale la Octomvrie 29 leat $\frac{7215}{1706}$.

CAP. LXXVI.

De aicĭ cu ajutorul luĭ Dumneḑeŭ încep a semna orĭ-ce s'ar întâmpla a fi în anul al XIX-lea (1) *al Domnii Mării Sale luĭ Iω Costandin Basarab Brâncoveanu Voevod.*

Precum lăcomia păgânéscă mod şi saţiŭ n'are nicĭ uitându-se vre-o dată la neputinţa ticăloşilor supuşilor lor, aşa şi acum la acésta aŭ arĕtat că tot de odată numaĭ aŭ scornit că cere Impăratul 200 de pungĭ de banĭ ca să'ĭ facă Măria Sa Vodă, slujbă care aceea bine s'aŭ cunoscut că lacomul Vizir cu Chehaiaua luĭ vrea să mănânce iar Impăratul nicĭ o ştire n'avea, precum aŭ şi mâncat. Şi aşa cu tare poruncă poruncind boiarilor Capichehaiale ca să scrie numaĭ să triméţă, Măria Sa aceĭ banĭ, care cerere cu mare dureare a inimiĭ tuturor auḑind'o n'aŭ avut într'alt chip Măria Sa cum face, numaĭ cu mare rugăciune scriind şi rugându-se putearnicilor stăpânĭ de abia aŭ maĭ iertat 80 de pungĭ iar 120 de pungĭ cu mare nevoie cu de la singur Măria Sa, ce s'aŭ putut aŭ dat şi boiariĭ, la Ţarigrad aŭ găsit de aŭ luat împrumut cum aŭ putut de aŭ dat aceĭ banĭ, făcându-se şi acéstă poruncă a lacomilor stăpânĭ păgânĭ puternicĭ neputându-se nicĭ într'un chip a face alt fel.

Şeḑând Domnia în Tirgovişte şi pentru *bóla ciumeĭ*, de vreme ce şi în Bucureştĭ se înmulţise bóla aceia şi împrejurul oraşuluĭ, pentru aceia dar pricină Domnia s'aŭ zăbovit în Tirgovişte şi până când şi sfintele sărbătorĭ ale Domnuluĭ şi spăsitoruluĭ nostru Isus Hristos se apropiase. Decĭ bine socotind Măria Sa împreună cu toţĭ

(1) Şi aci facem aceiaşĭ obiecţiune adică: cu cernélă roşie era scris în cifre anul *19*, apoĭ corectat cu cernélă négră al *20-lea*. Corectura acésta însĕ este făcută fără temeiŭ. In Mss. 548 dela Academia Română este: *al 19-lea an*.

dregătoriĭ Mărií Sale, de vreme ce acest Scaun bătrân fiind lipsit de cinstea chipuluĭ celuĭ stăpânesc și uitat de alțĭ Domnĭ care maĭ înaintea Mării Sale fusese, bine aŭ voit și aicea Crăciunul, Sfeti Vasile și Bobotéza aŭ făcut, cu tótă pompa ceea ce s'aŭ cădut. Intâmplatu s'aŭ a fi aicea den Arhiereiĭ streinĭ: *Climent proin Odrianul* și *Dârstoreanul Atanasie*. Intâmplatu-s'aŭ a fi în diua naștereĭ Domnuluĭ și spăsitoruluĭ nostru și Bairamul turcesc, pentru care fiind rară întâmplarea acéstа, aci se semnéză ca să se știe.

Ședând Domnia tot în Tîrgoviște, veste de la Țarigrad aŭ venit cum că Sfinția Sa *Părintele Macariotatos Ierusalimneanul* bolind 28 de dile, la *Fevruarie în 6 dile* datoria omenéscă și-aŭ dat și în locul luĭ la Scaunul Patriarșii s'aŭ învrednicit nepotul Sfinții Sale *Hrisanthu carele era Chesarios Palistinii*, om tênăr iar învățat și blând și cu mult darŭ împodobit. Acest dar pomenit maĭ sus *Patriarh anume Dositheŭ* aŭ stătut mare om și învățat fórte, aŭ păstorit turma Pravoslavieĭ ca un vrednic păstor, lumină multa și bisericiĭ luĭ Hristos aŭ fost, știut (fiind) de Monarhiĭ și Domniĭ marĭ, toțĭ ereticiĭ și câțĭ era împrotivnicĭ pravoslavii se temea de el, că putere mare și tare avea și la cuvînt și la scris; mare pagubă s'aŭ cunoscut că s'aŭ făcut la norodul pravoslavnic și rar om în chip și în vrednicie să va putea afla ca el, pentru aceia, a fi întru veacĭnica pomenire, aicea însemnez a se ști.

CAP. LXXVI, (Varianta) (1).

Aicĭ încep a scrie cele ce la anul al XIX-lea al Domnii Sale s'aŭ întâmplat și cum de prea înțeleptul și prea creștinul acesta Domn s'aŭ chivernisit.

După ce dar aŭ sosit *Vel Agă* la Pórtă, iar *Iorga* (2) *Vel Sluger* numaĭ de cât luându-șĭ diua-bună aŭ purces și la *18 ale luĭ Noemvrie* aŭ fost aicĭ. Iar după sosirea luĭ *Vel Sluger* numaĭ treĭ-patru dile trecând, aŭ nemerit Călărașĭ de la Țarigrad cu care iĭ scria

(1) Din Mss. 548 al Academieĭ Române.

(2) Iorga era ginere luĭ Aga Văcărescu, soțul ficeĭ sale Bălașa căreia s'a dat zestre moșia Costești (Vedĭ Geneal. Cantacuzinilor).

boiarii Domnului cum că chemându-i Chehaiaua le-aŭ dis că Impăratul porunceşte ca să dea ţara huzmet 200 de pungi şi cum maĭ de grabă să-i trimiţă, să nu facă într'alt chip. Care poruncă Domnul vědându-o şi tótă boierimea rěmas-aŭ încremeniţi neştiind ce să maĭ rěspundă şi ce să maĭ facă, că era o nevoie mare pe ticălosul de pămînt, de vreme ce haraciul se îndoise şi cu huzmetul acela se întreise.

Decĭ Domnul numaĭ de cât aŭ scris cărţi cu multă rugăminte şi la Vizirul şi la Chihaiaua arătând în tot chipul că iaste cu neputinţă a se da atâta sumă de banĭ, de vreme ce ţara aŭ ajuns la multă şi mare slăbiciune, dar nimic lăcomia cea păgânéscă la rugăciunile Domnuluĭ şi ale supuşilor lor s'aŭ uitat, ci maĭ mult încă iuţindu-se cu mare grabă şi gróznice poruncĭ aŭ trimis numaĭ să se dea baniĭ. Care Domnul şi tótă boierimea vědênd şi ne-având într'alt chip cum face, de vreme ce lăcomia păgânilor cu cuvinte şi rugăciunĭ numaĭ nu se îndestula, ca să nu turbure rěutatea cea păgânéscă maĭ rěŭ, dat'aŭ Măria Sa din casa Mării Sale o sumă de banĭ şi ceia-lalţĭ: boierimea, mănăstirile şi tótă ţara şi s'aŭ împlinit cumplita şi nesăţiósa lăcomie a păgânilor. Decĭ mântuindu-se Domnul şi tótă boierimea şi de acea grea şi cumplită nevoie ce le căduse asupra, Domnul fiind tot la Tîrgovişte până aŭ făcut sfintele dile acolo: Crăciunul, Steti Vasile şi Bobotéza, la *Fevruarie în 16 dile* s'aŭ arădicat den Tîrgovişte şi mergênd pe la satele Mării Sale *Potlogiĭ* i *Mogoşoia*, la *Fevruarie în 20* aŭ intrat în Scaunul Bucureştilor cu frumos alaiŭ după obiceiŭ şi şedând cu fericire în Scaun s'aŭ slobozit 6 tunurĭ şi aŭ îmbrăcat şi Caimacamiĭ cu caftane.

CAP. LXXVII.

Cum, bóla ciumiĭ curăţindu-se, aŭ mers Măria Sa Vodă la Bucureştĭ şi ferman i-aŭ venit de la Pórtă să mérgă Măria Sa la cetatea Tighiniĭ să o drégă (1).

Şedând Domnia în Tîrgovişte până în sfîrşitul luĭ *Fevruarie* pentru cumplita bólă ce intrase într'acest an, cum maĭ sus s'aŭ pomenit,

(1) Titlu luat din Filstich.

la Bucureștĭ, aŭ fost așteptând până s'aŭ curățit de istov smolirea bóleĭ și așa, la *Martie 1* purcegând den Tîrgoviște, pre la satele Mării Sale mergând la *Potlogĭ* i *Mogoșóia*, la *Martie în 5* aŭ intrat la Scaunul Mării Sale în Bucureștĭ și aŭ dat cu tunurile, îmbrăcând pre boierĭ cu caftane după obiceiŭ.

După aceia n'aŭ trecut ḑile multe ci viind Călărașĭ de la Pórtă, aŭ făcut boieriĭ Capichehaialele știre cum că s'aŭ făcut ferman ca să méргă Măria Sa Vodă la *cetatea Tighiniĭ* să o dreagă unde acolo și Seraschierul de la Baba anume Isuf Pașa era orânduit cu altă turcime și Domnul de la Moldova ca să lucreze la acea cetate, iprocĭ. Și cum că aŭ orînduit și 2.000 de salahorĭ și 200 de meșterĭ de lemn și 100 de zidarĭ și 350 de cară. Acéstă veaste, auḑind Măria Sa nu puțin s'aŭ turburat: una (căcĭ mare struncinare săracilor să face, a doua că numaĭ sta nicĭ păgâniĭ cu cerutul și cu mâncatul cu ḑecile și sutele de pungĭ. Nu multe ḑile dar trecând până aŭ venit cu acel ferman aicĭ de poruncă ca înaintea luĭ Sfeti Gheorghe poruncind Mării Sale să se afle cu toțĭ salahoriĭ și carăle ce maĭ sus s'aŭ pomenit la *Bender*, cu acest ferman viind Hasan Aga Capigilar Chihaiasî al Viziruluĭ Silihtar Ali Pașa. După ce dar porunca împărătéscă aŭ venit, numaĭ de cât aŭ dat poruncă ca să se gătéscă de óste boiariĭ și să se grijéscă den dorobanțĭ, călărașĭ, scutelnicĭ, salahorĭ să méргă; iar căcĭ nu s'aŭ ajuns a se plini suma și carăle cu banĭ, aŭ dat poruncă ca să se facă și așa cu mare treapăd, maĭ ales treaba și porunca împărătéscă căutând, săvaĭ cu mare greŭ și cu mare păs al săracilor.

Dar daca angariile tiranilor păgânĭ nu lipsesc este trebile și poruncile să se caute cu salahorĭ și cu carăle: *decĭ* la *Aprilie în 6 ḑile* pre *Iane Clucer* și pre *Gherghe Vel Căpitan za Dorobanțĭ* maĭ înainte a pornit. Măria Sa însă până a trece Paștile aŭ rĕmas în urmă, iar după ce aŭ trecut Paștile fiind vremea tot rece și iarbă nu era nimic, aŭ făcut zăbavă până la *Aprilie 22*, iar la *Aprilie în 23* în ḑiua de Sfeti Gheorghe aŭ purces den Bucureștĭ cu halaiŭ frumos către *Tighina* după porunca Impărăției, mergênd și Aga Turcul împreună. Mergênd decĭ Măria Sa până la conacul ot *Gherghița*, veaste Mării Sale aŭ venit de la boiariĭ Capichehaialele ot Țarigrad precum Impărăția s'aŭ maĭ socotit și aŭ luat veste că ferman s'aŭ

făcut ca să se întórcă Măria Sa înapoĭ la Scaunul sĕŭ să-șĭ păzéscă țara si poruncile împărăteștĭ să se facă, iprocĭ. Și așa mergênd Măria Sa până la conacul de la *Schiaĭ* acolo aŭ sosit și Imbrihorul Vizirulu̇ĭ Hasan Aga cu ferman ca să se întórcă înapoĭ, carele după porunca Impărăției așa aŭ făcut, întorcându-se înapoĭ aŭ intrat la Scaun la *Maĭ în 3 dile Sâmbătă.*

Fiind Domnia la Bucureștĭ aŭ venit veaste că vine *Patriarhul cel noŭ al Ierusalimuluĭ Părintele Hrisanthŭ* căruia înainte încă la trecătórea Dunăriĭ caîtă cu un Postelnic al doilea și cu un Buluc Bașa de Seimenĭ Măria Sa Vodă trimițând. După aceia când aŭ intrat în tîrg, avênd veste, aŭ poruncit Măria Sa Vodă de i-aŭ scos înainte caîta cea frumósă domnéscă cu câțĭ-va slujitorĭ Seimenĭ, eșind împreună cu Arhiereul, carele aicĭ era, anume *Climentŭ Andrianopoleos* și cu *Vel Pitar* și cu toțĭ preoțiĭ tîrguluĭ și alțĭ egumenĭ câțĭ s'aŭ aflat, trăgând clopotele tóte câte în oraș era și așa cu frumósă parataxis l'aŭ dus până la sfînta mănăstire a luĭ Sfeti Gheorghie unde cu litie în biearică intrând și făcându-se țĕrmoniile cele de cinste ce i s'aŭ cădut, după aceia s'aŭ suit în case și acolo mulțĭ aŭ mers de i-aŭ sărutat mâna și Sfinția Sa i-aŭ blagoslovit, după orânduiala cea creștinéscă a bisericeĭ, sosind aicĭ în tîrg la *Iunie în 12 dile* la 12 ciasurĭ din di. După aceia decĭ a doua di cu mare alaiŭ l'aŭ adus la Curte și cu Măria Sa s'aŭ împreunat primindu-l cu multă evlavie și cinste.

CAP. LXXVII, (Varianta) (1).

Fiind Domnia la Bucureștĭ, la *Fevruarie 25* viind Călărașĭ de la Țarigrad, scria boiariĭ Măriĭ Sale cum că vine un Agă împărătesc cu ferman poruncind Măriĭ Sale ca să se gătéscă să mérgă cu tótă boierimea și cu tótă slujitorimea Măriĭ Sale la *Bender* să facă cetatea de acolo și la *18 dile* aŭ sosit și Aga acela cu fermanul.

Decĭ Măria Sa vĕdênd porunca aceia nu în puțină mâhnire și

(1) Din Mss. 548 al Academieĭ Române.

Notez că Varianta acésta este însemnată sub Cap. LXXX; noĭ însă am pus-o aci de óre ce materia cuprinsă într'însa este e repetire a acelia de sub Cap. LXXVII din Mss. mieŭ

întristare se afla dimpreună cu tótă boierimea atât pentru multa osteneală și struncinare a Mării Sale cât pentru munca, nevoia și cazna săracilor, de vreame ce nu vrea să se ție în seamă nimica la mirie, ci ḑicea să fie tótă ostenéla și cheltuiala țěriĭ pierdută. Iar încă și ne-putând face într'alt chip ci ca porunca împărătească să se împlinéscă, numaĭ de cât aŭ dat poruncă tuturor ca să se gătéscă, măcar că despre Pórtă a scrie și a cerceta ca dóră ar putea scăpa înca-ĭ Domnul și boierimea de acea călătorie, nu înceta.

Decĭ vĕḑênd Măria Sa și cunoscând cum se împing lucrurile Porțiĭ, fiind și *Ianache Văcărescu Vel Agă* de câte-va lunĭ dus la Pórtă, ca să'șĭ vie acasă gătit-aŭ Măria Sa *pre ginerile Mării Sale Șerban Vel Stolnic* și pe *Iorga Vel Sluger* și la *29 ale luĭ Martie* i-aŭ pornit de aicĭ trimițându-ĭ la Pórtă ca să se afle pentru trebile țĕriĭ și ale Domnii și *Ianache Văcărescul* să vie încóce. Decĭ până a sosi boiariĭ la Pórtă, viind Călărașiĭ scria Mării Sale cum că făcându-se cercetare și rugăciune la Pórtă pentru Domn ca dór s'ar putea zăticni să nu mérgă ci să trimeață ispravnicĭ, Chehaiaua le-aŭ ḑis și le-aŭ dat nădejde cum că va grăi Vizirululĭ și le va isprăvi.

Decĭ sosind și *Vel Stolnic* și *Vel Sluger* la *12 ḑile ale luĭ Aprilie* la Pórtă, *Vel Agă* luându-șĭ ḑiua bună, la *18 ḑile* aŭ purces de acolo, iar Domnuluĭ fiindu-ĭ porunca de la Împărăție ca înaintea luĭ Sfete Gheorghe să purcégă, grăbindu-l și bumbașirul carele era ca să mérgă dimpreună cu Măria Sa și vĕḑênd că nicĭ un rĕspuns adevĕrat pentru rămânerea Mării Sale de la Pórtă nu maĭ venea, măcar că salahoriĭ și altele ce trebuise le pornise maĭ înainte, iar încă și Măria Sa la *24 ḑile ale luĭ Aprilie* luând pre Dumneḑeŭ într'ajutor aŭ purces și mergĕnd Măria Sa până la *Tunarĭ* unde și prânzul aŭ făcut, acolo aŭ sosit și *Vel Agă* de la Pórtă la *25 ale luĭ Aprilie*. Decĭ ne-aducând nicĭ el vre-o ispravă de temeiŭ, ḑicând numaĭ că în urma luĭ tot era nădejde a se isprăvi, decĭ Măria Sa văḑênd așa, aŭ purces și de la *Tunarĭ* și mergĕnd până la conacul de la *Căldărușanĭ*, de acolo aŭ pornit Măria Sa și pe *Costandin Slugeru Caramanlâul* trimițându-l și pe el ca să se afle Capichehaia la Pórtă den preună cu ceĭ-l'alțĭ boiarĭ și aŭ trimis și pre *Grigorie Postelnic* (1), *fratele luĭ Vel Stolnic* ca să se afle acolo, pentru ca

(1) Grecianu. Acesta maĭ târḑiŭ a devenit Vel Ban Grigorie Grecianu.

să scrie el ce ar fi, cerșindu-l de la Domnul, *frate-său Vel Stolnic.* Iar Măria Sa aridicându-se și de la *Căldoroșanĭ* și mergând încet, când aŭ ajuns Măria Sa la conacul de la *Schiaĭ* (1) iată nemeriră și Călărașiĭ de la Țarigrad la *Maĭ în 3 ḑile*, cu care făcea boiariĭ Domnuluĭ știre cum că Impărăția trimite un Agă cu poruncă ca să se învârtejască Măria Sa în Scaun și să trimiță ispravnicĭ boierĭ de ispravă să lucreze la cetate, cu care poruncă sosit'aŭ și Aga tot într'acea ḑi numaĭ maĭ pe urma Călărașilor cu 2, 3 ciasurĭ, viind de la Țarigrad până la *Schiaĭ ḑile 7.* Decĭ văḑând Măria Sa porunca denpreună cu tótă boierimea s'aŭ bucurat fórte și dăruind Măria Sa și pe Aga care adusease veastea, îmbrăcat-aŭ și pe Iazagiul cu contoș de ale Mării Sale cu samur.

Așijderea și pe Vel Agă l'aŭ îmbrăcat iarășĭ cu contoș cu samur și dăruindu-l pe Aga care venise cu vestea l'aŭ pornit iarășĭ îndărăt, iar Măria Sa maĭ mergând până la *Săı ata* ca să-șĭ vaḑă viile s'aŭ învârtejit iarășĭ în Scaunul Bucureștilor la *Maĭ în 15 ḑile.* Unde după ce aŭ sosit, numaĭ de cât orânduind Măria Sa boiarĭ ispravnicĭ pre (loc alb) dându-le tótă slujitorimea și toțĭ salahoriĭ care era orânduițĭ să mérgă la cetate să lucreze, la *17* i-aŭ pornit, iar Măria Sa maĭ făcând câte-va ḑile aicĭ și viind zădufurile, la *Avgust 15 ḑile* s'aŭ arădicat denpreună cu tótă casa Mării Sale și cu tótă boierimea, mergând pe la satele Mării Sale *Mogoșoia* i *Potlogiĭ* și la *Avgust 28 ḑile* aŭ intrat în Tîrgoviște.

Și acésta se însemnéză pentru o pomenire pentru ca să se știe:

Invîrtejindu-se prea fericitul *Patriarh Kir Hrisanth* de la sfântul mormînt de vreme ce atuncĭ făcându-se Patriarh orînduit fiind de prea fericitul și minunatul Patriarh Kir Dositheŭ unchiu-sĕŭ încă din viața luĭ ca după pristăvirea luĭ să fie el Patriarh, cunoscându-l că iaste om fórte învĕțat și vrednic de a chivernisi sfântul mormînt și de a păstori pravoslavnicul acela norod. Decĭ făcându-se Patriarh și mergênd la Ierusalim, s'aŭ învârtejit iarășĭ în Țarigrad și de acolo îndemnându-se s'aŭ sculat și aŭ venit aicĭ în țară, care înțelegând Domnul de venirea Sfinții Sale, numaĭ de cât gătind carîta domnéscă, aŭ trimis tocma la Dunăre înainte cu câțĭ-va Seimenĭ, cu Pi-

(1) Viile Domneștĭ în vârfu văiĭ Meilor, Județul Săcueniĭ (astăḑĭ Județul Prahoveĭ).

tariul cel Mare, cu un Postelnic al doilea și de acolo puindu-se Patriarhul în carîta cea Domnéscă venit-aŭ până în Bucureștĭ, iar când aŭ fost să intre în oraș ișitu-i'aŭ înainte toțĭ igumeniĭ, toțĭ preoțiĭ orașuluĭ și l'aŭ adus cu frumos alaiŭ, cu cântărĭ, cu clopote, până în sfânta mănăstire a luĭ Sfete Gheorghe. Iar a doua ḑi trimițând Domnul carîta l'aŭ adus la Curte de s'aŭ împreunat cu Sfinția Sa și i-aŭ sărutat mâna luând molitfă și blagoslovenie de la Sființia Sa și, șeḑênd Domnia tot în Bucureștĭ până la Sfeti Petre, isprăvindu-se mănăstirea luĭ Sfeti Gheorghe de tot lucrul și împodobind-o pre deplin cu de tóte și, întâmplându-se și prea fericitul Patriarh aicĭ, îndemnatu-s'aŭ Măria Sa a o tîrnosi.

Și așa în ḑiua sfinților Apostolĭ hotărând a fi tîrnosania făcând știre și prea fericituluĭ Patriarh și tuturor celor l'alțĭ Arhiereĭ s'aŭ gătit cu toțiĭ și toțĭ în veșminte frumóse și scumpe îmbrăcându-se, mers'aŭ la Curte împreună și cu Părintele Patriarhul unde era multă adunare de tótă boierimea cea mare și mulțime de alt norod, călugărĭ, igumenĭ, preoțĭ, nesocotițĭ și despre Dómna mulțime de Jupânese.

Decĭ din biserica domnéscă arădicând prea fericitul Patriarh sfintele móște cu mare evlavie și puindu-le în cap, purces'aŭ pre jos de acolo mergând înainte, glótă multă de slujitorime și alt norod, apoĭ boierimea, apoĭ igumeniĭ, călugăriĭ, preoțiĭ, maĭ pre urmă Arhiereiĭ și după Arhiereĭ prea fericitul Patriarh, iar pre urma Patriarhuluĭ Domnul cu toțĭ Coconiĭ luĭ, toțĭ cu podóbe domneștĭ și după Domnul, Cămărașul cel mare carele de la Curtea domnéscă până la Sfeti Gheorghe împărțea tot orțĭ (1) la prostime și la tótă sărăcimea.

Iar maĭ pe urmă mergea Dómnele cu tóte Jupânesele și așa cu acéstă orânduială, pe jos toțĭ aŭ mers până la Sfeti Gheorghie. Iar după ce aŭ intrat în minunata biserică, mergând Patriarhul în oltariŭ și puind cu multă evlavie sfintele móște pre sfântul Preastol, aŭ început îndată sfânta liturghie și după sfânta liturghie, făcând și tirnosania, suitu-s'aŭ sus în casele cele patriarșeștĭ, unde fiind gătit ospăț fórte frumos, ospătatu-s'aŭ Domnul cu tótă aceea cinstită adunare, cu Patriarhul, cu Arhiereiĭ și cu tótă boierimea, slăvind și lăudând pre vecĭnicul Dumneḑeŭ, că l'aŭ învrednicit a săvârși de

(1) Un ort era a patra parte dintr'un leŭ saŭ 10 parale.

tot acea minunată zidire care în pământul acesta nu s'aŭ învrednicit altul a face.

Și acésta se însemnéză ca să se știe:

Tot într'acest an la leatu $\frac{7215}{1707}$ *la al 19-lea an din Domnia Măriĭ Sale*, fiind în grădina domnéscă de la Bucureștĭ un foișor de lemn vechiŭ (1), Măria Sa precum cu alte multe lucrurĭ înfrumusețase Curtea domnéscă și grădina o pusese fórte în frumósă orânduială de vreme ce maĭ înainte era fórte prósta și fără de nimic într'ânsa, îndemnatu s'aŭ și acel foișor a-l face de piatră; decĭ aridicând acel de lemn ce era, făcut-aŭ Măria Sa den temelie tot în locul aceluia, foișor de piatră cu stâlpiĭ de piatră săpațĭ lucru fórte iscusit și minunat, împodobindu-l și cu zugrăvele atât pe din năuntru cât și pe den afară l'aŭ înfrumusețat precum se și vede.

Și acésta am vrut să însemnez ca să se știe: tot într'acest timp când aŭ orînduit pre Domnul nostru ca să mérgă la *Bender*, orînduise și pre Antiohie Vodă Domnul țăriĭ Moldoviĭ, carele după poruncă aŭ și mers. Decĭ fiind acolo la lucrul cetățiĭ dimpreună cu tótă boierimea, Mihaĭ (2) Vodă de la Țarigrad necontenind a umbla pentru Domnie și a ațâța și scorni nevoie asupra luĭ Antioh Vodă dimpreună cu Cupăreștiĭ (3) ceĭ ne-așeḑațĭ, fiind și Vizirul Ali Pașa fórte lacom și după pohta lor, dat-aŭ multă sumă de banĭ îndatorînd ticălósa de țară și la *Iulie 25 ḑile* aŭ luat Domnia, scoțând și *mazîlind pre Antiohie Vodă* făr de nicĭ o pricină și făr de nicĭ o greșală pe întreg numaĭ pentru lăcomia banilor, pe carele numaĭ de cât aŭ dat poruncă Iusuf Pașiĭ Seraschieruluĭ ot Bender de l'aŭ trimis la Pórtă.

CAP. LXXVIII.

Aicea se însemnéză pentru tîrnosania mănăstiriĭ luĭ Sfeti Gheorghie cum aŭ fost ca să se știe (4).

Aicea voiŭ să pomenesc de minunata și prea frumósa tîrnosanie care s'aŭ făcut la sfânta și Dumnezeiasca mănăstire a luĭ Sfeti Gheorghie de prea slăvitul și înălțatul Domn Iω Costandin Brân-

(1) Acest foișor avea privire întinsă spre lunca Dâmbovițiĭ la Curtea veche.

(2) Racoviță (Gehan).

(3) Cupăreştiĭ sunt boierĭ rude cu Cuparul Roset şi coborîtorĭ din Antonie Roset Vodă.

(4) *Intru pomenire* (după Mss. 548 al Academieĭ Române).

coveanu Basarab Voevod într'al *noao-spră-zécilea an al Domnii sale.*

Acéstă dar sfântă mănăstire, după cum maĭ înapoĭ s'aŭ însemnat, fiind mică și întunecósă fórte, den râvna cea către Dumnedeŭ și den evlavia ceea ce pururea acest blagocestiv Domn avea, s'aŭ îndemnat de aŭ stricat și aŭ sfărîmat acea ce se dise mică și întunecósă biserică și den temelie aŭ zidit-o mare și prea frumósă mănăstire care pociŭ dice că asemenea eĭ rar se póte afla în lume și acéstă mănăstire cu multă osârdie și cheltuială aŭ făcut. După ce deci o aŭ isprăvit de zugrăvit și de alte câte în lăuntru și afară au trebuit a avea, o aŭ împodobit cu domneștĭ odóre și bisericeștĭ lucrurĭ cât i s'aŭ cuvenit uneĭ frumóse și scumpe domneștĭ mănăstirĭ. După ce decĭ acestea tóte aŭ gătit, socotit'aŭ Măria Sa întru cel dăruit de Dumnezeŭ bun cugetul Mării Sale ca să o și tîrnoséscă (adică ca să o sfințéscă), însă n'aŭ vrut numaĭ cu Arhiereiĭ ceĭ ce se afla într'acea vreme aicea în țară, ci aŭ trimis la prea fericitul noul *Patriarh al Ierusalimuluĭ Kir Hrisantŭ* ca să vie den Țarigrad de unde se afla, aicea în țară ca un diadoh al Scaunuluĭ(1) Patriarșesc ce iaste, să se afle la sfințenia mănăstiriĭ aicĭ, carele după rugăciunea Mării Sale și dupre datoria ce avea a se afla la închinăciunea ce s'aŭ făcut sfântuluĭ mormînt, s'aŭ sculat de aŭ venit. După ce decĭ aicea aŭ sosit cum maĭ înapoĭ s'aŭ pomenit și după ce cu Măria Sa Vodă s'aŭ împreunat, aŭ hotărît diua întru care era să se săvârșéscă sfințenia aceia a sfinteĭ mănastirĭ și așa aŭ hotărît să fie în diua de sfințiĭ marĭ Apostolĭ Petru și Pavel.

Decĭ viind acea sfântă di, de cu séră bdenie aŭ făcut și la mănăstirea luĭ Sfeti Gheorghe și la bisearica domnéscă cea den Curte. După aceia decĭ diminéța împodobindu-se Domnia împreună cu tótă boierimea fórte frumos, aŭ trimis Măria Sa Vodă maĭ întâiŭ cu două carâte frumóse Domneștĭ ca să proscaliséscă pre prea fericitul Patriarh împreună cu tot soboru arhieresc carele adunat den poruncă era la sfânta mănăstire a luĭ Sfeti Gheorghie așteptând să-ĭ cheme la Curte, (de vreme ce așa se socotise: de sfintele móște le aduseasе la biserica cea Domnéscă den Curte ca de acolo să se rădice cu mare cinste și mare parisie precum s'aŭ și făcut), trimi-

(1) Tronuluĭ (după Mss. 548 al Academieĭ Române).

țând ḑic, pre Dumnealuĭ *Ștefan Cantacuzino Vel Postelnic* ducându-ĭ și o cruce darŭ prea Sfințituluĭ Patriarh fórte frumósă și de mare preț fiind de aur și cu pietre scumpe lucrată și așa viind prea fericitul Patriarh împreună cu toțĭ Arhiereiĭ carĭ ca să se știe anume aceștia era: *Dionisie Târnoveanul, Clementŭ Andrianopoleos, Avxente Sofianul, Maxim Ierapoleos, Neofit Sevastios, Mitrofan Nisis, Macarie Varnis, Anthim Episcopul Rîmneculuĭ, Ilarion proin Episcopul Rîmneculuĭ.*

Aceștia decĭ toțĭ viind la Curtea domnéscă împreună cu mulțime de popĭ și egumenĭ îmbrăcațĭ toțĭ în veșminte, pogorându-se și Măria Sa Vodă împreună cu tótă boierimea; așa decĭ luând Părintele Patriarhul sfintele moaște den biserica domnéscă, tot în orânduială pre jos aŭ mers toțĭ împreună și Domnia cu Părințiĭ Arhiereĭ, popiĭ, boiariĭ și altă slujitorime (trăgând clopotele de pe la bisearicĭ câte în tîrg era), până la mănăstirea Sfeti Gheorghie și acolo s'aŭ săvârșit tótă slujba tîrnosanii și sfânta liturghie cu mare parisie.

După aceia decĭ în casele patriarșeștĭ cele de Măria Sa iarășĭ făcute maĭ den nainte vreame suindu-se, frumos ospăț cu mare cinste într'acea ḑi *Iunie 29* aŭ făcut. Toțĭ Arhiereiĭ și tótă boierimea la masă ședênd, Măria Sa Vodă slavă și mulțumită veacĭniculuĭ Dumneḑeŭ aŭ dat carele l'aŭ învrednicit de aŭ săvârșit și aŭ sfințit acéstă pomenită sfântă minunată și prea frumósă mănăstire a mareluĭ mucenic și de multe minunĭ făcător Gheorghie. După aceia decĭ de la masă Măria Sa Vodă sculându-se, Părinteluĭ Patriarhuluĭ și tuturor Arhiereilor măhrămĭ frumóse și cu galbenĭ legațĭ într'ênsele le-aŭ dăruit și așa decĭ Măria Sa Vodă s'aŭ înturnat la Curte.

CAP. LXXIX.

De preumblarea Mării Sale luĭ Costandin Brâncoveanu Voevod și de mazîlirea luĭ Antiohie Cantemir de la Moldova (1).

Isprăvind decĭ Măria Sa aicĭ ce aŭ maĭ avut și viind și vremea cea obicinuită de mergerea Mării Sale la Tîrgoviște, de vreme ce și căldurĭ marĭ începuse a fi, la *Iulie 3 ḑile* purcegând din Bucu-

(1) Titlu luat din Filstich.

reştĭ cu alaiŭ frumos, aŭ mers pe la satele Mării Sale *Mogoşoia* i *Potlogiĭ* şi mergând şi până la un sat al Mării Sale anume *Mătăsariĭ*, acolo veste aŭ venit cu un Călăraş de la Ţarigrad scriind boiariĭ Capichehaielele că, la *12 ḑile ale luneĭ luĭ Iulie* aŭ îmbrăcat cu caftan de domnie la Moldova pe *Mihaĭ Vodă Racoviţă* mazilind pre cel ce era Domn *Antiohie Vodă Cantemir.*

De la *Mătăsar* deci purcegând, aŭ venit Măria Sa la satul *Văcăreştiĭ* al luĭ *Ianache Văcărescul Vel Paharnic* fiind rugat de dinsul ca Măria Sa să mérgă să se ospăteze acolo de vreme ce aprópe de drum satul Dumisale era, care rugăciune a maĭ sus pomenituluĭ boiar, Măria Sa n'aŭ trecut ci cu bună voie mergând, l'aŭ ospătat *Dumnealuĭ Paharnicul* fórte frumos şi cu mare cinste, dăruind Mării Sale şi un cal fórte frumos. De acolea deci purcegând aŭ venit la Scaunul Tìrgoviştiĭ de aŭ fost seara la vecernie fiind a doua ḑi Sfete Ilie, însă intrând la Scaun cu alaiŭ frumos *la 19 ale luĭ Iulie;* după ce deci aicĭ la Scaun aŭ venit, numaĭ de cât pre *Vornicul Băleanul Ispravnicul Tîrgoviştiĭ* l'aŭ îmbrăcat cu caftan Măria Sa Vodă.

După sosirea Mării Sale luĭ Vodă la Scaunul Tìrgoviştiĭ n'aŭ apestit mult până aŭ trimis pre *Sterie Căpitanul* la Pórtă să se afle acolo cu slujba împreună cu ceĭ-lalţĭ boiarĭ şi Capichehaiale, poruncind *ginereluĭ Mării Sale luĭ Şerban Stolnicu* să se scóle să vie în ţara, carele *Căpitan Sterie* sosind la Ţarigrad, mult acolo *Vel Stolnicul* n'aŭ zăbovit ci luându-şĭ ḑiua-bună de la Chihaiaua şi alţĭ prietenĭ, aŭ purces şi aŭ venit aicĭ în ţară sosind la *Avgust 25 de ḑile.*

După sosirea decĭ aicĭ al luĭ *Vel Stolnic*, veste aŭ venit Mării Sale luĭ Vodă de la Capichehaialele de la Pórtă cum ca vine un Capigibaşă cu ferman împărătesc ca să spargă odăile turceştĭ câte sunt pe pămintul ţěriĭ şi să ia pre toţĭ Sìrbiĭ ceĭ veniţĭ den ţara turcéscă, atât de prin odăĭ câţĭ va găsi cât şi de prin alte sate, să-ĭ treacă decindea cu tóte bucatele lor, ḑicând că făcând jalbă haraceriĭ de decindea că aŭ trecut mulţime de Sìrbĭ aicea în ţară care aŭ intrat prin sate şi pen odăile agilor Turcilor ce avea făcute pe pămîntul ţěriĭ, pentru aceia aŭ mare pagubă că nu pot îmbrăca hârtiile de haraciu, care acésta auḑind Vizirul cu tare poruncă aŭ trimis pe acel Capigibaşă anume Ciohodar Ali Aga, precum am ḑis maĭ sus, cu ferman, ca să spargă tóte hodăile şi să ia pre Sìrbĭ. Viind decĭ aicĭ la Măria Sa Vodă

acel Capigi Bașa, l'aŭ primit Măria Sa cu mare cinste și fermanul cetindu-l numaĭ de cât aŭ gătit doĭ boiarĭ pre *Șerban Prisăceanul biv Vel Comis* și pă *Iordache Caramanlâul Vel Clucer za Arie* dându-le de aicĭ și câțĭ-va slujitorĭ și așa i-aŭ pornit cu Capigibașa de s'aŭ dus.

Intâiŭ aŭ mers drept la *Brăila* și sosind acolo aŭ cetit înaintea Agilor de acolo porunca împărătéscă ce avea la mâna luĭ; eĭ încă nimica împotriva poruncii nu s'aŭ pus, ci îndată s'aŭ sculat împreună cu Capigibașa de aŭ mers pe la odăile lor și așa Capigibașa aŭ pus de aŭ stricat tóte odăile lor atât den ținutul Brăiliĭ cât și după tótă marginea, câte aŭ fost până la Diiŭ și aŭ luat și pe toțĭ Sîrbiĭ câțĭ aŭ găsit pe la odăĭ și pe la alte sate, cum i-aŭ fost porunca, de i-aŭ trecut Dunărea în țara turcéscă însă n'aŭ găsit 15,000 după cum la Pórtă haraceriĭ aŭ fost pârît, ci abia cu bun cu rĕŭ numaĭ 2,500.

După aceia decĭ Capigibașa iar aicĭ la Măria Sa Vodă la Tîrgoviște aŭ venit de s'aŭ împreunat, pre carele dăruindu-l fórte bine cum s'aŭ căḑut unuĭ om de cinste și împărătesc, s'aŭ dus înapoĭ iar la Pórtă.

CAP. LXXX.

Iarășĭ de trimiterea pe deplin a haraciuluĭ (1).

Șeḑând Domnia tot în Tîrgoviște, aŭ venit și Agă de la Pórtă haracer anume Mehmet Aga vechil Hargil Viziruluĭ pre care după obiceiŭ Măria Sa Vodă cu cinste l'aŭ primit și, după ce a cetit fermanul cel împărătesc, văḑând că scria într'însul ca să se trimiță baniĭ haraciuluĭ deplin, ne-prinḑându-se în sémă munca salahorilor și a carălor ce aŭ lucrat în anul acesta la cetatea *Benderuluĭ*, făcându-se socotélă că cu aceĭ salahorĭ și cară și cu alțĭ meșterĭ să cheltuise pungĭ 150, fórte s'aŭ întristat atât Măria Sa cât și tótă boierimea și într'alt chip n'aŭ avut cum face, fără cât în țară a se strânge haraciul aŭ orînduit, iar cu jalbă la Pórtă ca să se róge să se prinḑă cheltuelile salahorilor i a carălor în sémă.

(1) Titlu luat din Filstich.

Aŭ trimis pre *Ianache Văcărescu Vel Paharnic* ca, împreună cu ceĭ ce se afla boiarĭ i Capichehaiale acolo la Pórtă, să nevoiască pre la Vizirul, Chihaiaua şi la alţĭ stăpânitorĭ aĭ Porţiĭ şi cu ce vor putea isprăvi, să trimiţă pre *Iorga Slugear*, carele de multă vreame se trimesease de se afla cu slujba la Pórtă, ca să'şĭ vie acasă-şĭ, şi *Vel Paharnic* să rămâie acolo purtător de grijă, purcegând de aicĭ la *Octomvrie 12 ḑile.*

Pentru o pomenire numaĭ ca să se ştie, aicĭ însemnez că la *Octomvrie în 26* (1) *ḑile,* veaste, aicĭ la Tîrgovişte fiind Domnia, aŭ venit cum că Părintele *Gavriil Patriarhul Ţarigraduluĭ la Octomvrie în 16* aŭ murit, puind în locul luĭ *Patriarh pe Părintele Kir Chiprianu Chesariotul.* Acel *Gavriil* fórte om de trébă era şi păstor adevărat turmiĭ ceĭ pravoslavnice, om vrednic şi chivernisitor, aşeḑând tóte cele turburate ce era la sfânta marea biserică, pentru a căruia petrecere multă mâhnire la toţĭ aŭ fost, pre Domnul Dumneḑeŭ rugând ca să-l odihnéscă cu sfinţiĭ Patriarşĭ întru împărăţia ceruluĭ.

Plinitu-s'aŭ cu adevărat şi cu ajutoru luĭ Dumneḑeŭ şi anul al XIX-lea al Domnii Mării Sale pomenituluĭ Domn Iω Costandin Brâncoveanu Basarab Voevod la Octomvrie 28 de ḑile leatu $\frac{7216}{1707}$.

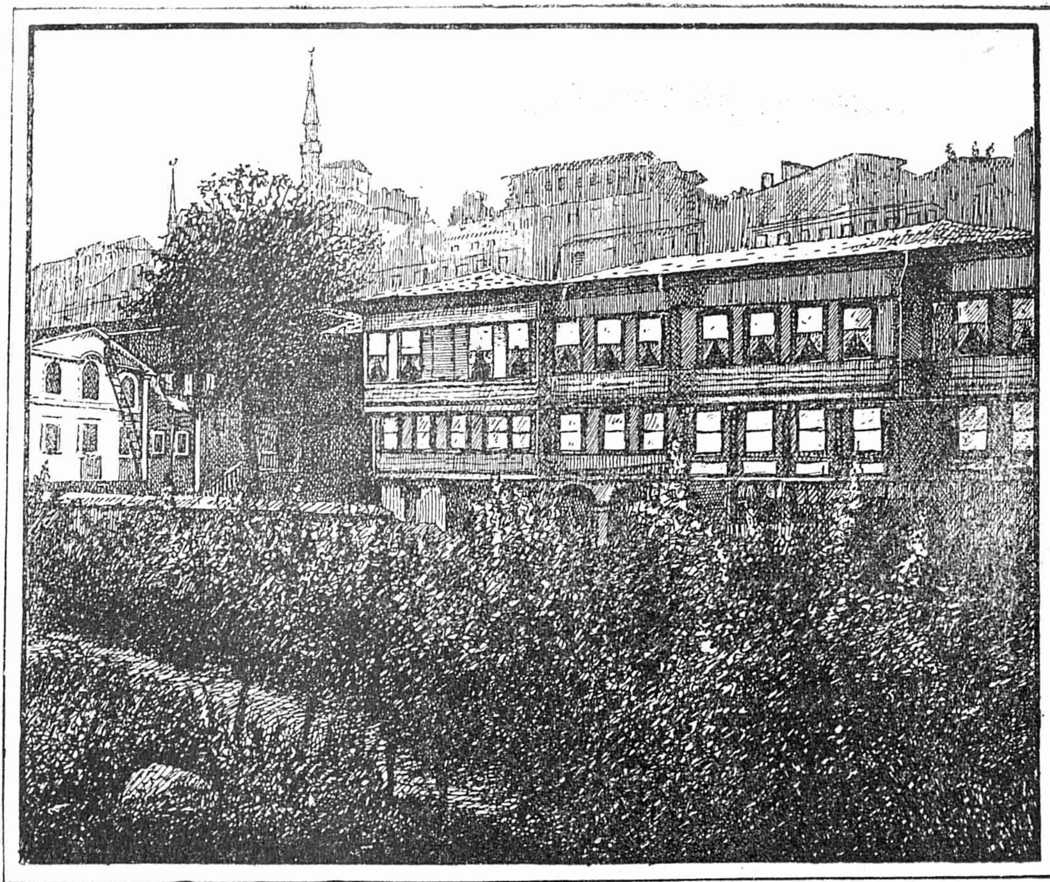
CAP. LXXX, (Varianta) (2).

Tot în Tîrgovişte Domnia fiind, socotit-aŭ Măria Sa ca să aducă pre *Vel Stolnic* de la Ţarigrad, carele câte-va lunĭ făcuse la Pórtă în trebile ţăriĭ şi gătind pre *Sterie Căpitanul* ca să-l trimiţă să se afle cu *Iorga Vel Sluger* la Pórtă, la *Avgust întâiŭ* l'aŭ pornit de aicĭ, carele după ce aŭ sosit acolo, *Vel Stolnic* numaĭ de cât luându-şĭ-ḑiua, bună aŭ purces şi la *28 ḑile* a sosit în Tîrgovişte, pe care Domnul cu drag primindu-l şi bine pentru slujbele ce aŭ slujit ţăriĭ şi Domnuluĭ acolo, l'aŭ dăruit.

Iar după ce aŭ sosit *Vel Stolnic,* a patra ḑi viind Călăraşĭ, scria boieriĭ Mării Sale cum că le-aŭ poruncit Chehaiaua să scrie Mării Sale să trimiţă mucarer pungĭ 25, care mucarer îl dăruise Impărăţia Bostangi-Başiĭ. Decĭ Domnul gătind baniĭ după poruncă i-aŭ

(1) In Mss. 548 al Academieĭ Române, găsim: *25 Octombre.*
(2) Din Mss. 548 al Academieĭ Române.

Anexă la pag. 178.

Vederea reşedinţeĭ Patriarhieĭ din Constantinopole, ḑisă mănăstirea Sfete Gheorghe, în Fanar.
(Copiată după voiajoriĭ din prima jumătate a seculuruĭ al XVIII-lea).

trimis, iar la *Septemvrie în 20 ḑile* pentru o trezvire mers'aŭ Măria Sa la *Piteştĭ* dimpreună cu tótă casa Mării Sale şi, făcând culesul acolo, la 30 ḑile iarăşĭ s'aŭ învârtejit în Tîrgovişte, unde după ce aŭ sosit, gătind Măria Sa pre *Ianache Văcărescu Vel Paharnic, pre Radul Dudescul Vel Sluger biv Vel Căpitan za Margine* (1), la *Octomvrie în 15 ḑile* l'aŭ trimis la Ţarigrad, poruncind *Iorgăĭ Vel Sluger* ca să vie, de vreme ce vre-o 8 lunĭ şeḑuse la Pórtă. Iar la *Octomvrie 25* viind Călărăşĭ, scria boiariĭ Domnuluĭ cum că trimite Impărăţia un Agă pentru baniĭ haraciuluĭ să-ĭ ia să-ĭ ducă la miria împărătéscă şi, la 30 ḑile sosind şi Aga acela cu porunca la Domn, Măria Sa după poruncă măcar că banĭ nu era, iar încă şi ca să nu stea porunca împărătéscă jos până a se strânge baniĭ din ţară, fiind cu zabavă şi de la Pórtă grăbind, dat'aŭ şi de la Măria Sa câtă-va sumă de banĭ, pus'aŭ şi pe boiarĭ de aŭ dat şi aşa până în *6 ḑile* s'aŭ împlinit toţĭ baniĭ.

Plinitu-s'aŭ cu fericire şi anul al XIX-lea al Domnii Sale la Octomvrie 29 ḑile.

CAP. LXXXI.

De aicĭ încep a semna orĭ-ce s'ar întâmpla a fi în anul al XX-lea al prea luminatuluĭ Domn Iω Costandin Basarab Brâncoveanu Voevod.

Gătind Măria Sa Vodă după porunca împărătéscă baniĭ haraciuluĭ, 'i-aŭ pornit întâiŭ cu o ḑi-două maĭ înainte. După aceia la *Noemvrie 9* ḑile aŭ purces şi Aga haracerul, dăruindu-l fórte bine după cum iaste obiceiul Agilor care vin pentru haraciŭ şi aşa, de aicĭ fórte mulţămit şi odihnit s'aŭ dus. După aceia decĭ nicĭ Domniea în Tîrgovişte mult n'aŭ şeḑut, ci numaĭ pân la Ovedenie (2) şi apoĭ a doua ḑi, fiind ḑiua *Sâmbătă la 22 Noemvrie*, de aicĭ den Tîrgovişte, Domnia purcegând şi mergând pe la satele Mării Sale *Potlogiĭ* i *Mogoşóia*, la *Noemvrie 27* aŭ intrat în Bucureştĭ cu alaiŭ fórte fru-

(1) Numele acestuĭ Radul Dudescul, se vede şters în manuscris. Acesta era ginere luĭ Costandin Cantacuzino Vel Stolnic şi cumnat cu Ştefan Cantacuzino care a fost Domn de la 1714 până la 1716 (veḑĭ şi nota 2 de la pag. 161).

(2) Intrarea în biserică a Maiciĭ Domnuluĭ.

mos şi şedênd cu fericire în Scaun, s'aŭ slobodit tunurile şi aŭ îmbrăcat şi Caimacamiĭ cu caftane după obiceiŭ.

Aicĭ pentru o pomenire numaĭ am vrut să semnez acésta ca să se ştie: întâmplându-se a veni de la *Alexandria Patriarhul Gherasim* aicĭ în ţară, (carele şi maĭ înainte vreme iar în dilele luminatuluĭ Domn Iω Costandin Basarab Brâncoveanu Voevod maĭ venise şi iar se dusese), săvaĭ slab şi bătrân fórte de firea trupéscă fiind la ştiinţă era mult maĭ înalt şi maĭ slăvit de cum era maĭ înainte şi, întâmplându-se a fi aicĭ şi *Părintele Hrisanth Patriarhul Ierusalimuluĭ*, sărbătorile Naşteriĭ şi Peritomi şi a Bogoiavlenieĭ cu parisie aicĭ la Bucureştĭ le-aŭ făcut.

Insă Măria Sa Vodă pentru ca să se facă maĭ mare parisie (lucru care în pământul acesta nu se ţine minte să fie fost s'aŭ să fie făcut altă dată), aŭ socotit Măria Sa şi aşa i aŭ pohtit pre amândoĭ prea fericiţiĭ Patriarşĭ de aŭ mers la frumósa şi minunata mănăstire a luĭ Sfeti Gheorghe den Bucureştĭ de aŭ slujit sfânta liturghie amândoĭ Patriarşiĭ cu 4 Arhiereĭ anume: *Climent Udrianul*, *Afxentie Sofianul*, *Maxim Mara Ierapoleos*, *Mitrofan Nisis* şi cu mulţime de preoţĭ i diaconĭ. Acolo era şi Domnul cu tótă boierimea şi alt norod mult şi adunare, care frumuseţe şi parisie condeiŭl nu o póte arăta. Sfârşind sfânta liturghie, Părintele Patriarhul al Alexandrieĭ aŭ făcut cazanie fórte frumósă; după aceia eşind din biserică, Domnul dimpreună cu Patriarşiĭ şi cu Arhiereiĭ s'aŭ suit sus în casele cele patriarşeştĭ, unde s'aŭ şi ospătat veselindu-se atât de minunata şi frumósa parisie ce aŭ făcut cât şi pentru prea fericiţiĭ Patriarşĭ, căcĭ amândoĭ aicea s'aŭ întâmplat şi sfânta liturghie dimpreună în slăvita lavră a luĭ Sfeti Gheorghie aŭ săvîrşit, dând mulţumită şi slavă vecĭniculuĭ Dumnedeŭ şi după scularea meseĭ, Măria Sa Vodă aŭ mers la Curte.

Fiind Domnia în Bucureştĭ, veste de la marginea ţăriĭ Moldoviĭ aŭ venit, cum că vine sol de la Domnul Moldoviĭ ce era *Mihaĭ* (1) *Vodă: Ión Sturzea Marele Paharnic* carele aicĭ sosind în diua de ajunul Bobotezii la *Ghenarie 5 dile*, în diua de Bobotéză Măria Sa Vodă de diminéţă aŭ trimis şi aducându-l s'aŭ împreunat cu dînsul.

(1) Racoviţă.

După aceia s'aŭ pogorît Măria Sa și la săbor (1), după obiceiŭ, fiind și solul și așa după săbor aŭ audit și sfânta liturghie, făcând *Părintele Patriarhul Ierusalimneanul* liturghia și așa pe sol într'acea ḍi la masă nu l'aŭ oprit ci iar s'aŭ dus la gazdă-șĭ și, trecênd câte-va ḍile l'aŭ ospătat, după obiceiŭ, frumos și după aceia a doua ḍi chemându-l de șĭ-aŭ luat ḍiua-bună, l'aŭ îmbrăcat cu contoș frumos cu pacea de samur și la *Ghenarie în 14 ḍile* aŭ purces de aicĭ de s'aŭ dus la stăpânul sĕŭ *Mihaĭ Vodă*. După aceia socotind Măria Sa Vodă, aŭ trimes și Măria Sa după obiceiŭ sol la Moldova pre *Radul Golescul Vel Clucer* purcegând de aicea la *Fevruarie în 12 ḍile* și s'aŭ înturnat la *Martie 20 ḍile.*

Aicea iară pentru pomenire s'aŭ însemnat ca să se știe: când aŭ fost cursul anilor de la Hristos *1708 șĭ-aŭ dat obștésca datorie și prea sfinţitul Părinte Mitropolitul ţĕriĭ Kir Teodosie*, carele mult bolind, atât de slăbiciunea bătrîneţelor cât și altă osebită a trupuluĭ bólă și viind ciasul cel hotărît al ḍilelor *aŭ adormit* în Domnul la *luna luĭ Ghenarie 27 ḍile*, iar Arhiereŭ ţĕriĭ 40 de anĭ (aŭ fost).

După ce decĭ aŭ răposat, gătind tóte cele ce aŭ trebuit ale pogribanii, aŭ mers a doua ḍi Măria Sa prea luminatul Domn chiemând și pre amândoĭ Patriarșiĭ: cel de la *Alexandria* și cel de la *Ierusalim* de aŭ fost la slujba pogribanii și toţĭ Arhiereiĭ câţĭ s'aŭ aflat aicĭ, preoţĭ, egumenĭ și altă mulţime de norod atât bisericesc cât și mirenesc, l'aŭ slujit în sfânta Mitropolie cu cinste mare, luându-șĭ toţĭ creștiniĭ iertăciune cu sărutarea sfinteĭ luĭ mâinĭ.

După aceia decĭ s'aŭ suit în casele Vlădiceștĭ și împreună cu sfinţiĭ Patriarșĭ și Arhiereĭ și cu tótă boierimea, după ce decĭ Măria Sa Vodă în casă aŭ intrat cu ceĭ maĭ de sus pomeniţĭ, aŭ început a vorovi pentru alegere de Vlădică ca să se puie, pentru ca să păstoréscă turma luĭ Hristos cea pravoslavnică; fiind dar cu diata rĕposatuluĭ Părinte *Mitropolit Kir Theodosie* ales ca să rămâie în urma luĭ păstoriŭ sfinţia sa *Părintele Rîmniceanul Kir Antim*, care acea diată înaintea tuturor scoţându-se de s'aŭ cetit, așa cu un cuvânt toţĭ aŭ ḍis către Măria Sa atât Părinţiĭ Patriarșĭ cât și alţĭ Arhiereĭ și boierĭ că: precum bătrânul păstoriŭ rĕposatul Părinte aŭ hotărît și aŭ

(1) biserică.

ales pe acel pomenit Episcop Rîmnicean, el să fie Arhiereŭ și Vlădică iar nu altul și așa vĕdênd Măria Sa că toţĭ așa află si găsesc să fie, l'aŭ chemat acolo în casa cea Vlădicească și i-aŭ dat cârja. După aceia aŭ venit la Curte Măria Sa și gătind pre *Gligorașco Ciohodariul* l'aŭ trimis cu cărţĭ la biserica cea mare la Patriarșia Ţarigraduluĭ, ca după orânduiala bisericéscă să'ĭ trimiţă edosis și metathesis (1) ca să pótă fi Arhiereŭ Vlădică și așa mergênd și isprăvind treaba cu care s'aŭ fost trimis, s'aŭ înturnat sosind aicĭ la *Fevruarie 19 ḑile*, făcênd de la Ţarigrad *Părintele Patriarhul Exarh pre Părintele proin Odriian Kir Climent* ca să-ĭ facă metathesis și așa la *Fevruarie 21 ḑile* i s'aŭ făcut metathesis de la Episcopia Rîmniculuĭ la Vlădicia ţăriĭ. După acésta decĭ, a doua ḑi la *Fevruarie 22 ḑile*, după ce Măria Sa Vodă de la liturghie aŭ eșit, slujind liturghia *Părintele Patriarhul Alexandrias*, fiind Duminica cea d'intâiŭ a postuluĭ care și τῆς ὀρθοδοξίας se numește, aŭ trimes Măria Sa pre Dumnealuĭ *Ștefan Cantacuzino Marele Fostelnic* cu caràta cea frumósă domnéscă și cu alaiŭ frumos la sfânta Mitropolie de l'aŭ proscalisit să vie la Curte, pe carele aducându-l pre scara cea mare pen Divan, s'aŭ împreunat cu Măria Sa Vodă sărutându-ĭ Măria Sa mâna și făcându-ĭ frumósă oraţie de păstoria ce i s'aŭ dat, iprocĭ.

După aceia șeḑând puţin la voróvă, aŭ poruncit Măria Sa de aŭ mers toţĭ boiariĭ în casă-ĭ și bând vutcă și sinharisindu'l aŭ mers toţĭ boiariĭ de i-aŭ sărutat mâna și așa iar maĭ sus pomenitul *Vel Postelnic* aŭ mers cu Sfinţia sa de l'aŭ dus iar la sfânta Mitropolie.

CAP. LXXXII.

Cum, a venit ferman de la Împărăţie ca să trimiţă Domnul cară și salahorĭ la cetatea Benderuluĭ și haraciul pe jumătate înainte.

Fiind Domnia în Bucureștĭ, aŭ venit veaste de la Capichehaiale de la Pórtă, că orânduindu-se salahorĭ și cară să mérgă să lucreḑe la cetatea *Benderuluĭ* ca și în trecutul an și cum cu fermanul acela ce s'aŭ făcut, s'aŭ orînduit să vie în ţară Aivaz Aga Ciacârgi Bașa

(1) Permutare, schimbare.

împărătesc și așa puținele dile trecând, aŭ sosit și acel Agă cu fermanul împărătesc, aicĭ în Bucureștĭ fiind Domnia. După ce decĭ aŭ sosit și împreunându-se cu Măria Sa Vodă, aŭ cetit fermanul și cunoscând porunca Impărăţii ce iaste, săvaĭ că fórte cu durere de inimă și întristăciune la toţĭ: de vreame ce fără de plată să lucrede la cetate, atât carăle cât și ómeniĭ în ferman poruncea și: nu maĭ puţină sumă ci 1.500 de salahorĭ și 220 de cară și 60 de toporașĭ, însă într'alt chip cum a face neputând, Măria Sa aŭ făcut nevoință în tot chipul de aŭ făcut cum aŭ putut; cât n'aŭ ajuns den slujitoriĭ ţăriĭ, den călărașĭ, den dorobanţĭ și den scutealnicĭ, aŭ plătit cu banĭ salahorĭ de aŭ plinit acea sumă și așa gătind și pe Aga și dăruindu-l, den preună cu salahorimea l'aŭ pornit de aicĭ la *Martie 31 dile*, trimiţând cu aceĭ salahorĭ i cară ispravnicĭ pre *Măndăilă Vel Șetrar* i pe *Costandin Cluceru Ralea*.

După aceia decĭ multă vreme nu s'aŭ zăbovit, ci de iznóvă altă poruncă împărătéscă aŭ venit cu un Mehter Bașa al Viziruluĭ, ca să maĭ dea tot la *cetatea Benderuluĭ* încă salahorĭ 500 și cară 100 și meșterĭ de lemn 40, care poruncă Măria Sa Vodă audindu-o și vădând, mult s'aŭ mâhnit și s'aŭ întristat. Iar într'alt chip a face n'aŭ avut cum, fără cât cu banĭ salahoriĭ aceștia și carăle aŭ nevoit de i-aŭ împlinit și după poruncă cu un *Iane Căpitanul ot Caracal*, la ceĭ-l-alţĭ la *Bender* i-aŭ trimis. Și intru acésta porunca Impărăţii fără de zăbavă s'aŭ săvîrșit și s'aŭ făcut. După ce decĭ salahoriĭ i-aŭ pornit și pe Aga al Viziruluĭ maĭ sus pomenitul gătind și, pre *Șerban Bojoreanul Vel Vistier* l'aŭ trimis la Pórtă, scriind luĭ *Ianache Văcărescul Vel Paharnic* ca să vie și, la *Aprilie în 26 dile* l'aŭ pornit. Iar *Vel Paharnic* aŭ sosit la *Maĭ în 10 dile* și *întâmplându-se bóla ciumeĭ a se înmulţi în Bucureștĭ*, nimic n'aŭ maĭ zăbovit Măria Sa ci la *Maĭ în 5 dile* purcegând din Bucureștĭ cu alaiŭ frumos, întâiŭ la satul *Mogoșóia* aŭ mers, de acolea la *Potlogĭ*, apoĭ de la *Potlogĭ* la *Scaunul Tîrgoviștei* aŭ mers, intrând în oraș cu alaiŭ frumos după obiceiŭ la *Maĭ în 14 dile* leatu $\frac{7216}{1708}$.

Ședând Domnia tot în Tîrgoviște, aŭ venit tot de odată fără veste Hasan Aga Imbrohorul Viziruluĭ cu ferman împărătesc, ca să dea Măria Sa den haraciŭ înainte pe jumătate adică-te 142 de pungĭ, care poruncă Măria Sa audind, într'alt chip a face n'aŭ avut cum

fără cât cu împrumutare după la boiarĭ, cu de la Măria Sa puind și împrumut după la unii, după la alțiĭ, ca nicĭ pe săracĭ maĭ înainte de vreme să'ĭ căznéscă, nicĭ porunca Împărăției jos să stea și așa baniĭ plinind la *Iunie 15 ḑile*, i-aŭ pornit de aicĭ trimițând cu dânșiĭ ca să-ĭ ducă la mirie pe Vataful za Călărașĭ (loc alb), care ducându-ĭ acolo i-aŭ dat și la vreame porunca s'aŭ împlinit și s'aŭ făcut. Iar după pornirea Hasan Agăĭ cu baniĭ haraciuluĭ, măcar că de curând era trimis *vtori Vistier Bojoreanu* la Pórtă, iar încă și fiind trebuincios pentru trebile țăriĭ, Măria Sa Vodă aŭ socotit de aŭ trimis pre *Radul Dudescul Vel Sluger* la Pórtă și luĭ *vtori Vistier* i-aŭ scris să vie, pornind pre *Vel Sluger* de aicĭ la *Iunie în 26* ḑile și *vtori Vistier* aŭ sosit în Tîrgoviște la ḑile *26 Avgust.*

CAP. LXXXIII.

Aicea însemnez că, avênd Domnul în anul acesta puțină liniște, a făcut și nunta fiiceĭ Măriĭ Sale Bălașa cu Manolache feciorul luĭ Chiriță Andronache (Lambrino) de la Țarigrad. Și de răscóla Cerchezilor și mazîlirea luĭ Caplan Ghereĭ Hanul Crîmuluĭ.

Viind vremea cea hotărîtă a vîrsteĭ *Cocóneĭ Măriĭ Sale luĭ Vodă cea de a 6-a anume Bălașa* și fiind orînduit de Dumneḑeŭ, bine socotind Măria Sa aŭ găsit pe un fecior de boiariŭ Țărigrădean, anume Manolache, fiind Cuparul Măriĭ Sale și de mică vîrstă crescut în casă, pre carele socotind a fi vrednic, fiind chivernisit la minte și cu tóte podóbele cele fireștĭ atât cu ceale den lăuntru cât și cu ceale den afară împodobit, a'l face ginere și fiŭ, l'aŭ învrednicit și întâiŭ i-aŭ trimis Măria Sa pre *Antonie Grămăticul* împreună cu rădvan (1) domnesc de aŭ adus pe tată-sĕŭ de la Țarigrad, om fórte înțelept și învățat fiind în limba elinéscă și dregătorie avênd la biserica cea mare a Țarigraduluĭ Hartofilax fiind, anume *Chiriță Andronache.* După ce decĭ aicĭ l'aŭ adus, atuncea și logodna aŭ săvârșit, dând inele după obiceiŭ și așa gătindu-se Măria Sa de nuntă, grijind ceale ce trebuia ale nunțiĭ maĭ nainte vreame, aŭ început nunta

(1) Trăsură deschisă și largă ca un car.

la *Octomvrie 26 ḑile* și la *Octomvrie 31 ḑile* s'aŭ săvîrșit, cununându-l cinstitul și prea înțeleptul boiariŭ *Costandin Cantacuzino biv Vel Stolnic*, însă epitrop fiind pus despre partea prea sfințituluĭ Părintelui *Patriarhuluĭ Ierusalimuluĭ Kir Hrisant*, carele întâmplându-se Sfinții Sale a mearge la sfântul mormînt la Ierusalim, așa Sfinția Sa aŭ socotit, fiind în mare prieteșug cu pomenitul cinstitul boiariŭ, de l'aŭ rugat și l'aŭ poftit prin scrisóre ca despre partea Sfinții Sale, cum s'aŭ ḑis, să cunune.

Și așa cu mare cinste și pompă ĭ-aŭ cununat, fiind multă adunare la acéstă nuntă, atât de boieriĭ țĕriĭ cât și de altă prostime și cliros bisericesc, Arhiereĭ, iprocĭ.

Fiind încă și prea sfințitul *Patriarh al Alexandrieĭ Kir Gherasim*, carele aŭ săvârșit Sfinția Sa și molitfele sfinteĭ cununiĭ. După aceia șeḑênd la masă cu mare parisie și ospătându-se cu multă cinste, dându-se despre partea Mării Sale luĭ Vodă măhrămĭ la toțĭ boiariĭ câțĭ la masă ședea, s'aŭ săvârșit nunta cu multă cinste și mare veselie, urându-le toțĭ tinerilor multă norocire și fericire de la Dumneḑeŭ.

Și acésta pentru o pomenire ca să se știe aicĭ s'aŭ însemnat: că într'acest *an al 20-lea al Domnii Mării Sale luĭ Costandin Basarab Voevod*, fiind Han al Crîmuluĭ Caplan Ghereĭ, s'aŭ sculat cu tóte órdele tătĕrĕștĭ, cu Șerem-beĭ al Crîmuluĭ și cu mulțime de tătarĭ și mârzacĭ de aŭ mers la Cercheziĭ ca să-ĭ supue după voia și pofta lor, pentru că Cercheziĭ ne maĭ putând suferi luările și alte jafurĭ ce făceaŭ, le-ar fi fost rĕspuns că: orĭ să se lase după obiceiurile și legăturile céle vechĭ care avusese cu Impărăția turcéscă, aŭ eĭ nu vor maĭ asculta poruncile împărăteștĭ nicĭ vor da nimic din ceale ce era legațĭ Impărățieĭ să dea. Acésta dar auḑind Pórta turcéscă, aŭ dat voie Hanuluĭ celuĭ ce s'aŭ numit maĭ sus de aŭ mers asupra Cerchezilor ca cu sabia să-ĭ supuie după voia lor, cum ḑișĭ și așa mergênd, Cercheziĭ încă gătindu-se de războiŭ și în locurĭ bune pre Hanul așteptând, pre carele fără de veste nóptea lovindu-l, mulțime de Tătarĭ aŭ pierit, pierind și Șirem-beĭ al Crîmuluĭ și puținĭ din mârzacĭ viĭ aŭ scăpat, pierḑênd Hanul tótă curtea luĭ și corturile și tot ce aŭ avut. Numaĭ el cu fuga abia aŭ scăpat și cu puținĭ din Tătarĭ, cum n'aŭ vrut nicĭ ar fi gândit, la Crîm s'aŭ întors. Acéstă

mare întâmplare și ocară Tătarilor întâmplându-se și Impărăția înțelegênd, ca să potolêscă și să stingă ocara aceia, aŭ mazîlit pre Caplan Ghereĭ Hanul și aŭ pus Han pre frate-sĕŭ Dovlet Ghereĭ pre carele în trecuțiĭ anĭ l'aŭ fost mazîlit.

Intr'acest an s'aŭ isprăvit și *cetatea Benderiuluĭ* de tot lucrul eĭ ce aŭ fost fără de nicĭ o plată a Impărăţieĭ, lucrându-se numaĭ cu munca și ostenéla săracilor pământenĭ, lucrându-se la dînsa în doĭ anĭ cu mulțime de ómenĭ și cară.

Plini u-s'aŭ anul cu tóte cele de fericire al 20-lea al prea luminatuluĭ Domn maĭ sus pomenit Iω Costandin Basarab Voevod la *29 dile ale luĭ Octomvrie.*

CAP. LXXXIV.

De aicea începem a scrie orĭ-ce s'ar întâmpla în anul al douĕ-zecilea şi unul al Domnieĭ Măriĭ Sale luĭ Costandin Basarab Voevod.

Șeḑênd Domnia în Tîrgoviște, aŭ venit un Agă al Viziruluĭ Selam Agasî, anume Ibraim Aga Halvagiul cu ferman împărătesc și cu cartea Viziruluĭ pentru baniĭ adaosuluĭ haraciuluĭ ca să-ĭ trimiță la miria împărătéscă toțĭ deplin pungĭ 180.

Acest dar maĭ sus pomenitul Agă, după ce s'aŭ împreunat cu Măria Sa Vodă și porunca Impărăției i-aŭ dat, după alte vorbe ce aŭ avut numaĭ ce aŭ scos den sîn o pungă întru care era un hangiar fórte scump, tot cu diamanturĭ ferecat și aŭ ḑis luĭ Vodă: *iată Măria Sa Vizirul î-țĭ trimite cest hangiar giovaher poftindu-te să'l primeştĭ că el multe aŭ vĕḑut de la tine* pentru aceia țĭ-aŭ trimis acest darŭ și ca acestea.

Măria Sa decĭ cu multă cinste l'aŭ luat și aŭ mulțămit miliĭ și bunătățeĭ ce aŭ arătat Măria Sa Vizirul către Măria Sa, iprocĭ, iprocĭ. Maĭ ḑicându'ĭ și acésta că'l poftește Vizirul să'ĭ scrie o carte să ḑică că orĭ-ce aŭ luat de la Măria Sa, banĭ saŭ scule, să'ĭ fie halal iar nu haram; și așa fiind lucru de minune de vreme ce alt Domn al țĕriĭ nu s'aŭ învrednicit a avea darurĭ de la stăpânĭ fără cât singur Măria Sa, nu maĭ mult s'aŭ bucurat și slavă luĭ Dumneḑeŭ aŭ dat.

Pentru banĭ decĭ săvaĭ că cu greŭ lucru era să'ĭ împlinéscă, că în

grab a se strânge den țară nu era putință, Măria Sa împreună cu toțĭ boiariĭ socoteală aŭ făcut și cu de la Măria Sa, cu de la boiarĭ, cu de la breasle i preoțĭ, multă nevoință făcând, baniĭ i-aŭ împlinit. Însă pentru maĭ îndemâna trebiĭ a se face și a se săvîrși, s'aŭ arădicat Măria Sa de aicĭ den Tirgoviște la *Ghenarie 14 ḑile* și mergând pe la satele Mări Sale *Potlogiĭ* i *Mogoșóia*, la *Ghenarie 19 ḑile* aŭ intrat cu alaiŭ în Scaunul Bucureștilor, dând cu 6 tunurĭ și îmbrăcând pe Caimacamĭ cu caftane după obiceiŭ.

După aceia decĭ gătind și pe Aga turcul, cu toțĭ baniĭ adaosuluĭ haraciuluĭ l'a pornit de aicĭ la *Ghenarie 22 ḑile*, trimițând cu dânsul, Măria Sa, pe *Iane care fusese Clucer mare de Arie* ca să se afle acolo la datu banilor, când se vor da la miria împărătéscă.

Aicĭ pentru o pomenire și acésta se însemnéză: că viind vîrsta și hotărîta de Dumneḑeŭ vreame a căsătorieĭ celuĭ *al doilea fiŭ al Mării Sale luĭ Vodă anume Ștefan* (1), bine aŭ socotit și *Cocónă a lua aŭ aflat, a luĭ Ilie Cantacuzino feciorul luĭ Iordache Cantacuzino Vistiarnecul* carele fusese *Vistier mare la Moldova* în ḑilele luĭ *Antiohie Cantemir Vodă intru a doua Domnie a Domnii luĭ* și așa, măcar că logodna se făcuse cu câte-va lunĭ maĭ înainte când de nepriateniĭ luĭ pribeag aicea în țară fusese, iar după aceia când ḑiua se apropiase, Măria Sa Vodă aŭ gătit pre cinstitul dregătorul Mării Sale pre *Toma Cantacuzino Marele Spătar*, sol la Domnul Moldoveĭ la Mihaĭ Vodă de l'aŭ trimis, poftindu-l și rugându-l ca să dea voie pomenituluĭ maĭ sus *Ilie Vistiarul* împreună cu alte rudeniĭ de ale luĭ ca să vie la nuntă, pre care lăsându-ĭ și voie dându-le aŭ venit și așa când în tîrg era să intre le-aŭ trimis Măria Sa Vodă înainte sumă bună de slujitorime cu Căpitaniĭ ceĭ marĭ și douĕ săniĭ domneștĭ, într'una să șaḑă jupânesele și într'alta numitul cuscru Mării Sale, Vistiarul, trimițând cu acele săniĭ pre *Șerban Bujoreanul Marele Vistier* și pre *Șerban Grecianul Marele Stolnic carele și ginere Mării Sale* era, pre care cuscru cu mare cinste în oraș l'aŭ adus și la gazdă orânduită l'aŭ așeḑat, așijderea și pre alțĭ boiarĭ nuntașĭ iar pre la gazdele lor orânduite. După aceia a doua ḑi aŭ

(1) Pe numele acestuĭ Cocon al doilea Ștefan, Costandin Vodă a și săvîrșit înainte de nuntă minunatul Palat de la satul sĕŭ Mogoșóia precum în inscripția de la ușa de sus a intrăriĭ pre marmură săpat se citește.

mers de s'aŭ împreunat cu Măria Sa Vodă, pre care-ĭ cu cinste și bună voie i-aŭ primit Măria Sa. Acésta aŭ fost la *Ghenarie 31 ḑile*. iar după aceia la *Fevruarie 17 ḑile*, nunta începându-se cu mare veselie și pompă, la *Fevruarie 20 ḑile* s'aŭ săvîrșit și cununându-l prea cinstitul și înțeleptul bătrân boiar *Costandin Cantacuzino biv Vel Stolnic* carele și din botez, Coconuluĭ naș fusease și așa cununia aŭ săvîrșit; prea sfințitul *Patriarh al Alexandrieĭ Kir Gherasim* aŭ cinstit cununia.

Fost'aŭ și Mitropolitul țěriĭ și alțĭ Arhiereĭ la masă și frumósă adunare, atât boierimea țěriĭ cât și den boierimea Moldoviĭ cățĭ venise nuntașĭ, pre care și cu măhrămĭ pre toțĭ despre partea gineriuluĭ i-aŭ cinstit. Fost'aŭ și solul Moldovenesc carele de Mihaĭ Vodă se trimisease anume *Costandin Gavriliță marele Comis* și așa cum am maĭ ḑis, cu mare și prea frumósă pompă s'aŭ săvîrșit cinstita și slăvita acésta nuntă *într'al 21-lea an al Domnii Mării Sale luĭ Iō Costandin Basarab Voevod*.

Și acésta iar pentru o pomenire aicĭ însemnéză ca să se știe că: tot într'acest an al Domnieĭ Mării Sale luĭ Vodă viind vremea cea hotărîtă de sus, ca și feciorul luĭ Șerban Vodă carele se afla pribeag la Brașov, să se căsătoréscă și așa încă maĭ nainte aicea în țară cercând ca să'șĭ găséscă soție și ne-putând afla obraz ca acela ca să'ĭ fie de potrivă atât cinstiĭ luĭ cât și neamuluĭ, den Dumneḑeiasca orânduială lucrul așa s'aŭ purtat că fiind aicĭ în țară un Beizadea fecior de Domn al luĭ *Antonie Vodă* (1), *Chiriță Draco* anume *Iordache* carele ținuse o fată a luĭ *Gligorie Vodă* (2) și el avênd o Cocónă, măcar că se cam rudea cu Coconul luĭ Șerban Vodă despre tată-sěŭ, însă scriind la Patriarșie la Țarigrad i-aŭ adus blagoslovenie ca să o pótă lua. Și așa Măria Sa Vodă gătind boiarĭ de aicĭ, întâiŭ pe la *Rucăr* i *Dragoslavele* cu Cocóna să o ducă aŭ trimes pre *Pîrvan Vistiarul* și pre *Drăghicĭ Ciaușul Strămbeanul* cu Jupânesele lor, iar călărește pre Prahova aŭ trimes pre cinstitul dregător al Mării Sale pe *Toma Cantacuzino Vel Spătar* ca în locul Mării Sale să fie Nun să'l cunune. Impreună aŭ trimes și pre *Răducanul Cantacuzino biv vtori Logofět* și alțĭ Coconĭ de

(1) Antonie Roset care a domnit 1669—1672.

(2) Ghica al II fiu luĭ Gh Ghica întâiŭ (1660—1664 și 1672—1673.

boiarĭ ca să se afle la acea cinstită adunare a nunţiĭ, care de aicea aŭ purces la *Fevruarie în 21 ḑile*, iar nunta s'aŭ făcut acolo şi s'a săvârşit cu mare pompă şi cinste la *Fevruarie 27 ḑile* în ḑiua de lăsatul seculuĭ de postul cel mare, la Braşov.

Şi acésta pentru o pomenire aicĭ sĕ însemnéză ca să se ştie:

Că iar într'acest an al Domnii Mării Sale luĭ Vodă, la *Ghenarie 28 ḑile* leatu $\frac{7217}{1709}$ la 10 ciasurĭ din ḑi (1), fiind vreme frumósă, senin şi sóre, la Jud. Buzĕuluĭ, de ceea parte de apa Buzĕuluĭ aŭ trăznit atât de tare cât ómeniĭ şi dobitócele aŭ căḑut la pământ şi aŭ căḑut şi câte-va pietre de sus, care pietre de minune le-aŭ adus la Curte de s'aŭ minunat toţĭ văḑându-le. Pietre marĭ bucăţĭ şi negre ca zgura care nu aŭ căḑut peste tot locul ci numaĭ în douĕ locurĭ, ci puţine nu multe; ce va fi semnul acesta singur Impăratul ceresc va şti căruia a păḑi cu mila sa norodul sĕŭ (îĭ place). Glas de mare rugăciune s'aŭ dat slaveĭ luĭ ceĭ vecĭnice.

CAP. LXXXV.

Cum, Domnia a avut pace şi rĕsuflu într'acest an în ţară.

Intâmplându-se a fi *Părintele Alexandrianul Patriarhul, Kir Gherasim* aicĭ câtă-va vreme după cum s'aŭ ḑis maĭ sus şi vrând să se ducă iarăşĭ la Eparhia luĭ, după ce aŭ trecut nunta domnéscă, Măria Sa Vodă l'aŭ gătit şi pre Sfinţia sa, dându-ĭ car cu caĭ rădvan, un Buluc başă de seimenĭ cu seimenĭ, dăruindu-l atât Măria Sa cât şi boierimea ţăriĭ cine cu ce aŭ putut şi aşa la *Martie 3 ḑile* de aicĭ den Bucureştĭ către Odriiŭ aŭ purces, blagoslovind pre toţĭ şi mulţumind.

După aceia gătind Măria Sa Vodă şi pe Dumnealuĭ *Ianache Văcărescul Vel Paharnic*, l'aŭ trimis la Pórtă ca să se afle la trebile ţăriĭ şi poruncile Domnii ca să mérgă el şi să vie *Radul Dudescul Vel Sluger* carele de multe lunĭ în slujba domnéscă acolo se afla şi aşa *Vel Paharnic* de aicĭ la *Martie 7 ḑile* aŭ purces, iar *Vel Sluger* aŭ venit aicĭ la *Aprilie 2 ḑile* pre carele Măria Sa Vodă cu bună voinţă primindu-l şi mulţumindu-ĭ de drépta slujbă şi ostenélă

(1) Pe atuncĭ se numĕra ḑiua începând de la răsăritul sóreluĭ.

ce aŭ făcut în tréba țăriĭ și a Domnieĭ și cu conteș de ale Mării Sale l'aŭ îmbrăcat cu paceale de samur.

Ședând deci Măria Sa Vodă în Bucureștĭ și fiind vreame bună de primăvară și ne-având nicĭ o supărare de către Pórtă, s'aŭ îndemnat Măria Sa de aŭ mers către satul Mării Sale la *Obileștĭ* în preumblare, purcegând den Bucureștĭ la *Maĭ 12* ḑile și acolo câte-va ḑile preumblându-se, la *Maĭ 24* ḑile iar aŭ venit Măria Sa la Scaun la Bucureștĭ, unde nu mult zăbovindu-se s'aŭ gătit de Tîrgoviște și la *Iunie 8* ḑile, purcegând den Bucureștĭ și mergând pe la satele Mării Sale *Mogoșoia* i *Potlogiĭ* de s'aŭ preumblat, la *Iunie 18* ḑile aŭ intrat după obiceiŭ la Scaunul Tîrgoviștei cu alaiŭ frumos, îmbrăcând și pre Vornicul de Tîrgoviște cu caftan după obiceiŭ.

Intr'acest an Impăratul turcesc Sultan Ahmet făcând nuntă mare și frumósă la *Maĭ 12* ḑile leatu $\frac{7217}{1709}$ și-aŭ dat pre fie-sa după Silictar Ali Pașa, însă Cocóną Sultana numaĭ de 4 anĭ fiind o aŭ măritat.

CAP. LXXXVI.

Ferman de trimeterea haraciuluĭ la miria împărătéscă și cum aŭ venit la Măria Sa sol de la Moldova.

Fiind Domnia în Tîrgoviște aŭ venit ferman împărătesc trimițându-l boiariĭ Capichehaialele de la Pórtă (cu care ferman fiind rânduit să vie un Agă cu dânsul, s'aŭ socotit boiariĭ Chapichehaialele de i-aŭ dat pungĭ 20 pentru ostenéla luĭ, den porunca Mării Sale Viziruluĭ), în care ferman poruncea Mării Sale luĭ Vodă să trimiță din suma banilor haraciuluĭ 140 de pungĭ. Decĭ după poruncă Măria Sa Vodă făcând multă nevoință, la vremea ceea ce era poruncită gătind aceĭ banĭ deplin i-aŭ trimis la miria împărătéscă de i-aŭ dus *Costandin Diichitis Vataful de Aproḑĭ.*

Și aceasta încă se însemnéză ca să se știe că: Mihaĭ Vodă Domnul de la Moldova arătându-se de la o vreame cu multă împotrivire împreună cu sfetniciĭ boiariĭ Mării Sale Cupăreștiĭ către Măria Sa Vodă și după aceia socotindu-se eĭ că, acea faptă și rea chivernisélă ce făcea la nicĭ o cale bună și de folos nu-ĭ va scóte, numaĭ de cât Mihaĭ Vodă aŭ gătit pe cel maĭ de aprópe boiariŭ și

sfetnic al sĕŭ, pre *Iordache Vornicul Ruset* de l'aŭ trimis aicea la Măria Sa Vodă, nu ca un sol ci ca un om de casă ce era, să-şĭ spuie pricinile şi iarăşĭ să împace lucrurile. Carele viind aicĭ Măria Sa Vodă cu cinste l'aŭ primit, şi el despre partea Domnuluĭ sĕŭ ceale ce poruncite i-aŭ fost Mării Sale i-aŭ ḑis şi aŭ arătat şi, răspunsul luându-şĭ, iarăşĭ s'aŭ învîrtejit înapoĭ opt ḑile numaĭ aicĭ făcând. Şi într'acele 8 ḑile cu Măria Sa împreunare aŭ avut de 3 orĭ, mâncând bucate cu Măria Sa de douĕ orĭ, iar cu alt cu nimenĭ din boiariĭ ţăriĭ împreunare n'aŭ avut, nicĭ el la nimenĭ n'aŭ mers, nicĭ la dânsul nimenĭ n'aŭ mers ca să se împreune.

Şeḑênd Domnia încă în Tîrgovişte, aŭ venit poruncă de la puternica Impărăţie cu un Agă al Viziruluĭ Rahtivan Paşa ca să trimiţă Măria Sa Vodă 250 de cară şi 800 de salahorĭ să lucreze acum la cetate la orĭ-ce ar trebui, la lemne, la pietre, iprocĭ. Care poruncă măcar că fórte cu greŭ în vreme de iarnă fiind, era şi cu pripă a se face, însă Măria Sa Vodă, cu tótă nevoinţa, porunca Impărăţii aŭ împlinit gătind ómeniĭ şi carăle; cu carĭ Căpetenie lor aŭ trimis pre *Robe cel tînĕr Căpitanul ot Rîmnec* purcegând de aicĭ la *Octomvrie în 10*. După aceia gătind Măria Sa baniĭ haraciuluĭ câţĭ rămăsese, i-aŭ trimis cu *ginerile Mării Sale Iordache Vel Agă* împreună cu *Sterie Căpitanul* ca şi baniĭ haraciuluĭ la miria împărătéscă să-ĭ ducă şi să rămâie acolo la Pórtă şi purtător de grija trebilor ţĕriĭ, pentru că luĭ *Ianache Văcărescu Vel Paharnic* Măria Sa poruncise să vie de vreme ce şeḑuse 7 lunĭ acolo la Pórtă, carele purcegând de acolo aŭ sosit aicĭ la *Noemvrie în 2 ḑile*.

Plinitu-s'aŭ cu fericire *al douĕ ḑecilea şi unul* an al Domnii prea luminatuluĭ Domn Iω Costandin Basarab Voevod la Octomvrie 29.

CAP. LXXXVII.

Aicea se începe a se scrie orĭ-ce s'ar întâmpla la anul al douĕ-zecilea şi doĭ al Domnii Mării Sale luĭ Iω Costandin Basarab Voevod.

Seḑênd Domnia în Tîrgovişte, aŭ venit veaste cum că aŭ pus alt Domn la Moldova, prinḑênd şi scoţând pre Mihaĭ Vodă cu mare urgie, purtându-i-se numele că aŭ stricat ţara şi s'aŭ arătat ca un hain Impărăţii, iprocĭ.

Pus'aŭ dar Domn pre *Nicolae Mavrocordat, feciorul luĭ Alexandru Mavrocordat, marele Dragoman Impărăției Turceștĭ*, însă nu cu puțină cheltuială Domniea aŭ luat cum s'aŭ audit și dicându-ĭ să fie credincios Impărăției și să'ĭ fie grijă pentru ca țara să se drégă iar nu să se maĭ strice dupre cum iaste stricată, iprocĭ, îmbrăcând caftan la *6 ale luniĭ luĭ Noemvrie* $\frac{7218}{1709}$ și la luna luĭ *Ghenarie în dile 25* s'aŭ audit că aŭ ajuns la Scaunul sĕŭ la *Iașĭ*, ducând cu el mulțime de grecĭ țărigrădenĭ (1), iprocĭ, iprocĭ.

CAP. LXXXVIII.

Poruncă pentru salahorĭ și cară la maĭ multe cetățĭ și de schimbarea Viziruluĭ.

Venit'aŭ poruncĭ de la Impărăție Mării Sale luĭ Vodă, cu Agĭ vizireștĭ cu fermanurĭ, poruncind ca să trimiță să lucreze la *cetatea Brăileĭ*, la *cetatea Giurgiovuluĭ* și la *cetatea Albă*, care poruncĭ mă-

(1) Acesta este primul pas făcut de Fanarioțĭ în Domnia fatală a lor, asupra Moldoveĭ și apoĭ peste vre-o șase anĭ ajunseră a domni și asupra Munteniei. Este bine și important a se ști de noĭ, astădĭ, în ce mod se aprecia de către Românĭ în vremea aceia faptul acesta tristul de pierdere a Drepturilor nóstre de a fi stăpânițĭ de Domniĭ Românĭ aleșĭ de noĭ. Iată ce găsim într'un manuscris al Cronicaruluĭ Moldovean Iordache Cantacuzino, Manuscris interesant ce se află în Biblioteca Academieĭ din Bucurescĭ sub No. 254, dăruit de regretatul Mihaĭ Cogălniceanu:

«Când a luat Tergimanul Nicolae Alexandru Mavrocordat întâia óră Domnia «Moldoveĭ i s'a dis de la Impărăție că: nevrând Antiohie Vodă să dea 300 «pungĭ nu i se va maĭ da luĭ acea Domnie (pe care abia 150 pungĭ voia el a «plăti) și că luĭ, uneĭ slugĭ credinciósе i-o dă de geaba, decĭ să o priméscă el. «Atuncĭ el, chiar fără a maĭ întreba pe tatăl sĕŭ a primit'o și peste puțin abia «Vezirul i-a arătat un izvod de la care locurĭ să ia el în Moldova banĭ și așa «l'aŭ făcut de a scos vre-o 800 de pungĭ fără alte vre-o 200 ce a maĭ trebuit «a cheltui până s'a făcut Domn desăvârșit la Iașĭ. Dar bătrînul Ecsaporitul «(tatăl sĕŭ) fórte răŭ s'a mâhnit audind că fiul sĕŭ a și fost îmbrăcat cu caf- «tan de Domnie și că a luat Domnia Moldoveĭ; și cum a înțeles, cum a și în- «ceput a plânge și a-șĭ da palme peste obraz și a-șĭ smulge părul din cap și «din barbă și a blestema pe fiul sĕŭ spuind că: dintr'acel ceas este cuca luĭ «stinsă și apoĭ nu mult ci numaĭ vre-o două săptămânĭ a maĭ trăit el și a «murit, fiind și bătrîn, pe când încă fiul sĕŭ Neculae Vodă nu apucase să pur- «ceadă din Țarigrad. Iar în locul luĭ Neculae a pus Impărăția Tergiman pe frate-sĕŭ Ion.»

car că greale și peste putință era, aflându-se în multă mirare Măria Sa și socotélă cum s'ar putea chivernisi lucrul spre a săracilor putință și așa cu multă nevoință, orînduială aŭ făcut ca porunca Impărăției în desăvîrșit să se facă, să se lucreze și să se isprăvéscă ca și întru acésta porunca împărătéscă să se împlinéscă.

După acésta dară, socotind Măria Sa pentru chiverniséla cea maĭ bună a trebilor de la Pórtă ale Mării Sale și ale țĕriĭ, au trimes pre Dumnealuĭ *Radul Golescul Marele Vornic* să fie purtător de grijă la Pórtă de tóte poruncile Mării Sale, purcegând de aicea den Tîrgoviște la *Fevruarie 10* ḑile leatu $\frac{7218}{1710}$ și sosind Dumnealuĭ acolo la Pórtă să vie *ginerile Mării Sale Iordache Crețulescu Vel Agă* înapoĭ acasă-șĭ. Și așa după trimiterea maĭ sus pomenituluĭ *Vel Vornic*, nicĭ Măria Sa n'aŭ zăbovit ci la *Fevruarie în 10* ḑile purcegând de aicea den Tîrgoviște, aŭ sosit la Scaunul Mării Sale la Bucureștĭ, la *Fevruarie 14* ḑile intrând cu alaiŭ mare și frumos. După aceia aŭ îmbrăcat pe Caimacamĭ cu caftane după obiceiŭ dând și cu 6 tunurĭ.

Fiind Domnia în Bucureștĭ aŭ venit Mării Sale luĭ Vodă veste de la margine că, vine sol de la Moldova de la *Nicolae Vodă*, după obiceiŭ, anume: *Chirițihus Mutrachi Vameșul cel Mare*, carele și aicĭ aŭ sosit la *Fevruarie în 25 ḑile*. După aceia și cu Măria Sa Vodă s'aŭ împreunat arătând denspre partea Domnu sĕŭ mult prieteșug și dragoste. După aceia trecând treĭ-patru ḑile, l'aŭ și ospătat Măria Sa după obiceiŭ și la ḑiua-bună l'aŭ îmbrăcat cu conteș frumos cu pacea de samur și la *4* ḑile ale luĭ *Martie* aŭ purces.

De aicea s'aŭ dus iarășĭ înapoĭ la Moldova la Domnul sĕŭ. Trecênd decĭ puține ḑile, după obiceaiŭ aŭ gătit și Măria Sa sol de aŭ trimes la *Niculae Vodă, la Moldova*, pre *Gheorghe Castriotul biv Vel Comis* purcegând de aicĭ la *Martie 12* ḑile și s'aŭ învârtejit de acolo la *Aprilie în 5 ḑile.*

Iar la *15* aŭ venit un Agă cu ferman de la Impărăție ca să dea Măria Sa Vodă 150 cara ca să mérgă la *Cetatea Vozii* să lucreze acolo ce ar fi treaba, care poruncă auḑind Măria Sa fórte s'aŭ turburat împreună cu tótă boierimea, vĕḑênd cât greŭ iaste pre biata țară, de vreme ce în 5 locurĭ a se lucra fórte cu greŭ era: la *Oru*, la *Cetatea Albă*, la *Vozia*, la *Brăila* și la *Giurgiov*, însă ca porunca

împărătéscă jos să nu stea, făcut-aŭ Domnul sfat împreună cu tótă boierimea și numaĭ de cât făcând socotélă a se face cu banĭ, aŭ gătit pă *Măndilă Vel Șetrar* de l'aŭ trimis la Margine și i-aŭ dat și banĭ ca să găséscă și să tocméscă cară și gătindu-le să le pornéscă ca la vreme să soséscă acolo unde era porunca să lucreze; și așa mergênd aŭ făcut cu banĭ și aceĭ tăietorĭ de lemne și cară și le-aŭ pornit: céle ce aŭ fost de *Vozia*, la *Vozia* și ceale ce era să taie lemne și să le care, la *Akerman*. Insă nu ajungea greul și păsul acesta ce era, ci iarășĭ de iznóvă cu Agă viziresc, cu ferman aŭ venit poruncă, că de iznóvă la *cetatea Oruluĭ* să maĭ trimită Măria Sa 500 de salahorĭ și 80 de meșterĭ zidarĭ și încă cară 100 ca să lucreze ce va trebui acolo, care poruncă Măria Sa împreună cu tótă boierimea audind în multă voie-rea să afla, însă cu buna chivernisélă a Mării Sale și acestea făcându-se, din dorobanțĭ, scutelnicĭ, călărașĭ și Sărdar făcênd peste eĭ pe *Caloian carele fusese Căpitan la Buzĕŭ*, gătindu-ĭ i-aŭ trimis, isprăvindu-se cu mare nevoință și treaba și porunca aceia.

Ședând în Bucureștĭ Domnia până la luna luĭ *Iunie* și viind vremea căldurilor, Măria Sa Vodă s'aŭ gătit și, la *9* dile, din Bucureștĭ cu frumos alaiŭ aŭ eșit, mergând întâiŭ la *Mogoșóia* unde aŭ venit și veste de la boieriĭ de la Pórtă că ne maĭ putând să sufere rĕutățile Viziruluĭ, al Pașiĭ care era, Impărăția l'aŭ mazilit la *Iunie 4* dile, puind Vizir pre feciorul Chiupruliuluĭ anume: Numan Pașa, om fórte învățat, bun și înțelept.

Și ședênd câte-va dile la *Mogoșoia*, s'aŭ sculat de aŭ mers la *Potlogĭ* și de acolo, la *Iulie 1* aŭ intrat în Scaunul Tîrgoviștei cu alaiŭ mare și frumos, îmbrăcând cu caftan pre Vornicul Tîrgoviștiĭ, după obiceiŭ.

CAP. LXXXIX.

Iarășĭ ferman de trimiterea haraciuluĭ la Bender și de schimbarea Viziruluĭ.

Ședênd Domnia în Tîrgoviște, aŭ venit veste de la Capichehaiele că vine un Capigibașă cu fermanul pentru baniĭ haraciuluĭ, ca să-ĭ ia să-ĭ ducă la *Bender* și așa fără de zăbavă aicea aŭ venit și

acel Capigibașă anume: Mehemet Beiù cu acea poruncă, ca să ia haraciul deplin $282^1/_2$ de pungĭ să le ducă la *Bender* la Serashierul de acolo și el să facă ceea ce Pórta iĭ va fi poruncit. Așa decĭ Măria Sa Vodă vĕḑênd porunca, îndată aŭ dat poruncă și cu mare nevoință apristuind, măcar că așa în grabă toțĭ a să strînge den țară cu putință nu era, numaĭ făcând sfat cu boiariĭ, aŭ aflat de s'aŭ pus împrumutare pre boiarĭ, pre mănăstirĭ și însușĭ Măria Sa Vodă aŭ ajutat de la Măria Sa la acéstă trébă și păs al țĕriĭ și plinindu-se baniĭ, după poruncă i-aŭ încărcat și i-aŭ pornit împreună cu *Gligorașcu vtori Vistiar* de s'aù dus Capigibașa cu eĭ să-ĭ ducă unde aŭ fost orînduițĭ la Bender, arătând Măria Sa multă nevoință și la acéstă mare treabă a țăriĭ până s'aŭ isprăvit și porunca Impărăției s'aŭ împlinit.

Neputând însă Vizirul ce se pusese Numan Pașa să împlinéscă voia Impărăției de vreme ce era om bun, dirept, de la nimenĭ nu lua nimic și Impăratul fiind lacom și nesațios nicĭ cum voia și lăcomia luĭ n'aŭ putut'o îndestula.

Decĭ Impăratul văḑând că nu șĭ-aŭ aflat om după pohta voiĭ luĭ, l'aŭ mazîlit făcêndu-l Pașă la Egrip trimițând pre Imbrohorul luĭ cel mare cu dînsul să'l ducă cu cinste la mansupul luĭ și, în locul luĭ aŭ pus Vizir pre Mehmet Pașa Baltagiul carele maĭ fusese Vizir și altă dată tot în ḑilele acestuĭ Impărat, iar om bun și blând.

Viind vremea culesuluĭ de viĭ și fiind vremea de sus bună și despre Pórtă liniște, Măria Sa Vodă împreună cu toțĭ aĭ casiĭ Mării Sale s'aŭ îndemnat de aŭ mers la *Piteștĭ* și aŭ fost acolo la cules, purcegând den Tîrgoviște la *Septemvrie 20* ḑile și s'aŭ învîrtejit în Scaun iar, la *Septemvrie în 29 ḑile.*

CAP. XC.

De aicĭ încep a scrie ce s'ar întâmpla la anul care s'aŭ început al douĕ-zecilea și treĭ al Domnii Mării Sale luĭ Iŏ Costandin Basarab Brâncoveanu Voevod.

Pentru chivernisirea trebilor de la Pórtă, trimis'aù Măria Sa pre *Radul Dudescul Vel Sluger* ca să se afle acolo, căutând trebile și poruncile ce ar fi și așa sosind el acolo, să vie ceĭ-lalțĭ boierĭ care

se trimisease adică-te: *Vel Ban Costandin Ştirbeaiŭ* i *Ianache Văcărescu Vel Paharnic.* Până a sosi dar pomenitul maĭ sus *Vel Sluger* la Pórtă, véste boiariĭ Capichehaiale aŭ făcut Măriĭ Sale luĭ Vodă cum că Impărăţia aŭ hotărît să facă óste împotriva Muscalilor, de vreme ce fiind avut Muscaliĭ de câţĭ-va anĭ maĭ nainte óste cu Şfeţiĭ care pen ţara Leşească, pen ţara Căzăcească avênd de multe orĭ rĕzboiŭ până în cea de apoĭ în trecutul an sub *Poltava* unde 'ĭ ḍicea, spre părţile hotaruluĭ *Crîmuluĭ* fiind *Craiul Şveţesc Carol* împreună cu apostatul, hicleanul, *Mazepa Hatmanul* căzăcesc, carele despre partea Impăratuluĭ sĕŭ să hiclenise fugind la *Craiul Şveţesc.*

Acolo dar cum ḍişĭ, sub *Poltava*, mare războiŭ făcându-se, Dumnezeŭ aŭ dat izbândă Impăratuluĭ moschicesc de istov, cum se auḍise, pierḍându-şĭ Craiul Şveţesc tótă óstea sa şi capetele oştilor, Gheneraliĭ şi sfetniciĭ luĭ, uniĭ pierind în óste, alţiĭ şi maĭ mulţĭ luându-se în robie, numaĭ el cu hicleanul pomenitul *Hatman căzăcesc Mazepa* şi cu puţină óste scăpând, aŭ tras la puterea şi ajutorul Impăratuluĭ turcesc la cetate la *Bender*, unde ḍic; pe carele primindu-l Turciĭ bine, l'aŭ ţinut maĭ bine de un an acolo numaĭ cu făgăduiale, făgăduindu-ĭ că 'l va duce la ţara luĭ. După aceia socotindu se, aŭ hotărît să facă óste asupra Moscalilor, cum maĭ sus s'aŭ ḍis, spre isbânda şi răsplătirea çe aŭ făcut *Craiuluĭ Şfeţesc*, închiḍând la Edicule şi pe solul Moschicesc cu mare urgie şi aşa poruncă aŭ venit întâiŭ cu Mataragi Başa al Viziruluĭ ca să dea ţara 600 de caĭ, 250 Viziruluĭ şi 350 pentru tunurile împărăteştĭ, poruncind Vizirul cu tare ferman ca să trimiţă Măria Sa Vodă aceştĭ caĭ cum maĭ curând, pe iarnă să se afle la Ţarigrad pân la *20 de ḍile ale luĭ Ghenarie.*

Şi nu numaĭ acea poruncă venise ci tot cu acel Mataragiŭ şi alt ferman, ca să ducă lemne la *Giurgiov* să facă 50 de acicurĭ. După aceia şi altă poruncă cu ferman aŭ venit, ca să taie 24.000 de lemne, scândurĭ, grinḍĭ, laţĭ şi altele poruncind ca să fie pentru podul ce era să se facă la *Sakci* peste Dunăre pentru trecerea oştilor turceştĭ, care poruncĭ tot de o dată sosind; şi maĭ peste tóte acestea, scriind boiariĭ de la Pórtă că, cere Vizirul huzmet şi Impăratul 300 de pungĭ; toţĭ boiariĭ împreună cu Domnul aŭ rĕmas încremeniţĭ mirându-se de ce să se apuce să facă şi să isprăvéscă

întâiŭ, însă și rugăminte, jalbe la stăpânitoriĭ Porțiĭ aŭ trimis. Iar și Măria Sa cu boiariĭ pentru chiverniséla acelor poruncĭ cât putința era omenéscă a căuta n'aŭ lipsit, pentru ca să se împlinéscă tréba și porunca împărătéscă, săvaĭ greŭ și nesuferit lucru fiind a se face (tóte-odată) și a se isprăvi cu anevoie era. Iar cu Dumnedeescul ajutoriŭ și bună chiverniséla făcându-se și acele trebĭ și poruncĭ s'aŭ arădicat.

Și acésta se însemnézä ca să se știe că: tot de odată și fără de veste s'aŭ înțeles că cu nevoința Hanuluĭ, Impărăția *aŭ făcut Domn la Moldova pre feciorul luĭ Cantemir Vodă Dumitrașco* scoțând și *mazîlind* pre *Nicolae Vodă Mavrocordat*, carele fusese Domn nicĭ anul deplin la Scaun domnind, carele nu cu puține tirăniĭ și năpăstuirĭ spre săraciĭ boiarĭ pămîntenĭ de acolo și altă sărăcime fusese. Tiran nemilostiv dic că era și așa pe acel *Nicolae Vodă* mazîlindu-l l'aŭ dus la Pórtă.

Iar Domnia ședênd în Tîrgoviște până la *Fevruarie 6*, *Miercuĭ la 7 dile ale luĭ Fevruarie* aŭ purces de aŭ mers pre la satul Măriĭ Sale pe la *Potlogĭ* și aŭ intrat în Scaun în Bucureștĭ la *11 Fevruarie* cu alaiŭ mare după obiceiŭ, îmbrăcând și pe Caimacamĭ cu caftane, după obiceiŭ și dând și cu 6 tunurĭ.

CAP. XCI.

Aicĭ se insemnézä purcederea Domnuluĭ la óste; trimiterea luĭ Gheorghe Comisul den porunca Porțiĭ la Moscalĭ și fuga Tomiĭ Cantacuzino Vel Spătar către aceiașĭ Moscalĭ.

Fiind Domnia la Bucureștĭ, poruncă aŭ venit Măriĭ Sale cu un Ciohodar al Chihaeliĭ aducênd ferman și cartea Viziruluĭ și a Chehaieliĭ ca să se gătéscă și Măria Sa să mérgă la óste, de vreme ce Vizirul purcesese den Țarigrad către Odriiŭ și de acolo dirept la *Thighinea* mergea, poruncind în ferman ca și Măria Sa cu câțĭ slujitorĭ va avea să mérgă la *Benderiŭ* să se afle încă maĭ înainte până a sosi Vizirul acolo și așa Măria Sa porunca împărătéscă luând, îndată poruncă la toțĭ aŭ dat ca să se gătéscă și gătindu-se după poruncă, toțĭ luând pre Dumnedeŭ într'ajutoriŭ la *Maiŭ în 7 dile* din Scaun aŭ purces cu mare și frumósă orînduială, măcar că cu

multă struncinare și supărare a tuturor fiind, iar ca porunca împărătéscă să se împlinéscă, cum maî sus am ḑis, aŭ purces și pân la conacul de la *Gherghița* mergând, a doua poruncă Mării Sale de la Vizirul aŭ venit, ca acolea să se oprésca, nimic maî înainte călătorind.

Dirept aceia după poruncă acolo câte-va ḑile șeḑând, unde hrana și pășunea vitelor oștiî împuținându-se, s'aŭ arădicat și în gura *Urlaților* la *Albeștî* s'aŭ mutat și acolo câte-va ḑile șeḑând, nu cu puțină nevoință Domnul pentru folosul obștiî și al țăriî să nevoia, și nu numaî cu buna și înțelépta chiverniséla a Mării Sale țara folosind, ci și cu mare sumă de banî aŭ ajutorit de vreme ce Turciî necontenit cerea, care Măria Sa cunoscând multa slăbiciune a țăriî și cererile păgânilor marî și nesuferite fiind, din casa Mării Sale ca să împlinéscă cumplita și nesățiósa lăcomie a Turcilor pentru folosul, starea și chiverniséla țăriî, mare sumă de banî aŭ dat, care alt Domn nu aŭ făcut.

Fiind deci Domnia *în gura Urlaților* și pravoslavnicul Domn îngrijat aflându-se în ce chip ar face ca într'o vreme cumplită ca aceia, întrégă să păzéscă țara și fără primejdie de către amândouĕ părțile, adică și de către Turcî și de către Moscalî, Dumneḑeiasca pronie care necontenit este păzitóre celuî ce nădăjduiaște întru ea, bine aŭ voit ca și acest lucru să se chiverniséscă de bună ostprăvuire a înțeleptuluî Domn că, aflându-se Turciî întru mare grózǎ și teamere nu puțină, ca nu cum-va să se biruiască de Moscalî, care încremenițî mergea la rĕzboiŭ și cu totul desnădăjduițî de izbândă, dat-aŭ voie Vizirul, Mării Sale Domnuluî să mijlocească ca un creștin către creștinî ca dóră s'ar putea înoi pacea între Impărațiî. Decî Măria Sa cu acéstă bună mijlocire, săvaî că cunoștea cum că de vreme ce Moscaliî s'aŭ pogorât la Prut nu era cu putință să se impace lucrurile, dar încă și maî vîrtos ca pre Moscalî să'î îmbuneze ca adică să nu vie cu vre-o bănuială asupra țăriî și maî ales, ca un Domn creștin și pravoslavnic cu dragoste și cu râvnă creștinéscă și fierbinte, la Impăratul creștin bine aŭ socotit să trimiță cuviósă cinste și obligația ceea ce să cădea, iar maî mult însă ca să împlinéscă porunca stăpânéscă și așa alegând den boiariî Mării Sale pe un boiariŭ bătrân anume *Gheorghie Castriotul biv Vel Co-*

mis, om cuvios, învățat și întru tóte iscusit carele și maĭ den nainte era Țaruluĭ cunoscut, pe acesta dic, alegându-l l'aŭ trimis către Țarul, însă la iveala pentru pricina ce maĭ sus pomenim, adică pentru înoirea păciĭ, iar într'ascuns pentru chiverniséla pământuluĭ.

Carele mergând și-aŭ dat solia către Țarul la *Iașĭ*, care solie atuncĭ nu s'aŭ primit cu dragoste de către Țarul de vreme ce așa bine și frumos lucrurile chivernisindu-se și la bună cale și orânduială așeḑându-se (o mare minune!), tot de odată lucru negândit și nesocotit vreamea aŭ adus și o mare apostasie aŭ descoperit că pe cum den ceput neiubitoriul neamuluĭ omenesc, semănătoriul de zîzaniĭ, începătorul zavistii și însușĭ zavistnicul și ficlénul diavolul care pururea binele și folosul îl zavistuiaște, nu aŭ lipsit nicĭ de cum, nicĭ lipseaște lucrurile a nu le turbura și a le neliniști. Și când în bună odihnă și liniște staŭ și se află a nu le mișca și a le strămuta, cunoscând acea bună chiverniséla ce den buna și înțelépta socotélă a Domnuluĭ pentru folosul de obște se făcea, neputându-se odihni numaĭ acéstă ticălósă de țară, într'o fărâmă de liniște văḑându-o, măcar că den altele ce timpul acela adusese întru destulă lipsă de pâine se afla și cu multă perire și mórte în dobitóce, aflat-aŭ mod și organ ca acela pren carele a o turbura și în greale bănuelĭ despre stăpânitor a o băga și: tóte cele ce Domnul creștinește pentru tótă obștea de folos nevoia a le preface, a le strămuta și a le strica, aflat-aŭ, ḑic, organ și vas primitor de zavistie pre *Toma Cantacuzino marele Spătar*, carele tocmaĭ ca cel din 12 Apostolĭ, Iuda, alegându-se și de către stăpânul sĕŭ făr de nicĭ o nevoie ca un hiclén hainindu-se, Iudeĭ cu adevărat s'aŭ asemănat, pentru că den râvna ce pururea spre cele deșarte lumeștĭ avea, uitând cinstea, folosul, mila și căutarea, ceea ce încă den copilăria luĭ tocmaĭ ca de la însușĭ născătorul luĭ, încă și maĭ mult, pociŭ ḑice, de la Domnul câștigase și avusese, pentru că precum ḑice filosoful: *zavistia nu cunóște a alege folos*, pe carele nu ca pre un neam și văr al Mării Sale l'aŭ căutat, l'aŭ cinstit și l'aŭ iubit ci ne osebit din iubițiĭ fii Mării Sale îl avea și maĭ cinstit încă pociŭ ḑice și maĭ iubit și întru tóte tainele și sfaturile Mării Sale neosebit, carele întru atâta cinste și îndestulare ce avea neîndestulându-se, ci fiind coprins și biruit de gândul trufii urmat-aŭ tocmaĭ și

Eosforuluĭ și luĭ s'aŭ asemănat carele aŭ socotit să-șĭ puie scaunuĭ peste norurile ceruluĭ. Așa și acesta nu s'aŭ îndestulat cu câtă cinste și vrednicie avea, ci stepena Domnii visând și dentru aceia ce aŭ fost aŭ cădut, pentru că ochiul cel neadormit al nefățarneculuĭ Judecător precum iaste îndelung răbdător, iaste și de sîrg răsplătitor, precum maĭ nainte se va vedea, că Dumnedeŭ dupre cum dice și înțeleptul Solomon: «*trufașilor le stă împotrivă* .

Fiind dară turbat de gândul trufieĭ și coprins de multă răutate și zavistie, ne-uitându-se ticălosul la câțĭ alțiĭ ca dînsul maĭ înainte, care cu multe felurĭ de modurĭ den multa lor rĕutate îndemnându-se spre pacostea și surparea Domnuluĭ s'aŭ nevoit, sfârșitul lor în cea maĭ după urmă în ce chip și cum aŭ fost că cu ochiĭ luĭ aŭ vĕdut, cu câțĭ-va Marghiolĭ blĕstĕmațĭ și de minte stricațĭ cu carĭ viața luĭ își petrecea. Un *Ghinea*, dic, marghiol, curvariŭ, becisnic, blestemat, de neam mojic și fórte om spurcat carele și Ciauș îĭ era, și un *Toderașco brat David Ciaușul*, neam fórte ciocoiŭ, skeaŭ (1), varvar și plin de răutate, i *Gavrilă vărul sĕŭ* (2), i un *Mihalache Că*-

(1) bulgar.

(2) Aci ne vine în gând a face óre-care întrebărĭ:

1. Cine óre va fi fost acel «*Gavrilă, vărul sĕŭ*» și ce nume de familie avea?

2. Cine va fi fost «*Mihalake Căpitanul*» și ce rol avea?

3. *Ce* relațiunĭ de *intimitate* vor fi existat între Marele Spătar, șeful oștilor Voevoduluĭ și dînșiĭ și ce întâmplărĭ importante *se petreceaŭ óre* atuncĭ în tabăra Brâncoveanuluĭ care se afla lângă el însușĭ retrasă ca într'ascuns?

— Iată ce găsim: *Spătaru Toma* este un loc vestit astădĭ cu acest nume, este o viie frumos situată pe o înălțime care domină Urlațiĭ și Albeștiĭ, unde se retrăsese Costandin Vodă prin îndemnul Spătaruluĭ săŭ, căcĭ la acea viie, proprietatea Spătaruluĭ, el adusese atuncĭ și familia sa și, din tabără saŭ ordie, când a plecat nóptea, el a dis că se duce sus la casa sa și așa a izbutit a nu se bănui scopul adevărat al plecăreĭ sale la Moldova. Acéstă poveste și mie însumĭ, pe la 1870, mĭ-a spus-o maĭ mulțĭ bătrânĭ din localitate ca o tradiție bine cunoscută, căcĭ de acéstă întâmplare și adĭ se maĭ pomenește.

Maĭ găsim că Gavrilă era un boier din Drugăneștiĭ, sud Ilfov pe malul Argeșuluĭ, nepot de frate cunoscutuluĭ Gherghe Vel Vornic, pretendentul la tronuĭ Valahieĭ, cel ucis de Grigorie I Ghica Voevod, la 1673, și socrul luĭ Mateĭ Vel Agă Cantacuzino de la Filipești de pădure, prin urmare astfel era Gavrilă văr luĭ Toma Spătaru, prin Bălașa, mama sa ot Drugăneștĭ.

— *Mihalake Căpitanul* era Comandantul Regimentuluĭ de slujitorĭ care a părăsit cu ostașiĭ săĭ armata din tabără.

pitan cu carĭ sfătuindu-se și alcătuindu-se, într'o nópte den ordie cu aceștia și cu câțĭ-va slujitorĭ și cu slugĭ de ale luĭ, o minune! lăsând cinstea, odihna, casa și Jupâneasa, ca un turbat nóptea s'aŭ arădicat și cu aceștia către Muscalĭ aŭ alergat, călăuzindu-l de aicĭ *Mihalcea Stolnicul Cândescul* cu ómenĭ de aĭ luĭ prin munțiĭ Vranciĭ trecându-l, care póte fi că și după nișcare-va nădejdĭ cu firea alunecându-se și pre fiul sĕŭ *Șerban* din preună cu dânsul trimisese, către care o! cât de milostiv Domnul s'aŭ arătat și nu l'aŭ spânzurat ci, ca și când n'ar fi fost vinovat, în seamă n'aŭ băgat într'a luĭ Dumnedeŭ, lăsându-l, judecată ca după ale luĭ lucrurĭ și fapte să'șĭ iea plata.

Decĭ trecênd *Toma Spătarul* în ținutul Moldoviĭ aŭ tras la vestitul telpiz, Domnul țĕriĭ Moldoviĭ, *Dumitrașco Vodă Cantemir*, cu care și maĭ nainte vreme înțelegere avusese, de vreme ce mintea

— Cronicarul ne spune că «sfătuirea între Spătarul cu tovarășiĭ săĭ de fugă «s'a petrecut în ordie, nóptea, lăsându-șĭ el casa și Jupânésa și a alergat că-«lăuzit de Stolnicul Mihalcea Cândescu care avea niște nădejdĭ și îșĭ trimisese, «cu Spătarul, pe fiul sĕŭ Șerban, la Muscalĭ, trecând prin munțiĭ Vranceĭ din «Moldova. Și..., o! minune, că milostivul Domn nu l'a spînzurat ci l'a lăsat «să'șĭ ia de la Dumnedeŭ judecata și plata».

Scopul lor era vădit: d'a trece peste Prut la Petru cel Mare Împăratul Rosieĭ care venise atuncĭ (1711) la hotarele Turculuĭ să lupte pentru scăparea creștinătățiĭ.

Maĭ era înțelegere secretă între Cantacuzineștĭ și Muscalĭ ca să-șĭ asigure pentru dânșiĭ, după izbandă contra Turcilor, moștenirea Tronuluĭ Valahieĭ în neamul lor iar nu în neamul Brâncovenilor precum aceștĭ din urmă se tocmise cu Impăratul Nemțesc și precum, pentru Moldova, se tocmise cu Muscaliĭ să se dea moștenirea Tronuluĭ la neamul Cantemireștilor.

De aceea Brâncoveanu, înconjurat de armata sa credinciósă, comandată de vărul săŭ Toma Spătaru, se retrăsese ca să pótă tocmi, prin Castriotul solul săŭ, cu Puterile marĭ creștine pe ascuns și nevădut de Turcĭ, condițiile moștenireĭ Tronuluĭ. El voia să ajute cu óstea sa, cu proviantur̆ și cu găzduirea, pe acela care îĭ va asigura disa rĕsplătire contra concurenților sĕĭ, căcĭ în caz contrariŭ va ajuta pe Turcĭ. El, care ținea frînele putereĭ în mână, nu voia să i le smulgă pentru vecie dibaci sĕĭ rivalĭ, care nicĭ banĭ nicĭ oștire cât dinsul nu puteaŭ avea la îndemână. El voia să se știe bine de Impărațiĭ care se luptaŭ, de câtă oștire credinciósă dispune el și câtă bogăție și câte șanse de biruințe ar aduce el dacă îl vor prefera pe dânsul și îĭ vor plăti prețul care il pretinde.

amândorora la acest fel de lucrurĭ blestemăţeştĭ şi necuvióse bine se potrivise. Cu el la *Iaşĭ* împreunându-se amândoĭ la obuzul luĭ Şeremet fiind la *Ţuţora*, s'aŭ dus cu tot adinsul cu mintea luĭ cea zburatică, meletisind lângă pacostea şi primejdia ce ţĕriĭ vrea să aducă şi de istov surparea şi desrădăcinarea Domnuluĭ şi nu să socotea becisnicul ca cel ce grópa altuia o sapă, se brodeşte acela de într'însa cade şi nu se domireşte. Carele ajungând unde pohta şi gândul îĭ era şi cele ce 'ĭ era voia şi pohta de la Şeremet isprăvind, rĕmas'aŭ acolea vre-o 4—5 ḑile până şi Ţarul la *Iaşĭ* aŭ sosit.

Deci de acolo cu Şeremet dempreună şi cu *Dumitraşco Vodă Cantemir* sculându-se, aŭ mers la *Iaşĭ* şi acolo cu Măria Sa Ţarul îm-

---

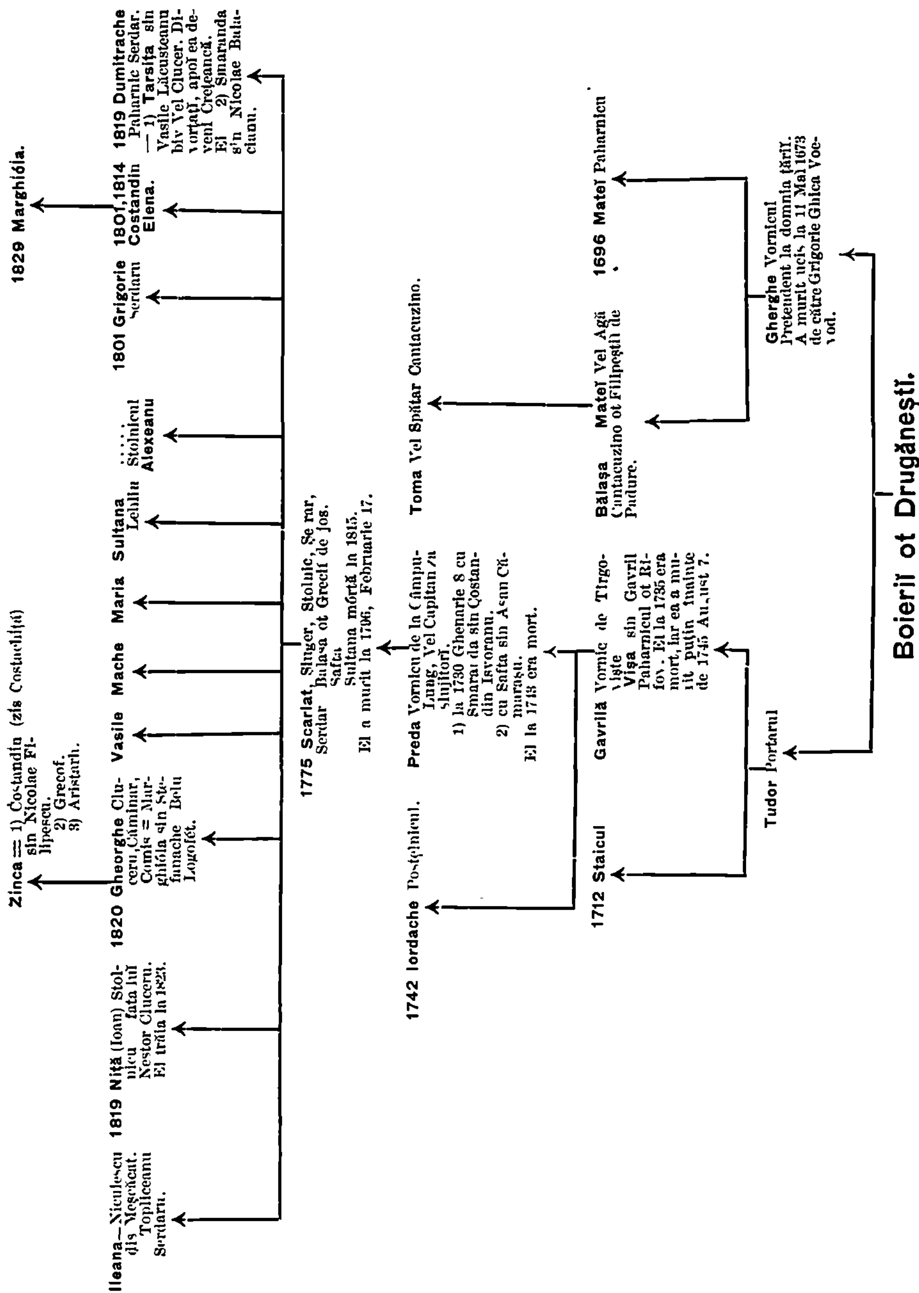
Insă, Voevodul nu ştia pe cine să rezimase, nu ştia că tocmaĭ buna credinţă lipseşte dinprejurul săŭ. Intr'o bună diminéţă se pomeni că este părăsit de toţĭ şi că îĭ sunt maĭ bunĭ vrăjmaşiĭ săĭ de cât rudele şi ceĭ maĭ de aprópe ajutoraţĭ de el!

Acestea se explică şi se descopere în parte prin interesanta notă ce dăm aci. Toma Spătarul, fugind în pripă, nu putu lua mulţĭ ómenĭ cu sine. Luă însă pe lângă ómeniĭ plătiţĭ şi pe vărul săŭ, despre mamă, Gavrilă Drugănescu, maĭ vîrstnic de cât dânsul, ostaş ca şi el, dar care reveni acasă peste un an, luă şi pe fiul acestuia, Preda Drugănescu, ostaş tinăr de 16 anĭ care rĕmase în ţărĭ streine până la 22 Noemvrie 1724, când, spune nota de pe foile Biblieĭ părinteluĭ sĕŭ, a nemerit a reveni acasă puţin înainte de tîrnosirea Sf. Bisericĭ din satul lor Drugăneştiĭ. Iată şi nota aceia:

«Ao 1725 Fevruarie 14. Cu ajutorul luĭ Dumneḑăŭ s'aŭ târnosit biserica de «piatră din Drugăneştĭ care s'aŭ făcut cu cheltuiala Dumnealuĭ Gavriil Drugănes«cul Vel Vornic za Tîrgovişte în anul şi luna de maĭ sus scris, în postul cel «mare.... la care târnosélă aŭ fost între Iereĭ cinstit părintele şi protopopă Nicolae ot sfânta biserică den Prundu şi părintele popa Nicolae ot biserica Popi Tudor den Bucureştĭ... Fost-aŭ atuncĭ osârduitor târnoseliĭ despre partea cti«torilor Dumnealui Jupan Preda Drugănescul, fiiul cel dintâiŭ al Dumnealuĭ Vel «Vornic za Tîrgovişte Gavriil Drugănescul care (Preda) de ·nĭ 16 aŭ fost (când «s'aŭ) înstreinat din pământul moşteniriĭ luĭ şi în anul de la mântuirea lumiĭ «1724, Noemvrie 22 în ḑi Marţĭ aŭ venit în casa părinteluĭ sĕŭ în Bucureştĭ şi «s'aŭ învrednicit a să osîrdui târnoseliĭ şi trudiĭ părinteştĭ. (lucru) care ne-nă«dăjduit era întru pomenirea neamuluĭ nostru. Ci acum să fie el pentru ca să o chiverniséscă în cât să nu se pustiiască; iar cine din neam va avea putere « în urma luĭ) şi o va lăsa să se pustiiască, să fie anathema de tot neamul .

Pentru o maĭ îndestulată orientare, dăm aci şi acest arbore genealogic pe care îl formăm după acte şi còpiĭ de acte ce posedăm în colecţiunea nóstră despre boieriĭ aceştia ot Drugăneştĭ:

preunându-se și isprăvind cu minciunele luĭ cele zavitsnice câte pohta luĭ aŭ voit împotriva Domnuluĭ și adevĕruluĭ.

Maĭ pe urmă şi *Gheorghe Comisul Castriotul*, ce maĭ sus s'aŭ pomenit, s'aŭ împreunat cu iubitorul de Hristos Ţarul, dar nimic ascultare la cele ce de la Domnul creştineşte şi înţelepţeşte pentru folosul maĭ mult al Măriĭ Sale Ţaruluĭ i să poruncise ca să dică şi să arate. S'aŭ dat fórte înţelepţeşte pentru buna chiverniseală sfătuind, că tóte lucrurile *Toma* le strămutase şi fórte la cale rea împreună cu *Dumitraşco Vodă Cantemir* le pusease.

CAP. XCII.

Aicea se însemneză cea den poruncă învîrtejire a Domnuluĭ in Scaunul Tîrgoviştiĭ şi venirea Tomi cu Ren Ghenerariul la Brăila şi rĕzboiul ce aŭ făcut Turciĭ şi pacea cu Moscaliĭ.

Incă la *gura Urlaţilor* Domnia fiind, venitu-i'aŭ ferman ca să se învîrtejască şi Scaunul şi ţara de vrăjmaşĭ să-şĭ păzească şi să se nevoiască ca trebile şi poruncile Impărăţii tóte să le împlinéscă şi să le săvârşească, viind încă atuncĭ şi poruncă cu un Agă al Tefterdaruluĭ ca să trimiţă 3.000 de cară şi 1.000 de salahorĭ, lucru fórte greŭ şi peste putinţă, fiind ţara şi de flămândie şi de răzmiriţă fórte necăjită şi struncinată, care Domnul ca să nu scandaliséscă pre stăpânĭ ci precum den ceput tóte poruncile a le împlini s'aŭ nevoit şi atuncea den carăle domneştĭ, boiereştĭ, slujitoreştĭ făcând o sumă de cară, cu *Robea Căpitanul* le-aŭ trimis şi câţĭ-va slujitorĭ salahorĭ. Şi iar maĭ gătind de la margine altă sumă de cară şi salahorĭ cu banĭ, cu Căpitaniĭ de la margine iar acolo la ordie le-aŭ trimis.

Iar Măria Sa orânduind pre margine Căpitanĭ ca să fie de pază, pe *Gheorghe Vel Căpitan za Margine*, pe *Donie Vel Căpitan za Dorobanţĭ*, pe *Andriaş Căpitanul ot Ploeştĭ* şi pre alţiĭ, cu tótă boierimea şi cu cea laltă slujitorime, din *gura Urlaţilor* s'aŭ arădicat şi la *Iunie 28* dile în Scaunul Tîrgoviştiĭ cu frumos alaiŭ aŭ intrat, unde şi Dómna cu toţĭ Coconiĭ Măriĭ Sale se afla şi acolo aşedându-se, căuta trebile şi poruncile Impărăţii.

Iar *Toma Spătarul* aflând priminţă la Ţarul şi vrând ca cu slujba luĭ să se arate, Ghenărăliea aŭ pohtit, făgăduindu-se Impăratuluĭ cele ce mintea luĭ cea spurcată îl ajunsese şi nesocotind cele după urmă

și câtă-va sumă de óste aŭ cerșut ca să mérgă la *Brăila*, dicând că acolo multă și îndestulată zaharea va găsi pentru treaba oștiĭ împărăteștĭ, pentru că cunoștea slăbiciunea ce avea Moscaliĭ de zaharea, cât precum maĭ înainte vețĭ vedea că flămânzea, iar maĭ vîrtos să dic sfaturile și socotéla acestor doĭ nebunĭ *Dumitrașco* și *Toma* i-aŭ făcut de s'aŭ rușinat și biruința aŭ pierdut. Dând dirept aceia Țarul *Tomiĭ Ghenărălıea* și sfaturilor și socotelilor luĭ celor nebuneștĭ urmând, îndată la *Brăila* împreună și cu *Ren Ghenerariul* cu 10.000 de Moscalĭ l'aŭ trimis. Care după ce aŭ sosit Domnia în Tîrgoviște, nu multe dile trecând venit'aŭ veste de la Căpitaniĭ ceĭ ce păzea pre marginĭ cum că *Toma Spătariul* împreună și cu *Ren Ghenărariul* către *Focșanĭ* pogóră, lucru ne-gândit și fórte primejdios, care Domnul aceia înțelegând și câțĭ cu mintea întrégă era, nu în puțină grijă și turburare se afla, pentru că în mare bănuială Domnul și țara despre Turcĭ pentru un lucru ca acela va cădea.

Ci iarășĭ cu buna chiverniséla a Mării Sale, înțelept și fórte grijnic fiind și maĭ mult pentru țară și patrie din inimă dorind, de acea grea primejdie, fie-ĭ lăudat numele luĭ Dumnedeŭ, bine aŭ păzit, pentru că un lucru făr de socotélă ca acela vĕdĕnd ce *Toma* aŭ făcut, nicĭ de cum cu fiea nu s'aŭ alunecat, ci la cele ce vremea cea viitóre vrea a duce, cu grijă se uita și pururea gândea. Iară el ticălosul, cu mintea luĭ cea blestemată, ne-făcând lucrurilor și vremilor chiverniseală, neașteptând, dic, lovirea și isbândirea oștilor, ci așa numaĭ pen nebunatica și sburatica luĭ socoteală, cu nebune și nesocotite făgăduelĭ pre Țarul îndemnând, fără de vreme acea sumă de óste dentr'ale sale oștĭ aŭ despărțit și spre al luĭ sfat denpreună și cu cel al luĭ *Ren Ghenărarul* și cu dânsul precum maĭ sus am dis, la *Brăila* îndată aŭ trimis; carele adevărat că de nu voia și mila luĭ Dumnedeŭ cu Domnul și cu ticălosul acesta de pământ den ceput ar fi fost și de nu pre Domn cu acea înțeléptă chiverniséla ce aŭ făcut l'ar fi năstăvit, întru mare primejdie și stingere desăvârșit ticălósa acésta de țară ar fi venit; precum și ticălósa de țară a Moldoviĭ pren becisnica și reaua chiverniséla a rĕuluĭ și nebunuluĭ Domn *Dumitrașco Cantemir*, la mare și înfricoșată robie aŭ cădut.

Dar prea bunul nostru Domn, privind la nestatornicia și turburarea vremilor, nimănuĭ dintr'aceștia nu s'aŭ potrivit nicĭ sfaturilor și

îndemnărilor celor fără de socotélă a unora și a altora den boiarĭ, carĭ necontenit îl supăra și pe afară multe ḑicea, nu s'aŭ unit, îndemnându-l ca de către Turcĭ să se hainéscă și Muscalilor, precum și *Dumitrașco Cantemir,* să se alcătuiască. Nicĭ scrisorilor celor cu laudă ale Moscalilor, care den multă îndemnare a vrăjmașilor fără de nicĭ o socotélă iĭ trimetea, nicĭ ḑiselor, scriselor și laudelor luĭ *Ren Ghenerariuĭ* care den multa îndemnare a *Tomeĭ* venea, nicĭ universaluluĭ ce *Vlasie Stegarul* la *Mitropolitul Antim* pre taină adusese cu poruncă de zaherele și alte lucrurĭ necăḑute și necuviinciόse, nicĭ de cum nu s'aŭ supus. (O! cât iaste fără de cale și fără de cuviință părțiĭ ceĭ bisericeștĭ a se amesteca în lucrurile cele politiceștĭ și în politia și eparhia ce se află, a se arăta zavistnic și turburător și turmeĭ ceĭ încredințate luĭ păgubitoriŭ și făcătoriuluĭ luĭ de bine carele în stepena și cinstea Vlădicii l'aŭ adus și l'aŭ înălțat; vrăjmaș și împotrivnic lucru, fόrte neplăcut și luĭ Dumneḑeŭ și όmenilor), Ci fόrte statheros și nemișcat stând și pururea ochiul și gândul Mării Sale la temeiul oștilor celor marĭ având, ca să le vaḑă sfârșitul în ce fel și cum va fi; făcut-aŭ mare răbdare și mare îngăduială, nicĭ de cum în bună dând celor ce'l îndemna Moscalilor să se alcătuiască, până ce pόte fi că voia cea de sus a sfântuluĭ ceresc și veșnic împărat, lucrurile precum aŭ vrut așa le-aŭ și adus, că altele sunt socotelile omeneștĭ și altele aduce Dumneḑeŭ.

Că mergând Moscaliĭ pre dincόce de Prut asupra Turcilor, den sus de *Fălciŭ* într'un loc unde se chiamă *gârlele Vlădichiĭ în lunca Prutuluĭ*, lângă o mocirlă fiind Muscaliĭ tăbărâțĭ, venit-aŭ Turciĭ asupra lor la *Iulie în 8 ḑile*, *Duminică* cam de diminéță, care loc fiind strîmt și ne-dând Moscalilor acolea îndemână a se bate, pentru că nicĭ la apă nu putea să se apropie ca să ia de trebuința lor, într'aceiașĭ Duminică după apusul sόreluĭ, socotit-aŭ să se tragă înapoĭ pentru ca să pόtă afla loc maĭ bun de tăbărât și să pόtă ajunge și la apă. Și așa după ce aŭ însérat început-aŭ a se trage nόptea înapoĭ spre Lunĭ tόtă nόptea și a doua ḑi până în neameḑĭ, nu departe de conacul ce maĭ sus s'aŭ ḑis, ci ca la un cias și jumătate până la un loc ce se chiamă *Stănileștĭ* și acolo pe lângă Prut tăbărând și așeḑându-se, pomenitu-s'aŭ ocolițĭ de Turcĭ pre de tόte părțile, de o parte de Turcĭ, despre alta de Tătarĭ, despre

altă parte de Șvezĭ, Leașĭ și Cazacĭ carĭ era cu Craiul Șfețesc și într'atâta strâmtóre pre Moscalĭ îĭ avea, cât de către nicĭ o parte nu putea să iasă nimenea din tabără, nicĭ măcar pentru pășunea dobitócelor. Insă așa ocoliți aflându-se și de tóte părțile stenohorisițĭ, iar de Lunĭ den nămezĭ până Marțĭ la vreme de prânzul mic nu aŭ contenit den foc nicĭ de cum, până ce și din șanțurile ce nóptea Turciĭ făcuse, cu granatele i-aŭ scos.

In cea maĭ după urmă însă, văḑând Moscaliĭ mulțimea Turcilor și strâmtoarea loculuĭ unde eĭ era tăbărâțĭ și flămânḑiea atât a cailor cât și a lor, de vreme ce caiĭ ajunsese de-șĭ mânca códele și cómele și rodeaŭ polocoșurile de pe la cară și într'o parte le murea caiĭ, într'altă parte slujitorimea, unde se făcuse și putóre fórte gróznică și nesuferită de mortăciunĭ, care aceste nevoĭ tóte Moscaliĭ văḑând și perḑarea lor înaintea ochilor avându-o, o minune! den netemerea ceea ce maĭ înainte de Turcĭ avea, la gróznică înfricoșare ticăloșiĭ aŭ venit (vedețĭ o cititorilor! lucrurile cele fără de sfat câte rele și primejdiĭ aduc). Și îndată pricină de pace aŭ pus mijlocirea creștinuluĭ nostru Domn, care maĭ sus s'aŭ pomenit că pren boiarul Marii Sale *Gheorghe Castriotul Vel Comis* s'aŭ trimis ḑicând că maĭ înainte nu s'aŭ putut da audienție adică-te ascultare la cele ce Domnul den porunca Porțiĭ îĭ ḑisese, iar acum voiesc și eĭ și se plécă la pace, la care Turciĭ aŭ răspuns: de i s'ar fi dat ascultare den ceput de când le-aŭ mers, s'ar fi făcut pacea fără de paguba lor, iar acum nu primesc nicĭ într'un chip pacea fără a lor dobândă, de vreme ce în mâinĭ le era Moscaliĭ, carĭ neputând face într'alt chip, cunoscând neputința lor, de mare nevoie îndemnându-se, cu multă rugăminte aŭ căḑut la pace făgăduind Turcilor să le dea cetatea *Azaculuĭ* i *Camenca* și să strice și *Cetatea nouă* ce pre lângă Mare făcuse și încă să-șĭ scóță și oștile sale din țara Leșéscă ca să aibă Craiul Șfețesc voie a trece la țara luĭ cu pace și fără primejdie, dând pentru credința plinireĭ acestor făgăduelĭ zălog Turcilor pre feciorul luĭ Șeremetof Voivodul oștilor lor și împreună cu el aŭ trimis sol mare și plenipotențial pre *Petre Șafirov* carele era Sovescu Impărăției și așa între dânșiĭ pacea aŭ legat la *Iulie 11 ḑile.*

Intr'aceiașĭ ḑi de acolo de unde era închișĭ, dându-le cale aŭ purces, multe lucrurĭ trebuinciόse de ale războiuluĭ în Prut lepădând.

Iar *Toma Spătariul* și cu *Ren Ghenerariul* viind la *Brăila* și greŭ războiŭ dându-ĭ, o aŭ și luat, carĭ unde cu bucurie era, fără veaste la mare întristăciune aŭ venit, că după luarea *Brăileĭ* și după prada eĭ, atuncea îndată fără zăbavă poruncă de la Țarul luĭ *Ren Ghenerariul* aŭ venit, ca și ce vor fi luat de la *Brăila* tóte înapoĭ să le intórcă și el cu oștile luĭ fără zăbavă la cele l'alte oștĭ să se tragă. Care veaste de pace și poruncă aflându-o, amorțițĭ aŭ rĕmas; decĭ *Ren* după poruncă îndată întorcându-se, drumul și-aŭ căutat, iar *Toma Spătarul* văḑându-șĭ isprava și cum că cele ce le socotea asupra făcătoruluĭ luĭ de bine și după Dumneḑeŭ hrănitoriuluĭ luĭ, ḑic, asupra pravoslavniculuĭ Domn nu s'aŭ învrednicit a isprăvi, cu mare întristare și de inimă sdrobire, pren mijlocul țăriĭ numaĭ cu vre-o 2 feciorĭ în țara unguréscă aŭ trecut și de acolo precum mintea cea sburatecă așa și portul schimbându-șĭ, iarășĭ la Moscalĭ s'aŭ dus.

Așijderea și margholiĭ ceĭ ce cu el fugise, ca puiĭ de potârniche risipindu-se și de la *Toma* și eĭ dintre dânșiĭ, cu multă zăbava, iar la Moscalĭ s'aŭ dus, lăsând case, muierĭ, copiĭ și maĭ ales cinstea și odihna ce de către Domn avea. Vaḑă dar fiește cine cât iaste de amar a se împotrivi neștine Domnuluĭ sĕŭ și făcătoruluĭ sĕŭ de bine, că rătăcește ticălosul și prin țărĭ streine se pedepsește, grămădindu-șĭ hulă de către ómenĭ și osândă de către Dumneḑeŭ.

Iar *Dumitrașco Vodă Cantemir* de unde începuse a sĕ scrie Domn veșnic al țăriilor Moldoviĭ ca un nemernic, împreună cu Moscaliĭ den țara luĭ aŭ fugit, căruia și uniĭ din boiarĭ aŭ urmat, însă ceĭ ce cu el la sfat și la socotélă se potrivise anume: *Ion Țăruș Hatmanul, carele și cumnat îĭ era*, *Savin Smucilă Vel Postelnic* și *Ștefan Luca Vel Vistiar*, *Gheorghiță Vel Spătar*, *Sandul Sturza Vel Stolnic* (loc alb), *Mogâldea Vel Serdar*, *Findicu Fâicălabul de Soroca*, *Ion Bănarul Vel Căpitan*, cu aceștia, ḑic, și cu alțiĭ la *Kiov* aŭ sosit și de acolo la *Harcov* (unde Impărăția așeḑământ îĭ didese) vrând ca să se ducă, multă învăluială și silă le-aŭ făcut ca și acolo să'l urmeḑe, cât tot *Kiovul* s'aŭ turburat la purceaderea luĭ de acolo.

Decĭ dintr'aceștĭ boiarĭ, uniĭ și cu voie și fără voie aŭ mers, iar pre *Ion Hatmanul* carele nicĭ de cum ne-vrând să se ducă cu el, ascunḑêndu-se umbla cercetându-l din casă în casă prin Kiov să'l prinḑă și așa aflându-l, supt vartă l'aŭ pus și cu mare ocară l'aŭ

dus. De care lucru necuvios, nespusă turburare și sgomot cu mintea luĭ cea próstă în tótă cetatea aŭ făcut, ca pe ticăloșiĭ boiarĭ după a sa cumplită voie la supunere să-ĭ aducă; de acésta nu puțin s'aŭ turburat și nacialniciĭ Kiovuluĭ, dar nimic ticăloșilor de boiarĭ nu putea să le osfințéscă pentru că ucaz de la Țarul avea cumplitul Cantemir.

Insă cu acestea tóte mergând la *Harcov*, între alte necuviințe ce făcea loculuĭ și boiarilor își scria și titulușul într'acest chip: *Hereditarus Rosiae*, care va să dică *moștenitorul țĕriĭ Ruseștĭ.* Dentr'acésta cunóscă-ĭ fieste ce înțelept mintea și gândul luĭ cel mândru și înalt și să socotéscă cât iaste de lăudată cumpătarea întru tóte, iar trecerea peste măsură cât iaste de defăimată. Iar după acestea tóte cerșind *Cantemir* de la Impărăție să'l facă Princeps aceluĭ loc Harcovuluĭ, s'aŭ socotit de l'aŭ mutat de acolo și i-aŭ dat aședĕmîntul la *Stoliță* pentru ca să nu-șĭ maĭ turbure Măria Sa gândul după alte fandasiĭ și s'aŭ plinit la dînsul pilda cea de obște care dice: *gàina râcâind își scóte ochiĭ.* A scrie istoria acestuĭ *Dumitrașco Vodă Cantemir* cu amăruntul să cuvine Moldoveanilor pentru că le-aŭ fost Domn, iar noĭ între istoria țĕriĭ nóstre am adus la mijloc pre scurt unele dintru faptele luĭ, una ca să vadă fieste cine că greșala și nechibzuirea Domnuluĭ a uneĭ țĕrĭ, pricinuește stricăciunea și țĕriĭ luĭ și altor stăpânitorĭ ce întru sfaturile luĭ reazimă și a doua ca să i să cunoască răutatea și nemilostivirea ce aŭ arătat către boiariĭ ce după el aŭ urmat.

CAP. XCIII.

Aicĭ însemnez învîrtejirea Turcilor de la rĕzboiŭ și poruncile cele greale ce în urmă Domnuluĭ și țĕriĭ aŭ venit.

Invârtejindu-se Turciĭ cu izbândă de la războiŭ, nu în puțină trufie și semeție se afla. Și, măcar că era de Impăratul orânduit Imbrihorul cel mare ca să se afle el pe lângă Vizirul până ce se vor lovi oștile și, orĭ în ce fel s'ar întâmpla, să meargă el să facă știre Impăratuluĭ, Vizirul însă îndată (a trimis) cu vestea izbândiĭ și a păciĭ pe Ozman Aga, Chehaiaua luĭ, om fórte lacom, telpiz și iubitor de cinste, care în tot chipul aŭ făcut și l'aŭ trimis pre dînsul (Vizirul)

vestind (Impăratuluĭ) printr'însul de tóte câte s'aŭ întâmplat, carele cu bună vestire sosind la Impăratul, primitu-l'aŭ cu multă cinste și numaĭ de cât și Imbrohor mare l'aŭ făcut, măcar că în gândul și capul luĭ era Vizirlâcul. Dar cu gândul luĭ cel trufaș și cu vorba sa cea îndrăznéță și din ceea ce aŭ fost el cinstit de Impăratul, curând aŭ scăpătat și în scurte ḑile și viața, cuvintele luĭ precum s'aŭ înțeles, i-aŭ mâncat, că până într'atâta s'aŭ lăudat, ḑic, înaintea Impăratuluĭ cât aŭ ḑis că, de ar fi vrut Turciĭ, i-ar fi luat pre toțĭ Moscaliĭ legațĭ, și i-ar fi dus la Impăratul, cuvînt care, nu numaĭ luĭ sine-șĭ, aŭ adus pacoste ci și însușĭ Viziruluĭ, precum maĭ nainte se va vedea.

Cu acéstă vestire a izbânḑiĭ numaĭ de cât Vizirul și la Domnul nostru aŭ trimes pre Mataragi Bașa al sĕŭ, pre carele Domnul cu cinstea cea cuviinciósă l'aŭ primit și cu darurĭ după cinstea luĭ dăruindu-l, înapoĭ iarășĭ l'aŭ pornit. După acésta neapestit (neputându-se odihni rĕutatea și zavistia vrăjmașilor), vĕḑênd buna și înțelépta chivernisélă a Domnuluĭ ce într'acele cumplite vremĭ aŭ făcut și cunoscând că iarășĭ rĕmâne lămurit de câte maĭ nainte neîncetat vrăjmașiĭ îl vînduse și îl clevetise și altă vînḑare aŭ maĭ aflat, că dóră l'ar putea aduce la primejdie, dar brațul cel sfânt al luĭ Dumneḑeŭ care îl acoperea și 'l păzea de tóte primejdiile rușinat'aŭ și atuncĭ pre vrăjmașĭ; ḑis-aŭ între alte multe vînḑărĭ maĭ pe urmă și acésta, cum că Domnul adică era gata să se hainească de către Turcĭ și să se alcătuiască Moscalilor și cum că aŭ gătit pentru treaba lor și multă zaherea, numaĭ vremea nu i-aŭ dat îndemână și ca acestea câte, care Vizirul înțelegând, numaĭ de cât (póte fi că și ca să ispitéscă) aŭ trimis un Capigibașă cu ferman ca cum maĭ de grab să trimiță la Țuțora 30.000 obróce făină și 50.000 obróce orz să fie pentru călătoria Craiuluĭ Șvețesc și 250 de cară câte cu 4 boĭ să le trimiță la *Bender* pentru ridicarea uneltelor Craiuluĭ și 500 de ómenĭ ca să fie de a direge și de a îndrepta drumurile pe unde tină și noróe s'ar întâmpla, care poruncă grea și peste putință fiind atât pentru multa sumă a zahereleĭ, a carălor și a ómenilor iar maĭ vîrtos pentru marea grabă și pripă ce era, nu în puțină mâhnire, grijă și multă inimă-rea Domnul și tótă boierimea se afla, că nu era cu putință așa de sîrg precum poruncea eĭ a se

găti atâta sumă de pâine. Dar înțeleptul Domn precum am maĭ dis, că de alte multe și grele poruncĭ țara aŭ mântuit așa și dintr'acéstă cumplită poruncă o aŭ ușurat, pentru că maĭ den nainte păzindu-se de una ca acésta a fost dat banĭ pe câtă-va sumă de pâine de aŭ fost strâns iar nu puțină sumă, numaĭ ca să se facă și să se împlinéscă porunca și dupe la satele Mării Sale aŭ dat.

Și așa gătind 7.000 obróce făină și 7.000 obróce orz, că maĭ mult putință nu era, făcând și orânduială de cară după în sate, o aŭ încărcat orînduind și cele 250 cară cu caĭ pe la Căpităniĭ; decĭ până a se găti tóte acestea, aŭ nemerit și un Ciohodariŭ al Vizirului cu ferman, poruncind ca să se trimiță, den zahereaua ce poruncise să se trimiță maĭ înainte, numaĭ pe jumătate că cea laltă jumătate o aŭ iertat, iar carăle și ómeniĭ să fie tot deplin, măcar că nicĭ pe jumătate cu putință a se împlini nu era, ci câtă maĭ sus s'aŭ dis. Și zahereaua și carăle gătindu-se, orânduit'aŭ Măria Sa și ispravnic ca să mérgă cu acelea: peste zaherea, dic, pre *Afendulea Cluceru*, peste carăle cu caĭ pe *Antonie Comisu Cromida* și peste ómenĭ fiind orânduite 10 steagurĭ de Cazacĭ, pe *Neagul Vel Căpitan za Cazacĭ*, iar peste tóte acestea trimis'aŭ Măria Sa un privighitoriŭ pre *Gheorghe Mareș Vel Căpitan za Margine*, mergând de aicĭ împreună cu eĭ și Capigibașa bumbașirul ce maĭ sus s'aŭ pomenit, nu puține darurĭ și acel Capigibașă luând.

CAP. XCIV.

Aicĭ se semnéză trimiterea boiarilor înaintea Viziruluĭ ca să facă jalbă pentru slăbiciunea și neputința țĕriĭ.

Vĕdênd Domnul că nesățiósa lăcomie a Turcilor și cumplitele și făr de milă ale lor cererĭ nicĭ de cum nu contenesc, ci maĭ mult încă să ațâță și să lățesc, uitându-se și la mare slăbiciunea și neputința ticălosuluĭ de pămînt și cunoscând că aŭ venit lucrul la mare și greŭ păs și va să fie cu neputință a maĭ birui cererile cele greale și nesuferite și fără de milă poruncĭ ale Turcilor a le împlini, ca să nu ajungă ticălósa de țară la acea margine a distihieĭ (1) și

(1) nenorocire.

stingereĭ ceĭ desăvârşit, s'aŭ sfătuit cu toţĭ boieriĭ Mării Sale în ce chip ar face ca dóră ar mai conteni lăcomia păgânilor şi ar maĭ uşura ţara de păsurĭ.

Aflat-aŭ dirept aceia cu cale să trimită câtă-va boierime înaintea Vizieruluĭ ca să facă jalbă de păsurile şi nevoile ţăriĭ şi să arate neputinţa şi marea slăbiciune a săracilor şi a tótă obştea şi de se va putea şi pentru adaos să cerceteze ca dór s'ar arădica; iar de nu s'ar putea să se arădice adaosul înca-ĭ să nevoéscă ca dór ar face vre-o fărâmă de uşurare dentr'altele, să lipséscă adică alte mâncăturĭ, angariĭ, mucarerurĭ, huzmeturĭ, bumbaşir cu poruncĭ şi altele dupre cum s'aŭ aşezat şi în hatişeriful ce s'aŭ făcut atuncĭ când rĕul, lacomul şi cumplitul Vizir Ramis aŭ adaos haraciul, ca să lipséscă acelea tóte şi să ţie în sémă tóte cele ce se vor lucra şi se vor face den porunca împărătéscă la mirie.

Şi cu acea bună socotélă s'aŭ orânduit o sémă de boierĭ marĭ anume: *Costandin Ştirbeĭ Vel Ban*, *Radul Golescul Vel Vornic*, *Gligore Băleanul Vel Sluger*, *Neagoe Topliceanul Vel Pitar* şi alţĭ câţĭ-va boiarĭ maĭ de jos, carĭ după porunca Mării Sale gătindu-se, la *Iunie* (loc alb) aŭ purces de aicĭ den Tîrgovişte şi mergând aŭ aflat pre Vizirul cu tótă ordia la *Tomarova*. Decĭ pentru valurile şi supărările ce avea Vizirul, maĭ cu zăbavă aŭ aflat vreme de s'aŭ împreunat boiariĭ, pre carĭ Vizirul fórte bine i-aŭ primit şi la tóte jălbile şi rugăciunile lor bună ascultare aŭ dat făgăduindu-le că şi folos după rugăciunea lor vor afla, dându-le nădejde şi făgăduindu-le că şi talhăşĭ după a lor jalbă va face la Impărăţie şi cu tot dinadinsul va nevoi ca să le isprăvéscă cum va sosi la Ţarigrad.

Decĭ vădând boiariĭ că lucrul se prelungeşte şi de se va şi face vre-o ispravă, socotind că se va face cu zăbavă şi fiind boieriĭ ca'n glótă, s'aŭ socotit de aŭ rămas pentru acea treabă acolo numaĭ doĭ boiarĭ: *Vel Ban* i *Vel Vornic*, iar ceĭ l'alţĭ s'aŭ învârtejit cu toţiĭ înapoĭ aducând Domnuluĭ şi cărţĭ de la Vizirul, de la Chehaiaua şi de la alţĭ prietenĭ cu făgăduelĭ că se va împlini pohta şi voia Mării Sale şi cu altele ca acestea mângâind pre Domnul.

CAP. XCV.

Supărarea ce Brăilenii aŭ făcut Domnuluĭ şi ţăriĭ, pentru prada şi stricăciunea ce aŭ făcut Moscaliĭ la Brăila.

După multe supărărĭ și nenorocirĭ ce și dintru a timpuluĭ aceluia nerodire aŭ urmat ticălosuluĭ de pământ și den cele cumplite și nesăţióse ale Turcilor cererĭ, pricinuit-aŭ și cel maĭ sus pomenit apostat *Toma* și altă supărare și pagubă și Domnuluĭ și ţăriĭ cu venirea luĭ și cu aducerea Moscalilor la Brăila. Că precum ḑice și filosoful (μιᾶς ἀρχῆς μετὰ-κινουμένης, πολλὰ δήωδε μεταβαλτεᾶθη τὰ μετὰ τὴν ἀρχὴν) adică : *o începere mutându-se, multe după acea începere obicinuesc a să strămuta.* Acestea adevărat s'aŭ împlinit la acest boier apostat nărăzluşindu-se el, făcut-aŭ cu mișcarea luĭ pre mulţĭ din ceĭ neajunșĭ de minte den boierinașiĭ Curţiĭ de s'aŭ alunecat cu firea și după dânsul aŭ urmat.

Dar nu era atâta de mirare de ceĭ proștĭ și săracĭ cât de ceĭ miluiţĭ și căutaţĭ carĭ lăsând mila, cinstea și căutarea, la jafurĭ și lucrurĭ tâlhăreștĭ alergase. Că întâiŭ *Manta Căpitanul*, Căpitan în slujbă orânduit fiind cu baniĭ haraciuluĭ, cum aŭ luat catastișele, nu unde slujba și porunca îĭ era s'aŭ dus, ci la Brăila și el cu catastișele în sîn, lăsând slujba și călcând porunca Domnuluĭ și făcătoruluĭ luĭ de bine, aŭ alergat becisnicul, unde îndată ce aŭ sosit iată și veste de pace luĭ *Ren Ghenerariul* aŭ nemerit, care și el și ceĭ-l'alţĭ: *Iordache Cocorăscul, Costandin sin Corniĭ Banul* și alţiĭ ce acolo alergase ca câiniĭ nimănuĭ rămăsese de vreme ce fieşte cine de al luĭ păs sta și căuta, ci să mulţuméscă numaĭ luĭ Dumneḑeŭ că s'aŭ întâmplat în vreme de Domn bun și milostiv, iar era vrednicĭ după faptele lor a să jertfui morţiĭ; iar Domnul tóte blestemăţiile lor le-aŭ lăsat și pre toţĭ i-aŭ iertat. Decĭ pentru uniĭ ca aceștia făcut-aŭ Turciĭ de la Brăila jalbă către Vizirul, ḑicând că tótă stricăciunea și paguba lor nu iaste atâta de la Moscalĭ, cât iaste de la aceștĭ de ţară.

Dirept aceia Vizirul îndată după a lor jalbă aŭ trimes pre un Novala Mustafa Aga cu ferman la Domn să împlinéscă tótă paguba Brăilenilor de la ómeniĭ ceĭ de ţară ce atuncĭ la pradă eĭ aŭ

alergat, poruncind Vizirul şi Cadiuluĭ ot Giurgiov ca şi el să vie să îndirepteze acea jalbă a Turcilor Brăilenĭ cu judecată.

Decĭ Domnul ca să mântuiască ticălósa de ţară şi dintr'acea nevoie, adus'aŭ pre aceĭ Cadiĭ (1) după poruncă, nu cu puţină cheltuială şi împreunându-se şi cu Bumbaşirul, aŭ adus pre Turciĭ Brăilenĭ de faţă şi câţĭ-va din jăcaşiĭ şi blestemaţiĭ aceia ce fusese la jaful Brăileĭ pe carĭ Domnul cunoscând că blestemăţiile lor vor să aducă ţăriĭ cheltuelĭ şi supărărĭ ca acestea, aŭ fost trimes de i-aŭ prins şi i-aŭ şi pedepsit cu temniţa şi i-aŭ scos şi înaintea Cadiuluĭ, dar fiind atât Bumbaşirul cât şi Cadiul îndestulaţĭ de darurile Domnuluĭ, făcut'aŭ judecata bună în partea cestor de ţară ḑicând că iaste cu neputinţă a putea dovedi cu mărturiĭ Turcĭ Brăilenĭ, pre ceĭ ce i-aŭ jefuit într'o zarvă şi răzmiriţă ca aceia de se îndârjise toţĭ şi se adunase fel de fel de limbĭ, unde va să pótă şti şi a cunóşte întru atâta adunare de norod care pe care aŭ jefuit şi aŭ omorât ḑicând că póte fi că aşa aŭ fost voia luĭ Dumneḑeŭ să le vie acea distihie şi lor şi întâmplare. Cine póte sta în potriva voieĭ luĭ Dumneḑeŭ şi altele ca acestea ḑicându-le, Cadiul le-aŭ răspuns că nu aŭ a cere nimic de la raia, nicĭ să le maĭ facă altă supărare, de vreme ce acea primejdie le-aŭ venit din întâmplarea vremilor. Dat'aŭ dirept aceia şi hoget, Cadîul la mâna Domnuluĭ, să fie în pace raiaua de către Brăilenĭ şi într'acest chip isprăvindu-se luând şi multe şi frumóse darurĭ, atât Bumbaşirul cât şi Cadiul s'aŭ dus.

Vaḑă dar fieste cine şi cunóscă chiverniséla şi bunătatea iubitoruluĭ acestuia de a sa patrie Domn, că după ajutorul luĭ Dumneḑeŭ cu chiverniséla luĭ, nicĭ ţara nu s'aŭ păgubit, nicĭ din ceĭ vinovaţĭ pe nicĭ unul morţiĭ n'aŭ dat.

CAP. XCVI.

Aicĭ însemnez pentru huzmetul ce aŭ cerut Vizirul pentru învîrtejirea den óste şi în ce chip s'aŭ dat.

Unde cu mare nădejde o fărîmă de uşurare şi de folos (după jalba ce boiariĭ făcuse şi să rugase) se aştepta, după cum şi însuşĭ eĭ păgâniĭ făgăduisĕ, de vreme ce nu cu puţină strădanie şi ne-

(1) Judecătorĭ.

socotite dărī și necazurī Domnul și țara le slujise, atât cât și haraciul încă socotindu-se, cu câte mai înainte se didese, sĕ împlinise încă și maī trecuse, fără alte mâncăturī, huzmeturī și jafurī ce lăcomia cea păgânéscă luase și unde o fărîmă de răsuflu după atâtea și atâtea supărărī Domnul aștepta, iată la *Septemvrie 20 ḑile* viind Călărașī de la ordie fiind Vizirul la *Rene*, acésta boiariī Domnuluī scria cum că chemându-ī Chehaiaua le-aŭ ḑis că iaste porunca Viziruluī să triméță țara huzmet pentru învîrtejire, 50 de pungī și încă fórte de grabă să se triméță. O! neam varvar, nemilostivă și spurcată lege și lăcomie păgânéscă. Cum într'o nimica rugăciunile și jĕlbile supușilor lor le socotesc și în grabă cele luate și mâncate ca când nicī le-ar fi vĕḑut nici le-ar fi auḑit le uită, nicī la păsul lor ajută ci numaī nesățiósa lor lăcomie a-șī îndestula caută.

Care poruncă Domnul și tótă boierimea vĕḑând nu în puțină mâhnire și turburare se afla și în multă mirare și socotélă sta; cum și în ce chip vor să maī pótă birui acele grele tirăneștī poruncī, necazurī și mâncăturī. Că nu puține pagube timpul acela adusese, că afară den alte lipse ce de la Dumneḑeŭ se întâmplase, numaī păgâniī într'acel timp în 4 lunī, afară den haraciŭ și den obiciuiturī, 500 de pungī luase.

Decī Măria Sa numaī de cât aŭ scris la boiarī să se jĕluiască arătând în tot chipul multa neputință și sărăcie a țăriī, scriind și însușī Măria Sa la Vizirul și la Chehaiaua cu multe rugăminte arătând, cu jurămînt, distihia țăriī și cum că a se împlini acea poruncă iaste peste putință. Dar nicī de cum lăcomia cea nesățiósă s'aŭ putut îndestula cu cuvinte și cu rugăciunī numaī, ci nimic la cele ce Domnul scrisese uitându-se, aŭ poruncit fără zăbavă numaī ce să se triméță baniī, că despre o parte cu cuvinte numaī și nădejdī deșarte mângâia, iar despre alta căuta și sângele săracilor a mânca. O! cât de greŭ și păgubitor timp aŭ fost acela! că câte treī vremile cu nenorocire și nicī o sporire aŭ trecut: Primăvara cu multă răceală și stricăciune în róde și nesocotite păgâneștī poruncī, gătirī de óste, zaharele, cară, salahorī și altele; vara cu lăcuste, pe alocurea cu secetă multă, cu lipsă de pâine, cu mórte în dobitóce, cu zarve și grele rĕzmirițe; tómna cu multă lipsă și pagubă în obi-

ciuit bilşugul eĭ, cu împuţinare de vin fórte, în póme şi în tot felul de bucate.

Iar cu tóte şi pe lângă tóte acestea, pravoslavnicul Domn şi-aŭ chivernisit Patria cu a sa bună înţelepciune şi de tóte primejdiile creştineşte cât pren putinţă i-aŭ fost neatinsă o aŭ păzit, precum şi acea cumplită cerere a păgânilor, vědând slăbiciunea ţăriĭ şi ca nu cumva-şĭ maĭ rěŭ turburându-se păgâniĭ să pricinuiască lângă aceia şi altă pagubă maĭ mare, neuitându-se la atâta sumă ce maĭ înainte de la Măria Sa pentru ţară didese iarăşĭ din casa Mării Sale, după poruncă 50 pungĭ aŭ trimes cu *Costandin Caramanlâul Vel Postelnic* nimic ţara supărându-se; pentru aceia şi Dumnedeŭ sfîntul cunoscând acea ferbinte dragoste ce avea pentru folosul Patrieĭ şi a tuturor supuşilor Mării Sale, l'aŭ miluit cu norocire şi îndelungată Domnie, după cum şi fericitul David dice: «că fericit iaste «bărbatul care cunóşte şi ajută pre săracĭ, că în diua cea ficleană «va mântui pe el Domnul; Domnul va păzi pre el şi va trăi pre «el şi va ferici pre el în pământul sěŭ şi nu va da pre dênsul în «mâinile vrăjmaşilor luĭ»

Iar la *29 dile ale luĭ Septemvrie*, arădicatu-s'aŭ Vizirul cu tótă ordia luĭ de la *Rene* şi către Odriiŭ aŭ plecat, însă zăbava Viziruluĭ la *Rene* aŭ fost pentru că aştepta acolo plinirea legăturilor ce cu Moscaliĭ făcuse şi aşezase, iar apoĭ vědând că se prelungeşte vremea aŭ purces de acolo cu încetul către Odriiŭ mergând.

Şi acésta se însemnéză ca să se ştie:

După fugirea luĭ *Dumitraşco Cantemir Domnuluĭ*, aŭ maĭ bine să dic pierdătoruluĭ ţăriĭ Moldoviĭ, ne-sosind încă Vizirul la Ţarigrad, la *Octomvrie în 7 dile* s'aŭ audit că Impărăţia aŭ făcut iarăşĭ Domn la Moldova pre *Nicolae Mavrocordat*, de carele înţelegând ticăloşiĭ boiarĭ Moldovenĭ ca aŭ luat iarăşĭ Domnia, de cum eraŭ înfricoşaţĭ şi îngroziţĭ de robia şi grija Tătarilor iar maĭ mult s'aŭ mâhnit şi s'aŭ întristat, înţelegând de Domnia luĭ, temându-se că vor petrece necazurile şi nevoile ce trăsease la Domnia dentâiŭ, măcar că nu rămăsese acatare boiarĭ în ţară, de vreme ce becisnicul *Dumitraşco Cantemir* la mare pustiitate o adusease şi pre uniĭ dintr'înşiĭ cu dânsul iĭ dusease; iar şi câţĭ maĭ rămăsease, prădaţĭ şi jefuiţĭ de Tătarĭ ca vaĭ de eĭ era. Care audind şi de Domnia acestuia maĭ

vìrtos încremenise și se îngrijase și maĭ mult spre fugă se gătea decât pre Domn în Scaun a'l vedea. Iar el după ce aŭ luat Domnia, știindu-șĭ chiverniséla cea dintâiŭ că i-aŭ făcut multă stricăciune și pagubă, început-aŭ a să arăta cu blândeţe și cu dragoste către toţĭ, scriind îndată și cărţĭ la toţĭ, atât la ceĭ ce se afla în ţară cât și la ceĭ ce era risipiţĭ, poftindu-ĭ ca să se adune cu toţiĭ în pământul lor, făgăduindu-le că'ĭ va căuta și iĭ va milui cu dregătoriĭ pre toţĭ și vor petrece cu liniște și fără de grijă și cu ca de acestea îmblândindu-ĭ, toţĭ pe la casele lor aŭ venit.

Deci luând Domnia și mergând în Scaunul sĕŭ, îndată aŭ trimis cu scrisorĭ la Domnul nostru pe vĕrul sĕŭ *Chiriţă Manolache Vel Agă, feciorul luĭ Chiriţă Hurmuzachi*, arătând multă dragoste, supunere și plecăciune, rugându-se să nu'l osibească de dragostea Mării Sale, trimiţând Mării Sale și semn de dragoste un ciasornec pre carele Domnul cu cinstea cea cuviósă l'aŭ primit. Și cu darurĭ după a sa cinste dăruindu'l, cu răspunsul la Domnul sĕŭ l'aŭ învârtejit. Iar după purcederea luĭ, neapestit aŭ trimis și Măria Sa pre *Mateĭ Cieţulescu treti Vistier* cu antefharistie, urîndu-ĭ și de Domnie nouă, cu carele i-aŭ trimis și o păreche de călimarĭ de argint.

Venit'aŭ la *Octomvrie 18 dile* și acéstă veste de la Beciŭ cum că și acel ales *Carol al VI-lea Craiul Ișpaniĭ*, carele dupĕ rĕposarea *frateluĭ luĭ Iosif*, puternicul Impărat al Romanilor de toţĭ Electoriĭ și de tot cel-l'alt Sfat alegându-se și pohtind cu toţiĭ a'l avea în locul frăţine-săŭ și ca un diadoh (1) Impărăţieĭ a le fi Impărat și oblăduitoriŭ și așa cu toţiĭ la *Frangofurt* adunându-se, cu tótă podóba și parisia cea cuviinciósă a Imparaţilor, la (loc alb) s'aŭ făcut coronaţia.

Plinitu-s'aŭ cu fericire și *anul al XXIII-lea din Domnia Mării Sale* iubitoruluĭ de Hristos Domn și oblăduitor milostiv, luĭ Iω Costandin Basarab Voevod la *Octomvrie 28 dile* leatu $\frac{7220}{1711}$.

(1) urmașŭ.

CAP. XCVII.

Aicĭ semnez cele ce la anul al XXIV-lea s'aŭ întâmplat și cum s'aŭ chivernisit, începând de la mazîlia luĭ Mehmet Pașa Baltagiul și Vizerlîcul Giurgi Iusuf Pașiĭ și trimiterea luĭ Vel Logofĕt la Țarigrad.

La *Noemvrie 13 ḑile*, viind Călărașiĭ de la Odriiŭ, scria boiariĭ cum îndată ce aŭ sosit Vizirul la Odriiŭ numaĭ de cât i-aŭ venit de la puternica Impărăție mazîlie cu mare urgie și luându-ĭ tot ce avea l'aŭ făcut surgun, aflându-ĭ Impărăția vină că aŭ făcut rea și próstă chiverniséla la rĕzboiŭ, de vreme ce după ḑisa luĭ Osman Chehaia în mână vrăjmașiĭ fiindu-ĭ, i-aŭ scăpat dintr'acea de istov primejdie și pierzare și ne-odihnindu-se Impărăția pe chiverniséla ce aŭ făcut, precum am ḑis, l'aŭ mazîlit, poruncind Isuf Pașeĭ carele era Ienicer Aga, ca să fie Vizir, om fórte bun, ințelept, blând și fără lăcomie, căruia îndată i s'aŭ și poruncit să se arădice să mérgă în Țarigrad; decĭ după poruncă numaĭ de cât aŭ purces.

Văḑênd dirept aceia Domnul, că lucrurile Porțiĭ se strămută și obrazele se schimba, fiind și aceĭ doĭ boiarĭ *Vel Ban i Vel Vornic* de câtă-va vreme acolo, tot cu ordia umblând dupĕ deșarte făgăduelile Baltagiuluĭ, Vizirul dându-le nădejde pentru surparea adaosuluĭ și altele, dupĕ rugăciunea ce făcuse, nimic n'aŭ isprăvit fără de cât cheltuială numaĭ multă și dare fără de socotélă și tótă pierdută. Așa Măria Sa aŭ socotit pentru o maĭ bună a vremeĭ chiverniseală și pentru trebile țăriĭ și ale Domnieĭ și ca să vie aceĭ doĭ boiarĭ *Vel Ban* i *Vel Vornic*, făcând câte-va lunĭ acolo, aŭ trimis *pe ginerile Măriĭ Sale Șerban Grecianul Vel Logofĕt*, purcegând de aicea la *19 ḑile ale luĭ Noemvrie*, ducând împreună și poclónele Viziruluĭ de Vizirlîc noŭ.

Și acésta pentru o pomenire se însemnează:

Lângă alte multe mâhnirĭ, turburărĭ și întristărĭ ce într'acel an pre Domnul coprinsése și nespuse valurĭ și poruncĭ de la păgânĭ și alta fără de veste mare și fără de mângâere întristare îl ajunse, pentru că grea și năprasnică bólă pe iubita *noră a Măriĭ Sale, Bălașa fiica* cinstituluĭ și de bun neam *Ilie Cantacuzino marele Vis-*

tiarnic al Țării Moldovii, soția luminatului și prea iubitului Mării Sale fiŭ luĭ Ștefan ajungând, care și ne-maĭ putând birui noianul și valurile cele marĭ ale bóleĭ, aŭ maĭ vîrtos să dic diua și ceasul cel de pronie al luĭ Dumnedeŭ hotărît a'l trece, la *22 dile ale luĭ Noemvrie* și-aŭ dat obștésca datorie odihnindu-se în Domnul, lăsând în urmă cu mutarea eĭ, Domnuluĭ, neamuluĭ și iubituluĭ eĭ soț, lăcuind amêndoĭ numaĭ doĭ anĭ, necovîrșită mâhnire, jale și fără de măsură întristăciune.

Iar la *5 dile ale luĭ Dechemvrie* sosind și *Vel Logofĕt* la Țarigrad și mergând la Vizirul dând cărțile și poclónele, Măria Sa Vizirul l'aŭ primit fórte bine și cu multă blândețe, făgăduindu-li-se cu milă și cu căutare, săvaĭ că despre altele nu în puțină turburare Pórta și tóte lucrurile aŭ găsit. Că nu multe dile trecând după ce aŭ sosit acolo, nefiind Impărăția odihnită pe tocmelile ce Mehmet Pașa cu Moscaliĭ făcuse și așezase, de vreme ce fiind și Hanul acolo carele era pricina cea maĭ mare a ne-unireĭ și îndemnătorul spre a nu primi Impărăția pacea, ajungându-se și alcătuindu-se cu Craiul Șvețesc, nu contenea supărând Impărăția și dicând că Moscaliĭ aŭ înșelat pe Baltagiul cu banĭ și cu alte darurĭ de aŭ făcut pace, iar de puncturile și tocmelile ce făcuse și așezase nu se vor ținea, și cu ca de acest fel de minciunĭ și prepusurĭ spre ne-unire pre Impăratul îndemna. Săvaĭ că Vizirul cu multă nevoință și cu tot sufletul sta pentru pace, împreună și cu tótă cea laltă obște; dar neputând nicĭ de cum apleca pe Impăratul spre ceale ce Mehmet Pașa așezase, de vreme ce era plin de vorbele și minciunile Hanuluĭ, iarășĭ poruncă de óste aŭ eșit, care poruncă înțelegându-se nu puțină mâhnire și întristare aŭ coprins pre toțĭ, atât pre creștinĭ cât și pre turcĭ. Pre turcĭ, dic că-ĭ îngrozise rĕzboiul și necontenitul foc al Moscalilor ce în trecutul an vĕduse și, pre creștinĭ pentru supărările cele cumplite ale păgânilor, iar maĭ vîrtos pre Domn, pre boiarĭ și pre ticălósa acésta de țară, știind păsul, greul și nesuferita nevoie ce în trecutul an toțĭ trăsese și petrecuse, că nu puțintele nevoĭ și poruncĭ grele îndată ce s'aŭ rĕspuns de óste Domnuluĭ și ticălosuluĭ de pământ a veni începuse, cât de nu ar fi chivernisit Dumnedeŭ lucrurile și de nu le-ar fi adus precum în urmă le aŭ adus, nu era cu putință a maĭ birui și a maĭ împlini porun-

cile și cererile păgânilor, ci cu totul să vrea stinge ticălósa acésta de ţară.

Dar Dumnedeŭ ca un iubitor de noroadele ceale pravoslavnice s'aŭ arătat cu multă milostivire asupra tuturor, iar maĭ vîrtos asupra creștinătăţiĭ acestuĭ ticălos de pământ că, den pretacerea lucrurilor ce den singura voie a sfinţii sale s'aŭ strămutat, orînduind, póte fi că și pentru folosul creștinilor, Vizir om bun și înţelept pre maĭ sus pomenitul Giurgi Iusuf Pașa, aŭ câștigat puţin răsuflu cât aŭ fost Vizir și Domnul şi tótă ţara; și iubit'a pre Domnul fórte tare cât și pre boiarĭ pentru dragostea Domnuluĭ, le-a arătat bună priiminţă, poruncind încă luĭ *Vel Logofĕt* ca, cu îndrăznélă de câte orĭ vor merge cărţĭ de la Domnul să mérgă însușĭ să le dea la Măria Sa care și așa cât aŭ ședut acolo aŭ urmat și tóte rugăciunele Domnuluĭ aŭ aflat folos și mângâere.

Iar ceĭ doĭ boiarĭ *Vel Ban i Vel Vornic,* mergând *Vel Logofĕt,* numaĭ de cât și-aŭ luat diua-bună și aŭ purces, care aŭ sosit aicĭ la *Ghenarie 15 dile.*

Neapestit (1) dupĕ porunca ce s'aŭ dat de gătirea oștiĭ, la *20 dile ale luĭ Dechemvrie* scria boiariĭ de la Pórtă Domnuluĭ cum că chemându-ĭ Vizirul le-aŭ dis că puternicul Impărat pentru gătirea oștiĭ poruncește să facă ţara huzmet cu 100 de pungĭ precum și în trecutul an făcuse și didese, măcar că în trecutul an lăcomia Baltagiuluĭ, aŭ maĭ vîrtos să dic a Osman Agăĭ, Chehaiaua luĭ, că nu era jĕcaș prost, (ci) lacom, telpiz și mincinos, îndoit acel huzmet îl luase și la Impărăţie numaĭ 100 pungĭ didese, iar ceĭ-l'alţĭ (banĭ) el și cu Vizirul îĭ mâncase, dar în scurtă vreme suspinele săracilor l'aŭ ajuns că, ca unuĭ câine trupul omorându-l în uliţă i l'aŭ aruncat.

Acea poruncă dară viind Domnuluĭ, nu în puţină mâhnire și întristare se afla, mirându-se ce va maĭ face că încă de cele din trecutul an grele nevoĭ, bine nu răsuflase și altele de iznóvă începuse a cura și a izvorî și să afla ticălósa de ţară la mare slăbiciune. Dirept aceia, Domnul aŭ socotit și numaĭ de cât aŭ scris la Vizirul cu multă rugăminte, arătând slăbiciunea și neputinţa ţăreĭ, așijderea și boiarilor le-aŭ poruncit ca să mérgă la Vizirul să se je-

(1) ne-zăbovit, ne-întîrdiat.

luiască că nu iaste cu putinţă a se împlini acea poruncă că raiaua (1) a ajuns la mare sărăcie. Decĭ după porunca Domnuluĭ mergând boiariĭ la Vizirul cu cărţile Mării Sale, făcând jalbă li s'aŭ dat bună ascultare de prea bunul acela Vizir şi îndată făcând talhăşĭ la Impăratul de tóte de cele ce Domnul şi boiariĭ se rugase aŭ surpat dintr'acea sumă, treĭ-ḑecĭ de pungĭ, nu puţină uşurare făcându-se, pentru care boiariĭ numaĭ de cât făcând ştire Domnuluĭ de acea uşurare, milostivul Domn văḑând neputinţa ţăriĭ fiind asupră-ĭ alte nevoĭ, aŭ trimis iarăşĭ de la Măria Sa pungĭ 70, nefăcând ţăriĭ nimic supărare.

De acea poruncă încă bine Domnul nemântuindu-se, iată la *5 ḑile ale luĭ Ghenarie* viind Călăraşĭ de la Ţarigrad, altă veste şi altă poruncă aŭ adus, scriind boiariĭ cum că eşind poruncă în tóte părţile de zaharea, caĭ, cară şi altele pentru gătirea oştiĭ, aŭ orânduit şi în ţară nu puţină sumă de zaharea, caĭ, cară şi altele trimiţând şi caiĭ tunurilor ceĭ ce se didese în trecutul an den ţară ca să se ierneze iarăşĭ în ţară. Decĭ neapestit cu poruncile ce maĭ sus am ḑis, aŭ venit treĭ Bumbaşirĭ tot de odată: un Ciatrapama cu poruncă să dea 20 de pungĭ de banĭ să se facă acicurĭ; un Cuciuc Ali Aga pentru zaharea 25000 stambolchile făină, 50.000 chile orz, unt, sare, sfóră; un Mehmet Aga Edicler Emin să gătéscă 400 de caĭ de tunurĭ.

Aceste dar grele poruncĭ viind tot de odată, póte fieşte cine să socotéscă în câtă grijă, întristare şi mâhnire atâta Domnul cât şi boiariĭ şi ţara aŭ intrat. Văḑând dirept aceia Domnul împreună şi cu tótă boierimea că iaste cu greŭ fórte a să împlini acestea câte maĭ sus ḑisem, îndată la Vizirul şi la Chehaiaua au scris cu multe rugăminte ca să uşureze ticălósa de ţară de acea grea nevoie şi povară, cu care scrisorĭ mergând boiariĭ la Pórtă şi făcând ştire Chihaialiĭ, numaĭ de cât i-aŭ dus la Vizirul şi dând cărţile, văḑând rugăciunea Domnuluĭ şi jalba boiarilor, îndată ca un stăpân bun şi obicinuit a face bine, a uşurat ţara din tóte; den 3000 de cară a lăsat pe 600, din zaharea şi den altele aşijderea den tóte aŭ uşurat pe jumătate şi nu numaĭ la acestea ci încă şi la alte prin rugămintea Domnuluĭ ţara s'aŭ uşurat.

---

(1) creştinĭ supuşĭ Turcilor.

Atuncĭ având ţara mare supărare şi de begligii, ómeniĭ casapbaşilor ce venea în ţară ca să cumpere vite, făcând boiariĭ jalbă că cuprind eĭ în silă şi nu daŭ pas altor neguţătorĭ ca să cumpere, ci eĭ precum vor în silă şi cu paguba săracilor le iaŭ şi fac atâtea rău tăţĭ şi necazurĭ pe unde umblă, numaĭ de cât Vizirul înţelegând aŭ dat voie Domnuluĭ cu ferman ca: de vor maĭ face zulum (1) săracilor şi alte blestemăţiĭ, să fie volnic să'ĭ pedepséscă cu mórte şi să aibă raiaua voie a'şĭ vinde vitele unde vor putea şi vor afla preţ maĭ bun, fiind pre atuncea şi Turciĭ fórte semeţĭ şi maĭ vîrtos neguţătoriĭ Lazĭ care şi din fire sunt rĕĭ, semeţĭ şi nebunĭ, iar atuncĭ se prea semeţise şi se dîrjise şi făcea multe răutăţĭ în ţară şi prin tîrgurĭ multe zulumurĭ şi nebuniĭ. Pentru care Domnul făcând jalbă la Vizirul şi rugându-se ca să-ĭ maĭ înfrâneze, Vizirul numaĭ de cât aŭ făcut ferman şi aŭ trimis un Ciauş de Ienicerĭ numaĭ să-ĭ scóţă den ţară pre aceia care vor fi făcând blestemăţiĭ şi supărărĭ săracilor, care viind aicea nu puţină pedépsă le-aŭ făcut şi nu próste bătăĭ le-aŭ dat şi pe care i-aŭ cunoscut maĭ răĭ, maĭ blestemaţĭ şi den ţară i-aŭ scos şi aŭ lămurit tóte tîrgurile de Turciĭ zorbale ca aceia şi de Laziĭ nebunĭ, aflând raiaua şi la acésta mare rĕpaos şi odihnă.

CAP. XCVIII.

Purcederea Domnuluĭ den Tîrgovişte în Bucureştĭ şi înoirea păciĭ ce aŭ făcut Turciĭ iarăşĭ cu Moscaliĭ.

Viind vremea cea obicinuită a mutăriĭ Domnii den Scaunul Tîrgoviştei în Bucureştĭ, la *10 ḑile ale luĭ Martie* s'aŭ arădicat Măria Sa împreună cu tótă boierimea şi curtea Măriĭ Sale şi mergând pre la satele Măriĭ Sale *Potlogiĭ* i *Mogoşóia*, iată la *Potlogĭ* încă fiind Domnia, Călăraşĭ aŭ nemerit de la Ţarigrad cu cărţĭ de la boiarĭ, scriind şi înştiinţând pre Domnul cum că intrând la mijloc solul Englez şi Olandez, fiind însă-şĭ Vizirul Iusuf Paşa sârguitor şi puind multă nevoinţă ca să se facă pacea, aşa de acea dată aŭ plecat pre Impăratul de aŭ primit iarăşĭ pacea cu Moscaliĭ pre

(1) tiranie, opresiune.

tocmelile ce Baltagiul cu eĭ la Prut făcuse și așeḍase și cum că îndată pre zălóge i-aŭ îmbrăcat cu caftane, scoțând și pre solul cel maĭ den nainte den Ediculea, dând poruncă și pe la toțĭ Pașiĭ ce era orînduițĭ ca să mérgă la óste ca toțĭ pe la mansupurile (1) lor să se învârtejască, arădicând și lăsând și tóte orânduelile ce în țară poruncise ca să dea afară numaĭ den câte-va cară, care veste viind, nespusă bucurie și Domnuluĭ și boiarilor și tuturor săracilor aŭ pricinuit, cu toțiĭ slăvind și lăudând numele vecĭniculuĭ Dumneḍeŭ pentru că aŭ adus lucrurile cele turburate întru liniște.

Și după așeḍământul acela, îndată aŭ trimis Impărăția ahtinamelele adică puncturile tocmelilor către Țarul ca să vadă de vor fi bine primite și de Impărăția luĭ aŭ ba, întru care tocmelĭ ale lor hotărîse Turciĭ și acésta adică: pe Craiu Șvețesc ce la *Bender* se afla, să-l arădice să nu-l maĭ ție acolo, ci să-l trimiță în țara luĭ de vreme ce și Moscaliĭ se prinsese că nu va avea nicĭ o bântuială despre dânșiĭ cì îĭ vor da cale de va trece cu pace. Și îndată după aceia aŭ pornit și pre Hanul den Țarigrad poruncindu-ĭ ca să arădice tótă tătărimea să mérgă cu dânsul, orânduind și pre Rumeli Begler-beĭ cu tot aieletul luĭ și pre Calga Sultan, aceștia toțĭ să arădice pre Craiul Șvețesc să-l ducă pren țara Leșească, după tocmelile ce cu Moscaliĭ făcuse. Iar el ca un mîndru și nesocotit nicĭ de cum de acolo nu vrea să se arădice până ce aŭ făcut multe turburărĭ, care turburărĭ și pre el în cea maĭ după urmă la ce l'aŭ adus, maĭ înainte se va vedea.

Iar Domnul, cu mare bucurie de la satul Mării Sale *Mogoșoia* sculându-se, la *20 ḍile ale luĭ Martie* aŭ intrat în Scaunul Bucureștilor cu frumos alaiŭ și obiciuită pompă, unde și cu fericire în Scaun șeḍând, slobodịtu-s'aŭ 6 tunurĭ după obiceiŭ. Iar după sosirea Mării Sale neapestit aŭ scris boiariĭ Domnuluĭ, cum că le-aŭ poruncit Vizirul den porunca Impăratuluĭ ca să scrie Mării Sale că, aŭ dăruit Impărăția, Silihtaruluĭ celuĭ den lăuntru, mucarerul, Mării Sale ci să trimiță Măria Sa 15 pungĭ să-ĭ dea Silihtariuluĭ; iar Silihtariul făcând prieteșug cu Măria Sa așa aŭ socotit de aŭ trimes cu fermanul pre

(1) serviciĭ

un Bechir Aga, Chehaiaua luĭ, ca să arate prentr'însul și maĭ pre larg prieteșugul ce avea către Domn, carele viind aicĭ, Domnul l'aŭ primit cu cinstea cea cuviinciósă și dând răspunsul și dăruindu-l după cinstea luĭ, l'aŭ pornit iarășĭ la stăpânu-sĕŭ.

CAP. XCIX.

Aicĭ se însemnéză că cunoscând Domnul cum s'aŭ maĭ liniștit lucrurile, socotit-aŭ să facă nunta fiică-ĭ Mării Sale Smaragdeĭ.

Vădând Domnul că lucrurile despre Pórtă cu al luĭ Dumnedeŭ ajutoriŭ s'aŭ liniștit, ajungând și *prea iubita fiică a Mării Sale cea de a șaptelea* la vârstă, viind póte fi și acea orânduită și de pronia luĭ Dumnedeŭ hotărîtă vreme a căsătorieĭ eĭ, Măria Sa ca un bun și înțelept părinte având mare pohtă și ne-somnorósă grijă, numaĭ pe acea Cocónă maĭ având necăsătorită, de vreme ce pre tóte cele lalte cu a luĭ Dumnedeŭ milă, întru a Mării Sale fericire cu cinste la casele lor le didese, ca să o vadă și pe aceia în dilele și norocirea Mării Sale cu cinste și fericire la casa eĭ trimisă și dată, așa bine aŭ socotit Măria Sa și aflând obraz vrednic o aŭ logodit după *Costandin Postelnicul sin Grigorie Băleanul Vel Sluger*, fiind cuvios și întru tóte împodobit cu blândețe, cu vârstă și cu stat, hotărând nunta a să săvîrși în diua de Sfeta Troiță.

Decĭ de vreme ce acel *Costandin Postelnicul era botezat de Dómna Ilinca care o ținea maĭ sus pomenitul Șerban Vel Logofĕt* (1), să cădea să-l cunune iarășĭ acea Dómnă împreună cu soțul eĭ; fiind dară *Vel Logofĕt* la Țarigrad pentru trebile Domnii și ale țăriĭ, i-aŭ scris Domnul ca să vie: una pentru cununia fiică-ĭ Mării Sale, a doua că era și de mult dus la Pórtă. Dirept aceea bine socotind Măria Sa aŭ gătit pre *Bunea Grădișteanul biv Vel Comis* și la *26 dile ale luĭ Aprilie* l'aŭ pornit de aicĭ ca să se afle la Pórtă pentru trebile țăriĭ, care îndată ce aŭ sosit *Vel Logofĕt* luându-șĭ diua-bună, aŭ purces și la *28 dile a luĭ Maĭ* sosind la Bucureștĭ, nu cu puțină

(1) Portretele lor se află și adĭ în biserica satuluĭ Greciĭ Micșuneștĭ din Județul Ilfov.

dragoste Domnul l'aŭ primit și cu frumóse darurĭ pentru slujbele ce Domnuluĭ și țăriĭ în direptate aŭ slujit, dăruindu-l și cu conteș de ale Mării Sale cu limie de samur l'aŭ îmbrăcat.

Până a veni dar *Vel Logofĕt*, aflând Domnul puțin răsuflu, fiind și primăvară, vreme frumósă de primblare și ne-mergând de câțĭ-va anĭ la satul Mării Sale *Obileștiĭ* după cum în toțĭ timpiĭ când avea vreme, primăvara, pentru o trezvire maĭ mult se obiciuise a merge, fiind și loc fórte frumos și desfătat, s'aŭ îndemnat atuncĭ de aŭ mers vre-o săptămână de ḑile și iarășĭ s'aŭ învârtejit. După aceea viind și *Vel Logofĕt*, începutu-s'aŭ cu ajutorul luĭ Dumneḑeŭ și nunta care cu mare cinste, cu multă veselie și cu tótă podóba și domnésca parisie făcându-se, în ḑiua de sfânta Troiță cu fericire s'aŭ săvîrșit și sfintele cununiĭ.

CAP. C.

Poruncile ce aŭ venit Domnuluĭ în urma păceĭ ceĭ de a doua.

Iar după ce a doua óră s'aŭ așeḑat pacea, de vreme ce între puncturile ce amândouă Impărățiile avea, era și acest punct ca adică: să arădice Turciĭ pre Craiul Șvețesc de la *Bender* să-l ducă la locul sĕŭ, de care puncturĭ și legăturĭ vrând Impărăția ca să se ție și orânduind pentru purcederea Craiuluĭ cele ce trebuia, poruncit-aŭ și Domnuluĭ ca să gătéscă 700 de cară: 500 cu boĭ și 200 cu caĭ și cum maĭ de grabă să le trimiță la *Bender* ca să fie pentru tréba Craiuluĭ Șvețesc, care poruncă viind Domnuluĭ, fórte s'aŭ întristat, dar ne-având ce face pus-aŭ îndată nevoință ca să împlinéscă porunca și de aicĭ gătire făcea, iar și de a nevoi cu scrisorĭ și rugăciunĭ la stăpânĭ ca dóră dintr'acea sumă ar maĭ scădea, nu înceta, dar nimic nu aŭ putut folosi.

Decĭ văḑând Măria Sa că nădejde de scăḑământ nu iaste, măcar că cu destul păs iară făcându-se nevoință tot s'aŭ făcut și s'aŭ împlinit tóte carăle după poruncă și la vreme gătindu-se, orânduit-aŭ peste carăle cu caĭ pe *Gligore Comisul* și peste carăle cu boĭ pe *Sugrumale Căpitanul* și le-aŭ pornit unde porunca era, care și la vremea cea poruncită la *Bender* aŭ sosit. Săvaĭ că numaĭ cazna și

ostenéla săracilor și multa cheltuială și prăpădirea dobitócelor aŭ fost, țiindu-ĭ până la *Noemvrie 25 dile*, ne-având păgânul și mîndrul acela Craiŭ nicĭ de cum gând ca să mérgă, ci cu felurĭ de felurĭ de pricinĭ aŭ mânat lucrul până ce s'aŭ răcit vremea, întâiŭ cerșînd banĭ împrumut, dicând că n'are de cheltuială ca să se gătéscă, 1200 de pungĭ care Impărăția i le-aŭ și dat; apoĭ iarășĭ aŭ dis cum că cu Tătariĭ nu va merge nicĭ cum, ci să-ĭ trimiță óste turcéscă și așa va merge, iar într'alt chip de la *Bender* nu se va arădica. Carele acestea tóte și altele le făcea ca dóră ar îndemna iarășĭ pe Turcĭ să strice pacea, care după a luĭ pohtă aŭ și isprăvit precum maĭ înainte se va vedea.

Iar după pornirea carălor ce maĭ sus am dis, venit-aŭ poruncă Domnuluĭ întru carele scria cum că înțelegând Impărăția că iaste lipsă de pâine în țară și rămâind Impărățieĭ multă făină din ceea ce strânsese pentru tréba oștiĭ, să trimiță Măria Sa să ia 50.000 de chile de la *Chilia* să o împarță în țară și să plătéscă chila câte aspri 55, scriind în ferman că s'aŭ milostivit Impărăția de o aŭ dat-o raieleĭ. O ce milă păgânéscă și tiránéscă! făină veche, plouată, mucedă și stricată, lepădându-o săracilor ca să ia banĭ. Cu răutatea se slujea păgâniĭ în loc de milă și de bunătate.

Acest greŭ mare și supărare ce căduse pre săracĭ, mirându-se Domnul cum ar face să-l rădice d'asupra țăriĭ, scris-aŭ în două rîndurĭ la Pórtă rugându-se că dór s'ar putea mântui țara de acea belea și nevoie, dar nimic de acea dată n'aŭ putut folosi. Decĭ neputând face într'alt chip, i-aŭ căutat după poruncă a urma, măcar că tótă a o arădica nu s'aŭ grăbit ci dintr'însa numaĭ luând, iarășĭ a maĭ supărat Măria Sa Pórta și al treilea rând rugându-se măcar pre jumătate să se maĭ ușureze și așa cu multă rugăminte abia aŭ lăsat să se arădice pre jumătate și într'acelașĭ chip și dintr'acea nevoie țara s'aŭ maĭ ușurat.

Iar la *Iulie 1 di* aŭ venit un Capigibașă cu poruncă la Domn să gătéscă haraciul și la vreme să-l trimiță la miria împărătéscă, care haraciŭ măcar că dintr'însul iarășĭ cu poruncĭ, cu fermanurĭ se orânduise și se didese la cară și la altele și prea puțin rămăsese care să vrea putea trimite acea rămășiță și fără bumbașir ci numaĭ ca să câștige pe acel Capigibașa îl trimisese. Decĭ Domnul gătind ce

maĭ era rămășița după poruncă, dăruind și pe Bumbașirul ce venise, după a luĭ cuviință, l'a pornit și la vremea cea poruncită s'aŭ aflat la Țarigrad.

CAP. CI.

Aicĭ pentru o pomenire se însemnéză, zidirile ce aŭ făcut prea creștina Dómnă a acestuĭ luminat Domn.

Precum prea iubitorul de Hristos Domnul avea mare rîvnă și fierbinte dragoste spre a zidi și a înfrumuseța lăcașele luĭ Dumnedeŭ, asemenea Mării Sale (era) și luminata și prea creștina luĭ *Domnă Maria*, cu acea iarășĭ către cele Dumnedeeștĭ rîvnă fiind, măcar că și alte multe zidirĭ, bisericĭ aŭ făcut și cu de tóte podóbele minunatle aŭ înfrumusețat și le-aŭ grijit. Intâiŭ în orașul Bucureștilor fiind o bisericuță de lemn, mititică fórte și veche de maĭ cădea, care se chema *biserica dintr'o di* (1), Măria Sa arădicând acea de lemn, den temelie de piatră o aŭ zidit fórte iscusită și gingașă făcându-o, o aŭ înfrumusețat atât pe din lăuntru cât și pe den afară precum se și vede; după aceia și în jud. Vâlciĭ unde se chiamă *Surpatele*, den temelie iarășĭ aŭ zidit o mănăstióră cu tótă cheltuiala Mării Sale, fórte frumósă, făcându-ĭ și curte de zid împrejur și chilióre și de tóte precum sĕ și vede, împodobindu-o și cu odăjdiĭ și alte odóre bisericeștĭ, scumpe și fórte frumóse și cu bună zestre, moșiĭ, viĭ și altele, o aŭ întărit unde se odihnesc cu bună viață călugărițe (2).

(1) Acéstă biserică a Dómniĭ Maria, care prin tatăl sĕŭ se cobórâ din boiarii Negoeștĭ, a rămas sub ctitoria rudelor directe din neamul eĭ până în dilele nóstre. Neamul boiarilor Bărcăneștĭ contimporanĭ aĭ noștri posedă încă asemenea documente fórte interesante.

(2) Acéstă mănăstióră vizitată oficialmente în detaliu la 1861 de regretatul Al. I. Odobescu, i-a făcut o descriere fórte interesantă pe care ne facem o datorie, aflându-se adĭ în mâinile nóstre, a o reproduce aicĭ in extenso:
«Schitul Surpatele sus pe deal pe malul stâng al Otăsăuluĭ, fiind satul Surpatele în «valea Govoriĭ, sus pe altă muchie unde e cósta surpată se află un patrat de «chiliĭ cu un cat cu tindă pe stâlpĭ, cu turn dinaintea bisericeĭ. E schit Brân«covenesc de maicĭ și (nedescifrabil) cu satu are o (nedescifrabil). Biserica e cu «un turn la pantocrator și cu tinda pe stâlpĭ ca și a chiliilor.
«Pisania de pe tomba ușeĭ este pe piatră grie.

Făcut-aŭ și la Urezĭ bolnița iarășĭ Măria Sa, iar la leatu $\frac{7221}{1713}$ fiind aicĭ în Tîrgoviște o mănăstióră iarășĭ de călugărițe ce se chiamă *Viforîta*, unde dóră numaĭ sfânta bisericuță era și fórte próstă, întunecósă, ne-zugrăvită, fără clopotniță și fără curte, cu 2 -3 chilióre numaĭ ce ședea bietele călugărițe și alt nimic, biserică veche fórte care s'aŭ maĭ dires o dată de un *Radu Vodă*, Măria Sa vădând și

Acéstă sfîntă și Dumnedeiască biserică a mănăstireĭ de călugăricióre ce se «chiamă *Surpatele*, în care se prăznuește în Dumnedeŭ făcătórea de viață prea «sfânta Troiță, zidită aŭ fost oareșĭ când de Buzeștĭ însă mică și prost lucrată, «iară apoĭ după multă vreme stricându-se, surpându-se, blagocestiva și buna creștină Dómna Maria a luminatuluĭ și înălțatuluĭ Iŭ Costandin Basarab Voe«vod mișcându-se de bunătatea sa aŭ vrut a o preface și așa din temelie aŭ rădicat-o cu tótă cheltuiala Mării Sale cum astă-dĭ se vede, făcută frumósă și «iscusită, împodobindu-o cu de tóte și miluindu-o pre cât uneĭ sfinte bisericĭ și «mănăstióre ca acésta să cade și se cuvine, pentru buna pomenire și spăsania «sufletelor în vecĭ a părinților și a Mării Sale și Ispravnic fiind Kir Ioan Arhi«mandritul de Hurezĭ și săvîrșitu-o-aŭ la anul de la Adam $\frac{7211}{1708}$ August 1».

«Biserica pe din lăuntru e crăpată peste tot. In advon sunt portretele următóre cu aceste inscripții fie-care:

« 1. Bunul și înțeleptul și mult lăudatul și de Dumnedeŭ încoronatul Iŭ Costandin Basarab Brâncoveanu Voevod.
2. Costadin Voevod.
« 3. Ștefan Voevod.
4. Radu Voevod.
5. Mateĭ Voevod.
« 6. Dómna Maria fata Postelniculuĭ Neaguluĭ fecior luĭ Antonie Voevod.
« 7. Dómna Stanca.
« 8. Dómna Maria.
9. Dómna Ilinca.
«10. Dómna Safta.
«11 Dómna Ancuța.
12. Dómna Bălașa.
13 Dómna Smaranda.
14. Papa Postelnicul Brâncoveanu, tatăl luĭ Costandin Voevod.
«15. Iupâneasa luĭ Stanca.
«16. Neagul Postelnicul, tatăl Dómneĭ Marieĭ.
«17. Iupâneasa luĭ Ilinca.
18. Iŭ Mateĭ Basarab Voevod.
«19. Iŭ Antonie Voevod.

«Zugrăvelile și portretele sunt încă cele vechĭ.

A. I. Odobescu 1861

coprinḑându-se de Dumneḑeescul năstav, cu multă pohtă s'aŭ îndemnat și sîrguind cu tótă inima, s'aŭ apucat întâiŭ de sfânta biserică de i'aŭ maĭ lărgit ferestrele, o aŭ zugrăvit frumos, o aŭ pardosit cu lespeḑĭ și o aŭ grijit precum se cade, făcând și tótă orînduiala odăjdiilor fórte frumóse și cuviincióse; împodobitu-o-aŭ și pe din afară cu chiliĭ frumóse de piatră și tot cu zid o aŭ înconjorat, făcând și clopotniță, lucru fórte gingaș și cuvios precum în ochiĭ tuturor se vede.

Tot într'acest an aflatu-s'aŭ în Tîrgoviște de ceia parte de Ialomița un izvor fórte minunat, izvor mare cu apă multă ușóră și bună, care și bună zidire împrejur avusese și de a vremiĭ póte fi vechime se astupase și se acoperise de pământ cât nu se cunoștea nimic, de aŭ maĭ fost aŭ de nu aŭ maĭ fost vre-odată fântână, nicĭ se afla nimenĭ den bătrânĭ ca să o fie știut când aŭ fost deschisă Decĭ pre întâmplare atuncĭ aflându-se și văḑând Domnul un lucru frumos și minunat ca acela, numaĭ de cât aŭ pus de l'aŭ curățit și l'aŭ zidit frumos împrejur și aŭ făcut fântână fórte frumósă și minunată precum se vede.

CAP. CII.

Mergerea Domnii den Bucureștĭ la Tîrgoviște și altele ce în urmă s'aŭ întâmplat.

Tótă vara în Bucureștĭ petrecând Domnia, la *20 ḑile ale luĭ August* purces'aŭ Măria Sa cu tótă boierimea și zăbovind câte-va ḑile pe la satele Mării Sale *Mogoșoia* i *Potlogiĭ*, *la 29 ḑile* cu frumos alaiŭ după obiceiŭ aŭ intrat în Scaunul Tîrgoviștei.

Cu două săptămânĭ însă până a merge Domnia, să întâmplase de se aprinsese tîrgul, ulița cea mare și arsese fórte rĕŭ până încât ajunsese focul și în curtea Domnéscă de arsese sfînta Vinerĭ; ajunsese și casele Cuconilor și arsese învelișul la o pereche de case, unde apucând slujitorimea în grabă aŭ stins de nu aŭ ars maĭ mult. Și altă pereche de case maĭ micĭ arḑând până în pământ și tot ce era împrejurul. curțiĭ, de care stricăçiune a foculuĭ Domnul înțelegând, fórte s'aŭ întristat, măcar că îndată iarășĭ sosind fericitul Domn în Tîrgoviște apucatu-s'aŭ toțĭ și cu mare nevoință sîrguind, în

scurtă vreme s'aŭ încheiat tîrgul la loc iarășĭ precum aŭ fost, grijind și Măria Sa atât casele cât și Curtea și tot până în iarnă.

Tot într'acest an, precum cu altele multe, Domnul, curtea domnéscă o aŭ înfrumusețat, fiind zidul den prejurul curțiĭ domneștĭ de la Bucureștĭ (?!) stricat și fórte scund, Măria Sa s'aŭ îndemnat și aŭ pus de l'aŭ dires și l'aŭ maĭ înălțat împrejur jur făcând și odăile seĭmenilor tot de piatră că era de lemn vechiŭ și fórte próste. Iar dupĕ sosirea Domnii în Tîrgoviște, viind Călărașĭ de la Țarigrad, scria boiariĭ cum că iaste poruncă poclónele bariamuluĭ cele din lăuntru să le trimiță Măria Sa cum maĭ de grabă ca să se afle înaintea bariamuluĭ cu 10—15 ḑile acolo, ca să se dea.

Decĭ Măria Sa dupĕ poruncă gătindu-le le-aŭ trimis cu Vătaful za Călărașĭ, iar dupĕ aceia gătind și cele l'alte poclóne ale Viziruluĭ, ale Chehaieliĭ, le-aŭ trimis cu *Gligorașcu Vistieru.*

Implinitu-s'aŭ cu bună fericire și *al 24-lea de anĭ den Domnia* bunuluĭ acestuia Domn, la leatu $\frac{7221}{1712}$ *Octomvrie 25 ḑile.*

CAP. CIII.

Inceperea anuluĭ al XXV-lea al Domnii luminatuluĭ Domn Iω Costandin Basarab Voevod.

Unde într'o fărâmă de liniște și odihnă lucrurile câtușĭ de cât se afla și cu puțin răsuflu Domnul și țara despre supărările cele păgâneștĭ sub mila și bunătatea aceluĭ Vizir bun, iată fără de veste nenorocirea strămută lucrurile că la *11 ḑile ale luĭ Noemvrie* s'aŭ înțeles cum ca Impărăția neputându-se odihni a avea pace cu Moscaliĭ fiind îndemnat fórte de Craiul Șvețesc, cu multă ocară și necinste pre solĭ și pre zălógele Moscalilor cu toțĭ ómeniĭ, ca o turmă den dărăt i-aŭ dus și iarășĭ i-aŭ băgat la Idicula și câțĭ s'aŭ aflat pe lângă dânșiĭ Moldovenĭ, Grécĭ, de le slujea, i-aŭ băgat pe toțĭ la Catargă mazîlind numaĭ de cât și pre Iusuf Pașa Vizirul și surgunindu-l, l'aŭ trimis la Sacăzu, de acolo la Rodos, lucru care d'a mirare tuturor era: d'a închide soliĭ, scóte soliĭ, îmbracă-ĭ cu caftan, fă pace, strică pacea, acatastasie păgânéscă!

Pricina însă acestor nestatorniciĭ era Craiul Șvețesc și cu Hanul, maĭ având și pre alțĭ doĭ-treĭ mijlocitorĭ precum se înțelegea: pe

Imbrohorul cel mare al Impăratuluĭ, pre Ciauș Bașa și pre Capigilar Chehaiasî al Impăratuluĭ a cărora cinste și ispravă ce maĭ pe urmă li s'aŭ întâmplat, maĭ înainte se va vedea.

După ce aŭ închis dar pe Solĭ și pe Vizirul l'aŭ surgunit, îndată făcând Vizir pe Nisangi Suliman Pașa, s'aŭ răspuns de óste, carele îndată ce s'aŭ pus Vizir aŭ trimis la Domnul pre Baș-Ciohodar al luĭ cu mujdea, adică cu colac de Vizirlîc, pre carele primindu-l Domnul cu cinste și dăruindu-l, înapoĭ l'aŭ trimis; dupĕ acestea dară Impărăția cu degrabă gătire făcând, numaĭ de cât de la Țarigrad către Odriiŭ aŭ purces, arătând grabnică gătire de óste, cu aceea socotind să îngrozéscă pre Moscalĭ, săvaĭ că pornirea le-a fost numaĭ mănióśă și gróznică și cheltuială mare.iar alt nimic. Că mergând Impărăția la Udriiŭ, Vizirul și ceĭ l'alțĭ toțĭ cu ordia, ședea afară la corturĭ de le-aŭ fost stătut corturile întinse tótă vara și tótă iarna afară din Odriiŭ până aŭ putredit de tot.

Vĕdând dirept aceia Domnul strămutarea Porțiĭ și a obrazelor, fiind și *Bunea Grădișteanul biv Vel Comis* de câtă-va vreme la Pórtă, Măria Sa aŭ gătit de aicĭ pre *Iordache Crețulescu Vel Postelnic* și l'aŭ trimis la Pórtă, scriind *Buneĭ Comisul* să vie. Decĭ mergând *Vel Postelnic*, n'aŭ apucat Impărăția la Țarigrad, ci dupĕ ea la Odriiŭ mergând, acolo s'aŭ împreunat cu Vizirul carele cu cinste primindu-l l'aŭ îmbrăcat și cu caftan. Iar *Comisul Bunea* luându-șĭ diua-bună, numaĭ de cât aŭ purces și aŭ venit în țară.

CAP. CIV.

Poruncile ce după ce s'aŭ stricat pacea Domnuluĭ aŭ venit și furtuna cea ticălósă a Craiuluĭ Svețesc.

După ce s'aŭ stricat pacea mergând Impărăția la Odriiŭ, îndată aŭ trimis pe Ciauș Bașa la Hanul și la Seraschierul de la Bender cu poruncă ca să se gătéscă și să ia pre Craiul Șvețesc să'l ducă prin țara Leșască până îl va trece în țara luĭ, precum însușĭ Hanul către Impărăție să făgăduise că'l va duce.

Poruncind atuncĭ Impărăția Domnuluĭ ca să trimiță den haraciŭ Seraschieruluĭ de la Bender pungĭ 30 pentru gătirea luĭ, Domnul vădând porunca făcut-aŭ nevoință și gătindu-ĭ i-aŭ trimis pentru

care banĭ venise Silihdariul Viziruluĭ. Iar la *12 ḑile ale luĭ Ghenarie* aŭ venit un Husein Efendi cu ferman, poruncind Domnuluĭ ca să gătéscă câtă-va sumă de cherestea pentru tréba poduluĭ de la Saccĭĭ, carele fiind orînduit a fi ispravnic după pod și având poruncă și la Domnul Moldoveĭ, aŭ trecut ne-făcând nimic zăbavă aicĭ. Iar la *17 ḑile aceiașĭ lună* aŭ venit Arabagi Bașa împărătesc cu poruncă ca să gătéscă 3000 de cară pentru óste, care poruncĭ fiind grele fórte și peste putință, făcut-aŭ Domnul rugăciune și mare jalbă la Pórtă; decĭ după jalba și rugăciunea Domnuluĭ aŭ maĭ scăḑut den cară și aŭ lăsat pe 1000, care gătindu-se s'aŭ trimis unde era porunca.

CAP. CV.

Intre acestea tóte cade-se să scriem și furtuna cea ticălósă a Craiuluĭ Șvețesc, ce de la ceĭ ce nădăjduia ajutor i-aŭ venit, pentru o pomenire.

După ce (precum maĭ sus s'aŭ ḑis) aŭ poruncit Impărăția Hanuluĭ și Seraschieruluĭ să se gătéscă să ducă pre Craiul, eĭ numaĭ de cât după poruncă aŭ trimis la Craiul de i-aŭ făcut știre ca să se gătéscă să mérgă după cum iaste porunca; el aŭ răspuns că nu va merge că nu iaste gata, iar când se va găti aŭ ḑis că le va face știre pricinuind că nicĭ are de cheltuială, căruia măcar că și maĭ înainte ĭĭ didese Impărăția 1000 de pungĭ de banĭ împrumut, dar el maĭ cerea săĭ maĭ dea încă o miie socotind că cu pricinĭ de acestea zăbovindu-se, dór va îndemna pre însușĭ Impăratul să mérgă cu putere mare către *Bender* și cu dînsul să mérgă până în țara Leșéscă și de acolo precum va cunóște căĭ dă îndemână așa să facă, pentru că gândul luĭ era cu totul și cu totul ca să arădice puterea turcéscă spre biruința Moscalilor ca să nu mérgă rușinat în țara luĭ, ci biruitor. Dar el acésta socotea (iar Moscaliĭ lua tot în țara luĭ și prăda până ce și în Finlandia intrase și de Stocolma, Scaunul luĭ, se apropiase și pe toțĭ Șvețiĭ în mare frică și grózá ĭĭ băgase).

Iar Impărăția văḑând că zăbovește Ciauș Bașa (de vreme ce i se poruncise că până în 20 ḑile să mérgă și să se învârtejască cu

răspunsul, aŭ că va merge, aŭ că nu va merge), îndată aŭ trimes și pre Imbrohorul cel mare iarăşĭ la Hanul și la Seraschierul cu poruncă, numaí să'l rădice orĭ cu voie orĭ fără voie cum vor ști, cu care poruncă sosind Imbrohorul însuşĭ după ce s'aŭ împreunat cu Hanul, cu Seraschierul s'aŭ dus și la Craiŭ ca să se împreune și să'ĭ spue și luĭ porunca. Iar el nicĭ de cum n'aŭ vrut să'l priméscă ci și-aŭ trimis Ispravnĭcul de aŭ vorbit cu Imbrohorul, căruia spuind ce și cum era porunca împărătéscă, îndată aŭ mers de aŭ spus Craiuluĭ sĕŭ, cum că Imbrohorul Impăratuluĭ aŭ adus tare poruncă numaĭ să te rădicĭ să mergĭ cu Hanul și cu Seraschierul, să nu facĭ într'alt chip că pe urmă nu va fi bine. Decĭ el vădând că'l silesc până într'atâta le-aŭ răspuns că nu va merge nicĭ de cum, că nicĭ are de cheltuială, nicĭ este gâta; care Hanul și Seraschierul vĕdând că nicĭ de cum nu'l pot pleca ca să méргă, mîhnitu-s'aŭ până în suflet vĕdând și cunoscând că sfîrșitul nu va să le fie bun, de vreme ce unele făgăduise către Impăratul și altele vedeaŭ că urméză, ișia în scurt tóte disele și scrisele lor la minciună.

Decĭ așa necăjițĭ fiind, îndată aŭ scris la Impărăție făcând știre că nicĭ cu un mijloc nu'l pot urni ci încă și meterez aŭ făcut împrejurul saraiuluĭ unde ședea, cu acel gând că de'l vor sili adică, maĭ tare să stea împotrivă cu rĕzboiŭ; care lucru necuvios Impărăția aflându-l, fórte s'aŭ turburat, de care făcându-se sfat s'aŭ socotit să i se maĭ poruncéscă încă o dată și de va sta iarășĭ împotrivă să-ĭ dea rĕzboiŭ și sabie cât măcar să piară și el de nu'l vor putea lua viŭ, pentru că și Muftiul așa aflase în legea lor, adică: cel ce arădică sabia împotriva Impăratuluĭ să piară și într'acestașĭ chip aŭ dat și fetfa și aŭ trimis cu porunca aceia pre un Iusuf Aga carele îndată ce aŭ sosit iarășĭ aŭ trimis de i-aŭ maĭ dis să iasă să intre în cetate că așa iaste porunca Impăratuluĭ, că apoĭ vor urma lucrurĭ primejdióse de nu se va supune porunciĭ. Dar el nimic din ceea ce începuse nu se maĭ muia ci încă și maĭ dârz sta și maĭ tare răspundea că: nu va merge de ar ști să piară până la unul (și nu se uita ticălosul că în mână le era ci trufia orbindu-l primejdia însușĭ ișĭ căuta). Decĭ vĕdând Hanul și Seraschierul că nicĭ de cum nu se supune, numaĭ decât eșind den cetate cu mulțime de óste, coborând și 12 tunurĭ marĭ, aŭ mers unde ședea Craiul și puind tunurile în

potriva saraiuluĭ, aŭ pus şi tătărimea de o parte şi inicerimea de altă parte în rînduială de rĕzboiŭ, socotind că dóră vĕḑând Craiul se va înfricoşa şi se va lăsa de pisma ce avea, dar nicĭ cu aceea nimic n'aŭ isprăvit.

Aşa dar aşeḑând oştile, aŭ trimis Hanul şi Seraschierul de aŭ maĭ chemat pre Ispravnicul luĭ şi i-aŭ maĭ ḑis să mérgă să ḑică Craiuluĭ să se supue poruncii împărăteştĭ că, nesupuindu-se, vor să împlinéscă porunca să-ĭ dea adică rĕzboiŭ, ci acum dar să-şĭ alégă ceea ce îĭ va fi maĭ de folos şi de cinste, care acestea tóte mergând *Krot* Ispravnicul luĭ şi ḑicându-i-le, nicĭ de cum nu s'a maĭ muiat den inima ce avea întâiŭ ci iarăşĭ cu dîrză inimă şi cu mare megalopsihie s'aŭ arătat răspunḑând că de acolo mort (va ieşi), iar viŭ nu va ieşi. Că de iaste Sultanul Impărat şi el asemenea Impărat iaste, ci de ar şti să piară până la unul, nu se va da. Care rĕspuns viind la Hanul i la Seraschierul, numaĭ decât aŭ dat poruncă de aŭ slobozit tunurile asupra saraiuluĭ în două rîndurĭ şi nicĭ cum n'aŭ putut nemeri în saraiŭ ca să strice ce-va. După aceea aŭ început a arunca combarale (1) şi iar nimic. Apoĭ aŭ dat poruncă Inicerilor ca să se apropie eĭ să dea foc; eĭ n'aŭ vrut nicĭ cum răspunḑând că nu vor da eĭ rĕzboiŭ că'ĭ cunosc că nu sunt împotrivniciĭ Impăratuluĭ şi cum că nicĭ hatişerif împărătesc ca să le dea rĕzboiŭ nu iaste. Decĭ Hanul vĕḑând, aŭ adus numaĭ de cât şi hatişeriful şi fetfaoa Muftiuluĭ de le-aŭ arătat, dar eĭ tot sta înstânjiniţĭ şi nu vreaŭ să se supue poruncii ḑicând că eĭ într'înşiĭ nu daŭ (care aşa se înţelegea cum să fie fost şi la aceea un meşteşug al Hanuluĭ, după cum se vede maĭ în jos că aŭ urmat, ca dór l'ar lua pre Craiul ne-vătămat să nu i se întâmple vre o primejdie).

Vĕḑând dirept aceea Hanul şi Seraschierul că nu se supun şi plecase ḑiua spre séră, aŭ lăsat tótă óstea împrejurul caseĭ luĭ până a doua ḑi, iar Ieniceriĭ peste nópte aŭ trimis la Ispravnicul Craiuluĭ şi i-aŭ ḑis ca să ḑică Craiuluĭ: fără de nicĭ o temere să se scóle atuncĭ nóptea să mérgă la dânşiĭ că eĭ îşĭ vor pune capul pentru dansul şi nu'l vor da în mâinile lor, ci'l vor duce eĭ tocmaĭ la Impăratul. Dar nicĭ cu acésta nu l'aŭ putut plecat (sic), rĕspunḑând că el turc nu maĭ

(1) ghiulele.

crede ci ce vor ști să-ĭ facă. Să-ĭ facă: *Bildi ilden Cal'masă*. Strângându-se dirept aceea a doua ḍi iarășĭ toțĭ și spuind Iniceriĭ cum că aŭ trimis nóptea că dór va merge de bună voia luĭ la dênșiĭ și nu aŭ vrut ci aŭ răspuns tot cu semeție, făcutu-s'aŭ Hanul și Seraschierul a da bacșiș Inicerilor și a le da poruncă de rĕzboiŭ, care îndată dând năvală aŭ început a slobozi focul.

Craiul încă-șĭ cu câțĭ ómenĭ avea pe lângă dânsul închiḍându-se în case, nu da prost foc și eĭ după feréstre și așa aŭ dat rĕzboiŭ până în de-séră și nimic nu putea să le strice, că Craiul cum vedea mulțimea de Inicerĭ numaĭ ce începea a arunca galbenĭ pe feréstră. Inicerimea vĕḍând galbeniĭ, da morțĭ la dânșiĭ, iar ceĭ din casă cum îĭ vedea năvălind la galbenĭ numaĭ ce slobozea focul și îĭ prăpădea, pân ce văḍând că înoptéză s'aŭ apucat tătărimea a căra fîn și paie și a năvăli pe din dosul saraiuluĭ și a grămădi pân ce aŭ ajuns de în-veliș; de aci numaĭ ce aŭ dat foc paielor și den paie s'aŭ aprins saraiul, care nevoe și amară nenorocire vĕḍând ticălosul Craiul și toțĭ aĭ luĭ, că'ĭ înécă despre o parte fumul, despre altă parte îĭ îngrozea focul că să aprinsese și podina, despre altă parte glónțele, dat'aŭ năvală care cum aŭ putut de aŭ sărit pre ferestre. Dar încotro făcea tot amar și otravă de dânșiĭ ticăloșiĭ era, că împrejurul saraiuluĭ mulțime de Tătarĭ fiind, care cum sărea îndată îl lua; așa și ticălosul Craiul vĕḍând primejdia și deznădăjduirea scăpăriĭ și a mântuințiĭ, rămâind numaĭ cu o slugă dat'aŭ și el năvală pre feréstră, unde îndată ce aŭ sărit, ca să nu primejduiască, aŭ început a striga sluga: *Craiul, Craiul*, pe carele numaĭ de cât luându-l niște inicerĭ l'aŭ dus la Hanul fiind acolea aprópe.

Vedețĭ primejdia ce trufia aduce, că unde Craiul ne-biruit se scria, de păgâniĭ tiranĭ și varvarĭ ajunsese a se ocărî, lucru de mirare, ne-având nicĭ o vecinătate și nicĭ o cunoștință cu dânșiĭ, furtuna pren apostasia *Mazepiĭ* a năzui la ajutorul varvarilor l'aŭ adus. (Pentru aceea nimenĭ să nu se semețéscă în puterea sa ci într'a luĭ Dumneḍeŭ ajutor să năzuiască).

Ducêndu-l dirept aceea la Hanul, primitu-l'aŭ cu cinste ḍicându-ĭ multe cuvinte de mângâere; după aceea învăluindu-l într'un ihram fiind fórte zăpăcit și îngrozit de cele ce vĕḍuse, l'aŭ pus într'o căruță și așa cu tótă óstea luându-l la mijloc l'aŭ dus în cetate și l'aŭ

pus în saraiurile Paşiĭ, numaĭ cu vre-o 30—40 de ómenĭ de aĭ luĭ că pe ceĭ-l'alţĭ ce maĭ avusese, Tătariĭ, pe uniĭ îĭ robise, pe alţiĭ Turciĭ îĭ luase şi câţĭ era maĭ tinerĭ îĭ şi turcise, arătându-şĭ precum la tóte şi la acésta pagâniĭ tótă varvarotita şi răutatea.

Făcând după aceea ştire la Impărăţie cum că l'aŭ dus în cetate, Impărăţia numaĭ de cât aŭ poruncit să'l ducă la Odriiŭ şi aşa după poruncă l'aŭ arădicat de la *Bender* şi l'aŭ dus la Odriiŭ. După ce decĭ aŭ sosit acolo, orânduitu-l'aŭ să şadă într'un sat ceĭ dic Demir Deşti aprópe de Odriiŭ şi acolo conăcindu-l, tocmaĭ atuncĭ s'aŭ deşteptat păgâniĭ şi aŭ cunoscut lucrul cel ne-cuvios ce aŭ făcut şi vĕdând că aŭ greşit de către amândouă părţile şi de către Moscalĭ adică şi de către Craiul Şveţesc. De către Moscalĭ, căcĭ, fără de nicĭ o pricină aŭ stricat pacea şi iarăşĭ le-aŭ închis soliĭ şi zălógele cu atâta defăimare în Idicula, lucru care se minuna tot Ţarigradul; şi de către Craiul Şveţesc, căcĭ cu rĕzboiŭ şi cu atâta ne-cinste, de la *Bender* l'aŭ luat, făcându-ĭ ocară ca aceea precum maĭ sus s'aŭ dis.

Ca să arate Impăratul că, câte s'aŭ făcut n'aŭ fost în ştirea luĭ, pus'aŭ pricina tuturor acestor lucrurĭ asupra Hanuluĭ, asupra Muftiuluĭ şi asupra Seraschieruluĭ de la Bender şi a Ciauş Başeĭ; pre aceştia, dic, pricina aruncând i-aŭ şi mazilit şi i-aŭ şi surgunit. Pre Hanul l'aŭ surgunit la Sacâzu puind Han în locul luĭ pre Caplan Ghereĭ Sultan, iar Seraschieruluĭ de la Bender, Ismail Paşiĭ, luându-ĭ tot, l'aŭ închis acolo în cetate.

Iar după tóte turburările acestea, un Mula Ibraim carele odată fusese şi Căpitan Paşa, luând asupra luĭ şi făgăduind Impăratuluĭ că el va aşeda lucrurile de către amândouă părţile şi le va linişti şi de către Moscalĭ şi de către Şveţĭ, de către Moscalĭ adică să întăréscă iarăşĭ pacea şi de către Craiul să'l facă el să mérgă pre Mare în ţara luĭ, nimic maĭ supărându-se şi maĭ turburându-se Impărăţia, care audind Impăratul fórte s'aŭ bucurat şi numaĭ de cât la stepena Viziriei l'aŭ înălţat, făcând pe Vizirul ce era Suliman Paşa, Căpitan Paşa şi pe Căpitan Paşa (1), Caimacam, dând îndată poruncă Hanuluĭ şi Seraschieruluĭ ca să caute să împlinéscă tot ce va fi avut Craiul pagubă în răzmiriţa ce i s'aŭ făcut şi să'ĭ scóţă şi toţĭ ómeniĭ ce'ĭ robise.

(1) Amiralul floteĭ.

Puindu-se dirept aceea Vizir acel Mula Ibraim, îndată aŭ trimis de aŭ scos den Idicula pre solĭ și pre zălógele Moscalilor și i-aŭ dus la Odriiŭ. Dupĕ ce decĭ pre toțĭ i-aŭ dus acolo, cercetându-ĭ pentru pace, i-aŭ cunoscut a pohti și a primi; cercetând și pre Craiul Șvețesc de mérgerea luĭ, nimic nu se putea apropia, nicĭ îĭ da ascultare, nicĭ primea sfatul și îndemnarea luĭ. Trimis'aŭ dirept aceea într'o ḑi de i-aŭ ḑis: ca să-ĭ fie cu voie să triméță corturile să le întindă aprópe de sat unde ședea el și de aci să mérgă și Vizirul și alțiĭ și să mérgă și el să se împreune acolo și să-șĭ vorovéscă câte cevașĭ pentru chiverniséla luĭ, care atuncĭ aŭ primit și el așa să fie. Iar când aŭ fost a doua ḑi, gătind Vizirul alaiŭ frumos ca să'ĭ facă și mergând la locul unde se gătise de împreunare, aŭ trimis de aŭ dat veste și Craiuluĭ cum că s'aŭ apropiat Vizirul să iasă și el să mérgă după cum s'aŭ făgăduit. El aŭ răspuns că nu va merge, că nu-ĭ iaste bine. Maĭ trimis'aŭ și al doilea și al treilea rând și nicĭ cum n'aŭ vrut să mérgă; care lucru necuvios vĕḑând Vizirul fórte s'aŭ mâhnit de atâta necinste ce i-aŭ făcut, de vreme ce s'aŭ învîrtejit în Odriiŭ fără de nicĭ o ispravă. Decĭ vĕḑând că nu lucrurile precum socotea îĭ merg, ci într'alt chip se urzesc și urméză și cunoscând că nu va fi bine de dânsul, de vreme ce câte făgăduise Impăratuluĭ nicĭ una nu putea isprăvi, socotitu-s'aŭ de cât să se primejduiască el, să aducă maĭ bine Impăratuluĭ strămutare. Scormonind și îndârjind fórte tare pe toțĭ ca să scornéscă răzmiriță și apropiere a-șĭ isprăvi dupĕ pohta sa, dar iată tot de o dată nenorocirea i-aŭ strămutat nădejdea, că aflând Impăratul numaĭ de cât l'aŭ mazîlit și de Vizirie și de viață, numaĭ douĕ săptămânĭ fiind Vizir.

Asupra dară zarveĭ și furtuneĭ ce se întâmplase Craiuluĭ Șvețesc la Bender, iată și *Stanislav Leşcinschi* carele se numea Craiŭ țăriĭ Leșeștĭ, trecând pren țara ungurească teptil aŭ intrat în hotarăle țăreĭ nóstre, în tîrg în *Câmpu-Lung*, carele mergea la Craiul Șvețesc ca cu el sfătuindu-se să socotéscă la ce cale vor pune și în ce chip vor găti cursă și lațĭ asupra Moscalilor, s'aŭ maĭ bine să ḑic asupra Pravoslavieĭ. Acésta el socotea, iară ochiul cel ne-adormit al Dumneḑeeștiĭ proniĭ la alt sfârșit aŭ orânduit lucrurile, că îndată ce aŭ sosit la *Câmpu-Lung* aŭ dat peste ticălósa furtuna și strămutarea cea împrotivnică a lucrurilor Craiuluĭ Șvețesc, care aflându-le ne-îndrăznind

a se învîrteji pre unde aŭ venit, de vreme ce începuse a-l semui și a se descoperi că el iaste, temându-se să nu încapă la primejdie, vĕḍând că nu precum socotea el lucrurile îĭ merg, numaĭ de cât înțelegând de ticăloșia Craiuluĭ, iarășĭ tiptil luând în jos în țara Moldoveĭ aŭ tras și ajungând la *Iașĭ*, Domnul țăriĭ Moldoviĭ aflându-l că iaste el, numaĭ de cât aŭ făcut știre Impărății, avându-l pre el cu pază până va vedea în ce fel și cum va fi porunca Impărățieĭ, de care înțelegând Impărăția, numaĭ de cât aŭ poruncit Seraschieruluĭ de la *Bender* și aŭ trimis la *Iașĭ* de l'aŭ arădicat cu câtă-va slujitorime și cu cinste l'aŭ dus la *Bender* pre care Pașa cu primința cea cuviósă l'aŭ primit, orînduindu-ĭ și tóte cele trebuinciόse ca unuĭ Craiŭ, după cinstea și stepena luĭ.

Iar pravoslavnicul nostru Domn, sosind vremea cea obicinuită ca den Scaunul Tîrgoviștiĭ să se mute, la *Fevruarie 26 ḍile* purces'aŭ de acolo și cu fericire la *Martie 1 ḍi* aŭ sosit în Scaunu Bucureștilor. Iar dupĕ ce aŭ sosit în Bucureștĭ, neapestit venit-aŭ poruncă Domnuluĭ de la Pórtă ca să trimiță la *Bender* 30 pungĭ de banĭ să se dea léfă Cazacilor și Leașilor ce era acolo și să triméță și 250 de salahorĭ ca să curețe Prutul de unde intră în Dunăre până la *Țuțora* pentru ca să pótă umbla fără de smintélă vasele cu zahareaua, orînduind și pre Domnul Moldovenesc să trimiță și el 1000 de salahorĭ tot la Prut și iarășĭ aŭ maĭ venit și altă poruncă ca să se maĭ triméță una mie una sută de lemne, fără ceale ce maĭ sus s'aŭ pomenit, la *Saccĭĭ* pentru tocmirea poduluĭ pe unde era să trécă ostea și 150 de salahorĭ iar acolo pentru lucrul poduluĭ. Așijderea și pentru caiĭ care era de tréba tunurilor poruncă s'aŭ dat, ca până la *sfîrșitul luĭ Martie* să se afle la Odriiŭ, care poruncĭ tot de o dată viind, întru mare grijă pre Domnul și pre boiarĭ aŭ băgat, că nu era puțin greŭ și ușóră povară a să plini atîtea poruncĭ de o dată, pentru că și ticălósa de țară fórte tare slăbise, că și vitele se rărise și pâinea se împuținase. Iar înțeleptul Domn și aceste cumplite și peste putință poruncĭ cu ajutorul cel de sus tóte cu bună a Mării Sale și înțelepta chivernisélă le-aŭ împlinit și tóte acestea la a lor cuviósă vreme le-aŭ trimis dupĕ poruncă.

Iar după ce aŭ mazîlit pre Mula Ibraim, stătut-aŭ câtă-va vreme Impărăția fără Vizir, numaĭ ce isprăvnicea Damas Ali Pașa ginerile

Impăratuluĭ, lucru fórte de mirare, care nicĭ o dată nu se pomenește, Impărăția turculuĭ să fie fost întru turburărĭ și nestatornicil ca acestea, care tóte acestea Craiul Svețesc le-aŭ pricinuit și atâta i-aŭ făcut în cât și însușĭ eĭ nu știa ce vor maĭ face, ci umbla ca niște zăpăcițĭ strămutând lucrurile lor într'o ḑi într'un fel, într'alta într'alt fel.

Iar luminatul Domn între tóte valurile ce de către Turcĭ avea, necontenit iubind a înfrumuseța în tot felul curtea cea domnéscă, între altele aŭ făcut și Slomnul cel de carîtele domneștĭ den Bucureștĭ, de piatră den temelie precum se vede cu stâlpiĭ tot de piatră, lucru fórte iscusit care maĭ înainte era de lemn, înălțând și zidul curțiĭ împrejur-jur fiind fórte pitulat și stricat.

CAP. CVI.

Poruncile ce, în câtă vreme aŭ fost Pórta fără Vizir, Domnuluĭ aŭ venit.

Fără Vizir încă fiind Pórta, aŭ venit un salahor împărătesc cu poruncă la Domnul să gătéscă 800 de salahorĭ să'ĭ trimiță la *Hotin* ca să lucreze acolo la cetate. După acésta iată și altă poruncă: să maĭ gătéscă încă 400 de salahorĭ iarăsĭ pentru acea trébă. Decĭ Domnul (săvaĭ că era lucru fórte cu greŭ) făcând multă nevoință și cu banĭ și cu slujitorĭ aŭ împlinit aceĭ 1200 de salahorĭ și i-aŭ trimis unde porunca era, trimițând peste eĭ maĭ marĭ pe *Iordache Caramanlâul Vel Clucer za Arie* împreună și cu *Robea Căpitanul za Călărașĭ ot Rîmnec.*

Neapestit după acésta aŭ venit un Arap Mehmet Aga, om al Silihtaruluĭ Ali Pașa ce era în loc de Vizir, cu poruncă către Domn și însușĭ Măria Sa să se rădice cu tótă curtea Mării Sale și să mérgă cu 2000 de ómenĭ la *Hotin* să lucreze la cetate, care poruncă Domnuluĭ viind, măcar că cu greŭ era și Mării Sale și tutúror, iar încă și după poruncă numaĭ de cât aŭ început a se găti ca să mérgă. Ințelegând dirept aceia lăcomia cea păgânéscă că Domnul după a lor poruncă numaĭ de cât aŭ urmat și face gătire ca să purcégă, într'altă socotélă lucrul aŭ pus ca să maĭ pótă pre ticălósa țară a prăda, că nesocotind supărările și povările cele cumplite ce în trecuțiĭ anĭ însărcinase ticălósa de țară nesățiósa lor tiranie, scris-aŭ

Domnuluĭ cum că Impărăția aŭ socotit iarășĭ ca să nu maĭ mérgă Măria Sa la *Hotin* ci să șédă în Scaun ca să pórte grijă, să împlinéscă alte poruncĭ împărăteștĭ ce ar maĭ fi, numaĭ să trimiță la *Hotin* ceĭ 2000 de ómenĭ cu care era orânduit să mérgă Măria Sa și să trimiță și vre-o 2 boiarĭ cu salahoriĭ aceia să lucreze la cetate și să dea și 200 de pungĭ de banĭ huzmet la miria împărătéscă. O! varvară și păgânéscă neomenie! până în cât și cum necăjeștĭ pre supușiĭ tĕĭ, Care poruncĭ Domnuluĭ viind mâhnitu-s'aŭ și s'aŭ turburat până în suflet maĭ mult pentru atâta sumă de banĭ ce printreg de la ticălósa țară cerea, pentru care Domnul numaĭ de cât aŭ scris cărțĭ la Chihaiaua, la Vizirul cu multe rugăminte ca dóră s'ar milostivi să maĭ ușureze țara dintr'atâta nevoie, arătând că nu iaste nicĭ într'un chip cu putință a se da acea sumă de banĭ.

Dar nicĭ într'un chip împietrirea inimilor ce-ĭ păgâneștĭ n'aŭ putut-o pleca spre umilință, ci încă și maĭ cu mare pornire acéstă poruncă o aŭ întărit, numaĭ să se dea deplin să nu fie într'alt chip. Decĭ Domnul vĕdând cumplita poruncă, săvaĭ că era fórte cu greŭ și păste putință așa de grabă atâta sumă de pungĭ den țară a sĕ da, iar încă și vĕdând Domnul și boierimea că într'alt chip nu se póte și temându-se, fiind și vremile turburate, ca nu cum-va să curgă altele maĭ grele în țară, precum și la alte nevoĭ și păsurĭ ale țăriĭ de multe orĭ den bunătatea Măriĭ Sale cu ajutorul țăriĭ dintru ale Măriĭ Sale s'aŭ arătat, așa și la acéstă grea și mare nevoie vĕdând slăbiciunea și neputința pământuluĭ, fiind alte dăjdiĭ și alte nevoĭ în țară, s'aŭ arătat cu mare ajutoriŭ dând de la Măria Sa pungĭ 60; dat-aŭ și boiariĭ pungĭ 50; luat-aŭ și împrumut de la uniĭ alțiĭ la Odriiŭ și s'aŭ împlinit suma cât aŭ fost porunca și s'aŭ dat la miria împărătéscă. Iar după aceia maĭ răsuflând biețiĭ săracĭ câte cevașĭ, aŭ eșit o dajde în țară pentru baniĭ ce didese Domnul și boiariĭ și cu încetul s'aŭ strâns baniĭ și și i-aŭ luat fiește care și într'acestașĭ chip s'aŭ împlinit cu ajutorul luĭ Dumnedeŭ și acéstă păgânéscă poruncă.

CAP. CVII.

Pacea ce iarăşĭ aŭ făcut Turciĭ cu Moscaliĭ şi cele ce aŭ urmat în urma păciĭ în ţară supărărĭ de la Turcĭ.

Lucrurĭ maĭ nestatornice și maĭ netemeĭnice și maĭ învăluite de cât într'acest an, socotesc că nicĭ un veac nu va fi adus pre nicăirile ca cum aŭ adus acest timp la Impărăţia otomănéscă, că într'o ḑi striga de pace, iar într'alta odrăslea ne-pacea, într'o ḑi îmbrăca pă solĭ cu caftane, într'alta iarășĭ îĭ închidea și-ĭ ocăra; și într'acestașĭ chip câtă-va vreme întru turburare lucrurile păciĭ se purta. Iar la *28 ḑile ale luĭ Iunie* viind Călărașĭ de la Odriiŭ, scria boiariĭ Domnuluĭ cum că aŭ scos iarășĭ pre solĭ de la închisóre și aŭ făcut iarășĭ pace, maĭ alcătuind câte cevașĭ pe lângă cele dintâiŭ cererĭ ce la Prut se legase și se așeḑase, adică să maĭ dea Moscaliĭ pre an 80 de pungĭ de banĭ pentru cojócele Tătarilor, care obiceiŭ fusese și maĭ de demult, iar pre vremea ce în urma Beciuluĭ s'aŭ făcut pacea, s'aŭ stricat.

A doua, să se maĭ lăţéscă hotarele Turcilor spre pământul Moscalilor într'acestașĭ chip: hotarul turcesc maĭ înainte era apa Samarul și hotarul moschicesc apa Orelul, ci între apa Samaruluĭ și a Oreluluĭ la mijloc iaste cât-va pământ. Ci acel loc l'aŭ cerșut Turciĭ de la Moscalĭ ca să așeḑe acolo pe Cazaciĭ ceĭ ce fugise cu *Mazepa Hatmanul* și încă, pe lângă aceste ape să n'aibă voie nicĭ o parte nicĭ alta să facă cetăţĭ, nicĭ Turciĭ adică pe lângă Samaru, nicĭ Moscaliĭ pe lângă Orel.

A treia, să rădice Moscaliĭ mâna de asupra ţăriĭ Leșeștĭ.

A patra, pricina și vina a acestor turburărĭ ce s'aŭ întâmplat într'aceștĭ 3 anĭ între Turcĭ și între Moscalĭ, să șĭ-o ia Moscaliĭ asupra lor, mărturisindu-se că eĭ aŭ fost și sunt de la început și până acum pricinuitoriĭ acestor multe scandale.

La acésta a lor cerere, plinitu-s'aŭ cu adevărat cuvîntul Isaieĭ carele ḑice: *că răutatea aŭ orbit și aŭ tâmpit inemile lor, că vĕḑând să nu vaḑă și auḑind să nu auḑă și să nu înţelégă.* Un lucru ce pren tóte laturile pământuluĭ s'aŭ auḑit, vor după a lor năpraznică voie să'l acopere, ca cum ar vrea neștine să adune tótă lumina din

lume ca supt obroc să o vîre. Insă acestea adaose, sòliĭ și zălógele moschiceștĭ, orĭ de voie, să ḑicem, orĭ de nevoie a primi le-aŭ căutat și primind tóte cele ce puternica Pórtă aŭ poruncit, numaĭ ḑe cât Impărăția, den sòliĭ ceĭ ce se afla acolo pentru întărirea acelor puncturĭ și așeḑământurĭ maĭ mult, aŭ slobodit pre *Avraam Lupohinov,* fratele Țariții Țaruluĭ Petru, călugărița, carele în trecutul an cu solie la Turcĭ de Țarul se trimisease.

Iar Turciĭ, după ce s'aŭ svonit pacea ce aŭ făcut cu Moscaliĭ, precum maĭ sus s'aŭ ḑis, aflat-aŭ altă panurghie a face, cu pricină ca să facă *cetatea Hotinuluĭ* precum maĭ înainte se va vedea că aŭ și făcut-o, cu care pricină aŭ coborît multă sumă de óste la pod la *Sacciĭ,* orînduind și zahareale și carĕ, salahorĭ și de tóte de cele ce trebuiesc de tréba oștilor și a lucruluĭ; însă nimenea atuncĭ nu se putea domiri: ce le iaste socoteala păgânilor și gândul a face? de vreme ce despre Moscalĭ arăta pace, despre Leașĭ, cum maĭ nainte se va vedea, așijderea, și așa cu pricina ceaia la *Sacciĭ* strângându-se tóte oștile, trimițând și 50 de balghemuzurĭ, 150 de tunurĭ și mulțime de óste, lucru fórte de mirare: la lucru și zidire de cetate să mérgă atâta mulțime de óste, precum se înțelegea, cu Turcĭ, cu Tătarĭ, ca 300 de miĭ și maĭ bine și cu atâtea tunurĭ și alte gătirĭ și maĭ vârtos, că până a merge la *Hotin* vremea se scurta și da răcéla, că până a să aduna toțĭ și până a purcede aŭ venit și luna luĭ *Avgust;* decĭ tocmaĭ la *Avgust 1 ḑi,* după ce s'aŭ adunat tótă óstea, făcând Impărăția pe Abdi Pașa Seraschierul, Seraschier peste tóte oștile, i-aŭ trimis și surguciŭ și paicĭ împărăteștĭ (atuncĭ li s'aŭ cunoscut și ceea ce le era în gând a face, dar nu le-aŭ dat îndemână, precum maĭ înainte se va vedea, de vreme ce nu lucrurile precum ḑicea Stanislav aŭ eșit).

Poruncindu-ĭ ca să ia și pre *Stanislav Craiul* cu dânșiĭ dinpreună, póte fi că acéstaj le era socotéla ca să'l ducă să'l așaḑe Craiŭ în țara Leșască de vreme ce așa el didese Turcilor a înțelege că: cum vor merge spre *Hotin* vor eși toțĭ boiariĭ ceĭ marĭ și de cinste și tótă țara Leșască și se vor închina lor.

Decĭ, după vorbele și părearile luĭ ceale mincinóse și Turciĭ alunecându-se, l'aŭ luat și mergând până la (loc alb) nicĭ unele din cele ce *Stanislav* ḑisease și făgăduise nu se vedea. Decĭ Seraschie-

rul, vădênd că câte le-aŭ dis, aŭ eșit tóte la minciună, numaĭ de cât aŭ făcut știre la Impărăţie și Impărăţia înţelegând, fórte s'aŭ turburat și aŭ poruncit Seraschieruluĭ, de acolea pre *Stanislav* să'l trimiţă iarășĭ înapoĭ să'l închidă în cetate la *Bender* și eĭ să mérgă la *Hotin* să se apuce de cetate. Decĭ cu pricina lucrăriĭ aceĭ cetăţĭ, nesuferite greutăţĭ și cumplite poruncĭ de la păgânĭ aŭ venit Domnuluĭ și ţăriĭ. Că afară din cele 200 de pungĭ ce aŭ dat huzmet Impărăţii, s'aŭ maĭ bine să dic năpaste, carele și maĭ sus s'aŭ pomenit, și afară din cea o miie de salahorĭ ce cu *Iordache Vel Clucer za Arie* s'aŭ trimis la *Hotin*, aŭ venit poruncă Mării Sale ca să maĭ trimiţă 2000 de salahorĭ, cu care era orânduit Măria Sa să mérgă și 1600 de cară, unele să mérgă la *Hotin*, iar altele să încarce zahareaua să mérgă pe uscat iarășĭ la *Hotin*.

Aceste păgâneștĭ cumplite poruncĭ tot de odată viind, nu în puţină grijă și turburare Domnia și tótă boierimea aŭ intrat și măcar că în multe felurĭ aŭ cercat Domnul cu rugăminte la Pórtă: că dóră ar fi putut maĭ ușura ticălósa de ţară dentru atâta nevoie, dar nimic nu aŭ putut folosi. Decĭ vădând că într'alt chip nu se putea, fără numaĭ să se împlinéscă porunca păgânilor cea crudă, den slujitoriĭ ce avea pentru treaba curţiĭ Mării Sale, aŭ gătit 1.000 de cazacĭ și trimiţând la margine banĭ, aŭ maĭ strâns încă 1.000 de salahorĭ și așa cu mult greŭ plinind 2.000 de salahorĭ i-aŭ trimis unde era porunca, trimiţând maĭ mare peste eĭ pe *Neagu Vel Căpitan za Cazacĭ*.

Vădând dar Domnul atâta păs și atâta nevoie ce pe ticălósa de ţară cădluse și maĭ cu greŭ de cât tóte fiind carăle, de vreme ce se aduna la 3.000 de cară și, ne-putând face despre Pórtă nicĭ o ușurare, trimis'aŭ Măria Sa cu rugăminte și cu darurĭ la Abdi Pașa Seraschierul și la Tefterdariul ordii, rugându-se ca să facă acest bine și ușurare săracilor: să trimiţă adică aci șirle (1) să arădice făina de la oraș de la *Flocĭ*, ca să nu maĭ trapede săraciĭ până la *Hotin*, că nicĭ era cu putinţă a să împlini den ţară atâta sumă de cară. Decĭ după rugăciunea Mării Sale aŭ voit și eĭ și aŭ orânduit vasele de aŭ venit și aŭ arădicat de la oraș și s'a maĭ făcut o fărâmă de ușurare săracilor, că era tótă suma aceea a zahareleĭ 25.000 de obróce de făină și de orz obróce 25.000.

(1) Vase pe apă.

CAP. CVIII.

Meargerea Domnii la Tîrgovişte şi ceale ce s'aŭ întâmplat cât aŭ şeḑut acolo.

Arădicând Domnul și acel păs și grea poruncă a huzmetuluĭ, pornind și toțĭ salahoriĭ și carăle la *Hotin* și viind și Mării Sale ferman și poruncă ca să nu mérgă ci să șadă în Scaun să pórte grijă de alte trebĭ și poruncĭ ce ar fi, sculatu-s'aŭ drept aceea Măria Sa den Bucureștĭ cu tótă casa Mării Sale și, cu tótă boierimea și la *Avgust în 5 ḑile* aŭ purces, mergând pe la satele Mării Sale *Mogoșóia* i *Potlogiĭ* și *la a 11-a ḑi* aŭ intrat în Scaunul Tîrgoviștiĭ cu halaiŭ fórte frumos după obiceiŭ.

Iar după sosirea Mării Sale în Tîrgoviște nu multe ḑile trecând, venit-aŭ Călărașĭ de la Odriiŭ cu carĭ scriaŭ boiariĭ că vine un Agă viziresc ca să dea Măria Sa den haraciŭ pungĭ 100, care înțelegând Domnul și tótă boierimea, fórte s'aŭ întristat de atâtea grele și dease poruncĭ nedrepte, fiind că nu de multă vreme și Domnul și boierimea și țara maĭ împlinise și altele asemenea. Insă cu tóte acestea viind și Turcul cu fermanul și fiind poruncă grabnecă, precum tóte Măria Sa le-aŭ împlinit și acéstă poruncă, făcând Măria Sa nevoință den preună cu toțĭ boiariĭ și, neputându-se atuncea în grabă a eși dajdie în țară, de vreme ce era pe bieții săracĭ alte nevoĭ că era supărațĭ peste măsură, dat-aŭ Măria Sa și toțĭ boiariĭ de aŭ împlinit baniĭ și aŭ pornit pre Aga de s'aŭ dus cu dânșiĭ după poruncă la miria împărătéscă. Apoĭ cu vremea aŭ eșit dajdia și și-aŭ luat fieşte carele baniĭ ce aŭ dat și într'acestașĭ chip s'aŭ împlinit și porunca acésta.

Iar la *Septemvrie în 2 ḑile* viind Călărașĭ din Odriiŭ, scria boiariĭ Mării Sale cum că și solul cel Leșesc, carele de câtă-va vreme era acolo trimis de *Craiul Avgust* și de ceia-l'altă tótă Recĭpospolita (1) pre care fiind Turciĭ fórte supărațĭ de clefetiturile și minciunile Craiuluĭ Șvețesc și ale luĭ *Stanislav*, grăind și ḑicând multe împotriva Leașilor, nevoindu-se în tot chipul Craiul Șvețesc ca dóră cu puterea Turcilor ar putea face pe Stanislav Craiŭ iarășĭ țăriĭ Leșeștĭ, atuncea în grab nu i-aŭ dat voie ca să aibă împreunare cu Vizirul

(1) Boierimea polonă.

până când vreamea aŭ descoperit tóte meșteșugurile și făgăduelile cele mincinóse ale luĭ *Stanislav* și în meidan (1) le-aŭ scos.

Decĭ atuncea Vizirul l'aŭ adus de s'aŭ împreunat și la tóte cele ce ĭĭ era poruncite de Craiul sĕŭ și de Recĭpospolita ascultare aŭ dat și iarășĭ cu cinste la gazda luĭ l'aŭ trimis, arădicând și paznicíĭ ceĭ ce era maĭ înainte. Tot cu aceĭ Călărașĭ aŭ venit și acéstă veste cum că și solul ce se aștepta de la Țarul, de aŭ primit cele ce soliĭ luĭ aŭ tocmit și aŭ așezat cu Turciĭ aŭ ba, aŭ sosit, pre carele cu mare cinste și minunat alaiŭ ḑic, că l'aŭ primit Turciĭ în Odriiŭ trimițând Impărăția mulțĭ Agĭ înainte-ĭ, Ceaușĭ și paicĭ împărăteștĭ și așa cu mare pompă și cinste aŭ intrat în Odriiŭ.

Iar după ce aŭ sosit, fără de zăbavă împreună și cu ceialalțĭ ce era maĭ înainte, i-aŭ dus la Vizirul de s'aŭ împreunat și i-aŭ primit cu mare cinste și văḑênd că aŭ adus tóte cele ce Impărăția aŭ pohtit, primite și de Țarul și întărite cu pecetea Impărățieĭ sale, i-aŭ îmbrăcat cu 30 de caftane.

După aceia a 3-a ḑi ducându-ĭ și la Impăratul, după obiceiŭ îmbrăcatu-i'aŭ și acolo cu 40 de caftane, făcându-le mare și frumósă cinste. Iar Domnul prentre atâtea supărărĭ și valurĭ ce aŭ avut și într'acest timp avînd pururea gândul și inima spre cele Dumneḑeeștĭ îndemnatu-s'aŭ și aŭ învălit *mănăstirea Délului* peste tot cu table de aramă și o aŭ înfrumusețat precum pre din lăuntru cu zugrăvele și cu alte odóră, așa și pe din afară.

Plinitu-s'aŭ și anul al 25-lea al Domnii luĭ Costandin Vodă Basarab la Octomvrie 29 ḑile leatu $\frac{7222}{1713}$.

CAP. CIX.

De aicĭ se începe a se scrie cele ce la anul al XXVI-lea de Domnia Mării Sale s'aŭ întâmplat.

Fiind *Ianache Vel Clucer Văcărescu* de câtă-va vreme dus la Pórtă pentru trebile țăriĭ, Măria Sa aŭ socotit de aŭ trimis pă *Grigorie Băleanul Vel Vornic* și aŭ scris luĭ *Vel Clucer* să vie purcegând de aicĭ *Vel Vornic* la *Noemvrie* (loc alb), iar la a *13-a ḑi* aŭ sosit și boiariĭ ceĭ ce fusese la *Hotin* cu salahoriĭ la lucrul cetățiĭ

(1) în public.

(anume): *Vel Clucer za Arie* i *Vel Căpitan za Cazacĭ* denpreună cu ceĭ-l'alțĭ Căpitanĭ, rămâind acolo încă cincĭ stégurĭ de cazacĭ care i-aŭ oprit Turciĭ să maĭ lucreze încă până la *25 ale luĭ Noemvrie* la seraiurile Pașiĭ.

Venit-aŭ și *Ianache Văcărescu Vel Cluceariŭ* la *17 ḑile ale luĭ Noemvrie*, carele cu multă dreptate slujind Domnuluĭ și cu multă nevoință spre cumpătarea dărilor pentru folosul țăriĭ, Domnul l'aŭ primit cu cinste, îmbrăcându-l și cu conteș cu samurŭ.

După acésta viind Călărașĭ de la Țarigrad, scria boiariĭ Mării Sale cum că poruncéște Impărăția ca să trimiță 30.000 de chile de făină ce maĭ rămăsese aicea den făina cea de astă-vară cum maĭ curând și fără de zăbavă, să o ducă la *Hotin*, lucru fórte greŭ și peste putință, vreme de iarnă fiind, a merge carăle cu făină până acolo; și într'acéstă grijă aflându-se Domnul și tótă boierimea iată și altă poruncă maĭ mare și maĭ grea de cât aceia veni, să trimiță Domnul cară la *Țuțora* să arădice 100.000 stambolchilea să le ducă iarășĭ la *Hotin*, care se făcea atâta sumă de cară să méargă, vreme de iarnă până acolo.

Socotéscă dar fieşte-cine în cât necaz și zdrobire a inimiĭ și Domnul și tótă boierimea se afla, pentru-că vedea un lucru foarte peste fire și peste putință, care nicĭ într'un chip a se face nu se putea.

Insă, a sta amândouě poruncile jos nu se putea, ci făcut-aŭ Măria Sa nevoință și aŭ gătit cară de aŭ încărcat cele 10.000 de chile și le-aŭ trimis la *Hotin*, iar de cele-lalte fiind lucru fórte peste putință, vreme de iarnă fiind, a se face, fiind și suma carălor mare, că era poruncă să trimiță 300, Măria Sa numai de cât aŭ scris cu multă rugăciune și la Pórtă ca să se milostivéscă să maĭ scadă și să lase să trimiță în primăvară, că fiind iarnă vor peri și ómeniĭ și dobitócele și va sta și tréba jos. Și aŭ scris și la Seraschierul de la Hotin iarășĭ cu multă rugăminte, că dóră de nu se va putea afla folos de la Pórtă să scază Pașa cevașĭ și numaĭ de cât aŭ pornit Călărașĭ la Țarigrad și la Pașa aŭ trimes pre *Iordache Grămăticul* și așa aŭ dat Dumneḑeŭ și despre o parte și despre alta de aŭ venit rěspuns că s'aŭ făcut după rugămintea Domnuluĭ și s'aŭ scăzut cară 100 și cele l'alte să se trimiță în primăvară, cum zic eĭ, la nevrute (1).

(1) fără voința lor.

CAP. CX.

Mutarea Domnii den Scaonul Tîrgoviştiĭ.

Şeḑând deciĭ Domnia până la lăsatul seculuĭ la Tîrgovişte, făcând şi săptămâna cea mare acolo, Luniĭ după sĕptămâna cea mare, la (loc alb), aŭ purces şi mergând pre la satele Mării Sale *Potlogiĭ* i *Mogoşóia*, Duminică la (loc alb), aŭ intrat cu fericire în Scaunul Bucureştilor.... (1).

---

(1) Cu aceste cuvinte de la Cap. CX, sĕ sfârşeşte Mss. ultim al Raduluĭ Vel Logofĕt Grecianu.

Mulţumită şi laudă daŭ milostivuluĭ Dumneḑeŭ că m'a învrednicit a desăvârşi acéstă lucrare şi publicare atât de mult dorită de mine.

Ştefan D. Grecianu.

NOTE ȘI ANEXE.

Cititorul sosind la acest ultim Capitol al istorieĭ vieţiĭ luĭ Costandin Vodă Brâncoveanŭ, credem că nu'ĭ va fi cu putinţă să nu se simţă aprins de dorinţa de a şti şi cele întâmplate în urmă, maĭ ales în vederea Tabloului tragic ce dăm aci mai la vale reprezintând uciderea familieĭ acestuĭ nenorocit Domn.

N'ar fi locul aci de a vorbi aşa în scurt despre nişte întâmplărĭ atît de însemnate şi cunoscute, care pot alcătui volume întregĭ ale Istorieĭ Patrieĭ nóstre. Cu tóte acestea vom cerca a da, până la oare care punct, satisfacţie aceleĭ legitime dorinţe a cititoruluĭ, arătându-ĭ numaĭ unele detaliĭ ce ştim despre cele întâmplate cu familia acésta.

Maĭ jos, într'un Capitol special vom arăta şi notele ce avem despre neamul Doamneĭ Maricăĭ, căcĭ şi el, nu este mai puţin istoric de cât al soţuluĭ eĭ.

Prin ultimul Capitol al croniceĭ vedem spuindu-ni-se că, dupĕ începutul postuluĭ Paşteluĭ, Domnul a mers din Tîrgovişte la Bucureştĭ. Aşa este. Venind aci şi reluând afacerile sale corente, încă în postul Paşteluĭ, la 24 Martie, sosi din Ţarigrad, în Capitala munténă, cu ferman împărătesc Imbrohorul Rekiap. Acest Rekiap era un favorit al Sultanuluĭ şi era aducător de mazîlirea Domnuluĭ Brâncoveanu, lucru de care Vodă nu avea nicĭ o cunoştinţă ci numaĭ boieriĭ Cantacuzineştĭ cunoşteaŭ acéstă veste ascunsă. Joĭ la 25 Martie s'a dat citire fermanuluĭ, care era cu loc gol lăsat în alb pentru numele viitoruluĭ Domn, şi în care s'a înscris atuncĭ numele luĭ Ştefan Cantacuzino ca el să fie ales în locul luĭ Costandin Vodă Brâncoveanu. Chiar d'a 2-a ḑi s'a început pecetluirea averiĭ luĭ Costandin Vodă şi a 3-a ḑi Vinerĭ el a fost ridicat din Scaun dimpreună cu tótă casa luĭ, ducându-ĭ pe toţĭ la Ţarigrad şi închiḑându-ĭ la Idicule» (1).

Urcarea pe Tron a luĭ Ştefan Vodă nu a fost de sigur un simplu fapt întâmplător. Ştiut este că pe atuncĭ să afla în Ţarigrad, mazî-

(1) Dacia T. IV p. 29 şi urm.

lit pentru a 2-a óră, din Domnia Moldoveĭ, Mihaĭ Vodă Racoviță, care avea în Bucureștĭ pe fratele sĕŭ Dumitrașco, ginerile luĭ Mihaĭ Spătaru Cantacuzino. Prin mijlocirea acestor 2 frațĭ Racoviţeștĭ să purtase ștafetele și intrigile dintre Bucureștĭ și Țarigrad contra luĭ Costandin Voevod încă maĭ de multă vreme.

Indată ce Brâncoveanu ajunse la închisórea ce ĭĭ era hotărîtă, a căutat prin tóte mijlócele să se îndrepteze înaintea Impăratuluĭ; dar tóte dovezile ce putea aduce el spre a'șĭ proba nevinovăția să găseaŭ mult maĭ slabe decât mrejele ce să urzise pentru a luĭ pierzare de către iscusitul tată al luĭ Ștefan Vodă, noul Domn.

De aceea alt sfîrșit nu putu să rezulte de cât sacrificarea pe eșafod, la August același an, în fața Sultanuluĭ (vedĭ planșa) și a reprezintanților Puterilor creștine Europene, a martiruluĭ Domn Costandin Brâncoveanu cu ceĭ 4 fiĭ aĭ sĕĭ și a boieruluĭ Ianache Văcărescu Vel Paharnic, credinciosul luĭ. Corpurile lor aŭ fost aruncate în Mare și apoĭ pescuite și provizoriu îngropate lângă Țarigrad la Calhi (1).

(1) Del Chiaro; Cronicile țăriĭ; și următórele rezumate după corespondența Ambasadorilor după timpurĭ:

Mica Broșură în 18, 1901.—pag. 59, N. Iorga. Doc. C. V. Brâncoveanu:

Le Grand-Seigneur (Ahmed II Sultan), étant sorti au Divan, fit, dans sa présence, devant le Sérail, du côté de l'eau, décapiter publiquement le Sieur Constantin Bassaraba (qui pendant le temps de 26 ans avait gouverné, en qualité de Prince, la province de Vallachie) avec ses 4 fils et le frère de sa femme.

Ces 6 corps morts furent ensuite transportés par des porteurs devant la grande porte de la Cour, pour servir de spectacle à tout le monde, et le lendemain on les jetta dans la mer. La femme, les filles et 2 petites filles de cet infortuné prince, ayant été témoins occullaires de cette tragédie, furent ensuite condamnées à une prison perpétuelle. De sorte que de la race de ce prince massacré il n'y a plus d'hérritier masculin en vie.....

On l'accusait qu'il avait eu avec l'empereur d'Allemagne et avec le Czar de Moscovie une correspondance contre les intérets du Grand-Seigneur Turc et avait achété des terres et des châteaux en Transylvanie et avait assuré son argent à Venise et ailleurs.

Idem p. 78:

L'infortuné Prince de Valachie vient de perdre la tête avec tous ses enfants et son trésorier. Après que le Grand-Seigneur l'a entièrement dépouillé de tous ses biens et precipité dans les horreurs d'une cruelle prison, pendant plusieurs semaines, avec toute sa famille on l'a tiré de là pour l'accabler des cruautés et des supplices de la question la plus rigoureuse.

Le Grand-Seigneur ordonne ensuite, qu'on l'amenat devant luy le 26 de ce

Anexă la pag. 250.

Tăierea capetelor, de către Sultan Ahmet, în Constantinopole, la 1714, a Voevoduluĭ Costandin B. Brâncoveanu şi a 4 fiĭ aĭ luĭ şi a boieruluĭ Ianake Văcărescu.

Văduva Dómnă, dimpreună cu fiicele, ginerii şi nepoţelul ce o însoţise, fură exilaţi la Kir Tahie (Chiutahia) în Asia mică de unde

mois et l'a fait décapiter avec toute sa famille en sa propre présence. L'on commença l'exécution par l'âiné de ses enfants, qui étaient au nombre de quatre; l'on vient après eux à son trésorier et ensuite à luy-même. Leurs cadavres furent après jetés aux yeux du peuple, depuis le matin jusqu'au soir, ensuite dispersés dans les flots du Pont-Euxin. L'on n'a jamais regalé l'histoire de l'image d'une aussi sanglante boucherie, et le monde entier frémit encore d'horreur d'avoir vû ce misérable Prince, après avoir passé la plupart de ses jours dans les richesses et la gloire du monde, rendre enfin l'esprit sous le tranchant du glaive et mourir en nageant dans le sang de toute sa famille. Pour sa femme et ses filles, l'on assure qu'elles seront vendues esclaves et le reste de ses parents et de ses commis à la galère.

Traducere:

Pag. 59, N. Iorga, broşura cu doc. Costandin Vodă Brâncoveanu.

Marele Sultan eşind în Divanul sĕŭ puse în prezenţa sa din faţa Seraiuluĭ, despre partea Măreĭ Negre să se taie în public capetele Domnuluĭ Costandin Basarab (acela care timp de 26 anĭ stăpânise în calitate de Voevod ţara Românéscă) *dimpreună cu ceĭ 4 fiĭ aĭ sĕĭ şi cu fratele nevesteĭ sale.*

Aceste *6 trupurĭ fură apoĭ aduse in faţa Porţiĭ Impărăteştĭ* pentru a sluji de priveliştе publică *şi a doua ḍi fură aruncate în Mare.*

Nevasta luĭ, fetele luĭ şi 2 micĭ nepóte aŭ fost martore oculare la acéstă nenorocită tragedie şi nu destul atâta, maĭ *fură osândite la o închisóre perpetuă.*

Aşa că din tot *neamul acestuĭ biet Domn ucis, nicĭ un moştenitor de parte bărbătéscă nu i-a maĭ rămas cu viaţă.*

Acuzaţiunea ce i se adusese a fost că ar fi avut corespondenţă cu Impăratul Nemţieĭ şi cu Ţarul Moscovii în contra intereselor Turcieĭ şi că şi-ar fi cumpărat moşiĭ şi case în Transilvania şi şi-ar fi asigurat baniĭ pe la Veneţia şi pe aiurea.

Idem la pag. 78.

Nenorocitul Prinţul Valahieĭ i se tăie capul în ḍilele acestea *dimpreună cu copii sĕĭ şi cu Vistierul care îĭ păstra averile sale.* După ce că Sultanul i-a luat tóte averile luĭ de tot felul, *l'a asvârlit în cruḍimele si muncile uneĭ gróznice închisorĭ, timp de maĭ multe sĕptămânĭ dimpreună cu întréga sa familie şi apoĭ i-a scos de acolo pentru a-ĭ supune la chinurile şi suferinţele muncilor chestiuniĭ câte sunt maĭ riguróse.*

Impăratul turcesc porunci apoĭ să'l aducă înaintea sa în ḍiua de 26 din corenta lună şi puse de i se tăie capul atât luĭ cât şi copiilor sĕĭ în vederea ochilor sĕĭ. Execuţia acésta se *începu prin cel maĭ mare dintre copii luĭ care eraŭ 4 la numĕr, apoĭ veni rîndul Vistieruluĭ sĕŭ şi în sfîrşit luĭ însuşĭ. Trupurile lor apoĭ fură asvîrlite în privirea poporuluĭ adunat şi nemişcat acolo de diminéţa până séra, în valurile Măriĭ.*

abia pe la sfîrşitul anuluĭ 1716 obţinură libertatea de a reveni în ţara lor de odată cu Ianake Vodă Mavrocordat la sosirea luĭ în Scaun (1).

Nu s'a maĭ vĕḑut în întréga Istorie o asemenea pildă de sîngerósa măcelărire omenéscă şi lumea întrégă se cutremură încă de gróza de a fi văḑut pe acest nenorocit Domn stăpânitor care şi-a petrecut cea maĭ mare parte a ḑilelor vieţiĭ sale în mijlocul bogăţiilor si a slaveĭ din acéstă lume şi să ajungă apoĭ *aşa mórte sub tăişul iataganuluĭ scăldat in sîngele familieĭ sale.*

Pentru *femeea şi fiicele luĭ se ḑice că* vor fi *vîndute róbe* şi că *rudele* cele-l'alte şi supuşiĭ lor vor fi *daţĭ în munca silnică pe viaţă.*

Am dat notele acestea asupra persónelor din familia luĭ Costandin Vodă Brâncoveanu câte aŭ fost victime cruzimeĭ păgânilor, maĭ mult în scopul de a aduce lumină asupra faptelor petrecute pe atuncĭ departe de patria lor, căcĭ negreşit notele acestea venind de la contimporaniĭ şi martoriĭ ocularĭ imparţialĭ, neinteresaţĭ şi cu posiţiunĭ sociale înalte, le putem da tótă încrederea noastră relativ la faptele întâmplate.

Sunt însă strecurate în acele note şi câte-va erorĭ necontestabile asupra persónelor şi asupra relaţiunilor şi legăturilor lor de rudenie, pe care le înţelegem şi le declarăm scuzabile căcĭ martoriĭ ocularĭ streinĭ de la Ţarigrad le-aŭ reprodus atuncĭ din svonul public cu greşală şi decĭ pentru a se putea corecta acum, am crezut a nu fi de prisos să aducem în vederea cetitorilor noştri şi câte-va documente despre eĭ, pe care să le reproducem după originale aicea, cu tótă exactitatea, căcĭ ele lipseaŭ negreşit privitorilor streinĭ, care aŭ scris atunci despre cruda şi tragica mórte a lor.

Dar în scrierea acésta a nóstră este locul să ne folosim de actele descoperite şi cunoscute încât să se scrie adevĕrul astfel ca să iasă la lumină Istoriea aceea fără lacune. (A se vedea notele de la paginile următóre).

(1) Cronicile contimporane şi actele următóre:

Fără dată. (Probabil 1717) (Arh. St. Mitrop. Buc. pach. 246/65 netr. doc. 4).

«Zapisul Egumenuluĭ Filotheŭ Ieromonahul Sinaitul, de la sf. mănăstire cu «hramul Sf. Ecaterina dat la mâna luĭ *Asan Vel Sluger şi a Dumneaeĭ Jupâneseĭ Dumnealuĭ Maria*, ca să ţie un loc al mănăstireĭ din Bucureştĭ alăturea «cu Sf. Gheorghe cel vechiŭ . . . care loc l'a luat schimb . . . în ḑilele răposatuluĭ Costandin Vodă.

«Ci *întâmplându-se Măriĭ Sale mazîlie . . . l'aŭ luat şi pe Dumnealuĭ Slu«gerul împreună cu Măria Sa Domnul Io Costandin Voevod . . . .*

«Apoĭ când aŭ fost acum în ḑilele Măriĭ Sale . . . . Io Ioan Alexandru Voevod, «*viind şi Dumnealuĭ Slugerul de la surghiunia ce aŭ fost închişĭ la Chiutaia,* «aŭ venit la mine . . . . şi i-am vîndut acest loc.

«*1746 Noembre 8.* Cu acesta al mieŭ încredinţat zapis adeverez la toţĭ ceĭ ce «sĕ va cădea a şti că în vremea răzmiriţiĭ ceĭ dintâiŭ, când *eram eŭ surghiun*

Pe la 1717 Maĭ, văduva Dómnă se afla în Bucureştĭ, de unde vedem că împreună cu cele 5 fiice ale sale care maĭ eraŭ în viaţă şi cu gineriĭ seĭ, găsindu-şĭ averile confiscate şi fiind în strâmtorare de ale vieţiĭ, daŭ împreună procură Mediculuĭ lor Georgio Trapezuntio pentru a merge la zecca republiceĭ Veneţieĭ spre a ridica baniĭ ce răposatul părintele lor Costandin Voevod, în viaţă aflându-se, depusese; iar prin Iunie acelaşĭ an Dómna Marica întreţinea corespondenţe cu «*Judele Filşteaĭ al Braşovuluĭ*» pentru nişte banĭ ce avea dînsa să priméscă de la el (1).

Cu aceste puţine consideraţiunĭ, trecem la subiectul ce ne-am propus ca să'l tratăm, mărginindu-ne a *menţiona câte ceva de ceĭ sacrificaţĭ de păgâniĭ duşmanĭ aĭ creştinătăţiĭ, în ḑiua de 15 August 1714 şi de părinţiĭ lor.*

CAPITOLUL I.

Costandin Brâncoveanu şi fraţiĭ seĭ.

Ştiut este că Costandin Vodă Brâncoveanu este fiul cel maĭ mic al luĭ *Jupan Papa Postelnicul Brâncoveanu*, acela care în revolta Seĭmenilor şi Dărăbanţilor a fost ucis la 1655 Februarie în Palatul Domnesc din Bucureşcĭ.

El a avut 2 fraţĭ maĭ marĭ: Barbu şi Mateĭ. Iată cu ce dovedim acest lucru:

«*la Chiutahia cu răposata Dómna Marica a răposatuluĭ Costandin Vodă Brân-* «*coveanu şi cu gineriĭ Măriĭ Sale*, întâmplându-se de aŭ venit nişte ţiganĭ aĭ «sf. mănăstirĭ Bistriţiĭ în ţiganiĭ mieĭ de la Dâmbovicióra şi la acea vreme în- «tâmplându-se aicĭ în ţară mare fómete, venit-aŭ un ţigan anume Stan cu ţi- «ganca luĭ şi cu 3 feciorĭ de s'aŭ rugat ca să-ĭ scótem din fómete şi pentru «căcĭ vom cheltui cu hrana lor să ne luăm un copil din copii luĭ, răspunḑând că «n'aŭ stăpânĭ. Acuma dă înapoĭ ţiganiĭ aceia mănăstireĭ Bistriţa. (Arh. St. «M-rea Bistriţa, pach. 5 netr. doc. 486).

«iscălit: *Ja. D. vt. Logft*»

(1) *Revista pentru Istorie etc.* de Gr. G. Tocilescu, Anul I, V. II, 1883, pag. 148 şi urm. şi

Socotelile Braşovuluĭ de N. Iorga, pag. 269—161.

a. Barbu.

Fratele maĭ mare al luĭ Costandin Vodă, îl găsim pentru prima óră citat în actul cu data din:

1659 Octomvrie 18 când văduva *Jupânésa Păuna* a *Predeĭ Vel Vornic Brâncoveanu* (fata Jupanuluĭ Papa Vel Vornic ot Grecĭ), împreună cu nepoţiĭ eĭ: *Barbu şi Costandin*, întăresc prin al lor zapis dat mănăstireĭ *Sadova*, pacĭnică stăpânire peste ţiganiĭ daţĭ de către răposatul *Mateĭ Voevod* şi de către dînşiĭ, căcĭ după petrecania luĭ *Mateĭ Voevod* rĕmas'aŭ tóte moşiile şi ţiganiĭ pre séma lor. (Arh. Stat. cond. Brâncov. N. II, M-rea Sadova).

La 1663 Maĭ 6, *Grigorie Ghica Vodă* întăreşte satul *Hălmejelul*, luĭ *Barbu şi Costandin*, *nepoţiĭ Predeĭ Vornicul Brâncoveanu*. (Act în coll. D-luĭ Gh. Gr. Cantacuzino).

La 1669 (7178) Noemvrie 5 (Arh. Stat. Acte diplom. dos. Arh. No. 86 roşu, fila 30), *Antonie Voevod* dă hrisov către *Coconiĭ Barbul şi Costandin nepoţiĭ (de fiŭ) Predeĭ Dvornicul Brâncoveanul*, ca să ţie satul *Comoşteniĭ ot sud Doljŭ*, care sat e al lor dela strămoşiĭ lor, dar avînd şi răposatul *Mateĭ Voevod* parte într'acel sat şi printr'alte sate care aŭ avut de moşie, care împărţea tot pre din dóuĕ cu *Preda Dvornicul*, rămas'aŭ tóte pre séma acestor *Coconĭ* a le stăpâni eĭ. Apoĭ în ḑilele *Mihneĭ Voevod*, *pe vremea ce aŭ omorît Mihnea Voevod pe Preda Dvornicul Brâncoveanul*, iar rumâniĭ din *Comoştenĭ* eĭ aŭ mers toţĭ la *Mihnea Voevod* ca să-ĭ lase a să rĕscumpĕra de rumânie ḑicând că sînt Domneştĭ. Intr'aceea *Mihnea Voevod* ne-căutând a face judecată dréptă a lăcomit şi le-a luat banĭ şi le-aŭ dat voie de s'aŭ rĕscumpărat de rumânie.

Apoĭ, în ḑilele luĭ *Grigorie Voevod*, iar aceştĭ *Coconĭ: Barbul şi Costandin* fost'aŭ mers de aŭ spus în Divan înaintea luĭ *Grigorie Vodă* plângându-se de mare strîmbătate ce le-aŭ făcut *Mihnea Vodă că după ce aŭ omorît pe Preda Dvornicul*, *moşul lor*, *făr de nicĭ o vină*, după aceea le-aŭ rĕscumpărat şi satul de aŭ luat banĭ dupre la rumâniĭ lor *şi le-aŭ făcut cărţĭ de judecie.*

Intr'aceea şi *Gligorie Vodă* le-aŭ făcut alte cărţĭ Domneştĭ la tóte satele care s'aŭ fost rĕscumpărat dela *Mihnea Vodă* ca să le fie

iar rumânĭ cum aŭ fost şi maĭ nainte vreme şi să aibă a ascultare de dînşiĭ şi de părcălabiĭ lor.

La 1672, (luna şi diua rupte) Barbul Brâncoveanul împreună cu alţĭ mulţĭ boierĭ este martor la un zapis. (Arh. Stat. M-rea Brâncoveniĭ şi Mamu, pach. 30).

La 1672 Maĭ 24, D-l Iorga reproduce în «Studiĭ şi Documente Vol. V. pg. 444 — 5» un hrisov al luĭ *Grigorie Ghica Voevod,* dat *mănăstireĭ Radu Vodă din Bucureştĭ* pentru stăpânirea satuluĭ *Izlazu,* hrisov în care de asemenea să arată că *Barbu şi Costandin sînt nepoţiĭ Jupâneseĭ Păuna Vorniceasa a Predeĭ Vel Vornic Brâncoveanu.*

Nu mult după data acésta însă, *Jupan Barbul fratele viitoruluĭ Costandin Vodă Brâncoveanu,* încetéză din viaţă şi în astă privinţă iată ce ne vorbeşte actul de la Arh. Stat. M-rea Brâncoveniĭ şi Mamu pach. 14, doc. 12:

1674 Ghenarie 20. Adică eŭ *Jupaniţa Stanca Brâncoveanca* (fiica luĭ Costandin Vel Postelnicul Cantacuzino şi fosta soţie a luĭ Jupan Papa Postelnicul Brâncoveanu) împreună *cu fiul meŭ Costandin vtori Postelnic* scriem şi mărturisim cu acesta al nostru zapis ca să fie de bună credinţă sfinteĭ şi Dumnedeieştiĭ *mănăstirĭ de la Brâncovenĭ,* unde se slăveşte hramul Uspenii Bojie şi tutulor călugăraşilor câţĭ vor fi lăcuitorĭ într'acest sfînt lăcaş cum să se ştie că *întîmplându-se mórte fiu-mieŭ Barbuluĭ încă tocma în Ţarigrad, adusu-l-am ósele luĭ de acolo şi l'am îngropat la mănăstirea nóstră la Brâncovenĭ.*

Drept aceea noĭ încă am adaos pe sfînta mănăstire cu moşia de la *Obîrşie ot sud Romanaţĭ* însă tótă partea nóstră şi cu heleşteul de acolo ca să fie sfinteĭ mănăstirĭ de ajutor şi de întărire şi călugăraşilor de hrană, *iar fiiu-mieŭ Barbuluĭ* şi părinţilor noştriĭ şi nouĕ *vecĭnică pomană.* Şi mărturiĭ boieriĭ care vor iscăli maĭ jos, şi noĭ pentru credinţă ne-am iscălit ca să se crézá.

Şi am dat şi dincóce de heleşteŭ din sus de Răchiţa şi din jos, tot hotaru. (Cuvintele acestea subliniate sunt scrise chiar cu mâna Stancăĭ Cantacuzina).

Iscălită în zapis: *Stanca Cantacuzina.*

Apoĭ: *Costandin Brâncoveanu vtori Postelnic* şi alţĭ boierĭ mărturiĭ.

b. Mateĭ.

Fratele mijlociŭ, a murit încă de tânăr și portretul luĭ îl găsim între Ctitoriĭ de la mănăstirea Hurezi din județul Vâlcea.

Mórtea luĭ Mateĭ credem că s'aŭ întâmplat înainte de 1659 Octomvrie 18, căcĭ el nu figura în actul de maĭ sus și dacă Costandin Vodă l'a zugrăvit la mănăstirea luĭ Hurezi acésta a făcut'o maĭ târziŭ, spre amintire, cum era obiceiul.

Cu aceste note inedite închiem actele fraților luĭ Costandin Vodă Brâncoveanu, la care vom adăoga numaĭ atât că: portretele lor să pot vedea între ctitoriĭ mănăstireĭ Hurezi după care am dat aci o copie fidelă. Aceștĭ 2 fiĭ: *Mateĭ și Barbu*, n'aŭ fost căsătorițĭ și, prin urmare, nicĭ urmașĭ nu aŭ avut.

Trecem acum la actele care să ating personal de el:

c. Costandin Vodă Brâncoveanu.

S'a născut pe la anul 1653.

Din actele ce am vědut maĭ sus, dovedim că el fiind tînăr nu purta până la anul 1672 nicĭ un rang nicĭ măcar pe acela de Postelnic pe care, prin naștere, avea dreptul de a și'l însuși. Singura distincțiune ce i se dă prin act este aceea de a fi numit *Cocon*, (vedĭ maĭ sus actul din 1669 Noemvrie 5).

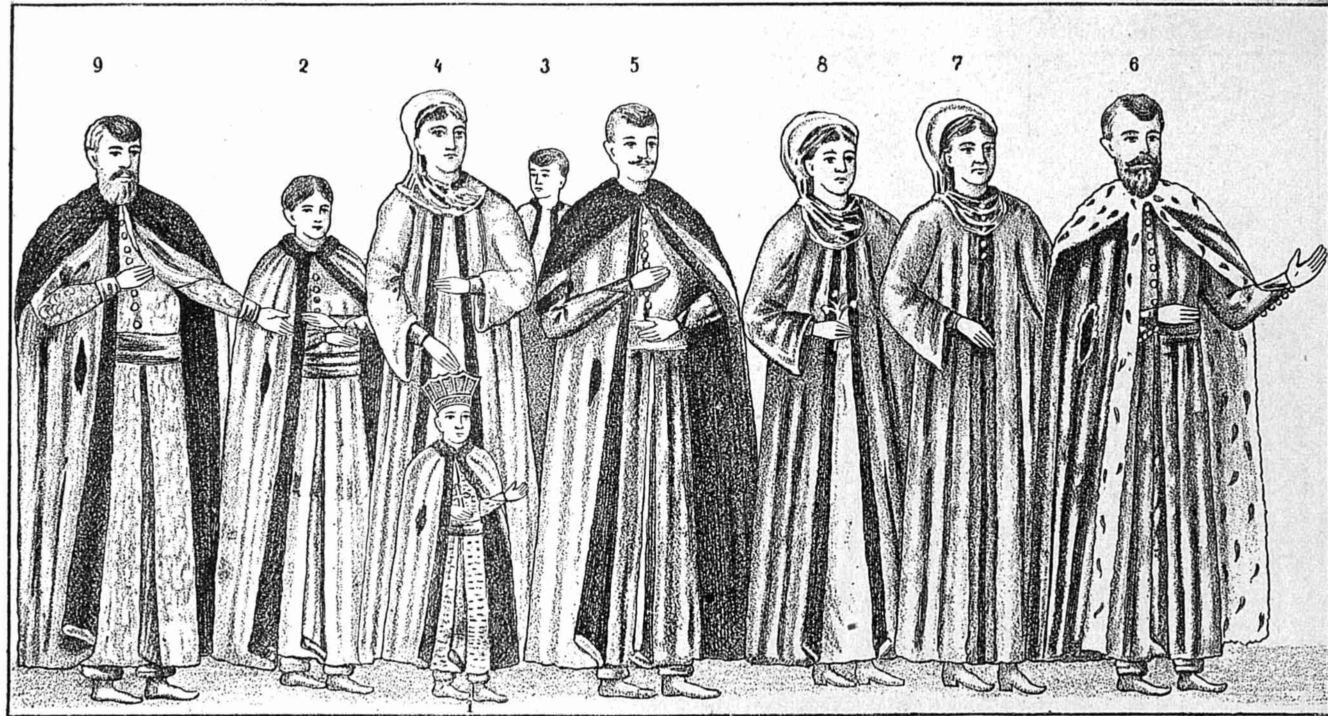
D-l Ionescu Gion în «Istoria Bucureștilor, la pag. 732 dice ast-fel «Ceĭ maĭ vechĭ Ispravnicĭ ce cunosc după documente sunt ceĭ de «la 1669 și anume: *Badea Vel Vornic Bălăcianul, Radu Vel Lo-«gofĕt Crețulescul* a căruia pecetie o dăm aci, *Hrizea Vel Vornic «Popescul și Costandin Vel Agă Brâncoveanul»* și ca sprijin ne dă nota 6 Arhive: condica V a Mitropolieĭ, Ilfov: moșia Lămoteștiĭ.

Noĭ însă aci credem și afirmăm a fi data greșită cu 10 anĭ, adică nu în 1669, ci în 1679 Iulie 2, în August 9 și în Septemvrie 11 cu adevărat aveam la Bucureștĭ un Ispravnicat al Scaunuluĭ domnesc în care *Costandin Brâncoveanu*, cu rangul de *Vel Agă*, figura printre aceiașĭ Ispravnicĭ (vedĭ Arh. Stat. M-rea Radu Vodă, pach. 26, doc. 8; Academia Română și Arh. Stat. Mitrop. Buc. pach. 57). Și când afirmăm acest lucru ne bazăm numaĭ pe acte temeĭnice

NEAMUL BRÂNCOVENESC.

Părinţiĭ Ctitoruluĭ Costandin Vodă, de la mănăstirea Hurezĭ.

Anexa I la pag. 256

La mijloc. Părinţiĭ.

1. Costandin Vodă, copil, coronat.
2. Mateĭ, fratele mijlociŭ.
3. Barbu » cel mare.
4. Jupaniţa Stanca Cantacuzina, mama luĭ Vodă.
5. Papa Postelnicul tatăl luĭ Vodă.

La uşă. Moşiĭ.

6. Preda Brâncoveanu biv Vel Vornic tatăl Papeĭ Postelnicul, moşul luĭ Costandin Vodă.
7. Jupaniţa Păuna fata Papeĭ Vel Logofĕt ot Grecĭ, mama Papeĭ Brâncoveanu, mósa luĭ Costandin Vodă.
8. Ancuţa (1) sora Păuneĭ, fata (nemăritată) biv Vel Logof. Papeĭ ot Grecĭ.

La colţ.

9. David Postelnicul tatăl Predeĭ biv Vel Vornic ot Brâncovenĭ, *strămoşul* luĭ Costandin Vodă (dar nu dice al cuĭ era fiŭ nicĭ cine i-a fost soţia.)

(1) Ea ţine florĭ în mână; lăcuia în casă la sora eĭ dar este adusă şi înmormîntată la biserica familieĭ eĭ din Grecii de sus (1625)

CTITORII

de la Hurezi (privind spre ușa bisericeĭ) toțĭ cu coroane de Voevodĭ ca și Mateĭ Vodă ot Brâncovenĭ.

Anexa II la pag. 256.

1 Ștefan. 2 Costandin. 3 Costandin Vodă. 4 Doamna Marica. 5 Stanca. 6 Maria Doamna Moldoveĭ. 7 Ilinca. 8 Mateĭ Vodă.

9 Mateĭ. 10 Radu. 11 Zmaragda. 12 Bălașa. 13 Ancuța. 14 Safta.

bine descifrate, căcĭ nicĭ chiar ceĭ-l-alţĭ 3 boierĭ nu ajunsese la rangurile arătate de D. Gion Ionescu, ca: *Badea Bălăcianul* abĭa la 1672 începe a fi *Vel Clucer* în Divane, *Hrizea Popescu* avea abĭa rangul de *Vel Vistier,* iar *Radu Creţulescu* revine la *Vel Logofeţie* în 1679 după ce sub *Duca Vodă,* în 1675, fusese *Vel Vornic.*

Cele dintâiŭ acte care vorbesc de *Costandin Brâncoveanu* le-am vĕḑut maĭ sus.

In ordinea lor cronologică maĭ vin apoĭ şi următórele:

La 1672 Iunie 25, Costandin Paharnicul (?) Brâncoveanul este iscălit ca martor în zapisul da' de *fiĭ luĭ Costandin Vel Postelnic Cantacuzino* către *Radul Ştirbeĭ* că i-a vîndut satul *Căcăndul* (Acad. Rom. 157, XLIV).

La 1674 Ghenarie 20 vĕḑurăm maĭ sus în actul care vorbeşte de fratele sĕŭ Barbu, că el era vtori Postelnic; daŭ aci şi iscălitura luĭ.

COSTANDIN BRÂNCOVEANU
vtori Postelnic

In lunile Ianuarie şi Februarie dintr'acest an, Costandin Brâncoveanu dimpreună cu *vărul sĕŭ Fârvu Cantacuzino* se judecaŭ pe la *Braşov* cu *Ilie Armaşul* şi *Neagoe Banul Săcuianul* şi aducând scrisorĭ ale Domnuluĭ pentru împăciuire cu alţĭ boierĭ. (Geneal. Cantac Iorga. 1902, pag. CXIII.).

La 1674 Iunie 25. (Act. orig. în bibl. Academieĭ Române) *Duca Voevod* dă hrisov către boierul Domnieĭ-sale *Costandin vtori Postelnic feciorul Papeĭ Postelnicul, nepotul Predeĭ biv Vel Vornic ot Brâncovenĭ* ca să-ĭ fie luĭ satele şi moşiile, părţile *moşuluĭ sĕŭ Jupanuluĭ Danciuluĭ Vornicul Brâncoveanul tatăl răposatuluĭ Mateĭ Voevod,* pentru că aceste moşiĭ sunt ale boiarinuluĭ Domnieĭ-mele *Cos-*

tandin vtori Postelnic de la *moșul sĕŭ Danciul Vornicul* și de la strămoșiĭ luĭ: *Boieriĭ ceĭ bătrânĭ de la Brâncovenĭ,* de moșie de strămoșie încă *din descălicătura țăriĭ.*

Iar după ce s'aŭ petrecut răposatul *Mateĭ Voevod*, fiind Domn țăriĭ *Costandin Voevod Șerban,* fost'aŭ mers *Preda Vornicul moșul luĭ Costandin vtori Postelnic* înaintea Domnieĭ luĭ de șĭ-aŭ căutat moșiile cele bătrâne, însă partea *unchiuluĭ sĕŭ Jupanuluĭ Danciuluĭ Vornicul*, care aŭ ținut'o *fiul sĕŭ Mateĭ Vodă.* Intr'aceea *Costandin Voevod* încă aŭ căutat și bine aŭ adevărat că este *Preda Vornicul nepot de frate drept Danciuluĭ Vornicul.*

Iar când aŭ fost în dilele *Mihneĭ Vodă*, el (Mihnea Voevod) *omorînd pe Preda Vornicul* și pre mulțĭ boiarĭ aĭ țăriĭ *fără de nicĭ o vină*, aŭ trimes atuncĭ și urgie mare asupra caselor a tuturor, de le-aŭ luat satele și moșiile și aŭ luat atuncĭ și acele sate ale *Predeĭ Vornicul* de le-aŭ rĕscumpărat și le-aŭ risipit precum i-aŭ fost voia fără de nicĭ o dreptate.

Iar în urmă, fiind *Ghica Vodă* Domn țăriĭ aceștia și înțelegând de atâta răutate și nevoĭ ce aŭ fost făcut *acel Domn năpraznic Mihnea Voevod*, aŭ călcat ale luĭ judecățĭ tóte și aŭ dat tuturor Jupâneselor celor sărace să-șĭ țiĭe fieșĭ-care ale eĭ moșiĭ.

Tot asemenea aŭ făcut și *Grigorie Ghica Voevod* în leat 7169 (1661) și *Radu Voevod* în leat 7174 (1666). Asemenea și *Duca Vodă* întărește stăpânirea luĭ *Costandin al doilea Postelnic* peste moșiile *moșuluĭ sĕŭ Preda Vornicul Brâncoveanul.*

La 1674 Iulie 12, Curuia biv Vel Paharnic i *Costandin Brâncoveanul vtori Postelnic* și *Stroie Cluceru Leurdeanul* vînd *Barbuluĭ Vel Sluger Filișanu* satul *Mostiștea.* Semnéză: *Costandin vtori Postelnic Brâncoveanul*, cu o pecete fórte frumos lucrată, dar neînțelésă și cu literile C. B. (Iorga, Studiĭ și Documente, Vol. V, pag. 303—4).

La 1676 Maiŭ 4, Duca Vodă dă hrisov către *mănăstirea Brâncoveniĭ*, care este *făcută din temelie de rĕposatul Preda Brâncoveanul Vornicul,* ca să țiĭe ocină la *Rătunda* și la *Polovinele ot sud Romanațĭ* pre hotarĕle și semnele cum aŭ ales aceĭ 12 boierĭ luațĭ pe răvașe Domneștĭ de către boierul D-sale *Costandin vtori Logofĕt,*

nepotul Predit Vornicul Brâncoveanul. (Arh. Stat. M-rea Brâncoveniĭ şi Mamu, pach. 12, doc. 13).

La 1676 Iunie 5, Duca Vodă dă hrisov luĭ *Costandin vtori Logofĕt Brâncoveanul sin Papeĭ Postelnicul, nepotul Predit Vornicul Brâncoveanul* şi cu feciorii luĭ.... şi sf. *mănăstirĭ Radu Vodă din Bucureştĭ....* pentru ca să ţie *Izlazul* şi cu gârla ce se dice *Gârla Margăĭ ....*

Costandin îl avea despre *moşu-sĕŭ Preda....* Iar apoĭ rumâniĭ aŭ fost fugit din sat peste Dunăre, de aŭ fost şedătorĭ acolo la Turcĭ ca nişte ómenĭ răĭ şi ficlenĭ şi şedând eĭ acolo la Turcĭ s'aŭ fost sfătuit cum vor trece dincóce să vie înaintea D-mele să scape de rumânie .... şi aŭ venit în Divanul cel mare .... de s'aŭ pârât ... şi aşa diceaŭ că numaĭ moşia este a luĭ *Costandin Brâncoveanul...* nu şi rumâniĭ.

Brâncoveanu spune că n'are cărţĭ pentru sat, dar iĭ este moşie de la *Preda* şi ştie că şi rumâniĭ sunt aĭ luĭ. Să întrébă boieriĭ din Divan şi eĭ daŭ dreptate luĭ *Costandin.*

Decĭ Domniea mea i-am dat iar în mâna *boieruluĭ Domnii mele .. şi i-am dat prin tîrg ca să nu se maĭ rădice altă dată pre stăpânul lor ....* (Iorga, Studiĭ şi Doc., Vol. V, pag. 445—7).

La 1677 Ianuarie 2, sub *Duca Voevod,* el se afla ca *vtori Logofĕt* în Divan şi scriitor al unuĭ hrisov. Notăm acésta ca un început al carierei sale în funcţiunĭ.

La 1677 Ianuarie 15, Costandin Brâncoveanu vtori Logofĕt este iscălit într'un hrisov că l-a procitit. (Actul este în colecţia mea). Iată-ĭ iscălitura:

COSTANDIN BRÂNCOVEANUL
vtori Logofĕt procit.

La 1677 Aprilie 4, găsim în Iorga, Studiĭ și Doc., Vol. V, pag. 187 următorul act:

Noĭ *boiariĭ de Fălcoiŭ* .... scris'am .... acest zapis ... la mâna Dumnealuĭ *Costandin vtori Logofĕtul Brâncoveanul*... pentru jumătate de ocină din *Coteana ot sud Olt*, care aŭ fost de moșie a *Brâncoveanilor* și o aŭ cumpărat părințiĭ noștri *de la mòșiĭ Dumnealuĭ de la Brâncovenĭ*, maĭ de nainte vreme; iar acum *înțelegând Dumnealuĭ cum că am fi vîndut altora streinĭ dintr'acéstă ocină trasu-ne-a ca să ne întrebăm, la Divan, iar noĭ n'am vrut ci ne-am tocmit cu Dumnealuĭ cum noĭ dintru noi-șĭ vom să întoarcem baniĭ acelor streinĭ și să ținem noĭ.*

Drept aceea am dat acest zapis al nostru la mâna Dumnealuĭ, cum, *care dintru noĭ ar vrea să vîndă dintr'acéstă moșie și n'am putea să cumpărăm dintru noi-șĭ unul de la altul să avem a vinde Dumnealuĭ, că i se maĭ cade căcĭ aŭ fost de moșie maĭ dinainte vreme a Dumnealuĭ, iar când am vinde noĭ altora streinĭ dintr'altă parte, făr de știrea Dumnealuĭ, să fie volnic Dumnealuĭ să întórcă baniĭ acelora și să ție Dumnealuĭ moșia....*

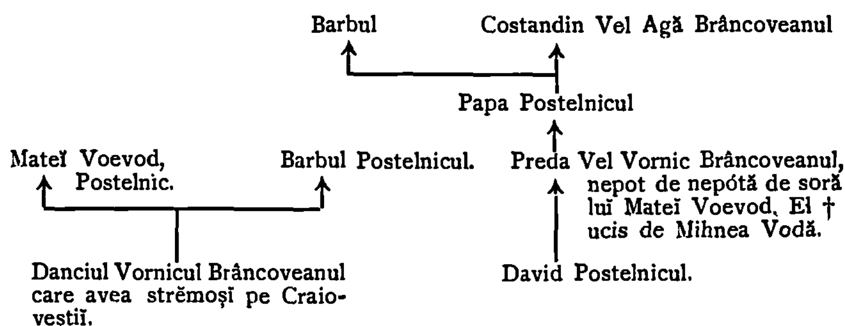
La 1677 Noembre 27 (Arh. Stat. M-rea Văraticu, județul Romanațĭ, pach. 1, doc. 19). *Marica jupânésa luĭ Tudor Șufariul din Boténĭ* și cu feciorii eĭ *Radul* și *Barbul* daŭ zapis către *Costandin al 2-lea Logofĕt Brâncoveanul* pentru moșie în *Osica* .... cum și alte maĭ multe părțĭ ale altor boierĭ ce aveaŭ moșie acolo.

La 1679 Maĭ 22 el era *Vel Agă* și martor la un zapis. (Acad. Rom., doc. 182/LXXV).

La 1679 Maĭ 30 era *Vel Agă* și martor de asemenea la un zapis. (Arh. Stat, M-rea Radu Vodă, pach. 11, doc. 12)

La 1679 Iunie 17, *Șerban Vodă* dă hrisov scris în Bucureștĭ luĭ *Costandin Brâncoveanu Vel Àgă sin Papeĭ Postelnicul vnuc Prediĭ Brâncoveanul biv Vel Vornic*, ca sa-ĭ fie *satul Băileștiĭ sud Doljiŭ*

Din acest act fórte prețios pentru familia Brâncovenilor (publicat în extenso de D-nul Iorga în Studiĭ și Doc., Vol V, pag 304—7) extragem următorul arbore genealogic:

La 1679 Iulie 2, Radul Vel Logofĕt (Crețulescu), Hrizea Vel Vistier (Popescu) și *Costandin Vel Agă* (Brâncoveanu) sunt Ispravniciĭ Scaunuluĭ Bucureșcilor. (Arh. St. M rea Radu Vodă, pach. 26, doc. 8).

La 1679 August 9, Badea Bălăcianul Vel Dvornic, Radu Crețulescu Vel Logofĕt, Hrizea (Popescu) Vel Vistier și *Costandin Brâncoveanu Vel Agă*, în calitate de Ispravnicĭ aĭ Scaunuluĭ Bucureșcilor daŭ poruncă unuĭ vtori Portar pentru a aduna megiașiĭ după apa Dâmboviții, din sus și din jos spre a cerceta pricina dintrĕ Radu Căpitan Dudescu și mănăstirea Radu Vodă în privința unor morĭ. (Acad. Rom.).

La 1679 Septemvrie 11, Badea Bălăcianu Vel Vornic, Radu Crețulescu Vel Logofĕt, Hriza (Popescu) Vel Vistier și *Costandin Brâncoveanu Vel Agă* sunt Ispravnicĭ aĭ Scaunuluĭ Bucureșcilor. (Arh. St. Mitrop. Buc. pach. 57).

La 1680 Ianuarie 13, *Costandin Brâncoveanul Vel Postelnic* este martor la zapisul prin care un membru al *familieĭ Pârdescu* vinde moșie în *Slăvileștĭ sud Romanațĭ* (Iorga, Studiĭ și Doc., Vol. V, pag. 188).

La 1681 Ghenarie 28, *Radul Logofĕtul* și cu frate-so *Popa Isar* feciorii luĭ *Antonie ot Mogoșóia ot sud Elhov*, daŭ zapis prin care vînd luĭ *Jupan Costandin Brâncoveanul biv Vel Postelnic*, moșia lor de la *Mogoșóia*, din tot ședutul satuluĭ și cu vadul de móră și cu loc de heleșteŭ... (arată apoĭ semnele hotarĕlor) însă stj. 685... (Act orig. în proprietatea D-luĭ Movilă de la Bănésa).

La 1681 Aprilie 7, *Jupan Costandin Brâncoveanu biv Vel Postelnic*, iar maĭ cumpără alțĭ 685 stj. moșie din *Mogoșóia* ot *sud El-*

hov, de la *Jupânésa Rada* și alții, cu heleșteŭ, cu móră, cu casă... (Doc. orig. în proprietatea D-luĭ Movilă de la Băneasa).

1681—2 (7190) Șerban Vodă dă poruncă la 12 boierĭ carĭ sînt luațĭ... de boiarinul D-mele *Costandin Brâncoveanul Vel Spătar* .... pentru a sĕ hotărâ moșia *Scărișóra*.

1682 August 11. Ceĭ 12 boierĭ.... aĭ *Brâncoveanuluĭ*.... pentru căutarea rumânilor de la *Preda moșul luĭ Costandin*, ... și a hotarĕlor.

1682 Septemvrie. Maĭ mulțĭ slujitorĭ din *Scărișóra*, daŭ luĭ *Costandin Brâncoveanul Vel Spătar*, moșie și rumânĭ acolo, pentru a-șĭ mântui viile la hotărâtură și ne-având a-ĭ da viie pentru viie cum s'ar fi cuvenit .... așa îĭ daŭ .... moșia cu rumâniĭ .... și loc sterp. ...

1682 Septemvrie 10. Să se știe ocina rumânilor *Dumnealuĭ Costandin Brâncoveanu Vel Spătar*, de la *Scărișóra*. ...

1682 Septemvrie 14. Niște ómenĭ din *Scărișóra*, vând partea lor de acolo, luĭ *Costandin Spătarul Brâncoveanu* .... pașĭ 40, drept banĭ gata 49 pol.

1682 Septemvrie 15. *Nicóră ot Scărișóra*, dă aceluiașĭ... partea sa din moșie, moșie stérpă fără de rumânĭ.

1682 Septemvrie 15. *Nan ot Scărișóra*, îșĭ vinde partea de moșie aceluiașĭ.

1682 Septemvrie 15. *Pătru ot Scărișóra* îșĭ vinde moșia de acolo luĭ *Costandin Vel Spătar Brâncoveanul*, moșie stérpă făr de rumânĭ: 20 de pașĭ pentru 5 talerĭ.

1682 Septemvrie 15. *Nedelco ot Scărișóra* vinde moșia sa luĭ *Costandin Brâncoveanul*.

1682 Septemvrie 15. Un sătean din *Scărișora* vinde luĭ *Costandin Vel Spătar Brâncoveanul*, pașĭ 54 cu 13 pol talerĭ.

1682 Septemvrie 16. Un locuitor din *Scărișóra* cedează partea lu de moșie, luĭ *Brâncoveanul*.

1682 Septemvrie 16. 12 boierĭ hotarnicĭ aleg moșia *Scărișóra*.

1682 Septemvrie 17. Un locuitor din *Scărișóra* face o vîndare în sat, luĭ *Brâncoveanul*, pașĭ 10 și o viie cu ughĭ 5.

1682 Septemvrie 17. *Dan din Scărișora* face vîndare în sat luĭ *Brâncoveanul*.

1682 Decemvrie 6. Şerban Vodă, dă hrisov în Bucureştĭ, cinstituluĭ şi credinciosuluĭ boiarinuluĭ Domnii mele *Costandin Brâncoveanul Vel Spătar*... să-ĭ fie ocină în sat în *Scărişóra ot sud Romanaţĭ* tótă partea *moşu-săŭ Predil Vornicul* şi câtă aŭ cumpărat D-luĭ în urmă .... şi cu rumâniĭ..... (Pentru tóte aceste acte vedĭ pag. 449 — 51 Vol V. Iorga, Studiĭ şi Doc.)

La 1683 Fevruarie 22, el era *Vel Spătar* şi martor la un zapis. (Arh. Stat. Mitrop. Buc. pach. 348/167 netrebn. doc. 10).

La 1683 Aprilie 27. Costandin Brâncoveanul Vel Spătar împreună cu alţĭ boierĭ este martor la un zapis. (Arh. Stat. M-rea Cotrocenĭ, pach. 62, doc. 3).

La 1683 August 29, Barbul Milescul Vel Ban, Badea (Bălăcianul) Vel Vornic, Grigorie Vel Logofĕt, Statie Vel Vistier şi *Costandin Brâncoveanu Vel Spătar* sunt Ispravnicĭ aĭ Scaunuluĭ Bucureşcilor. (Arh. St. M rea Tismana, pach. 9 netrebn. doc. 42).

La 1683 Septemvrie 22, găsim ca Ispravnicĭ aĭ Scaunuluĭ Bucureştilor tot pe aceştĭ boieri de maĭ sus. (Arh. St. M-rea Radu Vodă, pach. 18, doc. 40).

La 1684 Martie 8. Badea Bălăcianu Vel Vornic, Barbu Bădeanu Vel Logofĕt, Statie Vel Vistier şi *Costandin Brâncoveanu Vel Spătar* în calitate de Ispravnicĭ aĭ Scaunuluĭ Bucureşcilor daŭ cartea lor luĭ *Radu Postelnicul Golescul fiu luĭ Mat.ĭ Comisul nepotul luĭ Stroe Vel Vornicul (Leurdeanul)* pentru o moşie in *dealul Goleştilor sud Muşcel.* (Academia Română 278/XXIX).

1684 Aprilie 23. (pag. 189—190 Vol. V. Studiĭ şi Doc. de Iorga).

Eŭ *Vartolomeĭ feciorul luĭ Neagoe Logofĕtul ot Fălcoĭ* scriŭ.... la mâna D-luĭ *Costandin Brâncoveanul Vel Spătar* cum..... am venit... de i-am vândut tótă partea mea de moşie din *Coteana*... funiĭ 23 pol.... *fiindu-mĭ mie acéstă moşie vîndătore şi ne-cădêndu-sĕ altora a o lua fără numaĭ D-luĭ, căcĭ că avênd părinţiĭ noştri legăturĭ cu zapis la mâna D-lor cum, când s'ar face acéstă moşie vîndătore vre-odată să nu fim volnicĭ a o vinderea altora, fără numaĭ iară la mâna D-lor să vie, pentru că iar a D-lor aŭ fost şi maĭ dinainte vreme.* Preţul e de 120 de ughĭ....

1684 Decemvrie 25. (pag. 190, Vol., V. Studiĭ şi Doc. de Iorga). .... *Tudor din Coteana* dă zapis.... la mâna *Dumnealuĭ Costan-*

din Brâncoveanul Vel Spătar .... că ne-am tocmit .... de i-am vîndut .... partea nóstră .... din *Coteana* ... funiĭ 24... cu 140 de ughĭ.

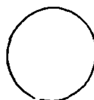
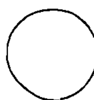
La 1685 Maĭ 3, (vedĭ actul orig. în coll. mea de acte) el era *Vel Spătar* și cumpără moșia Tătăraniĭ.

Iată acest act în prescurtare:

Adică eŭ *Necolae Călugărul* carele m'aŭ chemat pre nume (mirenesc) *Negoiță Vornicul Tătăranul nepotul Doamneĭ Neagăĭ* (Doamna luĭ Mihnea Vodă Turcitul) împreună cu fiul meŭ *Mateĭ Paharnicul* scriem .... acest zapis .... la mâna Dumnealuĭ *Costandin Brâncoveanul Vel Spătar*, că... acum în zilele... luĭ *Io Şerban Voevod*... sculatu-ne-am ... de bună voie... de i-am vîndut Dumnealuĭ tótă partea nóstră de moșie den *Tătăranĭ ot sud Prahova* câtă am avut de moșie de la mòșiĭ noștri și de cumpărătóre... de la *Vasilie feciorul luĭ Costandin nepotul luĭ Mogoş Căpitanul de Vaĭ-de-eĭ* încă în zilele luĭ *Grigorie Voevod în domnia dintâiŭ*..., însă stânjenĭ 1175 fără de partea luĭ *Dumitraşcu Armașul feciorul Neacșuluĭ Ciaușul den Pîrlițĭ*...

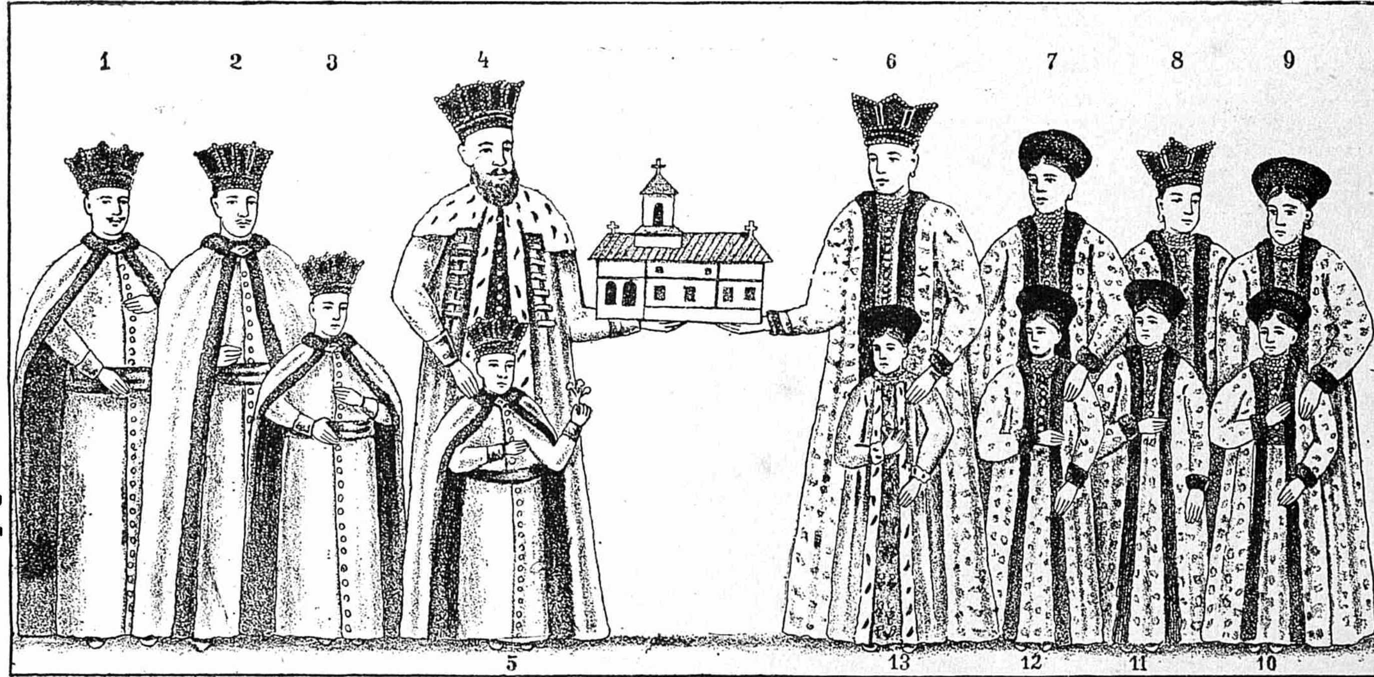
Insă: den apa Capoțiĭ până în hotarul *Bărcăneștilor* și până în hotarul moșii *Neanuluĭ Căpitanu și al Udriĭ Cămărașul den Vaĭ-de-eĭ*. Și despre apus să hotărăște cu *Negoeștiĭ aĭ Neaguluĭ Postelnicul și cu Tîrșoreaniĭ*. Și iar den puțul Bustiĭ la groapa cu mărăcinĭ și cu cărbuniĭ și pre cale pre la gura drumuluĭ mérge de să hotărăște cu Ploeșteaniĭ.

Pentru că acéstă moșie den *Tătăranĭ* fost'aŭ a nóstră de moșie și de cumpĕrătóre... iar acum ajungând la vreme de adîncĭ bătrînețe și de slăbiciune și la multă lipsă ne-având cum ne căuta și a ne rădica nevoile și trebile nóstre, noĭ am venit la Dumnealuĭ *Costandin Brâncoveanu Vel Spătar*.. de i-am vândut acéstă moșie... însă stj. câte 50 de banĭ... fac talere 440 pol ... Scris de *Dumitrașco Logofăt în Bucureșcĭ.* Leat 7193 Maĭ 3 zile.

 Eromonah Nicolae Tătăranu. Mateĭ Paharnicu

CTITORII

bisericeĭ satuluĭ Mogoșóia, zidită de Costandin Brâncoveanu fiind boier 1687; zugrăvițĭ aci fiind Voevod (1710). (vedĭ pag. 10 nota 1).

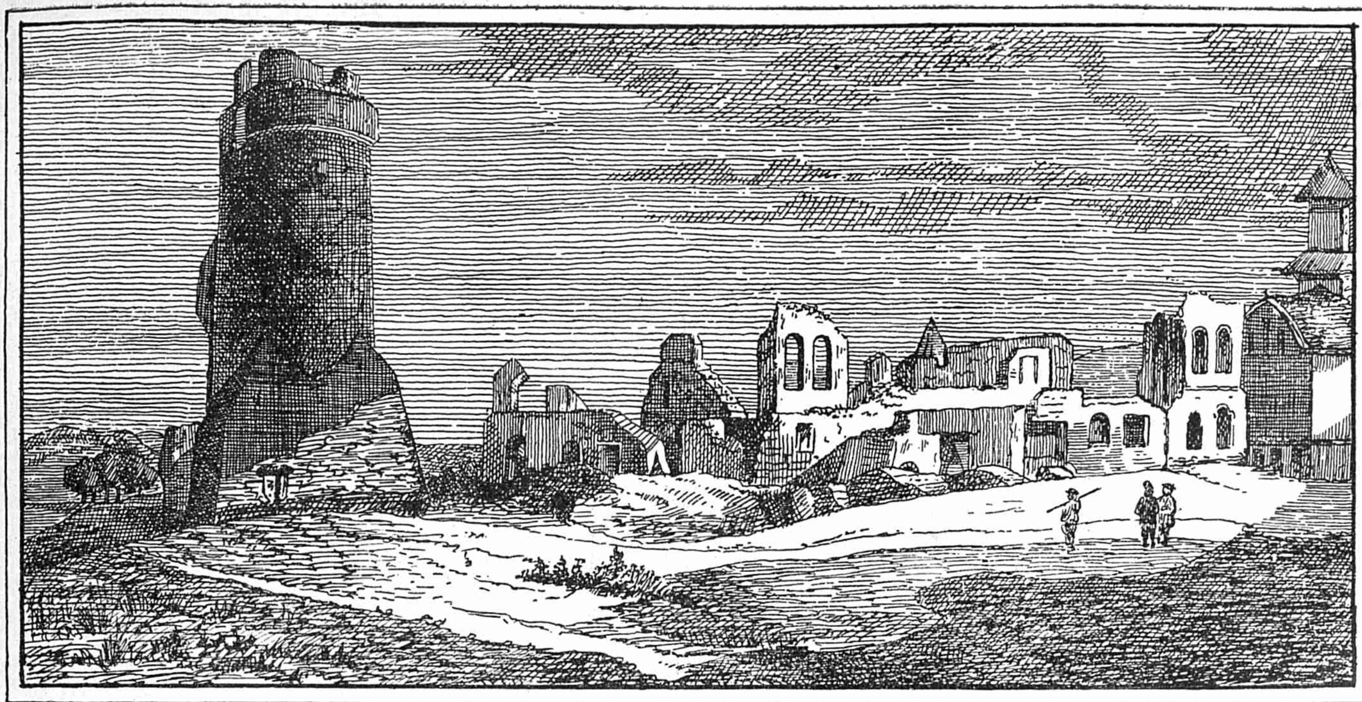

1. Ștefan Brâncoveanu } fii
2. Costandin »
3. Radu »
4. Costandin Vodă tatăl lor

5. Mateĭ Brâncoveanu fiul ultim.
6. Maria Doamna mama lor.
7. Stanca } fiice
8. Marica Doamna Moldoveĭ

9. Ilinca } fiice
10. Ancuța
11. Safta
12. Bălașa
13. Zmaragda.

Anexă la pag. 60.

Vederea ruinelor Palatuluĭ Domnesc din Tîrgoviște cu Chindiea (rezidită sub Gheorghe D Bibescu Vodă).

Barbu Bădeanu Vel Logofĕt mărturie.
Barbul Milescul Vel Ban mărturie.
Mihaĭ Cantacuzino biv Vel Spătar mărturie.
Pârvul Cantacuzino Logofĕt mărturie.
Mateĭ Filipescul biv Vel Agă mărturie.
Costandin Bălăcianu Vel Agă mărturie.

Şerban Cantacuzino Postelnic mărturie.
Şerban (Grecianu) vtori Logofĕt mărturie.
Dumitraşco Vel Serdar mărturie.
Az Gavrilă ot Rîfov mărturie.
Ghinea Cluceru mărturie.
Alexandru (Alexeanu) Vel Stolnic mărturie.

Iordache Cantacuzino biv Vel Stolnic mărturie.
Costandin biv Vel Căpitan Filipescu mărturie.
Stroe Vel Pitar mărturie.
Dimitrachi »
Cârstea Vistieru »
Barbu Fărcăşanu »
Iani Logofĕt Cocorĕscu mărturie.
(indescifrabil) Comis mărturie.

1685 Iunie 17. Eŭ *Stoica Călăraşul ot Ruşiĭ de Vede sin Dumitru ot Coteana* scriŭ .... la mâna dumnealuĭ *Costandin Brâncoveanu Vel Spătar* .... pentru că-ĭ vinde 2 funiĭ de moşie în *Coteana*... şi maĭ cădĕndu-i-se Dumnealuĭ a o cumpăra ... ia 5 ughĭ de funie (pag. 190, Vol. V. Studiĭ şi Doc. de Iorga).

La 1687 Martie 15, el era *Vel Logofĕt* şi martor la un zapis. (Arh. Stat. M-rea Bistriţa, pach. 29).

La 1687 (7196) Septemvrie 25, *Costandin Brâncoveanu Vel Logofĕt*, Cârstea (Popescu) Vel Vistier şi Alexandru (Alexeanul) Vel Clucer sunt Ispravnicĭ aĭ Scaunuluĭ Bucureşcilor. (Arh. St. M-rea Radu Vodă, pach. 45, doc. 20).

La 1688 Iunie 28, era *Vel Logofĕt* şi martor la un zapis. (còpie în coll. mea de acte) şi în sfârşit:

La 1688 Septemvrie 20 el isprăveşte de zidịt biserica din satul Mogoşóia, după cum pisania ne spune şi pe care am reprodus-o în nota 1 fila 10; vedĭ planşa cu bis. satuluĭ Mogoşóia Brâncoveanuluĭ Costandin Voevod.

Dăm aci o copie după tabloul ctitorilor:

Ne oprim acì căcĭ ştiut este că peste puţine zile vine el însuşĭ ales la Domnie.

Acestea ne sunt actele ce cunóştem din viaţa luĭ de boier, bine înţeles afară de faptele cunoscute din cronicĭ.

De-şi s'ar părea că maĭ tóte documentele ar fi de un conţinut sarbed, totuşĭ credem că ele ajută óre-cum să ajungĭ la convingerea următóre :

Rĕmas tînăr copil, fără măcar să-şĭ cunóscă pe părintele sĕŭ, saŭ

și pe moșul sĕŭ, a crescut numaĭ sub îngrijirea mameĭ sale Stanca Cantacuzino care prin numele, familia, bogăția și cultura eĭ a putut să facă din unicul eĭ fiŭ rĕmas în viață, un om întreg care să știe cum să-șĭ iubéscă neamul și țara.

Din frageda luĭ copilărie îl vedem că cumpără moșiĭ; se căsătorește în anul 1673—4 cu Maria fica luĭ Neagoe Coconul luĭ Antonie Voevod ot Popeștĭ și, nu mult după acésta, intră în viața publică prin slujbe în jurul Scaunuluĭ Domnesc.

Incepe cariera luĭ prin a fi Postelnic cu dreptul de naștere, apoĭ în 1674—5 ca scriitor de hrisóve. La 1675 Duca Vodă îl înalță la rangul de vtori Logofĕt și Ispravnic al hrisóvelor emanate de la Voevod și tot ast-fel îl găsim și în 1676 și 1677.

Nu mult după acésta, vine pe Tronul Munteniei unchiul sĕŭ Șerban Vodă Cantacuzino când este înălțat la rangul de Vel Agă în 1679. In acest rang el face parte, tot în 1679, printre Ispravniciĭ Scaunuluĭ Bucureștilor, însărcinare în care îl găsim la 2 Iulie, 9 August și la 11 Septembre.

Tot în anul acesta, d'odată cu venirea luĭ Șerban Cantacuzino la cârma țăriĭ, Costandin Brâncoveanu este însărcinat de noul Domn pentru a ridica din țară pe Duca Vodă ca să-l ducă la Moldova unde Pórta îl orânduise Domn.

In 1680 Costandin Brâncoveanu este înălțat la rangul de Vel Postelnic, rang pe care îl ține până în 1682 când este făcut Vel Spătar. In rangul acesta îl găsim neîntrerupt până în 1687, după ce bine înțeles, în 1683 August 29 și în alte date ulterióre, îl maĭ găsim, în lipsa Domnuluĭ, tot ca Ispravnic al Scaunuluĭ Bucureștilor împreună cu alțĭ boierĭ.

In 1687 el este înălțat la rangul de Vel Logofĕt, rang pe care l'a purtat până în ceasul suireĭ luĭ pe Scaunul țăriĭ Munteneștĭ.

Actele interne inedite care se raportă la viața luĭ privată, în vremea celor 26 de anĭ de Domnie, sunt destul de numeróse, dar nu le vom rezuma aci de astă-dată ele fiind în ordin cronologic expuse în lucrarea citată maĭ sus, căcĭ maĭ cu folos vor fi acolo decât aci, unde viața luĭ ca Domn o avem odată, scrisă de Radu Logofĕtul Grecianu.

Cu un cuvânt el se arătă din tinerețe a fi destoinic de orĭ-ce înalte slujbe publice și nu maĭ puțin dovedi și în traiul săŭ casnic, vrednicia de a ajunge om cumpătat, econom și doritor de înavuțire.

CAPITOLUL II.

Copii luĭ Costandin Vodă Brâncoveanu.

Trecem acum la copii luĭ.

Ștĭut este că aceștĭ soțĭ avură 11 copiĭ din carĭ: 4 băiețĭ și 7 fete și fiindcă vedem că încă și adĭ se maĭ găsesc scriitorĭ de merit și cu cunoștințe în istoria trecutuluĭ nostru dar care cu tóte acestea poate din lipsa de acte destoĭnice, fac greșelĭ prin diferitele lor publicațiĭ în ce se atinge de fii, fiicele, gineriĭ și nurorile Domnuluĭ sacrificat la 1714 în Țarigrad, ținem să deslușim aci odată pentru tot-d'auna cestiunea acésta.

Să ne ocupăm dar maĭ întâiŭ de băiețĭ și apoĭ de fete :

a) Fii.

1. Costandin.

Este cel maĭ mare fiŭ a luĭ Costandin Vodă și s'a născut pe la anul *1683*. Fóia luĭ de zestre —dacă o putem numi ast-fel — pórtă data de *1706 Ghenarie 20*, saŭ maĭ bine zis, la data acésta el se căsătorește, dată la care, tatăl sĕŭ avu îngrijirea de a-ĭ constitui și luĭ o parte din avere de care se pórte tînărul Cocòn esclusiv de grije ca Cap de familie ce îl constituia de aci înainte.

El s'a căsătorit cu Anița sin Ioan Balș Stolnicul de la Moldova, fiindu-le nunta în casa Banuluĭ Cornea Brăiloiu (Cap. LXXIII la pag 157 și 159).

La 1699 Iunie 9, el împreună cu frate-so Ștefan asistă la punerea celeĭ dintâiŭ cărămidĭ de la biserica Brâncoveniĭ. (vedĭ în detaliu aci la pagina 93).

La 1702 Aprilie 24, el împreună cu frate-so Ștefan și cu alțĭ boierĭ marĭ fac primire la mănăstirea Văcărești, Soluluĭ Englez Milord Paget. (vedĭ aci pag. 111).

La 1704 Fevruarie 13 el împreună cu alțĭ mulțĭ boierĭ este iscălit martor la un zapis. (Arh. Stat. Episc. Argeș, pach. 48, doc. 16).

Dăm aci în facsimile şi iscălitura luĭ:

COSTANDIN BRÂNCOVEANU
Beizadea martur.

La 1713 Iulie 20 acest Cocon Domnesc ridică o cruce de piatră lângă vechiul zid al curţiĭ caselor Brâncoveneştĭ în locul alteĭ crucĭ de lemn în amintirea morţiĭ moşuluĭ sĕŭ Papa Postelnicul Brâncoveanu.

Iată şi inscripţia aceleĭ pietri:

«Acéstă cruce iaste ridicată în slava Domnuluĭ Hristos de *Cos-* «*tandın Brâncoveanul B. feciorul luminatuluĭ Domn, Io Costandin Ba-* «*sarab Voevod, în locul alteĭ crucĭ ce era de lemn care era ridicată* «*de Preda biv Vel Vornicul Brâncoveanu în pomenirea fiiŭ sĕŭ Papa* «*Postelnicu, părintele maĭ sus pomenituluĭ Domn,* că într'acestaşĭ «loc aŭ perit în ḑilele luĭ *Costandin Vodă Şerban ce aŭ stătut Domn* «*în urma luĭ Mateĭ Vodă, când s'aŭ rădicat Dărăbanţi asupra Dom-* «*nuluĭ şi a boierilor ţăriĭ la leatu 7163* (1655) şi stricându-se crucea «de lemn s'a rădicat acésta de piatră la Iulie 20, leatu 7221 (1713).

Crucea cu inscripţia acésta se află şi azĭ în pólele aleiuluĭ care suie spre pórta Sfintei Mitropoliĭ din Bucureştĭ.

El móre la *1714 August 15* ucis în Ţarigrad d'odată cu tatăl sĕŭ şi cu fraţiĭ luĭ, fapt cunoscut de obşte.

El avu un singur fiŭ, anume pe Costandin prin care s'a şi continuat familia acésta până la *1832* când nepotul de fiŭ al sĕŭ, Grigorie Banul Brâncoveanul, ultimul vlăstar de parte bărbătéscă, a încetat din viaţă în Bucureştĭ.

2. Ştefan.

Este cel de al 2 lea fiiŭ al luĭ Costandin Vodă Brâncoveanu.

S'a născut pe la anul *1685;* s'a căsătorit la anul *1709 Fevruarie 24* La *20 Fevruarie acelaşĭ an,* tatăl sĕŭ îĭ face şi fóia de zestre.

Vědurăm maĭ sus că, la *1699 Iunie 9*, asista la punerea pietri fundamentale de la mănăstirea lor Brâncoveniĭ, iar la *1702 Aprilie 24* era şi el de faţă la sosirea soluluĭ Angliei Milord Paget.

La 1703 Maĭ 18, când a plecat tată-so la Adrianopol la Impăratul turcesc, era şi el însoţitor (vedĭ aci pag. 121 şi 125).

La 1703 Iunie 15 Marţĭ el era împreună cu tatăl sěŭ la Odriiŭ pentru ca să sărute póla Impăratuluĭ, îmbrăcat fiind şi el cu caftan şi cucă (vedĭ aci pag. 122 şi 128).

La 1704 Fevruarie 13 Ştefan Brâncoveanu Beizadeaua împreună cu alţĭ mulţĭ boierĭ este martor la un zapis. (Arh. Stat. Episc. Argeş, pach. 48, doc. 16).

Acésta iĭ este iscălitura:

ŞTEFAN BRÂNCOVEANU
Beizadea martur.

A fost însurat cu Bălaşa fica luĭ Ilie Cantacuzino sin Iordache Vistieru Cantacuzino de la Moldova (vedĭ aci pag. 187); ea a murit la *1712 Noemvrie 22* (vedĭ aci pag. 218—219) rămânându-le o singură fică anume Maria.

El a murit ucis ca şi ceĭ-l-alţĭ fraţĭ aĭ luĭ, în Ţarigrad la *1714 August 15*.

3. Radu (Răducan).

Al 3-lea fiiŭ al luĭ Costandin Vodă s'a născut pe la anul *1690*.

El a fost logodit cu fata luí Antiohie Vodă Cantemir în anul *1713*, dar n'a apucat să se căsătorească, căcĭ şi el s'a sfîrşit în anul *1714 August 15* în Ţarigrad, după cum acésta se arată atît în vechea Genealogie a Cantacuzinilor (pag. 408—9 din Iorga, «Despre Cantacuzinĭ», 1902), cum si în Del Chiaro» la descrierea căderiĭ Domnuluĭ (pag. 193 şi urm.).

4. Mateĭ.

El fu cel din urmă băiat al luĭ Costandin Vodă Brâncoveanu. S'a născut pe la anul *1702* și la *1714 August 15* când a fost ucis și el la Țarigrad dimpreună cu ceĭ-l'alțĭ frațĭ aĭ luĭ, el era încă nevârstnic.

După cum se póte vedea din Varianta Cap. LXXV din lucrarea de față (pag. 164) la anul *1707*, Costandin Vodă cumpărând satul *Doiceștiĭ* de la *Bălăcianul*, aŭ făcut la acel sat: case, biserică de piatră, heleșteŭ și viĭ și le dărui fiuluĭ săŭ celuĭ maĭ mic anume *Mateiaș*. De alt-fel despre cumpărătórea aceșteĭ moșiĭ de către Costandin Vodă de la boieriĭ Bălăcianĭ, subscrisul are o mulțime de acte, in còpie, în vechea condică ḑisă a *Bărbăteștilor*, acte din care se póte vedea atât istoricul moșii cât și mijlocul prin care Costandin Brâncoveanu, ca Domn, maĭ mult cu sila a cumpărat acest sat de la sus ḑișiĭ boierĭ, după cum la fel maĭ făcuse și cu moșiile altora.

Găsim chiar prilejŭ de a arăta că Costandin Vodă n'a cumpărat moșia *Doiceștiĭ* în 1707 de la *boieriĭ Bălăcianĭ* după cum pretinde Cronicarul Varianteĭ Cap. LXXV, ci în *1702 Maĭ 1* o cumpără Domnul de la *Cornea Brăiloiu Vel Ban*, după ce acesta maĭ nainte de data acésta cu câtă-va vreme, o zălogește de la *Mateĭ Vataful za Aprozĭ* și de la *frate-so Barbul Clucerul feciorĭĭ luĭ Pătrașcu Slugerul Bălăcianul*, cu sila, după cum actele ce am pomenit maĭ sus staŭ dovadă și, nu trec la mijloc de cât 2 lunĭ și *Cornea Banul* o și vinde luĭ *Brâncoveanu*.

De asemenea este inexact că acéstă moșie avea *case vechĭ și nesăbuite* atuncĭ când o cumpĕră Domnul de la Bălăcianĭ saŭ maĭ corect de la Cornea Brăiloiu, căcĭ actele de vînzare atît ale numiților *frațiĭ Bălăcianĭ* cât și ale luĭ *Cornea Banul* vorbesc tóte de case de piatră, dichise împrejurul lor, viĭ, morĭ, heleșteŭ, livezĭ, pomet și altele.

Dăm aci sub formă de *Anexe* și còpie după foile lor așa numite de zestre cum și după *foile de cheltuelile* ce s'aŭ făcut la nunta celor 2 dintâiŭ fiĭ anume: *Costandin și Ștefan*.

Anexa 1.

Catastih (1) *de tóte satele cu rumânii și moșiile, casele, viile, țiganii, ce avem și de la părinți și am cumpărat și noi, care am împărțit copiilor noștri, după cum am socotit mai cu dreptul, cum semnéză înainte anume:*

Veleat 7216/1708.

† Ὑγγρο-Βλαχίας Γρηγόριος ἐπιβεβαιοῖ, ὅτι ἐστὶν ἴσον ἀπαράλλακτον τοῦ πρωτοτύπου Καταστίχου: 1777 Ἰουνίου.

Ἱέργιος Μπυζέος.

Καλλ(ίνικος) Ρυμ(νίκου) ὑποβεβαῖοι.

Μυρέων Φιλάρετος ὑποβεβαῖοι.

Νικολάκις Δουδ(ἐσκος) ὑποβεβαῖοι (2).

Partea fiiu mieŭ Costandin Brâncoveanul.

«Den *Brâncovénĭ* și cu alte moșiĭ, hotarĕ ce țin de *Brâncovénĭ*, *Jăgălia*, *Criva de jos* jumătate, *Criva de sus* tótă, și alte hotarĕ până în Olt: să țiĭe a patra parte și cu viea den deal jumătate și cu rumâniĭ ce i se vor veni iar a patra parte, afară din case, iar case să-șĭ facă în *Brâncovenĭ* unde va vrea în sat.

«Moșia de la *Sfinteștĭ* tot hotarul, precum arată zapisul de cumpărătóre și cu jumătate de moșie de la *Futurósa* și să țiĭe și viile de la *Slatină.*

(ss) *Io Costandin Voevod.*

«Den *Cocorăștĭ* și cu moșia *Ceparuluĭ* ce am cumpărat să țiĭe a patra parte și din rumânĭ iar a patra parte și cu viile ce să dic din *dealul luĭ Coman.*

---

(1) Dăruit de Domnul Dim. A. Sturdza, la 4 16 Martie 1898, la Academia Română, purtând manuscrisul No. 404.

(2) Numele acestor fețe bisericeștĭ cu propria lor iscălitură, se văd în Mss. pe fie care filă, pertru adeverirea exactităței celor conținute într'însa, căcĭ știut să fie că acest Mss. este numaĭ o còpie a originaluluĭ, còpie făcută în anul 1777 Iunie.

«*Braneţiĭ* tot satul şi cu rumâniĭ, peste tot hotarul.

«Jumătate de moşie den *Bărza* şi cu morile den Olteţ.

«Moşia de la *Părşcov* şi cu rumâniĭ şi să facă şi viie acolo.

«Satul *Betejaniĭ* jumătate şi cu rumâniĭ jumătate şi cu viea jumătate.

«Satul *Băileştiĭ* pe jumătate, cu rumâniĭ jumătate, cu viile jumătate, — afară den slugile céle iertate; aceia la cine vor vrea să slujască ca nişte slobozĭ.

(ss) *Io Costandin Voevod.*

«Satul *Hrastul* cu rumâniĭ pe jumătate.

«Satul *Corlatele* pe jumătate.

«Moşia de la *Ghidicĭ*, pe câtă iaste a nóstră, jumătate.

«Moşia de la *Urzicuţa*, pe câtă iaste a nóstră, jumătate.

«Satul *Ştiubéele den Mehedinţĭ* şi cu viile.

«Satul *Bărboiul* cu toţĭ rumâniĭ, *den Mehedinţĭ.*

«Den satul *Stănceştiĭ* şi cu alte moşiĭ, sate împrejurul luĭ, a treia parte; şi rumâniĭ şi munţiĭ tot a treia parte.

«Satul *Potlogiĭ* tot şi cu toţĭ rumâniĭ, cu casele, curţile de piatră, cu viile, cu morile.

(ss) *Io Costandin Voevod.*

«Satul *Odobeştiĭ* tot, cu toţĭ rumâniĭ.

«Tótă moşia satuluĭ *Drăgeştiĭ.*

«Satul *Bărzeştiĭ* cu rumâniĭ.

«Moşia den *Cărpiniş*, câtă am cumpărat.

«Moşia de la *Băra.*

«Moşia de la *Popeştĭ.*

«Moşia de la *Cărmăzanĭ.*

«Moşia de la *Botényĭ* cu morile de acolo.

«Viile de la *Schéĭ*, pogóne 40 şi cu pimniţa de piatră şi cu casele désupra şi cu moşia ce am maĭ cumpărat acolo.

(ss *Io Costandin Voevod.*

«Den viile de la *Piteştĭ*, de la *Leşcioră*, a patra parte.

«Viile de la *Săténĭ*, ce am cumpărat de la *jupânésa Bălaşa fata luĭ Neagoe Vornicul Săcuianul*, cu crama.

«Leat $\frac{7221}{1713}$.

«Moşia de la *Răzvadul de jos*, tótă câtă am cumpărat precum arată zapisele.

Partea fiiu mieŭ Ştefan Brâncoveanul.

«Den *Brâncovénĭ* şi cu alte moşiĭ, hotarĕ ce ţin de *Brâncovénĭ*, *Jăgălia*, *Criva de jos* jumătate, *Criva de sus* tótă şi alte hotarĕ până în Olt: să ţiĭe a patra parte, şi cu viea den Deal, jumătate, şi cu rumâniĭ ce i se vor veni iar a patra parte, afară din case; iar case să-şĭ facă în *Brâncovénĭ* unde va vrea în sat.

«Moşia de la *Ipoteştĭ* tot hotarul şi cu moşia de la *Puturosa* jumătate şi cu viile iar de acolo de la *Puturósa*.

(ss) *Io Costandin Voevod.*

«Den *Cocorăştĭ* şi cu moşia *Ceparuluĭ* ce am cumpărat să ţiĭe a patra parte şi cu viea ce se chiamă de la *Alexandru* şi cu câtă s'aŭ maĭ pus pe lângă dânsa şi cu rumâniĭ, a patra parte.

«Satul *Blajul* cu viile, cu morile, peste tot.

Moşia de la *Câmpénĭ* şi cu câţĭ rumânĭ vor fi.

«Moşia de la *Zvorsca* tótă câtă am cumpărat.

«Satul *Izlazul* jumătate, cu rumâniĭ jumătate şi viile iar jumătate.

«Satul *Comoşténiĭ* jumătate şi cu rumâniĭ jumătate şi viile iar jumătate i morile.

(ss) *Io Costandin Voevod.*

«Satul *Radeştiţa* jumătate şi cu rumâniĭ jumătate şi viile jumătate.

«Satul *Nedéia* jumătate şi rumâniĭ iar jumătate.

«Satul *Măceşelul* jumătate.

«Den jumătate de sat de la *Marmure* ce iaste partea nóstră jumătate.

«Satul *Hălmăjĕlul* i *Aniniĭ ot Mehedinţĭ*, cu rumâniĭ, cu viile.

Satul *Bogoşăiĭ* jumătate, partea nóstră şi cu rumâniĭ jumătate.

Satul *Aninişul ot Gorj*, câtă iaste partea nóstră.

«Satul *Mogoşóia* peste tot hotarul, cu casele de piatră, cu curţile, cu viea, cu heleşteul, cu móra.

(ss) *Io Costandin Voevod.*

«Moșia de la *Străuleștĭ* tótă.

«Moșia de la *Buciuménĭ*.

«Moșia de la *Gorgănéle* și de la *Chitila*, tótă.

«Satul *Andreșăștiĭ* peste tot și cu rumâniĭ și cu morile în Ialomița și cu balta.

«Moșia de la *Tătărăĭ*, câtă am cumpărat cum arată zapisele.

«45 de pogóne de viie de la *Sărata*, ce să chiamă *Lipiianca* și cu moșia de acolo, a treia parte, și să i să facă și pimniță de piatră.

«Den viile céle marĭ de la *Săténĭ* și cu pimnița de piatră și cu casele désupra, jumătate.

(ss) *Io Costandin Voevod.*

«Den viile de la *Piteștĭ*, de la *Leșcioră*, iar a patra parte.

«18 pogóne de viie la *Scăianĭ*, care s'aŭ cumpărat de la *Jupânésa Preda a lui Statie Vistierul* și de la *Radul Stolnicul Izvoranul.*

«Leat $\frac{7221}{1713}$.

«Moșia *Miclăușanilor* și cu morile, după cum arată zapisele céle de cumpărătóre.

«Moșia de la *Drăgoeștĭ*, dupre cum arată zapisul luĭ *Mihaiŭ Postelnicul Corbeanul.*

Partea fiiu mieŭ Raduluĭ Brâncoveanul.

«Den *Brâncovénĭ* și cu alalte moșiĭ hotarĕ ce țin de *Brâncovénĭ*, *Jăgălia*, *Criva de jos* jumătate, *Criva de sus* tótă și alte hotarĕ până în Olt: să țiĭe a patra parte și cu rumâniĭ iar a patra parte, și cu casele de piatră ale luĭ *Mateĭ Voevod*. Iar curtea cu tóte dichisele eĭ și cu foișorul cel de piatră, din viĭe și cu viile, împrejur, jumătate.

«Moșia de la *Toménĭ*, tot hotarul precum arată zapisul de cumpărătóre și cu viile de a colo și cu jumătate de moșie de la *Coténa*.

(ss) *Io Costandin Voevod.*

«Den *Cocorăștĭ* și cu moșia *Ceparuluĭ*, ce am cumpărat, să țiĭe a patra parte și den rumânĭ a patra parte și den viile céle marĭ unde e curtea cu casele, să țiĭe jumătate.

«Satul *Drăghicéniĭ*, cu toțĭ rumâniĭ.

Satul *Frăsinetul*, tot hotarul și cu viea și cu heleșteile.

«Satul *Dăbulénii* de la Baltă, cu rumânii.

«Satul *Betejanii*, jumătate și cu rumânii jumătate și cu viea jumătate.

«Satul *Băileștii* pe jumătate, cu rumânii jumătate, cu viile jumătate, afară din slugile céle iertate; aceia la cine vor vrea să slujască ca niște slobozi.

(ss) *Io Costandin Voevod.*

«Satul *Hrastul* cu rumânii pe jumătate.

Satul *Corlatele* pe jumătate.

«Moșia de la *Ghidici* câtă iaste a nóstră, pe jumătate.

«Moșia de la *Urzicuța* câtă iaste a nóstră, pe jumătate.

«Satul *Șușița ot Mehedinți* cu rumânii si cu viile.

«Satul *Ruptura.*

«Satul *Bălténii* cu rumânii, tótă partea nóstră.

(1) l'am dat *mănăstirii Motrul.*

«Den satul *Stănceștii* și cu alte moșii, sate împrejurul lui, a treia parte și cu rumânii și cu munții, tot a treia parte.

(ss) *Io Costandin Voevod.*

«Moșia *Porumbrénii* tótă, cu casele i pimnița de piatră i viile.

»Satul *Obileștii* tot, cu heleșteul, cu morile.

«Moșia de la *Frăsinet*, care e peste *Mostiște*, la capul heleșteului, cu stânjeni 324.

«Moșia *Zgârciților* tótă.

«Un codru de pământ de la *Gurbănești* și cu jumătate din heleșteŭ și cu jumătate de móră.

«45 de pogóne de vie de la *Sărata* ce se chiamă *Lipianca* și cu o pimniță de piatră și cu moșia de acolo, a treia parte.

«Den viile céle mari de la *Săténi* și cu pimnița de piatră și cu casele désupra, jumătate.

(ss) *Io Costandin Voevod.*

«Den viile de la *Pitești*, de la *Leșcióră*, iar a patra parte.

---

(1) Acest adaos este cu alt condei și altă cernélă scris. Se înțelege că s'a dat de rudele lui Costandin Voevod mai în urmă.

«Viile de la *Scăianĭ* pogóne 26 şi cu jumătate den pimniţa de piatră şi cu jumătate den case.

«Leat $\frac{7221}{1713}$.

«Viile de la *Ştubée* de la *Sărata*, pogóne 22.

«Satul *Puchianiĭ* cu rumânii, precum arată zapisele şi cu muntele luĭ *Leaotă*, iprocĭ.

Partea fiiu mieŭ luĭ Mateiŭ Brâncoveanul.

«Den *Brâncovénĭ* şi cu alalte moşiĭ, hotarĕ ce ţin de *Brâncovénĭ*, *Jăgălia*, *Criva de jos* jumătate, *Criva de sus* tótă şi alte hotarĕ până în Olt: să ţiĭe a patra parte şi cu rumâniĭ iar a patra parte şi cu casele de piatră céle vechĭ; iar curtea şi tóte dichisele eĭ şi cu foişorul cel de piatră den viĭe şi cu viile împrejur, jumătate.

«Moşia de la *Slăvileştĭ* i *Pârdeştĭ*, amândouă hotarĕle, peste tot, precum arată zapisele de cumpărătóre şi cu jumătate de moşie den *Coténa*.

(ss) *Io Costandin Voevod.*

«Den *Cocorăştĭ* şi cu moşia *Ceparuluĭ* ce am cumpărat, să ţiĭe a patra parte şi din rumânĭ a patra parte şi den viile céle marĭ, unde e curtea cu casele, să ţiĭe jumătate.

«Satul *Vlăduléniĭ*, cu rumâniĭ.

«Satul *Osica*, cu rumâniĭ şi cu viile şi cu morile.

«Satul *Stoeneştiĭ*, cu rumâniĭ.

«Satul *Izlazul* jumătate şi rumâniĭ jumătate şi viile iar jumătate.

«Satul *Comoşténiĭ* jumătate şi rumâniĭ jumătate şi cu viile jumătate.

«Satul *Radeştiţa* jumătate şi rumâniĭ jumătate şi viile iar jumătate.

(ss) *Io Costandin Voevod.*

«Satul *Nedéia* jumătate şi rumâniĭ jumătate.

«Satul *Măceşĕlul* jumătate.

Den jumătate de sat de la *Marmure* ce iaste partea nóstră, jumătate.

«Satul *Drincea* cu toţĭ rumâniĭ şi cu viile de acolo.

«Satul *Sopotul* cu toţĭ rumâniĭ.

«Den satul *Stănceştiĭ* şi cu alte moşiĭ, sate împrejur, a treia parte şi cu rumâniĭ şi cu munţiĭ, tot a treia parte.

«Satul *Doiceştiĭ* tot, cu casele de piatră, cu curţile, cu viile, cu morile.

(ss) *Io Costandin Voevod.*

«Satul *Bărbăteştiĭ*, cât s'aŭ cumpărat, cu rumâniĭ, cu viile, cu pimniţa de piatră şi cu casă désupra de lemn.

«Satul *Cităţéniĭ* cu rumâniĭ în *Judeţul Muşcelului* şi cu munţiĭ, cum s'aŭ cumpărat.

«Moşia de la *Jăpănénĭ* tótă, cum s'aŭ cumpărat.

«Satul *Ciocăneştiĭ*, cu heleşteul, stânjenĭ 600.

«Moşia de la *Neagra*, stânjenĭ 1300.

«Moşia de la *Girul*, stânjenĭ, (loc gol).

«Viile de la *Scăianĭ*, pogóne 26 şi cu jumătate den pimniţa de piatră şi jumătate den case.

(ss) *Io Costandin Voevod.*

Satul *Băleştiĭ*, cu moşia *Gheonoilor* şi a *Văsieştilor ot sud Slam Rîmnic*, tóte aceste hotarĕ câte am cumpărat.

‹26 de pogóne de viĭe în dealul *Gârbovilor* iar la *Slam Rîmnic* şi cu crama.

«Den viile de la *Piteştĭ*, de la *Leşcióră*, a patra parte.

* * *

«*Ţiganiĭ* câţĭ sânt *de vatră*, să-ĭ împarţă în patru părţĭ, însă câţĭ vor fi în *Potlogĭ*, să fie în partea luĭ *Costandin*; câţĭ vor fi în *Mogoşóia* să fie în partea luĭ *Ştefan*; câţĭ vor fi în *Obileştĭ* să fie în partea *Raduluĭ*; câţĭ vor fi la *Doiceştĭ* să fie în partea luĭ *Mateiŭ.*

«*Ţiganiĭ de lae*, încă să-ĭ împarţă iar în patru părţĭ s'aŭ să aibă globnicĭ, să strângă dajdea după la ţiganĭ, după obicéiul lor şi să împarţă baniĭ în patru părţĭ.

(ss) *Io Costandin Voevod.*

* * *

Satele şi locurile den Ardeal, cum să le împarţă, precum semnéză în jos anume:

Avgust 13 $\frac{7216}{1708}$.

Satul *Sâmbăta de sus*, care iaste de moşie, cu Iobagiĭ, cu casele, cu morile, cu munţiĭ, să-l împarţă în patru părţĭ frăţeşte.

«Satul *Sâmbăta de jos*, care l'am cumpărat de la *Bamfi Ghiorghie Gubernatorul*, în galbenĭ de aur ungureștĭ 1000, să-l țiĭe iar câte patru frațiĭ; însă tocméla ne iaste, ca când ar da baniĭ ce scriŭ maĭ sus, să și'l ia iar înapoĭ. Decĭ când s'ar întâmpla vre-odată, ca să dea baniĭ, să-șĭ ia satul, baniĭ sĕ-ĭ împarță în patru părțĭ, să-șĭ ia fieşte care partea po zlоțĭ 250.

«Satul *Poiana Măruluĭ*, care l'am cumpărat de la *Nalațĭ* și de la *Secheli*, în leĭ 3.500 care fac cara-groșĭ 3.000, să-l împarță iar în patru frățește. Insă acest sat s'aŭ cumpărat stătător, de la *Nalațĭ* i de la *Secheli*, iar numaĭ Impărăția aŭ Crăiia când va vrea să întórcă baniĭ, îl va lua și atuncea baniĭ iar să îĭ împarță frățește.

(ss) *Io Costandin Voevod.*

«Locurile ce aŭ pus săteniĭ de la *Cincul mic*, zălog cu 4 zapise. drept 6.100 de florințĭ, să le stăpânéscă iar câte patru frațiĭ. Iar când ar da baniĭ după cum le scriŭ zapisele, să-ĭ împarță iar câte patru frațiĭ.

«Locul de la *Şomărtin*, ce aŭ pus zălog săteniĭ de acolo, drept 3.000 de florințĭ, să-l stăpânéscă iar câte patru frațiĭ; iar când ar da baniĭ după cum le scriŭ zapisul, să-ĭ împarță iar câte patru frațiĭ.

«Satul *Tamaş Pataca*, den *ținutul Hinedoareĭ*, care iaste pus zălog de *Bamfi Gheorghie* drept talerĭ 1.000 să-l țiĭe iar frățește, iar când ar da baniĭ după cum îĭ scrie zapisul, să-ĭ împarță iar frățește.

«Casele de la *Braşov* ce avem și în *Şchéĭ* și în *Brașovul vechiŭ*, să le țiĭe iar câte patru frațiĭ.

(ss) *Io Costandin Voevod.*

Anexa 2. (1)

Cu mila luĭ Dumnedeŭ scriem ce s'aŭ dat fiiu-meŭ luĭ Costandin la nuntă. Scule, arginturĭ, haine, precum va semna în nainte.

Ghenarie 20 leat $\frac{7214}{1706}$.

1 inel cu un diamant mare roza, talerĭ 1700.

1 inel care s'aŭ dat *de schimb*, cu un diamant mare cépa și altele maĭ micĭ, talerĭ 600.

(1) Din Mss. 485 dela Academia Română.

1 inel cu un diamant punta, talerĭ 350.

1 păreche de cerceĭ câte cu 3 picióre de diamant şi căşuţel câte cu un diamant punta, talerĭ 3000.

1 păreche de cerceĭ de balaş marĭ cu căşuţel cu diamant roz, talerĭ 900.

1 ghierdan cu diamanturĭ punte, talerĭ 1.300.

1 păreche de brăţărĭ cu 64 de diamanturĭ roze, za talerĭ 3.500.

1 păreche de brăţărĭ cu paftale, câte cu un diamanţel şi robinéle, talerĭ 200.

1 left făcut cruce cu 4 diamanturĭ marĭ şi cu un picior iar de diamant, za talerĭ 1.700.

1 left cu diamanturĭ punte şi cu piciórele de balaş i zmaragd, talerĭ 1.300.

1 lanţ de aur, greŭ, cu nasturĭ, cu diamanturĭ, za talerĭ 2.300.

Salbă de zloţĭ 500, za talerĭ 1.250.

1 ţintă de işlic mare şi 8 ţinte maĭ micĭ cu diamanturĭ şi 32 de ţinte de mărgăritarĭ cu robinéle i zmaragdurĭ, talerĭ 600.

1 păreche de nasturĭ de aur cu diamanturĭ i robinurĭ, talerĭ 200.

1 păreche de sponcĭ cu diamanturĭ, za talerĭ 100.

1 păreche de sponcĭ cu robine, talerĭ 50.

1 iie cu mărgăritarĭ, za talerĭ 500.

Călţunĭ cu mărgăritarĭ i zmaragdurĭ, talerĭ 350.

1 păreche de gurĭ cu mărgăritarĭ, talerĭ 80.

2 părechĭ de nasturĭ de mărgăritarĭ, talerĭ 100.

Hainele ce s'aŭ făcut luĭ şi nevêsteĭ.

1 şarvanea de canavăţ ghiulghiuli cu blană de samur, cu gulerul cu céprazele, talerĭ 1.600.

1 felegea de canavăţ turungiŭ cu pântecĭ de râs, talerĭ 350.

1 conteş de postav giulghiuli, cu limie de samur, talerĭ 600.

1 serhatlăŭ de canavăţ cu pacea de samur, talerĭ 200.

2 dulămĭ de lastră, talerĭ 150.

2 dulămĭ de canavăţ i atlaz cu florĭ de fir, talerĭ 120.

1 dulamă nevesteĭ, de sarasir alb, greŭ, cu blană de samur, za talerĭ 1.200.

1 dulamă de lastră roşie, grea, cu pântecĭ de râs, talerĭ 450.

1 dulamă de canavăţ cu florĭ de fir cu pacea de samur, talerĭ 200.
1 ghiordie de sarasir cu pacea de samur, talerĭ 180.
3 rochiĭ: una de sarasir, alta de lastră, alta de hataĭ, talerĭ 200

Arginturile tóte.

12 tipsiĭ, de bucate, talerĭ 720.
12 tipsiĭ, de póme, talerĭ 500.
12 talere de masă, talerĭ 450.
1 lighian cu ibricul luĭ poleite, talerĭ 500.
2 sfeşnice poleite cu mucările lor, talerĭ 150.
1 toc cu 12 cuţite, 12 furculiţe, 12 lingurĭ, talerĭ 100.
10 cobóce cu de la *Marica*, talerĭ 300.
1 caritâ frumósă cu stâlpiĭ i măciucele poleite, cu 6 telegarĭ, cu hamurile frumóse leşeştĭ, talerĭ 700.

Cu mila luĭ Dumnedeŭ, scriem ce s'aŭ dat fiiu-meŭ luĭ Ştefan la nuntă. Scule, arginturĭ, haine precum va semna în nainte.

Februarie 20 leat $\frac{7217}{1709}$.

1 inel de schimb, diamant roza, za talerĭ 700.
1 inel iar diamant roza, za talerĭ 1.600.
1 inel ce s'aŭ dat maĭ nainte, diamant punta, za talerĭ 400.
1 gherdan cu diamanturĭ marĭ punte şi altele maĭ micĭ, za tal. 2.250.
1 păreche de cerceĭ câte cu 5 picióre de diamant roze, za tal. 3.500.
1 păreche de cerceĭ de balaş marĭ cu manest de diamant, za talerĭ 1.200.
1 left mic cu diamanturĭ marĭ hindiş şi altele maĭ micĭ, za tal. 2.200.
1 left maĭ mare cu diamanturĭ roze şi ceape cu picior de zmaragd, za talerĭ 1.600.
1 păreche de brăţărĭ cu 8 diamanturĭ marĭ roze şi alte 8 punte, şi altele maĭ micĭ, za talere 2.700.
1 păreche de brăţărĭ câte cu 3 paftale cu diamanţéle i zmaragdurĭ, za talerĭ 200.
2 lanţurĭ, za dramurĭ 600, cu nasturĭ cu zmalţĭ, za talerĭ 1.200
500 de zloţĭ salbă, za talerĭ 1.250.

1 ţintă de işlic cu diamanturĭ, za talerĭ 500 şi 18 florĭ de mărgăritarĭ tot pe işlic, za talerĭ 250.

2 florĭ de mărgăritarĭ cu robine, talerĭ 60.

12 nasturĭ de aur la o dulamă cu robinurĭ, za talerĭ 100.

2 părechĭ de sponcĭ cu diamanturĭ i zmaragdurĭ, za talerĭ 120.

1 iie cu mărgăritarĭ, za talerĭ 600.

Călţunĭ cu mărgăritarĭ i zmaragdurĭ, za talerĭ 200.

1 păreche de gurĭ cu mărgăritarĭ i robine, za talerĭ 100.

2 părechĭ de nasturĭ cu mărgăritarĭ, za talerĭ 100.

Hainele.

1 şarvanea de canavăţ ghiulghiuli cu ceapraz cu blănĭ de samur cu guler mare, talerĭ 1.600.

1 conteş de postav cu limie de samur, za talerĭ 600.

1 conteş de postav cu pacea de samur, za talerĭ 230.

1 şerhatlăŭ de canavăţ cu pacea de samur, za talerĭ 200.

1 dulamă de lastră, grea, za talerĭ 100.

2 dulămĭ de atlaz i canavăţ cu florĭ de fir, za talerĭ 120.

1 dulamă nevésteĭ, de lastră, grea, albă cu blană de samur, za talerĭ 1.100.

1 dulamă de lastră grea roşie cu pântece de râs, za talerĭ 450.

1 dulamă de canavăţ verde, cu florĭ de fir, cu pacea de samur, za talerĭ 200.

1 ghiordie de sarasir cu pacea de samur, cu nasturĭ de mărgăritarĭ, za talerĭ 200.

3 rochiĭ: 2 de sarasir, una de hataĭ cu florĭ de fir, grea, za talerĭ 250.

Arginturile.

12 tipsiĭ, de bucate, za talerĭ 720.

12 talere, de póme, cu florĭ, za talerĭ 500.

12 talere, za talerĭ 400.

12 părechĭ de cuţite, cu furculiţe i lingurile lor, za talerĭ 100.

1 lighian cu ibricul luĭ, poleite, za talerĭ 400.

2 sfeşnice, za talerĭ 140.

14 cobóce, cu de la *Marica*, za talerĭ 400.

b) Fiicele.

Trecem acum la cele 7 fete ale luĭ Costandin Vodă Brâncoveanu:

1. Stanca.

Ea s'a născut pe la anul 1676; fóia eĭ de zestre pórtă data de 1 Noembre 1692; căsătoria eĭ avu loc la 2 Noembre 1692 cu *Radul Beizadea fiul luĭ Iliaş Vodă* (vezĭ aci pag. 47). Cumcă în adevĕr Radul Beizadea sin Iliaș Vodă era ginerile luĭ Costandin Vodă Brâncoveanu, a se vedea proba și la Arh. Statuluĭ, condica veliților boierĭ, No. 9, fila 16, caet 6.

Soţul eĭ, Radul Beizadea, móre la 1705 Martie 29, și ea rămâne văduvă, iar la 1714 Martie în 15, móre și dinsa fără ca aceștĭ soţĭ să fi lăsat urmașĭ. (Vezĭ aci pag. 143).

Despre cumpĕrătórea ce face Radul Beizadea în 1700, Mai 25 și 1701, Martie 20 în moșia Scărișóra, cum și alte cumpĕrătorĭ ce face văduva luĭ, Domnița Stanca în 1706, Mai 11, tot la Scărișóra, a se vedea pag. 451—2, Vol. V, Studiĭ și Documente, Iorga.

Ea vĕduvind, nu s'a maĭ remăritat.

2. Maria.

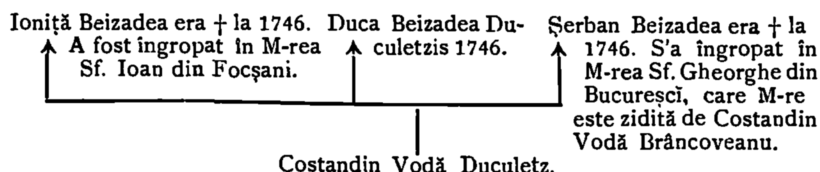
Ea s'a născut pe la anul 1678; fóia eĭ de zestre este din 1693, Octombre 13. S'a căsătorit cu *Beizadea Costandin Duca, zis şi Duculeţ*, cel ce fu și în urmă Voevod al Moldoveĭ în 2 rîndurĭ, fiul luĭ Gheorghe Duca Vodă.

Despre gătirea de nunta lor, despre modul cum s'a săvîrșit nunta cum și despre venirea eĭ ca Dómnă a Moldoveĭ în 1694, pentru a-șĭ vedea părinţiĭ în Bucurescĭ, a se vedea în lucrarea de faţă pag. 57 și 58.

La 1697, încetéză din viață de bóla ciumeĭ, tînâra Doamnă, în Țarigrad, râmâindu-le un copil pe care Costandin Brâncoveanu Vodă î'l aduce din Țarigrad aicĭ în ţară la dînsul, chiar în acel an «*ca să-ĭ fie de mîngâiere întristăciuneĭ ce avea de fiica Măriĭ Sale, Dómna Maria.* (A se vedea aci pag. 83).

Actul din 1746 (7254) Martie 10, (Arh. Statuluĭ, Acte diplom., No. Arh. 65 1831, fila 3), vorbeşte de moşia *Latini ot sud Slam-Rîmnic.*

Din conţinutul actuluĭ acestuia extragem următorul arbore genealogic:

Dacă toţĭ copii aceştia vor fi născuţĭ din Domniţa Maria şi dacă aceştĭ copiĭ vor fi avut urmaşĭ, noĭ nu o putem afirma, căcĭ n'am dat peste acte care să ne vorbească în aste privinţe.

3. Ilinca.

Ea s'a născut pe la anul 1682; fóia eĭ de zestre este din 1698 Februarie 5. Ea s'a căsătorit 1-o cu *Scarlatake sin Alexandru Dragomanul Mavrocordat;* acest soţ móre la 1699, Iulie 28 şi ea se remărită al doilea rînd cu *Şerban Vel Logofăt şi Vel Spătar*, *sin Şerban Vel Logofăt Grecianu.*

Despre prima eĭ căsătorie cum şi despre mórtea soţuluĭ eĭ Scarlatake, a se vedea aci pag. 85 şi pag. 94.

Despre soţul eĭ de al 2-lea a se vedea în lucrarea de faţă paginele dela anul 1704 înainte până la sfârşit şi maĭ ales aniĭ: 1704, 1706 şi 1712. Despre urmaşiĭ lor Grecianĭ mě voiŭ ocupa într'un volum separat, în curînd.

4. Safta.

Ea s'a născut pe la anul 1686. Fóia eĭ de zestre este din 1700 Maĭ 12 şi la 19 Maiŭ acelaş an ea a fost căsătorită cu *Iordache Creţulescu Vel Cămăraş şi în urmă Vel Vornic* (vezĭ aci pag. 97 şi 100).

Aceştĭ soţĭ sunt ctitoriĭ bisericeĭ Creţulescu din Bucurescĭ.

El móre în anul 1746 şi a fost îngropat în Mitropolia din Bucurescĭ, iar Safta a murit în 1747 Aprilie, fiind îngropată şi ea tot acolea, după ce avu însă grija ca la 1 Martie 1747, ea împreună cu fecioriĭ eĭ să închine la Mitropolie 3 moşiĭ şi anume: *Voineştiĭ*

sud Dâmboviţa, *Gogoşiĭ sud Mehedinţĭ* şi *Gojdibrodul din Romanaţĭ* pentru sufletul soţuluĭ eĭ.

Eĭ avură 4 băieţĭ şi o fată şi din care copiĭ să trag Creţuleştiĭ de azĭ.

5. Ancuţa.

Ea s'a născut pe la 1691. Fóia eĭ de zestre este din 1704 Iunie 1, iar căsătoria eĭ avu loc la 1705 Maĭ 20 cu *Nicolae Postelnicul sin Iordache Ruset Vel Vistier*. Despre viaţa lor, despre datele morţiĭ lor nu maĭ insist aci, ci trimit pe cititorĭ la 2 lucrărĭ ale mele şi anume: *Câte-va documente şi un arbor genealogic pentru a proba descendenţa Domnuluĭ Ştefan Dimitrie Grecianu, fost Senator, din neamul boierilor ot Brâncovenĭ, Buc. 1902* şi: *Starea ţărilor locuite de Românĭ, în sec. al XVIII-lea. Contele Nicolae Rossetti. Buc. 1903*, lucrărĭ din carĭ doritori vor putea afla destul de detaliat aceea ce ar fi trebuit să maĭ repetez şi aci încă odată.

6. Bălaşa.

Ea s'a născut pe la anul 1693; fóia eĭ de zestre este din 1708 Octombre 30, iar a 2-a ḑi avu loc căsătoria eĭ cu *Manolache* (viitorul Ban al Craioveĭ) *Lambrino sin Chiriţă Andronache (Lambrino) Hartofilax*. Despre nunta lor a se vedea aci pag. 184.

Câte-va detaliĭ despre aceştĭ soţĭ veḑĭ şi în cele 2 lucrărĭ citate maĭ sus şi la care voiŭ maĭ adăoga numaĭ pe aceea că la anul 1745 Aprilie 1: Manolache Lambrino biv Vel Ban şi cu soţia luĭ Domniţa Bălaşa Brâncoveanca fac un act de danie şi milă bisericeĭ lor, clădită de eĭ aci în Bucurescĭ, cunoscută aḑĭ sub numele de biserica *Domniţa Bălaşa*.

Tot în 1745 Maĭ 30 aceştĭ soţĭ maĭ dăruesc bisericeĭ lor, moşia Săcuieniĭ. Ea a murit prin 1752 şi nu aŭ avut nicĭ un urmaş nicĭ de parte bărbătească, nicĭ de parte femeiască.

7. Zmaranda.

Ea s'a născut pe la anul 1696; fóia eĭ de zestre este din anul 1712 Iunie 8. Ea s'a căsătorit la 1712 în ḑiua de Rusaliĭ cu *Co-*

standin Postelnicul şi Vel Sluger sin Grigorie Băleanul Vel Logofĕt. Despre nunta lor a se vedea aci pag. 224.

Eĭ însă nu trăesc împreună multă vreme căcĭ Zmaranda móre şi Costandin se căsătoreşte al 2-lea rînd cu *Bălaşa sin Şerban Vel Logofĕt Grecianu*; din prima căsătorie a luĭ Costandin Băleanul însă, nu-ĭ rămâne nicĭ un copil; singurul copil ce a avut fu Radu, născut din Bălaşa Grecianca, dar dela care alţĭ urmaşĭ n'aŭ maĭ rămas. A se vedea cele ce am dis, maĭ în detaliu în a mea: *Câte-va documente şi un arbore genealogic etc.*, lucrare citată şi maĭ sus.

Dăm acum tot sub formă de *Anexe,* foile lor de zestre în detaliu aşa cum le găsim într'un manuscris vechiŭ aflat la Academia Română:

Anexa 3.

I.

Din mila luĭ Dumnedeŭ scriem zestrile fiemea Stancăĭ, precum arată în jos anume:

Noemvrie 1. leat $\frac{7201}{1692}$ (1).

1 cunună de ... bucăţĭ, tot cu diamanturĭ, za taleiĭ 1.200.

1 left tot cu diamanturĭ şi cu 3 picióre marĭ de zmaragd, za talerĭ 2.500.

1 pereche de cerceĭ câte cu 3 picióre de diamant şi cu căşuţele iar câte cu un diamant roz, za talerĭ 800.

1 pereche de cerceĭ câte cu un picior de zmaragd marĭ şi cu căşuţe câte cu un diamant roz, za talerĭ 550.

1 pereche de cerceĭ câte cu un picior de balaş şi căşuţele câte cu un diamant, punte, za talerĭ 300.

1 pereche de cerceĭ câte cu un picior de mărgăritar şi căşuţele cu diamanţéle, za talerĭ 200.

1 pereche de cerceĭ câte cu un picior de robin şi căşuţele câte cu un diamant roz, za talerĭ 200.

(1) Vedĭ Academia Română manuscrisul 485, cumpărat de la anticarul Solomon Zviebel la 1891.

1 pereche de brăţări cu diamanturĭ marĭ roz şi cu diamanturĭ micĭ, za talerĭ 800.

1 pereche de brăţărĭ cu diamanturĭ marĭ şi maĭ micĭ, za tal. 250.

1 pereche de brăţărĭ de aur sadea, împletite, za dramurĭ 50, tal. 100.

1 inel cu un diamant mare roz *care s'aŭ dat de schimb*, za talerĭ 400.

1 inel cu un diamant punte, za talerĭ 250.

1 inel cu un diamant ghiulghiuli roz, za talerĭ 200.

1 inel cu 3 diemanţéle punte, za talerĭ 50.

1 inel cu diamant mezo punte, za talerĭ 100.

1 inel cu un zamfir mare, za talerĭ 130.

1 inel cu un zmaragd şi împrejur cu diamanţéle, za talerĭ 120.

1 inel cu un balaş, za talerĭ 80.

1 inel cu robin, za taleri 50.

12 şirurĭ de mărgăritare mare, zaiurĭ 40, za talerĭ 600.

1 văliturä cu acele eĭ, za talerĭ 400.

2 lanţurĭ de aur, za dramurĭ 500, talerĭ 1000.

1 salbă de zloţĭ 400, za talerĭ 1000.

Banĭ pe cap zloţĭ 300 şi cu lésă de mărgăritar, za talerĭ 750.

1 işlic cu florĭ de mărgăritar şi cu pietri, za talerĭ 300.

Pe sovon zloţĭ 300, za talerĭ 750.

1 iie cu lésă de mărgăritar, împletită, za talerĭ 500.

2 iĭ iar cu mărgăritare şi cu sârmă, za talerĭ 400.

11 iĭ cu sârmă, 6 maĭ grele şi 5 maĭ uşóre.

6 iĭ cu şăreturĭ de fir.

10 iĭ numaĭ cu mătăsurĭ.

1 dulamă de lastră grea, cu blană de samur, cu nasturĭ de aur, cu diamanturĭ i robin, za talerĭ 1400.

1 dulamă de sarasir greŭ, cu limie de samur, cu nasturĭ de mărgăritar, za talerĭ 700.

1 dulamă de lastră grea, cu pântece de râs, cu nasturĭ de mărgăritarĭ, za talerĭ 450.

2 dulămĭ de lastră maĭ subţire, cu pacéle de samur, cu nasturĭ za mărgăritar, talerĭ 500.

2 dulămĭ de canavăţ cu florĭ de fir, cu pacele de samur, cu nasturĭ cu mărgăritar, talerĭ 400.

1 dulamă de canavăţ fară florĭ, cu pacé de samur, talerĭ 150.

1 sucnă de sarasir greŭ, cu sponcĭ de aur de diamanţele, gurile cu mărgăritar, talerĭ 230.

3 sucne de lastră maĭ supţire, la una cu sponcĭ de aur zmaragdurĭ, talerĭ 250.

1 sucnă de tabină cu florĭ de fir, talerĭ 200.

6 sucne şi rochĭ de hataia cu florĭ de fir, terţanéle, za talerĭ 300.

2 rochiĭ de terţanel făr florĭ de fir, talerĭ 40.

2 ghiordiĭ, una de lastră, alta de tabin, cu florĭ de fir, cu pacéle de samur, talerĭ 300.

4 brâne cu căpătâile de fir, talerĭ 60.

1 zăvast în 7 foĭ, de lastră, căptuşită cu taftă leşască, za tal. 200.

1 zăvast de hataĭ cu florĭ de fir în 8 foĭ, za talerĭ 150.

Aşternutul.

1 plapomă de zarbap greŭ cu cearşaful cu florĭ de fir.

1 plapomă de hataĭ cu florĭ de fir.

1 ciarşaf greŭ, peste tot cu florĭ de fir şi 3 ciarşafurĭ cusute cu florĭ de mătase i fir, tal. (loc alb).

2 perine marĭ şi 4 micĭ cu feţele cu florĭ de fir şi alte 2 părechĭ de feţe cu florĭ de mătase i fir şi pilota cu faţă de atlaz.

4 perine de frenghie gréle.

2 covóre de mătase ca săgedélele.

1 covor mare de pat.

6 săgedéle.

Care face tot aşternutul talere 800.

1 oglindă cu pervazurile de argint şi alta maĭ mică, talere 150

Masa cum să cade.

Adică: 5 mése, 3 peşchire, 12 şărvete cu florĭ de fir şi alte 36 de şărvete cu florĭ de mătase şi o măhramă de mâinĭ cu florĭ de fir şi 3 măhrămĭ de mâinĭ cusute cu florĭ, fac tóte talere 250.

12 tipsiĭ de argint, za talere 800.

12 tipsiĭ de argint cu florĭ, de póme, za talere 400.

24 tipsiĭ de cositorĭ, za talere 60.

24 tipsiĭ de aramă, za talere 40.

12 talere de argint, za talere 400.

24 de talere de cositoriŭ, talere 30.

4 cobóce de argint, talere 120.

24 de lingurĭ şi 12 cuţite şi 12 furculiţe şi o solniţă tot argint, talerĭ 150.

6 talere de argint în cornurĭ poleite, talere 200.

1 lighian, 1 ibric de argint, za talere 300.

Lighian, ibric de aramă poleite, za talere 15.

2 sfeşnice de argint cu mucarea, talere 70.

2 sfeşnice de aramă, talere 10.

1 buhurdar i ghiuluptan de argint, talere 50

1 cal de ginere cu podóbe frumóse, talere 400.

Caráta cu 6 telegarĭ şi cu 4 perine de fringhie, 2 săgedéle, tal. 800.

1 rădvan cu 6 telegarĭ, talere 300.

6 telegarĭ cu o cuhnie, talere 200.

400 oĭ cu mieĭ, za talere 500.

40 boĭ de plug, za talere 250.

30 vacĭ cu viţeĭ, za talere 120.

20 iape cu mânjĭ şi cu armăsar, talere 300.

150 mătcĭ de stupĭ, za talere 150.

Satul *Cilianiĭ* cu rumâniĭ, cu viile şi cu alte hotarĕ ce s'aŭ maĭ cumpărat pe lângă eĭ stânjeniĭ de moşie în satul *Tiha de sus* pe din jos de *Cilianĭ*.

Satul *Scărişóra* partea nóstră ce iaste alésă, cu rumâniĭ şi cu viile.

Moşia de la *Clanţa* i *Tigeniĭ*, care să chiamă *Tunariĭ*, cu heleşteul şi casele, cu pimniţa de piatră.

Viile de la *Fiteştĭ* ce am cumpărat de la feciorii luĭ *Ştepan*.

20 de pogóne de viie la *Scheĭ* (1).

(1) *1718 (7226) Martie 9*. (Vezĭ Arh. St. Mitr. Buc. pach. 78, doc. 1. Copie după originalul autograf al Doamneĭ Marica).

† Maria Doamna a răpo atuluı Costandin Voevod Brâncoveanul, dat'am această carte a noastră sfinteĭ Mitropoliĭ de aicĭ din oraşul Bucureştĭ, şi prea sfinţituluĭ Părinteluĭ nostru chir Mitrofan Mitropolitul ţĕreĭ, ca să aibă a ţinea şi a stăpâni viile noastre de la Ştiubée ot sud Buzĕŭ, însă pogoane 21, duprecum sunt îngrădite cu gardu de jur împrejur şi cu toate dichisele lor câte se vor afla. Care viĭ ne sunt de moştenire dela părinţiĭ şi moşiĭ noştri. Pentru că întâmplându-se mórte fie-mea Stancăĭ, şi îngropându-se la această sfântă Mitropolie, fost'aŭ lăsat în diată ca să se dea pentru pomenirea eĭ la această

Casele din *Bucureşti* cu locul.

30 suflete de ţiganĭ cum scriŭ în jos anume:

Pârvul ţiganul cu ţiganca luĭ şi cu un fecior Nedelea.

Maria Văd (uva) i sin ego Stan.

Dragomira Văd (uva) i sin ego Ivan şi Maria i Preda féte.

Stana Văd (uva) i sin ego Ştefan i Lupu i Voico; Brănduşa i Rada féte şi ţiganca luĭ Ştefan i sin ego Marin.

Marin, Stanca ţiganca luĭ i sin ego Gheorghie i Lupul i Simion; Pârva i Stanca fétele lor.

Radul, Stana ţiganca luĭ i sin ego Marin.

Stanciul, Vlădae ţiganca luĭ i sin ego Dragomir.

cin liude 30.

II.

Cu mila luĭ Dumnedeŭ scriem zestrile fiemea Marieĭ, precum arată în jos anume.

Octomvrie 13 leat $\frac{7202}{1693}$.

1 cunună de 15 bucăţĭ, tot cu diamanturĭ, talerĭ 1.000.

1 left cu diamanturĭ şi cu 3 picióre marĭ de zmaragdurĭ, za talerĭ 2500.

---

sf. Mitropolie sălaşe de ţiganĭ şi 12 pogoane de vie din dealul Şcheilor ot sud Saac, care pogoane fiind împreunate tot într'un răzor cu alte viĭ ale eĭ ce 'ı-aŭ fost de cumpărătóre şi împreună şi cu ale nóstre ce ne sunt de moştenire, fost'aŭ socotit de aŭ fost aşezat şi aceste cuvinte în diată, că de nu s'ar putea suferì fraţiĭ eĭ saŭ alţi din neamul nostru, la cine ar rĕmânea ca să stăpânească aceste viĭ, ca să fie cu călugăriĭ la un loc, să aibă a da sfinteĭ Mitropoliĭ alte viĭ pentru aceastea, adică viĭ pentru viĭ. Decĭ după aceeaş socoteală socotind şi noĭ că miluind Dumnezeŭ pe nepotul nostru Costandin ca să ajungă în vârsta sa, nu se va putea suferi nicĭ se va putea îngădui ca să fie cu călugării la un loc, fiind viile amestecate tot într'un răzor, am socotit de am dat sfinteĭ Mitropoliĭ aceste viĭ ce scriŭ maĭ sus, însă viile înfundate duprecum sunt îngrădite cu gard, şi dimpreună cu toate dichisele lor, şi pentru pogóne 12 ce aŭ lăsat fie-mea Stanca pentru pomenirea eĭ am dat pogóne 21, ca să fie şi pentru a eĭ nesfârşită pomenire şi a părinţilor şi fraţilor eĭ. Drept aceea am dat această carte a nóstră sfinteĭ Mitropoliĭ ce scrie maĭ sus, ca să stăpânească aceste viĭ cu bună pace de către tot neamul meŭ în vecĭ. Şi pentru maĭ adevărată credinţă am întărit cu iscălitura şi cu pecetea mea maĭ jos ca să se crează. Martie 9 dni, leat 7226.

(ss) Marica Doamna a răposatuluĭ Costandin Vo(evo)d B.

(ss) Costandin B.

Pe pecete să citeşte: *Costandin Bojiu milostio Gospod Zemle Vlaşcoe.*

La mijloc este figurată: *o corónă*, iar sub corónă este: *un corb cu crucea în cioc.*

1 pereche de cerceĭ câte cu (loc gol) picior de diamant și căsuțele iar diamant, talerĭ 850.

1 pereche de cerceĭ câte cu un picior de zmaragd mare și căsuțele câte cu un diamant, za talerĭ 450.

1 pereche de cerceĭ câte cu un picior, de balaș marĭ și cu manes câte cu un diamant roz, za talerĭ 650.

1 pereche de cerceĭ iar câte cu un picior de zmaragd maĭ micĭ și cu maia cu diamanturĭ, za talerĭ 130.

1 pereche de brățărĭ cu 14 diamanturĭ marĭ roz și cu 28 micĭ, punte, za talerĭ 1.200.

1 pereche de brățărĭ cu diamanturĭ micĭ, talerĭ 250.

1 pereche de brățărĭ de aur împletite, dramurĭ 30, za talerĭ 60.

1 inel cu un diamant punte, *care l'am dat schimb*, za talerĭ 550.

1 inel cu un diamant mezo punte, za talerĭ 250.

1 inel cu 4 diamanturĭ roze, za talerĭ 200.

1 inel cu un diamant maĭ mic, roz, za talerĭ 80.

1 inel cu un zmaragd, za talerĭ 100.

1 inel cu un zamfir, za talerĭ 80.

1 inel cu un robin, za talerĭ 70.

1 inel cu un balaș, za talerĭ 50.

10 șirurĭ de mărgăritar mare, zaiurĭ 40, talerĭ 600.

Ișlic cu florĭ de mărgăritar și cu zmaragdurĭ și cu o țintă în mijloc, cu un diamant roza mare și cu 7 maĭ micĭ, za talerĭ 350.

2 lanțurĭ de aur, za dramurĭ 630, talerĭ 1.200.

2 sălbĭ de galbenĭ ungureștĭ 700, za talerĭ 1.750.

300 de galbenĭ pe cap și cu lésă de mărgăritar, za talerĭ 800.

1 iie cu lésă de mărgăritar impletită, za talerĭ 500.

2 iĭ iar cu mărgăritar și cu sârmă, za talerĭ 500.

12 iĭ cu sârmă, 6 maĭ grele, 6 maĭ ușóre.

7 iĭ cu șăreturĭ de fir.

10 iĭ numaĭ cu mătăsurĭ.

1 dulamă de lastră grea, albă, cu florĭ galbene și cu nasturĭ de aur, cu diamanturĭ i robine, cu blană de samur, za talerĭ 1.400.

1 dulamă de lastră ghiulghiuli, grea, cu limie de samur, cu nasturĭ de mărgăritar, za talerĭ 650.

1 dulamă de lastră roșie, grea, cu pântece de râs, cu nasturĭ de mărgăritar, za talerĭ 450.

2 dulămĭ de lastră: una galbenă, alta ghiulghiulie, maĭ supțirĭ, cu nasturĭ cu mărgăritar și cu pacéle de samur, za talerĭ 400.

2 dulămĭ de canavăț, una verde alta roșie, cu nasturĭ cu mărgăritar, cu pacéle de samur, za talerĭ 350.

2 ghiordiĭ de lastră cu pacéle de samur, za talerĭ 250.

1 ghiordie de hataĭ cu florĭ, cu cacum, talerĭ 60.

1 sucnă de sarasirĭ, cu sponcile de aur, cu diamanturĭ și cu gurĭ cu mărgăritar, za talerĭ 250.

1 sucnă de lastră albă, cu sponcile de aur, cu robine, za talerĭ 150.

2 sucne de lastră, maĭ supțirĭ, ghiulghiuli și cemeni, za talerĭ 120.

3 sucne de belacósă, cu florĭ de fir, za talerĭ 150.

4 sucne de hataĭ cu florĭ de fir, za talerĭ 160.

4 brâne cu căpătâele cu fir, za talerĭ 50.

1 zăvas de lastră în 7 foĭ, coțĭ 32, căptușită cu taftă leșască, za talerĭ 150.

1 zăvas de hataĭ cu florĭ de fir în 8 foĭ, coțĭ 36, za talerĭ 80.

Așternutul.

1 plapomă de zarbap cu ciarșafurĭ cusute cu florĭ de fir.

1 plapomă de hataĭ cu florĭ de fir cu ciarșaf.

1 ciarșaf cusut peste tot cu florĭ de fir de Țarigrad.

3 ciarșafe cu florĭ de mătase și cu fir de țară.

2 perine marĭ și 4 micĭ, cu fețele cu florĭ de fir și alte 2 părechĭ de fețe de perine cusute cu mătase i fir.

1 pilotă cu fața de atlaz roșu cârmâz.

Tóte fac talerĭ 500.

4 perine de frenghie cu câmpul de fir de Veneția, za talerĭ 120.

2 covóre de mătase cu săgedéle, za talerĭ 80.

1 covor mare de pat, za talerĭ 50.

6 săgedéle, za talerĭ 50.

1 oglindă mare cu pervazurĭ de argint, talerĭ 150.

Rânduiala mései.

6 mése, 4 peschire, 12 șervete, cu florĭ de fir.

36 șĕrvete cusute cu florĭ, mătăsurĭ i colțĭ.

1 măhramă de mâinĭ cu florĭ de fir și alte.

3 măhrămĭ cusute cu florĭ de mătase i fir.

Fac tóte talerĭ 250.

12 tipsiĭ de argint, de bucate, za talerĭ (800 șters).

12 tipsiĭ de argint cu florĭ, de póme, za talerĭ (400 șters).

12 talere de argint, za talerĭ (400 șters).

6 talere de argint, poleite în cornurĭ, talerĭ (loc alb).

12 perechĭ de cuțite cu plăséle de argint, 12 lingurĭ de argint.

24 tipsii de cositorĭ.

24 tipsiĭ de aramă.

24 talere de cositorĭ.

4 cobóce de argint.

1 năstrapă de argint.

1 solniță de argint.

1 lighian, ibric de argint.

1 lighian, ibric de aramă, poleite.

2 sfeșnice de argint cu o mucare.

2 sfeșnice de aramă.

1 ghiuluptan i buhurdan de argint poleite,

Acéste vasĕ tóte fac, talerĭ 2.500.

Carîta cu 6 telegarĭ, cu hamurile lor și cu săgedéle i 2 părechĭ de perine de frenghie, za talerĭ 1.000.

2 Cămărĭ ferecate, cu 2 părechĭ de telegarĭ și cu hamurile lor, za talerĭ 900.

400 oĭ cu mieĭ, za talerĭ 500.

40 boĭ, de plug, za talerĭ 250.

30 de vacĭ cu vițeĭ, za talerĭ 120.

20 de iape cu mânjĭ i un armăsar, za talerĭ 300.

200 de mătcĭ de stupĭ, za talerĭ 200.

Satul *Slimnicul* cu tot hotarul și cu tóte viile pogóne 35.

Satul *Gugeştiĭ* cu morile.

Moșia de la *Leténĭ* de lângă *Brăila* și alte moșiĭ pren alte hotarĕ

tóte câte s'aŭ cumpărat de la *Jupâneasa Stanca Coţofeanca* şi de la alţi precum arată cartea a 12 boiarĭ hotarnicĭ.

20 de pogóne de viĭe în *délul Cândeştilor* în *Slam Rîmnic.*

III.

Cu mila luĭ Dumnedeŭ scriem zestrile fiemea Ilincăĭ, precum scriŭ în jos anume:

Februarie 5 leat ($\frac{7206}{1698}$).

1 cunună de 15 bucăţĭ, tot cu diamanturĭ, za talerĭ 1.200.

1 left tot cu diamanturĭ şi cu 2 piciόre de balaş şi unul de zmaragd, za talerĭ 2.000.

1 pereche de cerceĭ câte cu 5 piciόre de diamant şi căşuţele iar cu diamanturĭ, punte, za talerĭ 1.000.

1 pereche de cerceĭ de zmaragd câte cu un picior şi căşuţele cu robin, za talerĭ 450.

1 pereche de cerceĭ câte cu un picior de balaş şi căşuţele cu diamant roz, talerĭ 350.

1 pereche de cerceĭ câte cu un picior de zamfir şi căşuţele cu robin, za talerĭ 100.

1 pereche de brăţărĭ cu 14 diamanturĭ marĭ roze, za talerĭ 1.200.

1 pereche de brăţărĭ cu 20 diamanturĭ roze şi cu robinéle, za talerĭ 350.

1 pereche de brăţărĭ de aur, împletite şi cu pietricéle, za tal. 80.

1 inel cu un diamant roza *care l'am dat de schimb*, za tal. 350.

1 inel cu un diamant roza, za talerĭ 300.

1 inel cu un diamant iar roza, za talerĭ 180.

1 inel iar cu diamanturĭ 9 care i l'am dat la *cale primare*, za talerĭ 170.

1 inel cu un zmaragd, za talerĭ 120.

1 inel cu un balaş, za talerĭ 120.

1 inel cu zamfir şi cu 6 diamanţele punte, za talerĭ 130.

1 inel cu un robin, za talerĭ 60.

12 şirurĭ de mărgăritarĭ mare, zaiurĭ 34, za talerĭ 600.

1 ghierdan tot cu robinéle, za talerĭ 100.

2 lanţurĭ de aur cu nasturĭ cu jmalţ, dramurĭ 600, za talerĭ 1.200.

1 işlic cu o flóre, în mijloc cu un diamant maĭ mare şi cu 20 maĭ micĭ şi cu 20 florĭ de mărgăritarĭ şi câte cu o căşuţ cu un robin, za talerĭ 350.

2 sălbĭ za zloţĭ 400 şi zloţĭ 300 pe cap cu lésă de mărgăritarĭ şi zloţĭ 300 pe sovon iar cu mărgăritarĭ, cin zloţĭ 1.000, za tal. 2.550.

1 iie cu lésă de mărgăritarĭ, împletită, talerĭ 600.

2 iĭ iar cu mărgăritarĭ, za talerĭ 500.

10 iĭ cu sîrmă.

6 iĭ cu şĕreturĭ de fir.

10 iĭ cu mătăsurĭ; tóte za talerĭ 400.

1 dulamă de lastră albă, grea, cu florĭ galbene, cu spinare de samur, za talerĭ 1.150 şi nasturĭ de aur cu diamanturĭ, za talerĭ 260.

1 dulamă de sarasir alb, cu limie de samur, cu nasturĭ za mărgăritarĭ, za talerĭ 650.

1 dulamă de lastră ghiulghiuli, grea, cu pântecĭ de râs, cu nasturĭ de mărgăritarĭ, za talerĭ 550.

1 dulamă de lastră roşie, cu pacéle de samur, cu nasturĭ de mărgăritarĭ, za talerĭ 280.

1 dulamă de lastră galbenă, cu pacé de samur, cu nasturĭ de sîrmă amestecaţĭ cu mărgăritarĭ, za talerĭ 240.

2 dulămĭ de canavăţ cu florĭ de fir, una turungi, alta ghiulghiuli, cu pacéle de samur, cu nasturĭ amestecaţĭ cu mărgăritarĭ, za tal. 450.

3 ghiordiĭ: una de lastră, alte două de hataĭ cu florĭ de fir; 2 cu pacéle de samur, una cu cacumĭ şi una iaste cu nasturĭ de mărgăritarĭ, za talerĭ 350.

1 sucnă de lastră, grea, turungi, cu sponcĭ de aur, cu diamanturĭ, cu gurĭ cu mărgăritarĭ, za talerĭ 250.

1 sucnă de lastră albă, cu sponcile de aur cu zmaragdurĭ, za tal. 130.

2 sucne de lastră, una vérde alta galbenă, za talerĭ 120.

1 rochie de tabin cu florĭ de fir, za talerĭ 60.

4 sucne i rochiĭ de hataĭ cu florĭ za fir, talerĭ 200.

4 sucne de belacósă cu florĭ de fir, za talerĭ 200.

2 zăbune de sandal de Veneţia.

1 zăvas de lastră în 8 toĭ, coţĭ 36, căptuşite cu sandal de Veneţia, za talerĭ 170.

1 zăvas de hataĭ cu florĭ de fir, coțĭ 36, căptușite cu sandal, za talerĭ 100.

Așternutul.

1 plapomă de zarbap cu cérșaful cu florĭ de fir; și altă plapomă de hataĭ cu florĭ de fir cu cérșaful eĭ și un cérșaf cusut peste tot cu florĭ de fir, 3 cérșafurĭ cusute cu mătăsurĭ și cu fir, 2 perine marĭ și 4 micĭ cu fețele cu florĭ de fir și alte 2 părechĭ de fețe de perine cusute cu mătase și cu fir și o pilotă de atlaz roșu cârmâz; prețul acestora tutulor talere 390.

4 perine de frenghie cu câmpul de fir de Veneția, za talerĭ 120.

2 covóre de mătase, za talerĭ 80.

1 covor mare de pat, za talerĭ 40.

6 săgedéle bune, za talerĭ 60.

2 oglinzĭ marĭ una cu pervazurile de argint, za talerĭ 180.

Rânduiala meseĭ.

6 mése leșeștĭ și de țară.

5 peșchire de țară.

12 șărvete cu florĭ de fir.

36 șărvete cusute cu mătase i colțĭ.

4 măhrămĭ de mâinĭ, una cu florĭ de fir și 3 cu florĭ de mătase și cu fir.

1 masă de dulcețĭ, peste tot cu florĭ de fir.

12 tipsiĭ de argint marĭ.

12 tipsiĭ de argint cu florĭ, de póme.

12 talere de argint.

6 talere de argint în cornurĭ, poleite peste tot.

1 toc cu 12 cuțite, 12 furculițe, 12 lingurĭ de argint.

24 de tipsiĭ de cositorĭ.

24 tipsiĭ de aramă.

24 talere de cositorĭ.

4 coboace de argint.

1 solniță de argint.

1 lighian cu ibricul luĭ de argint.

1 lighian cu ibricul luĭ de aramă, poleit.

2 sfeșnice de argint cu o mucare.

1 ghiuluptan și un buhurdan de argint, poleite.

Acestea tóte fac talerĭ 2.650.

1 carĭtă cu 6 telegarĭ, cu hamurile, cu 2 săgedéle, cu 4 perine, za talerĭ 1.000.

1 rădvan cu 6 telegarĭ, cu hamurĭ, za talerĭ 400.

1 cal de ginere, cu șaoa i scărĭ de argint cu raft, cu paloș, cu buzdugan, za talerĭ 400.

400 de oĭ cu mieĭ și 20 de arețĭ, za talerĭ 630.

40 de boĭ marĭ de plug, za talerĭ 300.

30 de vacĭ cu vițeĭ, za talerĭ 150.

20 de iape cu mânjĭ și cu un armăsar, za talerĭ 300.

200 de mătcĭ de stupĭ, talerĭ 200.

Satul *Tătăraniĭ* și cu partea luĭ *Dumitrașco Sărdariul* peste tot și cu morile.

Satul *Corneștiĭ* peste tot și rumâniĭ.

20 de pogóne de viĭ la *Scăianĭ*.

Viile de la *Piteștĭ*, ce am cumpărat de la *Șerban Rătescul și de la sora Răteștilor*.

Satul *Surlariĭ de pe Mostiște*.

Casele den *Bucureștĭ*.

30 de suflete de țiganĭ anume:

Jitiian țiganul, Voica țiganca luĭ i sin ego Jitian i Radul i Ruja fata luĭ Jitian.

Stana țiganca i sin ego Dragul i Négul i Calotă.

Stan Munteanul *ot Buzeștĭ*, Anghelina fata luĭ i Comana fata luĭ i sin ego Apostolache i Dona.

Hiera țiganul i Néga fata luĭ Jitian.

Radu Carabăț, Ana țiganca luĭ i sin ego Gheorghie i Sima.

Stan țiganul, Stoica țiganca luĭ i Stoica fata lor.

Ion Rătă sin Țira, Rada țiganca luĭ.

Gherghe, Neacșa țiganca luĭ i Stanca fata lor.

Păuna fata Țărăĭ cu 2 féte: Cârstina i Anca.

cin liude 31.

IV.

Cu mila luĭ Dumnedeŭ scriem zestrile fiemea Safteĭ, cum arată în jos anume:

Maĭ 12 leat $\frac{7208}{1700}$.

1 cunună de 15 bucățĭ, tot cu diamanturĭ, talerĭ 1.200.

1 left tot cu diamanturĭ și cu 2 picióre de zmaragd și unul de balaș, za talerĭ 2.300.

1 păréche de cerceĭ câte cu 3 picióre de diamant și cășuțel iar cu diamanturĭ punte, za talerĭ 1.100.

1 păréche de cerceĭ de zmaragd, câte cu un picior mare și cășuțel cu robinurĭ, talerĭ 450.

1 păréche de cerceĭ câte cu un picior de balaș și cășuțel cu diamanturĭ, za talerĭ 380.

1 păreche de cerceĭ câte cu un picior de zamfir și cășuțel cu diamanturĭ, za talerĭ 120.

1 păreche de brățărĭ cu 20 diamanturĭ marĭ roz și 60 micĭ punte, za talerĭ 1.400.

1 păréche de brățărĭ cu diamanturĭ roz și cu robinéle, za talerĭ 350.

1 păréche de brățărĭ de aur, câte cu 4 paftale cu diamanțéle, za talerĭ 130.

1 inel cu diamant mare hindiș *care l'am dat de schimb*, za talerĭ 450.

1 inel cu un diamant roz și 12 maĭ micĭ, za talerĭ 250.

1 inel cu un diamant roz *care s'aŭ dat la cale primare*, za talerĭ 200.

1 inel cu un diamant punte în mijloc și maĭ micĭ iar punte, za talerĭ 80.

1 inel cu balaș mare, za talerĭ 140.

1 inel cu zamfir, za talerĭ 100.

1 inel cu un zmaragd, za talerĭ 100.

1 inel cu un balaș, za talerĭ 85.

11 șirurĭ de mărgăritarĭ mare, zaiurĭ 36, za talerĭ 650.

2 lanțurĭ de aur cu nasturĭ de jmalț, dramurĭ 600, za tal. 1.200.

1 işlic cu o flóre în mijloc cu uu diamant maĭ mare şi cu 24 maĭ micĭ şi cu 20 florĭ de mărgăritarĭ câte cu o căşuţă cu zmaragd, za talerĭ 350.

1000 de zloţĭ ungureştĭ, 400 sălbĭ: 300 pe cap, 300 pe sovon şi cu mărgăritarĭ, za talerĭ 2.600.

3 iĭ cu mărgăritarĭ, za talerĭ 1.100.

11 iĭ cu sârmă.

6 iĭ cu şĕreturĭ de fir.

10 iĭ cu mătăsurĭ; tóte fac talerĭ 400.

1 dulamă de lastră, grea, albă cu florĭ galbene, cu spinare de samur, cu nasturĭ de aur, cu diamanturĭ, za talerĭ 1.300.

1 dulamă de sarasir galben, cu limie de samur, cu nasturĭ de mărgăritarĭ şi cu robinéle, za talerĭ 650.

1 dulamă de lastră, grea, ghiulghiuli, cu pântece de râs, cu nasturĭ de mărgăritarĭ şi cu robinéle, za talerĭ 450.

1 dulamă de lastră roşie, cu pacéle de samur, cu nasturĭ de mărgăritarĭ, za talerĭ 280.

1 dulamă de lastra vérde cu pacé de samur, cu nasturĭ de mărgăritarĭ, za talerĭ 240.

2 dulămĭ de canavăţ, cu florĭ de fir, una verde alta roşie, cu pacele de samur, cu nasturĭ de mărgăritarĭ amestecaţĭ cu sîrmă, za talerĭ 450.

3 ghiordiĭ: una de lastră albă de belacósă cu florĭ de fir, alta de hataĭ cu florĭ de fir, 2 cu pacéle de samur, alta cu cacumĭ, la una nasturĭ de mărgăritarĭ, za talerĭ 350.

1 sucnă de lastră, grea, turungi, cu florĭ albe, cu sponcile de aur, cu diamanturĭ cu gurile cu mărgăritarĭ, za talerĭ 250.

1 sucnă de lastră cu dungĭ albe şi ghiulghiuli, cu sponcile de aur cu robinéle, za talerĭ 100.

2 sucne de lastră, una albă alta ghiulghiuli, cu dungĭ, za tal. 120.

1 rochie de tabin ghiulghiuli cu floricele de fir, za talerĭ 60.

8 sucne i rochiĭ de belacósă, cu florĭ de fir i hataiale iar cu florĭ de fir i atlaze cu florĭ de fir, za talerĭ 400.

2 brâne cu căpătâele de fir.

2 zăbune de sandal de Veneţia.

1 zăvast de hataĭ cu florĭ de fir în 7 foĭ, coţĭ 35, căptuşite cu sandal, za talerĭ 150.

Aşternutul.

1 plapomă de zarbap cu cérşaful cu florĭ de fir, şi altă plapomă de hataĭ cu florĭ de fir cu cérşaful eĭ şi un cérşaf cusut peste tot cu florĭ de fir şi 3 cérşafurĭ cusute cu mătăsurĭ şi cu fir şi 2 perine marĭ şi 4 micĭ cu feţele cusute cu florĭ de fir şi alte 2 perechĭ feţe de perine cusute cu mătăsurĭ şi cu florĭ de fir şi o pilotă de atlaz roşu parango. Preţul acestora talerĭ 400.

4 perine de frenghie, gréle, cu fir de Veneţia, za talerĭ 120.

2 covóre de mătase, za talerĭ 80.

1 covor mare de pat, talerĭ 40.

6 săgedéle, talerĭ 60.

2 oglindĭ marĭ una cu pervazele de argint, za talerĭ 180.

Rânduiala meseĭ.

6 mese leşeştĭ şi de ţară.

5 peşchire de ţară.

12 şervete cu florĭ de fir.

36 de şervete cusute cu mătase şi altele cu colţĭ.

4 măhrămĭ de mâinĭ, una cu florĭ de fir şi 3 cu florĭ de mătase şi cu fir.

1 masă de dulceţ, peste tot cu florĭ de fir.

12 tipsiĭ de argint marĭ.

12 tipsiĭ de argint cu florĭ, de póme.

12 talere de argint.

6 talere de argint în cornurĭ, poleite peste tot.

1 toc cu 12 cuţite, 12 furculiţe, 12 lingurĭ, de argint.

24 tipsiĭ de cositorĭ.

24 tipsiĭ de aramă.

24 talere de cositorĭ.

4 coboace de argint.

1 solniţă de argint.

1 lighian, un ibric de argint.

2 sfeşnice de argint cu o mucare.

1 ghiuluptan, un buhurdan de argint.

1 lighian, un ibric de aramă, poleite.

Aceste tóte za talerĭ 2.600.

1 carîtă cu 6 telegarĭ, cu hamurile nemțeștĭ, cu 2 săgedéle și cu 4 perinĭ de frenghie, za talerĭ 1.000.

1 rădvan cu 6 telegarĭ, cu hamurile lor, talerĭ 400.

1 cal de ginere cu șaoa, cu scările de argint, cu raft, cu paloș cu buzdugan, za talerĭ 450.

1 cămară cu 6 telegarĭ, cu hamurĭ, talerĭ 200.

400 de oĭ cu mieĭ și 20 de arețĭ, za talerĭ 600.

40 de boĭ marĭ, de plug, za talerĭ 300.

30 de vacĭ cu vițeĭ, za talerĭ 180.

20 de iape cu mânjĭ și cu un armăsar, talerĭ 300.

150 de mătcĭ de stupĭ, talerĭ 150.

Satul *Şerbăneştiĭ* cu rumâniĭ.

Satul *Florul* peste tot hotarul.

Tot hotarul *Momicénilor.*

Moșia *Stoborăştilor* de lângă *Véde* ce-ĭ ḑic *Abota.*

Moșia de la *Lac* de lângă *Şerbăneştĭ.*

Viile de la *Piteştĭ ot Gorgan*, cu délnița ot *Bădeştĭ.*

Viile de la *Slatina.*

Satul *Hrăburul ot Ialomița.*

Casele din *Bucureştĭ* cu locul.

30 de suflete de țiganĭ anume:

Stoica țiganul, ce s'aŭ cumpărat de la *Cioranul* i Stoica țiganca luĭ i sin ego Alixandru.

Stancul sin Stoicăĭ, Milé țiganca luĭ și cu 2 feciorĭ și 3 féte.

Vladul țiganul ce s'aŭ cumpărat de la *Fădeanul* i Mina țiganca luĭ cu doĭ copiĭ și cu o fată.

Radul țiganul ce s'aŭ luat schimb de la *Buzăscul* pentru alțĭ țiganĭ aĭ noștri, Marica țiganca luĭ i sin ego Stan i Ivan i Stoica.

Mihaĭ țiganul ot tam, Stanca țiganca luĭ i sin ego Băran i Micul i Călin i Puiul și altul mic.

Mușat ot Brâncovénĭ, Maria țiganca luĭ, fata Ivaneĭ ot Brâncovénĭ cu fiesa Stanca.

cin liude 30.

V.

Cu mila luĭ Dumnedeŭ scriem zestrile fiemea Ancuţeĭ, cum arată în jos anume:

Iunie 1 leat $\frac{7212}{1704}$.

1 cunună de 15 bucăţĭ, cu diamanturĭ peste tot, za talerĭ 2.000.

1 left peste tot cu diamanturĭ şi cu un picior de zamfir mare şi cu 2 picióre maĭ micĭ de balaş, za talerĭ 2.000.

1 păreche de cerceĭ câte cu 5 picióre de diamanturĭ şi căşuţel iar de diamanturĭ, za talerĭ 1.100.

1 păreche de cerceĭ de balaş cu căşuţel de diamanturĭ roz, za talerĭ 700.

1 păreche de cerceĭ de zmaragd cu căşuţel cu diamanturĭ roz, za talerĭ 350.

1 pereche de cerceĭ de balaş maĭ micĭ cu căşuţel iar cu diamanturĭ, za talerĭ 200.

1 păreche de brăţărĭ cu 20 diamanturĭ marĭ roze şi cu 70 diamanturĭ micĭ punte, za talerĭ 1.600.

1 păreche de brăţărĭ maĭ micĭ cu 88 diamanţele maĭ micĭ punte, za talerĭ 400.

1 păreche de brăţărĭ de aur, câte cu 4 paftale cu robinéle, za talerĭ 50.

1 inel cu un diamant mare roz *care s'aŭ dat de schimb*, za tal. 450.

1 inel cu un diamant mare roz în treĭ colţurĭ, za talerĭ 250.

1 inel cu un diamant mezo punte, za talerí 200.

1 inel cu un diamant punta, za talerĭ 100.

2 inéle cu balaşurĭ, za talerĭ 220.

1 inel cu un zamfir, za talerĭ 120.

1 inel cu un zmaragd, za talerĭ 100.

1 inel cu un diamant gros ascuţit *ce s'aŭ dat la calea primare*, za talerĭ 400.

12 şirurĭ de mărgăritare, zaiurĭ 36, za talerĭ 650.

2 lanţurĭ de aur câte cu 8 nasturĭ cu zmalţĭ, dramurĭ 600, za talerĭ 1.200.

1 işlic cu o flóre în mijloc cu un diamant maĭ mare şi cu 24 maĭ micĭ şi cu florĭ za mărgăritarĭ, za talerĭ 450.

1 işlic iar cu florĭ de mărgăritarĭ maĭ micĭ, za talerĭ 100.

1000 zlotĭ ungureştĭ, 400 sălbĭ, 300 pe cap, 300 pe sovon, cu mărgăritarĭ, za talerĭ 2.650.

3 iĭ cu mărgăritarĭ, za talerĭ 1.100.

12 iĭ cu sîrmă.

6 iĭ cu şĕreturĭ.

12 iĭ cu mătăsurĭ; tóte za talerĭ 400.

1 dulamă de lastră albă, cu florĭ galbene peste tot de fir cu 12 nasturĭ de aur cu diamanturĭ cu blană de samur, za talerĭ 1.350.

1 dulamă de lastră albă tot de fir cu limie de samur, cu 12 nasturĭ de mărgăritarĭ şi cu robinéle, za talerĭ 650.

1 dulamă de lastră, grea, ghiulghiuli, cu 12 nasturĭ de mărgăritarĭ, cu robinéle cu pântece de râs, za talerĭ 450.

3 dulămĭ de lastră, una galbenă, alta vérde, alta roşie câte cu 12 nasturĭ de sârmă şi cu mărgăritarĭ şi cu pacéle de samur, bune, za talerĭ 750.

2 dulămĭ de canavăţ cu florĭ de fir, gréle, câte cu 12 nasturĭ de mărgăritarĭ şi cu pacéle de samur, za talerĭ 500.

3 ghiordiĭ: una de sarasir galben cu pacea de samur şi cu 12 nasturĭ cu şĕreturĭ de mărgăritarĭ, 1 de hataĭ, alta de belacósă cu cacumĭ cu nasturĭ de sârmă mestecaţĭ cu mărgăritarĭ, za talerĭ 350.

1 sucnă de lastră albă grea tot de fir cu floricéle galbene cu 12 sponcĭ de aur cu diamanturĭ, za talerĭ 270.

1 sucnă de lastră cu dungĭ albe i ghiulghiuli cu sponcĭ de aur cu robinéle, za talerĭ 100.

3 sucne de lastră, una ghiulghiuli, alta galbenă, alta verde, za talerĭ 200.

10 sucne de belacósă de atlaze cu florĭ de fir de hataial i tabinet tot cu florĭ de fir, za talerĭ 600.

3 brâne cu fir, za talerĭ 70

2 zăbune de sandal de Veneţia.

1 zăvast de hataĭ cu florĭ de fir în 7 foĭ, coţĭ 35, căptuşite cu sandal de Veneţia, za talerĭ 150.

Așternutul.

1 plapomă de zarbap cu cérșaful cu florĭ de fir și altă plapomă de bataĭ cu florĭ de fir cu cérșaful eĭ și un cérșaf cusut peste tot cu florĭ de fir și 3 cérșafurĭ cusute cu mătăsurĭ i fir și 2 perine marĭ și 4 micĭ cu fețele cusute cu florĭ de fir și alte 2 fețe de perinĭ cusute cu mătăsurĭ și cu florĭ de fir și o pilotă de atlaz roșu parango.

Prețul tutulor talerĭ 400.

4 perine de frenghie gréle cu fir de Veneția, za talerĭ 120.

2 covóre de mătase, za talerĭ 80.

1 covor mare de pat, za talerĭ 40.

6 săgedéle, za talerĭ 60.

2 oglindĭ marĭ: una cu pervazurile de argint, za talerĭ 180.

Rânduiala meseĭ.

4 mese leșeștĭ și de țară.

5 peșchire de țară.

12 șervete cu florĭ de fir.

36 de șervete cusute cu mătase și altele cu colțĭ.

4 măhrămĭ de mâinĭ: una cu florĭ de fir și 3 cu florĭ de mătase și cu fir.

1 masă de dulceț peste tot cu florĭ de fir.

12 tipsiĭ de argint marĭ.

12 tipsiĭ de argint cu florĭ, de póme.

12 talere de argint.

6 talere de argint în cornurĭ, poleite peste tot.

1 toc cu 12 cuțite, 12 furculițe, 12 lingurĭ, de argint.

24 tipsiĭ de cositorĭ.

24 tipsiĭ de aramă.

24 talere de cositorĭ.

4 cobóce de argint.

1 solniță de argint.

1 lighian, 1 ibric de argint.

2 sfeșnice de argint cu o mucare.

1 ghiuluptan, un buhurdan, de argint.

1 lighian, un ibric de aramă, poleite.

Acéste tóte prețul lor, talerĭ 2.650.

1 carîtă, cu 6 telegarĭ, cu hamurile nemţeştĭ şi cu 2 săgedéle şi cu 4 perine de frenghie, za talerĭ 1.000.

1 rădvan cu 6 telegarĭ cu hamurile lor, za talerĭ 400

1 cal de ginere, cu şaoa, cu scările de argint, cu raft, cu paloş, cu buzdugan, za talerĭ 450.

1 cămară cu 6 telegarĭ, cu hamurile lor, za talerĭ 200.

400 de oĭ cu mieĭ, cu 20 de areţĭ, za talerĭ 600.

40 de boĭ marĭ, de plug, za talerĭ 300.

40 de vacĭ cu viţeĭ, za talerĭ 200.

20 de iape cu mânjĭ şi cu un armăsar, za talerĭ 300.

150 de mătcĭ de stupĭ, za talerĭ 150.

Satul *Scurteştiĭ* cu 25 pogóne de viĭe şi cu 6 róte de móră.

Moşia de la *Sârbĭ* peste tot.

Satul *Fundeniĭ* cu 54 pogóne de viĭe i *Fundenésca*

Satul *Furestiĭ* cu 9 pogóne de viĭe şi cu 2 róte de móră.

Casele din *Bucureştĭ* cu pimniţă de piatră.

30 de suflete de ţiganĭ anume:

Oprea ţiganul, Dumitra ţiganca luĭ i sin ego Négul, ş'altul mic şi Oprea fata lor.

Sócra Opreĭ anume: Maria ot Brâncovénĭ cu o fată a eĭ.

Neacşa fata luĭ Beserică ot Brâncovénĭ cu un copil al eĭ anume Dumitraşco.

Dumitru ţiganul Neacşeĭ.

Călina fata luĭ Purcea ot Brâncovénĭ i sin ego Savin, Costandina fata eĭ.

Necula ţiganul ot *Tănasie Ceauşul*, Vlada ţiganca luĭ i sin ego Vladul i Barbul i Radul i Ion şi Maria şi Işfana i Stana fete lor.

Vişa ce s'aŭ aflat la *Negoeştĭ* cu fetele eĭ anume: Anca, Neaga i Dumitra.

Badea ţiganul ce s'aŭ cumpărat ot *Mujăscul.* Rada ţiganca luĭ i Ştefana fata lor.

cin liude 30.

VI.

Cu mila luĭ Dumnedeŭ scriem zestrile fiemea Bălașeĭ, cum arată în jos anume:

Octomvrie 30 leat $\frac{7217}{1708}$.

1 cunună de 15 bucățĭ, de diamanturĭ și roze marĭ și punte peste tot, za talerĭ 2.000.

1 left peste tot cu diamanturĭ și roze și punte și cu un picior de zamfir mare și 2 de balaș maĭ micĭ cu lănțișor de aur, za tal. 2.000.

1 pereche de cerceĭ câte cu 7 picióre de diamant și cășuțele iar cu diamanturĭ, za talerĭ 1.500.

1 pereche de cerceĭ de balaș marĭ, cu cășuțele cu diamanturĭ punte, za talerĭ 850.

1 pereche de cerceĭ câte cu 3 picióre de zmaragd rătunde cu cășuțele cu diamanțéle, za talerĭ 400.

1 pereche de cerceĭ de balaș maĭ micĭ cu cășuțele cu diamanturĭ, za talerĭ 300.

1 pĕreche de brățărĭ câte cu 3 treĭ rândurĭ de diamanturĭ tot punte 174, za talerĭ 1.700.

1 păreche de brățărĭ maĭ micĭ cu diamanturĭ i robinéle, za tal. 400.

1 păreche de brățărĭ micĭ de aur, za talerĭ 50.

1 inel cu diamant mare *care l'am dat de schimb*, za talerĭ 450.

1 inel cu un diamant punta can galben, za talerĭ 400.

1 inel cu un diamant iar punta, za talerĭ 250.

1 inel cu balaș, za talerĭ 120.

1 inel cu zmaragd rătund curat, za talerĭ 120.

1 inel cu zamfir mare, za talerĭ 140.

1 inel cu robin, za talerĭ 80.

1 inel cu 9 diamanțéle punte, za talerĭ 100.

1 inel cu diamant punta *ce s'aŭ dat la cale primare*, za talerĭ 250.

12 șirurĭ de mărgăritarĭ mare, zaiurĭ 34, za talerĭ 650.

2 lanțurĭ de aur câte cu 8 nasturĭ cu zmalț, za dram. 600, tal. 1.200.

1 ișlic cu o flóre cu diamanturĭ și maĭ marĭ și maĭ micĭ și cu 18 florĭ de mărgăritarĭ și cășuțel cu zmaragdurĭ i robin, za tal. 500.

1 ișlic iar cu florĭ de mărgăritarĭ, za talerĭ 100.

2 sălbĭ de zloţĭ ungureştĭ 400, za talerĭ 1.000.

Banĭ pe cap zloţĭ 300 cu lésă de mărgăritarĭ, za talerĭ 800.

Sovon cu zloţĭ ungureştĭ şi cu mărgăritarĭ, za talerĭ 800.

3 iĭ cu mărgăritarĭ, za talerĭ 1.100.

12 iĭ cu sîrmă, 6 cu şĕreturĭ de fir şi 6 cu mătăsurĭ, za tal. 450.

1 dulamă de sarasir, grea, galbenă, cu nasturĭ de aur, cu diamanturĭ i robine, cu blană de samur, za talerĭ 1.400.

1 dulamă de lastră roşie deschis cu nasturĭ tot de mărgăritarĭ, cu limie de samur, za talerĭ 700.

1 dulamă de sarasir, greŭ, cu nasturĭ peste tot cu mărgăritarĭ, cu pacea de samur, za talerĭ 400.

3 dulămĭ de lastră: una albă, alta galbenă, alta turungi, cu nasturĭ cu mărgăritarĭ, cu pacéle de samur, za talerĭ 750.

1 dulamă de canavăţ vérde cu florĭ de fir, grea, cu nasturĭ, cu mărgăritarĭ, cu pacea de samur, za talerĭ 300.

1 dulamă de canavăţ roşu, cu florĭ de fir greŭ, cu pântece de râs, cu nasturĭ, cu mărgăritarĭ, za talerĭ 350.

1 dulamă de canavăţ vérde, cu florĭ de fir, cu pacea de samur, za talerĭ 200.

1 ghiordie de sarasir, cu nasturĭ de mărgăritarĭ, cu pacéle de samur, za talerĭ 200.

1 ghiordie de tabinet, cu floricéle de fir, cu nasturĭ, cu mărgăritarĭ, cu pacea de samurĭ, za talerĭ 150.

1 ghiordie de belacósă, ghiulghiuli, cu florĭ de fir, cu cacumĭ, za talerĭ 80.

1 sucnă de sarasir, greŭ, ghiulghiuli, cu gurĭ cu mărgăritarĭ, cu sponce cu diamanturĭ, za talerĭ 300.

1 sucnă de lastră roşie, cu sponcĭ de aur, cu robine, za tal. 130.

2 sucne de lastră albă şi galbenă, za talerĭ 150.

5 sucne i rochĭ de atlaz, cu fir greŭ, za talerĭ 350.

5 sucne i rochĭ de hataĭ, cu una de tabiat, cu florĭ de fir, za talerĭ 250.

3 brâne cu fir, gréle, za talerĭ 100.

1 zăvastă de hataĭ, cu florĭ de fir în 7 foĭ, coţĭ 35 şi căptuşită cu tabinet vărgat, za talerĭ 150.

Aşternutul.

1 plapomă de sarasir, cu cérşaful cu florĭ de fir şi altă plapomă de hataĭ cu florĭ de fir, cu cérşaful eĭ şi un cérşaf cu florĭ de fir peste tot şi 3 cérşafurĭ cu florĭ de mătase şi cu fir şi 2 perine marĭ şi 4 micĭ cu feţele cusute cu florĭ de fir şi alte două perechĭ de feţe cusute cu mătăsurĭ şi cu fir şi o pilotă cu faţa de atlaz; tóte acestea za talerĭ 400.

4 perine de frenghie, gréle, za talerĭ 100.

3 părechĭ de perine de frenghie maĭ jos, za talerĭ 25.

2 covóre de atlaz cu fir, za talerĭ 70.

1 covor mare de pat, za talerĭ 30.

6 săgedéle bune, za talerĭ 60.

2 oglindĭ marĭ: una cu pervazurile de argint, za talerĭ 160.

Rânduiala meseĭ.

4 mése leşeştĭ.

1 de póme cu florĭ de fir.

5 peşchire de ţară.

12 şervete cu florĭ de fir.

36 de şervete cusute cu florĭ de mătase şi altele cu colţĭ.

4 măhrămĭ de mâinĭ, una cu florĭ de fir şi 3 cu florĭ de mătase şi cu fir.

4 cobóce de argint.

12 tipsiĭ de argint.

12 tipsiĭ maĭ micĭ de argint cu florĭ, de póme.

12 talere de argint.

6 talere de argint, poleite în colţurĭ.

1 şcatulcă cu 12 cuţite, 12 furculiţe, 12 lingurĭ de argint.

24 tipsiĭ de cositorĭ.

24 tipsiĭ de aramă.

24 talere de cositorĭ.

12 tingirĭ cu capacile lor.

2 tave de aramă.

1 solniţă de argint.

1 lighian, un ibric de argint.

1 lighian, un ibric de Bosna, poleite.

2 sfeşnice cu mucarea lor de argint.

2 sfeşnice de aramă.

1 ghiuluptan şi un buhurdan de argint, poleite.

Fac tóte acéste talerĭ 2.600.

1 carîtă cu 6 telegarĭ, cu hamurĭ nemţeştĭ şi cu 2 săgedéle i cu patru perine de frenghie, za talerĭ 800.

1 rădvan cu 6 telegarĭ cu hamurile lor, za talerĭ 400.

1 cal de ginere cu şaoa de argint cu scările iar de argint, cu paloş, cu buzdugan, za talerĭ 450.

1 cămară ferecată, cu 6 telegarĭ cu hamurile lor, za talerĭ 200.

450 de oĭ cu mieĭ şi cu 20 de areţĭ, za talerĭ 550.

40 de boĭ marĭ, de plug, za talerĭ 250.

40 de vacĭ cu viţeĭ, za talerĭ 160.

25 de iape cu mânjĭ şi cu armăsar, za talerĭ 300.

200 de mătcĭ de stupĭ, za talerĭ 200.

Satul *Crovul*, cu casele, cu pimniţă, cu beciurile de piatră, cu curtea şi cu tóte alte, i morile.

Copăcelul tot hotarul şi cu morile, care iaste pe lângă *Crov.*

Satul *Mătăsariul* cu tot hotarul.

Satul *Necşăştiĭ* cu tot hotarul.

Casele din *Tîrgovişte* cu locul precum s'aŭ cumpărat de la *Gheorghiţă Căpit.* talerĭ 500.

Viile de la *Fiteştĭ de la Gorgan* ce s'aŭ cumpărat de la *Luca Vistierul* şi de la cumnată-sa *Nasté* şi de la nepotu-săŭ *Şerban Pitariul.*

Viile de la *Tîrgovişte* de pe *valea luĭ Voivod.*

20 de pogóne de viĭ la *Şcheĭ* pe lângă viile nóstre.

Casele din *Bucureştĭ* ce am cumpărat de la fecioriĭ *Cernicăĭ Armaşul*, cu pimniţa de piatră cu locul, talerĭ 1.100.

1.000 zloţĭ banĭ gata afară din sălbĭ, za talerĭ 2.500.

40 de suflete de ţiganĭ anume: ot *Drăghicĭ* i ot *feciorii Banuluĭ Corneĭ:*

Ion Vişănescul cu 2 copiĭ: Lupul i Preda şi cu 2 fete: Ilinca i Florica.

Stan brat Ion cu 4 feciorĭ, Dumitru, Toma i Mihaĭ i Aldea.

Călina ţiganca i sin ego Vintilă.

Simtioana ţiganca i sin ego Pârvul; Ilina ţiganca luĭ iaste fata luĭ Şerban ot Brâncovénĭ.

Marin ţiganul sin Şucăĭ, ţiganca luĭ Ivana ce s'aŭ cumpărat ot *Tufénul.*

Drăghicĭ sin Mateĭ; ţiganca luĭ Rada ce s'aŭ cumpărat de la *Cârstea ot Fălcoĭ* şi fiesa Stanca ce s'aŭ luat de la mănăstirea Brâncovénĭ, c'aŭ fost dat-o *Cârstea* schimb.

Paraschiva ţiganca i sin ego Pârvul.

Ţirea ţiganul, Neacşa ţiganca luĭ.

Mihaĭ sin Ţiréĭ, Maria ţiganca luĭ i sin ego Ion.

Dumitraşco sin Ţiréĭ.

Ionaşco sin Ţiréĭ.

Radul brat Ţiréĭ, Crina ţiganca luĭ şi cu 2 copiĭ: Négoe i Drăghicĭ şi cu 3 féte: Pârva, Stana i Dumitra.

Păun brat Ţiréĭ, Buna ţiganca luĭ şi cu 3 feciorĭ: Staico, Preda i Barbul şi o fată anume Neacşa.

cin liude 42.

VII.

Cu mila luĭ Dumneḑeŭ scriem zestrile fiemea Zmaragdeĭ, cum arată în jos anume:

Iunie 8, leat $\frac{7220}{1712}$.

1 cuunună de... bucăţĭ, cu diamanturĭ roze marĭ şi la mijloc cu un diamant maĭ mare, za talerĭ 2.300.

1 left peste tot cu diamanturĭ roze, făcut în chipu gripsoruluĭ cu 3 picióre de mărgăritarĭ mare, za talerĭ 1.800.

1 păreche de cerceĭ câte cu 3 picióre de diamant şi căşuţel iar cu diamanturĭ roz marĭ, za talerĭ 2.500.

1 peréche de cerceĭ de balaş marĭ şi căşuţele cu diamanturĭ, za talerĭ 700.

1 păreche de cerceĭ de zmaragd marĭ cu căşuţele cu ..., za talerĭ 450.

1 păreche de cerceĭ maĭ micĭ de balaş cu căşuţele cu diamanturĭ, za talerĭ 300.

2 părechĭ de cerceĭ micĭ, uni de zamfir, alţi de zmaragd, za talerĭ 100.

1 păreche de brăţări cu diamanturĭ marĭ roze şi altele maĭ micĭ împrejurul celor marĭ, za talerĭ 1.800.

1 păreche de brăţărĭ iar cu diamanturĭ şi maĭ marĭ şi maĭ micĭ roze, za talerĭ 550.

1 păreche de brăţărĭ de aur micĭ, za talerĭ 50.

1 leftişor cu un zmaragd mare în mijloc şi împrejurul luĭ diamanturĭ roze, za talerĭ 450.

1 inel cu diamant punta *care s'aŭ dat schimb*, za talerĭ 350.

1 inel cu diamant punta *care s'aŭ dat la cale primare*, za talerĭ 500.

1 inel cu diamant punta, za talerĭ 350.

1 inel cu diamant punta galben şi tórta cu diamanţéle micĭ, za talerĭ 250.

1 inel cu diamanţéle roze, za talerĭ 90.

1 inel cu zamfir mare, za talerĭ 110.

1 inel cu balaş mare, za talerĭ 120.

1 inel cu zmaragd mare, za talerĭ 120.

1 inel cu robin, za talerĭ 80.

12 şirurĭ de mărgăritarĭ mare, za talerĭ 700.

2 lanţurĭ de aur, câte cu 8 nasturĭ de zmaragd, za dramurĭ 600, cin talerĭ 1.200.

1 işlic cu o flóre cu diamanturĭ, unul mare în mijloc şi 16 maĭ micĭ împrejur şi cu 18 florĭ de mărgăritarĭ, za talerĭ 750.

1 işlic cu florĭ de mărgăritarĭ maĭ micĭ, za talerĭ 150.

2 sălbĭ de galbenĭ marĭ, într'amândouă zloţĭ 425, za talerĭ 1.600

Banĭ pe cap cu lésă de mărgăritarĭ, zloţĭ 300, za talerĭ 758.

Sovonul cu mărgăritarĭ şi cu zloţĭ 300, za talerĭ 800.

3 iĭ cu mărgăritarĭ, za talerĭ 1.300.

11 iĭ cu sârmă, za talerĭ...

6 iĭ cu şăreturĭ şi umplute cu fir, za talerĭ...

15 iĭ cu mătăsurĭ, za talerĭ...

1 dulamă de serasir, greŭ, cu nasturĭ de aur cu diamanturĭ şi cu robinurĭ şi cu blănĭ de samur, za talerĭ 1.500.

1 dulamă de lastră, grea, cu nasturĭ cu mărgăritarĭ şi cu robinéle, cu limie de samur, za talerĭ 650.

1 dulamă de lastră grea roșie, cu nasturĭ de mărgăritarĭ cu blană de pântece de râs, za talerĭ 550.

1 dulamă de sarasir grea de Țarigrad, cu nasturĭ de mărgăritarĭ și cu robinéle, cu pacea de samur, za talerĭ 380.

1 dulamă de sarasir turungiŭ persian, cu nasturĭ de mărgăritarĭ cu pacea de samur, za talerĭ 350.

1 dulamă de lastră ghiulghiuli, cu nasturĭ de mărgăritarĭ, cu pacea de samur, za talerĭ 250.

4 dulămĭ de canavăț, gréle, cu florĭ de fir: una turungi, alta vérde, alta amberboĭ, alta roșie, cu nasturĭ cu mărgăritarĭ și cu pacéle de samur, tóte za talerĭ 1.000.

1 ghiordie de sarasir, cu nasturĭ de mărgăritarĭ și cu pacea de samur, za talerĭ 200.

2 ghiordiĭ de hataiale cu cacumĭ, za talerĭ 160.

1 ghiordie de hataĭ cu pacéle de samur, za talerĭ 80.

1 sucnă de sarasir greŭ, cu gurĭ cu mărgăritarĭ și cu robinéle și cu sponcile de aur cu diamanturĭ, za talerĭ 450.

1 rochie de lastră ghiulghiuli cu sponcile de aur cu robinurĭ, za talerĭ 120.

2 sucne de lastră: una albă alta galbenă, za talerĭ 120.

3 sucne de atlaz cu florĭ de fir, roșie, ghiulghiuli și turungi, za talerĭ 220.

2 rochiĭ de belacósă: albă și turungi, za talerĭ 90.

1 rochie de tabinet vérde cu florĭ de fir, za talerĭ 40.

4 rochiĭ de hataĭ cu florĭ de fir, ghiulghiuli, galbenă, verde și turungi, za talerĭ 160.

3 brâne cu fir, greale, za talerĭ 100.

1 zăvastă de hataĭ cu florĭ de fir roșie și vérde în 7 foĭ, coțĭ 35 căptușită cu sandal de Veneția, za talerĭ 140.

Așternutul.

1 plapomă de sarasir cu cérșaful cu florĭ de fir și altă plapomă de hataĭ cu florĭ de fir și un cérșaf cu florĭ de fir peste tot și 3 cérșafurĭ cu florĭ de mătase și cu fir și 2 perine marĭ și 4 micĭ cu fețele cusute cu florĭ de fir și alte 2 părechĭ de fețe cusute cu mătăsurĭ și cu fir și pilota cu fața de atlaz roșu; tóte acestea za tal. 400.

4 perine de atlaz cu florĭ de fir, za talerĭ 70.
1 covor de atlaz cu fir, za talerĭ 40.
1 covor de mătase, de pat, za talerĭ 50.
1 covor mare iar de pat, za talerĭ 40.
6 săgedéle bune, za talerĭ 50.
2 oglindĭ, una cu pervazurile de argint, za talerĭ 70.

Rânduiala meseĭ.

2 mese leşeştĭ.
2 mese de ţară.
1 masă alésă cu fir cu peşchirul ieĭ.
1 masă de dulceţ cusută cu fir peste tot.
1 masă alésă umplută cu mătăsurĭ cu peşchirul ieĭ.
2 peşchire de ţară.
12 şerveturĭ cu florĭ de fir.
36 de şerveturĭ cusute cu florĭ de mătase şi cu colţĭ.
4 măhrămĭ de mâinĭ: una cu florĭ de fir de Ţarigrad şi 3 cu florĭ de mătase şi cu fir.
6 cobóce de argint.
12 tipsiĭ de argint.
12 tipsiĭ maĭ micĭ iar de argint cu florĭ, de póme.
12 talere de argint, rătunde.
6 talere de argint, poleite în cornurĭ.
1 şcatulcă cu 12 cuţite, 12 furculiţe, 12 lingurĭ de argint şi alte 2 toculéţe iar cu cuţite i lingurĭ.
26 tipsiĭ de cositorĭ.
24 tipsiĭ de aramă.
24 talere de cositorĭ.
1 solniţă de argint.
1 lighian şi un ibric de argint.
1 lighian şi un ibric de aramă de Bosna, poleite.
2 sfeşnice de argint cu o mucare a lor.
2 sfeşnice de aramă.
1 ghiuluptan şi un buhurdan de argint, poleite.

Fac tóte acéste, talerĭ 2.700.

Carîta cu 6 telegarĭ, cu hamurile nemţeştĭ, cu săgedéle şi cu 4 perine de frenghie, za talerĭ 800.

1 cal de ginere cu şaoa de argint, cu scările de argint, cu raft, cu paloş, cu buzdugan, za talerĭ 450.

1 rădvan cu 6 telegarĭ, cu hamurile lor, za talerĭ 300.

1 cămară ferecată, cu 6 telegarĭ, cu hamurile lor, za talerĭ 200.

500 de oĭ cu mieiĭ lor şi cu 30 de areţĭ, za talerĭ 650.

40 de boĭ marĭ, de plug, za talerĭ 250.

40 de vacĭ cu viţeiĭ lor, za talerĭ 200.

30 de iape cu mânjiĭ lor şi cu un armăsar, za talerĭ 350.

200 de mătcĭ de stupĭ, za talerĭ 200.

Satul *Ciorogârla* cu casele de piatră, za talerĭ...

Moşia de la *Belciugatul*, za talerĭ...

Satul *Greciĭ* cu 50 de pogóne de viie, za talerĭ...

Viile de la *Piteştĭ de la Gorgan* ce s'aŭ cumpărat de la *Leca Slugériul*, za talerĭ...

40 de suflete de ţiganĭ precum se vor semna în jos anume:

ot Brâncovénĭ: Radul Gulie, Neaga ţiganca luĭ i sin ego Dima şi Gherghe şi cu fiesa Cârstina.

Alexandru brat Radu şi Cârstina ţiganca luĭ i sin ego Costandin Necula i Dumitru şi Ilina i Stanca i Sanda féte lor.

Neaga văduva i sin ego Alixandru.

Ţiganiĭ ot Ciorogârlă: Stan ţiganul, Stana ţiganca luĭ i sin ego Neagul i Pătru i Sandul i Nastasia fata lor.

Călin ţiganul, Anca ţiganca luĭ i Costina i Stana i Ilinca fete lor, i Dobra bătrâna.

Ţiganiĭ ot Coanda Căpitanul: Manea ţiganul bătrân, Dragomir sin Manea, Stana ţiganca luĭ i sin ego Bejan i Mateĭ i Dobra fata luĭ.

Ion sin Manea, Iodita ţiganca luĭ i sin ego Ivan şi o fată a lor nebotezată.

Giurgi ce'ĭ dic Cercel, i Tiha ţiganca luĭ, i sin ego Vintilă, i Ion i Călina fata lor.

cin liude 42.(1)

(1) Notăm că aceste 3 Anexe aŭ fost publicate şi de D-l Iorga în «Documente privitóre la Constantin-Vodă Brâncoveanu» 1901, deslușim însă că: Anexa I este publicată toată; Anexa 2 este numaĭ menţionată în nota 1

Aceștia sunt copii luĭ Costandin Brâncoveanu și, cu probe temeĭnice, astfel aŭ fost eĭ căsătorițĭ.

Orĭ ce alte presupunerĭ ba chiar și afirmărĭ fără dovezĭ ca de pildă când D-l Gion Ionescu în «Istoria Bucureștilor» la pag. 224 zice: «a dóua Domniță Ancuța e fata luĭ Costandin Vodă Brâncoveanu, măritată după Ienake Văcărescu» saŭ D-l Const. V. Obedeanu în: «Aga Constantin Bălăcianu» la pag. 34, unde și D-sa zice: «Brâncoveanu în cele din urmă a pierit și dânsul ca un eroŭ cu ceĭ 4 fiĭ aĭ luĭ și cu ginerele săŭ Enache Văcărescu» și în alte scrierĭ vechĭ și nouĭ pe care nu le vom maĭ înșira aci, greșesc cu toțiĭ făcând pe Janache Văcărescu Vel Agă ginere luĭ Brâncoveanu, căcĭ nu este astfel exactul adevăr și, pentru a sprijini asertiunea nóstră, în Capitolul următor, vom arăta dovezile ce avem asupra acestuĭ Janache care, dacă a fost sacrificat și el—după cum am maĭ zis—, la Țarigrad în 1714, d'odată cu familia luĭ Brâncoveanu, acest fapt nu trebue să'l căutăm în vreo încuscrire a luĭ cu Costandin Vodă, ci în faptul că Turciĭ aflase cu preciziune că el era omul de cea maĭ mare încredere al Domnuluĭ, care știa bine, dar tăinuia averile stăpânuluĭ săŭ față de lăcomia Turcilor care voiaŭ să pună mâna pe ele cu orĭ ce preț.

Pentru a termina însă cu copii luĭ Brâncoveanu, dăm aci un tabloŭ cronologic-biografic, pentru ca să se pótă ști despre eĭ dintr'o singură privire, aceea ce e maĭ de căpetenie:

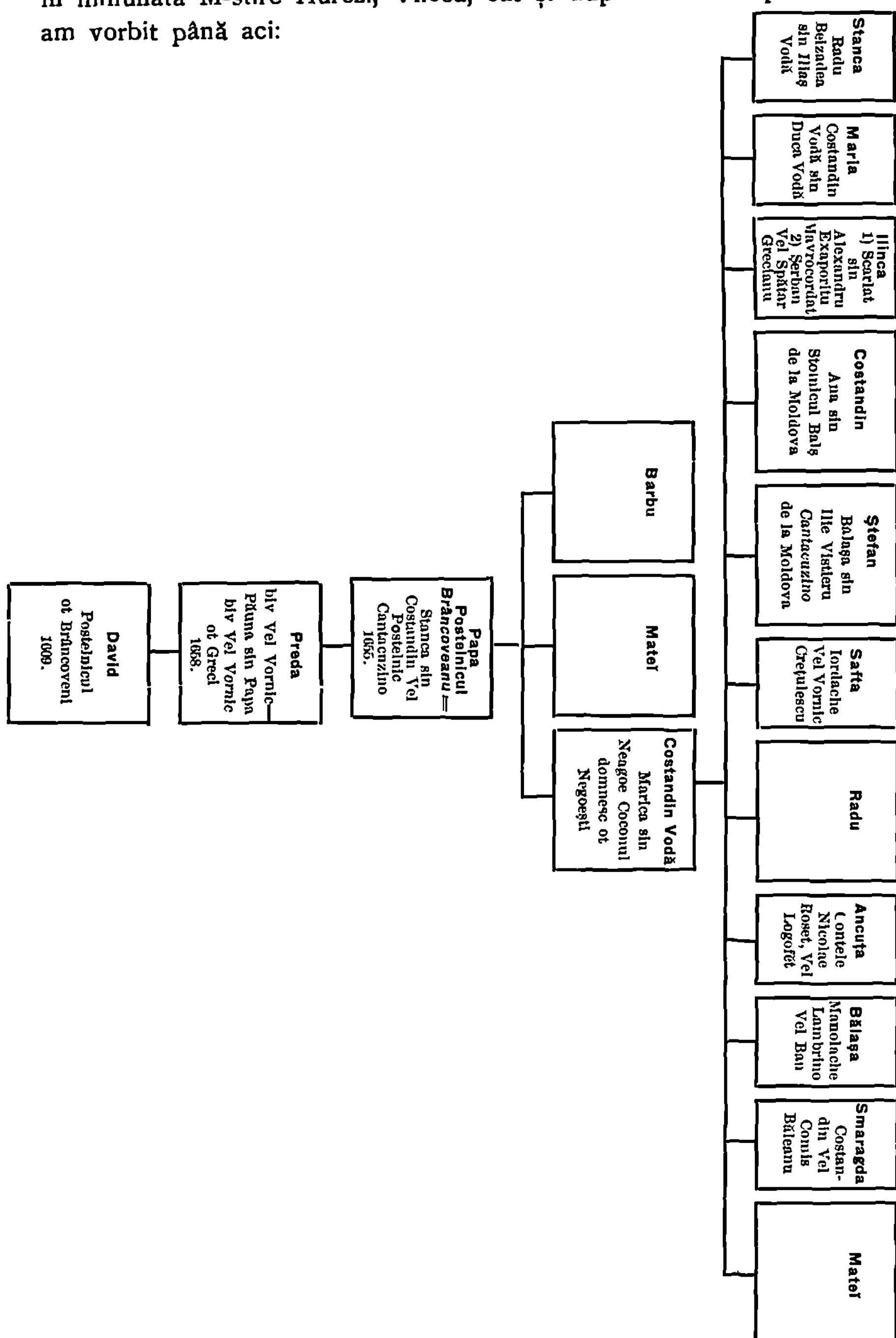
pag. 170, iar din Anexa 3 s'aŭ publicat numaĭ satele, viile și țiganiĭ, dar cele l'alte lucrurĭ aŭ fost lăsate la o parte, întrebuințate numaĭ cu totul superficial în Prefața aceleĭ cărțĭ.

TABLOU CRONOLOGIC-BIOGRAFIC AL COPIILOR LUI COSTANDIN VODĂ BRÂNCOVEANU

No. curent	NUMELE	Născut pe la:	Data foaeĭ de zestre:	Data căsătorieĭ:	Data morțiĭ:	OBSERVAȚIUNĬ
	Costandin Voevod	1653		1674	1714 August 15	
	Copii luĭ:					
1	Stanca	1676	1692 Noemvrie 2	1692 Noemvrie	1714 Martie 15	La 1705 Martie 29 móre soțul eĭ și ea rămâne văduvă tînără fără copiĭ. (1)
2	Maria	1678	1693 Octomvrie 13	1693 Noemvrie 5	1697 de ciumă în Țarigrad	
3	Ilinca	1682	1698 Februarie 5	1698 Februarie 5		Soțul eĭ Scarlatake Mavrocordat † la 1699 Iulie 28. Remăritată la 1704 cu Șerban sin Șerban Vel Logofăt Grecianu.
4	Costandin	1683	1706 Ghenarie 20	1706 Ghenarie 20	1714 August 15	
5	Ștefan.	1685	1709 Februarie 20	1709 Februarie 24	1714 August 15	Soția luĭ, Bălașa Cantacuzina, † la 22 Noemvrie 1711, lăsând o fiică Maria.
6	Safta	1686	1700 Mai 12	1700 Mai 19	1747	
7	Radu	1690	† necununat	Logodit la 1713	1714 August 15	
8	Ancuța	1691	1704 Iunie 1	1705 Mai 20	1730 la Brașov	Înmormîntată în biserica M-rei Hurezi, Vîlcea, fiind atuncĭ Oltenia subt Austriacĭ, la 12 Aprilie 1730.
9	Bălașa.	1693	1708 Octomvrie 30	1708 Octomvrie 31	1751 (?)	
10	Smaragda	1696	1712 Iunie 8	1712 Iunie (Rusaliĭ)	1740 (?)	
11	Mateĭ	1702	Nevîrstnic	Nevîrstnic	1714 August 15	

Vezĭ pag. 143 de maĭ sus.

Dăm acum şi un Arbor Genealogic atât după originalele portrete ale neamuluĭ Brâncovenesc despre tată cum se găsesc şi azĭ în minunata M-stire Hurezi, Vîlcea, cât şi după actele despre care am vorbit până aci:

CAPITOLUL III.

Ianache Văcărescu.

Pentru ca să putem dovedi pe deplin greşala sigură ce fac aceĭ care aŭ crezut că Ianache Văcărescu, Marele Agă şi Paharnic, ar fi fost ginere luĭ Costandin Vodă Brâncoveanu, după cum pretind uniĭ, saŭ că ar fi fost frate vitreg cu Dómna Marica a aceluiaş Voevod, după cum pretind alţiĭ, vom înşira aicĭ în ordine cronologică şi cât se póte de scurt câte-va din actele carĭ sĕ ating de el:

1668 Iulie 5. Ianache împreună cu *frate-s'o Ivan* şi cu *tatăl lor Negoiţă Spătaru Văcărescu* vînd moşie în *Doiceştĭ* (condica Bărbăteştilor în casa mea).

1690 Mai 5. Li se întăreşte la amândoĭ *fraţiĭ Văcăreştĭ: Ianache şi Ivan*, moşiile *Doiceşti* şi *Şotânga.*

1691 Martie 8 el era *Căpitan za lefegiĭ* şi martor la un zapis. (Arh. St. Mitr. Buc., p. 173, d. 55).

1692 Iunie 28 el era *Vel Căpitan za Copiĭ* (Arh. St. cond. Mitr. N. III, fila 142).

1693 Febr. 10 el era *Vel Căpitan za lefegiĭ*, martor la un zapis. (coll. mea). Acésta iĭ este iscălitura:

IANACHE VĂCĂRESCUL
Vel Căpitan za lefegiĭ, mărturie.

1693 Martie 6 el era *Vel Căpitan za lefegiĭ*, martor la un zapis. (coll. mea). Acésta iĭ este iscălitura:

IANACHE VĂCĂRESCUL
Vel Căpitan za lefegiĭ, mărturie.

1695 Mai 14 el era *Vel Agă* Ispravnic împreună cu alțiĭ Scaunuluĭ Bucureștilor (Arh. St. M-rea Radu Vodă, pach. 23, doc. 27).

1695 Iulie 23 el era *Vel Agă* și martor la un zapis (coll. mea). Iată-ĭ iscălitura:

JANACHE VĂCĂRESCUL
Vel Agă, mărturie.

1696 Febr. 1 el era *Vel Agă* și cumpără moșie la satul *Pogorîșul lângă Văcărești* și *Nucet.* (Arh. St. Mitr. Buc. pach. 44, doc. 1)

1696 Aprilie 6 el era *Vel Agă* și martor la un zapis. (coll. mea.)

1696 Aprilie 6 el era *Vel Agă* și martor la un zapis. (Arh. St. M-rea Bistrița, p. 5, d. 2).

1696 Iunie 10 el era *Vel Agă* și martor la un zapis (coll. mea). Iată-ĭ iscălitura:

JANACHE VĂCĂRESCUL
Vel Agă, marturie.

1697 Febr. 18. Bălașa sin rĕpos. *Neagoe biv Vel Ban Săcuianu* fost'a soție a luĭ *Badea Cluceru Bucșanu*, dă zapis nepotuluĭ eĭ *Ianache Văcărescu Vel Agă* i soțieĭ acestuia *Stanca* și nepotuluĭ eĭ (a Bălași) *Ivan Vatafu Văcărescu*, prin care, pentru că n'a făcut copiĭ (Bălașa) le-a dăruit acestor nepoțĭ, toată partea de moșie din *Bucșanĭ*, iar

locul de casă din sat cu pimniță, curte, grădină, heleșteŭ și locu cât aŭ ținut cu țigănia, să le stăpânéscă *Ianache Văcărescu* Vel Agă. (Arh. St. M-rea Mărgineni, dosar 5/851, fila 55). De altfel, despre rudenia *Bucșanilor* cu *Ianache Văcărescu* vorbește și actul pomenit maĭ sus cu data din 1692 Iunie 28.

1697 Decembre 1. Zapis prin care *Mateĭ Vatafu Grecianu* împreună cu soția luĭ, îl dă *cumnatuluĭ săŭ Ianache Văcărescu*, prin care îĭ dă partea sa de moșie din *Bucșanĭ* cu viile de acolo, pentru moșia din *Ludăneasca* (adică schimb.) Arh. St. M-rea Mărgineni, dosar 5/851, fila 55.

1698 Iulie 22 se dă hrisov luĭ *Ianache Văcărescu Vel Agă* ca să-ĭ fie ocină la *Copus*, *Rașĭ*, *Călugăra* și *Rășciorĭ* ot *sud Ialomița* stj. 1692 însă în lat din hotarul cumnatu-săŭ luĭ *Bârcă feciorul Jupânesei Vlădaiĭ* (Arh. St. cond. veliților boierĭ, No. 15, fila 239).

1698 Noembre 17 el era *Vel Agă* și face schimb de moșie cu *Gligore Fostelnicul Băleanul* la *Flocoșĭ pe Pasărea.* (Acad. Rom. 115/XLV).

1698 Decembre 10 el era *Vel Agă* și martor la un zapis (condica Bărbăteștilor).

1699. Iane Vel Agă Văcărescu avea la 1699 *fiŭ pe Costandin al 2-lea Logofăt.* și era cumnat cu *Iane Logofătul Cocorăscu.* (vedĭ condica Jilava doc. 4, din 1699 pentru moșia Ojogeniĭ notă a mea din Arhiva D-luĭ Gh. Gr. Cantacuzino.)

1699 Iunie 20. Ianache Vel Agă ia niște viĭ dăruite de boieriĭ *Filipeștĭ.* (Acad. Rom. 44/LXXIX).

1700 Mai 26. Ianache Vel Agă să stăpânéscă 20 pogóne viĭe de ale *boierilor Filipeștĭ.* (Acad. Rom. doc. 45/LXXIX).

1702 Octomvrie 7 el era *Vel Agă* (cond. Bărbăt. în casa mea.)

1703 Ghenarie 20 el era *Vel Agă* și martor la un zapis. (cond. Bărbăt.)

1703 Mai 18 el era *Vel Agă* și Ispravnic în lipsa Domnuluĭ de la Scaun.

1705 Martie 21. Ianache Văcărescu Vel Agă cumpără moșie în *Lapoș sud Saac.*

1708 Decemvrie 16 el era *Vel Paharnic* și cumpără moșie în *Iacoveștĭ.*

1710 Mai 11 el era *Vel Paharnic* și cumpără un loc cu case în Bucureștĭ în mahalaua Sf. Nicolae, care loc este pe lângă casa Dumnealuĭ (Mitr. Buc. pach. 220/39 netr. doc. 10.)

1712 April 6 el era *Vel Clucer.* (coll. mea.) Iată-ĭ iscălitura:

Făcându-se socotéla și schimbul înaintea nóstră am iscălit maĭ jos.

IANACHE VĂCĂRESCUL
Vel Clucer.

1712 Iulie 6 el era *Vel Clucer* (cond. Bărbăt.)

1713 Noemvrie 25 el era *Vel Clucer* și cumpără moșie în *Gurgueștĭ sud Slam Rîmnic* (doc. la Dl. Filodor, Buc. 1899).

1715 Noembre 9 (Mitr. Buc., pach. 293/112, netrebn. doc. 15). Hrisovul luĭ *Ștefan Cantacuzino Voevod* către boierul D-sale *Costandin Postelnicul* și către frațiĭ luĭ: *Barbu*, *Ștefan* și *Radu, fecioriĭ luĭ Ianache biv Vel Clucer Văcărescu*, ca să ție moșiile *Hulubești* și *Ghimpeniĭ sud Dâmbovița* stj. 1250, care moșie o aŭ cumpărat tatăl lor de la moșneni.

1731 Martie 13. (Mitr. Buc. pach. 220/39 netr. doc. 14). *Costandin Văcărescu biv Vel Vistier, Barbu Văcărescu biv Vel Șetrar, Ștefan Văcărescu Postelnic* și *Radul Văcărescu*, cu toțiĭ vînd un loc de casă de aci din Bucureștĭ în mahalaua Sf. Niculae, în talerĭ 400, *care acest loc o parte aŭ fost de danie rĕposateĭ maiciĭ noastre de la un unchiŭ al Dumneaeĭ, Necula Grădișteanul, precum diata luĭ dovedește.*

Ce reiese de aci?

Că *Ianache Aga Văcărescu era nepot boierilor Bucșanĭ*, mama luĭ Neacșa, fiind o Bucșancă; că *Ianache era cumnat cu Mateĭ Vatafu Grecianu* și cu *Ianache Logofĕtul Cocorĕscu;* că *Ianache avea la*

1699 fiŭ pe *Costandin*, care era *al 2-lea Logofĕt;* că ordinea vîrsteĭ celor 4 copiĭ aĭ luĭ este ast-fel: *Costandin, Barbu, Ştefan* şi *Radu;* că pe *soţia luĭ Ianache o chema Stanca* care avu unchiŭ pe *Necula Grădişteanul.*

Dar nicăierĭ şi nicĭ odată, absolut nicĭ un document contimporan demn de credĕmînt, nu găsim zicând că vre-o fiică a luĭ Brâncoveanu Voevod ar fi fost măritată cu acel boier Ianache Văcărescu, nicĭ în prima cununie, nicĭ maĭ în urmă. Şi nicĭ n'aré cum să fie adevĕr, căcĭ se ştie că toate fiicele aŭ avut alţĭ bărbaţĭ, iar Văcărescu a avut şi el nevastă pe alta, precum vom vedea maĭ jos la rîndul descriereĭ acesteia.

Ştim din cele precedente că singura fată a luĭ Costandin Vodă Brâncoveanu, care ar fi putut să fie remăritată cu alt bărbat, ar fi *Domniţa Stanca* care a rĕmas vĕduvă de *Radul Beizadea sin Iliaş Vodă*, decĭ numaĭ pe aceasta ar fi putut, să o ia în văduvie, el spre a-ĭ fi soţie; saŭ că cel puţin publicul neştiutor ar fi bănuit aşa ce-va confundând astfel din cauză maĭ ales că numele eĭ se întîmplase a fi chiar asemenea cu acela al adevĕrateĭ soţiĭ a Văcăresculuĭ.

A pretinde însă acest lucru este absolut fără temeiŭ, căcĭ soţul Domniţiĭ Stanca, ştim că móre (1) în 1705 Martie 29, iar cu 6 anĭ maĭ înainte de data acésta, adică în 1699, Ianache Văcărescu avea copil pe Costandin care încă şi al 2-lea Logofĕt era, şi la 1727 acest Costandin era Vel Vistier; admiţând dar că, prin 1706 Domniţa Stanca Brâncoveanca s'ar fi măritat cu Ianache Văcărescu, este inadmisibil a pretinde că fiul care în acest caz nu putea avea maĭ mult ca 21 de anĭ, să fie la o vîrstă aşa de fragedă Vel Vistier.

Maĭ mult încă: In Cronica luĭ Grecianu se vorbeşte de măritişul celor 7 fete ale Brâncoveanuluĭ. Ştim în mod neîndoios că numaĭ Ilinca, cea de a 3-a fiică, văduvind dupĕ un an de căsătorie, s'a remăritat al 2-lea rînd cu Şerban Vel Spătar Grecianu, dar de acest al 2-lea măritiş nu se vorbeşte în cronică, căcĭ nicĭ nu era obiceiul ca la o a 2-a căsătorie să se facă atâta ceremonial ca la prima cununie. Cu tóte acestea, dupĕ ce Grecianu fu făcut ginere prin 1704, de aci înainte vedem ḑicându-se adesea-orĭ în cronică: «şi a mers Domnul la satu gineruluĭ Mării Sale Şerban»; şi «a trimis Măria Sa pe gi-

(1) Vezĭ pagina 143.

nerile Mării Sale Şerban..... la Ţarigrad..... la Moldova şi alte multe asemenea menţiunĭ». Dacă dar acum, Văcărescu ar fi fost şi el un ginere al luĭ Brâncoveanu, nu ar fi ḑis şi despre el tot aşa în cronică, când maĭ ales, în al 19-lea an al Domnieĭ luĭ, adică în 1708, Domnul mersese la satul luĭ Ianake anume Văcăreşti, când adică cu acea împrejurare ĭ-a dat (1) el luĭ Vodă şi un cal frumos? Şi în alte multe ocasiunĭ ce maĭ găsim în aceiaşĭ cronică că se vorbeşte de el, nu ar fi putut ḑice cronicarul măcar odată, care anume dintre fiice să fi fost soţia luĭ Văcărescu, dacă ar fi fost adevĕrat că el a fost ginere luĭ Brâncoveanu? Pentru ce nu găsim nicăierĭ dovadă despre acésta?

Asemenea nicĭ o dovadă nu este ca în 9 anĭ de văduvie până la mórtea eĭ Domniţa Stanca să se fi remăritat; ea a murit la 15 Martie 1714; şi, în cele din urmă, ceea-ce e maĭ mult, nu se găseşte încă scris nicăĭerĭ nicĭ măcar vre-o bănuială nu este că Stanca, nevasta Văcăresculuĭ, să fi murit. Crez că din dilema aceasta nimenĭ nu va putea ieşi.

Aşa dar, faţă cu aceea ce susţine d-l Gion Ionescu fără nicĭ un document în «Istoria Bucureşcilor» la pag. 224 ḑicênd că Ancuţa ar fi chemat-o, încă maĭ tare stăruim a zice că nu póte fi exact, căcĭ numaĭ o Ancuţă a avut Brâncoveanu ca fiică şi aceea a murit în căsătorie cu primul sĕŭ soţ la 1730 în Braşov. (Veḑĭ lucrarea mea: Contele Nicolae Rossetti» unde documente numeróse şi puternice dărîmă în mod neîndoios cele susţinute fără temeiŭ de alţiĭ, pe care găsesc de prisos aĭ numi aicĭ.

Nu trebue să ţinem cont de un raport de pe acele timpurĭ al unuĭ Ambasador strĕin din Ţarigrad (2), care póte nicĭ că vĕḑuse ţara Românéscă, ne-cum să pótă şti şi gradul de rudeniĭ şi alianţele ce aveaŭ boieriĭ între eĭ.

Pentru timpul de astăzĭ, când a ajuns istoriea nóstră a se deştepta şi *marturiĭ scrişĭ aĭ eĭ* a ne lumina, ne trebue asemenea dovezĭ să ia locul întunerecululĭ.

De sigur, şi rudenie de va fi fost, nu ar fi avut nevoe de acésta ca să fie deopotrivă plînşĭ şi admiraţĭ aceştĭ mucenicĭ aĭ legeĭ noastre

(1) Vezĭ pagina 176 de maĭ sus.
(2) Vezĭ Nota 1 dela pag, 250—252.

creştine. Negreşit, creştinătatea întreagă de pe pămînt câtă să afla atuncĭ vieţuind şi chiar în lungă sumă de anĭ maĭ în urmă, toţĭ câţĭ vor fi putut auzi de îngrozitorul şi sĕlbatecul mod de chinuire sufletească şi trupească suferită de Văcărescu şi de aceĭ 5 Brâncovenĭ, toţĭ din toate ţările, aŭ admirat şi aŭ slăvit tăriea credinţeĭ lor în Dumnezeul nostru şi deopotrivă aŭ jălit pedepsirea şi uciderea fieroasă ce păgânul le a dat. Nemuritoare aŭ rĕmas aceste 2 nume Creştine-Române şi nedespărţită strălucire va rĕmânea între ele de a pururea. Rudeniea dintre eĭ, d'abia să poate dovedi acum de noĭ, dar slava îĭ va ţine nedespărţiţĭ în vecie.

Să trecem acum şi la rudenia cea de a doua a acestuĭ Ianache Vel Agă Văcărescu cu Dómna Maria a luĭ Costandin Vodă Brâncoveanu; să o căutăm cu acte şi să vedem temeĭnicía celor dise de toţĭ scriitoriĭ vechĭ şi nouĭ cum că: *Ianache Aga Văcărescu era frate vitreg despre mumă cu Doamna Maria, soţia luĭ Costandin Vodă Brâncoveanu.*

Să înţelege dela sine că: pentru ca Marica, Doamna luĭ Costandin Vodă Brâncoveanu, să pótă fi fost soră vitregă cu Ianache Aga Văcărescu, ar urmà ca dînsa să fie născută din prima căsătorie a tătăluĭ eĭ, iar Văcărescu din a 2-a căsătorie a mameĭ sale saŭ viceversa; adică: mama Neacşa, soţia luĭ Negoiţă Spătaru Văcărescu să se fi măritat în al 2-lea rând cu Neagoe, Coconul, Popescu-Negoescu şi acéstă a luĭ soţie să fie dat naştere celor 2 de maĭ sus, saŭ că o oare-care altă Neacşă, fostă soţie a luĭ Negoiţă Negoescu, să se fi remăritat cu Negoiţă Văcărescu, având astfel din 1-a căsătorie a eĭ pe Maria şi din a 2-a pe Ianache.

Să cercetăm dar, dacă acest lucru, faţă cu actele ce găsim, a fost prin putinţă.

Am vĕdut maĭ sus că actul din 1698 Iulie 22 vorbeşte că Ianache Văcărescu Vel Agă are cumnat pe Bârcă feciorul Jupâneseĭ Vlădaia.

Mss. 260 de la Academia Română ne spune următoarele:

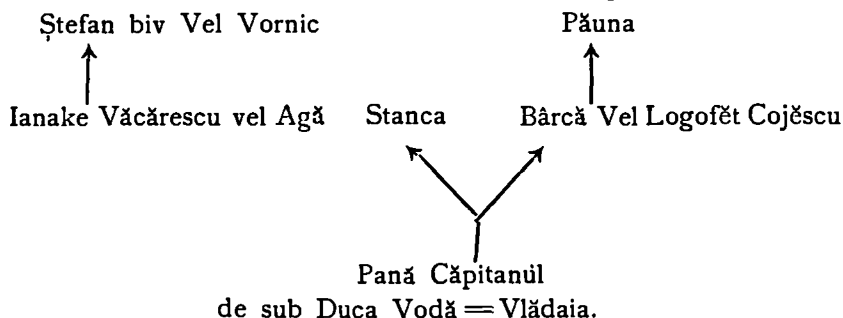
La 1743 Iulie 20 Mitropolitul Neofit scrie luĭ *Ştefan Văcărescu biv Vel Voinic za Tîrgovişte,* menţionând şi de rĕposatul *moşul d-sale Pană Căpitanul* de subt Duca Vodă. *Pană* ţinea în căsătorie pe *Vlădaia* şi avură fiŭ pe *Bârcă* (1) care fu apoĭ şi *Vel Logofĕt.*

(1) Neamul boierilor Cojĕştĭ este din cele maĭ vechĭ ale ţări româneştĭ, cĭ figurează în Divanele Domneştĭ încă de pe la ultimi anĭ aĭ veacului al 15-lea neîntrerupt cu moşiĭ şi cu slujbe de ale ţăreĭ.

La *24 Maiŭ 1745 Păuna Cojasca fiica rĕposatuluĭ Bârcă Cojăscul biv Vel Logofĕt* dă un zapis la mâna d-luĭ *văruluĭ mieŭ Ştefan Văcărescu Vel Stolnic*, căruia îĭ vinde jumĕtate din *Cojăştĭ* şi casa.

Într'un act din *1749 Iunie 9*, *Păuna* este calificată de *vară primară D-luĭ Vel Clucer Ştefan Văcărescu.*

De aci dar am avea următorul arbore bazat pe documente:

Fără îndoială actele nu spun minciunĭ; Păuna Cojasca era vară primară luĭ Ștefan Vacărescu, însă prin mama luĭ Stanca, sora luĭ Bârcă Vel Logofĕt Cojĕscu tatăl eĭ, iar nu în linie bărbătéscă. Așa dar, din cele ce vĕḑurăm maĭ sus, soţia luĭ Ianache Vel Agă Văcărescu se numea Stanca și era din neamul boierilor Cojĕștĭ, iar nu dintr'acela al Negoeștilor al Maricăĭ Doamna.

Mergem acum maĭ departe:

Avem, nu un Document ci o interesantă notă (1) care ne spune că Negoiţă a murit la anul 1685 în Ţarigrad fiind Capichehaia al luĭ Șerban Voevod Cantacuzino, că era bătrîn și i s'a adus ósele luĭ d'acolo, îngropându-le la Mitropolia din Tîrgoviște Prin urmare, dacă Neacșa (mama Necșuţa) ar fi putut să sĕ remărite al 2 lea rînd cu Neagoe Beizadeaua Popescu-Negoescu, nu s'ar fi putut face aceasta decât dupĕ data de 1685.

Dar, ca să fie adevărat acest lucru, ar fi urmat ca Neagoe, Coconul luĭ Antonie Vodă din Popeștĭ, sĕ fi trăit pe vremea aceia; dovedim însĕ că acest Cocon Domnesc dela anul 1681 era mort și soţia luĭ Necșuţa încă trăia, după cum acésta rezultă din actele date de

(1) Vezĭ pag. 489 din «Revista Română» Vol. I, Buc. 1861.

rěposatul Grigorie N. Mano rěposatuluĭ A. Petruțiŭ, funcționar la Arhiva Statuluĭ, în anul 1897 August ca să i le inventarieze (1).

Știm că Negoiță Spătaru Văcărescu tatăl luĭ Ianache Vel Agă Văcărescu a fost căsătorit cu Neacșa fata Jupanuluĭ Badea Comisu Bucșanu (2) care avu soție pe Jupanița Maria.

Actele noastre despre acésta sunt numeróse, dar noĭ vom face apel numaĭ la 2 din ele: *1666 Mai 7.* (Arh. St. Mitr. Buc. pach. 346/165 netrebn. doc. 59). Copie dupě orig. Adecă eŭ *Negoiță Văcărescul*..... daŭ zapis ..... luĭ *Tudoran Clucerul ot Aninosa*..... pentru niște țiganĭ... *căcĭ că mĭ-am pus di dinaintea sócrămea Jupâneasa Maria și a cumnaților mieĭ Pătrașco Căpitanu și Badea Cluceru* ..... și

1667 Mai 19. (Arh. St. Mitr. Buc. pach. 275/94 netrebn. doc. 4). Hrisovul luĭ *Radu Voevod sin Leon Ștefan Voevod* cătrě *Tudoran Clucerul ot Aninósa ot sud Mușcel* ca să ție ocină în hotarul *Strîmbeĭ ot sud Teleorman*..... ce o aŭ cumpěrat dela *Negoiță Spătarul din Văcăreștĭ* și de la *Jupâneasa luĭ Neacșa, sora luĭ Pătrașco Căpitanul Bucșanul*, care moșie i-aŭ fost și eĭ de zestre .....

Așa dar, *Neacșa mama luĭ Ianache Văcărescu era din neamul boierilor Bucșanĭ.*

Prin urmare, din documentele ce cunóștem pînă în momentul când scriem aceste rîndurĭ, constatăm în mod neîndoios că Ianache Vel Agă Văcărescu, nu era frate vitreg despre mamă cu Dómna Marica soția lui Costandin Vodă Brâncoveanu și nicĭ că se póte pretinde că acest Văcărescu era ginere luĭ Brâncoveanu Vodă.

Dar un alt grad de óre care rudenie găsim că a existat între Ianache Aga Văcărescu, cu Marica Doamna și'l vom spune noĭ imediat; ba chiar putem bănui cu temeiŭ de acte, că acest grad de rudenie necunoscut în de ajuns până acuma, a indus în eróre pe mulțĭ, pre-

(1) Din extrasul noteĭ d-luĭ Iuliŭ Tuducescu, funcționar la Arhiva Statuluĭ comunicată nóuě.

(2) Să nu se confunde acest *Badea Comisu Bucșanu*, soțul Mariceĭ, socrul luĭ Negoiță Văcărescu, cu cellalt *Badea Clucerul Bucșanul*, ginerele luĭ Neagoe Banul Săcuianu, despre care vorbește actul din 1697 Febr. 18 rezumat aci la fila 318 de maĭ sus, căcĭ acest de maĭ jos este cu totul altă persoană și nu a avut copiĭ de la Bălașa, soția sa.

conizând rudenia neintemeiată ce o văzurăm maĭ sus, și acésta o găsim, o repet, în acte vechĭ propriĭ ale D-luĭ Teodor C. Văcărescu.

Știm acum în mod sigur că Janache Văcărescu a ținut în căsătorie pe Stanca sora luĭ Bârcă Vel Logofĕt Cojĕscu și că dînșiĭ avură urmașĭ care stăpîniră o parte din moșia Cojĕștiĭ.

Vom dovedi acum, tot cu act, că mama Dómneĭ Marica era și ea o Cojască; prin urmare aci e rudenia dintre aceste douĕ persoane de care ne ocupăm.

Actele moșieĭ Belciugatul din Județul Ilfov, originale, aflate actualmente în posesia D-luĭ Theodor Văcărescu și date mie spre a le studia încă în anul trecut, după care subscrisul am pus de i s'a și scos còpiĭ, dovedesc că Costandin Vodă Brâncoveanu încă din anul 1693 începe să cumpere maĭ multe părțĭ din moșia acésta care sĕ numea Cojĕștiĭ de jos și de sus, iar amândouĕ împreună sĕ numeaŭ Belciugatul și pe tóte le face danie mănăstireĭ sale Hureziĭ, părțĭ de moșie, după care tot în 1693 Aprilie 30 face sus ḍiscĭ mănăstirĭ și hrisov de stăpânire (1), iar în 1695 Aprilie 25, îl reînoiește (2).

Mănăstirea stăpânește acéstă moșie până în anul 1707, căcĭ după o însemnare făcută pe chiar hrisovul original iată ce dovedim: «leat 7215 (1707) Martie 9. Aceste moșiĭ ce scriŭ într'acest hrisov «s'aŭ luat înapoĭ de la mănăstirea Hurezi și pentru acésta s'aŭ dat schimb sat . . (rupt) . . Craiovița din județul Jiiuluĭ de jos cu tot hotarul și cu toțĭ rumâniĭ .

Fără îndoială că acest schimb n'a putut să'l facă alt cineva decât numaĭ ctitorul aceleĭ mănăstirĭ; decĭ ctitorul fiind însușĭ Costandin Vodă Brâncoveanu, el fără îndoială face acel schimb, maĭ ales că acest sat Belciugatul împreunat cu zestrea Dómneĭ Marica î'l dă numitul Domn asemenea ca zestre, în 1712 Iunie 8, ficeĭ sale Domnița Zmaragda, după cum foaia eĭ de zestre ni-o dovedește. Moșia acésta stătu astfel în stăpânirea caseĭ Bălenilor, (căcĭ Costandin biv Vel Comis Băleanul era ginere luĭ Costandin Vodă Brâncoveanu,) până la anul 1744 Iunie 2, când niște urmașĭ de aĭ lor o vînd luĭ Costandin Brâncoveanu, biv Vel Stolnic nepotul de fiŭ al luĭ Costandin Vodă, act

(1) Coll. mea, în còpie.

(2) Acad. Rom. Mss. 2206.

după care în *Descendenţa* etc. Ştefan D. Grecianu, publicată în 1902, am dat eŭ la sfârşit un fac-simile frumos după originalul bine conservat.

Acesta este, în scurte cuvinte, istoricul părţiĭ de moşie din Cojĕştĭ stăpânită de Brâncoveanu, prin schimb cu mănăstirea Hurezi.

Dar, să vedem acum, cum oare a cumpărat Brâncoveanu moşie acolo?

După legile ţăriĭ nóstre, nu se putea cumpăra pe atuncĭ o moşie de cine-va într'un loc unde el nu avea vr'un amestec óre-care s'aŭ vre-o parte de pământ. Brâncoveanu deşi Domn, era totuşĭ şi el supus acesteĭ legĭ. El era însă un zestraşŭ după părticica ce Doamna Marica o avusese în Cojĕşti de jos, rămasă şi eĭ din zestrea mameĭ sale, care, cu acéstă ocazie, ni se lămuresce că era născută Cojască.

Ast-fel dar, soţia luĭ Negoiţă Coconul Domnesc sin Antonie Voevod urmézǎ să fie o Cojască; şi óre, care să fie? căcĭ, după inscripţia de la schitul Surpatele, ea sĕ numea Ilinca, iar după actele din 1674, şi cel din 1681 publicate de noĭ la Capitolul IV, se chiema Necşuţa. Acest lucru este unicul ce maĭ rămâne nedefinit, cu precizie, căcĭ nici un act nu ne-a picat în mâinĭ din care să rezulte lumina despre aşa ceva.

Acesta este purul adevăr.

Tot ce maĭ putem releva aci este că asĕmănarea de nume foarte probabil a dat ocaziune la tótă acéstă mare confuziune căcĭ: Negoiţă sĕ numea şi Coconul luĭ Antonie Vodă şi tot Negoiţă sĕ numea şi contimporanul sĕŭ Văcărescu; Neacşa sĕ numea soţia luĭ Negoiţă Văcărescu şi tot aşa sĕ numea şi una din soţiile luĭ Negoiţă Negoescu; Stanca se numea şi fiica luĭ Costandin Vodă Brâncoveanu şi tot Stanca se numea şi soţia luĭ Ianache Văcărescu pretinsul ginere al luĭ Brâncoveanu Vodă.

Acestor asemĕnărĭ de nume în una şi aceeaşĭ vreme atribuim noĭ, în parte, cel puţin, confuziunea care ar fi putut da loc la atîtea greşelĭ.

CAPITOLUL IV.

Doamna Marica
și
Neamul eĭ «boieriĭ ot Negoeștĭ»

Singurul lucru ce ne-a maĭ rĕmas obscur și pe care nu voim săĭ lăsăm în întunerec este de a se ști și despre Dómna Marica din ce părinţĭ e născută, căcĭ nu e destul a cunóșce numaĭ pe tatăl eĭ saŭ și pe moșul eĭ. Atenţiunea ce trebue să dăm familieĭ eĭ este mult maĭ mare, de-și anevoe de dovedit, după cum vom vedea maĭ la vale.

Din documentele cunoscute de noĭ până adĭ, găsim că neamul boierilor numiţĭ ot Tîrgșor și ot Negoeștĭ sunt tot unul și acelaș neam și că, deși, după cronicĭ, știm bine că Antonie Vodă s'a numit ot Popeștĭ, ba chiar și după documente, cu tóte acestea, boieriĭ Popeștĭ propriŭ zișĭ carĭ sunt și eĭ cunoscuţĭ din cele maĭ vechĭ timpurĭ, nu aŭ nicĭ un amestec, ca neam vorbind, cu sus numiţiĭ boierĭ ot Tîrgșor, căcĭ ceilalţi eraŭ dintr'aceiașĭ familie cu veciniĭ lor boieri ot Dudeștĭ (1) și satul Popești care a dat numele boierilor care se iscăleaŭ și eraŭ cunoscuţĭ subt acest nume este în Judeţul Ilfov pe apa Dîmboviţeĭ din jos de Bucureștĭ, iar satul Popești pe care l'a stăpânit neamul luĭ Antonie Vodă sĕ află în Judeţul Prahova, lîngă Tîrșor și Negoeștĭ.

Sĕ vedem dar maĭ întâĭ documentele ce cunóștem că vorbesc de boieriĭ aceștia, în ordinea lor cronologică și în urmă să ne dăm seamă de rezultatele ce putem obţine din atarĭ martorĭ singuri demnĭ de crezămînt:

1451 6960 Septemvrie 31 (?) Să dă hrisovul luĭ *Vladislav Voevod*, luĭ *Dragomir* și *Șerbuluĭ* cu fii lor, și luĭ *Coman* și *Stan* și *Ion* cu fii lor ca să le fie moșie în *Negoeștĭ*, partea *Tudori* și a luĭ *Badea* și *Ioncea*, cumpĕrată de la eĭ cu 680 de aspri. *Și D-mele aŭ dat cal bun.* (Acad. Rom. doc. cumpĕrat de la D-l Fogel).

1548. La data acésta era *Stan sin Nicola ot Negoeșcĭ.*

---

1) Vezĭ pag. 413 și 414 din Geneal. Cantac. de N. Iorga.

La 1592 fără lună (Acad. Rom. doc. dăruit de Minist. de externe la 24 Dec. 1904, orig. rom. hârtie). *Jupanul Mihaĭ ot Târşoriı*, împreună cu alţĭ boierĭ este martor la zapisul *Raduluĭ Postelnicul feciorul luĭ Cârstian Postelnicul şi al Jupâneseĭ Neacşăĭ ot Stănceştĭ*, dat la mâna văruluĭ sĕŭ *Socol sin Drăghicĭ şi Irina*, prin care îĭ dărueşte partea luĭ de moşie din *Răzvadu de sus*.

1608 Aprilie 10. Mihaĭ Cămăraşu luĭ Mihaĭ Viteazu era pribeag de vre-o 5—6 anĭ în *Schei*, la 1608 Aprilie 10. Să vorbea de el acum pentru tronul Munteniei şi rĕspunse că încercarea asta n'ar folosi la nimic faţă de un om bogat, şiret şi priceput la arme ca *Radu* (Iorga, Vol. IV). *Acest Mihaĭ Cămăraşu nu este altul decât Mihaĭ din Tîrgşor tatăl luĭ Antonie Vodă.*

1610 (7118) August 19. (Acad. Rom. doc. 53/XCV orig. slavon, perg.) *Radu Voevod nepotul luĭ Basarab Voevod* dă hrisov către *Gherghe Comisul* ca să ţiie satul *Tălpaşul*, act în care să zice: Iar acum *Gherghe Comisul* s'a judecat cu satul *Tălpaşul* şi Domnia Sa le-a dat lege 24 de boierĭ anume: .... i *Mihaiŭ Postelnicul ot Negoeştĭ* ....

1611. Bărcan din Merişanĭ... el cu alţĭ 8 boierĭ făcu sfat în taină să omóre pe *Radu Vodă* şi să ridice în Scaun pe *Mihaĭ Cămăraşu*, pentru că *Radu* adusese toţĭ greci şi rumelioţi. (După Cronicĭ).

Acest Mihaĭ este acelaş ot Tîrgşor.

1615 Iulie 6. (Orig. slavon în propriet. D-luĭ Vlădăianu, 1900) Hrisovul luĭ *Radu Voevod sin Mihnea Voevod* dat către *Jupan Lupul Vel Paharnic (Mehedinţeanu)*, pentru maĭ multe moşiĭ...... Şi iar să fie cinstituluĭ, cârmuitor al D-mele celuĭ maĭ sus pomenit, satul *Găojaniĭ* cu tot hotarul şi cu toţĭ rumâniĭ şi cu tot venitul, de pretutindenea cât să va alege din hotar şi până în hotar şi rumâniĭ încă să se ştie anume..... (loc alb) pentru că acest maĭ sus însemnat sat aŭ fost dinainte vreme al *Jupanuluĭ Dan biv Vel Dvornic, strămoşesc* cumpărat cu *Jupâneasa luĭ Vlădaia* şi după acésta când aŭ fost acum în

zilele D-mele după mórtea luĭ *Dan Dvornicul*, aŭ căzut *Jupâneasa luĭ Vlădaia* în datorie la un turc din Giurgiu anume Mustafa Coci de i-aŭ fost datóre 30.000 de aspri turceștĭ și ne-având cu ce alt plăti, aŭ venit *Jupâneasa Vlădaia* împreună cu nepoțiĭ eĭ anume *Tatul și Marco* înaintea D-mele în Divanul cel mare de aŭ vîndut satul *Găojaniĭ* cu toțĭ rumâniĭ și cu tot hotarul cinstituluĭ cârmuitor al D-mele *Jupanuluĭ Lupul Vel Paharnic* în 300 galbenĭ cu a lor bună voință fără nicĭ o silă și cu știrea tuturor megiașilor din sus și din jos și de prin prejur și dinaintea D-mele de s'aŭ răscumpĕrat din datoria cea maĭ sus pomenită. Și aŭ vîndut *Jupâneasa Vlădaia Dvorniceasa* împreună cu nepoțiĭ eĭ *Tatul* și *Marcu* satul *Găojaniĭ* cu a lor bună voință. Incă aŭ fost atuncĭ la tocmeala lor mulțĭ boierĭ mărturiĭ însă anume... ot *Negoeștĭ Mihaĭ* .....

Cu alte cuvinte, *Mihaĭ Cămărașul trăia în I-a domnie a luĭ Radu Vodă Mihnea* și e al 2-lea document cunoscut de noĭ prin care constatăm că el e din Negoeștĭ.

1615 Noembre 14. (Arh. St. M-rea Tismana, pach. 9 netr. doc. 12) Hrisovul luĭ Radu Voevod sin Mihnea Voevod... cătrĕ boierul D-mele *Jupan Fiera Logofĕtul și Jupaniței luĭ Tudoriĭ*... ca să le fie satul *Pietroșani* toțĭ cu tot hotarul și cu toțĭ vecĭnici și cu tot venitul, din câmp și din pădure și din apă și cu vecĭnicĭ și cu vadurĭ de morĭ, de pretutindenea verĭ-cât sĕ va alege de preste tot hotarul, însă să sĕ știe: să țiie boierul D-mele *Fiera Logofĕtul* și cu *Jupanița luĭ Tudora*, treĭ părțĭ din sat... și din vecĭnicĭ așijderea, iar a 4-a parte să țiie *frațiĭ Jupaniței Tudoriĭ*, *fii luĭ Jupan Mihaiŭ din Târgușor*.

Pentru că... acest sat *Pietroșaniĭ* el a fost cumpĕrat de *Jupanița Tudora* de la *Gherghina* și dela *Udriște*, *fii Jupaniței Dobreĭ din Pietroșanĭ* drept 32.000 aspri gata, încă de maĭ nainte vreme din zilele rĕposatuluĭ *Mihail Voevod*. Și am vĕzut D-mea și cartea rĕposatuluĭ *Mihail Voevod*, de cumpărătură, pre când aŭ fost cursul

anilor 7.106 (1.598). Şi aŭ arătat şi cărţile acestor boierĭ ce sînt maĭ sus zîşĭ vînzătorĭ ce le-aŭ avut eĭ de moştenire, în mâna *Jupaniţeĭ Tudoreĭ.*

Şi iar să fie boieruluĭ D-mele *Fiera Logofĕtul* şi *Jupaniţeĭ luĭ Tudoreĭ*, moşia ce sĕ cheamă *Căţăveiĭ*, partea luĭ *Duma* toată şi partea luĭ *Simeon Monahu* tótă... cât sĕ va alege din *apa Teleajenuluĭ* până în *Dâmbul*, pentru că a cumpĕrat *Jupanul Mihaiŭ din Târgşor* dela aceştĭ ómenĭ drept 7.500 aspri, încă în zilele rĕpos. *Simeon Voevod.* Iară dupĕ aceia când aŭ fost acum în zilele D-mele, dar *Jupan Mihaiŭ* el a dat-o *ficeĭ sale Jupaniţeĭ Tudoreĭ* de zestre.

Şi iar să fie boieruluĭ D-mele *Fiera Logofĕtul* şi *Jupaniţeĭ luĭ Tudoreĭ*, 3 pogóne de viĭe în *dealul Făstăcilor* şi cu 20 de stj. de moşie în câmp, pentru că a dat-o *Jupan Mihaiŭ* iarăşĭ de zestre *ficeĭ sale Jupaniţeĭ Tudoreĭ.*

1616 Decembre 23. Alexandru Voevod sin Iliaş Voevod întăreşte luĭ *Preda Postelnicu* şi cinstiteĭ *Dómneĭ Floricăĭ fica răposatuluĭ Mihail Voevod* . . . ca să le fie *Studina de mijloc* şi *Studina de jos* şi *Cruşovul*. . . . . Iar acum în zilele D-mele s'aŭ sculat cu pîră *Marula fica Tudori din Târgşor* şi zicea că *ea este fică a luĭ Mihail Voevod, făcută cu maică-sa Tudora* şi a scos şi o carte a luĭ *Mihail Voevod* prin care o milueşte pre ea cu acele 5 sate ale *Teofaneĭ Călugăriţeĭ*, ca să fie ale eĭ după mórtea *Călugăriţeĭ.* Acéstă carte era făcută cu o amăgire şi cu o rea pecetie.

Noĭ am judecat şi am scos şi pravila, de am căutat cum să o judecăm şi am găsit că moştenirile să cuvin copiilor cu cununie, decât acéstă fică *Marula ea este bastardă.*

Apoĭ «s'a întrebat *Tudora maica Maruliĭ* de când a născut pe fică-sa *Marula* şi câţĭ anĭ are? Iar *Tudora* a ḑis că *are pe Marula de 17 anĭ*, iar cartea ce s'aŭ ḑis maĭ sus este de 19 anĭ de când e scrisă. S'a văzut dar că *Marula* umblă cu amăgire *şi a rĕmas Marula şi cu bărbatul eĭ Socol Paharnicul, de lege.*

1618 Decembre 21. (Arh. St. M-rea Sf. Gheorghe noŭ, p. 37, d. 3.) Să dă hrisov luĭ *Neagul din Negoeştĭ feciorul luĭ Mihaĭ din Tîrgşor*, ca să ţie moşie în *Zeletin.*

1622 Iunie 26. (Arh. St. M-rea C. Lung, pach. 46, doc. 26) *Négul Aga* împreună cu alţĭ boierĭ este martor la zapisul luĭ *Muşat Vistierul şi a fiuluĭ săŭ Vasilie*, dat la mâna luĭ *Mihaĭ Cluceru şi frateluĭ săŭ Dumitraşco Fostelnicul şi soră-si Ancuţa* prin care le dă satul *Negoeşti*, în schimbul *Izvoranilor.* Jupan Neagul este iscălit în zapis: *Négul Vel Agă.*

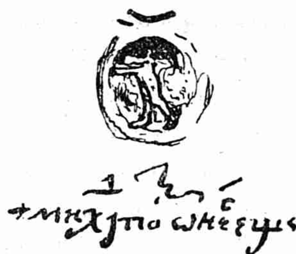
Iată-ĭ iscălitura:

Neagu Vel Agă. 1622 Iunie 26.

1623 Maĭ 27. (Acad. Rom. doc. 4 XLII) *Mihaĭ Postelnicul ot Negoestĭ* este martor în zapisul *Jupâneseĭ Dochia fostă jupânésă a luĭ Stoica biv Vel Vistier* prin care vinde ocina sa din sat din *Stoeneştiĭ de Prahova.*

Dăm aci pecetea şi iscălitura luĭ:

Mihaĭ Postelnicul ot Negoeştĭ. 1623 Maĭ 27.

Aşa dar Mihaĭ trăia încă la data acésta.

1623 Iunie. (Acad. Rom. doc. 7 XLII) Hrisovul luĭ *Radu Voevod sin Mihnea Voevod* dat luĭ *Jupan Necula biv Vel Vistier* pentru satul *Stoeneşti* . . . Apoĭ *Jupan Necula biv Vel Vistier* aŭ hotărît moşia sa din *Stoeneştĭ* . . . . dându-ĭ următoriĭ 12 boierĭ . . . . . *ot Negoeştĭ Nastea i Neagul* . . . .

Şi iar să ţie moşie în *Dălbăneştĭ* lângă *apa Prahoveĭ* cumpĕrată cu zapis în care sunt iscăliţĭ ca martorĭ: *Sima Logofĕt ot Trăgşor.*

1624 7132 Ghenarie 10 (Arh. St. M-rea Cotrocenĭ, pach. 2, doc. 2) Hrisovul luĭ *Alexandru Voevod feciorul Raduluĭ Voevod* către cinstit boierul D-sale *Jupan Goga Vel Armaş* ca sĕ ţiĕ moşie la *Negoeştĭ* în *judeţul Ilfov*, însă partea *Miculuĭ Vătafu*, *fratele Oaneĭ* stj. 52, din câmp şi din pădure şi din siliştea satuluĭ de pretutindenea orĭ cât s'ar alege şi de preste *apa Argeşuluĭ* pân'unde să întîmpină cu hotarul *Slatiniĭ şi al Radovanuluĭ* pentru că s'aŭ fost înfrăţit *Popa Radul* cu *Micul Vătafu*, *fratele Oaneĭ* încă din zilele *răposatuluĭ moşuluĭ D-mele Alexandru Voevod de aŭ intrat în biserică de s'aŭ înfrăţit* şi aŭ dăruit atuncea *Popa Radul* pe *Micul Vătaful* cu o *duiamă de grană verde* şi cu *un cojoc turcesc* şi cu 2000 de banĭ, iar *Micul Vătaful* aŭ dăruit pe *Popa Radul* cu 52 dĕ stj. de moşie ca să-ĭ fie stătătóre, iară 30 de stj. din aceĭ maĭ sus ḑişĭ i-aŭ fost cumpĕrat *Stanciul Slugerul* de la *Ciupag*, iară *Ciupag* i-aŭ fost cumpĕrat de la *Micul Vătaful* încă maĭ dinainte vreme. Apoĭ în zilele luĭ *Şerban Voevod* iar *Popa Radul* aŭ fost împrumutat pe *Stanciul Slugerul* cu 2000 de aspri şi cu 30 de obróce de grâŭ *în vreme când aŭ făcut Stanciul Slugerul mănăstirea luĭ cea din Negoeştĭ.* Apoĭ în zilele *părinteluĭ D-mele Raduluĭ Voevod*, dacă aŭ venit *Stanciul Slugerul din pribegie* el aŭ dat *Popi Raduluĭ* aceĭ 30 de stj. pentru acea datorie maĭ sus ḑisă, pentru că feciorĭ din trupul luĭ n'aŭ avut. Apoĭ când aŭ fost în ḑilele D-mele, iară *Popa Radul* el a vîndut aceĭ 52 de stj. maĭ sus ḑişĭ din tot hotarul, boieruluĭ D-mele *Jupanuluĭ Gogă-ĭ Vel Armaş* drept 3000 de aspri gata şi o aŭ vîndut *Popa Radu* el de a luĭ bună voie şi cu ştirea *jupâneseĭ Radeĭ Slugereasa* şi a megiaşilor din sus şi din jos şi aŭ fost mărturiĭ anume *din Vrănescĭ Bârsan*, *din Caracal Albul Vătaful*, *din Frecaţĭ Stoica nepotul Popiĭ Raduluĭ* şi alţiĭ. Şi iar să ţiĕ *Goga Vel Armaş* moşie la

Găojanĭ însă partea *Stanciuluĭ Slugerul* stj. 500 ce i-a cumpĕrat de la *Tudor nepotul Stanciuluĭ Slugerul din Negoeștĭ* drept 17.000 aspri gata. Și iară aŭ cumpĕrat moșie în *Găojanĭ* stj. 250 de la *Micul* drept 10.000 aspri gata, stj. câte 40 de aspri cu zapis în care sunt mărturiĭ (maĭ mulțĭ boierĭ).

1625 7133 Iunie 15. (Arh. St. M-rea Cozia, pach. C. netr. doc. 27) Hrisov către *Socol Paharnicul ot Cornățenĭ* ca să țiĭe 3 țiganĭ, pe care i-a cumpĕrat de la *Necula Paharnicul ot Cornățenĭ*, cu zapis în care sunt martorĭ maĭ mulțĭ boierĭ între carĭ și: *ot Trăgșor Gherghe Postelnicul snă Mihaiŭ.*

1626 Maĭ 22 (Arh. St. Mitr, Buc. pach. 122, doc. 5). Să dă hrisov pentru satul *Glupavĭ*... Iar acum în dilele D-mele, *boierul Costea Slugerul* s'aŭ pus în spinarea sătenilor din *Glupavĭ* ca să-ĭ facă vecĭnicĭ și aŭ venit de s'aŭ pîrît la Divan. Și aŭ mărturisit săteniĭ cu mulțĭ boierĭ anume: *Jupan Neagul mare Agă*... și alțiĭ că s'aŭ învoit înaintea acelor boierĭ să dea luĭ *Costea Slugerul* ughĭ 40 și să fie în pace. Iar *Costea Slugerul* s'a plâns că nu i-a dat nimic. Apoĭ D mea le-am dat din Divan boierĭ întocmitorĭ pe: *Fiera fost Vel Logofet*, pe *Jupan Neagu mare Agă*... ca să-ĭ învoiască și i-aŭ învoit de aŭ dat luĭ *Costea Slugerul* în mâna luĭ, ughĭ 60 și i-aŭ iertat de vecĭnicie . . . .

1628 (7136) Februarie 23 (Arh. St. M-rea Cozia, pach. C. netr. doc. 28). Se dă hrisov către *Socol Paharnicul feciorul luĭ Drăghicĭ Dvornicul ot Cornățenĭ* ca să țiĭe niște țiganĭ. .... pe care i-a cumpĕrat în dilele luĭ *Alexandru Voevod sin Raduluĭ Voevod* la leat *7134* cu zapis în care sunt mărturiĭ boieriĭ: *Fiera Vel Logofĕt*, *Neagul Postelnicul i brat ego Gherghe Postelnicul sin Jupan Mihaĭ ot Trăgșor.*

1628 Iunie 15. (Acad. Rom. doc. dăruit de Minist. de externe la 24 Dec. 1904, orig. slav. perg. cu o trad. veche rom.) Se dă hrisov către *Socol Paharnicul sin Drăghicĭ Dvornicul ot Cornățenĭ* prin care iĭ întărește moșie în *Răzvadul de*

jos, pe care a cumpărat'o *Socol Paharnicul* dela *Preda Fostelnicul din Tătărani, nepotul Domnel Neagăi*... şi când a cumpărat acéstă moşie cu zapis in care sunt mărturiĭ boierĭ bunĭ şi de cinste..... *Neagul Fostelnicul şi cu fratesău Gherghe Postelnicul feciorii luĭ Jupan Mihaiŭ din Târgşor*...

1629. Neagu Aga împreună cu alţĭ boierĭ este martor la un zapis. (Vezĭ hrisovul din 1635 Noembrie 10 la Arh. St. Episc. Argeş, pach. 3, doc. 14).

1629 August 25. In acest an trăia *Neagul Postelnicul ot Negoeştĭ* şi era martor la un zapis. (Arh. Ist. a Rom. T. I, p 15.)

1631 (7139) Februarie 11. (Arh. St. M-rea Radu Vodă, pach. 42, doc. 7.) Se dă hrisov luĭ *Andronie Vătaful* ca să ţie moşie la *Udenĭ*..... şi pe care a cumpărat-o cu zapis iscălit de martorĭ, între carĭ şi de *Neagul Vel Agă.*

1632 Ghenarie 8. Antonie Postelnicul ot Negoeştĭ împreună cu alţĭ mulţĭ boierĭ a fost martor la un zapis. (Arh. St. Episc. Buzĕŭ, pach. 32, doc. 1).

Acésta îĭ este pecetea şi iscălitura:

Antonie Postelnicul ot Negoeştĭ. 1632 Ghenarie 8.

1633 Aprilie 27. Neagu Voevcd sin Basarab Voevod dă zapis luĭ *Kiristış Fal*, prin care se împrumută cu 1000 de galbinĭ în Ţarigrad, *pe care îĭ va da, dacă va lua Domnia în ţara Moldoveĭ.*

Scris în Constantinopol (Act publicat de N. Iorga în Studiĭ şi Doc.» Vol. IV. A se vedea în detaliŭ acolo).

1633 Maĭ 18. (Arh. St. condica M-reĭ Câmpu-Lung No. I pag. 743/374) *Coman Comisul* este martor la zapisul luĭ *Vasile Spătarul sin Muşat Vistierul* prin care vinde o delniţă din sat din *Izvoranĭ sud Muşcel*, luĭ *Oprea ot Piteştĭ.*

1633 Noembre 21. (Arh. St. Mitr. Buc. pach. 32, doc. 5) Se dă hrisov pentru satul *Vălcăneşci* de pe *Mostiște din Județul Ilfov* cătrĕ *Jupan Gherghe fost al 2-lea Vistier* și *Jupaniței* luĭ *Sofiica.*

Iar în zilele D-mele (zice Mateĭ Voevod), Jupan *Gherghe fost al 2 lea Vistier* și soția luĭ *Sofica,* eĭ aŭ cumpĕrat acest sat *Vălcăneșci* dela *Jupan Tudosie Mare Spătar...* cu zapis dela mâna lor și cu mulțĭ boierĭ mărturiĭ, anume:.. și *Neagul Aga...*

Cu alte cuvinte Neagu la vremea acésta era înapoiat din Țarigrad, unde fusese după Domnie.

1635. Neagu Aga pe la 1635 stărue pentru Domnia Moldoveĭ. (pag. 181, Iorga, Prefață, T. IV).

1635. In acest an era *Vintilă Paharnicul ot Târșor.*

1635 (7143) Ghenarie 31. (Acad. Rom. doc. 6 XLIII).

Zapisul luĭ *Coman Comisul și al fratilor sĕĭ Andreĭ Spătarul și Fătrașco Postelnicul fecioriĭ Agăĭ Neagului,* prin care vînd *Jupanuluĭ Dumitru Vel Vistier* un țigan anume Stoica Potcovariul și cu un copil mic de țâț' anume Ivan ce l'aŭ făcut cu țiganca *Jupanuluĭ Dumitru Vel Vistier,* îl vinde drept 5000 de banĭ gata. Aŭ scris *Logofĕtul Ștefan ot Brătianĭ.*

Dăm aci în fac-simile și iscăliturile lor:

Coman Comisul. 1635 Ghenarie 31. Pătrașco Postelnicul. 1635 Ghenarie 31.

1635 Noembre 30. (Acad. Rom. doc. 10 XLIII) Hrisov dat *Jupanuluĭ Costandin Vel Postelnic ca să ție un loc de casă în Bucu-*

rescĭ ce să învecineşte cu casa Neagulŭĭ Aga şi cu apa Dêmboviţeĭ.

1638 Septembre 15. (Iorga. Studiĭ şi Documente, Vol. IV.) *Neagu Vodă către Racoţi, Costantinopol . . . Inţălesam cum aŭ avut Mateĭ Voevod ceartă şi vrajbă cu Lupul Voevod. Decĭ. . . Impăratul, pentru cearta lor pre amândoĭ vor să-ĭ mazîlească. . . . decĭ să nu fiŭ uitat de Măria Ta.*

1638 Septembre 29. Scrie acelaşĭ către *Racoţi* cu acelaşĭ scop. (Iorga IV, p. 108).

1640 Maĭ. Extras din zapisul *Mirceĭ feciorul Neacşeĭ femeia luĭ Martin* dat *Jupanuluĭ Neagu şi Jupanuluĭ Antonie ot Negoeştĭ* (ctitoriĭ mănăstireĭ Târşoru) prin care le vinde în *Gontaţĭ* stj. de ocină 150, partea sa tótă câtă sĕ va alege, pre banĭ gata 7400.

1643 (7151) Iunie 2. (Arh. St. M-rea Brâncoveni şi Mamu, pach. 10, doc. 7) *Coman Comisul sin Aga Neagul* este martor la un zapis.

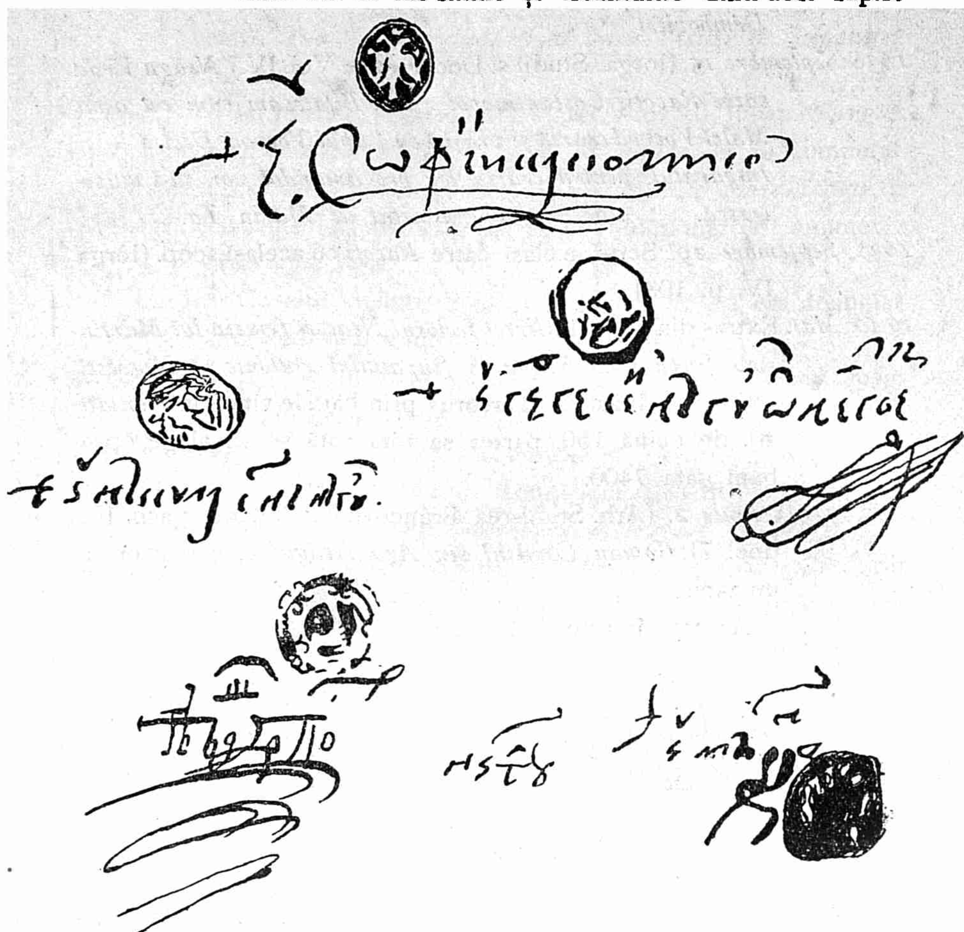
Aceasta ĭĭ este iscălitura:

Čoman Comisul sinu Aga Neagul. 1643 Iunie 2.

1646 Aprilie 26. (Jiul T-jiŭ, Anul I, 1894, No. 3, pag. 11) Hrisov în care sĕ dice că *Popa Neagu din Negoeştĭ* figurà ca martor într'un zapis, înainte de 1624.

1647 Aprilie 30. (Arh. St. M-rea Hanu Greci etc. pach. 3, doc. 18) Zapisul *Sofiicăĭ Comisóia Jupâneasa Jupanuluĭ Raduluĭ Vel Comis* către M-rea Bradu, ca să ţiĭe tótă partea eĭ din satul *Pătrălage* şi cu casele şi cu heleşteul şi cu morile care ĭĭ *este de zestre de la tatăl eĭ Neagul din Negoeştĭ* şi pe care o dă M-reĭ fiind ea o jupâneasă de n'a făcut feciorĭ din trupul eĭ.

Dăm aci în fac-simile și iscăliturile dintr'acel zapis:

Eu Sofiica Comisoaia.
Eu Neacula snă Neagul. Eu Gherghe sin Neagul ot Negoești.
Pătrașco Postelnicul. Neagul. Eu Marco.

1650 Ianuarie 12. Gherghina Postelnicul de la Negoeștĭ împreună cu alțĭ 11 boierĭ aŭ ales moșia *Groșani* a mănăstireĭ Tismana. (Arh. St. M-rea Tismana, pach. 13).

1654 August 25. (Arh. St. M-rea Tismana, pach. 36, doc. 3) *Gherghina ot Negoeștĭ* trăia.

1655 Maĭ 7. (Iorga, Studiĭ și Doc. Vol. IV, doc. XLII pag. 33) Intr'o solie către *Racoți II* trimésă de *Costandin Șerban Voevod*

eraŭ. . . . *Antonie ot Târşor* . . . şi alţi. Eĭ fusese la Ernut în Ardeal, unde aŭ dat cu toţi zapis de chezăşuire către Racoţi cum că ajutorul ce cer în contra Seĭmenilor şi Dărăbanţilor rĕsculaţĭ, este cu ştirea Impăratuluĭ turcesc şi cu a Voevoduluĭ din Muntenia.

1655 August 15. La data acésta era *Gherghina Postelnicul ot Negoeştĭ.* (Arh. St. M-rea Tismana, pach. 4 netr.)

1656 Iulie 12. (Acad. Rom. doc. 189, pach. 33) Act dat pentru satul *Lamba din Rîmnicu Sărat.* Prin acest act sĕ întăreşte cu hrisov luĭ *Neagoe Clucerul sin Mihalciĭ Vornicul ot Pătrălagĭ* stăpânire în moşia *Lamba ot sud Slam Rîmnic* şi pe care moşie a cumpărat-o cu zapis la leatul 7160 1652 în care eraŭ iscăliţĭ ca martorĭ întrĕ alţi şi *Paraschiva Paharnicul sin Agăĭ Neagul.*

1661 Decembre 10. Zapisul luĭ *Pandelimon Egumenul feciorul Agăĭ Neaguluĭ* către *Jupan Apostol Neguţătoru ot Piteştĭ*, prin care iĭ vinde o ţigancă drept ughĭ 16 (Arh. St. cond. Brâncov. I fila 387 cern. 758 creion).

1662 Martie 26. (Acad. Rom. doc 78 XLIV) Sĕ dă hrisov pentru *satul Iaşiĭ din judeţul Vlăşciĭ* . . . iar după aceia, în zilele luĭ *Mateĭ Voevod* fostu-s'aŭ sculat iară moşteniĭ *satuluĭ Iaşiĭ* de o aŭ fost vîndut acéstă moşie luĭ *Andreĭ Spătarul feciorul Agăĭ Neaguluĭ* şi tot o aŭ ţinut pre seama luĭ cu bună pace; iară în zilele luĭ *Io Gheorghe Ghica Voevod*, la leat *7168* iară *Andreĭ Spătarul* sculatu-s'aŭ de aŭ vîndut acéstă moşie *Iaşiĭ luĭ Badea Vel Clucer* drept banĭ gata ughĭ 100 şi cu zapis de vînzare dela mâna luĭ *Andreĭ Spătaru*, cu mulţĭ boierĭ mărturie, scriind în zapisul luĭ: de nu-ĭ va fi moşia stătătoare, să aibă a-ĭ darea moşie pentru moşie. . . .

1663 Martie 18. (Iorga «Studiĭ şi Documente» Vol. V, pg. 302). *Andreiŭ Spăt.* dă zapis luĭ *Gorghii frate meŭ*, pentru moşia *Strănba.*

1663 Aprilie 3. Neagul biv Paharnic era martor la un zapis. (care să fie? Neagu fratele luĭ Antonie Vodă saŭ Negoiţă Beizadeaua?).

1663 Aprilie 28. (Iorga «Studiĭ şi Doc., Vol. V pag. 302) Act scris în Bucureştĭ. Ghiorghe Vel Ban i Stroe Vel Vornic i Radul Creţulescul Vel Logofĕt, daŭ zapis *Badii Vel Clucer* pentru 180 de stj. la *Holubeştĭ*, cedaţĭ în urma unuĭ împrumut, de *Andreĭ Căpitanul snă Agăĭ Neaguluĭ.* Moşia *Badiĭ Clucerul* sĕ chiamă *Iaşiĭ*, luată dela *Paraschiva Cihodariul şi dela frate-săŭ Gheorghe Paharnicu, feciori Agăĭ Neaguluĭ.*

1663 Maĭ 9. (Arh. St. Mitr. Buc. pach. 346 165 netreb. doc. 39) Să dă hrisov către *Tudoran Paharnicul* ca să ţie nişte ţiganĭ . . . Apoĭ să maĭ ţie alţĭ ţiganĭ cumpĕraţĭ de la *Coman Comisul snă Agăĭ Neagul şi de la fiu-săŭ Alixandru.*

1665 Martie 25. Iorga «Studiĭ şi Doc.» Vol. V, pag. 302) Dă *Radu Leon Vodă* hrisov cătrĕ *Badea Vel Paharnic* pentru 700 stj. moşie la *Ulubeştĭ* şi zice: *Andreĭ Căpitanul cu fii luĭ: Mateĭ şi Radu* ĭĭ pusese zălog astă iarnă în luna luĭ Decembre în 24 de zile, pe vreame ce *am luoat Domniia Mea Domniia, la Odriiŭ, de aŭ luoat bani Andreĭ Spătarul* dela un Turcu, pe chizăşăia luĭ, talerĭ 103.

1665 Aprilie 1. (Iorga, idem, idem) *Andreiŭ Spătarul* dă zapis *Badiĭ Vel Paharnic* că i-a vîndut 500 de stj. la *Holubeştĭ.*

1665 Maĭ 22. (Iorga, idem, idem) Maĭ mulţĭ Veliţĭ boierĭ daŭ zapis luĭ *Badea Vel Paharnic*, că ĭ-a vîndut *Andreĭ Căpitanul*, ocină.

1665 Noembre 20. (Iorga, idem, pg. 303) *Andreiŭ Spătaru* dă zapis *Badeĭ Vel Clucer* pentru un împrumut de 10 galbenĭ până la Crăciun.

1666 Februarie 17. Sĕ dă hrisov cătrĕ *Jupan Badea biv Vel Paharnic* pentru nişte locurĭ de casă, viĭ, ţiganĭ şi moşiĭ. In hrisov sĕ vorbeşte şi de o ocină în *Hulubeştĭ sud Vlaşca* pe care a cumpărat'o el dela *Andreĭ Spătarul şi dela feciorii luĭ: Mateĭ şi Radu.* (Acad. Rom. doc. 113 XLIV.)

1666 Maĭ 6. Să dă hrisov către *Badea biv Vel Paharnic* pentru moşie în *Hulubeştĭ sud Vlaşca*, partea luĭ *Andreĭ Spătarul sin Agăĭ Neaguluĭ*, stj. 306. *Andreĭ* ĭĭ pune zălog la *Badea Paharn.* pentru 30 de ughĭ luaţĭ de la luna luĭ Avgust,

den zioa de 'ntâiŭ păn la Sti. Dimitrie. Tot i-aŭ mutat zi după zi, păn ce aŭ trecut 6 lunĭ. (Iorga, Studiĭ și Doc. V. pag. 303.)

Fără dată (de sigur 1668). *Antonie Vornicul* este martor al zapisuluĭ prin care *Radul Logofĕtul Năsturel* dăruește — fiind și cu alțĭ boierĭ la *Enişer* de aŭ ridicat pîră contra *Raduluĭ Leon Voevod* și aŭ adus Domn în țară pe *Antonie Vornicul*—, un loc la *Câmpu-Lung*, pe care să se clădéscă o șcólă pentru învățătură, țara fiind săracă și făr de învățătură și ómeniĭ pentru sărăcie nu-șĭ pot da copii lor la învățătură. *Antonie* nu era încă Domn la facerea acestuĭ zapis. (Arh. St. M-rea Cotrocenĭ, pach. 59, doc. 17; vedĭ și Mag. Ist. I, pag. 354—7).

1669 Iunie 18. Antonie Vodă (1) dă hrisov în privința omoruluĭ luĭ *Costandin Postelnicul Cantacuzino* de către . . . . . *Stroe Vornicul din Leurdenĭ* . . . Decĭ fecioriĭ luĭ *Costandin Postelnicul* aŭ tras la pîră *în Divanul D-mele și a fiuluĭ* (2) *Domnieĭ mele: Io Neagul Voevod* . . . . . (pag. 77—82 din Geneal. Cantac. de Iorga, 1902).

1670 Martie 1. (Arh. St. Mitrop. Buc. pach. 249 68 netreb. doc. 1) Zapisul *Juvâneseĭ Ioana* care a fost a *Raduluĭ biv Vel Armas*, către Mitropolia din Tîrgoviște și către Mitropolitul Theodosie dăruindu-ĭ un loc de casă în Bucureștĭ, pe care bărbatul eĭ l'aŭ fost cumpĕrat în zilele luĭ *Mateĭ Voevod* de la *Toader feciorul luĭ Marco biv Vel Armaș* și pentru care loc fiul săŭ (al Ioaneĭ): *Costandin Paharnicul* a avut pîră în zilele luĭ *Gligorie Ghica Voevod* cu *Alexandru Serdariul feciorul Ghiormeĭ Banul*, care dicea că l'a cumpĕrat acest loc de la *Andreĭŭ Căpitanul și de la Mihaĭ Cămărașul și de la Gheorghe feciorii Agăĭ Neaguluĭ.*

(1) Conform Cronicilor el vine Domn la 9 Aprilie 1669 și fu mazilit în Martie 1672. Dus la Țarigrad, acolo a și pierit.

(2) Din zicerea: «*fiuluĭ*» la singurit iar nu la înmulțit: coconilor saŭ fiilor, cum era obiceiul vechiŭ, putem crede că un singur copil pe Neagoe saŭ Negoiță Postelnicul, l'a avut Antonie Voevod.

1670 Martie 14. Dăm aci și o iscălitură a luĭ Antonie Voevod de pe timpul când Domnea, pentru ca să se poată și maĭ bine compara cu o altă iscălitură a luĭ din 1632 Ghenarie 8. (Vezĭ maĭ sus pag. 335. Actul este în coll. mea.)

Io Antonie Voevod.

1670 Martie 28. Antonie Vodă dă hrisov pentru înființarea uneĭ școlĭ la Câmpu-Lung. (interesant act pentru școlĭ) Vezi M-rea Cotrocenĭ, Arh. St. pach. 82, doc. 2).

1671 Februarie 22. (Arh. St. M-rea Bradu, Hanu Greci etc. pach. «1 bis, doc. 16 Î'l dăm în extenso.) *Io Antonie Voevod i* «*Gospodar* (1) . . . dă hrisov . . . sfinteĭ și Dumnezeeștiĭ «mănăstirĭ ce sĕ chiamă Bradul dupre Nișcov, unde este «hramul sfîntuluĭ și slăvituluĭ și mareluĭ mucenic Dumitrie mirocivago și părinteluĭ egumenuluĭ Partenie și tuturor «călugărilor câțĭ vor fi lăcuitorĭ întru sfînta mănăstire, ca «sĕ fie sfinteĭ mănăstirĭ tótă partea de ocină din *Pătărlage* «*ot sud Saac a Jupâneseĭ Soficăĭ Comisóia* și cu casele și cu «morile și cu heleșteul și cu tot venitul, din câmp, din ‹pădure, din apă și din șezutul satuluĭ, de peste tot hotarul cât sĕ va alege. Pentru că acéstă parte de ocină «den sat den *Pătărlage*, ce scrie maĭ sus, fost'aŭ a *Jupâneseĭ* «*Soficăĭ Comisóia* care aŭ fost întâiŭ *Jupâneasa Raduluĭ biv Vel Comis Mihălcescul, dat de zestre de tată-sĕŭ Neagul Postelnicul de Negoeștĭ* și cu rumânií câțĭ s'aŭ aflat.

«Deci ea pân'a fost în petrecania eĭ și întru viața eĭ tot «aŭ ținut partea eĭ de ocin' și cu rumâniĭ din *Pătărlage*, ce

---

(1) A sĕ maĭ vedea, despre el ca Domn, tóte Cronicile țăriĭ căcĭ în tóte să vorbeşte şi de bine şi de răŭ despre el. Cronicile îl fac: Antonie Vornicul den sat den Popeştĭ. A sĕ vedea şi Vol. I p. 149 şi Vol. II, p. 623—4 din Istoria lit. rom. Iorga.

CTITORII

bisericuţeĭ ḑisă Bolniţă, lângă mănăstirea Hurezĭ, zidită la 1696.

Anexă la pag. 342.

1. Gospoja ego Marica.
2. Io Costandin Brâncoveanu Basarab Voevod.
3. Io Antonie Voevod.
4. Jupan Neagu Postelnicul sin Antonie Voevod și tatăl Luminațeĭ ctitóre Doamna Marica,

«aŭ avut de zestre şi, cât aŭ lăcuit cu boiarinul eĭ *Radul* «*Comisul* nu léŭ fost dat Dumnezeŭ să facă feciorĭ, ce aŭ «socotit întru inema eĭ pentru Dumnezeŭ şi pentru sufletul «părinţilor eĭ şi pentru sufletul eĭ de aŭ lăsat tótă partea «eĭ de ocină den *Pătărlage* şi cu casele şi cu morile şi cu «heleşteul la sfînta mănăstire Bradul unde este trupul eĭ «îngropat, care mănăstire este făcută den temelia eĭ de bo«iarinul eĭ *Radul Comisul* împreună cu dînsa. Iar rumâniĭ «câţĭ s'aŭ aflat, partea eĭ, în sat în *Pătărlage* fostu-i-aŭ «iertat pre toţĭ de rumânie pân ce aŭ fost ea vie şi încă «făcând şi scrisórea eĭ la mâna rumânilor şi scriind tot «într'acea scrisóre şi partea de ocină din *Pătărlage* care «o aŭ fost lăsat la mănăstire.

Dupre aceea când aŭ fost acum în ḑilele D-mele, ve«nit-aŭ Părintele Egumenul Partenie înaintea D-mele în «Divan şi cu rumâniĭ carĭ aŭ fost iertaţĭ spuind Părin«tele Partenie cum că partea de ocină ce aŭ fost dat «*Jupâneasa Sofiica Comisóia* iaste tot întru zapis scris «şi cu rumâniĭ ce aŭ iertat şi încă şi alt zapis al *Raduluĭ* «*Comisul*. Decĭ într'aceea ştiind D-mea aceste tocméle ce «aŭ fost făcut *Jupâneasa Sofiica*, căcĭ *fiind D-mele nepótă* «*de frate*, socotit-am D-mea împreună cu toţĭ cinstiţiĭ dre«gătoriĭ D-mele cum acea scrisóre ce este scris şi ocina «ce aŭ lăsat la mănăstire şi rumâniĭ ce i-aŭ iertat, să fie «acea scrisóre la sf. mănăstire, iar cu rumâniĭ ce i-aŭ iertat «*Jupâneasa Sofiica* să n'aibă treabă sf. mănăstire cu eĭ. «Intr'aceea am făcut şi D-mea ciastă carte a D-mele ca «să aibă a'şĭ ţine sf. mănăstire tótă partea de ocină a «*Jupâneseĭ Sofiicăĭ* den sat den *Pătărlage*, ocin' stearpă făr de rumânĭ şi cu casele şi cu morile şi cu heleşteul şi «cu tot venitul cât scrie maĭ sus ca să fie sf. mănăstirĭ «de întărire şi părinţilor călugărĭ de hrană şi ctitorilor în véc pomen'. (Urméză Divanul).

1671 Maĭ 20. (Orig. a fost oferit de D-l George D. Nicolescu, Redactor la Voinţa Naţională, Academieĭ Rom. spre cumpĕrare în 1900 Oct.). Hrisovul luĭ *Radu Leon Voevod*

către *Muşat Căpitanul sin Vintilă Vataful ot Brézoe* pentru maĭ multe moşiĭ . . . . Şi iar să ţiĭe 2 róte de móră în apa Dêmboviţiĭ şi cu locul morilor împrejur *cât aruncă omul cu securea în toate părţile* . . . . Şi iar să-ĭ fie o ţigancă anume Stana fata luĭ Muşat ţiganul de la Bărbila pentru că o aŭ cumpĕrat de la *Antonie Vodă şi de la fiul sĕŭ Neagul din Negoeştĭ* derept ughĭ 15$^{1}/_{2}$ . . .

1672 Iunie 14. Zapisul *Raduluĭ Dihorul* prin care vinde *Postelniculuĭ Neagu ot Popeştĭ* (1) o părticea de ocină în *Gonţaţĭ.*

1674. In zilele luĭ *Duca Vodă, la 1674 era Neagu Postelnicul din Popeştĭ feciorul luĭ Antonie Vodă, care a ţinut pe Necşuţa.* (Dintre actele date de D-l Gr. N. Mano, D-luĭ A. Petruţiu în August 1897 să le înventarieze).

1675 August 1. (Iorga «Studiĭ şi Doc.» Vol. V, pg. 304) *Andreĭ Spătarul* dă un zapis *Badeĭ Vel Paharnic,* că s'a împrumutat dela el cu 30 de galbenĭ păn la Simedru, puindu-şĭ ocina zălog, din *Holubeştĭ* din *judeţul Vlăşceĭ.*

1681. La 1681 Neagul Postelnicul era mort; Necşuţa soţia luĭ *însă trăia.* (Din actele date de D-l Gr. N. Mano, D-luĭ A. Petruţiu în August 1897 să le inventarieze).

1687 Ghenarie 14. (Arh. St. M-rea Bradu, Hanu Greciĭ şi Codreniĭ pach. 45, doc. 1). Hrisovul luĭ *Şerban Vodă* către mănăstirea Bradu ca să ţiĭe moşia *Pătărlagele din sud Saac* tótă partea *Jupâneseĭ Sofiicăĭ* ce aŭ fost *Jupâneasă Raduluĭ Vornicul Mihălcescul,* care moşie aŭ fost dată mănăstireĭ maĭ dinainte vreme de alţĭ boierĭ. Iar când aŭ fost în zilele răposatuluĭ *Mateĭ Voevod la leat 7140 (1632)* având *Jupâneasa Sofica* moşie la *Blăjoiŭ, sud Prahova dată zestre de la tată-seŭ Neagoe din Negoeştĭ,* fost'aŭ făcut schimb cu călugăriĭ de la mănăstirea Mislea de aŭ fost dat ea moşia eĭ de la *Blăjoĭ* pentru moşia de la *Pătărlage* cu o roată de moară făcută în *apa Teleajănuluĭ* şi maĭ dădu şi 3 iape cu mînjĭ. In hrisov să maĭ zice că *Jupâneasa Sofiica* este ctitoră la mănăstirea Bradu şi tot

(1) A sĕ maĭ vedea despre el şi în Cronicile ţăriĭ şi în Vol. II, p. 623 din Istoria lit. rom. de Iorga.

într'acea mănăstire s'a și îngropat. Iar acuma s'aŭ ridicat cu pîră *Jupâneasa Stana* care o aŭ ținut *Alexandru feciorul Neculiĭ din Negoeştĭ și cu feciorii eĭ, nepoțĭ Jupâneseĭ Soficăĭ*, pentru moșia *Blăjoĭ* a mănăstireĭ Mislea, zicând că le-o aŭ împresurat-o fiind a lor de moșie, de strămoșie *de la moșul lor Neagoe din Negoeștĭ*... dar aŭ rĕmas de lege.

1692 Decembre 30. (vedĭ doc. în posesiunea D-neĭ Elena Filitis, 1899) Să dă hrisov luĭ *Alexandru Vel Logofĕt sin Ghiorma Banul* pentru maĭ multe moșiĭ. La sfîrșitul aceluĭ document sĕ dice: *Alexandru Vel Logofĕt a fost pribeag în zilele luĭ Antonie Voevod. Gherghe Banu Băleanu* și *Paraschiva Logofĕtul Boleşteanu* în zilele luĭ *Antonie Voevod* aŭ cumpĕrat niște ocine în *Alexenĭ. Alexandru Vel Logofĕt aŭ venit din pribegie în zilele Ducăĭ Voevod*, iar *Paraschiva Logofĕtul Boleșteanul ne-având credință de către Domnie fostu-l'aŭ luat boieriĭ în chezășie anume*: *Neagul Postelnicul ot Popeștĭ*, i *Preda Stolnicul Poenaru* i *Radul Serdarul Știrbeĭ* i *Barbul Slugerul Filişanul* i *Mihul Vistier Brătășanu* i *Mușat Slugerul Brezoianul* i *Neagoe Logofetul Rătescul cum că nu va lipsi din țară ci va ședea la casa luĭ, cu zapis de la mâna lor la mâna Ducăĭ Voevod;* iar apoĭ, *el nu s'aŭ așezat ci aŭ fugit cu câtă-va sumă de banĭ Domneștĭ din rînduiala Vistieriеĭ*, care banĭ fiindu-șĭ dat el seama din strînsórea luĭ, atuncĭ aŭ fost rĕmas dator Domnieĭ ughĭ 553 : 60, fiind atunce *Papa Dragomirescul* (1) *Vistier mare* și l'aŭ fost maĭ scos dator și *Janache Vistierul Domnii* și din baniĭ cailor, ughĭ 116

Decĭ apucând Domnia, pe aceștĭ boierĭ ce scriu maĭ sus ce aŭ fost chezașĭ pentru aceĭ banĭ, eĭ aŭ vîndut aceste părțĭ de moșie luĭ *Alexandru Vel Logofĕt.*

1695 Iunie 12. Hotărnicia făcută de 12 boierĭ, moșieĭ *Miroslăveștĭ* luațĭ fiind de *Pană Paharnicul Negoescul și de frațiĭ luĭ: Duca Vel Clucer i Neagul i Costandin, feciorii Neagu-*

1 Am găsit în tóte Divanele de atuncĭ că Vel Vistierul era Jupan Papa sin Drăghicĭ Grecianu) și că numele de: Drăghicĭ, Dragoș, Drăgușin, Dragomir, Dragu este unul și acelaș.

luĭ Postelnicul. (orig. act în propriet. D-neĭ Aman din Buc. 1900).

1698 Martie 2. (Arh. St. M-rea Mărgineniĭ, dosar 11/850, fila 22) Extras din hotărnicia a 12 boierĭ făcută moșieĭ *Scăeniĭ* și *Oroșanca* și *Scârnaviĭ din județul Saac* cu porunca Domnuluĭ *Costandin Basarab Voevod*, după jalba *Paharnicului Pană Negoescu i a fraților săĭ: Duca Căpitanul i Neagu i Costandin, feciorii Neagului Postelnicul din Popeștĭ* (ctitoriĭ mănăstireĭ Tîrșoruluĭ).

1703 Iunie 15, Marțĭ. *Pană era Vel Serdar*, când împreună cu maĭ mulțĭ boierĭ, ca la 29, fură îmbrăcațĭ cu caftan în saraiul împărătesc. Atuncĭ fu îmbrăcat și *Costandin Vodă Brâncoveanu*, veniți cu toți la Pórtă. *El avea de soră pe Dómna luĭ Costandin Vodă Brâncoveanu* (vezĭ maĭ sus pg. 121).

1706. Pană era Vel Serdar (1) *când Costandin Vodă Brâncoveanu visită satul luĭ Negoeștiĭ* (vezĭ maĭ sus pg. 153).

---

(1) Despre Pană Negoescu maĭ adăogăm și aceea că: In 1707 sub domniea luĭ Costandin Vodă Brâncoveanu, Pană este înălțat la rangul de Vel Comis în Divanele Domneștĭ. El păstrează acest rang până în primăvara anuluĭ 1710 când este ridicat la rangul de Vel Stolnic, rang pe care îl păstrează până la sfîrșitul Domnieĭ cumnatuluĭ sĕŭ.

In Divanele luĭ Ștefan Voevod Cantacuzino cum și în acelea ale luĭ Niculae Voevod Mavrocordat din prima luĭ domnie, nu'l maĭ întâlnim pe Jupan Pană Negoescu a fi ocupat vr'o însărcinare.

La începutul anuluĭ 1717 însĕ, cam pe când știm că începe și domnia luĭ Ioan Voevod Mavrocordat, îl găsim pe Pană Negoescu ca Vel Ban; el însĕ nu păstrează multă vreme acest rang căcĭ prin Aprilie îl găsim ca Vel Vornic sub acelaș Voevod, iar prin Iunie, el revine din noŭ la Băniie.

La 3 și 15 Aprilie din 1717 îl găsim împreună cu alțĭ boierĭ ca Ipravnic al Scaunuluĭ Bucureștilor, având rangul de Vel Vornic.

In Ianuarie 1718 sub acelaș Voevod îl găsim ca Vel Vornic atât în Divane cât și într'un Ispravnicat al scaunuluĭ Bucureștilor, iar prin August și Noembre din acelaș an și sub acelaș Voevod el ocupa rangul de Vel Logofĕt în Divanele Domneștĭ.

Aceste dese schimbărĭ în rangurile cele maĭ de frunte ce existaŭ la noĭ pe acele vremĭ, ne călăuzesc a conchide că Pană Negoescu era un personagiu de temut de către Voevoziĭ Fanaruluĭ, maĭ ales avînd în vedere că acele schimbărĭ de ragurĭ sĕ petreceaŭ în anul 1718 când Banatul Craioveĭ trecea sub stăpânirea Austriacilor în urma tratatuluĭ dela Pasarovitz (21 Iulie 1718).

In 1719 Februarie moare Ioan Vodă Mavrocordat, când Jupan Pană Negoescu

1709 Decembre 11. (act în coll. mea de acte) *Tănase Negoescu Vel Comis*, este martor la un zapis.

1718 Aprilie 3. La data acésta *Pană era Vel Vornic* şi împreună cu alţi boierî, este Ispravnic al scaunuluî Bucureştilor, în care calitate dă o Carte în pricina moşieî Băbeani. (Còpie în coll. mea supl. de acte). Iată-ĭ şi iscălitura:

Pană Vel Vornic.

1718 Iulie 16. Pană Negoescu Vel Vornic face o hotărnicie (1) (Arh. St. condica Veliţilor Dvornicĭ No. VI, fila 10 verso).

Fără dată. (Arh. St. Mitr. Buc. pach. 246 65 netreb. doc. 4) *Pană Negoescul Vel Logofĕt* este martor la zapisul Egumenuluî Filotheŭ Jeromonahul Sinaitul dela sf. mănăstire, cu hramul sf. Ecaterina, dat la mâna luî *Asan Vel Sluger* şi *Jupâneseĭ luĭ Maria* ca să ţiĭe un loc al mănăstireĭ, din Bucurescĭ, alăturea cu sfîntu Gheorghe cel vechiŭ etc.

Aceasta îĭ este iscălitura:

Pană Negoescul Vel Logofĕt, martor. Fără dată.

era Vel Logofĕt; prin Maiŭ şi Iunie din acelaş an sub domnia de a 2-a a luĭ Niculae Voevod Mavrocordat, întîlnim pe acest boier pentru cea din urmă oară prin Divanele Domneştĭ ocupând tot rangul de Vel Logofĕt.

De aci înainte insĕ nu'l maĭ găsim de loc ci dovedĭm prin pisania bisericeĭ eni că înainte de anul 1724, el rĕposase.

(1) A să maĭ vedea despre el şi în Cronicile ţăriĭ şi în Vol. I, Istoria lit. rom. Iorga, p. 210.

1724 August 15. Pisania bisericeĭ Ieni din Bucureşcĭ ne spune:

«Doamne Dumnezeul nostru căruia cerul îţĭ este scaun «şi pământul sub picióre le tale, întăreşte sfîntul acest lăcaş «al măririĭ tale, carele întru slava ta şi întru cinstea sfîn«tuluĭ Ierarh Niculae din temelie s'aŭ zidit şi cu toată «podóba bisericească s'aŭ înfrumuseţat, din drepte oste«nelele răposatuluĭ robuluĭ tăŭ Jupan Pană Negoescul Vel «Logofăt, nepotul prea pomenituluĭ Io Antonie Voevod, şi «frate Doamneĭ fericituluĭ şi de a pururea pomenituluĭ «Io Costandin Basarab Voevod, cu sîrguiala cucerniceĭ «roabeĭ Jupaniţeĭ Safta soţia pomenituluĭ boier, după «pristăvirea luĭ. Şi primeşte rugăciunile ce sĕ vor aduce «întru el, neîncetat, pentru toată pravoslaviea, pentru rĕ«posaţi părinţiĭ lor, titorilor şi pentru înşişĭ eĭ la prea «sfîntul cerescul tăŭ jertfelnic.

«In zilele prea luminatuluĭ Domn Io Niculae Alexandru «Voevod, la anul dela zidirea lumeĭ 7232, iar dela naşterea «mântuitoruluĭ Hristos: 1724, August 15.» (1)

1738 Iunie 29. (Arh. St. M-rea Radu Vodă, pach. 78, doc. 1) Zapisul *Jupâneseĭ Maria Bărcăneasca, fiica luĭ Duca Cuparu, fosta soţie a luĭ Vasile Mogoşescu Postelnic* şi al feciorilor eĭ *Costandin, Mihaĭ şi Radu*, prin care vînd luĭ *Gligorie Topliceanu biv Vel Medelnicer* un loc în Bucurescĭ, alăturea cu *Costandin Năsturel Vel Vistier în mahalaua Oltenilor*, dinaintea porţiĭ unchiuluĭ lor *Mateĭ Mogoşescu biv Vel Serdar*. Iscaliţĭ în acest zapis sînt: *Maria Bărcăneasca, Costandin Mogoşescu Postelnic, Mihaĭ Mogoşescu, Radu Mogoşescu, Mateĭ biv Vel Serdar Mogoşescu, Costandin Năsturel Vel Paharnic, St. Dudescu Vel Medelnicer, D. Grecianu treti Vistier.*

(1 Vezĭ tot despre biserica Ieni» în «Istoria Bucureşcilor pag. 188, de d-l Gion Ionescu.

Dăm aci și iscălitura eĭ în fac-simile:

Maria Bărcăneasca.

1743 (7251) Maĭ 20. (Arh. St. Mitrop. Buc. pach. 263 82, doc. 4.) Copia zapisuluĭ *Jupâneseĭ Maria Bărcănésca fica răposatuluĭ Duca Cuparu* și al fiilor eĭ anume: *Costandin*, *Mihaĭ Radu* și *Maria*, către biserica din mahalaua (loc alb), cu hramul sf. Nicolae, *care biserică este făcută de moșa lor Safta Logofetésa a D-luĭ răposatuluĭ unchiuluĭ lor Fană Negoescul biv Vel Logofet*, *fratele părinteluĭ eĭ Duca Cuparul*, precum să se știe că având ea o moșióră în *județul Ialomița* ce să numește *Bărcănésca*, care moșie îĭ este *dată de zestre de la părintele eĭ*, *care*, *și d-luĭ i-aŭ fost de baștină de la moșĭ de la strămoșĭ*, în care moșie având și *d-eĭ mătușa eĭ Safta a 3-a parte*, care moșie este pe lângă moșia *Bătlanu a D-luĭ Mihaĭ Bărbătescu* și între moșia *Acsentia* ce o ține *Alecseniĭ*, care moșie o dăruesc acum aceleĭ bisericĭ de vreme ce și răposatul *soțul eĭ Vasile Mogoșescu* este îngropat într'acéstă sfîntă biserică.

1752 Iulie. («Ef. spit. Civile» de Al. G. Gălășescu, pag. 219) In testamentul luĭ Gligorie Ghica Voevod se dice că el închină mănăstireĭ Panteleimon fondată de el, *mănăstirea Tîrsorul ot sud Praova zidită de Antonie Voevod.*

1752 August 20. (còpie în coll. mea de acte) Din porunca luĭ *Gligorie Ghica Voevod* sĕ hotărnicește *moșia Negoestilor* din *sud Prahova a Dumnealuĭ Costandin Brâncoveanu Vel Logofet*, de cătrĕ *Asan biv Vel Serdar* și *Costandin Catargiu biv Vel Pitar.*

In acea carte de hotărnicie găsim:

«Și citindu-le cartea de blestem... ca să arate semnele și hotarăle *moșii Negoestilor* și stăpânirea *D-eĭ Jupâne-*

«*seĭ Safteĭ Logofeteseĭ Negoiascăĭ a D-luĭ răposatuluĭ* «*Pană Negoescul Vel Logofĕt*, pe unde aŭ ținut și aŭ «stăpânit... aflatu-s'aŭ niște ómenĭ carĭ aŭ fost aĭ casiĭ «Dumneaeĭ, ispravnicĭ și dijmuitorĭ pe *moșia Negoeștilor* «și aceștĭ 3 ómenĭ bătrînĭ aŭ plecat înainte pe unde aŭ «știut și am mers cu toți dimpreună și am început a «trage întâiŭ *moșia Negoeștilor*, la capul moșii despre «apus, din hotarul *Popeștilor*, dela podul *Cârstiĭ* în sus «asupra *Tîrșoruluĭ* până în piatra Domnéscă și s'aŭ găsit «stj. 1.575 și s'aŭ pus piatră.

«Și iarășĭ am început a trage trăsura a 2-a pre la mijlo-«cul moșii, din capul moșii luĭ *Negoiță Titeanu* până «iarășĭ în hotarul *Tîrșorenilor* și s'aŭ găsit stj. 1.412 și «am pus piatră.

«Și iarășĭ am tras trăsura a 3-a la capul despre moșia «*Tătăranilor*, din hotarul *Titeanuluĭ* până în moșia *Tîr-«șorenilor*, peste drumul mocanilor, lîngă puțu de piatră «ce sĕ chiamă puțul *Băstii* și s'aŭ găsit stj. 1.185 și s'aŭ «pus piatră, care cuprinde peste tótă *moșia Negoeștilor* «stj. 4.172 și făcându-sĕ masă aŭ rĕmas bunĭ stj. $1.390^{1}{}_{2}$.

«Aŭ maĭ hotărît aceĭ boierĭ și părțile de moșie: *Plă-«seanca*, *Brătulești* vecine cu aceea de maĭ sus și care «sĕ învecinesc amândóuĕ cu hotarăle *moșii Popești și* «*Negoești*, tóte pe *malul apeĭ Prahova*.

1779 Decembre 20. (Acad. Rom. Mss. 1654 condica M-reĭ Mărcuța, fila 17—19) Zapis al luĭ *Nicolae Argintoianul biv Vel Pitar* prin care vinde luĭ *Alexandru Ioan Ipsilant Voevod*, 15 pogóne de viie în *délul Budureștilor sud Saac*; în el să ḑice: .... ce le avea și el rĕmase clironomie .... de la *Măria Sa Domnița Ancuța* și de la D-luĭ *Niculae Ruset biv Vel Logofĕt* care viie aŭ avut-o și D-lor *danie de la rĕpos. Pană Negoescul biv Vel Logofĕt, unchiul D-lor*...

1817 Aprilie 18. (Doc. prezintat la Creditul rural din Bucureștĭ în Iunie 1901). In anaforaua luĭ *Costandin Dudescu biv Vel Logofĕt* ... în pricina de judecată dintre D-eĭ *Logofe-teasa Sultana Comăneanca* cu moșnenii *Miroslăveștĭ și*

Fuchenĭ (din Dîmbovița) și cu *D-luĭ biv Vel Ban Costandin Crețulescu* pentru împărțirea moșieĭ, să ḑice: că la leat *7203 (1695) Iunie 12* s'a făcut hotărnicie de 12 boierĭ luațĭ de *Pană Paharnicul Negoescul și cu frațiĭ luĭ: Duca Vel Clucer i Neagul i Costandin, feciorii Neaguluĭ Postelnicul*, de aŭ ales moșia din *Miroslăveștĭ*, etc.

REZUMAT

Am adunat cu stăruință și cu răbdare orĭ pe unde am putut găsi și orĭ și când am putut dovedi, fie multul fie puținul, pe cât l'am putut afla.

Am căutat doveḑile despre trecutul părinților noștri precum se găsește el înscris de eĭ, prin actele saŭ sineturile lor în zilele lor, pentru interesul averilor lor de tot felul așa precum ne-a rĕmas de la eĭ de pe la vînzărĭ, înzestrărĭ, hotărniciĭ, pîrĭ, etc., fie în limba nóstră, fie în limba slavă, cum sĕ scriaŭ odinióră, fie pe hârtie fie pe pergament, pentru ca să le vedem la lumină și să am la mână dovezĭ a le arăta și celor tinerĭ nu numaĭ pe ele, dar și calea ce am urmat eŭ, până le-am găsit.

De sigur o asemenea lucrare nu are un sfîrșit precizat de maĭ nainte și nicĭ nu sĕ póte fixa întinderea întreagă a eĭ, căcĭ după descoperirile făcute, sĕ póte spori în multe felurĭ, de către acela ce va stărui a studia maĭ departe.

Studiul anume despre Negoeștĭ în special, pe care îl dăm în tipar aci nu a fost întreprins, credem, de altul până acum, căcĭ neamul acestor boierĭ fiind astăzĭ stins, nu avea interes. Noĭ însă chiar din motivul acesta îl dăm aci ca un început de exemplu, căcĭ cu bune cu rele, avem ca la vre-o 80 de bucățĭ de documente despre el, și voim să se vază, cum din manuscrisele Arhivelor Statuluĭ și ale particularilor, póte descoperi cineva detaile istorice numeroase și interesante. Această descoperire póte aduce multe foloase Istorieĭ celeĭ adevărate, ba încă póte descuraja și minciuna de a se înscăuna la noĭ fără teamă precum adesea orĭ vedem că se face, și cu chipul acesta sperăm că vom scăpa de ea în mod radical. Chiar eŭ nu întâlnisem până acum vr'o 5 anĭ, vr'un act care să spuie cu si-

guranţă *cine a fost tatăl lui Antonie Vodă* zis *din satul Popesti* şi am greşit când am afirmat, după amicul răposat Gion-Ionescu, de am zis la pag. XXXVIII, Introducere, «Eraldica Română, St. D. Grecianu, 1900, că Antonie Vodă e fiul boeruluĭ *Neagoe*, care *nu ĭĭ era tată ci ĭĭ era frate.*

Să vedem acum, fără părtenire şi cu sînge rece, ce reiese din aceste mărturiĭ din timpi de atuncĭ, căcĭ aceste isvóre nu pot fi desminţite fiind-că nu sînt răspunsurĭ precugetate făcute în interesul vre-uneĭ cauze, ci sînt dovezĭ convingătóre şi competente, cinstite, franşe şi spontanee care, orĭ ce s'ar zice contra iscusinţeĭ lor, sînt maĭ demne de încredere decât scrierile nouĕ izvorîte din penele cele maĭ savante şi maĭ ilustre. Şi eŭ crez şi doresc că în modul acesta să sĕ scrie Istoria patrieĭ nóstre, iar nu cu uşurinţa cu care s'a lucrat până azĭ.

Mi s'a zis adesea că ar fi maĭ folositor să o scriem cum ar fi trebuit să fie, pentru a învĕţa tinerimea să urmeze bunele exemple, dar cusururile trecutuluĭ să nu le arătăm la lumină. Eŭ prefer ca realitatea să nu fie ascunsă ci maĭ bine să o înfierăm ca o pedeapsă, daca aşa ar merita, şi pe de altă parte să o lăudăm, daca aşa i s'ar cuveni, căcĭ Istoria n'ar maĭ fi demnă de numele săŭ cel înalt, daca ar ascunde ceva din adevăr.

Rezultă dar din actele de maĭ sus că *părinţi Maricăĭ Doamna Brâncoveanca se numeau boieriĭ ot Negoeşti,* un neam nobil şi vestit care astăzĭ nu maĭ există, căcĭ s'a stins şi chiar moşia care era scaunul familieĭ, s'a fărâmat în bucăţĭ şi s'a înstreinat iar amintirile trecutuluĭ eĭ s'aŭ pierdut.

Aceştĭ boierĭ se numeaŭ încă prin secoli al XVI-lea şi al XVII-lea *ot Tîrşor şi ot Negoeştĭ* şi tot din acéstă moşie făcea parte şi satul Popeşti de lângă ele, căcĭ toate se află alăturate la mĭază-zi de Ploeştĭ, pe malul apeĭ Prahova.

Acéstă familie era reprezintată pe la sfîrşitul secoluluĭ al XVI-lea (1592) prin *Jupanul Mihaĭ ot Tîrşor* care era *Cămăraş* sub domniea lui Mihaĭ Viteazu.

Pe la 1608 Aprilie 10 *se vorbea despre el* pentru întâia oară *a fi ales la Tronul Munténieĭ,* iar pe la 1611 se vorbea pentru a 2-a oară *să fie ridicat Domn* în locul luĭ Radu Mihneĭ.

Mihai trăia încă pe la 1622 și *fu tatăl a 1 fiică și 3 fiĭ* din care doĭ aŭ jucat un rol important în istoria patrieĭ nóstre după cum vom vedea maĭ la vale.

Fiica acestuĭ Mihaĭ, anume *Tudora* care *ședeà la Tîrșor*, cine știe din ce împrejurărĭ, *avu* cu Mihaĭ Viteazu *o fată* anume pe *Marula*, după cum actul din 1615 Noembre 14 (vezĭ maĭ sus pag. 330) o dovedește în mod neîndoios și care pretindea avere dela părintele săŭ natural; însă rămâne de lege, căcĭ Mihaĭ Viteazu avusese și copiĭ legitimĭ, cărora le revenea întreaga luĭ avere.

Un fiŭ al luĭ Mihaĭ Cămărașul, adică al aceluia care fusese chemat la Tronul Munteniei în 2 rândurĭ, anume *Neagu Aga ot Tîrșor*, îl găsim adesea ca martor la maĭ multe zapise și în care se zice că era boier bun adică *de neam bun și de cinste*; în altele îl găsim ca *boier întocmitor pentru aplanarea pricinilor.*

Asemenea știm că în anul 1632, pe tómnă, vine Mateĭ Aga din Brâncovenĭ la Domniea țăriĭ; printre ceĭ nemulțumițĭ de pretențiea acestuia la tron era și *Neagul Aga* căcĭ Mateĭ era numaĭ despre mamă-sa, rudă și încuscrit cu casa Basarabilor, iar despre tată era Brâncovean. Lupta s'a sfârșit însă prin învingerea celor ce însoțeaŭ pe Radu Beizadea sin Alexandru Iliaș Vodă și Neagul Aga care era printre aceștia, a scăpat cu viață și, s'a retras cu ceĭ învinșĭ, la Moldova. De aci, după cât putem da crezământ actelor, el s'a dus la Țarigrad unde îl și găsim, în 1633 Aprilie 27, împrumutându-se cu 1000 de galbinĭ dela Kiristiș Pal, pe care îĭ va da, dacă va lua Domnia în țara Moldoveĭ. *El* dar acum *era pețitor pentru Domnia Moldoveĭ* nu pentru a Munteniei și convingerea ni-o întărim și maĭ mult că așa trebue să fi fost, de vreme ce în acelaș an, Noembre 21, îl găsim în țară, sub Mateĭ Vodă, iscălind într'un zapis ca boier, mărturie. Ba am putea pretinde că va fi fost, poate, ajutat chiar de Mateĭ Vodă ca să pună mâna pe domnia Moldoveĭ, știut fiind că anul 1633 a fost un an, pentru Moldova, de schimbare de Domnĭ.

Pețirea scaunuluĭ domnesc, vedem că și maĭ târziŭ, prin 1638, este întreprinsă de către Neagul Aga dar tot fără succes, iar la 1640 Maiŭ, îl vedem înapoiat iar în Muntenia la casa luĭ și vinde împreună *cu frate-so Antonie ot Negoeștĭ, ocină în Gonțațĭ*, póte, ca să-șĭ plătească *datoriile ce* le *contractase umblând după domnie.*

Casa jupanuluĭ Neagu Aga, cea *din Bucureştĭ,* se învecinea cu a luĭ Costandin Postelnicul Cantacuzino şi cu apa Dâmboviţeĭ.

Un frate maĭ tânăr al luĭ Neagu Aga asupra căruia vom insista puţin, *a fost Antonie.*

Ştim puţine detaliĭ despre el, pe timpul cât a fost ca boier; am aflat o iscălitură a luĭ din 1632 pe care am şi reprodus-o şi să iscălea ot Negoeştĭ, de-şi cronicari îl numesc ot Popeştĭ după satuĭ unde locuia pe moşiea lor părintească Negoeşti. In 1640 vedem că vinde moşie în Gonţaţĭ dimpreună cu frate-s'o Neagu, iar la 1655 era şi el printre boieri pe care iĭ trimisese Costandin Vodă Cârnu în solie la Racoţi II, Principele Transilvanieĭ.

In 1668, mare parte din *boieri ţăriĭ se duc la împăratuľ* turcesc *cerând mazîlirea luĭ Radu Leon Vodă* şi *printre eĭ era şi Antonie Vornicul.* l'l găsim dar, la Enişer sat turcesc, iscălınd un zapis pentru a dărui uu loc pe care să se facă şcoală, ţara fiind săracă şi făr de învăţătură; el dar atuncĭ avea rang de Vornic şi *nu era încă Domn* la facerea aceluĭ zapis. Tocmaĭ la înapoierea lor, *Antonie vine Domn al Muntenii.*

Se pare dar că el a fost maĭ norocos de cât frate-s'o căcĭ deşi nu-l găsim a fi umblat atâta după Domnie ca cel'lalt, totuşĭ norocul i-a surâs spre acésta, noroc care era împreunat şi cu naşterea luĭ, adică de a fi din neamul Băsărăbesc, căcĭ fără această condiţie, pe acele vremĭ pe când încă nu se făcuse spărtura de a domni fără să fi avut naşterea din oligarhia de os domnesc, nu prea venise pofta fie cuĭ de a pretinde Tronul. Ştim după Cronicarĭ că el vine Domn în 1669 şi în 1672 fu mazîlit şi dus la Ţarigrad unde a şi pierit, dar când şi unde anume va fi încetat din viaţă, acésta nu o ştim, după cum nu am putut afla acest lucru nicĭ de frate-s'o Neagu Aga.

Despre urmaşi luĭ avem probă că Antonie Vodă *a avut un singur fiŭ* anume *pe Negoiţă din Negoeştĭ* adică acela *care a avut numaĭ rangul de Postelnic,* adică rangul pe care singură naşterea îl dídea şi *eĭ fu tatăl Doamneĭ Marica soţiea luĭ Costandin Vodă Brâncoveanu.*

Négul Postelnicul saŭ Negoiţă Coconul Domnesc *a avut 4 fiĭ,* din care Pană a ajuns la cele maĭ înalte ranguri prin Divanele Domneştĭ şi despre care am arătat în nota dela pag. 346 de maĭ sus unele detaile ce cunóştem despre el.

Acest Pană, nu ştim dacă va fi avut copiĭ; noĭ însă n'am găsit să fi avut.

S'ar putea, ca timpul să ne rezerve óre carĭ surprinderĭ de a găsi

copiĭ din atâţa fiĭ ce vedem în arborul genealogic şi la care n'am găsit urmaşĭ, dar în acel caz, ar trebui să presupunem că eĭ îşĭ vor fi schimbat numele, póte, după moşiile lor de reşedinţă. Noĭ însă n'am dat până azĭ de ast-fel de urme şi de aceea ne-am crezut îndreptăţiţĭ a zice că neamul lor e stins, căcĭ de pe la 1750 încóce n'am dat peste vre un nume de boier care să iscălească ca eĭ.

Inrudirea lor cu cele maĭ de frunte *familiĭ curat româneştĭ* ca: Cornăţeniĭ, Cândestiĭ, Leurdeniĭ, şi Mogoşeştiĭ, daŭ dovezĭ de al lor neam de boierĭ de frunte.

Marica Dómna, soţia luĭ Costandin Vodă Brâncoveanu *era descendentă, despre tată, din neamul boierilor Negoeştĭ* şi, *despre mamă, dintr'al Cojăştilor*, ambe *case nobile şi neamurĭ pământene*, neînduoios necontestate de secolĭ prin moşiile lor numeroase, dobîndite în urma înaltelor slujbe aduse ţăriĭ Munteneştĭ, pe timpi când încă streini nu pătrunsese în numĕr mare printre boierimea nóstră sub fatala protecţiune a Turcilor. Dînsa nu era prin urmare dintr'o familie de jos şi obscură; din contră ea era crescută în casa moşuluĭ eĭ şi era în flórea tinereţeĭ când Palatul Domnesc al Munteniei, timp de 3 anĭ, (1669—1672) era lăcuinţa moşuluĭ eĭ despre tată şi prin urmare şi a însuşĭ eĭ. Crescută dar în astfel de împrejurărĭ, într'o casă domnească însă fără îngâmfare ca a luĭ Antonie Vodă şi ca a fiuluĭ luĭ, Negoiţă Coconu, în spirit de economie şi fără să sĕ mândréscă de renumele neamuluĭ eĭ, ea devine una din cele maĭ cu minte Doamne a Istorieĭ nóstre, căcĭ a ştiut cum să-şĭ facă bărbatul fericit şi cum să-şĭ crească ceĭ 11 copiĭ ce le dăruise Dumnezeŭ. Evlaviósă ca şi tot neamul eĭ, o vedem că clădeşte altare luĭ Dumnezeŭ pe care le înzestrează cu cele trebuinciòase. Blândă, şi milostivă cu orĭ cine o înconjura şi o cunoştea; asistă această femee sfântă la cea maĭ durerósă nenorocire ce se póte închipui pe lumea acésta, adică la uciderea soţuluĭ eĭ şi a celor 4 odrasle de parte bărbătéscă ale lor şi în urmă răbdă surghiunul de aprópe 3 anĭ ca o adevărată martiră în Mic-Asia. După aceea se reîntórse în ţară unde îşĭ caută averea risipită ca să aibă cu ce trăi şi nu mult după acésta ci chiar în 1718 Martie 9, o vedem tot atît de evlaviósă faţă de credinţa eĭ, când din aceea ce îĭ maĭ rămăsese, ea să gândeşte la suflet făcând fapte bune prin a închina la Mitropolia din Bucurescĭ, nişte viĭ la Ştiubee ot sud Buzĕŭ şi alte multe milosteniĭ.

Şi pentru ca cititorul să pótă şi maĭ bine urmări notele ce am dat aci, voiŭ da loc unuĭ arbore genealogic al acestuĭ neam de boierĭ:

Pentru a înlesni şi pe alţĭ doritorĭ să urmeze cercetările acestea ca noĭ şi a nu se pierde fără folos aceste 16 nume, găsite dar neutilizate din acest neam, le înşiram pe ordin hronologic în notă aci astfel:

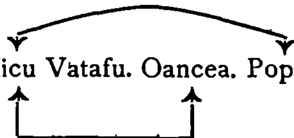
Alţĭ boierĭ ot Popeştĭ, ot Negoeştĭ
şi
ot Tîrgşor.

cunoscuţĭ din actele ce am văzut maĭ sus, dar pe carĭ *nu i-am putut lega* cu aceĭ din arborul precedent:

1451 Septembre 31 (?) Hrisov către: Dragomir, Şerbu, Coman, Stan, Ion ca să ţie moşie în Negoeştĭ, partea Tudori, a luĭ Badea şi Ioncea, de la care a cumpĕrat-o.

1548. Stan sin Nicola ot Negoeştĭ.

(1570) Ciupag.

(1570) In zilele luĭ Alex. Vd. eraŭ: Micu Vatafu. Oancea. Popa Radu.

1615—1625. Tudor, avu moşie la Găojanĭ şi era nepot luĭ: Stanciu Slugeru care în zilele luĭ Şerban Vodă clădeşte M-rea luĭ din Negoeştĭ. In I-a Domnie a luĭ Radu Vodă (pe la 1612), Stanciu vine din pribegie. El = Rada şi nu avură feciorĭ din trupul lor.

1623 Iunie. Sima Logofătul ot Trăgşor.

1623 Iunie. Nastea ot Negoeştĭ.

1624. Popa Neagoe din Negoeştĭ.

1624 Ghen. 10. Goga Vel Armaş avea moşie la Negoeştĭ sud Ilfov.

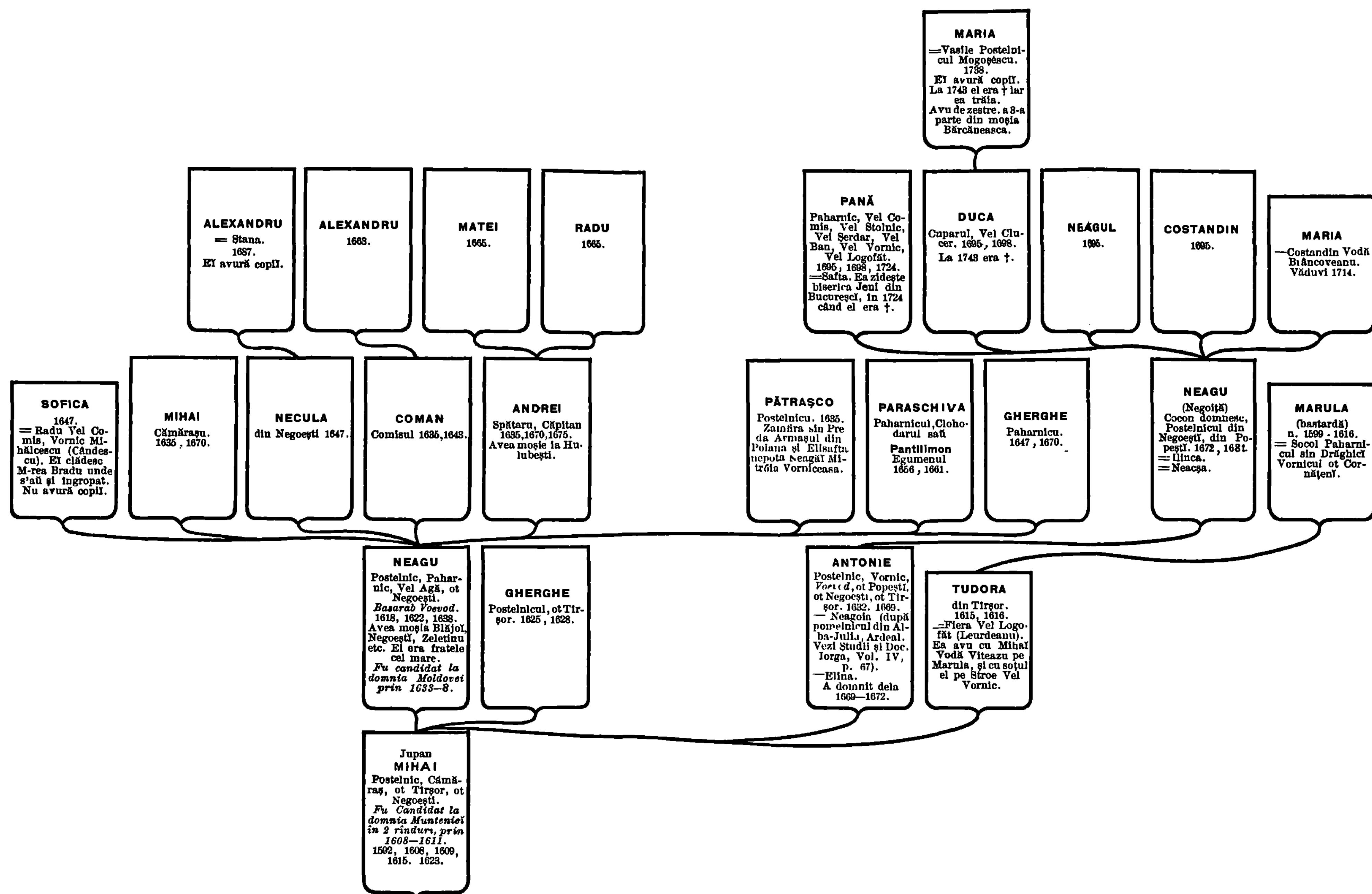
1635. Vintilă Paharnicul ot Tîrşor.

1650 Ghen. 12
1654 Aug. 25 } Gherghina Postelnicul de la Negoeştĭ.
1655 Aug. 15

1709 Dec. 11. Tănase Vel Comis Negoescu martor la un zapis.

Pe o piatră mormîntală din satul Popeşti, Judeţul Ilfov, moşia mea găsesc:

«Staico Vornicul Popescu, era văr sau vnuc (?) luĭ Antonie Vodă

Neamul Boierilor ot Ţîrşor — ot Negoeşcĭ — ot Popeştĭ (Prahova) — Negoescu.

Notă. — Semnul { n arată: născut; = „ căsătorit; + „ mort }

LISTA

Numelor de persoane, localităţĭ, familiĭ şi obiceiurĭ ale pământuluĭ, etc.

PLANȘELE

Pagina

TABELA DE FAC-SIMILE

ERATA

La pag.	14	rîndul 5	sus în jos	în loc de	πρτιμᾶοὖν	citește	προτιμᾶ οὖν
» »	14	20 »	»	»	Ciaehi	»	Ciachi
	17	» 6	»		întor-s'aŭ		întors'aŭ
	17	1	jos în sus	»	Grcieanu		Grecianu
	19	3	»	»	vĕr sarea		vĕrsarea
»	37	8	sus în jos		rădicându se		rădicându-se
»	61	» 5	jos în sus	»	rănduit		rânduit
» »	70	10	sus în jos		trec		trece
» »	121	6	jos în sus	»	Ștcfan	»	Ștefan
»	178	9	»	»	luându-șĭ-ḑiua, bună		luându-șĭ ḑiua-bună
»	185	15	» »		tătĕrĕștĭ		tătărĕștĭ
	186	9	sus în jos		Plini u-s'aŭ	»	Plinitu-s'aŭ
»	195	» 2	» » »	» »	Serashierul	»	Seraschierul
»	203	» 1	» » »		zavitsnice		zavistnice
»	208	» 14	jos în sus		țăriilor		țărilor
	209	25	sus în jos	» » »	Cap. IXCII		XCIII
»	219	4	» » »	»	rece		trece
»	228	19	jos în sus	»	Costadin		Costandin
»	256	să se citească	» »		7, la Ancuța		numărul 8
»	256	» »	» »		1625, la nota 1	»	anul 1628
	259	1	jos în sus	»	procit	»	procitit
» »	262	› 7		»	lu	»	luĭ
	288	» 8	»	»	răpoatuluĭ		răposatuluĭ
»	346	11	»	»	Ipravnic	»	Ispravnic

DE ACELAŞ AUTOR:

	Preţul.
1) **Eraldica Română.** Actele privitóre la stabilirea Armerielor Oficiale, cu Planşe şi vocabular. Bucurescĭ, 1900, ediţia colorată	leĭ 9,00
Idem ediţia haşurată	» 6,00
2) Câte-va documente şi un arbor genealogic pentru a proba **descendenţa Domnuluĭ Ştefan Dimitrie Grecianu, fost Senator, din neamul boierilor ot Brânconvenĭ.** Bucurescĭ 1902	» 0,60
3) Dela Bucurescĭ la Sarmisegetuza. **O excursiune istorică în Ardeal.** Bucurescĭ 1903	1,50
4) Starea ţărilor locuite de Românĭ în sec. al XVIII-lea. **Contele Nicolae Rossetti.** Bucurescĭ 1903	1,00
5) Scrierile luĭ **Radu Logofĕtul Cronicarul.** Complectare articoluluĭ din «*Revista Română*» pentru a servi ca Întroducere la «*Viaţa luĭ Costandin Vodă Brâncoveanu*» Bucurescĭ 1904	1,50
6) La ce ne trebuesc Arhivele? Noi scriem Istoria şi fără ele. **Familia Lămotescu.** Bucurescĭ 1906	» 0,40